

HARVARD ORIENTAL SERIES

EDITED BY DANIEL H. H. INGALLS

VOLUME FORTY-TWO

THE SUBHĀṢITARATNAKOṢA

COMPILED BY
VIDYĀKARA

EDITED BY
D. D. KOSAMBI AND V. V. GOKHALE
With an introduction by D. D. Kosambi

CAMBRIDGE, MASSACHUSETTS
HARVARD UNIVERSITY PRESS

1957

© Copyright, 1957, by the President and Fellows of
Harvard College

Distributed in Great Britain by
OXFORD UNIVERSITY PRESS
London

Library of Congress Catalog Card Number: 57-9076
Sanskrit composition by Nirnaya Sagar Press, Bombay, India
English composition by The Plimpton Press
Printed by offset lithography in the United States of America

*Dedicated to all those who work for peace
by peaceful means*

PREFACE

The work here presented to the public is an anthology of Sanskrit poetry compiled by one Vidyākara, probably in the Jagaddala monastery in what is now Malda District in East Bengal. The first edition was compiled about A.D. 1100, the expanded edition about A.D. 1130. The poems themselves cover the whole time-span of classical Sanskrit literature and include a large number of verses, some of them excellent poetry, which have been lost to Sanskritists for many centuries.

The principles on which this first complete edition of the *Subhāṣitaratnakoṣa* are based, together with questions concerning the chronology and evaluation of the poems which it contains, are discussed in detail by D. D. Kosambi in his Introduction, which follows. A few points only need be mentioned by me here.

It was originally planned to accompany the text as here printed with a set of exegetical notes explaining difficulties of language, imagery, and convention and furnishing information on ancient customs and *Realien*. These notes were to result from the combined effort of V. V. Gokhale, D. D. Kosambi, and myself. The task proved a formidable one, but we had persisted almost to its end when we were persuaded to alter our plans. Two considerations persuaded us. First, no amount of notes can replace a translation as a tool for exegesis. Secondly, these poems furnish a remarkable picture of courtly taste and attitude in pre-Muslim India. Only translation can project this picture onto a screen visible by others than professional Sanskritists. It has seemed to all three of us that a translation is necessary.

Accordingly, our plan is now to issue as Volume 44 of the Harvard Oriental Series a complete translation of the text together with exegetical notes. The translation will be from my pen; the exegetical notes, reduced somewhat in size from their original bulk, will accompany the translation in the form of a running commentary. Since the completion of the translation will take a year or so from the present date, we have determined to issue the text volume separately.

It will take an attentive reader to judge properly the merit of the text before the second volume appears. The readings of a verse are given of course as strictly as possible in accordance with the manu-

script sources. But the manuscripts may differ or be illegible or give no sense whatever. Frequently the justification of one reading over another is the sense which it furnishes. In other words the reader will not fully know the editor's reason for his choice without knowing the interpretation which the editor has put on the verse in question. I can best make my meaning clear by taking the text of two verses, well known from other sources, as they appear in this anthology.

Verse 697 (= *Amaruśataka* *KM.* 18, vs. 43, Jīvānanda ed., vs. 38) reads according to our manuscript sources as follows:

gate premābandhe hṛdayabahumāne vigalite
nivr̥tte sadbhāve jana iva jane gacchati purah
tad utprekṣyotprekṣya priyasakhi gatās te ca divasā
na jāne ko hetuḥ sphuṭati śatadhā yan na hṛdayam

In *c* the editions of the *Amaruśataka*, as also the *Saduktakarnāmṛta*, read *gatāṃs tāmś ca divasān*. F. W. Thomas in editing the fragment of our anthology which he published under the title *Kavīndravacanasa-muccaya* emended his manuscript reading to accord with the printed texts. Presumably the manuscript reading made poor sense to him. Kosambi and Gokhale have not emended. Their reason is that the verse to them makes perfectly good, indeed rather better sense, as the manuscripts give it. One may show their interpretation by translating.

The bond of his affection broken,
the value that he placed upon me in his heart erased,
this man now walks before me like any other man,
his love now ceased.
The days pass with my thinking and thinking of these things.
Dear friend, I know not why my heart
breaks not into a hundred pieces.

A more striking instance is offered by a more famous verse known from the same coprus, *KM.* 18, vs. 76, Jīvānanda, vs. 74, in our anthology verse 728.

ā dṛṣṭiprasarāt priyasya padavīm udvīkṣya nirviṇṇayā
viśrānteṣu pathiṣv ahaḥpariṇatau dhvānte samutsarpati
dattvaikaṃ sasudhāgrhaṃ prati padaṃ pānthastryāsmin kṣaṇe
nābhūd āgata ity amandavalitodgrīvaṃ punar vīkṣitam

At day's end as the darkness crept apace
the saddened traveler's wife had gazed

as far as eye could reach along the quiet road.
 She takes one step returning to the whitewashed house,
 then thinking, "At this very moment he may come,"
 she turns her head and quickly looks again.

The "whitewashed" house is missing from every other version of the verse, and the unwary reader may think the editors should have changed *sasudhā* to *saśucā* (as in *Amaruśataka*) or to some such form. Closer attention reveals both the beauty and the probable genuineness of the Kosambi-Gokhale reading. Whitewashing the house in expectation of the master's return is a custom still practised by Indian wives. One may compare the opening of Premchand's short story *Mā*, where the modern wife is awaiting the return of her nationalist husband from jail. By comparison the reading *saśucā* is banal and tautologous, for the sadness of the wife is already expressed by *nirviṇṇayā* in *a*.

Time and again I have been delighted by the way in which the judicious textual construction of Kosambi and Gokhale has illuminated the meaning and the poetry of the original. But I say no more on this count, my intention having been only to warn the reader against hasty judgment. When one has memorized a verse in one form it requires a special effort to recognize the validity of a different version.

As opposed to the text, the Introduction speaks clearly for itself. Kosambi has assembled here a wealth of precise data which not only aid the understanding of the present anthology but furnish precious material for the historian of Sanskrit literature. Of how many Sanskrit works that come to us without date or stamp of origin can we be so specific as we can now be of this? We are given the very latitude and longitude in hours, minutes, and seconds of the anthologist's library. If the reader is doubtful let him turn to Section Four of the Introduction. Of new literary-historical discoveries let me mention only a few. Kṣemiśvara and Vallāṇa seem now almost surely to have been Pāla court poets. Vasukalpa is shown to have been a court poet of King Kamboja of the junior Pāla line and to have lived about the middle of the tenth century. Dharmadāsa's *Vidagdhamukhamāṇḍana* is now known to be older than A.D. 1100. New light is thrown on the nature and compilation of such famous texts as the *Amaruśataka* and the *Hanumānnāṭaka*.

To one point only I must take exception, and this is a matter not of fact but of theory. In the course of four years of conversations and correspondence Kosambi, Gokhale, and I have expressed to each

other fully and frequently our evaluation of these poems. On this subject Kosambi and I are in disagreement, not only because I judge the artistic merits of the poems to be higher than he does, but because I feel that a class theory, while it may explain to some extent the content of a literature, is a very improper guide to its excellence. Indeed this is more than a feeling; it is a knowledge. I shall revert to the subject in an introduction to the translation volume where I plan to treat the problem of criticism at some length. Here I need only say that I disagree with what is the main thesis of Section Eight of the Introduction which follows. I trust that a difference between series editor and a coeditor of the text in regard to one theory will in no way diminish the value of their joint efforts. Certainly it has not weakened the bonds of their friendship.

DANIEL H. H. INGALLS.

CAMBRIDGE, MASS.
May 1956

CONTENTS

Introduction, by D. D. Kosambi

Inception of this edition	xiii
The critical apparatus	xvi
The authorship problem	xxvii
Time and place	xxxii
Nature of the anthology and its poets	xl
The basis of feudal Sanskrit literature	xlvi
The twilight of the gods	li
The social functions of literature	lvii
Authors and sources of the individual verses	lxiii
References	cvii

The *Subhāṣitaratnakoṣa*

Sanskrit text	1
Ślokānām sūcī (index of verses)	300
Pariśiṣṭam (extra verses found in Nandana's <i>Prasannasāhityaratnākara</i>)	327
Pariśiṣṭaślokānām sūcī (index of extra verses)	340

INTRODUCTION

1. INCEPTION OF THIS EDITION

At the end of the year 1946, scholars of the Bombay University were given brief access to negatives of Sanskrit manuscripts discovered in Tibet by the enterprise of Rāhula Sāṅkrtyāyana during the year 1934 and photographed in 1937. In the available lots, Prof. V. V. Gokhale noticed a “Subhāṣitaratnakoṣa of Bhīmārjunasoma,” and for my sake included it among the works he wished to examine, for I was then engaged in searching unpublished Sanskrit anthologies for stanzas ascribed to Bhartṛhari. The particular negatives seemed execrable to me; even the comparatively good enlargements made from them by Messrs. Kodak of Bombay were mostly illegible. However, by good fortune Gokhale saw the word *bhartṛhareḥ* towards the end, and immediately set about verifying this reference to the poet — paleographically the oldest known. We worked on that portion of the enlargements together without being able to decipher the rest, or finding the name of Bhīmārjunasoma anywhere in the work. A look at Rāhula’s *JBORS* list of the manuscripts photographed showed that another copy of the work existed in the private collection of Pt. Hemarāja, the Nepal Rājaguru. Far more important, the initial stanza was printed in full, which enabled me to identify the work at once with the fragment published by F. W. Thomas under the wrongly conjectured title *Kavīndravacanasamuccaya*. Gokhale sat down forthwith to a painstaking comparison of the photocopy with Thomas’s printed text, abandoning the attempt only when it became clear that no progress was possible, even for a Sanskritist and epigraphist of his calibre, wherever a lacuna appeared in Thomas. He did decipher the list of contents to verify that the forty-four *vraja* sections given on the cover folio actually occurred in the photographs. Thus we had a complete text which was useless for direct reading, but could be utilized in conjunction with some other.

The logical action was to get the Rājaguru manuscript, or a faithful duplicate. Several years of direct and indirect correspondence on my

part yielded nothing, not even an answer to the letters. In the meanwhile, Gokhale was sent to Lhasa as officer on special duty with the Indian mission. Eighteen months there did not suffice to gain access to the Ngor copy, because of difficult communications and even more because of the tension then existing between the Panchen Lama's group, which controlled Ngor, and that of the Dalai Lama. In 1949, Prof. P. K. Goḍe, curator of the Bhandarkar Oriental Research Institute, wrote on my behalf to the Indian embassy at Khatmandu, which introduced a new element of doubt by meticulously reporting that the only *subhāṣita-ratna-koṣa* in the Rājaguru collection was ascribed to Vidyākara. It took a few more months to get the initial and final stanzas copied out, proving that this was indeed the work sought. By this time the internal crisis had matured in Nepal so that our embassy could get nothing done. Finally, no answer could be elicited from the Patna Museum to my request for a fresh loan of Rāhula Sāṅkṛtyāyana's negatives. Thus the work seemed to be completely blocked for lack of material.

Under these circumstances, I had to take the desperate step of writing to our Premier and Foreign Minister, Pt. Jawāharlāl Nehru. It was only when his personal interest in the matter had been made clear that the *K* enlargements arrived from Khatmandu in 1952. The same kind intervention, through Śrī R. R. Divākara, Governor of Bihar, and Mr. S. V. Sohoni, his chief secretary and secretary to the Bihar Research Society, secured the Patna negatives. If it be judged from what follows that the labor of mountains has succeeded in giving birth only to mice, it will not have been for lack of impressive midwifery.

The nature of the material made it clear that either one of us alone would need several years to prepare a text. So Gokhale and I joined forces, though our respective posts made it difficult for us to work together at Poona for more than four hours a week except during vacations. In the main, the comparative work has been mine while he provided the feeling for *subhāṣita* literature, syntax, and construction that mark a real Sanskritist. We share the responsibility for the Sanskrit text, every word of which has been agreed upon by discussion. Those who may feel dissatisfied with the result should not forget that it took full sixteen months of painful labor — after five years spent in overcoming needless human obstacles — to reach the stage at which more fortunate editors begin their work. The Khatmandu photographs have been deposited at Widener Library, Harvard Uni-

versity, for the use of any competent scholar who thinks he can do better with them.

Here I take the opportunity of thanking those who have helped. Besides the distinguished personages mentioned above and in what follows, our special gratitude is due to Prof. P. K. Gode and his staff. All his resources, his vast knowledge of Indian literary chronology, his well-deserved popularity with scholars all over the world, and an efficiency almost unique in India were always at our disposal. It was through him that the most arduous negotiations for source material were ultimately concluded. Prof. Daniel H. H. Ingalls invited publication in the Harvard Oriental Series at a time when it was doubtful that the edition could be undertaken at all; this mark of confidence has been followed by all possible help, including microfilm from Harvard of books not available in India. Without his painstaking revision of the entire proof and help with the draft introduction, this edition would have lost heavily in presentability as well as usefulness. The labor so generously expended by him on this work far exceeds anything that could reasonably have been expected of any general editor. To Dr. V. Raghavan, chairman of the Sanskrit department of the University of Madras, India's outstanding and most active classical Sanskritist, we owe corrections or emendations to stanzas 58, 309, 345, 957, 1142, 1170, 1264, 1350, 1376, and 1679 of the main text and 10, 19, 26, 30, 36, 41, 47, and 111 of the appendix. His success in hunting out the *N* negatives in the collection of Prof. G. Tucci of Rome and sending us enlargements rescued a forlorn hope nearly abandoned. My niece, Kundā T. Sāṭhe, copied out most of the index cards from my first transcript. The Nirṇayasāgar Press of Bombay printed the master copy of the *devanāgarī* text for which difficult task special thanks are due to the composing section under Paraśurāma B. Kāraṅkar. The actual printing by photo-offset, plus all the remaining press work has been ably carried out by the Harvard University Press. Mr. M. G. Patel, assistant manager of the Tata Commercial Press, Bombay, made the most successful photographic enlargements, after all our professionals had failed with the negatives.

2. THE CRITICAL APPARATUS

This edition of the *Subhāṣītaratnakoṣa* (*V*) was prepared from three primary and two ancillary sources.

Primary sources:

N: a palm-leaf codex at the Ngor monastery in Central Tibet.

K: a comparatively modern paper MS at Khatmandu, Nepal.

T: the fragment published by F. W. Thomas under the wrongly conjectured title *Kavīndravacanāsamuccaya*.

Of these, *N* represents an earlier and *K* and *T* a later stage of development of the *Subhāṣītaratnakoṣa*. At both stages the compiler presumably was the same man.

Ancillary sources:

S: the anthology *Saduktikarṇāmṛta* of Śrīdharadāsa.

P: an unpublished anthology, the *Prasannasāhityaratnākara* of Nandana.

As a whole, these sources manifest severe technical defects. The manuscripts are corrupt where at all legible. The two printed works utilized are not entirely satisfactory, besides covering only a small portion of the text. Each source is described in some detail in what follows.

2.1. *N*: A palmleaf codex

The manuscript is at the Ngor monastery, one day's journey from Shigartse, and is described by Rāhula in *JBORS*. 21 (1935), p. 42, no. 178, as of size $10\frac{2}{3}'' \times 2''$, lines 12, folios 41, complete; author Bhīmārjunasoma, script Māgadhī. Actually the lines are from 9 to 13 in number.

Of the six negatives at the Patna museum, two are useless trial exposures, the entire 41 folios being thus frugally and badly photographed on four quarter-plate celluloid negatives. Of these, the *a* and *b* sides respectively of the first thirty-two folios take up two exposures, the remaining nine having two negatives to themselves. The films being old, unevenly developed, stained, dense, of low contrast, and corrugated with previous attempts at enlargement, with the *b* negative of the first thirty-two folios in poorer focus than the rest, the results cannot be called happy. Enlargements of the last nine folios can be read directly, with considerable effort. From the first thirty-two, it is in general possible to say whether or not a certain blob is compatible with a given letter read from some other source. For the *a* sides, readings are better determined than for *b*. The comparison was mostly done by reading contact

diapositives on a 12-power geologist's microscope, beyond which enlargement gave only grains. Besides this, the text has been checked as far as possible with three different enlargements of each negative.

Photographs of the same manuscript were taken by Professor Giuseppe Tucci, who visited Ngor some time after the visit of Rāhula. These photographs, long mislaid, were secured by Raghavan's energetic search and arrived only at the stage of final proof, but were useful nevertheless in making about two dozen corrections. About twenty folios are decidedly better than on the Patna negatives, the rest being badly out of focus, or missing. The names show clear underlining in these photos, indicating that someone has retouched the palmleaf since Rāhula's visit.

The manuscript is unusually correct but for occasional metathesis: *sara-rasa*, *jaṭhara-jaraṭha*. This purity, with the unequal number of straggling lines in a crabbed handwriting indicate a scholar rather than a professional scribe. The misleading colophon *paṇḍita-śrī-Bhīmārjunasomasya* is well separated from the rest of the text, in a different, bolder, somewhat later hand; so it refers to the owner of the codex, perhaps the scholar who copied it out. The calligraphy seems to me proto-Bengali of not later than A.D. 1150. Individual peculiarities are the haphazard doubling of consonants joined to *r*, e.g., *rmma* and *rma* both occur; also, the letter *dha* is easy to mistake for *va* in the photographs, for the distinguishing stroke springs from the top line, not from the loop.

The paleographic question may as well be discussed here for both *N* and *T*₁. When stating that the characters are such and such of a particular century and period, little attention is paid to local variation. Inscriptions on stone, incised copperplates, and palmleaf manuscripts all have different scripts even for the same time and place, say the twelfth century in west Bengal, as anyone may verify for himself. A look at Bendall's Cambridge manuscripts catalogue shows the further unfortunate circumstance that even palmleaf manuscripts copied in the same reign, specifically that of Govindapāla, have totally different styles depending upon whether the copyist was a professional producing an illuminated monastery codex, or not. Our case seems to me to be covered by the *Amarakośa* transcribed in the fourteenth year of Govindapāla (say A.D. 1175), which is in script almost identical with that of *T*₁, and is almost the writing of Vibhūticandra (formed before A.D. 1200) found in Tibet (*JBORS.* 23. A37, plate facing p. 10). The *N* writing seems 30 to 50 years earlier because of the loop medial *i*. This general type of *i* persisted to the end of the twelfth century, but in *N* the top line is undefined in contrast to the well-defined top line and wider loops in manuscripts at the end of Govindapāla's reign.

The codex contains just over a thousand stanzas. There are several marginal additions, too numerous by far to be inadvertent omissions in the first copying. Where they are to be inserted is shown by a (rarely visible) check mark; it is remarkable that these occur in the same *vrajyā* in *K*, but less than half the time in the precise situation indicated. Stanza 1514 on the cover folio is in later proto-Bengali hand, though the calligraphy of the remaining marginal additions cannot be clearly distinguished from that of the body. Still later insertions on the rear cover, which may contain matter to the extent of three stanzas, are quite illegible due to fainter inking. This may indicate that the codex was copied from an early, perhaps the very first, version by someone close to the author in time and place, the earlier marginal additions being in the nature of suggestions utilized by the anthologist in the second edition.

In addition to the Indian writing, the cover folio gives the name of the work in cursive Tibetan script, while the rear cover also contains the following in the same script:

- (1) Brtsod.rigs: (2) so.thar.bsde.pa.bžan.gyi.ḥdul.ba.ḥphran
 (1) *vāda-nyāya*. (2) *prātimokṣa para-nikāyasya vinaya-kṣudrakam*.
 (3) gsaṅ.ḥdus.rgyud.phyi.daṅ.bcas.pa.brtsod.rigso: (4) legs.bśad.rin.chen.ḥdsod.
 (3) *bāhya-guhyā-samāja-tantra-saḥita-vādanyāya*. (4) *su-bhāṣita-ratna-koṣa*.

Here the cursive Tibetan is transcribed exactly, and the Sanskrit equivalents added just below each phrase. This can only be a list of four Sanskrit manuscripts originally contained in one bundle, the present anthology coming last. The unorthodox spellings of several Tibetan words here are well worth noting: *brtsod* for *rtsod*, *bžan* for *gžan*, *ḥphran* for *phran*, *ḥdsod* for *mdsod*. Out of the four titles, separated in the Tibetan text by a colon, the first is that of the *Vādanyāya* by Dharmakīrti (ed. by Rāhula in *JBORS*. 21, part 4, to 22, part 1). The second must be the same as Rāhula's no. 177, *Prātimokṣasūtra*; it is described here as belonging to the Vinayakṣudraka section of a different school (*paranikāya*) of Buddhism (*viz.* that of the Lokottaravādins). The third title "*Vādanyāya* accompanied by an alien *Guhyasamājatantra*" indicates another manuscript of the *Vādanyāya* in one volume with the *Guhyasamāja*; the Saskya monk-librarian who wrote this note apparently regarded the *Guhyasamāja* as a non-Buddhist text. The fourth and last manuscript is our *N*. Four manuscripts of such diverse character could not possibly have been arranged in one bundle by any librarian; hence the bundle must have been received as a unit from a single distant source. The presumption is strong that all four once formed part of Paṇḍita Bhīmārjunasoma's collection (at Jagaddala?), and reached Tibet in one package during the great exodus following the Muslim conquest of Bihār. (The whole of this note on the Tibetan is by Gokhale.)

2.2. K: The Rājaguru codex

This was likewise available only in poor photographs, the first enlargements being 10" × 3" which cannot be far from the size of the paper manuscript. Patient negotiations by the Indian embassy at Khatmandu recovered the 5" × 7" glass negatives a year after the enlargements had been sent and utilized in despair. Though in better focus than the prints, no modern enlarger could be found to take negatives of this size, so that they had to be cut down as carefully as possible. The second enlargements, though far better, were thus available only after the press work had begun. The usefulness of any enlargement is limited by the fact that the original copy is deplorably corrupt. The value of *K* derives only from its being a complete *textus ornator*; the few stanzas not in *K* though found in *N* seem to be omitted by demonstrable oversight.

The manuscript is on Nepali paper, consists of 117 folios with 7 lines per page (except folio 110b which has just 6 lines), 60-70 letters per line, and is dated 830 = A.D. 1710. Occasional reduplication (always corrected) shows that the original before the scribe had fewer letters per line, say 45-50, and was in proto-Newari or proto-Bengali with many archaisms. The letter *ja* (or the compounds *jja*, *rjja*) is often shown as a blank space, indicating that the model formed it in two different ways, of which the older, unread shape might have been (as in Tibetan) like Roman E which went out of fashion by A.D. 1000 except perhaps in peripheral regions. The

letter *kha* is written in the modern as well as the archaic form. In the older script, *ta* is indistinguishable from *bha* and very close to *u* and *ḍa*. The *K* scribe makes all four letters differently, but oftener than not incorrectly. That he could not have had the least knowledge of Sanskrit, nor any idea of what he was copying, is shown by the garbled copyist's stanza in the *K* colophon. That stanza, which every professional writer was supposed to memorize, proves also that the copyist followed the vernacular tradition of mispronouncing *ra-la*, *ṣa-kha*, *sa-śa*, *na-ṇa*, which letters are often interchanged within the pair. The scribe may also be responsible for uninflected or vernacularized authors' names, *e.g.* Kālidāśī, as well as the omission of the genitive termination, the words *ete* or *etau*, and even the *visarga* of the nominative.

This profound ignorance presents us with a document that must be read like a badly ciphered message in constantly but irregularly shifting code. It is rarely obvious just where, in the undivided sequence of letters, a syllable has been omitted; the printed text always presents the reader with a deceptive simplicity, eliminating alternatives for emendation. To arrive at any such text, however, means assigning some meaning to lines that — as the scribe wrote them down — sometimes make no sense whatsoever. The utmost care has to be exercised to avoid undue emendation when an odd word or some local usage presents itself. Reporting all the ambiguities and errors of *K* would mean photo-reproduction of the whole manuscript; hence only the minimum number of variants have been presented after all possible allowance for the scribe's incompetence. This gives a false notion of *K* as a reasonably correct manuscript, for its only virtue is good professional handwriting, generally nullified by bad photography. A most annoying characteristic is complete omission of one or more letters, often by homoteleuton or haplography. Very often the omission extends to the vertical bar *mātrā* in front of a letter, to be compensated statistically by the insertion of such a *mātrā* where it is not due. Vowel marks for *e* and *o* are indicated by a slight waving of the top line except in letters without a top line such as *śa*, *ga*, *ṇa*, or *tha*, *dha* — each lot being again confused among themselves; these take the *prṣṭhamātrā*. Thus, vowel measure is to a considerable extent eradicated by incorrect writing or poor focus. Further, the scribe adds all the standard mislections and interchanges in both his own and the older scripts. So *sa* may become *ma*, or look like *la*, which last can be confused with *na*, *ta*, and conversely; *ra* may be confused with *va* which is very close to *ca*. Letters *pa* and *ya* displace each other. Like all northern manuscripts, this one exercises the option of duplicating a consonant with *r* prefixed; only, our marvel often fails to insert the *r* mark on top, and mistakenly inserts it on other doubled consonants. There is only one real ambiguity in the script proper, namely *va* = *ba*, which has been utilized even by the poets, as in 393 for the *double entendre*, *vali* = *bali*.

Though the scribe's confusion is endless, with mistakes in every line, it must be admitted that he does not pour out the whole bag of tricks on every occasion. His slips may generally be corrected after systematization derived by comparing stanzas whose text is known from other sources.

2.3. T: The *Kavīndravacanasamuccaya*

Under this conjectural title, F. W. Thomas published a fragment of a palmleaf manuscript (Haraprasād Śāstrī's *ASB Descriptive Catalogue of Sanskrit MSS*, Cal-

cutta, 1934, vol. 7, no. 5436 (4746), p. 350) in *Bibliotheca Indica*, New Series, no. 1309, Calcutta, 1912. This fragment agrees with the *K* version very closely in the common portion, with one stanza that does not occur in *K* (though found in *N*) and the displacement of another, as well as a few minor omissions in authors' names. The discoverer, Haraprasād Śāstri, considered the script to be of the eleventh century, Thomas as not later than 1200, while the *ASB* catalogue calls it thirteenth-century Newari. I incline to agree with Thomas and the script appears to me at least a generation later than *N*, principally because the medial *i* in *T* is generally modern while *N* indicates it always by a simple loop on top of the letter, as apparently did the *T* scribe's exemplar.

We did not use the original manuscript, working only from the printed book; Thomas patiently reports every vagary of the scribe. The edition, from a lacunary, incorrect manuscript, is admirable, though not perfect. It covers part or all of 525 stanzas, stretching because of lost folios over nearly the first half of *V*. Without its publication, whatever we have offered for that portion of the present work would have been far less satisfactory. Naturally, we have tried to repay the debt by improvements wherever possible. These arise not only from our supplementary manuscripts but also from uncalled-for emendations on the part of Thomas, often due to faulty construction put by him upon the stanza. For example in 2^d he goes against his own manuscript, all Buddhist tradition, and common sense in emending *māravadhū* (the more attractive of the deadly sins) to *vāravadhū* = prostitute, offering the fantastic exegesis "Buddha's wives." In 203rd, he accuses Bāṇa of three deliberate solecisms, to arrive at a text which would mean that deer pass glaring hot nights in caves. Indian summer nights are certainly hot, but not glaring, while deer don't sleep in caves. The verse says that the enemies of the deer pass the glaring heat of the day in caves, which makes sense, as any hunter will confirm. In 701^e, *haṃsi* = 'thou strikest' (root *han* = to strike or kill) is construed as 'female swan,' a term of contempt for the love-god. These are exceptional cases, though unfortunately not the complete list. We can only hope that this will lead to an appreciation of our own difficulties with far worse manuscripts and that someone lucky enough to discover additional sources will do as much for us where we have stumbled. After all, Thomas' statement (his introduction, p. 7) "it is not very likely that a second MS will ever be found to make good the deficiency" was incorrect even as he made it.

In reporting variants, *T*₁ indicates Thomas' original manuscript as he reports it, *T*₂ his printed text.

Clearly, manuscript evidence in such condition does not suffice for the text of *V*. It was therefore decided to include two quasi-testimonial sources in the apparatus, both anthologies which show close affinities to *V* in choice of verses as well as readings. The first was also utilized by Thomas while the second should have been, for it had been announced in 1905.

It is possible that better copies of *V* or allied works exist in Nepal, but present unhappy conditions in that land put the search beyond my immediate capacity. A chance still remains of getting better materials from Tibet, including the original manuscript or good new photographs of *N*. This was in fact promised me at Peking in 1952 by the authorities of the People's Republic of China, and the Academia Sinica, at the earliest possible opportunity. Tibet being completely autonomous in such

purely internal matters, the new evidence will not be forthcoming as long as the manuscripts remain sacred possessions of the monasteries, to be worshiped unread, or sold in fragments to pilgrims for use as charms. There is no doubt that the Tibetans themselves will soon develop a modern scientific attitude towards their priceless treasures, which are India's treasures too. This implies the development of systematic archeology, which will open up images and stupas in which many manuscripts have been immured, and which must be accompanied by good photographic technique. It seemed advisable not to wait till that happy day.

2.4. The *Saduktikaṣṇāmṛta* of Śrīdharadāsa (A.D. 1205)

This anthology by the son of Baṭudāsa, described as a great official ¹ *mahā-sāmanta-cūḍāmaṇi* of King Lakṣmaṇa-Sena of Bengal, should have consisted of 2380 stanzas with further introductory āryā verses by the anthologist. The collection is divided into five 'streams' (*pravāha*), each being subdivided into 'waves' (*vīci*) of five stanzas each with a subtitle. This rigid scheme means three numbers for citing a stanza: *pravāha*, *vīci*, stanza within the *vīci*. Ten stanzas are missing: three in 2.129; two each in 2.130 and 4.68; one each in 3.21, 3.28, 5.25. While it is not clear which particular stanza within the *vīci* has been lost, since none of the stanzas is numbered in any manuscript, the editor of the printed text has assumed that the final stanzas have dropped out in each case. The Sanskrit College at Calcutta possesses manuscripts of the work not hitherto utilized. These were not accessible on loan, but the principal of the college kindly informed Goḍe that the stanzas missing in the Lahore edition were not to be found in their codices. There is thus a possibility that all known manuscripts derive from a defective copy, perhaps going back to Śrīdharadāsa. The ASB MSS 5441 (774) is a beautifully written but incorrect copy of Aufrecht's A (below, our S₁).

The printed edition begun by Pt. Rāmāvatāra Śarmā for the *Bibliotheca Indica* (1912, 1921) stopped after two fascicules. A second and complete edition but full of misprints, lacking a list of contents, and with a defective index, appeared posthumously in his name at Lahore (*Punjab University Series XV*) in 1933. Before using the book, the reader has to make his own edition from the long though incomplete errata and corrigenda, form his own list of contents and insert stanza numbers on page-heads for quick reference. It is not clear that the editor paid any attention to his manuscript nor which sources he is supposed to have used. Only Haradatta Śarmā's critical introduction saves the work from the status of a rather poor manuscript. In the apparatus, this edition is denoted by S₃. S₁ and S₂ indicate respectively a Śāntipura MS (Rajendralal Mitra's *Notices*, no. 1180), and another at the Serampore College; these are available in Theodor Aufrecht's careful transcript and collation (IO Aufrecht 57-58) courteously made accessible through Goḍe by the IO librarian. This is superior to the Lahore text because of its careful checking, complete indexes of stanzas and of authors, and occasional reference to other sources for the stanza. Aufrecht's numbering is continuous within each *pravāha* so that change from his two-

¹ But note that Duddharasa, who commanded 50 servants, 250 soldiers, and had 15 horses describes himself as a *mahāmaṇḍaleśvara*, great prince (DHI. 218-219 referring to Rice, *Ep. Carnatica I*, intr.)

number system used by Thomas to that of the Lahore edition which we follow in citation means some elementary arithmetic, allowing for the missing stanzas.

The close relationship between *S* and *V* is proved first by the 623 common stanzas — well over a third of *V* and a fourth of *S*. It is clear from the inclusions that *S* had the *K* version before him, not the shorter *N*. Śrīdharadāsa tries much harder than Vidyākara to name the author of every stanza, not always correctly, showing that he must have had a different library at his disposal. That the common stanzas are not due to independent selection from the same current sources is proved by the fact that a disproportionately large number of these verses occur first² within the *vicī* in *S*. Thus for the book as a whole and the first two *pravāhas* in particular, the direct inspiration of *K* is manifest. It is noticeable that the common stanzas and their direct continuation are about the best in *S*.

2.5. *Prasanna-sāhitya-ratnākara* of Nandana

This is reported in *NDC*. p. 211, no. 1574, where the resemblance to *T*₁ is noted: “This work is compiled in imitation of *Kavivacanasaṃuccaya* [= *T*₁] . . . That is Buddhistic while the present is Hindu.” Actually the resemblance and borrowing would have been much clearer had not the Śaiva portions of *T* been missing. Like *V*, this is also divided into *vrajjās*, often with the *vrajjā* title and several initial *śloka*s of the *vrajjā* borrowed *en bloc* from *V* in the same order. The readings show strong individual variations, though also intimate contacts with *S*, which has many common stanzas in similar order, even after full subtraction has been made of those in *V*. Authors’ names are decidedly closer to those of *V* than of *S*. Though incomplete, the work contains 1428 stanzas (counting fragments and duplicates) in six or more *ullāsa*s whereas the third introductory verse claims only 1000: *sahasraṃ ślokanāṃ vyaracayad idaṃ Nandana-kaviḥ*. Whether this means poetic approximation or inflation by Nandana himself (or some successor) is not clear, in view of the missing end and colophon. The open borrowing has not prevented extreme braggartise. “Those who can weigh Meru in carats, measure the sea in jugs, count the sands of the Ganges, number the stars of the heavens and the leaves of the trees — only they are capable of enumerating the qualities of śrī-Nandana-pañḍita,” says the fifth introductory stanza.

Though there remains the possibility that an earlier version of *P* might have influenced *S*, the work as it stands is later than *S*, for Lolimba and Caṇḍidāsa (presumably the commentator on the *Kāvya-prakāśa*) are among the authors cited. The list of sources in *P* (cf. pp. 337–339 of our Sanskrit text) contains four significant names: 16 = Kapileśvara-gajapati, 36 = Gajapati, 64 = Trivikrama-gajapati, 96 = Puruṣottama-gajapati. These may be identified with the Gajapati dynasty of Orissa, Kapileśvara being the real founder, and Puruṣottama his son; the other two cannot be placed, not being in the known list of rulers. But Pratāparudra-

² One would expect a 1:4 ratio between “first” stanzas and the rest, if *S* borrowing from *V* were haphazard, or indirect. The observed ratios for the five sections are 45:84, 79:181, 13:37, 11:65, and 21:87, on a *rough* count. Only the fifth book fulfills the condition; the third and fourth, being decidedly subnormal, show considerable originality on the part of Śrīdharadāsa, just as the first two (the largest in size) show overwhelming dependence.

Gajapati, son of Puruṣottama, came to the throne in A.D. 1497, and lost territory to the Vijayanagar empire as well as to the Muslim governors of Bengal, hence would not be worth flattering by a northeastern anthologist; his father and grandfather could claim to be the rulers of Bengal, as well as poets. This dates *P* as at the end of the fifteenth century A.D.

The discovery of *P*, made by hunting through catalogues and lists for anthologies showing *vrajyā* division, came so late that a long delay seemed inevitable at an advanced stage of the edition. But Prof. V. Raghavan informed me that one other copy was known, namely, no. 1051 in the personal collection of MM. Dr. Umeśa Miśra of the Mithilā Saṃskṛta Paṛiṣad, Darbhāṅgā, and the Gaṅgānāth Jhā Institute, Allahabad. I had long forgotten its announcement made in the introduction to Dr. Miśra's *Vidyākara-sahasrakam* (Allahabad, 1942) a nineteenth-century anthology. Goḍe immediately secured a loan of the manuscript by courtesy of the owner.

Relations between Mithilā and Nepal have been very close from the earliest times. Nepal even derived its king from Mithilā in the fourteenth century (*NDC*. p. xxxvii, p. 34). However, the Darbhāṅgā copy seems to me to be recent, made directly from the comparatively recent Newari paper manuscript of the Nepal Darbar library, for the five folios missing in each copy bear precisely the same numbers in both. It is quite modern in appearance, though on Nepali hand-made paper with the *b* side of each folio coated in yellow pigment-wash. Size $11\frac{3}{4}'' \times 3\frac{1}{4}''$; stanzas and sections unnumbered, but folios are numbered to 204, with nos. 72, 155, 176–177, and 179 missing. There are generally 6 lines per page with 35–45 letters in a line. But the scribe leaves at times from half a line to as much as three and a half lines blank at the end of a folio, to continue the stanza without a break on the next. It follows that he was duplicating some text before him, folio by folio.

Though containing over 480 stanzas in common with *V*, just under that with *S*, and hence of great value in any analysis of *S*, *P* also leaves much to be desired. In the course of the transmission of this anthology, as in the case of *K*, some scribe, here presumably a predecessor of the scribe of the Darbhāṅgā copy, corrupted the text with errors due to misreading of an older source. This is proved by an occasional reading like *Bhavabhūbeḥ* for °*teḥ*. Unfortunately, the line of transmission also contains a Sanskritist, who may have been Nandana himself, so that palpable emendations convert mislections locally into Sanskrit without fitting the stanza as a whole. This means that a disproportionately greater number of variants from *P* have to be reported, after making the same paleographic allowances as for *K*. The 245 stanzas common to *V*, *S*, *P* are about what could mathematically be expected on the hypothesis that *P* first chose at random from *V*, then from *S*, naturally supplementing the choice with stanzas from his own material.

2.6. Use of the Apparatus

To sum up, there is no one source which may be taken as the main basis of the edition. *K* represents the complete inflated version whence its general order has been followed. There was no trouble for the portion also covered by *T*, except when *T* differs in the citation of

an author. In such cases, the author's name is put after the stanza only if fairly certain, and then with the letter of the corresponding sources. *S* and *P* are of immense help in the text of the common stanzas but have not been utilized for these names except in confirmation. The main defect of *K*, namely unreliability of vowel quality, and omission of letters, is supplemented remarkably well by *N*, which generally uses *prṣṭhamātrās*.

On the outer margin of our text appear the stanza numbers consecutively from 1 to 1739. A marginal number in brackets indicates that the stanza is not in *N*, though found in *K* (including *T* wherever available). When the marginal number is starred, the stanza is omitted in *K* though found in *N* (151 in *T* also). The place where a marginal addition was meant to be inserted in *N* is generally uncertain, hence not indicated; almost all these extra *N* stanzas occur in the same *vrajjā* in *K*, though in some different sequence. The number of the stanza within its *vrajjā* is indicated at the end of each stanza, while *vrajjā* number and title will also be found in the page-headings. Below the stanza number, on the outer margin come (wherever applicable) the *T* number, number by *pravāha*, *vīci* and *śloka* in *S*, and folio in *P*, author's name from the last two being also given on the margin wherever it *differs* from the name in *V*. To the right of the stanza are given the changes in folio of *K* and *N*, indicated by a vertical arrow in the text. *T*₁ changes of folio are given only before and after a lacuna. Marginal additions in *N* are indicated by *lm* and *um* respectively for the lower and upper margins; *N* has considerable changes in order for *vrajjā* 33 alone so that the precise folio and line of *N* is indicated there for the first of each consecutive sequence of verses.

At the bottom of the page are reported a minimum number of variants. Those from *K* which can be regarded as mistakes on the part of the scribe have been ignored, giving only such as might conceal or reveal a real variant reading. Meaningless readings from *T*₁ have been omitted, as also those from *P*, and *T*₂ *S*₃ misprints, on the same principles as the silent omissions from *K*. Faithful reconstruction of any source from the variants reported will therefore not be possible, though no essential variant is likely to have escaped. The letters *a*, *b*, *c*, and *d* refer to the four quarters of each stanza, *e* to the author's name, if cited.

This edition represents an exercise in cryptography and *emendatio*. The main difficulty was in getting any reading at all from *N* and *K*

separately. Thus, it was necessary to trace the stanzas as far as possible from other sources, which have been listed separately with their abbreviations and are cited after the circle which follows the variants from *NTKSP*. From the system of corrections thus worked out, approximately 200 stanzas which are found only in *K* had to be reconstructed. The context had to be understood before the text could be made out. This inverted procedure is rendered all the more difficult by the penchant most Sanskrit poets show for involved construction, complicated ideas, obscure mythological references; and by the unhappy faculty the Sanskrit language possesses of endowing almost any succession of syllables with some sort of meaning, so that mere sound and fury may be made to signify something by one brought up in the tradition of scholiasts like Yāska and Mallinātha. Other anthologies and primary sources have helped considerably, but it is only natural that a stanza found beyond the *apparatus criticus* is very well known while the really obscure ones are hardly ever reported. Though these extraneous sources have also been collated, their variants are not given except when of unusual interest.

In theory, the stanzas of an anthology should be traceable to their ultimate sources, to be reproduced accurately thereby. In practice, this is impossible; the value of a work like the present lies in the very fact that some of the ultimate sources have perished. Works on *dhvani*, *rasa* or other aspects of poetics (*alaṃkāra*) concentrate upon the same well-known favorites like *līmatīva tamo'ṅgāni*, *kvākāryaḥ śaśalakṣmaṇaḥ*, *śaśi divasadhūsarō*, which are absent here while the occasionally quoted stanzas by no means cover the bulk of *V*. Reporting variants from all such works would have meant complete lack of balance in the apparatus. For primary sources, where extant, a critical edition is rarely available.

The aim has been to restore, as far as the sources permit, the text accepted by Vidyākara whether or not it agrees with that of the stanza as originally composed by its particular author. Local forms, though not standard usage in classical Sanskrit, have been retained wherever possible: *śrotas* (250), *utsala* (7, 14), *madhūdrāṇām* (17), are a few of the many such odd readings. They point to orthography or pronunciation that might be labeled proto-Bengali. On the other hand, *pattra* has generally been emended to *patra*; though *NK* invariably write the letter as *ccha*, we have changed to *cha* wherever meter permitted even at the risk of losing uniformity. For the rest, *only* such emendations have been made as seemed consistent with the

paleographic evidence, even when far more attractive readings were to be had from other sources.

Constant reference to dictionaries and grammar for restoring missing letters, as well as for general sense, was absolutely essential. The question then remains as to our having unwittingly eliminated some rare word not found in the dictionary, or having eradicated an un-Pāṇinian usage. This is rather unlikely, for after all the anthology has clearly been chosen by a learned scholar from the best Sanskrit poets in accordance with the highly developed grammatical system which was rigidly enforced by A.D. 1100. If the anthology had contained any Prakrit, we should have had insuperable difficulties. But Vidyākara was a pure classicist. Though the dramas he knew give many charming stanzas in the other idiom, the many varieties of Prakrit had all become dead languages by A.D. 1000 while Sanskrit was practised by enough people to maintain it in a state of suspended animation.

3. THE AUTHORSHIP PROBLEM

Nothing is known of Vidyākara, except this anthology, wherein stanzas 1 and 1738–1739 seem to be his own, though some of the lesser *anuṣṭubhs* are such that anyone could have written them to order. In *NDC*. p. 273, we find a work on astronomy by the son of a Vidyākara; there is nothing to show identity with our author. Similarly, the extremely remote possibility has to be mentioned that the anthology may have developed over several generations, Vidyākara having merely presented the final version. This is in the highest degree unlikely, from the evidence before us, now that the Bhīmārjunasoma ascription by Rāhula has been disproved.

The difference between the two versions *N* and *K* is significant. The 722 additional stanzas in *K* seem to be chosen in much the same way as those already in *N*, from about the same sources. The main change from *N* to *K* is that the number of *vrajjyās* increases from forty-four to fifty, besides systematic inflation within almost every *vrajjyā*. Marginal extras in *N* show even that early representative to have developed beyond the original version. There are no additional stanzas (*K* and *N* agreeing completely) for *vrajjyās* 32 and 43, while those numbered 26, 27, 28, 30, and 31 are completely new. The section on Śiva's company (5) is intermediate, having been formed by separation of a few stanzas from 4, with considerable additions thereto. This might look like inflation by a Śaiva author of what was originally a Buddhist work. That hypothesis may easily be disproved. Not only is the section on the rival deity Hari (6) also present and considerably inflated, but at least one additional stanza appears in each of the three Buddhist sections, which head the work. Vidyākara found no difficulty in reconciling respect for other, albeit subordinated, deities with devotion to Buddha and two important members of the Mahāyāna pantheon, namely Avalokiteśvara and Mañjuśrī.

The main argument for unitary editorship of both versions *N* and *K* is simple. Nandana and Śrīdharadāsa have made their own new anthologies with no more labor than that needed to expand *N* into *K*. That a totally different anthologist for *K* should take virtually all

of *N*, add 70 per cent as much again on his own from the same works, preserving the same sequence (a single *vraja*, 33, is rearranged) is remarkable enough. That he should take all this trouble and yet remain anonymous betokens a superhuman modesty. A possible interpretation of 1739 is that it disclaims any transgression of *vinaya* such as might have been remarked by contemporaries. The implication would then be that the work had already been read in a previous edition by the same hand.

The only stanza duplicated in *K* (there are no duplications in *N*) is 37 = 1208, *kiṃ vācyo mahimā*. Under 1208 the verse, with some variants, is ascribed to Vallāṇa. Inasmuch as stanza 38 is also Vallāṇa's, one may guess that stanzas 37 and 38 fell together in some Vallāṇa collection, perhaps a play, and that *K* copied both stanzas together by inadvertence instead of the appropriate one only. For that matter, stanza 273 would have fitted better into the *jātivraja*, but has been copied along with the rest of the autumn stanzas from Manovinoda. The duplication of stanza 37 seems to show that *K* referred to the same sourcebook as *N*.

The existence of special collectanea apart from plays is attested by the two sources *nu* and *cī*, of which the latter is cited by *N* as well as *K*. This cannot possibly refer to an author, nor be the title of a book, but denotes the library number of a volume according to the alphabetic numbering still to be seen in the Tibetan canon, as well as a few southern palmleaves. Now, all four *cī* stanzas are Bhavabhūti's, an author whom *V* cites independently with unusual predilection. It follows that whoever inflated *N* to form *K* was so closely related to the first anthologist that he used the same collection, apparently a monastic palm-leaf library. A most plausible guess under the circumstances is, as before, that the same person compiled both *N* and *K*.

The pre-existence of particular analecta is confirmed by other considerations. Stanza 927 is reported as *caturṇām* = 'of four (authors).' *S.* 1. 178.5 gives the same stanza in order *cdab* with the four authors named — Vikramāditya, Caṇḍāla, Vidyā, Kālidāsa — who could not possibly have been contemporaries. The attribution is clearly from some tale of *samasyā-pūrti*, each of the four supplying one quarter of the stanza in turn for continuation by the next. Such legends are common in Sanskrit. The same holds for the joint ascription of 1651 to Bhojadeva and some 'Turkish' king, Turuṣkarāja. Though Muslims like Alberūni became good scholars of Indian tradition and science,

no Muslim king of the eleventh century in India stopped looting long enough to study anything, let alone master Sanskrit prosody. The Jain *Prabandha-cintāmaṇi* is just such a miscellany of prose fables studded with verse; some of the verses, as in the story of Lakṣmaṇa-sena and his poet Umāpati (*Prab.* 5. 210–212) do belong to the poet to whom they are attributed, though most do not. The *Bhojaprabandha* (*Bpb*) gives tales of King Bhoja interlarded with stanzas, while *Bps* is a collection of very similar stanzas without the prose narrative. Stanzas found in both occur in *V*, not necessarily from precisely these sources. Vidyākara had some compilation like the *Bpb* at his disposal; *Tār.* p. 71 implies that even Buddhist collections of Bhoja and Muṇja legends were extant.

Vidyākara drew extensively upon the great classical dramatic writers like Bhavabhūti, Rājaśekhara, Kālidāsa. Sanskrit drama abounds in stanzas which can be gouged out like plums without reference to the rest of the cake. *V* does not restrict himself to such pure epigrams, but also quotes verses that lose their flavor without knowledge of the context. Among these may be mentioned stanza 456 from Kālidāsa's *Vikramorvaśīyam*, where King Purūravas breaks out in rapture at a first glimpse of the entrancing nymph Urvaśī, inexplicably born of the thigh of a hoary sage; the stanza itself gives nothing of the background. Stanza 405 is best appreciated when one recalls that there Bhavabhūti's hero Mādhava pleads for the life of his beloved whose sacrifice by the grim Kāpālīka would, as it were, deprive the whole universe of its beauty. Stanza 336 grows quarter by quarter upon the royal hero through four acts of the *Viddhaśālabhaṇjikā*. It follows that Vidyākara indulged his taste for ruminating choice morsels of Sanskrit literature. His collection had partly an evocative function.

This *Subhāṣitaratnakoṣa* still remains the oldest known general anthology of Sanskrit verse. Hāla's *Sattasai* is several centuries earlier, but in Prakrit, without the range, balance, categorization of Vidyākara. Bhartṛhari, the poor man's *subhāṣita* writer, is also earlier. His three Centuries form an anthology in fact, though we do not know which particular version reached *V*. However there is reason to believe that there existed an author Bhartṛhari who wrote at least the nucleus of the collections formed in his name by later editors who sincerely believed that they were reporting his scattered verses. Amitagati (A.D. 993) wrote his own *Subhāṣita-ratna-saṃdoha* — not without imitating handy models — solely to inculcate Jain doctrine, to dissuade the literati from the cheerful and luxuriant sins

which the same reader could savor in most of classical Sanskrit literature. It is not surprising that nothing of Amitagati appears in *V*, though the non-occurrence of the finest Bhartṛhari stanzas seems to prove that no well-formed recension of the *śatakas* could have been available to *V*, or for that matter to *S*. The *Śāntiśataka* compiled by Śilhaṇa must have existed at the time but while quoting it extensively in consecutive stanzas, *V* does not name Śilhaṇa at all. Inasmuch as *S* does cite many of these stanzas under Śilhaṇa's name, it follows that the name was not attached to the compilation at the earlier period, or that Vidyākara knew the *Śāntiśataka* to be unoriginal. The *Amaruśataka* seems also to have gained currency during the interval between *V* and *S*, for Vidyākara cites Amaru only twice by name, as against 38 times in the later anthology. This is another reason for not placing the two anthologists close together in time, and for the conclusion that the century which seems to have intervened saw the rise of collections like the *Śāntiśataka* and *Amaruśataka* which furnished Sanskrit verse from past accumulation, not original contributions.

It seems to me that the influence of both Hāla and Vidyākara is to be seen in Govardhana's surpassingly erotic Sanskrit *Āryā-sapta-śatī*, which is arranged in *vrajyās* by initial letter. Sādhāraṇadeva, commenting upon Hāla, regroups Hāla's verses into *vrajyās* — a rare word for 'section' — the actual names being the same as in *V* for about a fifth of the headings. The collection named *Jagajjīvanavrajyā* seems to betray the same influence, but we know of it only by citations in the anthology *Pv* by Veṇīdatta, Jagajjīvana's son. There is not the least doubt that Śrīdhara-dāsa and Nandana were stimulated to their own efforts by the example of Vidyākara. Differences of ascriptions to authors show that *S* and *V* do not utilize the same ultimate collections directly; *P* copies *V* with less extensive supplementary material. Occasionally, one feels that even distant anthologies like the Kaśmīrian *Śarṅgadhara-paddhati* have been influenced by Vidyākara, but there is no direct evidence. By the thirteenth century, the idea of and demand for an anthology had been well established, while the springs of classical Sanskrit poetry had dried up because of internal decay, Muhammedan conquest, and the development of India's many linguistic nationalities.

4. TIME AND PLACE

The broadest possible termini for Vidyākara are A.D. 1055 (the last year of Bhoja's reign) and A.D. 1205, when *S* was written. But the most probable time for version *N* can hardly be later than the reign of Rāmapāla, say A.D. 1100,³ and hence not later than about 1130 for *TK*. The paleographic evidence is not accurate enough to be of use here, except to show compatibility with this estimate. In the absence of substantial direct evidence, I shall be compelled to argue from internal considerations alone, adding up small independent probabilities to arrive at conclusions based upon maximum likelihood.

While the name Bhoja is found in the Rīgveda, the Arthaśāstra, and Ptolemy's *Almagest* as a tribal designation, with two kings named Bhoja in the Pratihāra dynasty and several minor Bhojas in Kaśmīr,

³ The chronology of Rāmapāla and his immediate successors is rather doubtful. R. D. Banerji (*JBORS*. 14. 1928, 489–538) puts Rāmapāla as A.D. 1057–1102. R. C. Majumdar, in *HBD*. p. 177, places Rāmapāla as between A.D. 1077 and 1120, both accepting the reign of 42 years given by Tāranātha. The accession of Madanapāla is now well fixed by D. C. Sircar (*JASB*. Letters, 17. 1951, pp. 27–31) at A.D. 1144–45. The doubtful element is the existence and position of King Palapāla, whom R. D. Banerji placed in 1126–61, and whom *HBD* neatly dismisses altogether as doubtful (*HBD*. p. 31, p. 172). De la Vallée-Poussin passes the argument by in silence (*DHI*. pp. 100–101) though Banerji returned to the charge in his last paper (*ABORI*. 11, 1930, pp. 398–400). The inscription of this oddly named monarch actually exists in the Victoria and Albert Museum, London, being on the base of an image found at Jaynagar, which was certainly Pāla territory; a perfect plaster cast of the inscription (no. 71–1880 I.S.) was supplied by the kindness of my friend Dr. John Irwin of that museum. The extremely corrupt and badly written epigraph can be read in several ways, all of which agree that the king's thirty-fifth regnal year was the date of dedication for the image. The actual name could be Palapāla, Acalapāla, or Cāpalapāla. This has been rediscussed by D. C. Sircar in a recent paper in the *JASB*. Letters, without any conclusion differing from that of Banerji except towards the end where the learned epigraphist suggests that Palapāla could have succeeded Govindapāla, who might have been killed about A.D. 1165 by the Gāhaḍavālas. This contradicts his own reasonable statement in *JASB*. 17. 1951, pp. 27–31, that the reference to the *gatarājya* of Govindapāla indicates that he ruled at least ten to fourteen years after the Gāhaḍavālas had taken over his kingdom. The whole point is where this otherwise unknown Pāla with his long reign fits into the Pāla chronology. Even ignoring him altogether, the *HBD* chronology cannot be accepted as it stands, because App. V to Chap. VI (pp. 190–191) discusses King Rājyapāla of the Kāmboja family, to conclude that he was identical with the Pāla king of the same name, whence some of the Pālas ruled simultaneously rather than in succession. I take A.D. 1100 as a fair date in Rāmapāla's reign, for lack of a better.

the Bhojadeva or Bhojyadeva of *V* can only be the famous Bhoja Paramāra of Dhārā. The preceding section points out that Bhoja must have become legendary by the time of *V*. This can happen within a man's lifetime in India, but the model of Bāṇa's *Harṣacarita* would show that though during the king's reign his feats might be exaggerated, the romantic life written even by a court poet would not be pure fable. Then we have also to allow for the time lag necessary for the fabliaux to reach *V*'s territory. This means at least A.D. 1075. Thomas' often quoted statement (*T. intr.*, p. 16) that none of the poets "are known to be later than about 1000 A.D." is overenthusiastic. Bhoja's stanzas occur even in his *T* fragment, while the royal poet could not have become famous by A.D. 1000, if indeed he had written anything before that date.

In what follows, it is essential to mark carefully the kind of sources from which Vidyākara made his selection. The great classical writers are taken on their merit, their epigrams being represented according to their quotable output. This applies to Rājaśekhara, Bhavabhūti, Bāṇa, Murāri. The stanzas peculiar to *V* as compared with the other Sanskrit anthologies of early date show a certain preference for Buddhists, but a particular type of Buddhist. That is, *V* cannot be labeled a Buddhist anthology offhand, as was done by Haraprasād Śāstrī. A stanza of the great Aśvaghōṣa opens the anthology, yet neither this nor any other in the whole of *V* is to be found in the extant works of the great Buddhist poet, nor is any other stanza in *V* ascribed to Aśvaghōṣa. Śāntidevācārya and his *Bodhicaryāvatāra* are unrepresented. Where is Kumāralāṭa, Mātṛceṭa, the pseudo-Nāgārjuna, or the real one, not to speak of the Southern Buddhists? In contrast with these great names, the Buddhists selected have either a local fame, or write *subhāṣitas* in the later classical style. Thus we have several almost unknown poets in the opening *vraja*yās; the Kaśmīrians Śivasvāmin, Dhīranāga, the author of the *Tāpasavatsarāja* figure in later sections. Taking all this into consideration, the omission of the prolific Kṣemendra's name and stanzas is striking. Though most of Kṣemendra's phenomenal output is too dreary for any *subhāṣita* collection, he has many fine benedictory and tag verses in his *Avadānakalpalatā*, which qualify doubly as good Buddhist poetry. His lesser works on poetics also contain original stanzas that would grace any anthology, though all we find in *V* is an occasional stanza not to be traced in any extant work of Kṣemendra, but doubtfully ascribed to that author by some other anthology. The distance

from Kaśmīr would not cause much delay, because Magadha was still a great center of Buddhist pilgrimage and study, and hence of exchange of literary works. At the end of the twelfth century, Śākyaśrībhadra of Kaśmīr was prominent in Magadha and Bengal. Kṣemendra's most important works had been published by A.D. 1075. Another notable omission is that of Bilhaṇa,⁴ several of whose stanzas are found in *S*, even cited by the author's name (confused in some manuscripts with Śilhaṇa). The *Vikramāṅkadevacarita* is dated fairly well by internal evidence at A.D. 1088, while the *Karṇasundarī* might be earlier, the *Caurapañcāśikā* not much later; all three contain enough material for a few stanzas at least to have found their way into *V* — if Vidyākara knew of the poet. The nearest he gets to Bilhaṇa seems to be the poet Gaṅgādhara (of stanza 1406), who may have been the court poet of Karṇa, king of Dāhala, whom Bilhaṇa claimed to have vanquished (*Vikramāṅkadevacarita* 17.95). Bilhaṇa's poetry was known through a considerable part of India, and certainly in *V* territory (which we shall locate a bit later). That Vidyākara should not be attracted by Kṛṣṇamiśra's aggressively anti-Buddhist *Prabodhacandrodaya* even if he had read it is perfectly comprehensible; that he does not draw upon Kṣemendra and Bilhaṇa or the much nearer śrī Harṣa and Umāpatidhara argues his ignorance of these poets, hence his having preceded them or at best followed them within too narrow a margin of time.

The only reason for considering a date later than A.D. 1100 is the single doubtful citation after stanza 923 (found in *K* only) of the name Dhoyika. Dhoyī or Dhoyika was a court poet of Lakṣmaṇasena of Bengal (accession A.D. 1178). Inasmuch as a colleague, Umāpatidhara, seems to have been court poet also of Lakṣmaṇasena's father and grandfather, we need not bring Vidyākara down to 1178, but 1150 would seem a possible terminus. Personally, I doubt the validity of the ascription. The same stanza is attributed to Yogeśvara by Śrīdharadāsa (*S*. 1. 84.5). As *S* is definitely an anthology of Lakṣmaṇasena's court, with many references to Dhoyī, including two stanzas to be found in the *Pavanadūta*, Śrīdharadāsa would have been better qualified to recognize an elder colleague's stanzas than Vidyākara. The citation seems to have been a slip on the part of some later scribe.

⁴ There was a later Bilhaṇa (contemporary of the Jain *paṇḍita* Āśādharma) at the court of King Vindhyaarmadeva (A.D. 1160–1180) of Dhārā. Cf. K. K. Lele in *ABORI*. 11, 1930, pp. 49–53.

It is vital to locate the place of Vidyākara's activity, without which no satisfactory dating is possible. In the days before publishing houses, advertisements, and printing, Sanskrit poetry of the type here considered did not originate or flourish without royal patronage, though it traveled slowly from court to court before diffusion. Therefore the particular court is important in determining the anthologist's period and explaining his choice of sources. The locality must have been between Kanouj and Bengal. The most prominent of the poets cited is Rājaśekhara so that the first glance may lead one, as it did me, to associate our text with the Gūrjara-Pratihāra court — which had vanished by A.D. 1018 while the Gāhaḍavālas rose to power only in A.D. 1090. Rājaśekhara, as the last to produce Sanskrit poetry in the grand manner in a period when a poet could travel all over the country with honor and profit (late ninth and early tenth century), imposes himself upon every anthology by the volume, quality, and dispersion of his output. That his dramas lack originality and stage value makes the stanzas embedded therein all the more suitable for the anthologist. The Paramāra court may be removed from the possibilities, since the name even of a standard court poet like Padmagupta-Parimala (of the *Navasāhasāṅkacarita*) does not appear, though it seems to have reached *S* (3. 45. 1). Dhanañjaya and Dhana-pāla are missing too. Bhoja himself and Muñja find place here by reason of the phenomenal activity of the former, and the time elapsed. It is the group of restricted citations, the long list of minor poets not found elsewhere with comparable frequency, which must determine the particular locality.

The conditions are now quite obvious. The royal patrons must have been Buddhist with simultaneous veneration of Śiva and Viṣṇu or else the order and contents of the first six *vrajaśās* are inexplicable. For this very reason, the Sena court that fathered *S* must be excluded. The Buddha was not higher than an *avatāra* of Viṣṇu to the Senas. Yet *V* cannot be located far from northwest Bengal, if one is to account for descriptions of snow and frost, festivals like *Kundamahotsava*, and manuscript survival only in Nepal and Tibet, along with the dominant influence upon *S*. All this fits just one line of kings, namely the Pālas, sometimes called "of Bengal" from their title Gauḍeśvara, but actually rulers of Bihār and parts of West and North Bengal for over four centuries.

That *V* represents the poetic tradition of Pāla court and abbey can be proved even apart from the foregoing general considerations.

Abhinanda in *V* is undoubtedly the author of the *Rāmacarita* (*RA*), not of the *Kādambarīkathāsāra*; two stanzas from *RA* are actually found in *V* cited by Abhinanda's name. His father Śatānanda is also well represented. Now Abhinanda certainly (Śatānanda presumably) lived under ninth-century Pāla patronage. The Jitāri mentioned so reverently as author of our stanza 28 is unquestionably the great *ācārya*, who appears so prominently in Tibetan also as Jetāri and Jaitāri (*dgra-las-rgyal-va*, *Tār.* p. 230, note 4). The stanza, as will be seen, is actually from the dedication of one of his works. We know (*Tār.* p. 232) that he was a royal *paṇḍita* of Vikramaśīla monastery under King Mahā(i)pala. Jñānaśrīmitra appears in the Pāla period, while our Dharmakīrti, whose stanzas are among the most sparkling and graceful in the collection, seems to have been confused at times with the earlier Buddhist logician. Vasukalpa, who refers to Rājaśekhara and may be assigned to the tenth century, eulogizes a King Kāmboja again and again. Normally, this would place him in Afghanistan, but we fortunately know that this too refers to the Pālas, and we may see herein the solution of a riddle in Pāla history. The Dinajpur pillar inscription ⁵ refers to a King Kāmboja, a copper-plate (*EI.* 22, p. 152; *EI.* 24, p. 43; *HBD.* pp. 190–191) describes well-known Pāla kings as ornaments of the Kāmboja line, while there is no evidence whatsoever of conquest or even battle between the two lines of kings. We may point here to some lesser authors of the collection, Dharmapāla, Rājyapāla, Ratipāla, Vijayapāla, Harṣapāladeva, as also Nayapāla in *P*; any one of them might pass without notice, but the aggregate is significant. Once proved, the association with the Pāla tradition may be utilized actively to place hitherto unknown poets who are cited much more frequently in *V* than in other distant but early anthologies such as the *Sbh* in Kaśmīr and *Smk* in the south.

Detailed references and arguments will be found under the individual authors listed at the end of the introduction. But some of the historical information thus obtained seems particularly important for the history both of the Pāla kingdom and of Sanskrit literature. Dharmadāsa and his *Vīdagdhamukhamaṇḍana* must now be placed well before 1130, hence a century earlier than hitherto. Vallāṇa and Manovinoda must have been Pāla court poets. Ārya Kṣemīśvara can be assigned to the court of Mahīpala I of the Pāla dynasty, not

⁵ *JASB.* New Series 7, 1911, p. 619. For fantastic conjectures of Mongol hordes pouring across Tibet into India see *PB.* p. 63, pp. 68–69; *EI.* 22, p. 153.

the Pratihāra king, though the question has aroused a bitter controversy in the absence of any reliable evidence. Unless we needlessly postulate several Abhinandas, the eulogy of Śrī-Candra-deva in stanza 1384 (see also 1402, 1500) seems to date that king (who was also a Buddhist and ruled during Pāla times to the east of Pāla territory proper) at least fifty years earlier than the earliest date hitherto proposed. More could have been deduced from these *praśasti* stanzas but for the intensely formal and lyric quality of the verses — quite in keeping with the whole classical Sanskrit tradition, so that the poet generally fails to mention whom he is eulogizing, let alone for what feat.

As the case of Jitāri shows, the great monastic foundation is at least as important as the court for locating *V*. The two are intimately connected. Vajrāsana (= Buddha-Gayā) had older traditions but it came to the days of its greatest glory under the Pālas, as did the new Pāla foundations of Vikramaśīla, Uddaṇḍapuri, and Jagaddala. These *vihāras* gave the title *paṇḍita* (of the institution in question) by royal command (*Tār.* p. 243, 247, 250, etc.). To judge from survivals in Tibet, the official title *paṇḍita* must have involved long study leading to a formal examination in the Buddhist scriptures by the leading scholars of the particular *vihāra*; the successful candidate would, presumably, be granted a royal stipend along with the title, or Tāranātha's references have no meaning. The great importance of this is seen at once for *V*, where we have just three writers with the affix *paṇḍita*, namely Buddhākaragupta (also referred to in the honorific plural like Jitāri), Khipāka (1457), and Jñānasrī (1697). Buddhākaragupta seems to have been then alive and he had not Jitāri's universal fame, but the indications are clear that in his own *vihāra* he did enjoy a superior reputation. *S* uses the prefix *paṇḍita* only to distinguish between King Harṣa and the twelfth-century poet, who is there usually labeled *kavi-paṇḍita-śrīharṣa*.

It remains to locate the *vihāra* on internal evidence, in the absence of any further indications. The local lights Buddhākaragupta and Bhīmārjunasoma are not found in Tāranātha's lists, which cover the leading figures of the western monasteries in Pāla territory. By 1100, the Pāla empire was on the verge of collapse, the last powerful king, Rāmapāla, having recovered the finest part of his own territory from the Kaivarta chief Bhīma only by help of over a dozen powerful chieftains who had independent status. Tāranātha (p. 252) is clear that no Pāla after Rāmapāla could be called a king, which means that

none after him did much, if anything, for the Buddhist monasteries. Rāmapāla's capital was in Varendrī⁶ (parts of the Rājshāhī, Bogra, Malda, and Dinajpur districts of Bengal), as was the Jagaddala⁷ *vihāra* which enjoyed special royal patronage⁸ under Rāmapāla.

⁶ Varendrī might be placed so as to include the junction of Rājshāhī, Bogra, Malda, and an unknown amount of territory to the north. The capital Rāmāvati, founded by Rāmapāla after his restoration (*RC.* 3. 1–10, Varendrī between the Ganges and Karatoyā — before the latter river changed its course) seems to be mentioned in the *Ain-i-Akbari*, vol. II (J. N. Sarkar's revised translation, reference by kindness of D. C. Sircar) as a village in Sarkar Jannatabad of Lakhnauti.

⁷ Jagaddala Vihāra must have been situated at about longitude 88° 24' 12" east, latitude 25° 9' 31" north. The evidence is as follows. That the Jagaddala Vihāra was in Varendrī seems to follow from the rather obscure *RC.* 3. 7, which mentions images of Lokeśvara and Tārā too. Far more reliable are the references in the Tibetan canon: Vibhūticandra came from Jagaddala in the east, according to *Rgyud.* 4. 14, 16, 17, 24, 33, and 13. 58–60. Most of the Jagaddala references are (due to the Mahā-panḍita Dānaśīla) generally as 'in the east,' cf. *Rgyud.* 12. 8. 14. 43–5. The definitive references are *Rgyud.* 26. 50 and 68. 26, which locate Jagaddala in "Varendrī in Eastern India." Of course, the name Jagaddala has developed many variants in the Tibetan reports which can be eliminated by collation: Jagatahila, Jagattala, Jagtala, Jagdali, Jagatala, Jagarddala, etc. Tāranātha (p. 255; also Pag-sam-jon-zañ, S. C. Das in *JASB.* vol. 67, pt. 1, 1898, p. 25) locates Jagaddala to the east of Vikramaśīla, in the land of Oḍiśa, which cannot here mean Orissa, if indeed the author has not miscopied his sources.

The *Ain-i-Akbari*, vol. II (J. N. Sarkar's revised translation, reference by kindness of D. C. Sircar) gives "Ganj known as Jagdal" as a Mahal in Sarkar Barbakabad, which was certainly in Varendrī.

Montgomery Martin's *Eastern India* (3 vols., London, 1838; the book is actually by Francis Buchanan, the original manuscript having been simply plagiarized by Martin) shows Jogodol as a thana at that time belonging to Dinajpur District (vol. II, map opposite p. 582). Vol. II, p. 642, describes the thana in the words of the traveler Buchanan. "There are considerable remains of antiquity; but the death of the Darogah just before my arrival, and the ignorance of the people about the thanah, prevented me from hearing of them in time; so that I was unable to lay down a plan for visiting them."

H. H. Phillips, Superintending Surveyor of the Eastern Circle, informs me that the village Jagdala still exists in what is now Malda District of East Bengal, about four miles SE of Bamangaon; the longitude is 88° 24' 12" east, latitude 25° 9' 31" north. This information is based on the Survey of India's map sheet 78 C/8 of 1953. This seems to be all that remains of the great Jagaddala-mahāvihāra, and more than has been located in previous works like *PB*, *HBD*, etc.

⁸ The royal patronage of Jagaddala is attested by the *Tarkabhāṣā* of Mokṣākara-gupta (*GOS.* XCIV, 1942; *Mdo.* 112. 28), who is described at the end (p. 39) as *śrīmad-rāja-jagaddala-vihāriya*, and begins his work by a salutation to Lokeśvara. *Mdo.* XV has a most important colophon whose meaning remained obscure even to Cordier perhaps because of this extra word *rāja* modifying the abbey. Gokhale renders the colophon as follows: "This *vyākhyā* was composed by Rāja-jagaddala-nivāsī [which thus becomes the writer's name] at the Jagaddala vihāra, which was the place of Rāmapāla's coronation. It was transcribed at the Mahābodhi temple by śrī-Mānapāla in the seventh year of the coronation." The two *-pālas* have been, not

This would account for the provenance of *V* manuscripts, for Paṇḍita Śākyaśrī and his disciple Vibhūticandra fled to Jagaddala when the Muslims sacked the western monasteries (*Tār.* p. 255) and thence to Tibet in A.D. 1203. The manuscripts that went with them to Sāskeya, from which the Ngor collection was derived, would come primarily from Jagaddala. Rāmapāla's son Rājyapāla barely survived him, though wielding the royal power in his father's last years (*RC.* 4. 3, 6, 7; *Tār.* pp. 251–252 Yakṣapāla). After one or two further intermediaries, another son Madanapāla ascended the powerless throne (*circa* A.D. 1144–1161). The poem of Sandhyākaranandin (*RC*) published during Madanapāla's reign shows degenerate taste, the absolute dead end of senseless formalism. That Pāla court poetry had reached the level (as did the later *Rāghavapāṇḍavīya*) of an acrostic or cross-word puzzle does not indicate general decline in northern and eastern India, but merely corresponds to the shrinkage of Pāla territory, wealth, power. The Gāhaḍavālas who patronized the poet śrī Harṣa (*circa* A.D. 1160) had encroached from the west, having taken Patna and Monghyr, headquarters of the earlier Pālas. Vijayasena's dedication (before A.D. 1158) of a temple to Śiva at Deopārā in Rājshāhī district proves simultaneously that the Senas had already attracted or developed so good a poet as Umāpatidhara, and that they had occupied at least a part of Varendrī, the very core of Rāmapāla's dominions. These Senas rose within a generation of Rāmapāla from the position of feudatories or officials to independent sovereignty, while Gāhaḍavāla supremacy to the west is from A.D. 1090 with Candradeva who ruled from Banāras to Kanouj. The Pāla decline seems to have been complete by A.D. 1150; to what extent it affected the monasteries and our anthologist cannot be determined here.

We may note that the laudatory stanzas in Pāla copperplates do not occur in the corresponding panegyric sections of *V*, though their style is quite familiar after reading *V*, and several have unquestioned merit. This contrasts with the case of *S*, which quotes four stanzas of Umāpatidhara under his name which are found in the Deopārā *praśasti* (*EI.* 1. pp. 305–315; 7 = *S.* 3. 49. 4; 23 = *S.* 3. 17. 5; 24 = *S.* 3. 5. 5;

unnaturally, confused. Presumably, the reference to Jagaddala having been built in the seventh year of Rāmapāla's reign as stated by Rāhula Sāṅkṛtyāyana in his *Hindi Tibbat meṃ Bauddhadharma* (Banāras, 1935, p. 30) derives from this same colophon of *Mdo.* xv. R. D. Banerji, *Mem. ASB.* V, 3, pp. 43–113, follows Haraprasād Sāstri's translation of *RC* to ascribe the construction of Jagaddala to Rāmapāla (p. 91), while the location given on that page was based on misinformation, corrected *ibid.*, p. 113.

30 = S. 3. 17. 4) signed by that poet, as well as a stanza found in the Maḍhainagar plate (2 = S. 1. 72. 4) of Lakṣmaṇasena. It is quite fitting that the official panegyric by a court poet should be cited in a court anthology; the absence of such citations would strengthen the argument that Vidyākara was connected with the Pāla court only through a monastery. The copperplates were generally written in advance by the court poet, with standard verses; the portion where the beneficiary of the land grant and his donation were specified being left blank, to be filled in at the time of the grant.

Till more substantial evidence is discovered, the most plausible conclusion that may be reached is that Vidyākara first compiled his anthology about A.D. 1100, at the Jagaddala Vihāra, the place where the last great Pāla was crowned. If the final stanza is to be taken with the double meaning generally to be expected in *subhāṣitas*, he may even have been a *paṇḍita* of the vihāra, as were with greater probability Buddhākaragupta and the Bhīmārjunasoma who is called *paṇḍita-śrī* in the final colophon. Buddhākaragupta might have been promoted by royal patent between the two versions *N* and *KT* (say about A.D. 1130), since only *KT* show the affix *paṇḍita-*, and the honorific plural termination. Bhīmārjunasoma seems to have been close to Vidyākara, from the marginal additions of *N* discussed earlier; one may interpret them as friendly suggestions for the next edition. Certainly, Avalokiteśvara — who comes next only to the Buddha in the anthology — was the tutelary deity of Jagaddala (*HBD*. p. 418). A Vidyākara who collaborated with a Tibetan Lochava in the translation of *Rgyud*. xliii. 84, might even have been our otherwise unknown scholar.

5. THE NATURE OF THE ANTHOLOGY AND ITS POETS

It is clear from the preceding section that the details which one needs for the usual type of literary history are lacking here, as in all Sanskrit literature. Compared to the solid documentation possible, say, for Dante, we have not enough to furnish a single paragraph of trustworthy biography for Kālidāsa, Bhavabhūti, or Bhartṛhari. The normal alternatives would be to winnow an occasional grain of doubtful fact from the scattered chaff of obscure, ambiguous, semi-legendary references; or to shrug off historical analysis with the standard remark that all Sanskrit literature is anonymous. It seems to me that high Sanskrit has not the popular anonymity of a fluid work like the *Kalevala*, nor the guild anonymity of Homeric poetry. Biographical details for Indian poet and king were obliterated simply because the word was too powerful for reality, form always plowing under mere content. Still, a larger view of the choice, arrangement, and relative emphasis of subject matter and the technique of handling selected topics in this anthology tell the intelligent reader a great deal about the development of taste and literary ability during the period. If causes can be assigned, we have a literary history after all.

Of the fifty sections into which *V* is divided, the first six are devoted to heavenly characters, including deities of the somewhat illogical Buddhist pantheon. The seventh is an intermediate section on the sun, a lesser deity. We then have the seasons, a group of sections which corresponds to the medieval European *Book of Hours*. The difference is that the Indian work implies a classical education, with better taste and memory for poetry, whereas the *Stundenbuch* needed only eyesight for the possessor, but far better-developed miniature painting to manufacture. The illuminated palmleaves of this period contain purely religious pictures, no artist having been employed in the secular productions that would have told us so much about life in the eleventh century while giving a precise meaning to many an obscure Sanskrit term. This is due at least in part to the caste-guild of artists trained in a rigid mannered tradition. The anthology gets down to its main business with *vraṇyā* 14 on Eros. The real nucleus of the collection is this and eleven succeeding rubrics which continue

various aspects of love in practice. This is love in the direct Indian tradition, sensuous erotic experience that left visible marks (of teeth and nails) upon both participants. All the varied facets are represented, many with a surprising delicacy and charm that do not survive translation into a language with less involved syntax or more puritanical background. Intense longing for the absent beloved, pining described in exaggeration by the go-between *dūtī* — who might herself substitute at times for the heroine whose desire she was supposed to convey — the expression of more vigorous delight in gratified passion, the wiles of the woman not content with her husband's love, the beauty of the girl blooming to womanhood, are all delineated. Thirty years ago, conventions in English would have made it difficult to represent most of this verse, though it is quite normal Sanskrit, as in good taste, but the dismal byways explored by writers of such different merit as James Joyce and J. M. Cain should now make it more simple. It should be kept in mind that neither language nor literature were for the vulgar herd. Sanskrit poetry here manages to surpass Boccaccio's tales in verve and gusto, though limited by a single stanza as the unit, as against the Italian's complete narrative. There is a certain healthiness, however, in this sexuality. The bestialities of a Tiberius Caesar as reported by Suetonius are missing; we hear little of prostitution, and nothing of homosexuality or other abnormalities that now seem proper literary material in the West.

The remaining sections are of a miscellaneous nature. In spite of a *vrajyā* on renunciation, this anthology has not settled down to the *dharma*, *artha*, *kāma*, *mokṣa* (ethics, economics, erotics, salvation) which was standardized by Bhartṛhari's *nīti*, *śrṅgāra*, *vairāgya*. *Nīti*, in particular, is poorly represented, while *śrṅgāra* pervades almost everything. Sections 32, 41, and 46 give some outrageous court flattery which should have yielded a great deal of information but for the pyrrhic victory of form over content, the final absorption in the play upon words which began and ended the ultimate period of Sanskrit literature. The last section in praise of poets is of much the same nature, though a little more in the way of chronological succession can be deduced from it. Of these sections, about the most attractive is 35, the *jātivrajyā*. This gives a series of epigrams where the limitations of the isolated stanza are compensated by delimiting the subject; lyric style and lyric content match perfectly to preserve for us the beauty of a trifling momentary incident. A dog chases a cat (1163), quail pick up seed at the edge of a muddy field (1181), sparrows

scratch (1162) in plowed furrows; a bull startles the peasant woman (1176), butting his way out of the rain into the hut; the old dog wags an abject tail in passing (1158) but displays his fine white teeth in a snarl; 1171 is a competent description of a cockfight; an aging presbyopic scholar struggles with a book (1179) before the days of lenses; the tattered brahmin acolyte of 1170 plods homeward with the day's meager pickings to split firewood, at eve. These are quite exceptional topics for Sanskrit poetry, which only too often shows the unhappy crash resulting from an attempt at far higher flight. The *vrajjā* begins startlingly enough with an epigram (1148) wherein the unknown but unmistakably Bengali poet brags of the large number of pond fish, highly spiced and fried in oil, that he has gulped down without even troubling to wash up first. Stanza 1175 is unique in depicting merciless oppression of villages whose consequent desolation is emphasized by the cooing of doves in the orchard. Lacunae in the text of 1190 interrupt a characterization of some dreadful cult-spot in the dense jungle where human sacrifice was still practised. Vidyākara's own delight in poetry of this genre is shown by expansion from fourteen to thirty-five stanzas. Much as we should have liked to read many more of the sort, it is difficult to imagine where he could have found them. Next in charm are the verses on country life, mostly by Yogeśvara. Here we see the preparation of mustard oil (318), peasant women singing (1178, 1182, 314) as they have through the centuries to the rhythm of pounding grain, farm workers dropping tools to chase hares started during harvest (300), the shepherd (282) who relaxes on the cool, clean silt of a river bank.

An essential characteristic is that the poet is a spectator of these activities, never a participant even in imagination. No clay was molded into vivid life by his fingers, no wall grew tier upon tightly bonded tier in his hands. Not for him the joy of driving a straight furrow with fresh, well-fed beasts at the plow, nor the pleasant sensation of trudging home at eve with muscles tired after a good day's work or a long day's hunt. The men who did all these things belonged to a meaner class; Sanskrit meant less to them than Greek to the soldiers of Marcus Aurelius. The *Dhammapada* admonished its readers in simple terms of physical activity: of rising from a wrestler's fall to strive again, of breasting the flood, climbing a high mountain (of virtue) to gaze upon the tiny creatures of the valley, of curbing with firm rein the runaway chariot of one's passions. The writer — Buddhist or not — of this period fifteen centuries later

knew only one type of exertion outside the lover's bed, namely traveling. Here indeed he would have to walk barefoot in hot summer dust that could eat up his very toenails (204), plod on cold winter mornings through snow and frost (307-9), or carry his streaming umbrella like a caged prisoner (242) under the monsoon downpour. For sustenance, he would have to wheedle a handful of chaff from the overweening farmer (305); for shelter in his exhaustion, he might be denied a corner by some raging housewife (1316) and huddle up for the night in a cramped refuge furnished by the rude forest shrine of a village goddess (1305). Sometimes, he would realise that the place where he begged room and board for overnight was even more poverty-stricken (1314, 1328) than he.

Indeed, poverty — of his particular class — seems to be the only reality with which the poet of the classical period came to grips. There was so little he could do to get out of its clutches, with neither capital for trade nor guild training (caste again!) for craft. If he were a practising priest like the great majority of those who knew Sanskrit, he needn't bother with poetry unless a stronger ambition and taste for court life drove him. Otherwise, there was no regular market for his fantastic wares, now that the ancient language had developed very far away from that of the common people who might still give something to a storyteller, singer, bard, or mendicant but to whom the pretty conceits of a finely turned *subhāṣita* meant nothing. The overcrowding of the priesthood and taste for greater comfort without the loss of social status that went with access to the Vedas raised new problems for solution within a narrow social framework. For example, the famished householder says to his wife (1306), be patient till the rains, then the pumpkins we can grow without labor by our hovel will feed us as well as any king. Even so, the hopefully borrowed "golden water" might leak through the cracked pot (1315) on the way home, leaving the dismayed housewife to face a still hungrier future. Nor does starvation force upon the penurious intellectual the slightest idea of going out to earn something by his labor; the society of the day had conditioned his mentality and that of his fellows, to the extent of severely limiting the scope of his permissible activities. There is no land; a single ox (1317) may be the only source of income for a family which is terrified and helpless when the decrepit beast is too exhausted to get up. The entire family lives in just one room (1310) which combines all the functions of kitchen and dining room, living room, nursery, bedroom, and lying-in chamber

too. If the children are fed somehow on any one day (1311), the mother wishes that night would never pass to bring on fresh worry about food on the morrow. Often the hungry but shy youngsters would cast avid half-glances at the diners (1320) from some more fortunate doorway. However, this is poverty of the intelligentsia; not of the proletarian, the *pāmara* who has nothing to live by except the hard labor of his scabby body; with him the poet feels no kinship. The court and the monastery, with some sort of guaranteed living, were essential for classical Sanskrit poetry, hence inevitably set the norms. Our poets had long passed the stage when they would burst into song for the sheer joy of being alive.

“The true stimulus of human life, tomorrow’s joy” is not based upon a standard of living; it can derive only from a creative attitude to reality, consciousness of effort within reach of new success. The most fruitful endeavor must necessarily be collective, *with* the rest of society, not at its expense. The poet’s failure was that of the diminutive class which he served. Great dreams are rare when the power has been lost to make dreams come true in reality. For all its charm, the *jātivrajjā* cannot aspire to the splendidly creative Faustian moment of which a superb poet could say, “Verweile doch, du bist so schön.”

6. THE BASIS OF FEUDAL SANSKRIT LITERATURE

There are authors in this anthology of whose vivid experience no real trace remains. Harṣa, Rājyapāla, Muñja, and Bhoja were kings as well as poets. Each one of them had to lead an army in several battles. In 1413, the hero's arm draws so powerful a bow that the poet warns the very gods to look to their laurels. Far greater effect is achieved by Arrian's direct statement that nothing could withstand the Indian archer's shot, which pierced shield and breastplate alike. The word *nāsīra* (1406) means he who charges ahead of the battle line; as such it is standard praise for kings in inscriptions and copper-plates. But we look in vain for Sanskrit military literature to match passages in Caesar's commentaries, Polybius, or Thucydides; only Bāṇa's account of the army striking camp is impressive enough to make us wish that he had said something more about warfare. Who described the massed thunder of a cavalry charge, armored elephants breaking through compact ranks of infantry, the desperate tumult of a last stand? Yet there were people in every generation who had witnessed or participated in all of these, had been stirred by a parade of victory, thrilled by the narrative of a forlorn hope courageously fought, some lost cause defended with unyielding bravery. Grettir the Strong, Bussy d'Amboise, Hereward the Wake, are foreign literary examples of one man against many, fighting impossible odds merely because it was not in them to surrender. Thus we have Abhimanyu of the Mahābhārata. Karna in the bitter speech to the mother who bore and abandoned him, shows unflinching defiance of clear doom, preference for honor to an elder brother's rights in kingdom and queen. These two found only the moralizing cant and doggerel of the epic to celebrate their fortitude. Overexaggerated panegyrics in *V* do not compensate for the absence of such heroism, but then the anthologist had no choice in the matter. Since the experience was constant, and there existed war lords who could write excellent Sanskrit poetry, we have to explain why the poetry of prowess was not written.⁹

⁹ Buddhism and the religion of *ahiṃsā* cannot be held responsible. The Jain Khāravēla boasts of a long series of victories. Aśoka did not abolish capital punishment. Harṣa forgave the assassin, but eagerly sought every battle. Jenghis Khan was a Buddhist too. The religion (like others) made intercourse within a society

The average Sanskrit poet wrote for the patrician, hence mainly within the limits of their common experience. This means precisely sex and religion. We have to deal here with *class* literature. When drawing conclusions about life in ancient India from any such work as this, it must always be remembered that that life was not shared by most Indians of the poet's or of any other time; in essence, not even by the poet himself. The Sanskrit stanza implies mind and memory not otherwise preoccupied, ample leisure to work out its double and triple meanings, mythological allusions, complicated figures of speech — apart from the long training needed to write even the simplest bit of Sanskrit. The people generally depicted here combine infinite leisure with a full measure of wealth. The women decorated themselves with pearl necklaces (385) and jewels, tinkling girdles, silken clothes of a revealing nature; long hours were spent in applying cosmetics in curious intricate patterns, drawing pictures of or composing messages to the lover, enjoying perfumes and the betel leaf (614). We do not hear of much furniture in the houses, but the ideal ¹⁰ of luxury is obviously in painful contrast to the actual, familiar poverty depicted above. Even the high gods live like patricians. Husband and wife gamble for heavy stakes (77, 98), or for love-forfeits (764, 605–606). The living skeleton Bhṛṅgin wonders how Śiva will manage to keep all his incompatibly mixed entourage without conflict (97); he and his bloated companion Kūṣmāṇḍa hope for preferential treatment over each other (99) as retainers at the great wedding. Pārvatī is equipped on the eve of her marriage (102) by the wise woman (*gotra-jaratī*) of the great patriarchal family household, who gives her all sorts of advice and charms against the grim bridegroom's deadly company. Pārvatī's mother notes in a pleased whisper (80) the signs a night of love has left on her daughter and son-in-law. General dancing breaks out when the attendants are

smoother, which often meant externalization of the inner conflict, hence great wars. Even when the problem of peace is finally solved (by whatever methods), literature will suffer no loss, for man's real struggle, the never-ending war against his material environment, the collective fight for sustenance, conquest of nature, defence of all humanity against storm, flood, pestilence — all these give maximum opportunities for discipline, generalship, individual valor. For our purpose, it suffices to note that the Buddhist attitude towards sex did not interfere in the least with erotic literature; it follows that *ahiṃsā* need not have inhibited martial literature.

¹⁰ Having been born and, for some time, brought up in what remained of such great patriarchal households, I can vouch for the fact that life had its own special duties and worries and that in actual fact lovemaking took up a very small proportion of their time and energies.

told that a son has been born (71) to the goddess. Life in such a household implies possession of large estates, in contrast to the indigent poet's single room. All the formalities are observed, though with a certain traditional simplicity. The principal servant sleeps in the same room as his lord and lady (132), turning away from embarrassing scenes. The elder brother is addressed respectfully (85) as *ārya*. The younger couples rarely obtain sufficient privacy (571, 573) and are abashed to find their love-talk of the night repeated in daytime before the elders (616, 621-622, 631) by great house-parrots or other talking birds.

It is such life towards which the poet, a talking house-bird of higher rank, is oriented, which he depicts in the plays from which most *subhāṣitas* are taken, and to which he might aspire by royal favor; naturally, we find its pleasantest aspects most highly developed in his poetry. Woman may be a household animal to him, but she is also the one luxury of the rich that he can savor at first hand with the highly developed technique of the *kāmasūtra*. Every portion of the anthology is permeated by the theme of sex. Even in dealing with the gods, it is their night life which is most often treated (125 and others), generally with the same complete lack of reticence as in *vraja* 19-20. What may surprise the reader is that monastic scholars also enjoyed, and perhaps wrote, such erotic poetry without the least sense of transgression or incongruity, without deviating from a puritanical doctrine and the ascetic life in any other way. The great Jain *ācārya* Hemacandra quotes and comments upon many of our stanzas with the zest of any other theorist of Sanskrit poetry, finding nothing in the act unworthy of his high position in a celibate religious life of unquestioned purity. Nor is he alone in this. These people were connected with the court as preceptors to kings, but there is no question of an Indian Abélard, let alone the jovial monks of Boccaccio or the Roman clergy at the time of Alexander VI. It follows that the type of poetry had become as much the fashion as the Sanskrit language among the ruling classes and their educated dependents. The conventions developed by professional poets suited kings like Harṣa and Bhoja, so were taken over without thought of new departure by them as well as their pontiffs and abbots. In flavor, there is little to choose between the Buddhist Dharmakīrti and his Śaiva or Vaiṣṇava colleagues.

Any martial spirit among the warriors was satisfied by their own poetry in their own language. The sagas of Rājasthān, the extensive

rāso literature which is still read and sung in somewhat altered form, had already developed in the eleventh century. Although Hāla's stanzas were still cultivated, Prakrit had become even more of a dead language than Sanskrit. The new poetry of the common people can hardly have been considered literature at all, but must rather have aroused amusement and that tinge of good-natured contempt for the *hālīka* which we find even in the *Sattasaī*. We still have the *Viśaladeva-rāso*, but the same king (or a successor) under the Sanskritized name of Vīgraharāja chose to have Sanskrit dramas¹¹ rather than the old Rājasthānī saga carved in his inscriptions. A feeble Sanskrit poem *Prthvī-rāja-vijaya* (of which fragments are available) commemorated the great Prthvī-rāja Cauhāna-Cāhamāna; his particular *rāso*, the last of the series, is ruined by heavy inflation on the Purāṇa-Mahābhārata model. Presumably, Harṣa and Bhoja figured in this sort of poetry too, which has vanished without a trace. We have no way of knowing whether they belonged to that select group of military leaders like Maximus of Britain, the Connétable Bourbon, and General Dovator whose soldiers composed songs in their honor without professional aid.¹²

In regretting such losses and the influence of Sanskrit in bringing them about, it is necessary to reach a just evaluation of the classical language and of the culture that accompanied it. Latin differs greatly, in that its medieval and classical forms do not coincide. The Aryan conquest during the Vedic period, which imposed the language upon less well-armed aborigines, was a series of tribal victories not comparable to the financially calculated advance of Rome over the Mediterranean world. While developing from the Vedic to the classical, the language died for the greater part of the population, as is shown by the use of Pāli for the Buddha's sermons and Aśoka's inscriptions, and Prakrit for the women and common people in all classical plays. The brahmin class is primarily responsible for keeping both ritual and language alive while regarding itself as superior to the rest of the people. This could not have succeeded without a working alliance with the ruling class, for which again there is ample testimony.

¹¹ F. Kielhorn, *Bruchstücke Indischer Schauspiele in Inschriften zu Ajmere*, (*Abh. d. Ges. Wiss. Göttingen*, 1901) for the *Lalita-vīgraharāja*- and the *Harakeli-nātaka*, the Ajmer inscription being dated A.D. 1153.

¹² Maximus, who fought and lost to Theodosius for mastery of the Roman Empire, is the Maxen Wledig of the *Mabinogion*, and of the *Wayland Smith Saga* (Song of Wayland). For the Connétable Bourbon, F. Gregorovius, *Geschichte d. Stadt Rom im Mittelalter* 14. 6. 3; Dovator was a Soviet leader in the war against Hitler.

Harṣa was not five generations away from a sun-worshipping tribal ancestor (*DHI*. p. 76). His royal prestige, gained by force of arms, was tremendously enhanced by the mastery of Sanskrit, which assimilated him to the previous upper classes and so ultimately to the rest of his subjects. Much the same statement is true of the earlier Rāṣṭrakūṭas, the first Pālas, and Bhoja's ancestors of the Paramāra clan; this method of legitimatization of a rule may be carried back to the Guptas and perhaps to Rudradāman,¹³ having been employed by all dynasties in medieval pre-Muslim India, as we see from their inscriptions. Sanskrit education was only one of the luxuries that served the princes who succeeded to a kingdom pacified by their predecessors; *śrīṅāra* permeated both language and settled court life. At least as men of culture, the medieval Indian kings are decidedly superior to most of the emperors described in the *Historia Augusta* who developed only vice with power. When tribes as a whole fought their way to the top, say in the times of Attila, Clovis, or Theodoric, we still fail to discover parallel European cultural attainments. Certainly the learned men about Charlemagne will not compare with those at the court of Harṣa or Bhoja. Whereas the organized Christian church had started with the tradition of irreconcilable antagonism to pagan learning and classical literary ideals, the brahmin priesthood preserved its unity by developing the Sanskrit language and literature. Inevitably, Sanskrit with its claim to immemorial antiquity became a sort of court language for records, land grants, communication between top officials, and intercourse between regions that had developed their own local languages. Simultaneously, it became the mark of a class, as did Persian later, and English today in India; the common people who did not know this superior language and had not the superior caste-marks (later replaced by imported fashions in costume) seemed to belong to a lesser breed. However, the later "class languages" did not supersede Sanskrit, not having struck deep enough root in the cultural soil of India; there is no Indian contribution worth the mention to Persian or to English literature, which had their centers of gravity far away. Latin since the time of the Renaissance, French when it became fashionable among the German and Russian

¹³ The early Guptas are despised local rulers, according to the Purāṇas (F. E. Pargiter, *Purāṇa Text of the Dynasties of the Kali Age*, pp. 53, 73). So the high Sanskrit of Gupta inscriptions and the certainty that Kālidāsa was their court poet prove my statement. For Rudradāman, the Gīrnār inscription of *circa* A.D. 150, *EI*. 8, pp. 36 ff. bears testimony.

aristocrats, served a similar purpose. But the picture obtained of any Indian's character or thought through Sanskrit alone (even of Rāmānuja's philosophy) is as misleading and unrealistic as the Mughal-Rajput paintings of Pṛthvī-rāja, dressed in Mughal style, and sporting luxuriant mustaches on a progressively fatter face with fatter body — as unlike as possible to the romantic image of a dashing lover, headstrong fighter, pious but heroic worshiper of the gods found in Rājasthānī literary sources.¹⁴

It is not surprising that this circumscribed literature produced only one Kālidāsa (and that one only with the early Gupta empire), tending more towards the empty bombast of a Rājaśekhara, to *subhāṣitas* packed with intricate subtleties which suffocate the sense. The real potentialities lay in the languages of the people, but our Minnesingers found no steady patrons. Only in religious literature does a poet like Kabīra survive to prove how great was the loss. The unfortunate part is that we also lost our chroniclers and troubadours.

¹⁴ On the other hand, rulers considered rude and almost illiterate are surprisingly found to have had some Sanskrit education, and to have followed the panegyrics written for them in that idiom. The Marāṭhā king Sambhāji (A.D. 1680–1689) is so praised by Hari Kavi (P. K. Goḍe in *ABORI*. 18, 1937, 287–295; 19, 49–60). Family manuscripts of the Udaipur house showed considerable handling of a pedagogic volume into which were bound such beginner's works as the *Pañcatantra* and Bhartṛhari's *śatakas*. The book, when I examined it, opened naturally to the *Anaṅgarāṅga*, on a page with the prominent sub-heading *liṅga-sthūli-karaṇam*, so that knowledge of Sanskrit seems to have been put to practical use at court.

7. THE TWILIGHT OF THE GODS

It is easy to show that the question of religion, of the particular sectarian worship professed by the anthologist and his public, had a quite fundamental part in the vicissitudes of the work. The first six *vraja*s of *V* are not fully comprehensible today except to a specially trained antiquarian. The reaction from Vidyākara's Buddhism is already manifested in the transmission of *T*, from which precisely the Śaiva folios have been removed, presumably for separate reading (or with less probability because of rising Vaiṣṇavism). The reaction is at its strongest in *P*, which becomes almost unreadable by dedicating the whole first *ullāsa* of twenty-seven folios to Śiva and his company, with another forty folios — in all, well over a third of the surviving work — in honor of other deities, including the sacred rivers. Śrīdharadāsa does much the same thing in *S*, but less extensively,¹⁵ inclining much more to the Bengali type of Vaiṣṇavism which takes Buddha and Balarāma as incarnations of Viṣṇu, while devoting many 'waves' outside the *avatāra* sections to Kṛṣṇa, who seems to be regarded as a decidedly more powerful representation of Viṣṇu. Why was so much space for religious verse necessary when a benedictory stanza or two would have served better, repelling fewer readers in later days?

It is not easy to see any conflict between sects at first glance. All the gods are equally honored, albeit the non-Buddhist ones (in *S*, *P*, as well as *V*) lack the divine afflatus, being comically human in their failings, and in their problems, in spite of the supernumerary arms and heads grown by Indian deities. Kumāra is Skanda, but also the Buddhist Mañjuśrī, who is in turn regarded and worshiped at times by Hindus as the equivalent of Madana (Eros) because of his companion bees;¹⁶ at the same time, Madana is Māra, the demon of temptation defeated by the Buddha, like Ahriman and Satanas by founders of other religions. The whole list of observances is inextrica-

¹⁵ Vidyākara has 147/1739 stanzas for the gods; Śrīdharadāsa not less than 370/2380; Nandana rises to 470/1428.

¹⁶ *NDC*. p. xiv for Mañjuśrī as Madana, and also the *female* Padmā Kumārī (cf. Getty, p. 78, for Avalokitśvara as the *goddess* Kuan-yin), besides being the Hindu Tantric god of poetry; see also *NDC*. p. lxvii.

bly mixed. Even when fully conscious of the differences, people found no difficulty in simultaneous worship of Buddha and Mahādeva or any other god in spite of the fact that the Buddha is not a god, and Buddhism is not an idolatrous religion but a code of ethics. The Kāśmīrians Kṣemendra and Śivasvāmin are cases in point. The numerous statues of the Buddha found in this period prove that the original position had been lost, the Teacher becoming only a super-god, as indeed he appears even in the later Pāli Canon. Harṣa maintained three foundations: for the Buddha, Mahādeva, and the sun,¹⁷ the last being his clan-god, the second undoubtedly the god of his family for some time; his line bore the title *paramāditya*, his predecessors were also *parama-māheśvara*.¹⁸ The Pāla kings gave plentifully to brahmins, and to brahmin temples, as also to Buddhist *vihāras*. Harṣa's *Nāgānanda* is dedicated to Gaurī although it is a play with a Buddhist theme in which the royal author is himself supposed to have acted. The Buddhist astronomer Daśabala, a Kathiawar contemporary of Bhoja and perhaps of Vidyākara, similarly begins by dedicating his work to Śaradā without forgetting the Buddha.¹⁹ Tantric works arise from very ancient fertility cults, practised clandestinely at all times, and with symbolism reverting to the Indus Valley culture; they became the inner fashion in Śaiva, Buddhist, and even some Vaiṣṇava circles of this period. Not only Tantrism but the worship of Gaṇeśa (connected with the Buddha perhaps through the dream of Māyā and the white elephant, as well as through the word *gaṇa* = *saṃgha*) is to be found in many documents of the Tanjur.

Yet there was conflict below the surface. Harṣa was attacked by a Pāśupata assassin²⁰ in the passage connecting the place of worship

¹⁷ H. C. Raychaudhuri in *An Advanced History of India*, pt. i (jointly with R. C. Majumdar and K. Datta, 2nd ed., London, 1950), p. 160, seems to think that Harṣa established these on three successive days, at the time of Hsüan Tsang's visit; there is nothing of this in the extant translations of the Chinese traveler's account. Beale. I. 222–223 shows that the three foundations did exist and were well maintained at the time, near the capital city Kanauj.

¹⁸ For Harṣa's titles, G. Bühler's ed. of the Madhuban copperplate, *EI*. 1, pp. 67–75; on p. 74, Harṣa is himself *parama-māheśvara*, Rājyavardhana the first *parama-saugata* of the line, all predecessors being *paramādityas*; also *DHI*. p. 86. The obscure ancestry seems to point to a tribal origin (*DHI*. pp. 78–80), as particularly the election according to Maukhari tribal right followed by joint rule with his sister and Grahavarman's widow, on the throne of Kanauj.

¹⁹ Cf. *JOR* (1952), 19, pt. 2, supplement, the *Cintāmaṇi-Sāraṇikā* of Daśabala.

²⁰ Beale. I. 219–221; the "heretics" also set Harṣa's great and costly *saṃghārāma* on fire, though the building survived.

to that of assembly, precisely at the ceremonies where he showed equal honor to three divinities. His enemy Śaśāṅka derived considerable success as an anti-Buddhist crusader, cutting down the sacred tree²¹ under which the Buddha had reached enlightenment. At Nālandā, we find images of minor Buddhist deities which conquer “Hindu” gods, as for example Aparājītā, of which the careful mutilation sparing the downtrodden Gaṇeśa proves only the continuation of the conflict after destruction of the Buddhist university. The Senas did not specially patronize Buddhist monasteries, their fortification of Uddanḍapuri²² resulting only in its complete destruction by the Muslims. The quarrel does not end here, but continues between Śiva and Viṣṇu, for King Lakṣmaṇasena is the first of his line²³ to worship the latter god. There is clearly more than theology involved. We know the reason at the final stage, which spread for centuries all over brahminized India as the Smārta-Vaiṣṇava controversy. The basis lay in the terms of possession and exploitation of the land, the followers of Śiva or Devī remaining for a long time the great landlords, while the small producer or landowner worshiped Viṣṇu; theological conflict developed only because economic conflict was a reality. Within a couple of centuries we have Vaiṣṇava works,²⁴ which put the follower of Śiva on the same level with a beast or untouchable, though there existed great Śiva temples at places like Banāras which were crowded with worshipers from all parts of the country. We can follow this back at least one stage, to show that the Buddhists had been similarly dispossessed by the Pāśupatas. The Vaiṣṇavas gained support by claiming the Buddha (as they had earlier claimed the Boar and other cults) as an incarnation of Viṣṇu. In places, the tension was minimized or reconciled by a hybrid deity Hari-Hara, which

²¹ Beale. II. 118; Pūrṇavarman of Magadha, described as the last descendant of Aśoka, restored or replanted the tree, with a protecting wall.

²² With Vikramaśīla monastery also; *Tār.* p. 254 and *Tabakāt-i-Nāsiri* (trans. Raverty), p. 552. The fortification is clearly not for using these locations as military bases, but for their safety, which implies great wealth, and imminent danger from robbers who at that stage would not be Muslims. The Buddhist faith no longer rendered the *vihāras* immune.

²³ *HBD.* pp. 219, 401, etc. Also *IB.* 3, pp. 85, 94, 101, etc.

²⁴ The *Durjana-mukha-capetika* of Vamśidhara (*BORI.* 698 of 1887–1891) is one of many examples. Inter-marriages between *smārta* and *vaiṣṇava* sections of the same brahmin subcaste were virtually forbidden till the end of the nineteenth century, the case of Appayya Dikṣita being a notable exception. My parents broke a long tradition of this separatism among the Goa Sārasvats, but the economic picture had changed completely by then.

shows Viṣṇu as the senior partner. But the quarrel was not to be denied. The technique is notable, in that the *avatāras* can appeal to a far wider section than Śiva, his Mother-goddess consort, various children and following. As long as there was enough for all, the ruling class holding together, it was possible, even necessary (as in Rome) to worship all the deities that there were, for cohesion and safety. When one section or a newly developing subclass tried for supremacy over the rest, sectarianism became violent. The pioneering period had ended, settlements had reached a fairly tight packing, and the next stage was internal dissension. Vidyākara wrote just before the struggle came to a head, before the upper classes began to choose sides; his very tolerance for all gods stopped the wider spread of his anthology. He had no way of knowing that the time was out of joint; his two successors tried desperately to set it right by the wrong method.

As a matter of historical interest, we may note two incomplete solutions of the conflict. The indigenous one is exemplified by Jayadeva, an author trained in music as well as the brahmin's craft, but who wandered far to gain real insight into the minds of his people. His life and art were one; he had romantically wooed and wedded a beautiful wife; they continued to travel, he singing verses of his own while she danced. This was not on the same level as the ordinary country jongleur, for in their performance they exemplified the sublime love of Rādhā and Kṛṣṇa, a theme Jayadeva developed in his *Gītagovinda* for Lakṣmaṇasena's court. But in his country songs, he used a more popular idiom; two ancient Hindi musical poems stand in his name in the Sikh *Ādi Grantha*.²⁵ A festival is still annually celebrated at Jayadeva's birthplace Kenduli, not in memory of his *Gītagovinda* but because he introduced a new and joyous life, with faith in a personal god who is close to rich and poor. With Caitanya and his followers, a way was found through *bhakti*, music, ecstasy, and dance to make the rich surrender part at least of their prerogatives, for we are told that whole villages would dance to the next settlement in joy.²⁶

²⁵ This is my interpretation, possibly subject to dispute, of the preface to the *Gītagovinda*, *CSL*. 294, and *Gītagovinda* 2. The *Ādi Grantha* poems, in badly mutilated form, are the *Rāg Gujārī* and *Rāg Mārū* (*HBD*. p. 369, note 2; p. 390).

²⁶ S. K. De, *Vaiṣṇava Faith and Movement in Bengal* (Calcutta, 1942) reports (p. 60) only the beginnings of this in Caitanya's own day, though the general Bengali tradition is as I have given it. In spite of admitting men of all castes and even Muslims, Caitanya did nothing to remove caste barriers (De, pp. 80–81, 394, etc.) which seems to have been Nityānanda's approach. For our argument, the essential

People dance on that scale only when some new form of life has developed that bears a vision of hope; one may see this for himself in the new China.

The other development came from the Muslims. These people combined trade and religion with war, thus acquiring a flexibility exceeding that of Brahminism. In the Gāhaḍavāla kingdom, they were local settlers who paid their special tax quietly, the *Turuṣka-daṇḍa*.²⁷ Occasionally came a wave of invasion which was sooner or later turned back, though each time with a greater deposit of Muslim settlement. In the east and south however, there had been considerable penetration by traders. We know from contemporary grants as far apart as Goa and Veraval that these merchants built mosques under sanction of Hindu rulers,²⁸ which implies that their numbers increased by peaceful local conversion. The religious democracy of Islam must have been far more attractive under the tensions of ingrowing "Hinduism." The advance of Muhammad bin Bakhtyar Khalji with a mere handful of cavalry was really the military link-up between these Muslim settlements in Bihar and West Bengal, which took to arms with alacrity when the sword gave far more gold and converts than did trade.²⁹ The environment was of greater importance than actual military intervention from outside, which had

is that Kṛṣṇa (as distinct even from Viṣṇu in general) is a popular, quite human divinity; a shepherd, not a patrician. *Bhakti* here meant something much simpler than devotion to the lordly Śiva, which was more like homage to a high feudal lord. The song, dance, and ecstasy, the festival aspects of Vaiṣṇavism, which Vidyākara never saw, were far more attractive than the once primitive but always dreadful and repulsive rites for Rudra and Kālī. Vaiṣṇavism continues and completes (as no classical Sanskrit poet could) the general trend of our anthology in the coalescence of sex and religion, their joint sublimation and transfer to the social level.

²⁷ *DHI*. 127; *IHQ*. 9, pp. 955-956; the interpretation, due to Sten Konow *EI*. 5. 115, 9. 303, 321, etc., seems reasonable; but it is often contended that the tax was originally levied as tribute-money for the Muslims, to purchase immunity from their raids.

²⁸ Copperplate of Kadamba Jayakeśin, *Bhārata Itihāsa Saṃśodhaka Maṇḍala Quarterly* (Poona, 1951) 31. 4, pp. 27-39; for the boat-tax in support of the mosque, G. M. Moraes the *Kadamba Kula* (Bombay, 1931), pp. 168-170, 186, etc. For Verāval (Somnāth), H. C. Raychaudhuri, *Dynastic History of Northern India* (Calcutta, 1936) vol. II, pp. 1038-1039; *IA*. 11, 241-245. It is generally remarked that the Muslims failed to return the compliment!

²⁹ *Tār*. pp. 251, 254-256. The Turuṣka king "Candra" (Tibetan *zla-ba*, later pronounced *dāvā*) can only be Mahmud bin Bakhtyar. The narrative, not to be doubted, makes it clear that the first symptom was the sudden increase in the "Anhänger des Mletschtscha-Systems der Tadschiks," followed by military operations, and defection of many followers of the Nātha sect to Śaivism — according to Tāranātha, out of pure opportunism.

been resisted on a larger scale. In spite of a highly mobile cavalry, the Muslims had no military advantage in the first attacks on Bihar and Bengal except that which came from the surprise, and internal decay of the opposition's political and social system.³⁰ The same Muhammad Bakhtyar attacking tribal areas in the northeast with 10,000 picked horsemen barely managed to return with all but a hundred of his army wiped out. Neither the external nor the internal solution worked in the long run any more than did Tantric witchcraft and magic ritual.³¹ Replacing one land-owning class by another does not solve the problem. The Koran gave more opportunities than the Bhagavad-gītā, for the convert had new professions open to him such as trade, yet the permanent outlet provided by Islam to anyone who wanted to escape from the confines of the caste system was used by few, after the beginning. Though even slave converts rose to the highest positions in the empire of Delhi, such opportunities were for a few individuals; the lower classes as a whole remained where they were, to be still more tightly squeezed. This is why the indigenous gods continued, why the looting and desecration of Somanātha did not end the cult nor the *praśasti*. The theological expression of a deep crisis was inevitable in a world where underlying causes were not evident, where religion played so fundamental a role in social life. It is fairly clear that even without Islam, there would have been some sort of iconoclasm and violent religious upheaval in India; but it would have been as ineffective as Christianity in the later Roman empire. Mass conversions to Islam of the poorer peasants in East Bengal have been explained as owing to their originally having been Buddhists oppressed by Śaiva landlords,³² but no one claims that they found much lasting economic betterment thereby as a class.

³⁰ Cortes with his Tlascalcan allies was decidedly superior to the Aztecs; but with the equivalent armament, Vasco da Gama and Albuquerque made far less headway in India. Their successors were forced to take to trade, as the Spaniards might have done if the conquest had not been so easy and tempting. Portuguese missionary zeal was second to none, but it did not pay to exercise it by force of arms.

³¹ Tāranātha reports sadly “. . . in Magadha war die Lehre aber wie erloschen. Obwohl zu der Zeit viele Zauberkundige und der Zauberei ergebene weilten, gab es keine Mittel, um zu den auf das Wohl des Wesen bezüglichen Werken zu bekehren.” For the mantra-yāna, *Tār.* pp. 275–278. The Dharma cult seems to start about this time, *JASB.* 1894, 65, pt. i, pp. 51–64; I also suggest that this spread to the south, and is the Dharmarāja of the Tigalas at Bangalore.

³² This is as I interpret the mixed findings of Haraprasād Śāstrī, as reported in his obituary, *IHQ.* 9. 1933, pp. 307–416, particularly pp. 367 ff.

8. THE SOCIAL FUNCTIONS OF LITERATURE

The previous section has had to follow an inverse reasoning, for lack of direct evidence. Had we records in India comparable to those of Europe, it would have been possible to write the normal scholarly and soporific essay, casually pointing out the fundamental crisis that was reflected in the literature of the epoch. Inasmuch as the episodes and details are lacking, it might be as well to specify the basic theory.

Poetry, along with music, dancing, painting, and sculpture, is older than civilization, much older than writing. Sanskrit poetry of all periods was accompanied by the preliterate emphasis on sound and memory, without being itself primitive. The ritual-magic functions of primitive art forms by no means disappear with the rise of urban civilization and the art of writing. Thus, for example, we have the glyptic of ancient Mesopotamia and Mohenjo-dāro which used cultic taboos to seal merchandise. Sanskrit never lost its ritualistic basis or religious stamp.

The analysis must therefore derive from the class divisions of every society in which literature was cultivated. The professional writer before the machine age was a member of the leisure class, which in turn includes and is appended (as is the priesthood) to the ruling class. Hence literature may be viewed in two aspects. The first would be as a closed preserve of the class in power, private literature not accessible to the common herd. This is typical of all Sanskrit, so that its patronage may be called (following Thorstein Veblen) a method of conspicuous consumption. At its broadest, this type of writing marks the unity of the upper classes, as the Sanskrit language unmistakably did till A.D. 1200. There is secondly the broader literature which serves all society; this too becomes saturated with the ideas of the ruling class, taking on the appearance of a tool for domination. But the development and technique have to be different here. The theme or approach must be traditionally familiar to the people at large, accepted by society as a whole, thus suitable for embroidery with special class glorification. That society has progressed by the development of successive classes to positions of dominance implies that the progressive writer is oriented towards the needs of some

rising class; his greatness derives from the inevitable tendency of the class to look upon the interests of all humanity as its own. It is a corollary that the great writers come far oftener at the beginning of their period than at any later stage; they are the ones whose appeal outlasts their times and society. This is why we do not dismiss great writing because it is class literature. When the class in question has gained power, there follows a neat inversion whereby its own special interests are proclaimed to be those of all humanity. Then writers set themselves in a far narrower mold.

The *subhāṣita* literature that concerns us here could not reach the people, so its class interests remain unmistakable. The hold upon society was indirect, through the religion and ritual preserved in Sanskrit. A class structure is maintained ultimately by force, but strong religious belief minimizes the need for violence in its maintenance. Belief in common gods and the inevitability of caste was one of the bonds that formed a coherent society of many producers subject to the few. Associated with the nobility in sharing the surplus as well as ensuring its expropriation were the priests in temples and monasteries, no less than the armed feudal retainers. The very absence of the heroic lay implies stronger religious bonds. Religious conventions would have been patently hollow and ineffective had they not been as sincerely adopted by the ruling class as their amatory conventions. Poet and priest were brothers in fact and in deed; sex and religion went together.

It follows also that new types of literature cannot be expected without the rise of new classes. The English reformation under Henry VIII shows the unmistakable beginning of such a new class, along with that of new literature. Even for the Elizabethan age, only the authors that look forward with the new gentry attain permanence, as, for example, dramatists like Marlowe and Shakespeare who did not scorn to display their wares to the London theatre audiences, or the keen-witted John Donne; the authors who looked backwards to the court and its entourage wrote with no less skill, effort, mastery of words, but the *Faerie Queene* and Lyly's *Euphues* seem comparatively insipid. In India, the new literature had to await the passage of centuries, till the great social novels in Bengal with Bankim Chandra Chatterji, matched by those of Rabindranāth Tagore whose incomparable poetry speaks of completely new social aspirations. The social drama in Marāṭhī hardly antedates the First World War. I am not qualified to speak in detail of contemporary Indian literature, but it

will be admitted that these vigorous manifestations had been preceded by centuries of dreary classical imitation, even in the vernaculars. To those who could write, the ten-headed Rāvaṇa had remained more real than their living human neighbors, the woes of the Pāṇḍavas indistinguishable from their own. Foreign conquest explains nothing, for where is the corresponding influence of Persian, though that had become a court language all over the country, to be cultivated by learned Hindus. The *Fisāna Ajāyab* and *Bāgh-o-Bahār* might as well have been written at the time of the Arabian Nights. The difference is that the British introduced a fundamentally new, advanced mode of life, the bourgeois, as against Muslim feudalism which had meant a comparatively trifling readjustment of the way in which people lived. With Ghālīb come new problems and new writing. The verse of Akbar Allāhābādī shows what life nationalism could infuse; Mo-hammed Iqbāl's great days gave us an Urdu poem that became a national song, his words *Hindostān hamārā hai* stirring every person who heard them — except the British. Yet this is unmistakably class literature. Munshi Premchand has many admirers, but no worthy successor, though the modern Urdu and Hindi short story begins with him. Iqbāl's later years showed higher Persianization, greater introspective detachment from the problems of the country, and a British knighthood! Competent writers increase, but the framework is now set, foreign models cheap and easy to imitate, profoundly original writing unnecessary as well as uneconomical, "progressive" writing no less imitative, though more dangerous and liable to be suppressed by police action.

For that matter, it is not possible to view modern literary development in the West with equanimity or pleasure. The tradition may be roughly classified as that of love and prowess, just as the Sanskrit mode was love and religion. For historical reasons, violence left an indelible mark on the writing, and was turned to good use by the ruling classes. The Anglo-Saxon thanes who heard *Beowulf* recited killed no monsters; no medieval knight quested after the grail. Yet it is clear that both classes derived some justification for their use of force against their fellow men from the reflected glory of their supposed ancestors. The right way to destroy any monsters that might exist is the mass action of African Masai, killing lions with assegai and shield. It was the modern bourgeois policeman who rescued damsels from distress without distinction between noble and serf. The detective story follows the knightly formula with fundamentally

sound instinct, but hardly seems literature even when written by a master of plot and prose like G. K. Chesterton. The emphasis is increasingly on pure sadistic violence after a brief period of neo-Freudian literary sexual license. The conclusion seems to me inescapable that the class which mass-produces such writing is moving towards some crisis even more violent than that whose shadow remains in theological Sanskrit. This cannot be for lack of range, for Jules Verne and H. G. Wells showed what brave new worlds opened out to the imagination based upon modern technology and science. Yet science fiction has never risen above these pioneers.

There is plenty of rough obscenity in Rabelais, but we know what dangerous opposition he faced. His work still ranks high in world literature as the general *śṛṅgāra* epigram does not. If the Sanskrit poet had been conscious of his failings, which were those of his society, there would at least have been powerful satire, of which no example is to be seen except perhaps ridiculous exaggeration. Pulci's *Morgante*, Folengo's *Maccaronicon* lead to the residual masterpiece, *Don Quixote*. The disillusionment of the First World War gave us a corresponding literary figure for modern times, J. Hasek's *Good Soldier Schweik*. It cannot be the traditional past that inhibited Sanskrit epigrams of this type. Deor laments the sudden disfavor of his lord, a theme quite familiar to the Sanskrit poet. The Anglo-Saxon minstrel, in rougher language and heavier rhythm, consoles himself with the tradition of distress borne patiently by others before him in worse situations. He shares their woe in his song, they relieve his misery and ours by their example. Villon's classical studies were weak, but the strophes preceding his refrain "Mais où sont les neiges d'antan?" show a depth of feeling for bygone love and loveliness that rises above a formal *mahākāvya*. The late Sanskrit poet could not attack the foundation of his own being, for he was attached to society by the slender thread which dangled him from a particular decadent class. He might on occasion have realized that the small recognition for which he strove could endure as little as the spring mist after sunrise. Did he never, as a young wanderer, tread some verdant and springy trail that wound through unknown country into the red glory of the great sun-disc poised on the horizon — thinking to himself, "may this symbolize the course of my life"; or did the lengthening shadows only make him scurry the faster towards a pitiful shelter within which to cower through the night? There is no doubt that India at all times produced noble spirits who could see the futility of neo-classical writing; but

they either took to *vānaprastha* retirement, or to the path of active religion. Neither action produced better Sanskrit literature, because neither affected the foundations of society.

The poetry which we find in our *subhāṣitas* necessarily carries with the rank beauty of an orchid the corresponding atmosphere of luxury, parasitism, decay. Vidyākara's anthology had a hundred years' run, despite the disturbances following the growth of open conflict between Buddhism and Śaivism, before Muslims wiped out *vihāra* and readers. Śrīdharadāsa actually wrote less than five years after the aged Lakṣmaṇasena fled from his capital Navadvīpa (Nadīyā), unable to defend himself in his own palace against a sudden raid by no more than eighteen armed horsemen under Muhammad Bakhtyar. S shows not the slightest consciousness of the debacle, the king being praised as before, the royal verses quoted profusely with the rest. Rūpa Gosvāmin, a leading disciple of Caitanya, found as little difficulty earlier in serving a Muslim provincial governor in an official capacity as he did later in adopting erotic verses (in his *Padyāvalī*) to the eternal divine love of Rādhā and Kṛṣṇa. Hardly a generation passed between the publication of Jalhaṇa's *Sūktimuktāvalī* and the ruinous attack of Alāuddin. In spite of it all, brahminism continued its concentration upon theology and pursuit of obsolete philosophical doctrine in stubborn ignorance of reality. One could say that their world had become one of "doublethink," that they continued "to hold simultaneously two opinions which cancelled out . . . to use logic against logic."³³ One could even accuse them of mass-producing verses mechanically, for there exist standard poet's companions giving stock phrases to fit any meter. But they had little choice in the matter, having once started on the wrong path.

The best chances for literary survival are in the front rank of the constant struggle. Bunyan's valiant pilgrim fights his way to salvation, saying "yet now I do not repent me . . . My sword I give to him who shall succeed me in my pilgrimage, and my courage and skill to him who can get it. My marks and scars I carry with me, to be my witness that I have fought his battles who now will be my rewarder." For him, death had no sting, over him the grave could claim no victory; the trumpets sounded for him on the other side as they never could for the florid Sanskrit poet or his hedonist patron. I do not recall a single *subhāṣita* in the following vein:

³³ This apt description is actually what George Orwell imagines would apply to his nightmare of a "socialistic" world in 1984.

Bring me my bow of burning gold!
Bring me my arrows of desire!
Bring me my spear! O clouds unfold!
Bring me my chariot of fire!
I will not cease from mental fight,
Nor shall my sword sleep in my hand,
Till we have built Jerusalem
In England's green and pleasant land.

This is the best of all possible warfare, the only one for a poet. Blake's fight made his own life miserable while making his poetry great; even if the dark, satanic mills against which he fought did not exist in Vidyākara's day, there were other even darker and more satanic objects for a struggle which the poets had renounced, exchanging doubtful comfort for their share of immortality.

If these authors dealt with no major problem of the individual spirit, if they strove neither to burn with a hard gem-like flame nor to free humanity from any of the shackles man has imposed upon himself in making his own history, time has exacted full penalty for the failure. Most of their works and all their biography have been gathered to an oblivion that makes future restoration extremely doubtful. The poetry strives to be and is, at best, exquisite rather than great. Yet, though the voice be thin, it is clear. The field might be limited as to objectives, vision, or endeavor, but excess is rare. The poets speak across the centuries in refined musical tones bearing a soft but indelible charm, visualising an elegant life. The dominant ideal, frankly expressed, is tasteful though not placid lovemaking in luxury — without vice, greed, brutal lust after blood, bourgeois concentration upon money-breeding profit. It is only fitting that their names and verses should not be altogether forgotten.

9. AUTHORS AND SOURCES OF THE INDIVIDUAL VERSES

From the modern point of view, the most useful feature of this anthology should be the historical information regarding Sanskrit poets which one may derive from it. It is obvious that caution is needed here. The most important point to be noted is that to the anthologist and his public, the stanza was of far more interest than authorship or date. References to authors are missing altogether for the great majority of our stanzas, casual where given at all, while the information does not go beyond a mere single name. Pioneers like Aufrecht were overjoyed at any break in the general anonymity, but we have now to face the possibility that even the name may not be correct, or may be incorrectly identified in the absence of biographical details. In many cases, some epithet or soubriquet is used. It would seem very unlikely that any parent, however optimistic, would christen a child Kavirāja, which is a title enjoyed by more than one poet, and is defined as a certain grade of poetic ability in Rājaśekhara's *Kavirahasya*. All names beginning *Kavi-* must be pseudonyms. The significance of names ending in *-oka*, *-īka*, *-ūka* is not clear, but they simulate abbreviations, as with Rājoka, Siddhoka, and the like. The author of our 1456 is given as Halāyudha, but the previous identification from *S* of the Sena official Halāyudha who wrote on *mīmāṃsā* cannot be correct in view of the date of *N*; while we are fortunate in knowing of an earlier southern Halāyudha who was poet, lexicographer, writer on poetics, the possibility is not to be denied that both these worthies wrote epigrams, or that ours may be a third Halāyudha altogether.

The first problem is not so much the identification as the credibility of our citations, where they are not attested by a reasonably well-edited primary source. Theodor Aufrecht took the initial steps towards a literary chronology by listing authors from *Śp* and *S* (*ZDMG*.27, 1873, pp. 1–120; 36, 1882, pp. 361–383, 509–559), and continued the process in his indispensable *CC*. But it is now clear that *Śp* lacks a critical edition, different manuscripts having variant ascriptions; the related *Sbh* is indifferently labeled as by Vallabhadeva or Śrīvara,

though the published edition passes under the former name — whence reliance on its citations of individual authors is a bit difficult. *S* seemed particularly valuable because of its effort to cite an author for every stanza, but many of the names are definitely wrong. We have now reached a stage where it is essential to compare different sources and weigh their reliability. The *Śp* cannot be right in ascribing our 1423 to the Dhanadadeva who belonged to the middle of the fifteenth century A.D. However, when *Śp* and *Sbh* agree in naming an author, and even more when this is supported by some other work like the *Dhvanyāloka* or one of Kṣemendra's essays, the attribution should be accepted as the extreme northwestern tradition for the particular stanza. Agreement between *V*, *S*, and *P* would furnish the northeastern tradition, though *P* generally copies *V*, while *S* also knew a good deal about the south, presumably through the Kanarese relationship of the Sena kings. Inasmuch as *V* is supported by *S* in citing 1605 as by Utpalarāja though it is found in all Bhartṛhari versions, we have to ask ourselves whether the Utpalarāja could be from Bihar-Bengal — a very unlikely possibility which alone could validate the ascription. For the southern tradition (Daulatābād) of the later thirteenth century, we have *Smk*. If all three regional attributions should agree, we are reasonably certain of the author's name. The degree of certainty is nearly as great for names that occur in one set only without contradiction by any of the others, for the absence often denotes that the poet was local. If this procedure seems to reduce the amount of information that may be gathered from anthologies, at least the residue will be more reliable. Naturally, the reliability of any particular anthology may be further weighed by the primary sources from which the stanzas originate.

The northeastern group of anthologies taken even by itself presents difficulties. There is occasional disagreement between the three manuscripts of *V*, not to speak of disagreement with *S* or more rarely with *P*. The sole complete representative of the expanded version is *K*, as unreliable in its citations as it is corrupt in its readings. An intermediate scribe who was not the Khatmandu ignoramus seems to have changed earlier attributions to some extent. We may disregard the cases where *K* is silent as against *N* or *T*. One positive contribution from the close study of Vidyākara's procedure is the *principle of adjacency*, for the anthologist tends to insert fresh stanzas near those of the same author, as is seen from the distribution of identifiable but unnamed Rājaśekhara verses. But this does not

help where the poet is far less prolific than Rājaśekhara. It would be possible to condone the confusion between endings °*nandana* and °*nandin* for Jitārinandin, Taraṇinandin, Śrīdharanandin, but what are we to make of *K*'s Bhaṭṭa Hari for 658, not heard of elsewhere? For 390, *T* seems more likely to be right with its Harṣapāladeva than *K* with Harṣa. Stanza 688 is ascribed to Vaidya-Dhanya by *T*, Vaidya-Dhara by *K*. For 1313, *K* gives Dhara as against Vira in *NP*, Bhānu in *S*. While *N* and *T* ascribe 823 to Lakṣmīdhara, *K* prefers Dharaṇīdhara; both are perfectly genuine names, represented by other stanzas, not only in *V* but in other collections. When Pāṇini is given as the author of 438 by *N* and *T*, but *K* says Bhoja and Kālidāsa, did not some previous copyist give preference to legend over his exemplar? For 1472, *N* cites Abhinanda, *K* Bhartṛhari — though the stanza is in no Bhartṛhari collection known to me. Stanzas 975–977 are undoubtedly by the Kāśmīrian Śivasvāmin, being found in his *Kapphiṇābhyudaya*; but *K* has only Bhaṭṭa, as for 455, which is Bhaṭṭodbhaṭa's according to *N* and *T*. The reason for emphasizing the unreliability of *K* by itself is that we must allow for this when the name Dhoyika is found there.

On the other hand, one might argue that there is no contradiction when *N* attributes stanza 1407 to Saṃgrāmāṅgaṇa, *K* to Vallāṇa, for the opening word of the stanza might be responsible for the *N* citation, and after all, it might have been Vallāṇa's pen-name; so it might, though the supposition is weakened by the *S* ascription to Bhānu. However, we can *sometimes* identify two apparently different names. I am willing to concede this for Vācaspati, cited alternatively as Śabdārṇava in *S*, for Śabdārṇava is far more likely to be the name of a work — presumably a lexicon by Vācaspati — than of a person. It has been suggested that Meṭha or Meṇṭha and Hastipāka are identical, both names meaning elephant-driver. If so, how far are translation equivalences justified? Would Mayūra = Śitikanṭha be permissible? The logical — and absurd — terminus of the procedure is to equate the names of all the *avatāras* of Viṣṇu, or all the thousand names of Śiva. King Muñja of Dhārā (end of tenth century A.D.), who himself wrote Sanskrit poetry, used a large number of epithets, among them Vākpati and Utpalarāja (*DHI*. p. 138, p. 209; *EI*. 1, pp. 222 ff.), which in turn are names of two well-known poets. To argue, as otherwise intelligent scholars seem fond of doing, that every *subhāṣita* by an Utpalarāja or a Vākpatirāja must be assigned to Muñja, seems ridiculous to me. We must note the variant attribu-

tions for stanzas 104, 922, 1313, and others, without recklessly venturing upon identification of the names. The strongest argument for limiting our reliance upon anthology citations is our 1025, which is not given under the same name by any two sources; *N* = Nandika (or something of the sort), *K* = Kavinanda, *S* = Vidyāpati, *P* = Kālidāsa, *Smk* = Vararuci, *Śp* = Mālavarudra, while the stanza itself ends the *Century* which has been published as Bhallaṭa's. Equate all these, continue the process, and it would ultimately follow that all Sanskrit epigrams were written by a single poet. In the opposite direction, it is certain that there were at least two Abhinandas, of whom only one, an easterner, is likely to be represented in *V*, or for that matter *S*; the other was a Kāśmīrian of less merit.

It may be proposed as another general principle that any poet cited in *V* with decidedly greater frequency than in *Śp* or *Smk* belongs to Pāla territory, period, court, or abbey. Minor known poets with typical names are Buddhists from Bihar and the eastern regions, which did not prevent them from worshiping Śiva or Viṣṇu at the same time. I combine the information from benedictory stanzas wherever possible, and deliberately label authors Buddhist-Śaiva, or Śaiva-Vaiṣṇava whenever necessary; this should emphasize the fact that during the period in question, no contradiction was felt in any such combination, either by the poets or by their royal patrons, and that the classification as Hindu or Buddhist (followed until now) is almost meaningless. A good many of our stanzas have been taken from original works, presumably a drama in the majority of cases, or some more serious work for the benedictory stanzas of the first three *vraja*yās. But it is also evident that the shorter unoriginal collections like the *Amaruśataka*, *Śāntiśataka*, or some version of Bhartṛhari gained tremendously in popularity between the time of *V* and of *S*, a symptom, surely, of decrease in patronage for new original poetry.

In what follows, I give a list of poets and sources from our printed text, in the Sanskrit alphabetical order. Whatever information could be found as agreed upon by generally accepted surveys has been given without further reference. These surveys are: M. Winternitz, *Geschichte d. Indischen Literatur*; A. B. Keith's perpetually sneering but critical *HSL*, and *The Sanskrit Drama*; S. Konow's *Das Indische Drama*; the compendious work of Kṛṣṇamāchariar, *CSL* (irritatingly perfunctory or inaccurate, however, in bibliography). The introductions to *T* and *S* have been utilized, though I have not followed Thomas' cumulative method of giving *pratīkas* for every author,

which would mean an entire volume by itself; the letter *S*, followed by a number, all within braces, indicates Har Dutt Sharma's number for the poet in the introduction to *S*. Aufrecht's unpublished edition of *S* also contains an author index with *pratikas*, which tallies fairly well with that of Sharma, neither being perfect. For the stanzas in *S*, the reader will have to consult the Lahore edition, referring to the stanzas listed under Sharma's number. Aufrecht's *CC* is still the basis for comparative information, though it will some day be superseded by the tremendous *Catalogus Catalogorum* being published by the Madras University under V. Raghavan's general editorship. Only the first volume of this is now available, covering the letter *a*. A certain number of Buddhist names have been copied unchecked from M. Lalou's index to Cordier's Tanjur catalogue, as an indication of possibilities, without insistence upon identification with *V* authors, should anyone care to work in this direction. The Tibetan canon does contain a few *subhāṣitas*, which we have not been able to utilize; even the redoubtable Saskya Paṇḍita seems to have translated some of Bhartṛhari's *nīti* stanzas, or what sound like them, in Csoma de Körös's translation. Cf. *Tibetan Studies of Sandór Csoma Körösi*, ed. E. Denison Ross, Calcutta, 1912, pp. 93–172, "A Brief Study of the Subhāṣita-ratna-nidhi [of Saskya-Paṇḍita]," particularly p. 99, no. 15, p. 124, no. 89, p. 143, no. 145.

A full discussion is given only when it seemed that something new could thereby be added to known data or accepted theories. Special mention should be made of the introduction to the *Smk*, which was published after the other source material mentioned above. The real information is in the stanza numbers which follow each name, and indicate the citations of that name. Stanza numbers are given in square brackets where the author is not cited by *V* but the stanza may be assigned to the name on other, reasonable grounds. Poets identified from other sources are indicated in square brackets, without number. Italicized numbers indicate that the authorship may be questioned. In italicizing or bracketing numbers, I have silently used my own judgment based on marginal notes and footnotes to the printed text. Flat contradiction in naming is taken as casting doubt, but mere silence is not regarded as contradiction.

1. **Aṅgoka.**

1448.

2. **Acala.** *CC.* i. p. 5. Presumably the same as 3. As a Buddhist name, indicates the 12th Sugata; also a joint author of *Rgyud.* xlviii. 99.

596 (*S* Acaladāsa), 1080–1, 1083–4, 1115–6, 1186, 1385; [1139, 1672].

3. **Acalasiṃha.** {*S.* 1, 4.} Apparently the same as preceding; *P* cites only by this name, and *S* attributes 1080, 1083 to him. *N* lapses into Prakrit or vernacular in writing °*siṃgha*. *CC.* i. p. 5; perhaps cited in *Śp.* 176 as *Acala*.

100, 408, 554, 647, 875, 999, 1094, 1135; [537, 1029, 1042, 1051, 1078].

4. **Acyuta.** *CC.* i. p. 5.

700.

5. **Atula.** The only Atula known is the author of a poem, the *Mūṣikavaṃśa*, written in the extreme south during the eleventh century A.D. (*CSL.* 67); unlikely to be our author.

1364.

6. **Aparājita, Aparājita-rakṣita.** {*S.* 8.} *CC.* i. p. 21. *Sbh.* intr., p. 1. A Buddhist poet, though the significance of his name is not clear, the Buddhist deity being a goddess, Aparājitā. An Aparājita is cited as a contemporary by Rājaśekhara in the introduction to his *Karpūramañjarī*. Author of *Mṛgāṅkalekhakathā*.

5, 730, 925; [924].

7. **Abhinanda.** {*S.* 10.} *T.* intr., p. 10, is in error, for this Abhinanda is precisely the author of *RA*, and son of Śatānanda, *not* the Kaśmīrian Abhinanda (son of Jayanta) who wrote the *Kādambarīkathāsāra*, *CC.* i. p. 24. The reason for our identification is that two stanzas 1295, 1552, are actually found in the *Rāmacarita* (*RA*), nothing in the *Kādambarīkathāsāra*. The father Śatānanda is also well represented in our collection.

Abhinanda, in the tag verses to various chapters of *RA*, names his patron as Hāravarṣa Yuvarājadeva of the Pāla line, son of Vikramaśīla (*RA.* p. 20, p. 39, p. 91, p. 102, etc.). The learned editor of the *RA* concludes that this prince, not known from any inscriptions, was the Pāla king Devapāla (*RA.* intr., pp. x ff.) of *circa* A.D. 810–850.

The argument is that Devapāla's father Dharmapāla founded the Vikramaśīla monastery and should therefore be taken as the father, Vikramaśīla. The name of the son is in the southern style, as for example Keyūravarṣa Yuvarājadeva of Tripuri, who was the last patron of Rājaśekhara.

That Abhinanda belongs to the Pāla court and territory is clear on his own testimony and supported by his being cited by Sarvānanda and Rāyamukūṭa; but the precise identification does not seem reasonable. It is nowhere found that contemporary kings (let alone the devout Dharmapāla) named *vihāras* after themselves; neither King Vikramaśīla nor Hāravarṣa Yuvarājadeva are mentioned in any Pāla copperplate. As for his date, our stanza 1714, though anonymous, is assigned by *S* to Abhinanda; if this be admitted, it follows that Abhinanda knew Rājaśekhara; hence the dates assigned above would be somewhat too early, as Rājaśekhara could hardly have become great enough as a poet to be so flattered before A.D. 880. Further, Abhinanda praises (1384) a King Śrīcandra-deva, who should logically be the most illustrious ruler of the neighbouring Candra dynasty, a line of Buddhist rulers who ruled to the east of Pāla territory. Śrīcandra's date is given, rather uncertainly, on paleographic grounds alone, as the close of the tenth century (*IB*. iii. p. 1, 10, 165–166; *HBD*. p. 195). Though Abhinanda salutes his patron in *RA* (p. 30) as *nṛpati-candra*, this may be taken as a figure of speech, not as a name, like the address *mahīpāla* *RA*. p. 30. The association of King Śrīcandra and the poet Abhinanda is confirmed by Vākkūṭa in stanza 1500; Suvinita, author of 1402, may also be praising the same king, though again in this latter case *nṛpati-candra* may be a figure of speech (*cf.* *paracakra-bhīma* for the patron in *RA*. p. 225, and the same phrase in our 1413). Soḍḍhala, who wrote his *Udayasundarikathā* (*GOS*. 11, Baroda, 1920) in the first half of the eleventh century, mentions Abhinanda and King Yuvarājadeva before Rājaśekhara in a sequence of poets and patrons (p. 150 mentions Bhoja, who, if Bhoja Paramāra, could hardly have been so very famous as early as 1026, which is the upper terminus for the *Udayasundarikathā* according to the editor).

All this can be reconciled by noting that during the latter part of Devapāla's long reign, the Yuvarāja who signed royal orders was Rājyapāla (year 33 of Devapāla's reign; Monghyr copperplate, *EI*. 18, p. 304), just as the Yuvarāja Tribhuvanapāla who predeceased Devapāla signed copperplates during Dharmapāla's long reign. After

Devapāla, the succession passed to a junior branch of the family (*EI.* 15, pp. 293–301; *HBD.* pp. 126 ff.) which points to Rājyapāla's early death. This would account for the unfinished state of the *RA*, and perhaps for Abhinanda's wandering in search of other patronage, say to the Candra kings, or as far as Kaśmīr where he would naturally be called Gauḍa-Abhinanda (Gauḍa-Kumbhakāra by Kṣemendra on 1552). During this period, he would have met and saluted the younger as well as richer poet-baron Rājaśekhara. Some confirmation for the identification of Hāravarṣa Yuvarāja with Rājyapāla may also be derived from *RA.* p. 119, p. 190, and p. 322, where the patron is credited with special taste for poetry, and p. 262 where he is reported as a poet in his own right. This fits Rājyapāla, to whom two stanzas are assigned in *V*, namely 360, 701, the latter being Buddhist-Śaiva in flavor, as would be expected of a Pāla ruler. He was a minor poet, being virtually forgotten by the time of *S*. If this be granted, it would follow that Abhinanda's activity began after A.D. 850, and continued till the beginning of the next century. King Candradeva must be put somewhat earlier than is the fashion, namely at the beginning and not the end of the tenth century A.D. The alternative would be to identify our Śricandra with another Candra king earlier by at most two generations.

Abhinanda's stanzas are:

173, 252, 282, 303–4, 317, 589, 595, 744, 762, 947, 1001, 1058, 1192, 1295, 1384, 1391, 1472, 1552, 1699; [77, 144, 948, 1714].

8. **Abhiṣeka.** This would be unusual as the name of a person. Cordier lists several works entitled *Abhiṣeka*.
255.

9. **Amaradatta.** A lexicographer of this name is quoted by Halāyudha, Rāyamukuṭa, Medinī, etc.; *CC.* i. p. 27.
1454.

10. **Amarasiṃha.** (*N* °*siṃha*). {*S.* 12.} Unlikely to be the famous lexicographer of that name. Eulogized by Śālika or Śāli-kanātha in stanza 1724, as a poet unexcelled in his own way.
403, 1008, 1071, 1362; [1006–7, 1028].

11. **Amaru, Amaruka.** {*S.* 13.} *CC.* i. pp. 27–28, ii. pp. 5–6, iii. p. 7; reputed author of a famous collection of erotic poetry, the

Amaruśataka. This seems to me, however, to be a compilation rather than a work of unitary authorship. Certainly it was not so well known at the time of *V*, which cites only two stanzas by the author's name, as it was to *S* which cites Amaru 53 times. Besides these 53 verses Aufrecht traces ten more of the Amaru canon (Sarma only four) given anonymously in *S*.

636, 638; [511, 603, 619, 621, 640, 664, 666–7, 675, 678, 694, 697, 734, 816].

[**Amṛtadatta**, qualified by *Smk*, *Sbh*, for 119 as a *bhāgavata*.]

12. **Aravinda**. {S. 16.} *CC*. i. p. 29.
717.

13. **Aśvaghōṣa**. The first outstanding Buddhist author to use classical Sanskrit; Thomas (*T*. p. 25–29) wishes to identify him with Mātṛceṭa, supposedly a contemporary of Kanīṣka. *CC*. i. p. 34 and Thomas' survey gives the works extant in Sanskrit and Tibetan. Of the former, a *Buddhacarita-kāvyā*, *Saundarananda-kāvyā*, *Śāriputra-prakaraṇa* (play, fragmentary, ed. Lüders), *Gaṇḍī-stotra* (transliterated back from the Chinese canon), and *Vajrasūci* are known, raising the question whether we have one or several Buddhist authors by this name. In any case, Aśvaghōṣa is here represented only by the opening stanza of the anthology, no. 2, in praise of the Buddha, which is not to be identified with anything of his known elsewhere. His date should be within the first two centuries A.D., on the assumption of a single author of the name.

2.

14. **Ānandavardhana**. {S. 19.} *CC*. i. p. 49. A leading Kaśmīrian poet and writer on poetics, whose *Dhvanyāloka* proposes the *dhvani* doctrine in poetics. Lived under King Avantivarman of Kaśmīr (*circa* A.D. 854–883) *cf.* *Rāj.* 5. 34. The Dhvanyāloka (*ad* 2. 28; *KM.* 25, p. 134) gives as his own the only stanza quoted here under his name, 421, though the *Sbh* (2031), which should have known better, ascribes it to Jayavardhana.

421, [1202].

[**bhadanta Ārogya**; *Sbh*, *Smk* *ad* 695, but *Śp* Bhadantavarman, *S* Amaru, and *Ams.* 28.]

15. **Utpalarāja**. {S. 27.} *CC*. i. p. 64. Name of a Kaśmīrian teacher of Abhinavagupta (A.D. 930); name of a whole line of Kaśmīrian rulers beginning with Avantivarman in the middle of the

ninth century; pseudonym also of Muñja, the Paramāra king of Dhāra, end of tenth century. The Utpalarāja mourned by Dakṣa in stanza 1727 would presumably be the last of these. Our stanza 1605 attributed to him in *V* and *S* is really Bhartṛhari's; no such author is known in the east, so the reference is not credible for 1605 in any case.

332, 381, 553, 1605.

16. **bhaṭṭa Udbhaṭa.** {S. 29.} *CC.* i. p. 66. A Kaśmīrian poet and writer on poetics, at the court of King Jayāpīḍa (A.D. 779–813), for whom a fantastic salary is given by Kalhaṇa (*Rājatarāṅgiṇī* 4. 495–497). Cited respectfully by Ānandavardhana. Author of a treatise on poetics, *Kāvyaḷaṃkārasaṃgraha*, which quotes his own (lost) poem *Kumārasambhava*; his gloss *Bhāmahavivaraṇa* is also cited by the Kaśmīrian school.

455; [1241 (*S* Keṣaṭa, *Srh* Udātta)].

17. **Kaṇikākāra.** An epithet for someone known as the author of a commentary.

1108 (*S* Kapāleśvara; {S. 35}, *CC.* i. p. 79, nothing else known).

18. **Kamalādhara.**

423.

19. **śrī Kamalāyudha** {S. 36.} *CC.* i. p. 81. Probably the teacher of Vākpatirāja, praised as such in *Gaṇḍavaho* 798, hence to be placed at the end of the seventh century A.D. Praised by Abhinanda (or Yogeśvara) in our stanza 1733.

284, 1587 (*Smk* Kamalākara); [299 (*S* Bhavabhūti)].

20. **Karkarāja.** {S. 41.} *CC.* i. p. 82. A Śaiva, whose solitary effort, our 68, is ascribed to Brahmahari by *S*, while the only stanza given as his in *S* is our 1407 (*cf.* *Samgrāmāṅgana*).

[**Karṇotpala** *S*, *Sp*, *Smk* for 570, from concluding words.]

21. **Kavinanda** (in *K* only; *N* probably **Nandika**).

1025 (actual reading doubtful).

22. **Kavimalla.**

957.

23. **Kavirāja.** {S. 48} *CC.* i. p. 88. Soubriquet of many poets, including Rājaśekhara, one of his ancestors, Lakṣmaṇasena's court

poet Vyāsa, and probably of Dhoyī also. If a single author here, must have been a Śaiva (70).

70, 1325, 1380; [1010 (*P* only), 1020].

24. **Kaviśekhara.** *CC.* i. p. 88 reports a son of Dhīreśvara, grandson of Rāmeśvara, by this name. Our citation is found only in *K*, while *T* and *P* attribute the stanza (729) to Rājaśekhara, *S* to Śadhoka; hence is unlikely to be genuine.

729; [92 (*P* only, *S* Balabhadra), 561].

25. **Kālidāsa.** {S. 52.} *CC.* i. p. 99. The outstanding Indian poet and dramatist, of unknown date and biography but to be placed at the Gupta court (possibly of Candragupta II, Vikramāditya), and originating in Berar (Vidarbha); tentatively, the early fifth century A.D. Of his works, the *Abhijñāna-śākuntala*, *Mālavikāgnimitra*, *Vikramorvaśīya* represent the height of Sanskrit drama; the *Meghadūta*, *Raghuvamśa*, *Kumārasambhava* set enduring fashions in Sanskrit poetry. The authorship of the *Rtusamhāra* is doubtful; a list of stanzas ascribed to him but not found in extant works is given by Aufrecht *ZDMG.* 39, pp. 306–312, and supplemented in the introduction to *T* (pp. 30–34). Ascription is rendered difficult by the presence not only of imitators but of other Kālidāsas, among them several Abhinava-Kālidāsas, and an Akbarīya-Kālidāsa, none of whom are likely to figure so early as 1100.

205, 456, 491, 513, 515–6, 774, 1149, 1246, 1519, 1723;
[493, 502, 505, 806, 935, 1165, 1169, 1245].

26. **Kumārabhṭṭa.** *T.* p. 34 identifies him with the next, Kumāradāsa, on no evidence. The single stanza in his name, 653, is in the *Amaruśataka*. But *Sbh* attributes our 620 to a Bhṭṭa Kumāra.

27. **Kumāradāsa.** (*K* Kumāridāsa). {S. 56.} *CC.* i. p. 110. His date has been much debated but now seems to be between that of Kālidāsa, whom he imitates, and A.D. 600, for two verses of his *Jānakīharana* are quoted in the *Jānāśrayī* (ed. M. R. Kavi, *Śrī Veṅkateśvara Oriental Series*, No. 21, Tirupati, 1950), which is probably to be dated about A.D. 600. The *Jānakīharana*, which is praised in our 1707 (?Rājaśekhara, *Smk.* 4. 76), is available partly in reconstruction from the Siṃhalese (cantos 1–15 reconstructed and edited by Dharmarāma Sthavira, in Siṃhalese characters, Colombo, 1891) and partly on the basis of Sanskrit manuscripts (cantos 1–10 edited by Gopal Raghunath Nandargikar, Bombay, 1907; canto 16 edited by Lionel D. Barnett,

BSOS. 4, 1926, 285–293). The only stanza in Kumāradāsa's name in *S* (2. 74. 4) is found also in *Amaruśataka*.

1137.

28. **Kumudākaramati.** A Buddhist *mahāpaṇḍita* of this name is found in *Rgyud*. lxx. 5, lxxxi. 95, which is there described as from a Sanskrit original at the great Vihāra of śrīmat-Pāṇḍubhūmi. See also Cecil Bendall, *Catalogue of the Buddhist Sanskrit Manuscripts in the University Library* (Cambridge, 1883), p. 155; F. W. Thomas, *Muséon* (1903), pp. 14, 21.

9.

29. **Kuśalanātha.** A Buddhist author Kuśala is mentioned in *Rgyud*. lxxiv. 35, lxxxvi. 90, but the two stanzas found in *V* could not fit into any canonical writing. A grammarian Kuśala is known from *CC*. i. p. 113.

1068, 1112.

[Kṛṣṇabhaṭṭa Śp, Shv for 1713.]

30. **Keśaṭa.** (*Smk* Keṭasa; 1210, *K* Keśava; 1193, *S* Keśara. {S. 63.} *CC*. i. p. 126. Mentioned by Vasukalpa in *S*. 5. 26. 3, and by Yogeśvara in 1733 (or by Abhinanda according to *S*. 5. 26. 4.)

512, 1193, 1198, 1210, 1212, 1510, 1636; [1195, 1241, 1640].

[Koṅka, *S* for 585.]

31. **Kṣitiśa.** {S. 70.} *CC*. i. p. 134. (*P* Kṣitipa)

758.

32. **śrī Kṣemiśvara, or Ārya Kṣemiśvara.** *CC*. i. p. 135. Author of the drama *Caṇḍakauśika* and another, *Naiṣadhānanda*, known only from Peterson's third *Report* as extant in a manuscript at Boondi, now inaccessible. The printed Lahore edition of *S* assigns 1. 67. 4 to a Kṣemeśvara, but Aufrecht notes that the stanza is found in Peterson's *Report*. The printed edition also wrongly ascribes 2. 11. 4 to Lakṣmīdhara, the manuscripts giving the author as Kṣemiśvara, while the stanza is found in act 3 of *Caṇ.* (p. 54). Aufrecht's manuscript index also gives in this name *S*. 2. 45. 5; both the printed text and his own transcript give it anonymously, though it is *Caṇ.* 1. 11.

Not being cited in any other anthologies, the presumption is strong that Kṣemiśvara was a Pāla court poet. However, the question has aroused a keen controversy as to whether he was the court poet of

Mahīpāla Pratihāra ruling at Kanouj in A.D. 917, or of Mahīpāla I, Pāla, about a hundred years later (*cf.* H. P. Śāstrī, *JASB.* 52. p. 250; K. A. Nilakaṇṭha Śāstrī, *JOR.* 6. 191–198; R. D. Banerji, *PB.* p. 73 and *Bāṅgālār Itihās*, pp. 251 ff.; R. Pischel, *Gött. Gel. Anz.* 1883, p. 1217; and the inconclusive discussion in *HBD.* p. 143, pp. 308–309). The evidence is restricted to an unidentifiable Kārttikeya (minister or general?) in the concluding stanzas of both *Caṇ.* and *Naiṣadhānanda*, plus the opening stanzas of the former, which, after mentioning the King Mahīpāla, which could be a name or just a title ‘lord of the earth,’ gives the stanza:

*yaḥ saṁśritya prakṛtigahanām ārya-Cāṇakya-nūtim
jītvā Nandān Kusumanagaraṁ Candragupto jīgāya
Karnāṭatvaṁ dhruvam upagatān adya tān eva hantum
dordarpādhyāḥ sa punar abhavac chrī-Mahīpāladevaḥ.*

For Mahīpāla Pratihāra, the reference is taken to mean the Rāṣṭrakūṭa raid, which receded after a short occupation of the capital, Mahodayaśrī. Yet the comparison seems hardly to suit, for there is no question of Patna (Kusumanagara) in that raid, nor of the chicanery by which Cāṇakya got rid of the family in power, *without* fighting. The latter would suit Mahīpāla Pāla very well, for the dynasty intermarried often with the Rāṣṭrakūṭas, and there was always a dangerous Karnāṭa faction at court which could aptly be described as Nandas now become Karnāṭas. The Senas who later rose to full royal power began as Pāla officials, from Karnāṭaka (*IB.* p. 43–44). Rāmapāla was helped by his Kanarese relatives to recover power; but *RC.* 3. 34 reads significantly (and obscurely!) *adharita-Karnāṭekṣaṇa-līlā*. In addition, we have Nānyadeva, Gāṅgeyadeva, and other chieftains of Karnāṭa origin who were a menace to the Pālas, particularly about Patna. The remarkable distribution of Kanarese military adventurers at this period is shown by their being specially mentioned among the Hindu soldiers in the pay of Mahmud of Ghazna (Alberūnī’s *India*, tr. Ed. Sachau, i. 173, ii. 257; Elliott-Dowson, *History of India* ii. 130–131). Thus, the stanza fits the Pālas very well, while the concentration of oldest *Caṇ.* manuscripts in Nepal and the restriction of Kṣemīśvara to these anthologies should now settle the question.

1539; [1537, 1538].

[**Kṣemendra**, presumably the prolific Kaśmīrian of the eleventh century: *Smk*, *Sbh* on 586.]

33. **Khadira.** *CC.* i. p. 130, a Khādira, author of the *Drāhyāyana-grhya sūtra*, seems unlikely to be this author.

1113.

34. **paṇḍita Khiyāka** or **Khipāka**, possibly the Kṣiyāka or Kṣiyaṅka of *S.* 4. 1. 1. Apparently a Buddhist monastic *paṇḍita* who achieved the honor between the *N* and *K* versions.

1457.

35. **Gangādhara.** {*S.* 73.} This might be the court poet of king Karṇa of Ḍāhala, defeated by Bilhaṇa (*Vikramāṅkadevacaritam.* 17. 95). The solitary stanza of his found here, 1406, seems to be from some *praśasti*. The name is far too common for identification, being even in *Rgyud.* lxviii. 225; *Mdo.* xxxiii. 43, 45; xlviii. 2, xciv. 8, 11, besides many in *CC.* i. pp. 137–139, etc.

36. **bhaṭṭa Gaṇapati** or **Gaṇeśa.** {*S.* 74.} *CC.* 1. p. 141. The name is quite common, but the reference might be to the author of a poem *Mahāmōda*, praised by Rājaśekhara in *Smk.* 4. 72.

894, 934, 1089; [892].

[**Gadādhara.** *S* for 1039. {*Cf.* *S.* 76–79.} *CC.* i. p. 145.]

37. **Guṇākara, Guṇākarabhadra.** {*S.* 81.} *CC.* i. p. 155. An author in *Rgyud.* xxxix. 15.

1271–2, 1595.

38. **Guṇeśvara** (*P* Gaṇeśvara *CC.* i. p. 145).

339.

39. **Gonanda.** *CC.* i. p. 159; Gonandana? A Śaiva. Praised by Rājaśekhara, *Smk.* 4. 85.

87, 672; [1641 (*Smk* Gotrānanda)].

40. **Gobhaṭṭa**, or **Gobhaṭa.** {*S.* 87.} *CC.* i. p. 164. Referred to in 1463?

377, 1218, 1327; [1228, 1232, 1296].

[**Ghaṇṭaka:** *Sbh* for 331.]

41. **Cakra.** *CC.* i. p. 174; *T.* intr., p. 37. Possibly identical with a Cakrapāla, brother of Mukṭākāṇa, contemporary of Ānandavardhana.

705.

42. **Cakrapāṇi.** {*S.* 99.} *CC.* i. p. 175. A Cakrapāṇi continued the *Daśakumāracarita* (*HSL.* p. 297); there was a famous scholar

Cakrapānidatta under the later Pālas (*HBD.* p. 316). If the *S* poet was also ours, he was rather catholic in belief, a Śaiva-Vaiṣṇava. (*cf.* *S.* 1. 6. 2, 1. 44. 4, 1. 54. 4).

692, 876; [1168].

[**Caṇḍālacandra.** *S* on 538, *CC.* i. p. 176, from concluding words of stanza.]

43. **Caturnām** = “Of four people”; stanza 927 = *S.* 1. 78. 5, where the four authors are given as Vikramāditya, a Caṇḍāla, i.e., of that caste, as such a personal name seems improbable, Vidyā, and Kālidāsa. This is from some current prose-poetic collection of legends of capping verses (*samasyāpūrti*) where each person supplied one quarter.

44. **Ci.** This is the code letter of some codex in a (monastic) library. This fashion of reference, copied from India, became common in Tibet. All four *Ci* citations are Bhavabhūti stanzas. Cited in both *N* and *K*, hence supplies a useful point in proof of the unitary redaction of both versions.

755, 1244, 1562, 1731.

45. **Cittūka** (*T.* p. 37 misreads Cintūka; possibly the same as Vittoka or Viddūka, *ca* and *va* being almost indistinguishable in the script).

490, 1455.

46. **Citrāṅga.**

718.

47. **Chittapa** or **Cittapa.** {*S.* 107.} *CC.* i. p. 193. A court poet of King Bhoja of Dhārā, and of some Kalacuri king of the time. *S* cites 38 stanzas as his, while we have just one explicitly named, describing the effect which mere sight of the handsome king Bhoja had upon some maiden. Our 1005 (= *S.* 3. 50. 1), though anonymous here, eulogizes a Kuntalamalla. *Bīrud* names ending in °malla are characteristic of the Kuntala kings. *S.* 3. 1. 1 again praises Bhoja, 3. 1. 2 the Kuntala ruler; 3. 1. 3, 3. 30. 1 again praise the ruler of Mālavā. *S.* 5. 11. 3 is in praise of the river Narmadā, hence it is out of the question that the Bhoja referred to could be the much earlier Pratihāra king. Most of Chittapa's *S* stanzas are court flattery, in which he seems to have set a fashion.

749; [101, 926, 1005, 1012, 1401, 1435, 1650].

[**Jaghanacapalā.** Poetess, usually given as the authoress of 825, of which the last word is *jaghanacapalā*. The name is also given to the meter in which the stanza is composed.]

[**Jayadeva.** *S ad* 1567, but *which* Jayadeva is not known in spite of {S. 111}.]

[**Jayavardhana.** *Sbh* for 1033. {S. 114.} *CC.* i. p. 201. A Kaśmīrian.]

48. **Jayāditya.** {S. 116.} *CC.* i. p. 202. The first of his stanzas below is court flattery of some king, possibly named Paramēśvara; the second, like *S.* 5. 73. 1, describes a burning-ghat.

1410, 1535.

49. **Jayika.** Possibly some abbreviation, as for Jayadeva? Compare Jayoka (*S.* 3. 36. 2), Jiyoka (*S.* 5. 37. 4) and our Joyika.

792.

50. **Jātārdhavardhana.** A Śaiva.

66.

51. **Jitārinandin, °nandana.** {S. 122.} A Buddhist, presumably the lesser Jitāri or Jetāri, known as a Tantric writer from Bengal, probably the Guhya-Jetāri of *Mdo.* xxxi. 7, xxxiii. 30, 31.

12.

52. **Jitāripāda** (cited in the honorific plural). The great Buddhist *ācārya* and logician from Varendrī, son of Garbhapāda who was a brahmin priest or courtier of King Sanātana of Bengal (*Tār.* pp. 230 ff.), a vassal of the Pālas. He was made *paṇḍita* of Vikramaśīla monastery by King Mahā(i)pāla, *with a special residence*. The date would be *circa* A.D. 940–980. The one stanza of his found here is the dedication of his work on logic, the *Jātīnirākaraṇa*, fortunately discovered in Nepal and published by Tucci, *ABORI.* 11 (1930).

28.

53. **Jīvacandra.**

604.

54. **Joyī, Joyika.** Confused with Dhoyika, among others, even by the editor, *Smk.* 96. 14.

1515.

[**Jñānaśiva.** {S. 125.} *S* on 1620.]

55. **paṇḍita-Jñānaśrī** (*K* Jñānamitra). Some Buddhist scholar holding the monastic title of *paṇḍita*.

1697.

56. **Jñānaśrīmitra.** A common Buddhist name, possibly the same as the preceding, and perhaps identical with the younger contemporary

of Atīśa, Dīpaṃkara (*Tār.* p. 241), though not with Atīśa himself who was called also Dīpaṃkara Śrījñāna. If so, he was originally a Śrāvaka, then became a Mahāyanist, and under the unidentified King Caṇaka (king because of the minority of the rightful Pāla heir, whose maternal uncle he was) was a dominant spirit of the Vikramaśīla monastery. Supposed to have reached Vikramaśīla about the time Atīśa left for Tibet, c. A.D. 1040. Special devotee of Lokeśvara.

19, 22.

[Jñānāṅkura. {S. 126.} *Smk* for 1627.]

57. **Jñānānanta.**

1601.

58. **Jhalajjhala** (Jhalajjhala Vāsudeva, *CC.* i. p. 214, also Vāsudeva Bhaṭṭa; *Smk*, Jhalañjhala). The name seems derived from the last word of his one stanza.

532.

59. **ḍimboka.** {S. 127.} Confused readings, Hiṅoka or Himboka in *T*, Bimboka in *S*. Flatters a Vikramavardhana in *S.* 3. 1. 18 (our 1437, anon.).

288, 549, 656, 670, 980; [622, 848, 1437].

60. **vandya Tathāgata, Tathāgatadāsa, P ?Rantitathāgata.** {S. 128 **Tathāgatadāsa**, as in *CC.* i. p. 221.} The name indicates a Buddhist. Tathāgatarakṣita, Tathāgatabhadra, etc. are found in Lalou's index. The prefix might indicate his being a Vandyaghāṭiya brahmin.

785; 1389 (°dāsa).

[**Tapasvin:** (see Vikramāditya) {S. 129.} *CC.* i. p. 223.]

61. **Taraṇinandin, °nandana.** {S. 131.} *CC.* i. p. 223.

726, 1082, 1086.

62. **Tāmarasa** (*K* Tāmara). The *N* reading would indicate a work or pseudonym rather than a person.

1721.

63. **Tuṅga, Tuṅoka.** {S. 134.} *CC.* i. p. 232. Flatters the powerful sword of some unnamed king in *S.* 1. 33. 4; lauds Hari-Hara in *S.* 1. 33. 4, but otherwise praises Śiva.

97, 98; [99].

64. **Turuṣkarāja.** Is granted a share in the authorship of 1651 with Bhoja. The verse would seem to be from some tale or possibly a play like the *Lalitavigharāja*.

65. **Trilocana, Trailocana** (*T* on 167). *CC.* i. p. 238. Rājaśekhara in *Smk.* 4. 71 praises a Trilocana, author of a *Pārthaviṇaya*. A Trilocanadāsa is author of *Mdo.* cxiv. 10. Our poet is a Buddhist, devotee of Lokeśvara.

13, 14, 20, 167.

66. **Dakṣa.** {S. 141; S. 142 **Daṅka.**} *CC.* i. p. 241. Professional court poet. Presumably just after the time of Muñja, as he laments not having been able to see *śrīmān-Utpala-rāja-deva-nṛpati* in 1727. Śaiva-Vaiṣṇava, from our stanza 81 and *S.* 1. 41. 1; 1. 46. 2.

81 (*P*, Dakṣaprajāpati!), 259, 628, 950, 969, 1015, 1392–3, 1446, 1588, 1727; [72].

67. **Daṇḍin.** {S. 143.} *CC.* i. p. 243. Author of the *Kāvyādarśa*, a leading work on poetics; and of the famous romance, *Daśakumāracarita*. Tradition (Rājaśekhara in *Smk.* 4. 74) ascribes a third work to him, not identified beyond dispute. Possibly, late sixth century.

492.

68. **śrī Daśaratha.** {S. 146.} *CC.* i. p. 247.

1211, 1637.

69. **Upādhyāya Dāmara.**

1157.

70. **Dāmodara.** {S. 148.} *CC.* i. p. 250. A Dāmodaradeva, °bhaṭṭa are known; Dāmodaramiśra is credited with having revised the fragmentary *Mahānāṭaka*, rediscovered at the time of Bhoja. See also the next.

698 (*P* Dāsavara!), 1021.

71. **Dāmodaragupta.** *CC.* i. p. 251. Author of the *Kuṭṭanīmata*; minister of King Jayāditya of Kaśmīr (A.D. 755–786).

329 (*K* om. *gupta*, but the verse is in *Kuṭ*).

72. **Devagupta.** *CC.* i. p. 258.

835.

73. **Dvandūka.**

1059.

[Dīnnāga. See Dhīranāga.]

74. śrī Dharaṇīdhara. {S. 160.} CC. i. p. 268.

181, 391, 558, 1306.

75. Dharādhara. The name means the same as the preceding.

1199.

76. śrī Dharmākara (or °rmakara). {S. 166.} A Dharmākara is reported as a translator *Mdo.* xxxiii. 38; lxxii. 4, 5; xc. 7, 8, 11; xciv. 24. A Dharmākaramati-pāda in *Rgyud.* lxxi. 296; Dharmākaramati *Rgyud.* iv. 6, 7.

180, 410, 1079.

77. Dharmakīrtipāda. So labeled by *N*, and cited reverentially in the plural, clearly to distinguish him from the next, hence to identify him with the great Buddhist ācārya and logician of the seventh century (*HSL.* p. xxii). List of works in *T.* pp. 47–48.

1729.

78. Dharmakīrti. {S. 161.} CC. i. p. 268. Generally identified with the preceding, but a professional poet, to judge from 1726, as well as Buddhist, as his name and some of his verses (e.g. 1694) would indicate. His stanzas have the grace, sparkle, and clarity which one associates with the best *subhāṣitas*, and have therefore often slipped into the amorphous Bhartṛhari collection. It would not be surprising if the sagas of the two poets were also confused, and this Dharmakīrti were the Bhartṛhari reported by I Ching to have died about A.D. 652, after having alternated seven times between monastic and secular life; certainly, that could not be the poet Bhartṛhari, nor the grammarian (author of the *Vākyapadīya*), both of whom lived decidedly earlier. For the grammarian, cf. Muni Jambūvijaya's Gujerāṭi article "Ācārya bhagavān Mallavādi-kṣamā-śramaṇa ane Bhartṛharino samaya," *Jain Satya Prakāśa*, Year 17 (1952), No. 2, pp. 26–30; also H. R. Rangaswamy Iyengar, "Bhartṛhari and Dīnnāga," read at the fifteenth session of the All-India Oriental Conference. The date of Bhartṛhari's *Vākyapadīya* must be taken as fifth century A.D. or earlier. For the poet, see *JOR.* 15 (ii), 1945–46, pp. 64–77.

437, 440, 454, 481, 501, 539, 645, 657, 720, 919, 1213, 1518, 1694, 1726; 439, 1467.

[Dharmadatta. *Sbh ad* 1502.]

79. śrī Dharmadāsa. CC. i. p. 268. Author of the *Vidaḍḍhamukhamanḍana*, from which one attributed and at least one anonymous

śloka is taken. Thus the *Vmm* must be placed (because of the *śrī*) before A.D. 1100, and its author taken as a Buddhist (from *Vmm.* 1. 1). 1302; [1653].

80. **śrī Dharmapāla.** {S. 162.} *CC.* i. p. 268. Buddhist-Śaiva, but not the early Pāla king of the name, for the ending *deva* is nowhere applied. The *S* author may be different, since none of the stanzas appear to be in common.

64, 877.

81. **Dharmāśoka.** {S. 164.} *CC.* i. p. 270. The name also serves to distinguish the Mauryan emperor Aśoka from one of his predecessors (the Śaiśunāga Kālāśoka) in Buddhist tradition. This poet is Buddhist in name but Śaiva in the first of his verses.

69, 988, 1736.

82. **Dhīranāga.** {S. 168, 319.} *CC.* i. p. 272, p. 494. A Buddhist-Śaiva dramatist. This is probably the correct name of the author of the *Kundamālā*, for this ascription is found in two of the four manuscripts of that play and is strengthened by the ascription of our verse 764. The name has been corrupted to *Vīranāga* (*P* on 55 and *cf.* exegetical note on 764), *Ravināgā* (*S.* 1. 12. 1) and even *Diñnāga* by two manuscripts (the one apparently copied from the other) of *Kun*, which has led the editors of this play to ascribe it to the Buddhist logician or to the putative critic of Kālidāsa. Given the title *bhadanta* in *S.* 2. 52. 3. This is not the Dhīranāga who composed the *Ūpāpahād praśasti* of Vighararāja Cāhamāna in Saṃvat 1030, *EI.* 21, p. 24, line 30, verse 45.

764; [55].

83. **Dhoyika Dhoyī, Dhoī.** {S. 171.} *CC.* i. p. 273. The most important reference in the whole apparatus, if it could be trusted on the evidence of *K* alone. Dhoyī was a court poet of Lakṣmaṇasena, and would bring the date of *V* down to 1150 or later. However, we have already noted the unreliability of *K* when unsupported, and *S* gives the particular verse (= *S.* 1. 84. 5) as Yogeśvara's. Of the two, *S* should be more reliable here, as the anthologist Śrīdharadāsa belonged to King Lakṣmaṇasena's court, and should have known a good deal about Dhoyī's work, for he cites many stanzas under Dhoyī's name, including two found in his one surviving work, the *Pavanadūta*. One may note that even the editor of *Smk.* 96. 14 confuses the name Joyika with Dhoyika. In view of the great difficulty *K* scribes had

with the letter *ja*, the stanza might also be Joyika's, a name which is attached to 1515 in any case. A further observation (which Gokhale characterizes as shrewd but unconvincing) is that Joyika (Joika) might be a prakritism or vernacularism (like the °*siṃgha* for °*siṃha* in *N*) for Yogika = Yogeśvara, reconciling the two ascriptions. The *ya-ja* equivalence is too well known, particularly in the eastern region, to need further proof; the softening of *gi* to *ī* is seen in Hāla's *Sattasaī* 3. 30, *tāī* for *tyāgī*, 3. 52, *vioa* for *viyoga*. However, there is no word Joyī or Joī in modern literary Bengali. Let me repeat that I do not believe this citation to be correct.

923.

[**Nandika**: probable *N* reading for no. 21 = **Kavinanda**.]

84. **Naradatta.**

1281.

85. **Narasimha.** {S. 175.} *CC.* i. p. 277. Confused with similar names. Sings of the naval expedition on the Ganges of some unknown king in our 1559, of naval exploits in *S.* 3. 26. 5; according to *S.* 1. 13. 4, worshiped Śiva, according to *S.* 1. 39. 4 Varāha, hence Śaiva-Vaiṣṇava.

374, 750, 793, 971, 1559; [683].

[bhaṭṭa-**Nārāyaṇa.** *CC.* i. p. 290, p. 603. First half of seventh century; author of *Veṇīsaṃhāra*, from which two verses are here quoted anonymously. *Nārāyaṇa* is a common name, cf. *S.* 180–182, 242; *CC.* i. pp. 288–293. Our verse 1122 is ascribed by *P* to a *Nārāyaṇadatta*.

125, 1095, 1556.]

86. **Nārāyaṇalacchi.** The name is taken as a corruption of *Nārāyaṇalabdhi*. {S. 183.} *CC.* i. p. 293, *T.* p. 51. But it would seem to be a popular form of *Nārāyaṇa-lakṣmī*; *Lakṣmī-nārāyaṇa* is well known as a name, but not in the reverse order, hence the question arises of its being the name of some work, say on the dalliance of Viṣṇu and his consort, rather than of a person. Local cult-images, half *Nārāyaṇa* and half *Lakṣmī*, are still found in and near Nepal, following the *ardhanarīśvara* model.

214.

87. **Nāhilla.** Presents us with outrageous flattery of some unspecified royal archer in his only stanza.

1408.

88. **Nirdaya** (*K Nirddama*).

1527.

89. **Nilā.** {S. 185.} *CC.* i. p. 300. His *S* stanzas smack of the courtier.

156.

90. **Nilapaṭaha, °paṭṭa, or °paṭa.** {S. 186.} *CC.* i. 302.

323.

91. **Nu.** Library code letter, like *ci* (no. 44) of some book.

890.

92. **Parameśvara.** {S. 183, 196.} *CC.* i. p. 326.

763, 794, 796, 937, 1450; [509, 932, 1449].

93. **Pāṇini.** {S. 200.} Cf. *JRAS.* 1891, pp. 311–336. *P* on 1159: Dharma-Pāṇini, but *S*: Dharmapāla. Most unlikely, on stylistic grounds, to be the great grammarian, who was several centuries before the earliest poets in our collection. According to Rājaśekhara in *Smk.* 4. 45, the author of a *Jāmbavatīvijaya*; supported by other references; Nami on Rudraṭa 2. 8 mentions a *Pātālaviṇaya*, thus provoking disputes as to the identity of these two otherwise unknown works.

438, 920, 946, 1387, 1528–9; [251, 451].

94. **śrī Pāśavarman.** The termination should indicate a *kṣatriya*, but his only stanza in the whole of *V* (or anywhere else) is Buddhist, probably the dedication from some serious philosophical or theological work.

11.

[**Punya.** *Sbh* on 1227.]

95. **Puruṣottama, °deva.** {S. 212–3.} *CC.* i. p. 341, 342.

Buddhist-Vaiṣṇava, with special devotion to Mañjuśrī, Avalokiteśvara, and Balarāma (regarded in parts of Bengal as an *avatāra* of Viṣṇu). Salutes the river-goddess of learning, Sarasvatī, in *S.* 1. 71. 5. A Buddhist grammarian Puruṣottamadeva of the period and locality is known as the author of a *Bhāṣā-vṛtti* (ed. S. C. Chakravarti, Rajshahi, 1918). There is nothing to show identity with our poet. A seventeenth-century commentator places this Puruṣottamadeva at the court of King Lakṣmaṇasena but plentiful quotations from the work in Śaraṇadeva's *Durghaṭa-vṛtti* (*TSS.* 6) which was written in A.D. 1172, would make him decidedly earlier.

21, 27, 127, 833, 986.

96. **Puṣpāka.** Praises the respiration of Hari. A Puṣpākaradeva, *CC.* i. p. 343.

136.

[**Puṣṭika, Puṣṭimkara.** *Śp*, *Smk* on 738.]

97. **Pautāyani** (*T* Yautāyaṇi). The reason for preferring *pau* to *yau* as the first syllable when the two would be hard to distinguish in the manuscript is that the gaṇa *Potana* is found in the *Gaṇapāṭha* on *Pāṇ.* 4. 1. 44, while Pautana also seems to indicate a region near Mathurā.

176.

[**Prakāśavarṣa.** *CC.* i. p. 347. *Sbh* for 1274.]

98. **Pradyumna.** {S. 217.} *CC.* i. p. 352. Praised by Rājaśekhara in *Smk.* 4. 73, as a dramatist.

470, 567, 648.

99. **Prabhākara.** {S. 218–20.} *CC.* i. p. 353. A Prabhākara of Magadha appears as author and translator, *Rgyud.* lxi. 25; lxix. 117, 123; lxxi. 319; *Mdo.* cxxiii. 35. Prabhākara-kīrti *Rgyud.* lxix. 123; lxxi. 52.

550; [500 *Smk*, *Śp* Prabhākarakadeva].

100. **Pravarasena.** *CC.* i. p. 357. Praised by Bāṇa in 1711; taken to be of the fifth century or so, though the king of Kaśmīr (*CSL.* 32, of Kuntala) who succeeded Mātṛgupta in the second half of the sixth century had the same name. Author of a lost epic poem, *Setubandha*.

723.

101. **Baṭu.** A Baṭoka is given as author of *P* 820: *dayitā-mukha-śītaṃśo*. Baṭudāsa, father of Śrīdharadāsa, though praised for his generosity by poets (*S.* 5. 76. 1–5), is not known to have written any poetry.

193.

102. **Bāṇa.** {S. 229.} *CC.* i. p. 368. Court poet of Harṣavardhana-Śīlāditya, who ruled a great part of India from Kanauj during the first half of the seventh century. As the author of the romance *Kādambarī*, and the romantic biography *Harṣacarita*, Bāṇa is the great master of Sanskrit prose, which he virtually killed by setting the norm for monstrous compounds. In the introductory section of the *Harṣacarita*, his own ancestry and biography are set forth in some

detail. He was a Śaiva (Pāśupata) by tradition, and belonged to a brahmin family of the Vātsyāyana *gotra* settled in the village of Prītikūṭa and following the Kukkuṭa *vrata*. In his youth he made friends with people of many classes, and traveled widely, acquiring a reputation for licentious conduct (*bhujaṅga*) which preceded him to Harṣa's court and had to be lived down. Bāṇa's village was by the river Son, which then joined the Ganges near Patna, and less than two days' walking distance from the Ganges. He met Harṣa in a camp-headquarters near the Ajirāvati (Rapti?) river. His travels never took him to the capital proper, for his description of the region about Thānesar as abounding in coconut trees merely generalizes what was true of the most fertile territory near his own home. Of Bāṇa's poetic works only a few stanzas imbedded in the prose and anthology quotations survive. Not to be confused with the decidedly later author of the *Parvatīpariṇaya*.

49, 56, 203-4, 514, 588, 832, 930, 1304-5, 1710-12, 1735;
[48, 91, 95, 112, 592, 803, 1166, 1174, 1434].

103. **Bimboka or Vimboka.** *CC.* i. p. 373. *T* generally Himboka, *S* Āimboka.

998; [622].

[Bijāṅkura, Bijākara, Bijaka Śp for 847.]

104. **Buddhākara, °karagupta.** A Buddhist, cited by the title of *paṇḍita* and in the honorific plural in *K* and *T*, hence promoted after *N*; thus highly regarded at some monastery, which, in the absence of the name in sources like Tāranātha, should indicate the Jagaddala Vihāra.

17, 23-4, 882, 993, 1014, 1121, 1147.

105. **śrī Bhagīratha, Bhāgīratha, or Bhagīrathadatta.** {*S.* 237-8.} *CC.* i. p. 394. A Śaiva-Vaiṣṇava.

86, 142, 941; [82].

106. **Bhadra.** Eulogizes a king whose name or epithet must have been Vāsudeva.

1386.

107. **Bhartṛhari.** {*S.* 247.} *CC.* i. p. 397. For the critical problem, see the introduction to *The Epigrams Attributed to Bhartṛhari, Singhi Jain Series* 23, Bombay, 1948; for the author, *JOR.* 15, 1945 (ii), pp. 64-77. It is clear from *V* and *S* that no Bhartṛhari version

of any known type reached the east before 1200, and that a considerable number of *V* and *S* stanzas which are found in later Bhartṛhari collections came into *V* and *S* via the *Śāntiśataka*. The most graceful of the poet's stanzas, those on *śṛṅgāra*, do not appear at all, while those assigned by name in *V* are not to be seen anywhere else. Stanzas which are perfectly genuine by the criterion of text criticism applied to Bhartṛhari's *śatakas* are ascribed in *V* to other authors. See particularly the note on Dharmakīrti, no. 78.

1215, 1217, 1222, 1498, 1610, 1635, 1730; [367, 489, 1204, 1225, 1243, 1273, 1334, 1343, 1461, 1465, 1468, 1471, 1472, 1604, 1611, 1632-3, 1666, 1673, 1677, 1696].

[**Bhallaṭa**, the author of a *śataka*; led "the meanest existence" under Śaṃkaravarman of Kaśmīr A.D. 883-902; *Rāj.* 5. 204.

1040.]

108. **Bhava**. *CC.* i. pp. 397-398. An author of this name in *Rgyud.* xlv. 74-79; xlv. 1-7; Bhavabhāṭṭa, *Rgyud.* vi. 3; ix. 1; xv. 3; xxii. 60; xxxiii. 9, 10; lxxi. 372, 374-375, 381. Also a Bhavabhādra.

363.

109. **Bhavabhūti**. {S. 251.} *CC.* i. p. 398. One of the outstanding Sanskrit poets and dramatists, probably of the early eighth century A.D. under the patronage of Yaśovarman. Author of the *Mālatīmādhava*, *Uttararāmacarita*, *Mahāvīracarita*. Some attempts have been made to identify him with Ubbeka or Umbeka, pupil of Kumārila, cf. *Smk.* intro., p. 48. He was a brahmin of the Udumbara line, Kāśyapa *gotra*, Taittirīya school, from the city of Padmapura in the south. This is in the prologues of his plays, where his lineage is further given as: grandfather Bhaṭṭa Gopāla, father Nīlakaṇṭha, mother Jatūkarnī; his own family cognomen might be indicated by *śrīkaṇṭha-pada-lāñchana*. Worshiped Śiva. Vidyākara shows special liking for Bhavabhūti; see *ci*.

44, 84, 189, 200, 215-8, 405, 427, 446, 482-5, 598, 716, 775, 1188, 1214, 1530-4, 1563-5, 1589-91; [73, 616, 710, 752-4, 783, 893, 987, 1203, 1577, 1592, 1684].

[**Bhavya**. {S. 253.} *CC.* i. p. 401. *S* for 1657.]

110. **Bhāgura**. *T*, ?Vāgura. *CC.* i. p. 558. For the grammarian and lexicographer Bhāguri, *CC.* i. p. 404.

413.

[**Bhāravi.** {S. 256.} *CC.* i. p. 406. Author of the poem *Kirātārjunīya*, from which three stanzas are taken, though the author is nowhere named in *V*. Two stanzas in *S* show worship of Hari and Hara. Supposedly in the sixth century A.D., as the poem is cited in an inscription of A.D. 634.

1625, 1662, 1674.]

111. **Bhāvākadevī, Bhāvadevī.** {S. 257.} *CC.* i. p. 407. One of the three poetesses named explicitly in *V*.

429. 646.

112. **Bhāsa.** {S. 259.} *CC.* i. p. 410. The dramatist. Praised by Bāṇa, *Har.* 1. 15, for beginning his dramas with a *sūtradhāra* prologue; by Rājaśekhara, *Smk.* 4. 48, as the author of the *Svapnavāsavadatta*; and by Kālidāsa, ruefully, in the prologue to the *Mālavikāgnimitra*. T. Gaṇapati Śāstrī discovered and published 13 plays, the finest of which bears the title *Svapnavāsavadatta*, all of which he believed to be lost works of Bhāsa. Controversy still rages as to whether they are so or are not and many intermediate positions have been taken: e.g., that some only are genuine, that all are reworkings of the originals, etc. The evidence of the anthologies is perhaps not extensive enough to decide the question. But it is worth noting that the verses ascribed to Bhāsa in the anthologies are not found in the recently discovered plays, nor are the verses of these plays found in the anthologies.

138; [43, 88, 276, 905].

[**Bhāsoka.** {S. 260.} *CC.* i. 410. *S* for 1394.]

[**Bhikṣu.** {S. 262.} *CC.* i. p. 412. *S* for 839–40.]

[**Bhikṣumati.** See bhikṣu Sumati.]

113. **Bhṛṅgāra.**

1153 (*K*, mistakenly for Śṛṅgāra?).

[**Bheribhramaka.** {S. 265.} *CC.* i. p. 416. *S* for 450, from final word.].

114. **śrī Bhojadeva or Bhojyadeva.** {S. 267.} *CC.* i. p. 418. The latter form of the name, noted with a *sic* by Thomas and others, seems to have been the commoner reading current at the time and place of *V*, possibly to distinguish the author from the Pratīhāra Bhojas, who are not known to have written any poetry. Our references are to the famous and prolific Bhoja, king of Dhāra from about A.D. 1000 to 1055 (died A.D. 1055–56, *cf.* supplement to *JOR.* 19, ii, 1952): a polymath, whose theories of poetics are expressed in the

bulky *Sarasvatikanṭhābharaṇa* and the even larger *Śṛṅgāraprakāśa*; a patron of poets and hero of many legends. The supposition that Bhoja was still alive in A.D. 1062 derives from a misinterpretation by G. Bühler of Bilhaṇa's *Vikramāṅkadevacarita* 18. 26, and of the Udepur *praśasti* (*EI.* 1. pp. 222 ff.) stanza 21 (lines 22–3). The former says merely that Bilhaṇa wished he had been able to see Bhoja alive; the latter, that the earth and Dhārā had been darkened by enemies *after* Bhoja's death. Bhoja is praised in 1003, perhaps in 1569; courted by Chittapa in 749 and in *S.* 3. 1. 1, 3. 8. 1; appears as a Śaiva in 54, *S.* 1. 3. 5, *S.* 1. 7. 1 (= 35, anon.) and as a worshiper of Bhavānī in his copperplate grants; flatters his uncle and predecessor Muñja in *S.* 3. 11. 1, perhaps to save himself as the *Prabandha-cintāmaṇi* would have it of another stanza. Besides this, there are many oblique references.

54, 350, 436, 706, 1160, 1651 (with a Turuṣka king);
[35, 1038, 1110, 1706].

115. **Bhramaradeva.** {*S.* 268.} *CC.* i. p. 419.
721.

116. **Maṅgala.** {*S.* 270.} *CC.* i. p. 419. Buddhist-Śaiva; the only stanza in *S* about the Buddha not in *V* is *S.* 1. 49. 5, by this poet.
67, 1237; [1023].

117. **Maṅgalārjuna.** {*S.* 271.} *CC.* i. p. 420.
192.

118. **Mañjuśrimitra.** Buddhist by name. Praises some aggressive king in his single stanza.
1414.

[**Maṇḍana.** *P* on 85.]

[**Madhu.** {*S.* 272.} *CC.* i. p. 426. *S* for 1156.]

119. **Madhukanṭha.** {*S.* 274.} *CC.* i. p. 426.
1187; [1185].

120. **Madhukūṭa.** {*S.* 273.} *CC.* i. p. 426.
693, 1065, 1388; [1205].

121. **Madhuśīla.** {*S.* 275, Madhuraśīla.} *CC.* i. p. 426.
209, 287, 1138; [1043].

[**Manoka.** {*S.* 276.} *CC.* i. p. 429. *S* for 680, 1689.]

122. **Manovinoda.** {S.. 277.} *CC.* i. p. 429. *T* also Manovinodaka, and Manovida. Pāla court poet, probably dramatist; specialized in description of the seasons and their concomitant love-making.

162–3, 266–74, 324–6, 441, 471–4, 547–8, 577–8, 669, 886.

123. **Mayūra.** {S. 279.} *CC.* i. p. 432. The author of a *Sūryaśataka* still extant. According to Rājaśekhara (*Smk.* 4. 70) court poet of Harṣa along with Bāṇa and others. Possibly referred to by Bāṇa in the *Harṣacarita*. Like Harṣa, honored Śiva and the Sun.

61, 151.

[**Malayaja.** {S. 280.} *CC.* i. p. 433. *S* for 1053, from concluding line.]

124. **Malayarāja.** {S. 281.} *CC.* i. p. 433. The citation indicates the author of the *Tāpasavatsarāja*, a Buddhist drama of the Udayana cycle; the author's name is generally taken as Anaṅgahaṛṣa-Mātrarāja, son of śrī-Narendravardhana of Kaśmīr. But the otherwise unknown Mātaṅgarāja of *S.* 5. 5. 2 = *Tāp.* 3. 13 indicates the same person, who must have been forgotten, or enjoyed a large number of pseudonyms, or both.

867, 868, 981, 982, 983.

125. **Malayavāta.**

883.

[**Mahākavi.** {S. 285.} *S* ad 599.]

126. **Mahāvrata.** {S. 287.} *CC.* i. p. 443.

689.

[**Mahāśakti.** {S. 288.} *CC.* i. p. 443. *S* for 1011.]

127. **Mahodadhi.** {S. 291.} *CC.* i. p. 446. A court poet, whose praise of a Rājyapāla in 1428 might indicate the name of a royal patron.

571, 654, 1428; [1447].

128. **Māgha.** (*P* Māghadatta). {S. 292.} *CC.* i. p. 446. Author of the poem *Śiśupālavadha* from which both our stanzas are taken. Second half of seventh century, as he was grandson of Suprabhādeva, minister of King Varmalāta of whom an inscription dated A.D. 625 has been found; son of Dattaka Sarvāśraya.

626, 627.

129. **Mātrgupta.** *CC.* i. p. 448. Late sixth century? Poet-king of Kaśmīr, patron of Meṇṭha, *Rāj.* 3. 129–322, 260, etc.; set up by

Harṣa Vikramāditya (sometimes identified with Śīlāditya) of Mālavā; abdicated in favor of Pravarasena II.

1499.

[**Mārjāra.** {S. 296.} CC. i. p. 453. *S ad* 631, from the last words.]

[**Mālavakuvalaya.** *Aucityavicāracarcā* of Kṣemendra for 164.]

130. **Mālāyudha.** The single stanza in praise of Viṣṇu is given as Halāyudha's, *S.* 1. 63. 4.

146.

[**Muktāpīḍa.** CC. i. p. 459. *Sbh* for 1493.]

131. **Muñjarāja, Muñja.** {S. 299.} CC. i. p. 460. Presumably the uncle (and immediate predecessor on the throne of Dhārā) of Bhoja, whose father Sindhurāja he is supposed to have done to death. He ruled at least during 974–979. Patron of the Jain prose writer and poet, Dhanapāla (see the preface to *Tīlakamañjarī*). Among his large number of *birud* names (*EI.* 1, p. 223, 226) are Vākpatirāja (II), Utpalarāja, Amoghavarṣa, Prthvivallabha, Śrīvallabha. The fact that each of these names is also associated with some other king adds to the normal confusion in Indian records.

756, 1197.

132. **Murāri.** {S. 301.} CC. i. p. 462, ii. p. 106. Author of the drama *Anargharāghava*, for which Vidyākara shows an extraordinary liking; however, stanzas 1019, 1566, 1570, 1574–5 seem to be from some other work, perhaps a *praśasti* whose discovery may help date the poet. Son of Tantumatī and Bhaṭṭa Śrīvardhana, hence a Brahmin. If he should be referred to in the Kaśmīrian Ratnākara's *Haraviṇaya* 38. 67, he could have been a Kaśmīrian of the middle ninth century A.D. but his not being mentioned by Kalhaṇa casts doubt on the identification. Since he is cited often by *Smk*, comparatively little by *Sbh*, *Śp*, it would be far more likely that he was a southerner, known to *S* and *V* through the Kanarese connections of the Sena and Pāla kings. Konow's guess that he was at the court of some Kalacuri king at Mahiṣmatī (Māndhātā) on the Narmadā river seems more justified. Calls himself a *mahākavi* and *bāla-Vālmiki* in the prologue to *Anr.* Śaiva-Vaiṣṇava.

31–2, 106–7, 117, 158, 357, 442–4, 606, 625, 633–4, 889, 910–8, 962, 984–5, 1019, 1415, 1553, 1566, 1574–5, 1701–2;

[78–9, 831, 860–1, 958–61, 1002, 1411, 1526, 1542–3, 1570, 1579–85].

133. **Muṣṭikaraguha.** {Cf. S. 302, Muṣṭika.}
1363.

134. **Meṭha.** {S. 246.} CC. i. p. 397, p. 467. Presumably the Kaśmīrian Bharṭṛ-Meṭha, author of a *Haraviṇaya*, Rāj. 3. 260; praised by Dhanapāla Smk. 4. 61 for his *vakrokti*; is sometimes identified by translation with Hastipāka.

1558.

135. **Maitrīśrī.** Buddhist name, as for example the translator of *Rgyud.* xlv. 32–34.

1032.

136. **Yampyāka.** (possibly Pampāka, Pāmpāka, Pāpāka. {S. 202–3.} CC. i. p. 334).

1069.

137. **Yaśovarman.** {S. 306.} CC. i. p. 474. Author of the *Rāmābhyudaya-nāṭaka*, according to Abhinavagupta's comment on *Dhv.* Taken to be the early eighth-century king of Kanauj, patron of Vākpatirāja and possibly Bhavabhūti; defeated and killed by Lalitāditya of Kaśmīr not later than the middle of the eighth century. Not to be confused with the Yaśodharman of central India who defeated the Hūṇas circa A.D. 528.

742; [240, 770].

138. **Yāgoka.** {S. 312, Yogoka.}
389.

139. **Yogeśvara.** {S. 311.} CC. i. p. 481. Praised by Abhinanda (or S, Bhavānanda) in 1699, hence to be placed not later than the ninth century. Appears to be a Pāla court poet, best appreciated for his verses on country scenes. He himself praises in 1733 (but S Abhinanda!) Bhavabhūti, Bāṇa, Kamalāyudha, Keśaṭa, and Vākpatirāja, which may be the chronological order. In S. 5. 26. 3, he is praised in turn by Vasukalpa after Bāṇa and Keśaṭa. His verse on women pounding the winter rice (1178) is frequently quoted in Bhoja's works on poetics. S cites from two other presumably distinct Yogeśvaras as well as from ours: Dharma-Yogeśvara, whose prefix would indicate a Buddhist, and Karaṇja-Yogeśvara, probably so-named from his place of origin.

71, 183, 206–8, 220, 254, 256–8, 263–4, 291, 297, 305, 315, 318, 814, 938, 979, 1191, 1312, 1453, 1733; [53, 59, 60, 74, 103, 114, 221, 314, 970, 1163–4, 1178].

140. **Rakṣo-Bibhīṣaṇa** (*P* om. Rakṣo, but Rakṣorāvaṇa on 48). A Śaiva.

40.

141. **Raghunandana**. (or Raghunanda). {S. 313.} Cf. *CC*. i. p. 483, ii. p. 113, iii. pp. 103–104. A Vaiṣṇava.
135, 869.

142. **Ratipāla**.

641.

[**Ratimitra**. *Sbh* for 191.]

143. **Ratnakīrti**. Buddhist by name; adores Lokeśvara in his one stanza. Author and translator cited in *Bstod*. 59; *Rgyud*. xl. 25; lxiii. 18; lxix. 197–198; lxxxi. 5; lxxxii. 55–56; *Mdo*. viii. 4; lxi. 11, 15; cxvii. 3 (cf. *Rgyud*. lxxxii. 24). *Tār*. pp. 157, 172, 174.

18.

144. **Rathāṅga**. {S. 316.} A courtier.

1396; [995].

145. **Ravigupta**. {S. 318.} *CC*. i. p. 494. According to *CC*, with the title *bhadanta*, author of a *Candraprabhāvijayakāvya*, and a *Lokasamvayavahāranāmāṅka*, with 55 stanzas in *Sbh*. Also well known in Buddhist literature (*Tār*. pp. 146–147; *Mdo*. cxiii. 29; *Rgyud*. xxvii. 5–7), though proof of identity is lacking. Here a specialist in gnomic verse.

1253, 1269; [805, 1358].

146. **Rājaśekhara**. {S. 322.} *CC*. i. p. 502, iii. p. 107. The most frequently quoted poet in almost every *subhāṣita* collection, because of the imposing volume and flourish of his output, as well as the wide popularity he enjoyed at court and among his fellow poets. His erudition and generous praise of many poets (cf. *Smk*. section 4) is a valuable source of historical information. He traveled widely, was unusually well off for a *subhāṣita* writer not actually a king, and theorized on poetics. He was of the Yāyāvara family, son of the Mahāmantrin Durduka or Duhika and Śilavatī, grandson of Akālajalada, descendant of or related to the poets Surānanda, Tarala, Kavi-rāja. He was married to Avantisundarī, a high princess of the Cauhan

family, and undoubtedly a *kṣatriya* feudal noble himself, though his writings differ in no essential way from contemporary brahmin Sanskrit works. He speaks of himself as the *guru* of King Mahendrapāla, and under the patronage of his son and successor Mahīpāla. This refers to the Pratīhāra kings of Kanauj who are known from inscriptions to have ruled *circa* A.D. 890–920. Mahendrapāla's tutelage to Rājaśekhara would have preceded somewhat these dates. The Prakrit play *Karpūramañjarī* would have been presented at the court of King Nirbhaya (= Mahendrapāla), as also the *Bālarāmāyaṇa*; the incomplete *Bālabhārata* (= *Pracandapāṇḍava*) at the court of the son. The fourth drama, the *Viddhaśālabhāṇjikā*, was written and produced for Keyūravarṣa Yuvarājadeva I of Tripuri (Tewar near Jubbulpore), Rājaśekhara having left Kanauj for a time. These pieces are regarded by most modern critics as imitative and lacking in dramatic quality, but they are studded with *subhāṣitas* which captured the attention of contemporary readers. Besides these plays, Rājaśekhara tells us that he wrote two other works, of which the *Haravilāsa* should be one. The other, published as the *Kavirahasya*, is supposed to be the first of eighteen projected sections of a gigantic work, the *Kāvyamīmāṃsā*, which was never finished. The *Kav* being itself in eighteen sections, there may be some confusion as regards the larger plan. But even what we have, which offers a theory on the Purāṇic model of poetics and of the poet's qualifications, is of a grandiose nature. Rājaśekhara praises Śiva, the Fish incarnation of Viṣṇu, and the Sun-god.

34, 62, 83, 102, 113, 132, 148, 157, 165–6, 190, 195, 211–3, 327, 335–6, 375, 380, 383, 418–9, 447–8, 457, 468, 517–28, 541, 605, 612, 663, 679, 711–2, 719, 729, 745–7, 760–1, 771–2, 797–802, 878, 896, 902–3, 922, 953, 974, 990, 1145, 1223, 1546–51, 1690–2; [46, 90, 346, 355, 385, 395, 409, 411, 464, 531, 540, 552, 703, 713–4, 757, 779, 804, 895, 907–9, 928, 952, 963–4, 989, 1000, 1018, 1140, 1321, 1346, 1639, 1707, 1719, 1737].

147. Rājaśrī or Rājyaśrī.

898–9.

148. śrī Rājyapāla. S. 323, Rājoka; CC. i. 503. I propose to identify this poet with the *yuvarāja* who patronized Abhinanda; to be distinguished from the second Rājyapāla-Kāmbhoja of the junior Pāla line, though which Rājyapāla is lauded by Mahodadhi in 1428 is not clear. The way in which S garbles the citations shows that

Rājyapāla was being forgotten by that time, if ever well known as a poet.

360, 701.

149. **Risūka.** Perhaps the Rissu *ad Svt.* 2. 37 (*KM.* 2. p. 46). 1326; [1041].

150. **Rudra.** {S. 326.} *CC.* i. pp. 528, 530. Probably Rudraṭa, author of the treatise on poetics *Kāvyaḷamkāra*, though this is not certain.

372, 543.

151. **Lakṣmīdhara.** {S. 330.} *CC.* i. p. 538, “perhaps the brother of Śārṅgadhara” — an identification even more frivolous than most in Sanskrit literary history. This poet was the author of a *Cakrapāṇi-vijaya-mahākāvya* (*BORI.* 28/1873-74; *Cat.* vol. XIII. i. no. 251), some of the stanzas of which are quoted in *Smk* under the name Lakṣmīdhara. That our poet is the same individual is shown by 313, the ascription of which is the same in *Smk* and *V.* In the prologue to the MS *kāvya*, he is seen to be an indigent poet bitterly disappointed by plagiarism and lack of payment at the court of Bhoja:

*śrī-Bhoja-devendu-virājitāyām tasyām sabhā-paṇcadaśi-niśāyām
vināpi mudrām ativāhyam eva dūrīkṛtaṃ durjana-taskareṇa.*

This refers to his *kāvya*. Further information is that he was from a Gauḍa village settled by Śāṇḍilya brahmins. The lineage is: Naravāhana, Ajita, Śrīstambha, Lakṣmīdhara. Śaiva-Vaiṣṇava. The *kāvya* has recently been announced among the publications of the Rajasthan Puratattva Mandir, Jaipur.

75, 313, 344, 401, 600, 635, 715, 823, 884, 972, 1054;
[1045, 1055, 1184, 1612, 1626].

152. **Laḍahacandra.** {S. 333.} *CC.* i. p. 542.
337-8, 1101.

153. **Lalitoka.** {S. 335.} *CC.* i. p. 543.
328.

154. **Vajramuṣṭi.**
361.

155. **Vanāroha.**
1109.

[**Vararuci.** {S. 342.} *CC.* i. p. 551. *Smk*, *Śp* for 1171.]

156. **Varāha.** {S. 343.} CC. i. p. 552?
1179; [1206].

157. **Varāhamihira.** (*K °mihara.*) {S. 344.} CC. i. p. 552 (identified with above). A famous astronomer and iconographer of the sixth century. The name has a foreign appearance (as with the Ephthalite invader, King Mihiragula, *circa* A.D. 515) and its two components may be responsible for the attribution of the two stanzas found in his name, praising the Boar incarnation (*varāha*) and the sun (*mihira*) respectively. But cf. J. E. Sanjana in *Festschrift Dinshah Irani* (1943), pp. 115–122, where *Varāha* is derived from the Pehlevi *Varaharān* (= Avestan *verethragna*).

134, 150.

158. **Vallaṇa** (or Ballaṇa) {S. 346.} CC. i. p. 554. A Pāla poet, not found except in the *V S P* complex. Praises an unknown king in 1416 as [*Kali-kāla-*] *karṇaka* or *°karṇa*, which may be a proper name. His verses are distributed throughout *V*. Buddhist-Śaiva, but a special devotee of Mañjuśrī. Praises himself in 1703, 1734; laments poverty of really good poets, 1717.

10, 25–6, 36–9, 172, 333, 353, 428, 488, 556, 568, 630, 665, 682, 748, 773, 822, 1022, 1026–7, 1037, 1056, 1208, 1376–9, 1416, 1506, 1540, 1652, 1693, 1703–5, 1717, 1734; [1046, 1103, 1599, 1609, 1664].

159. **Vasukalpa, Vasukalpadatta** (Kalpadatta, Vasuka, Kalpavasū). {S. 350.} CC. i. p. 557. Court poet of King Kāmboja of the junior Pāla line. The identification rests upon praise of Kāmboja by Vasukalpa in our stanzas 1016, 1444, where there is no doubt at all that a king and not a country Kāmboja is being flattered. In *S. 5. 17. 5* praises the specially beautiful land of Assam (Prāgjyotiṣa). The Dinajpūr pillar inscription (*JASB*. New Series 7, 1911, p. 619; *PB*. pp. 63, 68–69), consisting of a single verse, gives the first reference to the king:

*durvārāri-varūthinī-pramathane dāne ca vidyādharaiḥ
sānandaṃ divi yasya mārṅgaṇa-guṇa-grāma-graho gīyate
Kambojānvayajena Gauḍapatinā tenendumauler ayaṃ
prāsādo nīramāyī Kuñjaraghaṭāvarṣeṇa bhūbhūṣaṇaḥ.*

This says that a king of Gauḍa (usual title of Pāla kings), descended from the Kāmboja line, built a temple to Śiva. The script seems to be

of the tenth century. It was tempting to take *kuñjara-ghaṭā-varṣa* as denoting a number, 888, which in the Śaka era would give A.D. 966. But neither the translation nor the Śaka era at that period seem justified. We may here recall that Abhinanda's patron is named in the same style, and take Kuñjara-ghaṭāvarṣa as the prince's family name. The next step is to compare the Irdā copperplate of King Nayapāladeva (*EI.* 22, pp. 150–159; 24, pp. 43 ff.; *IA.* 15, pp. 508 ff.; *HBD.* pp. 190–191), of which the sixth verse reads:

*Kamboja-vaṃśa-tilakaḥ sthira-vikrama-śrīr
aśrānta-dāna-mahimā-mahita-prabhāvaḥ
kṣmāpāla-mauli-caya-cumbita-pādapīṭhaḥ
pr(thvī)patiḥ prthur abhūd iha Rājyapālaḥ.*

The Rājyapāla here cannot be written off as a figure of speech, for the genealogy is given, and agrees with unquestioned Pāla records including plates of Rājyapāla himself (not Abhinanda's patron, but of a junior branch that succeeded Devapāla); even the queen Bhāgya-devī is the same for this Rājyapāla as for the Pāla. Thus the reference to a Kamboja line is to distinguish the king from members of the direct line which died out or was deposed quietly. The only question is whether Kamboja of the Dinajpur pillar is Rājyapāla himself (as I incline to believe) or his father. Vasukalpa may be placed about the middle of the tenth century, at the Pāla court.

The poet, like his patron, is Buddhist-Śaiva, with greater emphasis upon the Buddha. A high proportion of his stanzas consist of panegyrics. 1423 mentions the defeat of a Kalinga prince, *S.* 3. 19. 1 may praise a Sāhasa, *S.* 3. 26. 1 praises the naval might of Sāhasamalla which so upset the Gauḍa king that he could not enjoy water sports. Whether the Bhīma of 1431 is a name or adjective (or epithet) is not clear. *S.* 3. 36. 1 refers to Kamboja horses, but may be a pun on the king's name too.

3, 6, 15, 30, 93–4, 399, 542, 897, 921, 956, 1016, 1125, 1126
(*K* Kalpavasū), 1397, 1423, 1426, 1431, 1444, 1459; [936,
965, 1381, 1424–5].

[**Vasundhara** or **Vasudhara.** {*S.* 352.} *CC.* i. p. 557.
S for 1091, 1649.]

160. **Vākkūṭa.** {*S.* 356.} *CC.* i. p. 557. Lived after Abhinanda and King Śrīcandra, of whom he speaks (1500) as in the golden past, while expressing disappointment at lack of appreciation.

155, 406, 551, 643, 725, 741, 759, 1458, 1500, 1613.

161. **Vākpati.** {S. 358.} *CC.* i. p. 557. Probably the same as the next. But see Muñja also. Praises Viṣṇu.

115, 116, 141; [114].

162. **Vākpatirāja.** {S. 359.} *CC.* i. p. 557. This poet is generally taken as son of a Harṣadeva, and author of the *Gaiḍavaho*, court poet of King Yaśovarman. Praised by Yogeśvara (or Abhinanda) in 1733. Note that the name is also an epithet of Muñja.

104-5, 108, 143, 1155; [124, 137].

163. **Vāgīśvara.**

1336.

164. **Vāgura.** {S. 360.} *CC.* i. p. 558. Referred to by Abhinanda (or, according to *S*, Bhavānanda) in 1699. A Vāgurī is an author, *Mdo.* cxxxiii. 16. See also **Bhāgura.**

178, 210, 292, 1182.

165. **Vācaspati.** {S. 362.} *CC.* i. 559. Identified with Śabdārṇava (no. 189), which seems a soubriquet of his, probably after some lexicon compiled by him (*cf.* 1196 = *S.* 4. 8. 3 and 1201 = *S.* 4. 13. 1).

316, 422, 1196, 1201; [557, 1277, 1485].

[**Vātoka.** {S. 365.} *CC.* i. p. 561. *S* for 229.]

166. **Vāmadeva.** {S. 367.} *CC.* i. p. 563. *P* gives half a stanza in his name.

425 (*S* twice to Murāri).

[**Vāmana.** {S. 368.} *CC.* i. p. 563. Minister of King Jayāpīḍa of Kaśmīr (A.D. 779-813), *Rājataranṅiṇī* 4. 496. See also *Intr.* to *GOS.* 6, Vāmana's *Liṅgānuśāsana*; perhaps author also of the *Kāvyālaṃkāra-sūtra-vṛtti*. Cited by *S* as author of our 185.]

167. **Vārttikakāra.** {S. 369.} *CC.* i. p. 565. The name means simply the writer of a commentary, but attempts have been made to identify him with none less than Kumārila, who seems (with countless others) to have passed by this name.

997; [777].

168. **Vāśaṭa.**

1200 (*P* śrī-Keśavācārya).

[**bhaṭṭa Vāsudeva.** (*Cf.* Jhalajjhala.) *Sbh* for 546, 1224.]

169. **Vikaṭanitamā.** {S. 374.} *CC.* i. p. 569. Poetess praised by Rājaśekhara, *Smk.* 4. 92.

572, 659.

170. **Vikramāditya.** {S. 375.} *CC.* i. p. 569. Aufrecht regards him as a possible associate in the sixth century of Mātṛgupta and Menṭha (*Rāj.* 3. 474; 8.3421). The Vikramāditya of some of these stanzas (927, 1154; *S* on 426) is a legendary figure from the usual prose-poetic tales current about Kālidāsa, Bhoja, and many others, on the model say of the *Bhojaprabandha*, or the *Vikramacarita*. May be regarded as the projection of the Gupta emperor who was Kālidāsa's patron. The name, however, is a *birud* of many kings, historical or fabulous.

426, 452; 1154, with a *tapasvin*.

171. **Vijayapāla.** (*K* Vijayakavi). The stanza is ascribed by *S* to Yogeśvara. But Vijayapāla seems to have been a Pāla prince, if identical with the *rājaputra*-Vijayapāla of *Smk.* 49. 15 (an author not discussed in the *Smk* introduction).

1403.

172. **Vijayendra.** A *śrī-Kālacakra-paṇḍita* of this name is described as author of *Rgyud.* v. 1; Vijayendrasena, *Rgyud.* xxiii. 13. 891.

173. **Vittoka.** {S. 378.} *CC.* i. p. 572.

384 (*S* Vibhoka), 387–8 (*S* Vetoka), 853 (*S* Chittoka), 1099, 1496.

174. **Viddūka.**

871, 1124 (*K* Vijjuṭa). *Cf.* *S* for 365, Vidhūka.

175. **Vidyā.** (also Vijjā, Vidyakā, Vijjakā, Vijayāṅkā). {S. 379.} *CC.* i. p. 571, 573. The leading Sanskrit poetess, though known only from anthologies; had become completely legendary by the time of *P* who ascribes to her almost any stanza where the speaker might be a woman. Associated with Kālidāsa in 1519 (a *Bhartṛhari śloka*) and with Vikramāditya, Kālidāsa, and a Caṇḍāla in the *S* ascription of 927; but the contemporaneity is extremely unlikely. Praised by Rājaśekhara as the Kanarese Sarasvatī in *Smk.* 4. 93; in *Smk.* 4. 96, proudly says that Daṇḍin, not knowing of her, as dark as the blue lotus, said in vain that Sarasvatī was all white of complexion. This would place her between Daṇḍin and Rājaśekhara, say between A.D. 650 and 850. Incidentally, her defense is rendered unnecessary by the *Bhaṭṭārikā-Sarasvatī-stotra* from Bali (*GOS.* 57, p. 63) which

gives Sarasvatī in white, red, yellow, and black colors. Salutes the Sun-god in 149.

149, 574, 807-8, 996, 1375, 1519; [445, 809, 1050, 1267].

176. **Vidyākara.** The compiler of this anthology, author himself of the tag stanzas 1, 1738-9. Not known elsewhere, unless he collaborated in the translation of *Rgyud*. xliii. 84. A Buddhist, in any case.

177. **Vinayadeva.** {S. 382.} *CC*. i. p. 576. A Vinītadeva, and a Vinaya-prabhu, author of *Candradūta* are known, according to *T*. Intr., p. 108. A Śaiva.

65, 153, 1127; [1133].

[**Viśalya.** *Smk* for 851.]

178. **Viśākhadatta.** {S. 386.} *CC*. i. p. 581. Author of the drama *Mudrārākṣasa*. Son of Pṛthu, grandson of the Sāmanta Vaṭeśvaradatta.

133; [278, 791 (*Prakrit, Mud.* 1. 22)]

179. **Viṣṇuhari.** {S. 388.} *CC*. i. p. 594.

722 (*K Viṣṇudāsa*), 968.

180. **Vīra.** {S. 389.} *CC*. i. p. 594.

1092, 1313 (*K Dhara, S Bhānu*).

181. **Vīryamitra.** {S. 393.} *CC*. i. p. 596. A Pāla author, Śaiva, courtier.

334, 359, 407, 433, 467, 480, 590, 650, 769, 1417-22;
[42, 1060, 1134].

[**Vṛddhi.** *CC*. i. p. 598. *Sbh* for 231.]

182. **Vaiddoka.** Praises Kṛṣṇa.

147.

183. **Vaidya-Dhanya, Dhana, or Dhara.** {S. 397.} *CC*. i. p. 611.
688.

[**Vainateya.** {S. 398.} *CC*. i. p. 613. *S* for 1310.]

184. **Vaiśya or Vaiṇya.**

301.

185. **Vopālita.** (*Bopālita, Copālita*). *CC*. i. p. 616, as a lexicographer mentioned by Halāyudha, tenth century.

642.

186. **Vyāsa.** *CC.* i. p. 619. Here, undoubtedly the legendary author of the *Mahābhārata* and all the major *Purāṇas*, for 1221 is a Bhartṛhari stanza that can slip into any *Purāṇa* (as so many have in the *nīti* section of the comparatively late *Garuḍamahāpurāṇa*), and 1324 is labeled *śrī-Vyāsapādānām* by *S.* But there also existed a Sena court poet Vyāsa, with the title Kavirāja who praises the generosity of Baṭudāsa, father of Śrīdharadāsa, in *S.* 5. 16. 5.

1221. 1324; [128, 1525].

187. **Śaṃkaravarman.** *CC.* i. p. 626. Flatters Rājaśekhara in 1700, which stanza is quoted as Śaṃkaravarman's in the prologue to Rājaśekhara's plays, *Vid.* and *Bāl.* The termination of the name indicates a *kṣatriya*.

1700.

[Śakaṭiya-Śabara. {*S.* 402.} *CC.* i. p. 622. *S* for 1070.]

188. **Śatānanda.** {*S.* 408.} *CC.* i. p. 631. It is pointed out by Aufrecht and Thomas that Rudraṭa had this surname "but none of the verses can be traced to him." I propose identifying him with the Śatānanda who was the father of Abhinanda. A Pāla court poet, first half of ninth century A.D. Śaiva.

76, 253, 285, 320, 370, 671, 978, 1136, 1299, 1509; [123, 1122, 1316, 1522].

189. **Śabdārṇava.** {*S.* 409.} *CC.* i. p. 559, 635. Thomas' identification with Vācaspati (no. 165) seems very reasonable, for the word is much more likely to be the name of a book than of a person.

724, 1111, 1323, 1725; [1047, 1238].

190. **Śambūka.** *CC.* i. p. 636.

637.

[Śaraṇa. {*S.* 410.} *CC.* i. p. 637. *S* ad 1152. A Buddhist Śaraṇadeva wrote the *Durghaṭa-vṛtti* (*TSS.* 6), a commentary on Pāṇini, in A.D. 1172, in the same region as our anthology.]

191. **Śarva.** (*K* Sarva). {*S.* 411.} *CC.* i. p. 638.

939, 973.

192. **Śaśikara.** Author of 1514, but name omitted in *N.* Name possibly due to concluding words of the stanza, as with so many others.

193. **Śāntākaragupta** or **Śāntyākarakagupta**. {S. 415.} CC. i. p. 641. Worshipped the Buddhist deity Mañjuśrī.
29, 776.

[**Śālavāha**. {S. 416 °vāhana.} CC. i. p. 644. *S ad* 1606.]

194. **Śālika**, **Śālikanātha** (S). {S. 417.} CC. i. p. 644. Praises the poet Amarasiṃha in 1724.

1062, 1724; [1061, 1063, 1249].

[**Śālūka**. {S. 418.} CC. i. p. 644. *S ad* 1123.]

195. **Śitikaṇṭha**. CC. i. p. 646.
866.

196. bhaṭṭa-śrī **Śivasvāmin**. {S. 420.} CC. i. p. 654. Author of the *Kappha(i)ṇābhyaṇḍaya*. Poet at the court of King Avantivarman of Kaśmīr (A.D. 855–884; *Rāj.* 5. 34). All stanzas given with his name are taken from *Kap*, as well as three more. Buddhist-Śaiva.

607–11, 836; [975–7].

[**Śilā-bhaṭṭārikā**. {S. 422.} CC. i. p. 657. Generally taken as the authoress of 815, 850, but nowhere named in *V*.]

197. śrī **Śubhāṅga**. {S. 425 Śubhāṅka.} CC. i. p. 659. *T*, Śubhaṅkara. Cf. Thomas, *Muséon*, 1903, p. 42. CC. iii. p. 137. A Śaiva.

80, 169, 179, 286, 290, 321, 1322, 1390, 1412; [89, 109, 131, 224, 1044].

[**Śūdraka**. {S. 426.} CC. i. p. 659. Author of the drama *Mṛcchakaṭika*, though Keith proposes some complicated hypotheses against this. Here, stanza 57, unnamed, is the benediction of *Mṛc*.]

198. **Śūra** (Ārya Śūra, Ācārya Śūra). CC. i. p. 660. Author of a famous Buddhist collection of stories in prose and verse (as in the *Pañcatantra*), the *Jātakamālā*, from which his only stanza in *V* is taken.

1292.

[**Śūla**. {S. 427.} CC. i. p. 660, Śūra. *S ad* 1628 (a Bhartṛhari śloka!).]

[**Śūlapāṇi**. {S. 428.} CC. i. p. 660. Probably not the author of the *Smṛtīviveka* who lived about A.D. 1150. *P* only, on 1516.]

199. **Śṛṅgāra**. {S. 429.} CC. i. p. 660.
533, 535–6, 778.

200. **Śrikaṇṭha**. (*K* Śrikaṇḍa). {S. 433.} CC. i. p. 677. A Śrikaṇṭhapāṇḍita is known who mentions a King śrī-Malla-deva.

In S. 3. 27. 1, praises some martial king of Bhopal, presumably Muñja or Bhoja, thus *circa* end of tenth century.

154, 901, 1128.

201. **Śrīdharanandin.** {S. 435.} CC. i. p. 669. A Buddhist, known only for two stanzas in praise of the Buddha. A Śrīdharanandana is author of *Rgyud.* iii. 5; Śrīdhara, *Rgyud.* xiv. 21; xlii. 2; *Mdo.* cxxiv. 7. Śrīdharapāda, *Rgyud.* xliii. 128.

7, 8.

202. **Samkarṣaṇa.** CC. i. p. 683; iii. p. 142.

569.

203. **Samgrāmāṅgaṇa.** {Cf. S. 41.}

1407 (K Vallāṇa, S Karkarāja).

204. **Samghaśrī, Samghamitra, Samghaśrīmitra.** {S. 440–2.} CC. i. p. 687. The three names are Buddhist, and might be separate, but are confused in our manuscripts. Our poet seems to have been a royal preceptor (of some Pāla king?) from the title *rājaguru* in 41. Buddhist-Śaiva. A Samghamitra in *Rgyud.* lxxii. 18.

4, 41, 152, 1013, 1544–5; [1266].

205. **Saroka** (K Seroka).

420, 1513.

[**Sākoka.** {S. 449.} CC. i. p. 705. S ad 1716.]

206. **Sāvarṇi.** Stanza 507 in his name is generally found in Bhartṛhari collections, though text criticism makes it likely to be an early interpolation.

177, 319, 507.

207. **Siddhoka.** {S. 457.} CC. i. p. 722.

728.

208. **Sucarita** CC. i. p. 724, °**miśra.** (P Surucita).

118.

209. **Suddoka.** (P Svarlloka).

376.

210. **Subandhu.** {S. 461.} CC. i. p. 726. Author of the *Vāsa-vadattā*, a prose romance in which occur 18 stanzas (more in some manuscripts) from which the following have been chosen. Earlier

than Bāṇa, who extols him in *Harṣacarita* 1. 11 (= 1710). Later than Uddyotakara.

1491, 1718; [1254, 1572–3, 1655].

211. **bhikṣu Sumati** or **Bhikṣumati** (*K*).

906.

212. **Surabhi**. {S. 463.} *CC*. i. p. 729.

583, 1117.

213. **Suvarṇarekha** (Svarṇa°). {S. 466.} *CC*. i. p. 729.

402; 1048.

214. **Suvinīta**. Praises King Srīcandra.

1402

[**Suvibhoka**. {S. 467.} *CC*. i. p. 729. *S* for 837.]

215. (śrī) **Sonnoka**. (Sonoka, Solloka, Sohnoka, etc.) {S. 475.} *CC*. i. pp. 734, 737. Devotee of Viṣṇu.

129, 139–40, 145, 581, 632, 685–6, 787, 1183.

[**Somanāthaprasāsti**. *CC*. i. p. 735. Generally given as the source of 50; a work praising Śiva Somanātha.]

216. **Hanūmat**. {S. 476.} *CC*. i. p. 753, p. 438. Reputedly the author of the drama known as *Hanūmannāṭaka* or *Mahānāṭaka*. The legend is that this was lost, but that at the time of King Bhoja of Dhārā, the sea cast up some stone tablets bearing portions of the work. At any rate, the present drama has been restored by open plagiarism from any poet whose stanzas might be made to fit, though this seems to have passed unnoticed because many of the poets, like Vasukalpa, have gone out of circulation and memory. For a sample, taking the uncritically printed Dāmodara version, Kālidāsa has contributed 4.3 = 1149 (*Śāk*. 1. 7); Bhavabhūti, 1. 53 = 1203 (*Mahāvīracā*. 2. 36); Rājaśekhara, 8. 52 = 1546 (*Bāl*. 2. 31), 1. 21 = 1551 (*Bāl*. 1. 48); Vasukalpa, 2. 5 = 921, 2. 7 = 900; Dhīranāga, 5. 1 = 764 (*Kun*. 4. 2), which is beautifully altered to fit by substituting *janakātmajā* in the third quarter, making an ordinary lover's wail specifically Rāma's lament. The Madhusūdana version is no better, having taken 5. 32 = 1552 from Abhinanda (*RA*. 15. 64), and 4. 27 = 427 from Bhavabhūti (*Ut*. 1. 38). This by no means exhausts the palpable loans, which should be carefully discussed in any critical edition, to which Esteller's thesis (*Abh. f. d. Kunde d. Morg.* xxi. 7, Leipzig, 1936) forms an excellent foreword and plan.

1105; [1359, 1433, 1438, 1557, 1621].

217. **bhaṭṭa Hari.** The name is very common. A Bhaṭṭāra Haricandra is praised by Bāṇa, *Har.* 1. 12, and presumably without the affix in our 1698. This poet, however, is referred to only by *K* on 658, *N* and *T* omitting the name. Our 1617, *Hareḥ* in *S*, is Bhartṛhari's; 1006, *S* Hari, *P* Amarasimha.

218. **śrī Harṣa, Harṣadeva.** {S. 482.} *CC.* i. p. 764. All citations in *V* refer only to King Harṣa Śilāditya of Kanauj, patron of Bāṇa and Mayūra, poet in his own right though uncharitable critics would have it that he signed the work of his court poets. The later Śrīharṣa, professional poet who wrote in the second half of the twelfth century under Govindacandra Gāhaḍavāla and is famed as the author of the *Naiṣadhīyacarita*, is nowhere cited by *V*, though *S* distinguishes him from the king by the affix *kavi-panḍita*; *P* confuses both under one name, though citing two stanzas as from the *Naiṣadha*. Ruled *circa* A.D. 606–646, over the greater part of India, from his capital Mahodayaśrī (Kanauj). Of the line of Puṣyabhūti, who seems to have founded a dynasty at Thanesar; son of Prabhākaravardhana, younger brother of Rājyavardhana, allied to the Maukhari house into which his sister Rājyaśrī was married. We have in *Harṣacarita* a romantic biography, with credible details in Hsüan Tsang's account; these are supplemented by copperplate grants in his name which may have been composed by him, and of which some bear his autograph. Author of the dramas *Ratnāvalī*, *Nāgānanda*, *Priyadarśikā*. Buddhist-Śaiva, the family god being the Sun.

397, 476, 508, 639, 765, 824, 1189, 1536; [469, 709, 1665].

219. **Harṣapāladeva.** Though confused with Harṣa by *K* in the single couplet 390 ascribed to him, not Harṣa of Kanauj; *T* gives the correct ascription, and the stanza is not found in any of Harṣa's known works, nor attributed to him anywhere else. May have been a prince of the Pāla house.

390.

220. **Halāyudha.** {Cf. S. 483.} *CC.* i. p. 764. Not the jurist and official under Lakṣmaṇasena, author of several works on Mīmāṃsā and canon law, as has been taken in *JASB.* 1906, p. 176. Far more likely to be the poet-lexicographer and writer on poetics (*Kavirahasya*) at the court of Kṛṣṇa III Rāṣṭrakūṭa, middle of tenth century A.D.

1456.

221. **Hastipāka.** *CC.* i. p. 765. Taken as a synonym of *Menṭha*, but the identification is very doubtful.

1161.

222. **Hiṅoka.**

649.

223. **Himānga.**

430.

[**Himboka.** *T* systematically for **Ḍimboka**, *q.v.*]

[**Hṛśikeśa.** {S. 484.} *CC.* i. p. 768. *S ad* 1715.]

10. REFERENCES

(Commonly available editions have been used as far as possible.)

- ABORI.* *Annals of the Bhāṇḍārkar Oriental Research Institute*, Poona.
- Ak.* *Alaṃkāraakaustubha* of Viśveśvara Paṇḍita. *KM.* 66, *NSP.* 1898.
- Amd.* *Alaṃkāramahodadhī* of Narendraprabhā Sūri; ed. L. B. Gandhi. *GOS.* 95, Baroda, 1943.
- Amś.* *Amaruśataka* *KM.* 18, 2nd ed. *NSP.* 1929, with commentary of Arjunavarmadeva and extra stanzas found in anthologies. For the critical problem, R. Simon, *Das Amaruśataka*, Kiel, 1898.
- Anr.* *Anargharāghava*, a drama by Murāri; *KM.* 5, 5th ed. *NSP.* 1937.
- Any.* *Anyoktimuktāvalī* of Haṃsavijayagaṇi (A.D. 1679); ed. Pt. Kedārnāth and W. L. Paṇḍīkar, *KM.* 88, *NSP.* 1907.
- Āryāsaptaśatī* *Āryāsaptaśatī* of Govardhana, *KM.* 1 (Separate Series) *NSP.* 1934; 3rd ed. by Durgāprasād, K. P. Parab, and V. L. Paṇḍīkar.
- Aś.* *Alaṃkāraśekhara* of Keśavamiśra; *KM.* 50, 2nd ed. *NSP.* 1926.
- As.* *Alaṃkārasarvasva* of Maṅkhaka (first half of twelfth century), being a commentary on the *Alaṃkārasūtra* of Rājānaka Ruyyaka. 2nd ed., K. Sāmbaśiva Śāstri, *TSS.* 40, Trivandrum, 1926; also, *KM.* 35, 2nd ed. *NSP.* 1935.
- ASB.* Asiatic Society of Bengal; for a time, *Royal ASB.*
- Auc.* *Aucityavicāracarcā* of Kṣemendra, a work on poetics; *KM.* 1 (Original Series), 3rd ed. *NSP.* 1929, pp. 115–160.
- Avadānakalpalatā* *Avadānakalpalatā* (*Bodhisattvāvadānakalpalatā*) of Kṣemendra, with a Tibetan version by Sonton Lochava and Pt. Lakṣmīkara; ed. S. C. Das, Calcutta, 1888.
- At.* *Alaṃkāratilaka*, being a commentary by Vāgbhaṭa on

- his own *Kāvyaṇuśāsana*. The author lived probably in the fourteenth century and is to be distinguished from the twelfth-century author of the *Vāgbhaṭālaṃkāra*. *KM.* 43, *NSP.* 1894.
- Bāl.* *Bālarāmāyaṇa*: a drama by Rājaśekhara; ed. Pt. G. D. Śāstri, Banāras, 1869.
- Beale* *Buddhist Records of the Western World (translated from the Chinese of Hiuen Tsiang)* by S. Beale, 2 vol., London, 1884. F. Watters, *On Yuan Chwang's Travels*, 2 vol., London, 1904–05 (*RAS*, Or. Trans. Fund) is a mere commentary.
- Bh.* *The Epigrams Attributed to Bhartṛhari*, a critical edition by D. D. Kosambi; *Singhi Jain Series* 23, Bombay, 1948. Numbers after 200 are of doubtful authorship.
- Bhallaṭaśataka* *Bhallaṭaśataka*, by Bhallaṭa; *KM.* 4, 3rd ed. *NSP.* 1937, pp. 169–188. The poet, cited by Abhinavagupta, is presumably a Kaśmīrian of the ninth century A.D. or earlier.
- Bhāsa* Dramas attributed to Bhāsa, edited by T. Gaṇapati Śāstri *TSS.* 15–17, 20–22, 26, 38, 42.
- BIS* *Indische Sprüche* by Otto Böhtlingk; St. Petersburg, vol. i, 1870, ii. 1872, iii. 1873. Anthology of Sanskrit epigrams with translations. Sources quoted are not repeated in our edition except for the *Pañcatantra* and *Hitopadeśa* which are taken only from *BIS* quotations.
- Bodhicaryāvatāra* *Bodhicaryāvatāra* of Śāntidevācārya, with a *pañjikā* (commentary) by Prajñākaramati; ed. L. de la Vallée Poussin, *Bibliotheca Indica*, N.S., fasc. 983, Calcutta, 1901.
- BORI.* Bhāṇḍārkar Oriental Research Institute, Poona; references are mostly to manuscripts of the Bombay Government collection housed there.
- Bpb.* *Bhojaprabandha* of Ballāla; 10th ed., *NSP.* 1932; prose fables set with verse, concerning King Bhoja of Dhārā.
- Bps.* *Bhojaprabandhīyaḥ Sārasaṃgrahaḥ*; *BORI.* 248 of Viśrāmbag I; a collection of stanzas taken out of some work like *Bpb.*
- Caṇ.* *Caṇḍakauśika*, a play by Ārya Kṣemīśvara; ed. Jaganmohan Tarkālaṃkāra, Calcutta, 1867.
- CC.* *Catalogus Catalogorum*, an alphabetical register of San-

- skrit works and authors by Theodor Aufrecht; 3 vols. Leipzig, vol. i. 1891, ii. 1896, iii. 1903.
- Cit.* *Cītramīmāṃsā* of Appayya Dīkṣita; *KM.* 38.
- Cūtkh.* *Cītramīmāṃsākhaṇḍana* by Paṇḍitarāja Jagannātha; *KM.* 38.
- Cordier *Catalogue du fonds tibétain de la Bibliothèque Nationale* par Palmyr Cordier; Paris, part 2, 1909; part 3, 1915 (part 1 still unpublished, dealing with the Kanjur). Index volume: *Répertoire du Tanjur, d'après le catalogue de P. Cordier*, par Marcelle Lalou, Paris, 1933.
- CSL.* M. Kṛṣṇamācariar: *History of Classical Sanskrit Literature*, Madras, 1937 (for Oriental Book Agency, Poona).
- Cvs.* *Caturvargasmṃgraha* of Kṣemendra; *KM.* 5, 2nd ed. *NSP.* 1937, pp. 85–101.
- Daś.* *Daśarūpāvaloka*, commentary by Dhanika on the *Daśarūpa* of Dhanañjaya; ed. K. P. Parab, 5th ed. N. R. Acharya, *NSP.* 1941. A late tenth-century treatise on dramaturgy, author and commentator being brothers (*CSL.* 833–4).
- DHI.* *Dynasties et Histoire de l'Inde depuis Kaṇiṣka jusqu'aux invasions Musulmanes*; by L. de la Vallée Poussin, Paris, 1935. Remarkable brevity and compression without loss of any essential information as known to date of publication.
- Dhv.* *Dhvanyāloka* of Ānandavardhana (circa A.D. 850) with the commentary of Abhinavagupta. *KM.* 25, 4th ed. *NSP.* 1935. A Kāśmīrian treatise on poetics.
- EI.* *Epigraphia Indica*, an official publication dealing with inscriptions discovered in all parts of India.
- Ekāvalī* *Ekāvalī* of Vidyādhara, an anthology in 8 *unmeṣas*; ed. K. P. Trivedi, Bombay, 1903.
- Gaṇḍavaho* *Gaṇḍavaho* of Vākpati(rāja), an incomplete Prakrit poem on the death of a king of Bengal, presumably killed by King Yaśovarman of Kanauj; ed. S. P. Paṇḍit, re-ed. N. B. Uṭgīkar, *Bombay Skt and Pkt Series* no. 34; *BORI.*, 1927.
- Getty *Gods of Northern Buddhism* by Alice Getty (Oxford, 1928). A comprehensive illustrated treatise on later Buddhist iconography, indispensable for understanding the first three *vrajyās* in *V.*

- GOS** *Gaekwad's Oriental Series*, Baroda.
- Hāla** *Gāthāsaptasatī* (*sattasatī*) in Prakrit; ed. A. Weber, later by Durgā Prasād and K. P. Parab, *NSP*. 1889; 2nd ed. used here, *NSP*. 1933 (*KM*. 21), with a commentary by Pt. Mathurānāth Śāstrī, who notes on l. 18:
*vāstave tu saptaśatyām . . . nītisūktaratnāni . . . ṭikākā-
 raīr balāc chr̥ṅgāraparatayā vyākhyātāni.*
- Han.** *Hanūman-nāṭaka*, or *Mahānāṭaka*; ed. V. L. Paṇśīkar, Bombay, *NSP*. 1890. For the authorship and critical problem, A. Esteller: "Die Aelteste Rezensionen des Mahānāṭakam" (Leipzig, *Abhandlungen für die Kunde des Morgenlandes*, xxi. 7, 1936). The Dāmodara-miśra version referred to above was the original, the Ma-dhusūdana a refinement upon it. This corrects S. K. De, *IHQ*. 7, 1931, nos. 3-4, *The Problem of the Mahānāṭaka*.
- Har.** *Harṣacarita* of Bāṇa, with commentary of Mahākavi-cūḍāmaṇi Śaṃkara; ed. K. P. Parab, 7th ed., N. R. Acharya, *NSP*. 1946. Romantic biography of King Harṣavardhana-Śīlāditya of Kanauj in prose. See also the translation by E. B. Cowell and F. W. Thomas, *RAS.*, Oriental Translation Fund, new series, 7, London, 1929; and V. S. Agrawala's Hindi study, *Harṣa-carita eka sāmśkr̥tika adhyayana* (Patna, 1953).
- HBD.** *History of Bengal*, vol. I; Dacca University, 1943, Editor R. C. Majumdar, with the cooperation of others, notably S. K. De for the literary history of the period.
- HSL.** *History of Sanskrit Literature* by A. Berriedale Keith, Oxford, 1920. The drama is left out altogether, being treated separately, in his *Sanskrit Drama* (1924).
- HOS.** *Harvard Oriental Series*, Cambridge (Mass., U.S.A.).
- IA.** *The Indian Antiquary*.
- IB.** *Inscriptions of Bengal*, vol. III; ed. N. G. Majumdar; Varendra Research Society, Rajshahi, 1929. Vols. I-II were projected but apparently never published, though the most important of the earlier known Pāla inscriptions were printed in *Gauḍalekhamālā* I (ed. A. K. Maitra, Rajshahi, 1912).
- Jātakamālā** *Jātakamālā* of Ārya Śura; ed. H. Kern; *HOS*. 1, 1891; otherwise entitled *Bodhisattvāradānamālā*.
- JAOS.** *Journal of the American Oriental Society*.

- JASB.* *Journal of the Asiatic Society of Bengal*, Calcutta; in four series.
- JBORS.* *Journal of the Bihar and Orissa* (now only *Bihar*) *Research Society*, Patna. For the Sanskrit MSS in Tibet, note particularly vol. 21 (1935), pt. i; 23 (1937), pt. i; 24 (1938), pt. iv.
- JOR.* *Journal of the Oriental Research Institute*, Mylapore, Madras; issued by the Kuppuswami Śāstrī Memorial Institute.
- Js.* *BORI.* 1424/1887–91; a Jain collection of *subhāṣitas*; anonymous, MS dated Saṃvat 1673 = A.D. 1616.
- Jsv.* *BORI.* 1495/1887–91; a Jain anthology, much older and of somewhat different type than the usual Jain *subhāṣita* collections.
- Kap.* *Kapphiṇābhyaṅga*, by Bhaṭṭa Śivasvāmin, a court poet of King Avantivarman of Kaśmīr (A.D. 855–883); ed. Gauri Shankar, Lahore, 1937. The poem, in 20 *sargas*, deals with a war between a mythical King Kapphiṇa or Kapphaṇa of Kaśmīr, and King Prasenajit, ending in the former's conversion by the Buddha himself. Though dedicated to the Buddha, the final verse of every *sarga* contains the word Śiva.
- Kav.* *Kavirahasya*, *GOS.* 1, 3rd ed. Baroda, 1934; ed. by C. D. Dalāl and Pt. R. A. Sastry. Taken to be the first of 18 sections which were to comprise Rājaśekhara's *Kāvyamīmāṃsā*.
- Kāv.* *Kāvyālaṃkāra* of Rudraṭa, with comment of Nami Sādhū (A.D. 1609). *KM.* 2. *NSP.* 1909. A work on poetics, second half of the seventh century.
- Kāvyasaṃgraha* *Kāvyasaṃgraha*, ed. Jīvānanda Vidyāsāgara, Calcutta, 3 vol. (vol. 3, 1888). Used particularly for some obscure Bengal versions: vol. 2, pp. 1–52, the *Amaruśātaka*; vol. 2, pp. 333–385, the *Śāntiśātaka*; vol. 3, pp. 360–441, *Rasamañjarī* of Bhānudatta-miśra; vol. 3, pp. 87–192, *Vidagdhamukhamāṇḍana* of Dharmadāsa.
- KHA., KHV.* The *Kāvyānuśāsana* of Hemacandra (A.D. 1089–1173) with the commentaries *KHA* = *Alaṃkāracūḍāmaṇi*, and *KHV* = *Viveka*; ed. Rasiklāl C. Pārikh, 2 vol., Bombay, 1938. Also, *KM.* 71, 2nd ed., *NSP.* 1934.

- Khaṇ.* *Daśāvatāra-khaṇḍa-praśasti* (Bombay, 1860).
- Kīcakavadha* *Kīcakavadha* of Nīṭivarman, with commentary of Janār-dana-sena; ed. S. K. De, *Dacca Uni. Or. Series* 1, Dacca, 1929. Editor's intr., p. xiv, "composed some time before the 11th century A.D." on the strength of quotations in *Skb* and *ŚB*; nothing seems to have been taken by *V*.
- Kir.* *Kirātārjunīya*, a poem in 18 cantos by Bhāravi (early sixth cent.), *NSP*. 1942; see also the study collating the verses with Indian sculpture, by T. N. Ramachan-dran, due to be published shortly at Calcutta.
- Kkk.* *Kavikanṭhābharaṇa* of Kṣemendra, *KM*. 4, 3rd ed. *NSP*. 1937, pp. 149–169.
- KM.* The *Kāvyamālā* series, published by the Nirnaya Sagar Press, Bombay; actually two series, the first being num-bered 1–14 for short works, the second again 1–95 for longer.
- Kpd.* *Kāvyapradīpa* of Govinda, *KM*. 24, 3rd ed. *NSP*. 1933.
- Kpk.* *Kāvyaprakāśa* of Maṃmaṭa; a leading work on poetics, completed by Allaka or Allāṭa (eleventh-century Kaś-mīrian). *Ānandāśrama Skt. Series* 89, ed. V. Abhyankar, Poona, 1921; also V. R. Jahlkikar, *Bombay Skt. Series*, 6th ed. *BORI*. 1950.
- Kun.* *Kundamālā*, a short drama, probably by Dhīranāga; edited by M. R. Kavi and S. K. Rāmanātha Śāstrī as *Kundamālā by Dīnnāga, Dakshinabharati Series* No. 2, Bombay, 1923. Later editions by Jai Chandra Shastri with his own commentary appeared from The Punjab Book Depot, 1929 and 1932.
- Kuv.* *Kuvalayānanda*, a work on poetics by Appayya Dikṣita (A.D. 1554–1626); designed to fit Jayadeva's *Candrā-loka*; 9th ed. *NSP*. 1947.
- Kuṭ.* *Kuṭṭanīmata* of Dāmodaragupta, court poet and minister of Jayāpīḍa of Kaśmīr (A.D. 775–786). *Bibliotheca Indica*, work no. 266, Calcutta, 1944. This furnishes a better text than the Bombay editions (*KM*. 3, pp. 32–110 and *NSP*, 1899) and more than a hundred new stanzas.
- Kvv.* *Kāvyānuśāsana* of Vāgbhaṭa, a Jain writer on poetics of the fourteenth century, with commentary and illus-trations by the author. *KM*. 43, *NSP*.

- LBD.* *Bruchstücke Buddhistischer Drama*, Berlin, 1911 (Kön. Preuss. Turfan Expeditionen). Fragments of the *Kalpanāmāṇḍitikā* of Kumāralāta and the *Śāriputraprakaraṇa* of Aśvaghoṣa, edited by Heinrich Lüders.
- Mah.* *Mahāvīracarita*, a drama by Bhavabhūti; 4th ed., T. R. Ratnam Aiyar, S. Rangācariar, and V. L. Paṇṣīkar, *NSP*. 1926.
- Māl.* *Mālatīmādhava*, a drama by Bhavabhūti; 6th ed., M. R. Telang, *NSP*. 1936.
- Mālavikāgnimitra* *Mālavikāgnimitram*, a drama by Kālidāsa; 8th ed., K. P. Parab and V. L. Paṇṣīkar, *NSP*. 1935.
- Mud.* *Mudrārākṣasa* of Viśākhadatta, a drama of the intrigue whereby Cāṇakya-Viṣṇugupta destroyed the Nandas and set Candragupta upon the throne at Patna. *Bom. Skt. Ser.* 27, 8th ed. *NSP*. 1935.
- Mṛc.* *Mṛcchakaṭika*, a drama by Śūdraka; 7th ed., *NSP*. 1936.
- Nāg.* *Nāgānanda*, a drama by King Harṣa; ed. S. G. Bhanap, Bombay, 1892.
- Naiṣadhīyacarita* *Naiṣadhīyacarita* of Śrīharṣa, poem written during the second half of the twelfth century by a Gāhaḍavāla court poet. 8th ed., *NSP*. 1942, *V* has cited no stanza from this.
- Nāṭ.* *Nāṭyadarpaṇa* of Rāmacandra and Guṇacandra (twelfth-cent. Jain); *kārikās* on dramaturgy with their own commentary. *GOS.* 48, Baroda, 1929.
- NDC.* *Catalogue of palmleaf and selected paper MSS belonging to the Nepal Durbar Library, Khatmandu*; by Hara-prasād Śāstrī, Calcutta, 1905.
- NSP.* The Nirnaya Sagar Press, Bōmbay; their editions have been used as far as possible, for reasons of availability.
- Pad.* *Padyaracanā* of Lakṣmaṇa Śāstrī Aṅkolakara; an anthology compiled between A.D. 1625–1650 (P. K. Goḍe, *JOR.* 14, 1941, pp. 184–193). *KM.* 89, *NSP*. 1908.
- Padyacūḍāmaṇi* *Padyacūḍāmaṇi* of Buddhaghoṣācārya; ed. Kuppuswami Śāstrī, Madras, 1921. A Sanskrit dramatic *Mahākāvya* on the life of the Buddha by a southern Buddhist (not the *Visuddhimagga* author); none of the stanzas appears in *V*.
- Pavanadūta* *Pavanadūta* of Dhoī, Dhoyī, or Dhoyika, court poet of Lakṣmaṇasena of Bengal (accession A.D. 1178); ed.

- Monmohan Cakravarti, *JASB*. 1905, pp. 41–71; also ed. Chintāharan Chakravarty, Calcutta, 1934 (*Skt. Sāhitya Parishat Series* no. 13).
- PB.* *The Pālas of Bengal* by R. D. Banerji, *Memoirs ASB*. vol. 5, no. 3 (1915), pp. 43–113.
- PG.* *Padyāvalī* of Rūpa Gosvāmin, first half of sixteenth century, disciple of Caitanya; of Karṇāṭa brahmin origin, resident in Bengal (official of Husain Shah) till retirement to Mathurā; ed. S. K. De, Dacca, 1934.
- Pl.* *Prabandhakośa* of Rājaśekhara-sūri; *Singhi Jain Series* 6; ed. Jinavijaya Muni; Śāntiniketan, 1935.
- Pmt.* *Padyāmṛta-taraṅgiṇī*, an anthology by Hari-Bhāskara (A.D. 1673) ed. J. B. Chaudhuri, Calcutta, 1941.
- Pps.* *Purātana-prabandha-saṃgraha*, a collection of medieval Jain tales; ed. Jinavijaya Muni; *Singhi Jain Series* 2, 1936.
- Prab.* *Prabandhacintāmaṇi* of Merutuṅgācārya (A.D. 1306); ed. Jinavijaya Muni, *Singhi Jain Series* 1, Śāntiniketan, 1933.
- Prabodhacandrodaya* *Prabodhacandrodaya* of Kṛṣṇamiśra. A drama composed A.D. 1065 for the victory celebrations of King Kīrtivarman and his general Gopāla over the armies of Karṇadeva; 6th ed., V. L. Paṇśīkar, *NSP*. 1935.
- Pracaṇḍapāṇḍava* *Pracaṇḍapāṇḍava* of Rājaśekhara, ed. Carl Capper, Strassburg, 1885.
- Pratāparudrayaśobhūṣaṇa* *Pratāparudrayaśobhūṣaṇa* of Vidyānātha; a Kākaṭīya court work on poetics (for King Pratāparudra 1295–1323); ed. K. P. Trivedi, Bombay, 1909.
- Pt.* *Padyataraṅgiṇī* of Vrajanātha; from the *pratīka* index by N. A. Gore, *Poona Orientalist*, vol. 11, pp. 45–56.
- Pv.* *Padyaveṇī*, an anthology by Veṇīdatta (A.D. 1644), son of Jagajjīvana (whose *Jagajjīvana-vrajyā* is cited by the son); ed. J. B. Chaudhuri, Calcutta, 1944.
- RA.* *Rāmacaritam* of Abhinanda, son of Śatānanda (both cited in *V*); ninth century Pāla court poet; ed. K. Rāmaswāmi Śāstrī Śiromaṇi; *GOS*. 46, Baroda, 1930.
- Rāj.* *Rājatarāṅgiṇī* of Kalhaṇa (A.D. 1149–50); ed. M. A. Stein (1892) and English translation, *Chronicles of the Kings of Kaśmīr*, 2 vol., London, 1900. A model of linguistic and archaeological research.

- Rasapradīpa* *Rasapradīpa* of Prabhākara, son of Mādhava; MS. *BORI*. 764/1886–92, dated Saṃvat 1891.
- Rasg.* *Rasagaṅgādhara* of Jagannātha, *KM*. 12, 2nd ed., *NSP*. 1894.
- Rasm.* *Rasamañjarī* of Bhānudatta (14th century); *Benares Skt. Series* 83, 1904. Also *Kāvyaśaṃgraha*, vol. 3, pp. 360–441.
- Rast.* *Rasatarāṅgiṇī* of Bhānudatta, Bombay, Gopal Narayan (year lost with frontispiece); also used *BORI*. 603/1887–91, and an edition from Benares, 1885.
- Rat.* *Ratnāvalī*, a drama by King Harṣa; ed. K. M. Joglekar, *NSP*. 1938. *Kpk*. 8. 9 and commentary is sometimes taken to mean that the actual writer was the court poet Dhāvaka, or Bāṇa.
- RC.* *Rāma[pāla]-carita* of śrī Sandhyākaranandin (son of Pinākanandin, grandson of Prajāpatinandin); ed. with Skt. commentary and English interpretation by R. C. Majumdar, R. Basak, and N. Banerji; Varendra Research Museum, Rajshahi 1939. Earlier and less satisfactory edition by Haraprasād Śāstrī, *Memoirs, ASB*. vol. 3, 1910–14, no. 1, pp. 1–56. The work gives a double meaning for every stanza, one referring to the classical epic of Rāma, the other to the history of King Rāmapāla. Where a commentary of the time exists (for one and a half cantos), some meaning can be obtained; for the greater part, the historical sense can only be conjectured. Written *circa* A.D. 1150 under King Madanapāla, son and third successor of Rāmapāla. The author styles himself Kali-kāla-Vālmiki.
- Sa.* *BORI*. 1498/1886–92. MS (dated Saṃvat 1609) anthology entitled the *Subhāṣitārṇava*, sometimes attributed to the Jain Ācārya Śubhacandra.
- Sab.* *Sabhyālaṃkaraṇa* of Bhaṭṭa Govindajit. MS anthology *BORI*. 417/1884–87.
- Śāk.* *Abhijñāna-Śākuntalam*, a drama by Kālidāsa; 11th ed. *NSP*. 1947. For the Bengal recension, R. Pischel, *HOS*. 16 (1922).
- Śān.* *Śāntiśataka* ascribed to Śilhaṇa or Śilhaṇamiśra, undoubtedly a compilation as is seen in most versions. For the critical problem, ed. R. Schoenfeld, Leipzig,

- 1910; also used, ed. Dīnānātha Nyāyaratna and Candramohan Vandyopādhyāya, undated, *circa* 1880, Calcutta; and the version in the *Kāvyasamgraha*.
- ŚB.* *Śrṅgāraprakāśa* of Bhoja; the largest known Sanskrit work on poetics, including everything in the *Skb*; unpublished, the references being from *pratīka* slips very kindly supplied by Prof. V. Raghavan.
- Sb.* A MS collection (anonymous) of *subhāṣitas*, *BORI.* 91/1883–84; fol. 1 missing, 2–22 in Śāradā script, 23–42 in Devanāgarī; mostly *nīti* type stanzas, parallel to *Sbh*.
- Sbh.* *Subhāṣitāvalī*, published as of Vallabhadeva; ed. P. Peterson and Durgā Prasāda, Bombay, 1886. But this is identical with the *Subhāṣitāvalī* of Śrīvara, *BORI.* 203 and 204 of 1875–76. Anthologist, Kāśmīrian of the fifteenth century.
- Sd.* *Sāhitya-darpaṇa* of Viśvanātha Kavirāja, 5th ed. *NSP*, 1931.
- SG.* *Subhāṣitāvalī* of Gopīnātha, MS anthology, *BORI.* 820/1886–92.
- Shv.* *Subhāṣita-hārāvalī* of Hari Kavi, *circa* 1685, by a court poet of the Marāṭhā king Sambhājī. MS *BORI.* 92/1883–84, heterogeneous codex made up of several pieces, which I have taken as four instead of Thomas' three. Authors often cited.
- Śś.* *Śīsupālavadha*, a poem in twenty cantos by Māgha; ed. Durgāprasād and Śivadatta, 11th ed. N. R. Acharya, *NSP*, 1940.
- SK.* *Subhāṣitaratnakośa* of bhaṭṭa-śrī-Kṛṣṇa. MS anthology, incomplete; *BORI.* 93/1883–84, the first 155 folios only.
- Skb.* *Sarasvatīkaṇṭhābharana*, a work on poetics by King Bhoja of Dhārā (later subsumed in *ŚB.*); ed. A. Borooah, Calcutta, 1883; used *KM.* 94, *NSP*, 1934, which has an index and commentary.
- Skv.* *Sāhityakaumudī* of Vidyābhūṣaṇa, *KM.* 63.
- Sl.* An anonymous MS anthology, probably Mahārāṣṭrian; *BORI.* 324/A of 1881–82, fol. 22 + 38.
- Slp.* *Śrṅgārālāpa*. MS anthology on *śrṅgāra* which lifts bodily from well-known works like *Han*, and has one section made up of a northern Bhartṛhari *śrṅgāraśataka*. *BORI.* 92/1883–84.

- Smk.* *Sūktimuktāvalī* of Āroḥaka Bhagadatta Jalhaṇa; ed. Embar Kṛṣṇamācārya, *GOS.* 82, Baroda, 1938.
- Smv.* Another *Sūktimuktāvalī* (before A.D. 1600), P. K. Goḍe, *IHQ*, 1946, pp. 55–59; from a *pratīka* index kindly supplied by Prof. R. N. Dandekar, Poona.
- Śp.* The *Paddhati* of Śārṅgadharma, vol. I (the rest never appeared); ed. P. Peterson, *Bomb. Skt. Series 37*, Bombay, 1888. The anthologist was son of Dāmodara, grandson of Rāghava, great-grandson of Hammīra Bhūpati of Śākambharī; composed the work in A.D. 1363.
- Srb.* *Subhāṣitaratnabhāṇḍāgāra*, the largest published or known Sanskrit anthology, 8th edition, *NSP*, 1952. As the sources are all well known, this has not been cited systematically, but is recommended to the reader as a handy, modern, general collection of *subhāṣitas*.
- Srh.* *Sūktīratnahāra* of Sūrya, a Malabarīan anthology; ed. K. Sāmbaśiva Śāstrī, *TSS.* 141, Trivandrum, 1938.
- Śrt.* *Śrṅgāratīlaka*, attributed to Kālidāsa, and printed as his with the *Rtusamhāra*, *NSP*, 1931 (7th ed. V. L. Paṇṣīkar); the work of Rudraṭa with the same title, *KM.* 3, pp. 111–152, has not been found useful here.
- Ssm.* *Ślokaśaṃgraha* of Maṇirāma Dikṣita, court poet of Rājā Ṭoḍar Mal. Unpublished, from *BORI.* 361/1884–86 (lacuna between stanzas 190–204, 1454–1496). Another MS *BORI.* 527/1887–91 with the initial folio missing but otherwise better was not available at the time. Authors generally cited, and stanzas numbered 1–1600 (or more).
- Ssv.* A MS anthology, entitled *Sārasūktāvalī*, compiled by the Jain scholar śrī Muncandra Gaṇi, written down by Pt. Śivahamṣa in Saṃvat 1650; prototype of most Jain *subhāṣita* collections.
- St.* *Sabhātarāṅga* of Jagannātha Miśra, second half of eighteenth century. Unpublished, from *BORI.* 416/1884–87, which seems less interpolated than the other MSS of the work; authors often cited.
- Sūryaśataka* *Sūryaśataka* of Mayūra, *KM.* 19, *NSP*, 1889; other editions by A. P. Quackenbos, N.Y., 1947, and in the *Kāvyaśaṃgraha*.
- Svapnavāsavadatta* *Svapnavāsavadatta*, a drama attributed to Bhāsa; 2nd ed. *TSS.* 1915.

- Svt.* *Suṛttatilaka* of Kṣemendra, *KM.* 2, pp. 29–54; 2nd ed. *NSP*, 1932.
- Tāp.* *Tāpasavatsarāja*, a dramatic fragment ascribed to Anaṅgahaṛṣa śrī-Mātrarāja (our Malayarāja); ed. Udayagiri Yatirāja Sampatkumāra Rāmānuja Muni of Melkoṭe, Bangalore, 1929; beginning and end missing. Author probably a Kaśmīrian, son of śrī Narendravardhana; cf. Hultsch, “Ueber d. Drama Tap.”, *Gött. Nach.*, 1886.
- Tār.* *Tāranātha’s Geschichte des Buddhismus in Indien*, aus dem Tibetischen übersetzt, von Anton Schiefner, St. Petersburg, 1869.
- Tilakamañjarī* *Tilakamañjarī* of Dhanapāla, a prose romance, end of tenth century. *KM.* 85, 2nd ed., *NSP*, 1938.
- TSS.* *Trivandrum Sanskrit Series.*
- Udayasundarīkathā* *Udayasundarīkathā* of Soḍḍhala; *GOS.* 11, Baroda, 1920.
- Uj.* *Ujĵvalanīlamanī* of Rūpa Gosvāmin (author of *PG*). *KM.* 95, 2nd ed. *NSP*, 1932.
- Ut.* *Uttararāmacarita*, a drama by Bhavabhūti; 10th ed. *NSP*, 1949.
- Vām.* *Kāvyaḷaṃkārasūtravṛtti* of Vāmana. *KM.* 15, 3rd ed. *NSP*; the superior 4th edition by Pt. N. R. Acārya was issued too late to be used; also, A. Borooah, Calcutta, 1883.
- VA.* *Vāgbhaṭṭālaṃkāra*, *KM.* 48, a work on poetics by Vāgbhaṭṭa (not to be confused with the later author of *Kv.*), Jain minister of the Cālukya king Jayasiṃha Siddharāja of Anhilvād (A.D. 1094–1143).
- Vās.* *Vāsavadattā* of Subandhu, prose romance; ed. Fitz Edward Hall, *Bibliotheca Indica*, Calcutta, 1859.
- Veṇ.* *Veṇisaṃhāra*, a drama in six acts by Bhaṭṭa Nārāyaṇa; 9th ed. *NSP*, 1940.
- Vid.* *Viddhaśālabhañjikā*, a drama by Rājaśekhara; ed. B. R. Arte, Poona, 1886.
- Vik.* *Vikramorvaśīyam*, a drama by Kālidāsa; ed. *NSP*, 1942.
- Vikramāṅkadevacarita* *Vikramāṅkadevacarita*, a Sanskrit romantic poem on the life of King Vikramāṅkadeva of Kalyāṇī, written about A.D. 1088 by the Kaśmīrian poet Bilhaṇa; ed. G. Bühler, *Bombay Skt. Series* 14, 1875; copied with

innumerable misprints, Rāmāvatāra Śarmā, Banāras, 1922.

Vkj. *Vakrokti-jīvita* of Rājānaka Kuntala (or Kuntalaka, or Kuntaka), first two *unmeṣas* only (parts of 3, 4 in MS) ed. S. K. De, Calcutta, 1923; author's date "about the middle of the 11th century."

Vmm. *Vidagdha-mukha-maṇḍana* of Dharmadāsa, from the *Kāvyaśaṃgraha*.

Vyk. *Vyaktiviveka*, a work on poetics by Rājānaka Mahimabhaṭṭa; *Kāśī Skt. Series*, 121; Banāras, 1936.

THE SUBHĀṢITARATNAKOṢA

विद्याकरग्रथितः
सुभाषितरत्नकोषः ॥

नमो बुद्धाय ।

नानाकवीन्द्रवचनानि मनोहराणि
संख्यावतां परमकण्ठविभूषणानि ।

आकम्पकानि शिरसश्च महाकवीनां
तेषां समुच्चयमनर्घमहं विधास्ये ॥ १ ॥

॥ सुगतव्रज्या ॥ १ ॥

आबाहूद्वतमण्डलाग्ररुचयः संनद्धवक्षःस्थलाः

सोष्माणो व्रणिनो विपक्षहृदयप्रोन्माथिनः कर्कशाः ।

उत्सृष्टाम्बरदृष्टविग्रहभरा यस्य स्मराग्रेसरा

मारा मारवधूस्तनाश्च न दधुः क्षोभं स वोऽव्याजिनः ॥ १ ॥

अश्वघोषस्य ॥

नम्राः पादनखेषु यस्य दशसु ब्रह्मेशकृष्णास्त्रयसु

ते देवाः प्रतिबिम्बनात्रिदशतां सुव्यक्तमापेदिरे ।

स त्रैलोक्यगुरुः सुदुस्तरभवाकूपारपारंगतो

मारव्यूहजयप्रगल्भसुभटः शास्ता तव स्तान्मुदे ॥ २ ॥

वसुकल्पस्य ॥

कामक्रोधौ द्वयमपि पदं प्रत्यनीकं वशित्वे

हत्वानङ्गं किमिव हि रुषा साधितं त्र्यम्बकेण ।

यस्तु क्षान्त्या शमयति शतं मन्मथाद्यानरातीन्

कल्याणं वो दिशतु स मुनिग्रामणीरर्कबन्धुः ॥ ३ ॥

संघश्रियः ॥

1
T. 1

2
T. 2

3
T. 3

(4)
T. 4
S. 1.49.1

No heading in N K T₁; T₂ कवीन्द्रवचनसमुच्चयः । K benediction ॐ नमः श्रीदेव्यैः ॥ नमो नारायणाय । Vrajyā rubrics in N om. ततः; in K always ततो, irrespective of sandhi requirements; N marks Vrajyā endings only by ॥ ० ॥ Neither Vrajyās nor stanzas numbered in N, K, or P.

1 — ^δ) K °कर्णविभूषणानि. 2 — ^ε) K °दृष्टविग्रह- — ^δ) T₂ वारवधू- ० Sbh. 74; Subhāṣ 1. (9 a); Jayaratha ad As. p. 95; Vām. ad 4.3.7. 3 — ^δ) T प्रव्यक्त°. — ^ε) T₁ वसुकस्य; K om. 4 — ^α) T S यदि (पदं). S प्रसिद्धं (वशित्वे). — ^δ) T S 2.3 त्र्यम्बकेन; S₁ कामुकेन (त्र्यम्बकेण). — ^ε) S मन्मथादीन्.

5
T. 5

श्रेयांसि वः स सुगतः कुरुतादपार-
संसारसागरसमुत्तरणैकसेतुः ।
दुर्वारमारपरिवारबलावलेप-
कल्पान्तसंततपयःप्रसरैरहार्यः ॥ ४ ॥

अपराजितरक्षितस्य ॥

6
T. 6

शास्ता समस्तभुवनं भगवानपायात्
पायादपास्ततिमिरो मिहिरोपमेयः ।
संसारभित्तिभिदुरो भवकन्दकन्दु-
कन्दर्पदर्पदलनव्यसनी मुनीन्द्रः ॥ ५ ॥

वसुकल्पस्य ॥

7
T. 7
S. 1.49.3

कारुण्यामृतकन्दलीसुमनसः प्रज्ञावधूमौक्तिक-
ग्रीवालंकरणश्रियः शमसर्गतिपूरोत्सलच्छीकराः ।
ते मौलौ भवतां मिलन्तु जगतीराज्याभिषेकोचित-
स्त्रग्भेदा अभयप्रदानचरणप्रेङ्खन्नखाग्रांशवः ॥ ६ ॥

↑ K. 1b

8
T. 8
S. 1.49.4

शीलाम्भःपरिषेकशीतलदृढध्यानालवालस्फुरद्-
दानस्कन्धमहोन्नतिः पृथुतरप्रज्ञोल्लसत्पल्लवः ।
देयातुभ्यमवार्यवीर्यविटपः क्षान्तिप्रसूनोदयः
सुच्छायः षडभिज्ञकल्पविटपी संबोधिबीजं फलम् ॥ ७ ॥
एतौ श्रीधरनन्दिनः ॥

(9)
T. 9

एकस्यापि मनोभुवस्तदबलापाङ्गैर्जगन्निर्जये
कामं निहृतसर्वविस्मयरसव्यक्तिप्रकारा वयम् ।
यस्त्वेनं सबलं च जेतुमभितस्तत्कम्पमात्रं भुवोर्
नारेभे सुगतस्तु तद्रुणकथा स्तम्भाय नः केवलम् ॥ ८ ॥
कुमुदाकरमतेः ॥

6 — °) K °भिदुरोद्भवः. T कंदकंदः. 7 — °) S °पूरोच्छलच्. 8 — °) S °प्रसूनोद्गमः. — °) K स्वच्छायः. — °) K °नन्दनः. 9 — °) T1 कार्यं (कामं).

प्रत्येकानन्तजातिप्रतिवपुरमितावृत्तिजन्मार्जितैनो-
 भोक्तृव्रातो जिहीर्षाफलनिलयमहापौरुषस्यापि शास्तुः ।
 केऽप्युत्कर्षं स्तुवन्ति स्मरमपि जयतस्तद्वदामः किमस्मिन्
 यो भस्मासीत्कटाक्षज्वलनकणिकया द्रागुमाकामुकस्य ॥ ९ ॥
 वल्लणस्य ॥

10
T. 10

पायाद्वः समयः स मारजयिनो वन्ध्यायितास्त्रोत्करः
 क्रोधाद्यत्र तदुत्तमाङ्गकवलोन्मीलन्महाविक्रमः ।
 आसीदद्भुतमौलिरत्नमिलितां व्यात्ताननच्छायिकाम्
 आलोक्यात्मन एव मारसुमटः पर्यस्तघैर्योदयः ॥ १० ॥
 श्रीपाशवर्मणः ॥

(11)
T. 11

खेलचञ्चलसंचरन्निजपदप्रेङ्खोललीलामिलत्-
 सद्यःसान्द्रपरागरागरचितापूर्वप्रसूनश्रियः ।
 आश्लिष्यन्मधुलम्पटालिनिवहस्योच्चैर्मिथश्चुम्बनैर्
 व्याकोषः कुसुमाञ्जलिर्दिशतु वः श्रेयो जिनायार्पितः ॥ ११ ॥
 जिह्वातारिनन्दिनः ॥ ↑ K. 1b

12
T. 12

दरोन्मुत्तारक्तस्फुरदधरवीथीक्रमवमन्-
 मयूखान्तर्मूर्च्छद्द्युतिदशनमुद्देशवशिनः ।
 सुखं तद्वः शास्तुर्दिशतु शिवमज्ञानरजनी-
 व्यवच्छेदोद्गच्छन्महिमघनसंध्यातप इव ॥ १२ ॥
 त्रिलोचनस्य ॥ ↑ N. 2a

13
T. 13

कन्दर्पादपि सुन्दराकृतिरिति प्रौढोत्सलद्रागया
 वृद्धत्वं वरयोषितोऽनयदिति त्रासाकुलस्वान्तया ।
 मारस्यापि शरैरभेद्यहृदिति श्रद्धाभरप्रह्वया
 पायाद्वः स्फुटबाष्पकम्पपुलकं रत्या जिनो वन्दितः ॥ १३ ॥
 तस्यैवेति श्रुतिः ॥

14
T. 14

10 — ^a) T प्रत्येकानेक. 11 — ^a) T वन्धोऽपितास्त्रोत्करः (T₂ °त्रासोत्कटः). — ^b) T ममा (T₂ °नो) विक्रमः. — ^c) T °मिलित. — ^d) K आलोक्यात्सर. 13 — ^a) K °संध्यात्रप.

15
T. 15
S. 1.49,2

पादाम्भोजसमीपसंनिपतितस्वर्णार्थदेहस्फुरन्-
नेत्रस्तोमतया परिस्फुटमिलनीलाब्जपूजाविधिः ।
वन्दारुत्रिदशौघरत्नमुकुटोद्भूतप्रभापलव-
प्रत्युन्मीलदपूर्वचीवरपटः शाक्यो मुनिः पातु वः ॥ १४ ॥
वसुकल्पस्य ॥

16
T. 16

क एकस्त्वं पुष्पायुध मम समाधिव्ययविधौ
सुपर्वाणः सर्वे यदि कुसुमशस्त्रास्तदपि किम् ।
इतीवैनान्नूनं य इह सुमनोऽस्त्वमनयत्
स वः शास्ता शस्त्रं दिशतु दशदिङ्मारविजयी ॥ १५ ॥
॥ इति सुगतव्रज्या ॥ १ ॥

॥ ततो लोकेश्वरव्रज्या ॥ २ ॥

17
T. 17

द्युतिस्वच्छज्योत्स्नापटपटलवृष्ट्या न कमलं
न चन्द्रः सान्द्रश्रीपरिमलगरिण्यास्यममलम् ।
मधूद्राणां निद्राभिदुरमपमुद्राद्भुतमुदश
चकोरान् विभ्राणं सरसिरुहपाणेरवतु वः ॥ १ ॥
बुद्धाकरगुप्तस्य ॥

18
T. 18

वरदकरसरोजस्यन्दमानामृतौघ-
व्युपशमितसमस्तप्रेतसंघाततर्पः ।
जयति सितगभस्तिस्तोमशुभ्राननश्रीः
सहजगुरुदयार्द्रालोकनो लोकनाथः ॥ २ ॥ ↑ K. 2a
रत्नकीर्तैः ॥

19
T. 19

अत्युद्राढरयस्थिराकृतिधनध्वानभ्रमन्मन्दर-
क्षुब्धक्षीरधिवीचिसंचयगतप्रालेयपादोपमः । ↑ T. 2b
श्रीमत्पोतलके गभीरविवृतिध्वानप्रतिध्वानिते
सान्द्रस्वांशुचयश्रिया वलयितो लोकेश्वरः पातु वः ॥ ३ ॥
ज्ञानश्रीमित्रस्य ॥

15 — °) S मुकुटोत्सर्पत्. 17 — °) T₂ मधूद्राणां. — °) N बुद्धाकरस्य; T
*गुप्तानां. 19 — °) T प्रत्युद्राढ. — °) K सान्द्रस्वांशु.

कृपावृष्टिस्फीतात्तव हृदयपीयूषसरसः 20

प्रवाहो निर्गत्य क्रमतनिमरम्यः करुणया ।

तृषार्तानामीषद्वितितिमधुरान्तःप्रतिगति-

प्रणालीभिः पञ्चाभवदिति किमन्यद्भुजकरात् ॥ ४ ॥

त्रिलोचनस्य ॥

रविमिव धृतामिताभं कविमिव सुरसार्थविरचितस्तोत्रम् । 21

मधुमिव संभृतकरुणं विधुमिव नाथं खसर्पणं वन्दे ॥ ५ ॥

पुरुषोत्तमदेवस्य ॥

उदरस्येद[म]णुत्वं सहजगुरुत्वं यदि नेदं हृदयस्य । (22)

स्वार्थे कथमलसत्वं कथमनुसत्वं हितकरणे मतिरस्य ॥ ६ ॥

ज्ञानश्रीमित्रस्य ॥

वक्त्रं नैष कलानिधिर्धवलमा नैषोऽवला कौमुदी 23

नेत्रे नीलरुची न लञ्छनयुगं चन्द्रेऽस्त्यमन्दच्छवि ।

इत्युन्नीय विधोरभीतिविहसद्यत्संनिधिं साध्वगान्

नूनं नीरजमस्तु वः शिवदिवे तल्लोकनाथाननम् ॥ ७ ॥

जटाजूटाभ्यन्तर्नवरविरिव श्यामजलभृद्- 24

वृतः शोणाशोकस्तवकममिताभः प्रमिनुते ।

महर्षेर्यस्येन्दुद्युतिघटितमूर्तेरिव स वः

क्लृप्तं भिन्द्याद्दद्यात्प्रशमसुखपीयूषलहरीम् ॥ ८ ॥

बुद्धाकरस्यैतौ ॥

॥ इति लोकेश्वरव्रज्या ॥ २ ॥

॥ ततो मञ्जुघोषव्रज्या ॥ ३ ॥

अङ्गामोदसमोच्छलद्घृणिपतद्भङ्गावलीमालित- ↑ N. 2b 25

स्फूर्जल्लञ्छनसूत्रगुम्फितमिलनीललोत्पलश्रीरिव । ↑ K. 3a

निर्यत्पादनखोन्मुखांशुविसरस्रगदन्तुरः स्मर्यतां

मञ्जुश्रीः सुरमुक्तमञ्जरिशिखावर्षैरिवाभ्यर्चितः ॥ १ ॥

23 — ^d) K °दल्लोक°. 24 — ^e) K पञ्चितबुद्धाकरगुप्तस्येतौ. 25 — ^b) N

has some extra letter after °रिव.

26

शस्त्रोद्यद्वाहुदेहस्फुरदनलमिलद्धूमकल्पान्तपुञ्जः
 शृङ्गान्तानन्तविश्वार्पितमहिषशिरोमक्षिकालीविकल्पः ।
 त्रासत्यक्तस्वपर्णास्तृतसुरघृणयेवालसत्पादवृन्दस्
 तारौघमुष्टभानुर्जगदवतु नटन्भैरवात्मा कुमारः ॥ २ ॥
 वल्लणस्यैतौ ॥

27

खड्गी सशब्दमथ पुस्तकवान्सचिन्तं बालः सखेलमभिरामतमः सकामम् ।
 नानाविधं सुरवधूभिरितीक्षितो वः पायाच्चिरं सुगतवंशधरः कुमारः ॥ ३ ॥
 पुरुषोत्तमस्य ॥

(28)

मुग्धाङ्गुलीकिशल्यांहिसुवर्णकुम्भ-
 वान्तेन कान्तिपयसा घुसृणारुणेन ।
 यो वन्दमानमभिषिञ्चति धर्मराज्ये
 जागर्तु वो हितसुखाय स मञ्जुवज्रः ॥ ४ ॥
 जितारिपादानाम् ॥

29

अमीषां मञ्जुश्रीरुचिरवदनश्रीकृतरुचां
 श्रुतं नो नामापि क्व नु खलु हिमांशुप्रभृतयः ।
 ममाभ्यर्णे धाष्टर्याच्चरति पुनरिन्दीवरमिति
 क्रुधेवेदं प्रान्तारुणमवतु वो लोचनयुगम् ॥ ५ ॥
 शान्ताकरगुप्तस्य ॥
 ॥ इति मञ्जुघोषव्रज्या ॥ ३ ॥

॥ ततो महेश्वरव्रज्या ॥ ४ ॥

30
 S. 1.4.1
 (वसुकल्पदत्तस्य)
 P. 2a
 (वसुकल्पदत्तस्य)

शिल्पं त्रीणि जगन्ति यस्य कविता यस्य त्रिवेदी गिरो
 यश्चक्रे त्रिपुरव्ययं त्रिपथगा यन्मूर्ध्नि माल्यायते ।
 त्रीन् लोकानिव वीक्षितुं वहति यो विस्फूर्जदक्षणां त्रयं
 स त्रैगुण्यपरिच्छदो विजयते देवस्त्रिशूलायुधः ॥ १ ॥
 वसुकल्पस्य ॥

26 — °) K त्रासत्य कुस्वपत्रा (?). 28 — °) K मुग्धाङ्गुली. ○ Dedication
 of जातिनिराकरण by Jitāri; ed. G. Tucci, ABORI. 11. 1930. p. 55. 30 — °)
 S गुरोर्. — °) S त्रीन्कालानिव. S३ अक्षित्रयं.

बाणीभूतपुराणपूरुषघृतिप्रत्याशया धाविते

निद्रातिस्फुरदाशुशुक्षणिकणक्लान्ते शकुन्तेऽश्वरे ।

↑ K. 3b

31
S. 1.15.4

नम्रोन्नम्रभुजंगपुङ्गवगुणव्याकृष्टबाणासन-

क्षिसास्त्रस्य पुरद्रुहो विजयते सन्धानसीमाश्रमः ॥ २ ॥

पीयूषद्रवपानदोहदरसव्यग्रोरगग्रामणी-

दष्टः पातु शशी महेश्वरशिरोनेपथ्यरत्नाङ्कुरः ।

32
P. 18b
(anon)

यो बिम्बप्रतिपूरणाय विधृतो निष्पीड्य संदंशिका-

यन्त्रे शैवललाटलोचनशिखाज्वालाभिराबर्हते ॥ ३ ॥

मुरारेरेतौ ॥

भद्रं चन्द्रकले शिवं सुरनदि श्रेयः कपालावले

कल्याणं भुजगेन्द्रवल्लि कुशलं विश्वे शटासन्तते ।

33
P. 7b
(anon)

इत्याहुर्मिलिताः परस्परममूर्यस्मिन् प्रशान्तिं गते

कल्पान्तारभटीनटस्य भवतात्तद्वः श्रिये ताण्डवम् ॥ ४ ॥

देवि त्वद्वदनोपमानसुहृदामेषां सरोजन्मनां

पश्य व्योमनि लोहितायति शनैरेषा दशा वर्तते ।

34
P. 10b
(शितिकण्ठस्य)

इत्थं संकुचदम्बुजानुकरणव्याजोपनीताञ्जलेः

शम्भोर्वञ्चितपार्वतीकमुचितं संध्याचर्चनं पातु वः ॥ ५ ॥

राजशेखरस्य ॥

कस्मात्पार्वति निष्ठुरासि, सहजः शैलोद्भवानामयं,

निःस्नेहासि कथं, न भस्मपुरुषः स्नेहं विभर्ति क्वचित् ।

35
S. 1.7.1
(भोजदेवस्य)
P. 6.a

कोपस्ते मयि निष्फलः प्रियतमे, स्थाणौ फलं किं भवेद्

इत्थं निर्वचनीकृतो गिरिजया शंभुश्चिरं पातु वः ॥ ६ ॥

↑ N. 3a

31 — ^a) S धारिते. — ^b) S निद्रातीक्ष्णजाशु. — ^c) N पुरुद्रुहो. — ^d) K बाणस्य. — ^e) K मुरारेः. 32 — ^a) K शण्डसिका. — ^b) विद्राति°; Smk. 1.4 (श्रीमुरारेः). 33 — ^a) P विश्वक् जटा. — ^b) P भवताद्वः श्रेयसे. — ^c) Smk. 2.35; Shv. A. 12b. 34 K omits most ज on this folio. — ^a) P संपुटदंबु. — ^b) K *कमुभितं. — ^c) ŚB. 3.89. 35 — ^a) S सहजं. S इदं (अयं). — ^b) SP कुतो न भस्म प (P °पु°)रुषः स्नेहं क्वचिद्वि (Si. 2 °वि°)दति. — ^c) SP शंभुः शिवायास्तु वः.

36
S. 1.95.1
(मुञ्जस्य)
P. 3a
(रावणस्य)

वपुःप्रादुर्भावादनुमितमिदं जन्मनि पुरा
पुरारे न प्रायः कचिदपि भवन्तं प्रणतवान् ।
नमञ् जन्मन्यस्मिन्नहमतनुरग्रेऽप्यनतिभाङ्
महेश क्षन्तव्यं तदिदमपराधद्वयमपि ॥ ७ ॥

(37)

किं वाच्यो महिमा महाजलनिधेर्यस्येन्द्रवज्राहतस्
त्रस्तो भूभृदमज्जदम्बुनिचये कौलीलपोताकृतिः । ^{† K. 4a}
मैनाकोऽपि गभीरनीरविलुठन् पाठीनपृष्ठोच्छल-
च्छैवालाङ्कुरकोटिकोटिकुटीकुड्यान्तरे निर्वृतः ॥ ८ ॥

38
S. 1.3.3

तादृक्सप्तसमुद्रमुद्रितमही भूभृद्विरभ्रंकषैस्
तावद्भिः परिवारिता पृथुपृथुद्वीपैः समन्तादियम् ।
यस्य स्फारफणामणौ निलयनान्मज्जत्कलङ्काकृतिः
शेषः सोऽप्यगमद्यदङ्गदपदं तस्मै नमः शंभवे ॥ ९ ॥

[एतौ] बल्लणस्य ॥

(39)
S. 1.13.2
(भवभूतेः)
P. 10.a
(भवभूतेः)

गाढग्रन्थिप्रफुल्लद्रलविकलफणापीठनिर्यद्विषाशि-
ज्वालानिस्तप्तचन्द्रद्रवदमृतरसप्रोषितप्रेतभावाः ।
उज्जृम्भा बभ्रुनेत्रद्युतिमसकृदसृक्तृष्णयालोकयन्त्यः
पान्तु त्वां नागनालग्रथितशवशिरःश्रेणयो भैरवस्य ॥ १० ॥
तस्यैव ॥

40
P. 3a
(विभीषणस्य)

बभ्रुभ्रूश्मश्रुकेशं शिखरमिव गिरेर्लग्नादावाग्निमालं
नेत्रैः पिङ्गोग्रतारैस्त्रिभिरिव रविभिश्चिद्रितः कालमेघः ।
दंष्ट्राचन्द्रप्रभाभिः प्रकटितसुबृहत्तालुपातालमूलं
शंभोर्वक्त्रं सुवक्त्रत्रितयभयकरं हन्त्वधं दक्षिणं वः ॥ ११ ॥

रक्षोविभीषणस्य ॥

36 — ^a) S₁ वपुनः; S_{2.3} पुनः (वपुः). — ^c) K नमन्मुक्त. ○ Smk. 133.12 (अपराधसुन्दरस्य); Kuv. p. 137; Shv.A.25a. 30; Kpk. 501; SK. 1.17; KHV. 567. 37(= 1208). — ^b) K °कृती । — ^d) K कुल्यन्तरे. ○ Any. p. 98.47; Śp. 1096 (बधिरकवेः); Srb.p.216.31. 38 — ^a) S₃ °भूषद्विर. — ^c) S °तिर्यक् (मज्जत्). — ^e) N om. एतौ; K एता. ○ Srb.p.6.80. 39 — ^a) S_{1.2} °पीड-. — ^b) S °निष्ठ. — ^c) S₁ बभ्रुनेत्रा. K °सकृदसृक्. — ^d) K नागनाल. 40 — ^a) K °भूश्मश्रु. — ^b) P रविभिश्चिद्रितः. — ^c) K दष्टा चन्द्र. P प्रकलित. — ^d) KP सुवक्त्रं. K भवभयहरणं; P त्रितयभयहरं. K दक्षिणं.

उद्दामदन्तरुचिपल्लवितार्धचन्द्र-

ज्योत्स्नानिपीततिमिरप्रसरोपरोधः ।

श्रेयांसि वो दिशतु ताण्डवितस्य शंभोर्

अम्भोधरावलिघनध्वनिरट्टहासः ॥ १२ ॥

राजगुरुसंघश्रियः ॥

त्वङ्गद्गङ्गमुदञ्चदिन्दुशकलं भ्रश्यत्कपालावलि

क्रोडभ्राम्यदमन्दमास्तरयस्फारीभवद्भाङ्गति ।

पायाद्वो घनताण्डवव्यतिकरप्राग्भारखेदस्खलद्-

भोगीन्द्रश्लथपिङ्गलोत्कटजटाजूटं शिरो धूर्जटेः ॥ १३ ॥

नखदर्पणसंक्रान्तप्रतिमादशकान्वितः ।

↑ K. 4b

गौरीपादानतः शंभुर्जयत्येकादशः स्वयम् ॥ १४ ॥

चूडापीडकपालसंकुलपतन्मन्दाकिनीवारयो

विद्युत्प्रायललाटलोचनपुटज्योतिर्विमिश्रत्विषः ।

पान्तु त्वामकठोरकेतकशिखासंदिग्धमुग्धेन्दवो

भूतेशस्य भुजङ्गवलिवलयस्रङ्गनद्धजूटा जटाः ॥ १५ ॥

भवभूतेः ॥

स जयति गाङ्गजलौघः शंभोरुत्तुङ्गमौलिविनिविष्टः ।

मज्जति पुनरुन्मज्जति चन्द्रकला यत्र शफरीव ॥ १६ ॥

स वः पायादिन्दुर्नवविसलताकोटिकुटिलः

स्मरोर्यो मूर्ध्नि ज्वलनकपिशे भाति निहितः ।

स्रवन्मन्दाकिन्याः प्रतिदिवससिक्तेन पयसा

कपालेनोन्मुक्तः स्फटिकधवलेनाङ्कुर इव ॥ १७ ॥

41

S. 1.8.2

(श्रीसंघमित्रस्य)

42

S. 1.9.1

(वीर्यमित्रस्य)

P. 19.4

43

P. 6b

(भाषस्य)

44

45

S. 1.10.2

P. 5b

46

S. 1.11.1

(राजशेखरस्य)

P. 18b

41 — ^b) S1.2 प्रकरोपः; S3 प्रकरावः. 42 — ^a) K °वली-; — ^b) P क्रोडे. S °मास्तचयः. K °भाङ्गतिः; P भाङ्गतिः. — ^c) S1.2 P °खेलस्खलद्-; — ^a) K °जटाजूटं. 43 — ^a) P °संक्रांतिः-; — ^b) P दर्शकाः. 44 — ^e) K श्रीभवभूतेः. ○ Mā. 1.1; Srb. p. 9.120. 45 — ^a) S3 गांगतरंगः. 46 — ^b) K °कपिले; P °कठिने. ○ As. ad 21; Cit. p. 85; Amd. 731; Vām. ad 4.3.9.

47
S. 1.11.5
(वररुचेः)
P. 9b
(कालिदासस्य),
19a

च्युतामिन्दोर्लेखां रतिकलहभग्नं च वलयं
द्वयं चक्रीकृत्य प्रहसितमुखी शैलतनया ।
अवोचद्यं पश्येत्यवतु स शिवः सा च गिरिजा
स च क्रीडाचन्द्रो दशनकिरणापूरिततनुः ॥ १८ ॥

48*
S. 1.3.2
(बाणस्य)
P. 10a
(रक्षोरावणस्य)
(49)
S. 1.16.1
(अमरकस्य)

नमस्तुङ्गशिरश्चुम्बिचन्द्रचामरचारवे ।
त्रैलोक्यनगरारम्भमूलस्तम्भाय शंभवे ॥ १९ ॥
क्षिप्तो हस्तावलग्नः प्रसभमभिहतोऽप्याददानोऽशुकान्तं
गुह्यन् केशेष्वपास्तश्चरणनिपतितो नेक्षितः संभ्रमेण ।
आलिङ्गन्योऽवधूतस्त्रिपुरयुवतिभिः साश्रुनेत्रोत्पलाभिः
कामीवार्द्रापराधः स हरतु दुरितं शंभवो वः शराग्निः ॥ २० ॥
बाणस्य ॥

50
S. 1.20.5
P. 7b

संध्याताण्डवडम्बरव्यसनिनो भीमस्य चण्डभ्रमि-
व्यानृत्यद्भुजदण्डमण्डलभुवो ज्ञानानिलाः पान्तु वः ।
येषामुच्छलतां जवेन जगिति व्यूहेषु भूमीभृताम्
उड्डीनेषु विडौजसा पुनरसौ दम्भोलिरालोकितः ॥ २१ ॥ ↑ N. 3b

(51)
P. 17b

केशेषु प्राक्प्रदीपस्त्वचि विकटचटकारसारोऽतिमात्रं
मांसे मन्दायमानः क्षरदसृजि सृजन्नस्थिषु घातकृतानि । ↑ K. 5a
मज्जप्रायेऽङ्गभागे जगिति रतिपतेर्जाज्वलन्प्रोज्ज्वलश्रीर्
अश्रेयो व्यस्यताद्वस्त्रिनयननयनोपान्तवान्तो हुताशः ॥ २२ ॥

47 — ^a) P₁ विभोश्चन्द्राचन्द्रं. — ^b) P₁ चैकीकृत्य; P₂ सज्जीकृत्य. — ^c) P₁ °त्संपश्य. — ^d) SP पूरितकलः (S₁ marg °तनुः P₂ °करः). ○ Śp 96 (क्रीडाचन्द्रस्य); Sbh. 66 (चन्द्रकस्य); KHV. 435; Bps.2; Skb. 5.112; ŚB 1.432; 3.224; Sb. 8b; SK. 1.12; Srb. p. 5.48. 48 ○ Har. 1.1; Smk. 1.1 (भट्टबाणस्य); Śp. 60 (बाणभट्टस्य); Sbh. 8 (भट्टबाणस्य); Sb. 2a (भट्टबाणस्य), SK. 1.21; Amd. 697; ŚB. 2.88, 2.433; Srb. p.3.1. 49 : The ascription to Bāṇa may be a survival of the lost 48. — ^e) S₁ आश्लिष्यन्. — ^d) S स दहतु. ○ Amś. 2; Dhv. ad. 2.5; Daś. ad. 4.28 (अमरुशतके); KHA. 194; Skb. 1.189, 5.499; ŚB. 2.237, 2.393; Kpk. 341; Kpd. p. 273; Aś. p. 26 (ad. 10.5); Sd. ad. 7.31; Amd. 493; BIS. 2018 (786); Vykh. ad. 1.95; Srb. p. 8 109; Nāt. ad. 125. 50 — ^e) P यवेन जगिति. ○ Smk. 2.31 (सोमनाथप्रशस्तेः); Śp. 109 (सोमनाथप्रशस्तेः); Shv. A. 13 a (सोमनाथप्रशस्तेः); SG. 1.30 (सोमनाथप्रशस्तेः); Srb. p. 10.152. 51 K corrupt. — ^a) P सारोत्रिमात्रं. — ^b) P स्फुरदसृजि. — ^c) P जगिति रतिपरे. P ज्वालनश्रीर्. — ^d) P अश्रेयांसि स्यादादस्य. K पांतरान्तो.

पायात्पार्वणसांध्यताण्डवविधौ यस्योल्लसत्काननो
हेमाद्रिः करणाङ्गहारवलनैः सार्धेन्दुरान्दोलितः ।
धत्तेऽत्यद्भुतविस्मयेन धरया धूतस्य कान्तत्विवो
लोलकुन्तलकुण्डलस्य शिरसः शोभां स वो धूर्जटिः ॥ २३ ॥

52

कपाले गम्भीरः कुहरिणि जटासंधिषु कृशः

(53)

समुत्तालश्चूडाभुजगफणरत्नव्यतिकरे ।

S. 1.10.1

मृदुर्लेखाकोणे रयवशविलोलस्य शशिनः

(योगेश्वरस्य)

P. 11a

(योगेश्वरस्य)

पुनीयादीर्घं वो हरशिरसि गङ्गाकलकलः ॥ २४ ॥

शान्त्यै वोऽस्तु कपालदाम जगतां पत्युर्यदीयां लिपिं
क्वापि क्वापि गणाः पठन्ति पदशो नेतिप्रसिद्धाक्षराम् ।

(54)

S. 1.13.1

(कस्यचित्)

P. 4b

(राजशेखरस्य)

विश्वं स्रक्ष्यति रक्षति क्षितिमपामीशिष्यते शिष्यते

नागै रागिषु रंस्यते स्यति जगन्निर्वेक्ष्यति धामिति ॥ २५ ॥

भोजदेवस्य ॥

ज्वालेवोर्ध्वविसर्पिणी परिणतस्यान्तस्तपस्तेजसो

(55)

गङ्गातुङ्गतरङ्गसर्पवसतिर्वल्मीकलक्ष्मीरिव ।

S. 1.12.1

संध्येवार्द्रमृणालकोमलतनोरिन्दोः सहस्रायिनी

(रविनागस्य)

P. 10a

(वीरनागस्य)

पायाद्वस्तरुणारुणांशुकपिशा शंभोर्जटासंहतिः ॥ २६ ॥

मौलौ वेगादुदञ्चत्यपि चरणभरन्यञ्चदुर्वीतलत्वाद्

(56)

अक्षुण्णस्वर्गलोकस्थितिमुदितसुरज्येष्ठगोष्ठीस्तुताय ।

S. 1.3.1

संत्रासान्निःसरन्त्याप्यविरतविसरदक्षिणार्धानुबन्धाद्

अत्यक्तायाद्रिपुत्र्या त्रिपुरहरजगत्क्लेशहन्त्रे नमस्ते ॥ २७ ॥

वाणस्य ॥

53 — ^a) K कपोले. — ^b) SP समुत्तान. S °मणिबंध. (°फणरत्न.) — ^c) P नयवश. — ^d) S पुनीताद्. P गंगाजलकणः 54 — ^b) SP नातिप्र. — ^c) S वक्ष्यति (रक्षति). KSs ऽक्षिष्यते. — ^d) S1.2 नागश्रोणिषु; SsP नागान्नागिषु. K रंस्यति. ° SB 2.36; Skb. 4.216. 55 — ^b) SP गंगातोय. — ^d) S °कपिला. P °संततिः. ° Kun. 1.2 (as in S). 56 — ^b) Ss °सुरश्रेष्ठ. — ^c) Ss विषजदक्षिणार्धांग. — ^d) Ss °हर्त्रे.

(57)

पर्यङ्गाश्लेषबन्धद्विगुणितभुजगग्रन्थिसंवीतजानोर्
 अन्तःप्राणावरोधादुपरतसकलध्यानरुद्धेन्द्रियस्य । ↑ K. 5b
 आत्मन्यात्मानमेव व्यपगतकरणं पश्यतस्तत्त्वदृष्ट्या
 शंभोर्वः पातु शून्यक्षणघटितलयब्रह्मलघ्नः समाधिः ॥ २८ ॥

(58)

पायाद्वारेन्दुमौलेरनवरतभुजावृत्तिवातोर्मिवेग-
 भ्राम्यद्द्रुद्रार्कतारागणरचितमहालातचक्रस्य लास्यम् ।
 न्यञ्चद्भूत्सर्पदग्निस्खलदखिलगिरित्वङ्गदुत्तालमौलि-
 स्फूर्जच्चन्द्रांशुनिर्यन्नयनरुचिरसज्जाह्वीनिर्झरं वः ॥ २९ ॥

59
 S. 1.8.3
 (योगेश्वरस्य)
 P. 11b

मातर्, जीव, किमेतदञ्जलिपुटे तातेन गोपायितं,
 वत्स स्वादु फलं, प्रयच्छति न मे, गत्वा गृहाण स्वयम् ।
 मात्रैवं प्रहिते गुहे विघटयत्याकृष्य संध्याञ्जलिं
 शंभोर्भग्नसमाधिरुद्धरभसो हासोद्गमः पातु वः ॥ ३० ॥

(60)
 S. 1.6.1
 (योगेश्वरस्य)

एवं स्थापय सुभ्रु बाहुलतिकामेवं कुरु स्थानकं
 नात्युच्चैर्नम कुञ्चयाग्रचरणौ मां पश्य तावत्क्षणम् ।
 एवं नर्तयतः स्ववक्त्रमुरजेनाम्भोधरध्वानिना
 शंभोर्वः परिपान्तु नर्तितलयच्छेदाहतास्तालिकाः ॥ ३१ ॥

61
 S. 1.15.3
 P. 2b
 (चित्तपस्य)

संख्यानांशुकपलवेषु तरलं वेणीगुणेषु स्थिरं
 मन्दं कञ्चुकसंधिषु स्तनतटोत्संगेषु दीप्ताचिषम् ।
 आलोक्य त्रिपुरावरोधनवधूर्वास्य धूमध्वजं
 हस्तसस्तशरासनो विजयते देवो दयार्द्रेक्षणः ॥ ३२ ॥

मयूरस्य ॥

57 — ^a) K °पठित° ○ Mrc. 1.1 — ^a) °ग्रथिवन्ध- °मुजगाश्लेष- — ^a) शून्येक्षण-; Srb. p. 8.112. 58 — ^c) K °तुङ्गज्ञनदुत्ताल- 59 — ^a) SP मातर्ब्रूहि- — ^b) Ss P प्रयच्छसि- — ^a) S1 (var.). °समाधिवन्ध- SP °मनसो हासोद्गमः ○ Sbh. 69 (चन्द्रकस्य); SB. 3.37; Srb. p. 7.94. 60 — ^a) S सुखयन्तु (S1 var. परिपांतु)लंभित- — ^c) S1 तस्यैव (sic) योगेश्वरस्य. ○ Kav. p. 38. 61 — ^a) P संध्याभांशुक- K चरणं; P तरुणी- (तरलं). P °वाणीगुणेषु. S स्थितं- — ^c) P वधूर्बुद्धस्य- — ^a) P शस्त-

जटागुल्मोत्संगं प्रविशति शशी भस्मगहनं
फणीन्द्रोऽपि स्कन्धादवतरति लीलाञ्छितफणः ।

62
P. 6a

वृषः शाठ्यं कृत्वा विलिखति खुराग्रेण नयनं
यदा शंभुश्चम्बल्यचलदुहितुर्वक्त्रकमलम् ॥ ३३ ॥

राजशेखरस्य ॥

नानावेगविनिःसृतत्रिपथगावारिप्रवाहाकुलः

(63)

शीघ्रभ्रान्तिवशाललाटनयनाकालत[पा]ङ्गीषणः ।

मुण्डालीकुह्वरप्रसर्पदनिलास्फालप्रमुक्तध्वनिः

↑ K. 6a

प्रावृट्काल इवोदितः शिवशिरोमेघः शिवायास्तु वः ॥ ३४ ॥

स पातु विश्वमद्यापि यस्य मूर्ध्नि नवः शशी ।

64
P. 14a
(anon)

गौरीमुखतिरस्कारलज्जयेव न वर्धते ॥ ३५ ॥

धर्मपालस्य ॥

दिग्वासा इति सत्रपं मनसिजद्वेषीति मुग्धस्मितं

(65)
P. 2a

साश्चर्यं विषमेक्षणोऽयमिति च त्रस्तं कपालीति च ।

मौलिस्वीकृतजाह्नवीक इति च प्राप्ताभ्यसूयं हरः

पार्वत्या सभयं भुजङ्गवलयीत्यालोकिताः पातु वः ॥ ३६ ॥

विनयदेवस्य ॥

फणिनि शिखिग्रहकुपिते शिखिनि च तद्देहवलयिताकुलिते ।

66

अवताद्वो हरगुहयोरुमयपरित्राणकातरता ॥ ३७ ॥

जातार्धवर्धनस्य ॥

सिन्दूरश्रीर्ललाटे कनकरसमयः कर्णपार्श्वेऽवतंसो

(67)
S. 1.16.2
P. 2b

वक्त्रे तांबूलरागः पृथुकुचकलशे कुङ्कुमस्यानुलेपः ।

(सुभाङ्गस्य)

दैत्याधीशाङ्गनानां जघनपरिसरे लाक्षिकक्षौमलक्ष्मीर्

अश्रेयांसि क्षिणोतु त्रिपुरहरशरोद्गारजन्मानलो वः ॥ ३८ ॥

मङ्गलस्य ॥

65 — ^b) K नियमेक्षणो; P विषमक्षणो.

67 — ^a) S P कर्णपार्श्वे. — ^b) P

'स्यानुरागः । — ^c) K क्षौमः. — ^d) K अश्रेयांसि°.

(68)
S. 1.20.4
(ब्रह्महरेः)
P. 14a
(anon)

पायाद्वः सुरजाह्वीजलरयभ्राम्यजटामण्डली-
वेगव्याकुलनागनायकफणाफूत्कारवातोच्छलत् ।
सप्ताम्भोनिधिजन्मचण्डलहरीमज्जनभोमण्डल-
त्रासत्रस्तसुराङ्गनाकलकलव्रीडाविलक्षो हरः ॥ ३९ ॥
कर्कराजस्य ॥

(69)

पुरस्तादानग्रत्रिदशपतिगारुत्मतमणेर्
वतंसत्रासार्तेरपसरति मौञ्जीफणिपतौ ।
पुरारिः संवृण्वन् विगलदुपसंव्यानमजिने
पुनीताद्वः स्मेरक्षितिधरसुतापाङ्गविषयः ॥ ४० ॥
धर्माशोकस्य ॥

(70)

जीर्णेऽप्युत्कटकालकूटकवले दग्धे हठान्मन्मथे
नीते भासुरभालनेत्रतनुतां कल्पान्तदावानले ।
यः शक्त्या समलंकृतोऽपि शशिनं श्रीशैलजां स्वर्धुनीम् ↑ K. 6b
धत्ते कौतुकराजनीतिनिपुणः पायात्स वः शंकरः ॥ ४१ ॥
कविराजस्य ॥

॥ इति श्रीमहेश्वरव्रज्या ॥ ४ ॥

॥ ततस्तद्वर्गव्रज्या ॥ ५ ॥

(71)
S. 1.32.3
P. 22b

देवी सूनुमसूत नृत्यत गणाः किं तिष्ठतेत्युद्भुजे
हर्षाद्भृङ्गिरिटावयाचितगिरा चामुण्डयालिङ्गिते ।
अव्याद्वो हतदेवदुन्दुभिधनध्वानातिरिक्तस्तयोर्
अन्योन्यप्रचलास्थिपञ्जररणत्कङ्कालजन्मा रवः ॥ १ ॥
योगेश्वरस्य ॥

68 — °) S सुरदीर्घिका. — °) K °सज्जन्. — °) Ss ग्रासत्रस्त. P सुरार्दनाकनगर-
S °क्रीडा. P °विलक्षा. 69 — °) K may be दानक्त. 70 — °) K कविराजस्य ॥. O
Han. 9.36; Srb. p. 6.78. Vrajyā 5 : N om. this Vrajyā, which is
developed in K by adding to 75, 83-86, 89, 90, 93, 94, 100-102. K calls this
शिवगणव्रज्या at the end. 71 — °) P °त्यङ्कुतं. — °) S भृङ्गरिटा. S °लिङ्गितः.
— °) SP हतदुन्दुभिधनि (Ss °स्वन°, P °ध्वन°) धनध्वाना. — °) Ss °कंकार. O Smk. 2.55;
Kav. p. 18, p. 65; Skb. 4.176; ŚB. 2.345.

रक्षतु वः स्तनयुगलं हरिकरिकुम्भानुकारि गिरिदुहितुः ।

(72)
P. 22b
(दक्षस्य)

शंकरदृढकण्ठग्रहपीडनभस्माङ्गरागविच्छुरितम् ॥ २ ॥

सावष्टम्भनिशुम्भसंभ्रमनमद्भूगोलनिष्पीडन-

(73)

न्यञ्चत्कर्परकूर्मकम्पविचटद्ब्रह्माण्डखण्डस्थिति ।

पातालप्रतिमल्लगलविवरप्रक्षिप्तसप्तार्णवं

वन्दे नन्दितनीलकण्ठपरिषद्वच्यक्तर्द्धि वः क्रीडितम् ॥ ३ ॥

भो भो दिक्पतयः प्रयात परतः खं मुञ्चताम्भोमुचः

(74)
S. 1.19.3
(योगेश्वरस्य)
P. 11a

पातालं व्रज मेदिनि प्रविशत क्षोणीतलं क्षमाभृतः ।

ब्रह्मब्रुन्नय दूरमात्मसदनं देवस्य मे नृत्यतः

शंभोः संकटमेतदित्यवतु वः प्रोत्सारणा नन्दिनः ॥ ४ ॥

स्वेदस्ते कथमीदृशः प्रियतमे, त्वन्नेत्रवह्नेर्विभो,

75
S. 1.24.1
P. 19.b
(anon)

कस्माद्वेपितमेतदिन्दुवदने, भोगीन्द्रभीतेर्भव ।

रोमाञ्चः कथमेष देवि, भगवन् गङ्गाम्भसां शीकैरू

इत्थं भर्तेरि भावगोपनपरा गौरी चिरं पातु वः ॥ ५ ॥

लक्ष्मीधरस्य ॥

आर्द्रां कण्ठे मुखाब्जस्रजमवनमयत्यम्बिका जानुलम्बां

(76)
S. 1.19.1
P. 10a

स्थाने कृत्वेन्दुलेखां निबिडयति जटाः पद्मगेन्द्रेण नन्दी ।

कालः कृत्तिं निबध्नात्युपनयति करे ↑ कालरात्रिः कपालम् ↑ K 7a

शंभोर्नृत्यावतारे परिषदिति पृथग्व्यापृता वः पुनातु ॥ ६ ॥

शतानन्दस्य ॥

शृङ्गं भृङ्गिन् विमुञ्च त्यज गजवदन त्वं च लाङ्गूलमूलं

(77)
S. 1.32.4
(अभिनन्दस्य)
P. 13b
(anon)

मन्दानन्दोऽसि नन्दिन्नलमबल महाकाल कण्ठग्रहेण ।

इत्युक्त्वा नीयमानः सुखयतु वृषभः पार्वतीपादमूले

पश्यन्नक्षैर्विलक्षं वलितगलचलत्कम्बलं त्र्यम्बकं वः ॥ ७ ॥

72 — ^b) P om. हरिः. 73 — ^c) K °प्राक्षिप्तः. ○ Māl. 5.22. — ^b) विगलद्.
— ^a) व्यक्तं तव क्रीडितं. 74 — ^c) SP नो (मे). — ^a) K प्रोत्सारिना. ○ Smk.
2.30 (महानाटकात्); Śp. 108 (महानाटकात्). 75 — ^a) P प्रभो (विभो). — ^b) S
कस्मात्कंपितः. ○ Śp. 104; SK. 1.45. 76 — ^a) P स्रजमुपरिनयत्. — ^b) P बालामर्धे.
SP जटाः. — ^c) K शतानन्दस्य. ○ Smk. 2.29; Shv. A. 12b. 77 — ^a) P लाङ्गूलमुच्चैर्.
— ^c) S. 2 °मूढैः; P °मूलं — ^a) S. 3 °गतिचलत्. K कुंवलं; P °कंवलस्.

(78)
S. 1.10.4

गौरीविभज्यमानार्धसंकीर्णे हरमूर्धनि ।
अम्ब द्विगुणगम्भीरे भागीरथि नमोऽस्तु ते ॥ ८ ॥

(79)

देवस्याम्बुजसंभवस्य भवनादम्भोधिमागामुका
सेयं मौलिविभूषणं भगवतो भर्गस्य भागीरथी ।
उद्यातानपहाय विग्रहमिह स्रोतःप्रतीपानपि
स्रोतस्तीव्रतरत्नरा गमयति द्वाग्ब्रह्मलोकं जनान् ॥ ९ ॥

(80)
P. 21b

प्रातः कालाञ्जनपरिचितं वीक्ष्य जामातुरोष्ठं
कन्यायाश्च स्तनमुकुलयोरङ्गुलीभस्ममुद्राः ।
प्रेमोल्लासाज्जयति मधुरं सस्मिताभिर्वधूभिर्
गौरीमातुः किमपि किमपि व्याहृतं कर्णमूले ॥ १० ॥

शुभाङ्गस्य ॥

(81)
S. 1. 22.2
(कस्यचित्)
P. 21a
(दक्षप्रजापतेः)

लाक्षारागं हरति शिखराज्जाह्नवीवारि येषां
ये तन्वन्ति श्रियमधिजयामण्डलं मालतीनाम् ।
यात्युत्सर्पद्विमलकिरणैर्यैस्तिरोधानमिन्दुर्
देव्याः स्थाणौ चरणपतिते ते नखाः पान्तु विश्वम् ॥ ११ ॥

दक्षस्य ॥

(82)
S. 1.28.4
(भगीरथस्य)
P. 22a
(भगीरथस्य)

मिश्रीभूतां तव तनुलतां बिभ्रतो गौरि कामं
देवस्यासीदविरलपरीरम्भजन्मा प्रमोदः ।
किं तु प्रेमस्तिमितमधुरस्निग्धमुग्धा न दृष्टिर्
दृष्टेत्यन्तःकरणमसकृत्ताम्यति त्र्यम्बकस्य ॥ १२ ॥

83
P. 24b
(anon)

अव्याद्वो वलिताङ्घ्रिपातविचलद्भ्रूलोलहेलोन्मुख-
भ्राम्यद्विक्रिकल्पितानुकरणो[†] नृत्यन् गणग्रामणीः ।
यस्योद्दण्डितशुण्डपुष्करमरुद्वाकृष्टसृष्टं मुहुस्
ताराचक्रमुदत्तशीकरपृष्ठीलामिवाभ्यस्यति ॥ १३ ॥

राजशेखरस्य ॥

78 ○ Anr. 7.118 — ^b) संकीर्ण-; Smk. 1.24. 79 — ^{ed}) K श्रोतः- ○ Anr. 7.119; Smk. 105.2 (श्रीमुरारेः). 80 — ^c) P सखीभिर् (वधू°). ○ Smk. 1.22. 81 — ^b) S सज्जमधि- — ^c) S प्रत्युत्सर्पद्. P दशनकिरणैर्. S इन्दोर्. 82 — ^b) S देवस्य स्याद्. 83 — ^a) P तांविभार. — ^d) K मदत्त-; P मुदय-.

सानन्दं नन्दिहस्ताहतमुरजरवाहूतकौमारबर्हि-

84*

त्रासात्रासाग्रन्धं विशति फणिपतौ भोगसंकोचमाजि ।

गण्डोड्डीनालिमालामुखरितककुभस्ताण्डवे शूलपाणेर्

वैनायक्यश्चिरं वो वदनविधुतयः पान्तु चीत्कारवत्यः ॥ १४ ॥

भवभूतेः ॥

यदम्बा तातो वा द्वयमिदमगादेकतनुताम्

85

तदर्धं चार्धं च क नु गतमथार्यः कथयतु ।

P. 26b

(मण्डनस्य)

जगत्तत्तज्जातं सकलनरनारीमयमिति

प्रतीतिं कुर्वाणो जयति शिखिभर्तुर्गजमुखः ॥ १५ ॥

भवजलधिजलावलम्बयष्टिर्महिषमहासुरशैलवज्रधारा ।

86

S. 1.22.3

हरहृदयतडागराजहंसी दिशतु शिवं जगतश्चिरं भवानी ॥ १६ ॥

(भगीरथदत्तस्य)

P. 20a

भगीरथस्य ॥

शूलहतमहिषासुररुधिरच्छुरिताधराम्बरा गौरी ।

(87)

P. 23a

पुष्पवतीव सलज्जा हसितहरनिरीक्षिता जयति ॥ १७ ॥

गोनन्दस्य ॥

प्रत्यासन्नविवाहमङ्गलविधौ देवार्चनन्यस्तया

(88)

S. 1.23.2

दृष्ट्वाग्रे परिणेतुरेव लिखितां गङ्गाधरस्याकृतिम् ।

(भासस्य)

P. 22a

उन्मादस्मितरोषलज्जितमसौ गौर्या कथंचिच्चिराद्

वृद्धस्त्रीवचनात्प्रिये विनिहितः पुष्पाञ्जलिः पातु वः ॥ १८ ॥

शिखिपतिरतिदुर्लडितः पित्रोर्भिलषति मध्यमधिशयितुम् । ↑ N. 4.a

89

P. 23b

तावप्येकशरीराविति विषमाशश्चिरं जयति ॥ १९ ॥

(शुभाङ्गस्य)

84 — °) N quite illegible. ○ Māl. 1.2; SK. 1.4; SG. 1.49; Srb. p. 3.35; Guṇaratna 1; Śp. 91 (भवभूतेः). 85 — °) P द्वयमयम्. — °) P जगज्जातं तच्चेद्. — °) K प्रतीतिं. 86 — °) S भवतश्चिरं. 87 — °) P शोणित- (रुधिर-). K om °धरा°. 88 — °) S (var. as in text) °व्यस्तया. — °) SP रसैर्गौर्या (S₁ °र्याः). ○ Smk. 2.37 (श्रीहर्षस्य); Śp. 102; SG. 1. 41; Srb. p. 12.28. 89 — °) P शिखिगतिः. P °दुर्ललितः. — °) K विषमांश°.

90

P. 23b

(राजशेखरस्य)

अम्बेयं नेयमम्बा न हि खरकपिशं श्मश्रु तस्या मुखाध्वं
तातोऽयं नैष तातः स्तनमुरसि पितुर्दृष्टवान्नाहमत्र ।
केयं कोऽयं किमेतद्युवतिरथ पुमान् वस्तु किं स्यात्तृतीयं,
शंभोः संवीक्ष्य रूपादपसरति गुहः शङ्कितः पातु युष्मान् ॥ २० ॥

(91)

S. 1.30.1

(बाणस्य)

P. 23b

(बाणस्य)

स्वेच्छारम्यं लुठित्वा पितुरुरसि चिताभस्मधूलीचिताङ्गो
गङ्गावारिण्यगाधे झटिति हरजटाजूटतो दत्तज्ञम्पः ।
सद्यः शीत्कारकारी, जलजडिमरणदन्तपङ्क्तिर्गुहो वः

↑ K. 84

कम्पी पायादपायाज्ज्वलितशिखिशिखे चक्षुषि न्यस्तहस्तः ॥ २१ ॥

(92)

S. 1.30.4

(बलभद्रस्य)

P. 23b

(कविशेखरस्य)

हंसश्रेणिकुतूहलेन कलयन् भूषाकपालावलीं
बालामिन्दुकलां मृणालरभसादान्दोलयन्पाणिना ।
रक्ताम्भोजधिया च लोचनपुटं लालाटमुद्धाटयन्
पायाद्वः पितुरङ्गमाक् शिशुजनक्रीडोन्मुखः षण्मुखः ॥ २२ ॥

93

S. 1.29.2

P. 26b

(वसुदत्तस्य)

कपोलादुड्डीनैर्भयवशविलोलैर्मधुकैर
मदाम्भःसंलोभादुपरि पतितुं बद्धपटलैः ।
चलद्बह्च्छत्रश्रियमिव दधानोऽतिरुचिराम्
अविघ्नं हेरम्बो भवददविघातं घटयतु ॥ २३ ॥
वसुकल्पस्य ॥

94

S. 1.29.1

P. 25a

(anon)

एकः स एव परिपालयताज्जगन्ति
गौरीगिरीशचरितानुकृतिं दधानः ।
आभाति यो दशनशून्यमुखैकदेश-
देहार्धहारितवधूक इवैकदन्तः ॥ २४ ॥
तस्यैव ॥

90 P order *baed*. — ^δ) P पितुर्नैव दृष्टं कदाचित् । — ^ε) P कोयं केयं. P किं वा. — ^α) P रूपं संवीक्ष्य पित्रोर्. O SK. 6.1. 91 — ^α) S चिरं (चिता-). P °सिताङ्गो. Smk. 2.43 (बाणस्य); Shv. A. 15a (श्रीबाणस्य). 92 — ^α) P °लावलि. — ^ε) S3 लोचनयुगं. — ^α) K °जनः क्रीडा-. — ^ε) S3 जलचन्द्रस्य. 93 — ^δ) P मदारं भैल्लोभा-. — ^ε) P चलद्भृङ्गं. P दधानाति-. — ^α) S जगदध-. P रचयतु. — ^ε) K om. but has तस्यैव after 94. 94 — ^α) P °ज्जयति. — ^ε) S1 °देशं. — ^α) P °हालित-.

अर्चिष्मन्ति विदार्य वक्त्रकुहराण्यासृक्कणो वासुकेस्
तर्जन्या विषकर्षुरान् गणयतः संस्पृश्य दन्ताङ्कुरान् ।

एकं त्रीणि नवाष्ट सप्त षडिति व्यस्तास्तसंख्याक्रमा

वाचः शक्तिधरस्य शैशवकलाः कुर्वन्तु वो मङ्गलम् ॥ २५ ॥

सुप्तं पक्षपुटे निलीनशिरसं दृष्ट्वा मयूरं पुरः

कृतं केन शिरोऽस्य तात कथयेत्याक्रन्दतः शैशवात् ।

सान्त्वांसपिनाकिपाणियुगलस्फालोल्लसच्चेतसस्

तन्मूर्धेक्षणतर्पितस्य हसितं पायात्कुमारस्य वः ॥ २६ ॥

चर्चायाः कथमेष रक्षति सदा सद्योन्मुण्डस्त्रज

चण्डीकेशरिणो वृषं च भुजगान् सूनोर्मयूरादपि ।

इत्यन्तः परिभाषयन् भगवतो दीर्घं धियः कौशलं

कूष्माण्डो धृतिसंभृतामनुदिनं पुष्पाङ्गति तुन्दश्रियम् ॥ २७ ॥ ↑ K 8b

कस्मात्त्वं, तातगेहाद्, अपरमभिनवा ब्रूहि का तत्र वार्ता,

देव्या देवो जितः, किं, वृषडमरुचिताभस्मभोगीन्द्रचन्द्रान् ।

इत्येवं बर्हिनाथे कथयति सहसा भर्तृभिक्षाविभूषा-

वैगुण्योद्वेगजन्मा जगदवतु चिरं हा-रवो भृङ्गरीटेः ॥ २८ ॥

तुङ्गस्यैतौ ॥

स्थूलो दूरमयं न यास्यति, कृशो नैष प्रयाणक्षमस्

तेनैकस्य ममैव तत्र कशिपुप्राप्तिः परा दृश्यते ।

इत्यादौ परिचिन्तितं प्रतिमुहुस्तद्भङ्गिकूष्माण्डयोर्

अन्योन्यप्रतिकूलमीशशिवयोः पाणिग्रहे पातु वः ॥ २९ ॥

ज्याकृष्टिबद्धखटकामुखपाणिपृष्ठ-

प्रेङ्खन्नखांशुचयसंवलितोऽम्बिकायाः ।

त्वां पातु मञ्जरितपल्लवकर्णपूर-

लोभभ्रमद्भ्रमरविभ्रमभृत्कटाक्षः ॥ ३० ॥

अचलसिंहस्य ॥

(95)
S. 1.30.2
(कस्यचित्)
P. 24a
(गोवर्धनस्य)

(96)
S. 1.30.3
P. 25a

(97)
S. 1.32.2
(कस्यचित्)

(98)
S. 1.31.2
(तुङ्गोक्तस्य)
P. 26a
(तुङ्गोक्तस्य)

(99)
S. 1.32.1
(तुङ्गोक्तस्य)

100
S. 1.25.3
(अमरोः)

95 — " Ss °सृक्कृतो. — d) S नो (वो). ○ Smk. 2.42 (बाणस्य); Sp. 105; Daś. ad 3.20. 96 — b) Ss P कथमित्या°. P शैशवाः. — c) S अंतर्हास. S °युगलस्फा-; P युगलोत्ता°. — d) S °क्षणहर्षितस्य. 97 — d) K तुण्डश्रियम् ॥. 98 — b) P देवोजितः. — c) P विभूषो. — d) P वैगुण्याद्वेग. Ss भृङ्गरीटेः. 99 — a) Ss प्रयातुं. S1.2 क्रमस्. — b) S परं (परा). — c) K भृङ्ग°. 100 — a) K °पाणिपृष्ठे. ○ Amś. 1.

101
S. 1.1.5
P. 22a
(चित्तपस्य)

मातस्तेऽधरखण्डनात्परिभवः कापालिकाद्योऽभवत्
स ब्रह्मादिषु कथ्यतामिति मुहुर्बाल्याद्गुहे जल्पति ।
गौरीं हस्तयुगेन षण्मुखवचो रोद्धुं निरीक्ष्याक्षमां
वैलक्ष्याच्चतुरास्यनिष्फलपरावृत्तिश्चिरं पातु वः ॥ ३१ ॥

102
S. 1.23.1
P. 21b

गोनासाय नियोजितागदरजाः सर्पाय बद्धौषधिः
पाणिस्थाय विषाय वीर्यमहते कण्ठे मणिं बिभ्रती ।
भर्तुर्भूतगणाय गोत्रजरतीनिर्दिष्टमन्त्राक्षरा
रक्षत्वद्रिसुता विवाहसमये प्रीता च भीता च वः ॥ ३२ ॥
राजशेखरस्य ॥

(103)
S. 1.31.1
(योगेश्वरस्य)
P. 26a

दिग्वासा यदि तत्किमस्य धनुषा सास्त्रस्य किं भस्मना
भस्माङ्गस्य किमङ्गना यदि च सा कामं प्रतिद्वेष्टि किम् ।
इत्यन्योन्यविरुद्धचेष्टितमिदं पश्यन्निजस्वामिनो
भृङ्गी सान्द्रशिरावनद्धपरुषं धत्तेऽस्थिशेषं वपुः ॥ ३३ ॥ ↑ K. 9a

॥ इति शिवगणव्रज्या ॥ ५ ॥

॥ ततो हरिव्रज्या ॥ ६ ॥

104
S. 1.39.2
(नम्रस्य)
P. 37a
(भट्टनारायणस्य)

अस्ति श्रीस्तनपत्रभङ्गमकरीमुद्राङ्कितोरःस्थलो
देवः सर्वजगत्पतिर्मधुवधूवक्त्राब्जचन्द्रोदयः ।
क्रीडाक्रोडतनोर्नवेन्दुविशदे दंष्ट्राङ्कुरे यस्य भूर
भाति स्म प्रलयाब्धिपल्वलतलोत्खातैकमुस्ताकृतिः ॥ १ ॥

101 — ^a) S1.2 जातं ते; S3 जातस्ते; S कापालिकादक्ष (S3 म्ब) यः; P कामारिणाय कृतः. — ^b) S3 मुहुर्बाल्याद्. — ^c) KP गौरी. KP *क्षमा. — ^d) K *वृत्तै°. O SG. 1.39; Smk. 2.105. 102 — ^a) P गोनासाय निवेशिता°. — ^b) SP कंठस्थाय and पाणौ (कंठे). S वीर्यमहतः. S मणीन्. — ^c) P भूतगणेश. K गोत्रजरती. O Vid. 1.3; Srb. p. 12.33; Smk. 2.36 (राजशेखरस्य); Skb. 3.28; ŚB 1.348, 2.322, 4.456. 103 — ^a) P दिग्वासो. S1.3 सास्त्रं च; S2 सास्त्रं च; P सांद्रस्य. — ^b) S भस्माथास्य; P भस्माथोस्य. S1.2 P प्रतिद्वेष्टि; S3 ततो द्वेष्टि. — ^c) S3 *विरोधि. P चेष्टितमसौ. — ^d) S1.2 P *नद्धवपुषं. O Han. 9.37; Sbh. 2399; Prab. 63; Skb. 3.61; ŚB. 2.307. Vrajyā 5 : Title तद्वर्गव्रज्या at beginning, not शिवगणव्रज्या. 104 O Ven. 6 end (add. var.); Han. 1.2; Smk. 108.3 (हनुमतः); Smv. 24.7.

पृष्ठभ्राम्यदमन्दमन्दरगिरिग्रावाग्रकण्डूयनान्

निद्रालोः कमठाकृतेर्भगवतः श्वासानिलाः पान्तु वः ।

यत्संस्कारकलानुवर्तनवशोद्वेलाच्छलेनाम्भसां

यातायातमयञ्चितं जलनिधेर्नाद्यापि विश्राम्यति ॥ २ ॥

वाक्पतिराजस्यैतौ ॥

निष्प्रत्यूहमुपास्महे भगवतः कौमोदकीलक्ष्मणः

कोकप्रीतिचकोरपारणपट्ट ज्योतिष्मती लोचने ।

याभ्यामर्धविबोधमुग्धमधुरश्रीरर्धनिद्रायितो

नाभीपल्वलपुण्डरीकमुकुलः कम्बोः सपत्नीकृतः ॥ ३ ॥

विरमति महाकल्पे नाभीपथैकनिकेतनस्

त्रिभुवनपुरःशिल्पी यस्य प्रतिक्षणमात्मभूः ।

किमधिकरणा कीदृक्कस्य व्यवस्थितिरित्यसाव्

उदरमविशद्रष्टुं तस्मै जगन्निधये नमः ॥ ४ ॥

मुरारेरेतौ ॥

देवि त्वं कुपिता, ↑ त्वमेव कुपिता कोऽन्यः पृथिव्या गुरुर्, ↑ N. 4b

माता त्वं जगतां, त्वमेव जगतां माता न विज्ञोऽपरः ।

देवि ↑ त्वं परिहासकेलिकलहेऽनन्ता, त्वमेवेत्यथ ↑ T. 12r

ज्ञातानन्त्यपदो नमञ् जलधिजां शौरिश्चिरं पातु वः ॥ ५ ॥

वाक्पतिराजस्य ॥

कोऽयं द्वारि, हरिः, प्रयाह्युपवनं शाखामृगेणात्र किं,

कृष्णोऽहं दयिते, बिभेमि सुतरां कृष्णः कथं वानरः ।

मुग्धेऽहं मधुसूदनो, व्रज लतां तामेव पुष्पासवाम्

इत्थं निर्वचनीकृतो दयितया ह्रीणो हरिः पातु वः ॥ ६ ॥

105*

S. 1.38.1

(केशटाचार्यस्य)

P. 36b

(हनूमतः)

106

107

P. 27b

(anon)

108

T. 20

S. 1.56.1

(वाक्पतेः)

109

T. 21

S. 1.56.2

(शुभाङ्कस्य)

P. 35a

(गोवर्धनस्य)

105 — ^a) P पृष्ठे. — ^d) P °मतंद्रितं. — ^e) K puts वाक्पतिराजस्य after 104, om. 105, perhaps by mistake. ○ Smv. 24.6; ŚB. 3.54; Sbh. 36; Srb. p. 18.20. 106 — ^a) N may be स पुत्रीकृतः. ○ Anr. 1.1. 107 ○ Anr. 1.2; Smk. 1.33 (मुरारेः). 108 — ^b) Ss वित्तोऽपरः. — ^d) T ज्ञातानन्तः; K ज्ञातानन्तः; S ज्ञातानन्द. ○ PG. 284 (हरिहरस्य); Skv. p. 117. 109 — ^a) P प्रयात्युपवनं — ^b) P कृष्णोऽयं. — ^c) K मुग्धोऽहं. S पुष्पान्वितां. — ^e) S1 शुभंकरस्य. ○ Sbh. 104; Sp. 122; Kvv. p. 49; Aś. p. 27; KHA. 495; Sb. 13a; SG. 1.8 (कस्यापि); Srb. p. 24.156; ŚB. 2.475; Nāt. ad 99.

110
T. 22
S. 1.57.4

मन्दक्वाणितवेणुरहि शिथिले व्यावर्तयन् गोकुलं
बर्हापीडकमुत्तमाङ्गरचितं गोधूलिधूम्नं दधत् ।
म्लायन्त्या वनमालया परिगतः श्रान्तोऽपि रम्याकृतिर्
गोपस्त्रीनयनोत्सवो वितरतु श्रेयांसि वः केशवः ॥ ७ ॥ ↑ K. 96

(111)
T. 23

विष्णोर्दानववाहिनीप्रमथनेष्ट्यापूरणायदराद्
आत्तः पाणियुगोदरेण करजश्रेण्या श्रियालम्भितः ।
निर्यातो वदनेन कुक्षिवसतेः पत्युस्तलादर्णसां
शङ्खोऽपत्यपरंपरावृत इव श्रेयांसि पुष्पातु वः ॥ ८ ॥

(112)
T. 24
P. 37a
(बाणस्य)

स जयत्यादिवराहो दंष्ट्रानिष्पिष्टकुलगिरिकसेरुः ।
यस्य पुरः सुरकरिणः साङ्कुरमाषोपमा जाताः ॥ ९ ॥

113
T. 25

जीयासुः शकुलाकृतेर्भगवतः पुच्छच्छटाच्छोटनाद्
उद्यन्तः शतचन्द्रिताम्बरतलं ते बिन्दवः सैन्धवाः ।
यैर्व्यावृत्य पतद्भिरोर्वशिखिनस्तेजोजटालं वपुः
पानाध्मानवशादरोचकरुजश्चक्रे चिरस्यास्पदम् ॥ १० ॥
राजशेखरस्य ॥

(114)
T. 26
S. 1.43.3
(वाष्पपतेः)

कुतस्त्वमणुकः, स्वतः, स्वमिति किं, न यत्कस्यचित्,
किमिच्छसि, पदत्रयं, ननु भुवा किमत्यल्पया ।
द्विजस्य शमिनो मम त्रिभुवनं तदित्याशयो
हरेर्जयति निहृतः प्रकटितश्च वक्रोक्तिभिः ॥ ११ ॥

(115)
T. 27
S. 1.65.1
(वाक्पतिराजस्य)

श्रेयोऽस्याश्चिरमस्तु मन्दरगिरेर्मा घानि पार्श्वैरियं
मावष्टम्भि महोर्भिभिः फणिपतेर्मा लेपि लालाविषैः ।
इत्याकूतजुषः श्रियं जलनिधेरधोत्थितां पश्यतो
वाचोऽन्तःस्फुरिता बहिर्विकृतिभिर्व्यक्ता हरेः पान्तु वः ॥ १२ ॥

110 — ^a) T₂ S₁ मन्द्र-; S₂ मंत्र-; S₃ वक्त्र- (मन्द-). T₂ संवर्तै°. — ^c) K त्रायन्त्या.
○ PG. 256. 111 — ^b) T युगो हरेण. K श्रियं. — ^a) T शंखे. 112 — ^b)
P गिरिकुल-. 113 ○ Sp. 81; Smk. 1.34 (हनूमतः); Khap. 3 (5); Srb. p. 17.7.
114 T₂ S₂ अमुकः S₁ अनुकः, marg. अणुकः; S₃ अनु कं. 115 — ^c) S₃ om.

चटच्चटिति चर्मणि च्छमिति चोच्छलच्छोणिते
धगद्धगिति मेदसि स्फुटरवोऽस्थिषु घादिति ।
पुनातु भवतो हरेरमरवैरिनाथोरसि

कणत्करजपञ्जरककचकाषजन्मानलः ॥ १३ ॥

वाक्पतेरेतौ ॥

वन्दे भुजभ्रमितमन्दरमथ्यमान-

दुग्धाब्धिदुग्धकणविच्छुरितच्छवीकम् ।

नक्षत्रकर्बुरवियत्प्रतिरोधिनिन्दद्

उन्निद्रकैरवतडागमुरो मुरारेः ॥ १४ ॥

मुरारेः ॥ ↑ K. 10a

भ्रमति गिरिराद् पृष्ठे गर्जत्युपश्रुति सागरो
दहति विततज्वालाजालो जगन्ति विषानलः ।

स तु विनिहितग्रीवाकाण्डः कटाहपुटान्तरे

स्वपिति भगवान्कूर्मो निद्राभरालसलोचनः ॥ १५ ॥

भक्तिप्रह्वविलोकनप्रणयिनी नीलोत्पलस्पर्धिनी

ध्यानालम्बनतां समाधिनिरतैर्नीति हितप्राप्तये ।

लावण्यस्य महानिधी रसिकतां लक्ष्मीदृशोस्तन्वती

युष्माकं कुरुतां भवार्तिशमनं नेत्रे तनुर्वा हरेः ॥ १६ ॥

पुच्छोदस्तविसारिणो जलनिधेः स्वर्गङ्गाया संगम-

श्रद्धाहृतखलत्पुरातनमुनिर्मीनो हरिः पातु वः ।

यस्मिन्नुद्धरति श्रुतीः पृथुतरादोंकारसारध्वनेर्

मध्येसिन्धु वियन्मयो जलमयस्तम्भस्त्वभूदम्बरे ॥ १७ ॥

(116)

T. 28

S. 1.40.2

(वाक्पतिराजस्य)

117

T. 29

(118)

T. 30

S. 4.1.2

(चिरंतन-

शरणस्य)

P. 37b

(सरणमेकस्य)

(119)

T. 31

P. 28a

(120)

T. 32

116 — ^δ) T धगि°. S स्फुटतरो. T ऽस्थिषु. — ^α) S °जन्मा रवः. — ^ε) T वाक्पतिराज-
स्योभौ ○ Sp. 126 (वाक्पतिराजस्य); Smk. 2.77 (वाक्पतिनाथस्य); Khap. 35 (41); Srb.
p. 19.48. 118 — ^α) S1 सागरे. — ^δ) S1 °जातो. S3 विषाननः. ○ Smk. 108.2
(शरयैकस्य); Shv. A 17a; Khap. 19; Srb. p. 236.4. 119 — ^α) P विलोचन-
— ^α) P तनुतां (कुरुतां). ○ Smk. 2.64 (भागवतामृतदत्तस्य (वचनश्लेषः)); Sbh. 43 (भा°
अमृतदत्तस्य); Kpk. 371; Kpd. p. 295; As. ad. 64; Skv. p. 196; Shv. A. 8b.
54 (सारंगस्य); PG. 3 (सारंगस्य); Kvv. p. 50; Sb. 5a (अमृतदत्तस्य); Rasg. p. 488;
Amd. 590, 872; Vykh. ad 2.92; KHA 480; Sd. ad 11.8 (p. 196); Srb. p. 15.32.
120 T2 order *clab*. — ^ε) T पृथुतरो (T1 रा) हूंकारः. — ^α) T जलमयः.

(121)
T. 33

जृम्भाविजृम्भितदृशः प्रथमप्रबुद्ध-
लक्ष्मीकराम्बुरुहलालनलालसस्य ।

गात्रापवृत्तिभरखर्वितशेषमव्याद्

अव्याहतं मुरजितः कृतकप्रसुप्तम् ॥ १८ ॥

(122)
T. 34

मयान्विष्टो धूर्तः स सखि निखिलमेव रजनीम्
इह स्यादत्र स्यादिति निपुणमन्यामभिसृतः ।

न दृष्टो भाण्डीरे तटभुवि न गोवर्धनगिरेर्

न कालिन्ध्याः कूले न च निचुलकुञ्जे मुररिपुः ॥ १९ ॥

(123)
T. 35
S. 1.52.2
(शतानन्दस्य)

श्यामोच्चन्द्रा स्वपिषि न शिशो, नैति मामम्ब निद्रा,

निद्राहेतोः शृणु सुत कथां, कामपूर्वा कुरुष्व ।

रामो नाम क्षितिपतिरभून्माननीयो रघूणाम्

इत्युक्तस्य स्मितमवतु वो देवकीनन्दनस्य ॥ २० ॥

(124)
T. 36
S. 1.44.5
(वाक्पतिराजस्य)

खर्वग्रन्थिविमुक्तसन्धिविकसद्वक्षःस्फुरत्कौस्तुभं

निर्यन्नाभिसरोजकुञ्जलकुटीगम्भीरसामध्वनि ।

पात्रावाप्तिसमुत्सुकेन बलिना सानन्दमालोकितम्

पायाद्वः क्रमवर्धमानमहिमाश्चर्यं मुरारेर्वपुः ॥ २१ ॥

(125)
T. 37
S. 1.68.4
(वररुचेः)
P. 45a
(श्रीव्यासदेवस्य)

उत्तिष्ठन्त्या रतान्ते भरमुरगपतौ पाणिनैकेन कृत्वा

↑ K. 10b

धृत्वा चान्येन वासो विगलितकबरीभारमंशं वहन्त्याः ।

भूयस्तत्कालकान्तिद्विगुणितसुरतप्रीतिना शौरिणा वः

शय्यामालम्ब्य नीतं वपुरलसलसद्बाहु लक्ष्म्याः पुनातु ॥ २२ ॥

121 — ^a) T विजिह्वितः. — ^a) K अव्याहतं ○ ŚB. 3.202, 3.284. 122 — ^b) K निपुणसल्याः. — ^a) T पुररिपुः. 123 ○ PG. 151 (सर्वानन्दस्य). 124 ○ Shv. A. 7a (हनुमतः); Daś. ad 4.72; Khan. 49; Srb. p. 20.62. 125 — ^b) P धृत्वा. S1.2 °भारमंशं; S °भारमंसे; P °भारमंशं. — ^a) Ss P शय्यामालम्ब्य. ○ Vep. prol. 6 (some Mss). Sbh. 79 (भट्टनारायणस्य); Śp. 135 (निशानारायणस्य); Skb. 2.332, 5.165; ŚB. 2.271, 3.20, 3.54; SK. 1.125; Vetāl. ed. Uhle p. 161. Ssm. 186; KHA. 736; KHV. 355; Pk. 120; Amd. 515; Vykh. ad 2.10; Srb. p. 16.14

संपूर्णः पुनरभ्युदेति किरणैरिन्दुस्ततो दन्तिनः

कुम्भद्वन्द्वमिदं पुनः सुरतरोरग्रोलसन्मञ्जरी ।

इत्थं यद्वदनस्तनद्वयवलद्रोमावलीषु भ्रमः

क्षीराब्धेर्मथनेऽभवद्विषदां लक्ष्मीरसावस्तु वः ॥ २३ ॥

भभभ्रमति किं मही ललललम्बते चन्द्रमाः

कृकृष्ण ववद द्रुतं हहहसन्ति किं वृष्णयः ।

शिशीधु मुमुमुञ्च मे ववववक्त्रमित्यादिकम्

मदस्खलितमालपन् हलधरः श्रियं वः क्रियात् ॥ २४ ॥

पुरुषोत्तमदेवस्य ॥

किं किं, सिंहस्, ततः किं, नरसदृशवपुर्देव, चित्रं गृहीतो,

नैवं, तत्कोऽत्र, जीव, द्रुतमुपनय तं, नन्वयं प्राप्त एव ।

चापं चापं न खङ्गं त्वरिततरमहो कर्कशत्वं नखानाम्

इत्थं दैत्याधिपराजं निजनखकुलशैर्जघ्निवान्यः स वोऽव्यात् ॥ २५ ॥ ↑ T. 13b

देवस्त्वामेकजङ्घावलयितलगुडो मूर्ध्नि विन्यस्तबाहुर्

गायन् गोकुण्डीतीरपरचितशिरःशेखरः प्रग्रहेण ।

दर्पस्फूर्जन्महोक्षद्वयसमरसाबद्धदीर्घानुरागः

क्रीडागोपालमूर्तिर्भुरिपुरवतादात्तगोरक्षलीलः ॥ २६ ॥

श्रीसोन्नोकस्य ॥

जयन्ति निर्दारितदैत्यवक्षसो नृसिंहरूपस्य हरेर्नखाङ्कुराः ।

विचिन्त्य येषां चरितं सुरारयः प्रियानखेभ्योऽपि रतेषु बिभ्यति ॥ २७ ॥

126

T. 38

S. 1.66.1

P. 44a

127

T. 39

S. 1.48.3

P. 40b

128*

T. 40

S. 1.40.5

(श्रीव्यास-
पादानाम्)

(129)

S. 1.58.3

(योगेश्वरस्य)

P. 35b

(anon)

(130)

S. 1.41.5

P. 38a

126 — ^b) P अग्रे लसत्. — ^c) P चलद्रोमावलीसुभ्रमः. — ^d) N ? द्विविषदां.

P क्षीरोषेर. P लक्ष्मीवसारस्तवः. 127 — ^a) S मेदिनी (किं मही). — ^b) S_{1.2} वृष्टयः;

P कृष्णयः. — ^c) K शशीधु; P सिशीधु. T वक्तं; KP वक्तुं (वक्त्रं). S पपपपानपात्र

(S₃ 'त्रे) स्थितं. — ^e) N om. 'देव'. ○ SK. 1.106. 128 Lacuna of one folio

in T though folio numbers are continuous. — ^b) S धिक्कोऽत्र. S सोऽपि संप्राप्त एव ।

— S₃ सज्जं (खङ्गं). S झटिति हहहहा. — ^d) S इत्येवं दैत्यराजं. S सोऽवतादः॥○ Smk.

2.76(वाक्पतिनाथस्य); Khap. 34 (28); At. p. 6; KHA. 152; Kvv. p. 6.

129 — ^a) P एकजन्मा. S_{1.2} P 'लगुडी. — ^b) P शिरःप्रावृतः. — ^c) S 'नुबन्धः;

P 'नुभावः. — ^d) P गोरक्षणीयः. ○ PG. 152 (योगेश्वरस्य). 130 — ^c) P विलोक्य.

(131)
S. 1.53.3
(शुभाङ्गस्य)
P. 31a

एते लक्ष्मण जानकीविरहिणं मां खेदयन्त्यम्बुदा
मर्माणीव च घट्टयन्त्यलममी क्रूराः कदम्बानिलाः ।
इत्थं व्याहृतपूर्वजन्मविरहो यो राधया वीक्षितः
सेष्यं शङ्कितया स वः सुखयतु स्वप्रायमानो हरिः ॥ २८ ॥

(132)
S. 1.68.3

मिथ्याकण्डूतिसाचीकृतगलसरणिर्येषु जातो गरुत्मान्
ये निद्रां नाटयद्भिः शयनफणिफणैर्लक्षिता न श्रुताश्च । ↑ K. 11a
ये च ध्यानानुबन्धच्छलमुकुलदृशा वेधसा नैव दृष्टास्
ते लक्ष्मीं नर्मयन्तो निधुवनविधयः पान्तु वो माधवस्य ॥ २९ ॥
राजशेखरस्य ॥

(133)
P. 33b

प्रत्यग्रोन्मेषजिह्वा क्षणमनभिमुखी रत्नदीपप्रभाणाम्
आत्मव्यापारगुर्वी जनितजललवा जृम्भितैः साङ्गभङ्गैः ।
नागाङ्गं मोक्तुमिच्छोः शयनमुरुफणाचक्रवालोपधानम्
निद्राच्छेदाभिताम्रा चिरमवतु हेरदृष्टिराकेकरा वः ॥ ३० ॥
विशाखदत्तस्य ॥

(134)
S. 1.39.1
P. 37a

दंष्ट्रापिष्टेषु सद्यः शिखरिषु न कृतः स्कन्धकण्डूविनोदः
सिन्धुध्वङ्गावगाहः खुरकुहरविशत्तोयतुच्छेषु नासः ।
प्राप्ताः पातालपङ्के न लुठनरतयः पोत्रमात्रोपयुक्ते
येनोद्धारे धरित्र्याः स जयति विभुताविधितेच्छो वराहः ॥ ३१ ॥
वराहमिहरस्य ॥

(135)
S. 1.37.4
P. 36a
(अपिदेवस्य)

पातु त्रीणि जगन्ति पार्श्वकषणप्रक्षुण्णदिग्मण्डलो
नैकाव्विस्तिमितोदरः स भगवान् क्रीडाङ्गः केशवः ।
त्वङ्गन्निष्ठुरपृष्ठरोमखचितब्रह्माण्डभाण्डस्थिते[र]
यस्योत्स्फालकुतूहलेन कथमप्यङ्गेषु जीर्णायितम् ॥ ३२ ॥
रघुनन्दनस्य ॥

131 — ^δ) S₃ च खंडयंल- — [°]) P व्याकृत- . ○ KHA. 131. 132 ○ ŚB. 3.298. 133 — ^δ) P जनलवो. P संगिसंगैः. — [°]) P नागाक्तं. ○ Mud. 3.21; Smk. 2.62 (विशाखदेवस्य); Amd. 168; Skb. 5.65; ŚB. 2.77, 3.56. 134 — ^a) P दंष्ट्रापिष्टेषु. P कंडं. — ^δ) P खुरविवर- — [°]) S₃ ननु च न रतयः. P पोतपात्रोपयोगाद्. — ^d) S बृहितेच्छो. ○ Vkj. 1.29. 135 — [°]) S मांडावधेर; P खंडस्थितैर्. — ^d) S₁ मत्स्योत्फाल-; S₂. 3 P यस्योत्फाल- . ○ Ssm. 970.

ये संतापितनाभिपद्ममधवो ये स्नापितोरःस्रजो (136)
 ये तापात्तरलेन तल्पफणिना प्रीतप्रतीपोज्झिताः ।
 ये राधास्मृतिसाक्षिणः कमलया सासूयमाकर्णिता
 गाढान्तर्दवथोः प्रतप्तसरलाः श्वासा हरेः पान्तु वः ॥ ३३ ॥
 पुष्पाकस्य ॥

सेयं द्यौस्तदिदं शशाङ्कदिनकृच्चिह्नं नभः सा क्षितिस् (137)
 तत्पातालतलं त एव गिरयस्तेऽम्भोधयस्ता दिशः । S. 1.63.1
 इत्थं नाभिविनिर्गतेन सशिरःकम्पाद्भुतं वेधसा (वाक्पतिराजस्य)
 यस्यान्तश्च बहिश्च दृष्टमखिलं त्रैलोक्यमव्यात्स वः ॥ ३४ ॥ P. 33a
 (वाचस्पतेः)

युक्तं मानद ↑ मामनन्यमनसं वक्षःस्थलस्थायिनीं K. 11b 138
 भक्तामप्यवधूय कर्तुमधुना कान्तासहस्रं तव । P. 28b
 इत्युक्त्वा फणभृत्फणामणिगतां स्वाभेव मत्वा तनुं
 निद्राच्छेदकरं हरेरवतु वो लक्ष्म्या विलक्षस्मितम् ॥ ३५ ॥
 भासस्य ॥

अग्रे गच्छत ↑ धेनुदुग्धकलशानादाय गोप्यो गृहं ↑ T. 14a 139
 दुग्धे वस्कयणीकुले पुनरियं राधा शनैर्यास्यति । T. 41
 इत्यन्यव्यपदेशगुप्तहृदयः कुर्वन् विविक्तं व्रजं P. 31a
 देवः कारणनन्दसूनुरशिवं कृष्णः स मुष्णातु ↑ वः ॥ ३६ ॥ ↑ N. 5a (anon)

सत्रासार्ति यशोदया प्रियगुणप्रीतेक्षणं राधया 140
 लम्बैर्बलवसूनुभिः सरभसं संभावितात्मोजितैः । T. 42
 भीतानन्दितविस्मितेन विषमं नन्देन चालोकितः S. 1.60.1
 पायाद्वः करमूर्धसुस्थितमहाशैलः सलीलो हरिः ॥ ३७ ॥ (सोछोकस्य)
 सोन्नोकस्यैतौ ॥

137 — ^a) P साक्षिभिस्. — ^b) Ssअंभोवरास्. 138 — ^a) K विलक्ष्य. ○ Smk.
 2.97; Shv. A. 10a. 79; Sb. 4b. 139 — ^b) T वष्कयिणी-; P रस्कयनी- — ^c) P
 विभक्तं व्रजन्. — ^a) P अनिशं. P पुष्णातु. 140 — ^b) S1. 3 नम्रैर्. — ^c) S2 विस्मयेन.
 — ^a) S करपद्म. ○ PG. 264 (साहोकरस्य).

141
T. 43
S. 1.41.1
(दक्षस्य)

दंष्ट्रासङ्कटवक्त्रकन्दरतरङ्गिहाभृतो हव्यभुग्-
ज्वालाभासुरभूरिकेशरिसटाभारस्य दैत्यद्रुहः ।
व्यावल्गद्वलवद्विरण्यकशिपुक्रोडस्थलीपाटन-
स्पष्टप्रस्फुटदस्थिपञ्जररवक्रूरा नखाः पान्तु वः ॥ ३८ ॥
वाक्पतेः ॥

(142)
T. 44
S. 1.59.2

लक्ष्म्याः केशप्रसवरजसां बिन्दुभिः सान्द्रपातैर्
अभ्यर्णश्रीर्धननिधुवनक्लान्तिनिद्रान्तरेषु ।
दोर्दण्डोऽसौ जयति जयिनः शार्ङ्गिणो मन्दराद्रि-
ग्रावश्रेणीनिकषमसृणक्षुण्णकेयूरपत्रः ॥ ३९ ॥
श्रीभगीरथस्य ॥

(143)
T. 45

नखक्रकचदारणस्फुटितदैत्यवक्षःस्थल-
क्षरत्क्षतजनिर्झरप्रतिविभावितस्वाकृतेः ।
हरेरपरकेशरिक्षुभितचेतसः पातु वः
सरोषललिताधरभ्रुकुटिभङ्गभीमं मुखम् ॥ ४० ॥
वाक्पतितिराजस्य ॥

(144)
T. 46
S. 1.52.1
(अभिनन्दस्य)

वत्स क्षमाधरगह्वरेषु विचरन् चारप्रचारे गवां
हिंस्रान्वीक्ष्य पुरः पुराणपुरुषं † नारायणं ध्यास्यसि । † K. 12a
इत्युक्तस्य यशोदया मुररिपोरव्याजगन्ति स्फुरद्-
बिम्बोष्ठद्वयगाढपीडनवशादव्यक्तभावं स्मितम् ॥ ४१ ॥

(145)
T. 47

देवो हरिर्जयति यज्ञवराहरूपः
सृष्टिस्थितिप्रलयकारणमेक एव ।
यस्योदरस्थितजगत्रयबीजकोश-
निर्गच्छदङ्कुरशिखेव विभाति दंष्ट्रा ॥ ४२ ॥
सोन्नोकस्य ॥

141 — °) S2 °कंकटः. S वक्त्र (S3 °ज्र°) वर्धरल्लज्. — °) S2.3 °मास्वरः. T2 S °केशरः. — °) S1.2 °पाटलः. O Sp. 4066 (हनूमतः); Srb. p. 19.51; Khap. 37.
142 — °) S1 °प्रसरः. — °) T2 S1 उद्वर्णः; S2.3 उद्वर्णः. S1 °क्लान्ति°. — °) K °भागी°;
S om. श्री°. 144 — °) S स्यावरकन्दरेषु. — °) K परः (पुरः). O Shv. A. 9a. 57
(अभिनन्दस्य); PG. 149 (अभिनन्दस्य). 145 — °) T °मेकमेव.

बीजं ब्रह्मैव देवो मधु जलनिधयः कर्णिका स्वर्णशैलः
 कन्दं नागाधिराजो वियदतिविपुलः पत्रकोशावकाशः ।
 द्वीपाः पत्राणि मेघा मधुपकुलममूस्तारका गर्भधूलिर्
 यस्यैतन्नाभिपद्मं भुवनमिति स वः शर्म देवो ददातु ॥ ४३ ॥
 मालायुधस्य ॥

(146)
 T. 48
 S. 1.63.4
 (हलायुधस्य)

कनकनिकषस्वच्छे राधापयोधरमण्डले
 नवजलधरश्यामामात्मद्युतिं प्रतिबिम्बिताम् ।
 असितसिचयप्रान्तभ्रान्त्या मुहुर्मुहुरुत्क्षिपञ्च
 जयति जनितव्रीडानम्रप्रियाहसितो हरिः ॥ ४४ ॥
 वैदोक्तस्य ॥

(147)
 T. 49

॥ इति विष्णुव्रज्या ॥ ६ ॥

॥ ततः सूर्यव्रज्या ॥ ७ ॥

यस्याधोधस्तथोपर्युपरि निरवधि भ्राम्यतो विश्वमश्वैर्
 आवृत्तालतलीलां रचयति रयतो मण्डलं तिग्मधाम्नः ।
 सोऽव्यादुत्तप्तकार्तस्वरसरलशरस्पर्धिभिर्धामदण्डैर्
 उदण्डैः प्रापयन् वः प्रचुरतमतमःस्तोममस्तं समस्तम् ॥ १ ॥
 राजशेखरस्य ॥

148
 T. 50
 P. 50a

शुकतुण्डच्छवि सवितुश्चण्डरुचः पुण्डरीकवनबन्धोः ।
 मण्डलमुदितं वन्दे कुण्डलमाखण्डलाशयाः ॥ २ ॥
 विद्यायाः ॥

149
 T. 51
 S. 1.2.3
 P. 49b

तुङ्गोदयाद्रिभुजगेन्द्रफणोपलाय
 व्योमेन्द्रनीलतरुकाञ्चनपल्लवाय ।

150
 T. 52
 S. 1.2.1
 P. 48b

संसारसागरसमुत्क्रमयोगिसार्थ-

प्रस्थानपूर्णकलशाय नमः सवित्रे ॥ ३ ॥

वराहमिहिरस्य ॥

146 — ^b) S कंदो. S वियदपि. — ^c) S₁ 'मभूतारका'. T 'धूली'; K 'धूलि'.
 — ^d) S दधातु. 147 — ^d) T 'सहितो. O Smk. 1.31; KHA. 110; Skb. 3.110,
 5.17; ŚB. 2.315, 3.316; SK. 6.600; Amd. 120. Vrajyā 6 : K विष्णोव्रज्या.
 148 — ^a) K यस्याबोध-. — ^b) K 'लभ'; P 'नाभ' ('लत'). P वयतो. P 'धास्त्रेः'.
 — ^c) P 'स्वरसकलसम-'. O Kav. p. 88; KHA. 108. 149 — ^e) T om. विद्यायाः.
 O Sūktirat. 12; Ssm. 728; SK. 1.143; Śp. 86 (नागम्मायाः); Srb. p. 27.2.
 150 — ^c) T₂ SP 'समुत्क्रमि-'. P 'योगसानु-'. — ^e) K वाराहमिहिरस्य ॥

151*
T. 53

संसक्तं सिक्तमूलादभिनवभुवनोद्यानकौतूहलिन्या
यामिन्या कन्ययेवामृतकरकलशावर्जितेनामृतेन ।
अर्कालोकः क्रियाद्वो मुदमुदयशिरश्चक्रवालालवालाद्
उद्यन् बालप्रवालप्रतिमरुचिरहःपादपप्राक्प्रवालः ॥ ४ ॥
मयूरस्य ॥

॥ इति सूर्यव्रज्या ॥ ७ ॥

↑ ॥ ततो वसन्तव्रज्या ॥ ८ ॥

↑ K. 12b

152
T. 54
S. 2.153.1
P. 87a

आरक्ताङ्कुरदन्तुरा कमलिनी नायामिनी यामिनी
स्तोकोन्मुक्ततुषारमम्बरमणरीषट्प्रगलभं महः ।
अप्येते सहकारसौरभमुचो वाचालिताः कोकिलैर्
आयान्ति प्रियविप्रयुक्तयुवतीमर्मच्छिदो वासराः ॥ १ ॥
संघश्रियः ॥

153
T. 55
P. 90a

नैवैके वयमेव कोकिलवधूकण्ठोच्चरत्पञ्चम-
स्थानोद्धोधितपञ्चमार्गणगुणास्फालेन रोमाञ्चिताः ।
पश्येते तरवोऽपि सुन्दरि जरत्पत्रव्ययानन्तरो-
द्विन्नापाटलकोटिसंपुटदलप्रादुर्भवत्कुञ्जलाः ॥ २ ॥
विनयदेवस्य ॥

154
T. 56

मलयमहीधरपवनः कलकण्ठकलध्वनिर्निकुञ्जलताः ।
उत्कलिका उत्कलिकाश्चेतसि जनयन्ति लोकस्य ॥ ३ ॥
श्रीकण्ठस्य ॥

155
T. 57
P. 90a

कान्तेन प्रहितो नवः प्रियसखीवर्गेण बद्धस्पृहश्
चित्तेनोपहृतः स्मराय न समुत्सृष्टुं गतः पाणिना ।
आमृष्टो मुहुरीक्षितो मुहुरभिघ्रातो मुहुर्लोठितः
प्रत्यङ्गं च मुहुः कृतो मृगदृशा किं किं न चूताङ्कुरः ॥ ४ ॥
वाक्कूटस्य ॥

151 ○ Sūryasataka 34. — ^a) °प्राक्प्ररोहः. 152 — ^a) P °विप्रमुक्तः.
153 — ^a) P कंठोच्छलत्. — ^b) P पञ्चमध्वाना. 154 — ^c) K श्रीकण्ठस्य.
155 — ^b) P °नोपकृतः सारा न समतस्पष्टं. — ^c) P °रहिघ्रातो. P लोचितः.

द्विस्त्रिः कोकिलया स्तं त्रिचतुरैश्चूताङ्कुरैरुद्धतं
 कोषान् बिभ्रति किंशुका मधुकरश्रेणीजुषः पञ्चषान् ।
 कापि कापि मदाकुलकुलतया कान्तापराधग्रह-
 ग्रन्थिच्छेदसमुद्यतं च हृदयं दोलायते सुभ्रुवाम् ॥ ५ ॥
 नीलस्य ॥

156
T. 58

जम्बूनां कुसुमोदरेष्वतिरसादाबद्धपानोत्सवाः
 कीराः पक्वफलाशया मधुकरीश्चम्बन्ति मुञ्चन्ति च ।
 एतेषामपि पश्य किंशुकतरोः पत्रैरभिन्नत्विषां
 पुष्पभ्रान्तिभिरापतन्ति सहसा चञ्चूषु भृङ्गाङ्गनाः ॥ ६ ॥
 राजशेखरस्य ॥

↑ N. 5b

157
T. 59
S. 2.152.1

दृश्यन्ते मधुमत्तकोकिलवधूनिर्धूतचूताङ्कुर-
 प्राग्भारप्रसरत्परागसिकतादुर्गास्तटीभूमयः ।
 याः कृच्छ्रादभिलङ्घ्य लुब्धकभयात्तैरेव रेणूत्करैर्
 धारावाहिभिरस्ति लुप्तपदवीनिःशङ्कमेणीकुलम् ॥ ७ ॥
 मुरारेः ॥

↑ K. 13a

158
T. 60

अशिथिलपरिस्पन्दः कुन्दे तथैव मधुव्रतो
 नयनसुहृदो वृक्षाश्चैते न कुञ्जलशालिनः ।
 दलति कलिका चौती नास्मिस्तथा मृगचक्षुषाम्
 अथ च हृदये मानग्रन्थिः स्वयं शिथिलायते ॥ ८ ॥

(159)
T. 61

कान्तां हित्वा विरहविधुरारम्भखेदालसाङ्गीं
 मामुलङ्घ्य व्रजतु पथिकः काऽपि यद्यस्ति शक्तिः ।
 इत्याशोकी जगति सकले वल्लरी चीरिकेव
 प्राप्तारम्भे कुसुमसमये कामदेवेन दत्ता ॥ ९ ॥

(160)
T. 62
P. 90a

156— °) N doubtful, T महाकुल- 157 — °) S1. 2 °दारब्धपानो- ° Smk.
 109.23 (वसुक्त्य); Skb. 3.78; ŚB. 2.310; Kāvyaakalpalatā p. 175. 158 °
 Anr. 5.6; Smk. 109.21 (मुरारेः). 160 — °) P शक्तः. — °) P पल्लरी (वल्लरी).

(161)
T. 63
S. 2.153.2
P. 90b

मन्दं दक्षिणमाह्वयन्ति पवनं पुंस्कोकिलव्याहृतैः
संस्कुर्वन्ति वनस्थलीः किसलयोत्तंसैर्निषण्णालिभिः ।
चन्द्रं सुन्दरयन्ति मुक्ततुहिनप्रावारया ज्योत्स्नया
वर्धन्ते च विवर्धयन्ति च मुहुस्तेऽमी स्मरं वासराः ॥ १० ॥

(162)
T. 64

हृद्यस्त्रिगधैः परभृतस्तैर्मुक्तदीर्घप्रवासः
प्रत्यावृत्तो मधुरिति वदन्दक्षिणो गन्धवाहः ।
शिञ्जलोलभ्रमरवलयः काननालीवधूनां
सद्यः कुन्दस्मितबृहतिकाः पूर्णपात्रीकरोति ॥ ११ ॥

(163)
T. 65

लोलैः कोकिलमण्डलैर्मधुलिहां चंचूर्यमाणैर्गणैर्
नीरन्ध्रैर्गृहवाटिकापरिसरेष्वङ्गारितैः किंशुकैः ।
प्रारब्धे तिमिरे वसन्तसमयक्षोणीपतेभ्राम्यतः
प्रस्निग्धा परितो धृतेव कलिकादीपावलिश्चम्पकैः ॥ १२ ॥
मनोविनोदस्यैतौ ॥

(164)
T. 66

च्युतसुमनसः कुन्दाः पुष्पोद्गमेष्वलसा द्रुमा
मनसि च गिरं ग्रथन्तीमे किरन्ति न कोकिलाः ।
अथ च सवितुः शीतोत्थासं लुनन्ति मरीचयो
न च † जरठतामालम्बन्ते क्लमोदयदायिनीम् ॥ १३ ॥ † K 13b

(165)
T. 67
S. 2.154.2

साम्यं संप्रति सेवते विचकिलं षाण्मासिकैर्मौक्तिकैर्
बाह्लीकीदशनव्रणारुणतलैः पत्रैरशोकोऽर्चितः ।
भृङ्गालङ्घितकोटि किंशुकमिदं किञ्चिद्विवृन्तायते
माञ्जिष्ठैर्मुकुलैश्च पाटलितरोरन्यैव काचिल्लिपिः ॥ १४ ॥

161 — ^a) P °णमार्हयन्ति. P °किलव्याकुलं. — ^b) P संघूर्णति. Ss P वनस्थली-. — ^d) P °स्तेमीश्वरं. 164 — ^a) K °युत-. — ^d) T जरठा°. ○ Auc. ad. 5.26 (मालव-कुवलयस्य); Vām. ad. 3.2.5; Kav. p. 108; KHV. 320, 420 (ab only); Amd. 522. 165 — ^b) S °रणतरैः. — ^c) S भृङ्गी-. Ss विवृत्तायते. — ^d) S °वृत्तैव. ○ Vid. 1.25; Kav. p. 109 (a only, rest differs); Bāl. 5.38 (a differs); KHV. 322 (as in Kav.); ŚB. 3.28; Srb. p. 333.100.

गर्भग्रन्थिषु वीरुधां सुमनसो मध्येऽङ्कुरं पल्लवा
 वाञ्छामात्रपरिग्रहः पिकवधूकण्ठोदरे पञ्चमः ।
 किं च त्रीणि जगन्ति जिष्णु दिवसैर्द्वित्रैर्मनोजन्मनो
 देवस्यापि चिरोज्झितं यदि भवेदभ्यासवश्यं धनुः ॥ १५ ॥
 राजशेखरस्यैतौ ॥

(166)
 T. 68
 S. 2.151.1

शीतार्तेरिव भग्नशैशिरनिशाभागैरहः स्फायते
 गर्भं बिभ्रति किंशुका इव दिशां तापाय वह्नयङ्कुरम् ।
 किं च स्वाश्रयसंभृतप्रथिमसुच्छायातपाङ्गेष्वयं
 लोकः स्तोकरसोऽद्य न कचिदपि स्वच्छन्दमानन्दति ॥ १६ ॥
 त्रिलोचनस्य ॥

(167)
 T. 69

उद्भिन्नस्तवकावतंससुभगाः प्रेङ्खन्मरुन्नर्तिताः
 पुष्पोद्गीर्णपरागपांशुललसत्पत्रप्रकाण्डत्विषः ।
 गम्भीरक्रमपञ्चमोन्मदपिकध्वानोच्छलद्गीतयः
 प्रत्युज्जीवितमन्मथोत्सव इव क्रीडन्त्यमू भूरुहः ॥ १७ ॥
 प्रागेव जैत्रमस्त्रं सहकारलता स्मरस्य चापभृतः ।
 किं पुनरनल्पनिपतितमधुकरविषकल्कलेपेन ॥ १८ ॥
 शुभाङ्गस्य ॥

(168)
 T. 70

स्वस्ति श्रीमलयाचलात्स्मरसखः श्रीमान्वसन्तानिलः
 क्रीडावेश्मसु कामिनः कुशलयत्येतच्च वक्तीतरत् ।
 एषोऽहं मुदितालिकोकिलकुलं कुर्वन् वनं प्राप्तवान्
 युष्माभिः प्रियकामिनीपरिगतैः स्थातव्यमस्मादिति ॥ १९ ॥
 एते नूतनचूतकोरकघनग्रासातिरेकीभवत्-
 कण्ठध्वानजुषो हरन्ति हृदयं मध्येवनं कोकिलाः ।
 येषामक्षिनिभेत्न भान्ति भगवद्भूतेशनेत्रानल-
 ज्वालाजालकरालितासमशराङ्गारस्फुलिङ्गा इमे ॥ २० ॥

170
 T. 72
 P. 90b

171
 T. 73
 S. 2.155.1

↑ K. 14a

166 — °) K राजशेखरस्य. ○ Vid. 1.23; Kav. p. 108; At. p. 67; KHV. 321; Smk. 59.5 (राजशेखरस्य); ŚB. 2.321; Srb. p. 333.101. 167 — °) K प्रथमतश्चायातपाः शे°. — °) T त्रिलोचनस्य. 168 — °) T °पिकस्था (T₁ °था). नो. — °) T क्रीडन्त्यमी. 170 — °) KP °लयधेताश्च वक्त्री°. — °) P मुदितानि कोकिलकलध्वानारवः. 171 — °) S₃ °घनध्वाना°. — °) S₁ कण्ठे. — °) S इव (इमे).

172
T. 74

किंशुककलिकान्तर्गतचन्द्रकलास्पर्धि केशरं भाति ।
रक्तनिचोलकपिहितं धनुरिव जतुमुद्रितं वितनोः ॥ २१ ॥
वल्लणस्य ॥

173
T. 75
S. 2.152.5
(वीर्यमित्रस्य)

वाप्यो दन्तुरितोदराः कमलिनीपत्राङ्कुरग्रन्थिभिश्च
चूतानां कलिकामिलन्मधुलिहां कापि स्थितिर्वर्तते ।
दौर्भाग्योपनयाय सांप्रतमयामल्पोऽपि मार्गश्रमः
शिक्षामुल्ललितुं ददाति रजसां गत्रीपथे मारुतः ॥ २२ ॥
अभिनन्दस्य ॥

174
T. 76

आरक्तैर्नवपल्लवैर्विटपिनो नेत्रोत्सवं तन्वते
तान् धुन्वन्नयमभ्युपैति मधुरामोदो मरुदक्षिणः ।
तेनालिङ्गितमात्र एव विधिवत् प्रादुर्भवन्निर्भर-
क्रीडाकूतकषायितेन मनसा लोकोऽयमुन्माद्यते ॥ २३ ॥

175
T. 77

काप्यन्या मुकुलाधिकारमिलिता लक्ष्मीरशोकद्रुमे
माकन्दः समयोचितेन विधिना धत्तेऽभिजातं वपुः ।
किं चाषाढगिरेरनङ्गविजयप्रस्तावनापण्डितः
स्वैरं सर्पति बालचन्दनलतालीलासखो मारुतः ॥ २४ ॥

176
T. 78
S. 2.154.3
(कस्यचित्)

वह्निर्मन्ये हिमजलमिषात्संश्रितः किंशुकेषु
व्यामं धूमैः स खलु कुरुते काननं कोरकाख्यैः ।
संतापार्थं कथमितरथा पान्थसीमन्तिनीनां
पुष्पव्याजाद्विसृजति शिखाश्रेणिमुद्रादशोणीम् ॥ २५ ॥
पौतायनेः ॥

172 — ^b) N स्पर्धितः चिरं?; K स्पर्धित सचिरं. ○ Śp. 3794 (विज्जाकायाः); Smk. 59.12 (विज्जाकायाः); SK. 3.352; SG. 73a; Srb. p. 331.11. 173 — ^a) S वापी. S °दरा. — ^c) T₂ °तमपाम्. — ^d) S किं चान्यत्कुसुमायुधोऽद्य भगवान्धत्ते सगर्वं धनुर्ज्यामुन्माष्टि च पञ्चभिश्च विशिखैर्जेतुं जगद्वाञ्छति. 174 — ^b) T₁ मधुरामोदो. — ^c) T₁ विधि*. T₂ विधिना. — ^d) T उन्माद्यति. 176 — ^a) S °जलभयात्. — ^b) S श्यामं. — ^d) S1.8 °शोणां. — ^e) T यौतायणेः.

श्रोण्यां चित्रः कुरुबकगुणः कर्णयोर्मुग्धचूतं 177
 रक्ताशोकं प्रणयि कुचयोर्मधवी मूर्धजेषु । T. 79
 सर्वाङ्गीणो बकुलरजसा पिञ्जरेणोपरागः
 स्त्रैणो यूनां भवतु रतये वेशसर्वाभिसारः ॥ २६ ॥
 सावर्णेः ॥

मुग्धाताम्रैर्नवकिशल्यैः संभृतोदारशोभं 178
 प्रादुर्भूतभ्रमरसरणीयौवनोद्भेदचिह्नम् । T. 80
 सीमन्तिन्यः कुसुमधनुषा बद्धसख्यस्य मासः P. 90a
 स्निग्धस्मेरैर्मुखमधिगुणं दृष्टिपातैः पिबन्ति ॥ २७ ॥
 वागुरस्य ॥

शिलीमुखैरद्य मनोज्ञपक्षैर्विषोपलेपादिव कज्जलभैः । 179
 नितान्तपूर्णा मुचकुन्दकोषा विभान्ति तूणा इव मन्मथस्य ॥ २८ ॥ T. 81
 शुभाङ्गस्य ॥ P. 91a

स्नेहं स्रवन्ति तरवः पञ्चापि † क्षिपति मार्गणान्मदनः । † N. 6a 180
 परिमुक्तकण्ठरोधः परपुष्टः क्षरति माधुर्यम् ॥ २९ ॥ T. 82
 श्रीधर्माकरस्य ॥

संकुचिता इव पूर्वं दुर्वारतुषारजनितजडिमानः । 181
 संप्रत्युपरमति हिमे क्रमशो दिवसाः प्रसारजुषः ॥ ३० ॥ T. 83
 श्रीधरणीधरस्य ॥

दुःस्लिष्टदुर्लक्ष्यपलाशसंधीन्यापाटलाग्राणि हरिन्ति मूले । (182)
 कुशेशयानां शुक्लशावभांसि प्रादुर्बभूवुर्नवकुञ्जलानि ॥ ३१ ॥ T. 84

उपनयति कपोले लोलकर्णप्रवाल- 183
 क्षणमुकुलनिवेशान्दोलनव्यापृतानाम् । T. 85
 परिमलितहरिद्रान् संप्रति द्राविडीनां
 नवनखपदतिक्तानातपः स्वेदबिन्दून् ॥ ३२ ॥
 योगेश्वरस्य ॥

177 — ^a) K भवति. 178 — ^a) P °शोभां. — ^b) P °भ्रमरसरणी-. — ^c) P °वर्धसख्यं. 179 — ^c) P युतकुन्द-. — ^e) T om. 180 — ^a) K परिपुष्टः. — ^e) T श्रीधर्म-. 181 — ^b) T₂ दुर्ग इव (दुर्वार-). — ^c) T उपरमित-. — ^e) N om. श्री- 183 — ^c) K परिमलित-.

(184)
T. 86

सद्यस्तप्तो भ्रमति रजनीं वासरः खण्डयित्वा
क्षीणक्षीणा तदनु भजते सापि सम्यक्प्रसादम् ।
एको † लोके कथयति नरस्येष्टजाते निसर्गं
नार्याः पुंसि स्थितिमनुगुणां शंसति स्पष्टमन्या ॥ ३३ ॥

† T. 17b

185
S. 2.154.4
(वामनस्य)

इदानीं प्लक्षाणां जठरदलविश्लेषचतुरः
स्थितीनामाबन्धः स्फुटति शुक्चञ्चूपुटनिभः ।
ततः स्त्रीणां हन्त क्षममधरकान्तिं कलयितुं
समन्तान्निर्याति स्फुटसुभगरागं किसलयम् ॥ ३४ ॥

186

उद्गच्छत्यलिङ्गङ्कृतिः स्मरधनुर्ज्यामञ्जुगुञ्जारवैर्
निर्याता विषलिप्तभल्लिविषमाः कंकलिफुल्लच्छटाः ।
रे संप्रत्यपवित्रमत्र पथिकाः सारम्भमुज्जृम्भते
चूतो दूत इवान्तकस्य कलिकाजालस्फुरत्पल्लवः ॥ ३५ ॥ †K. 15a

187
S. 2.154.1

मिथःक्रीडालोलभ्रमरभरभङ्गाङ्कुररस-
प्रसेकप्रोन्मीलत्परिमलसमालब्धपवनः ।
इतोऽस्त्येष श्रीमानविरलमिदानीं मुकुलितः
प्रयच्छन्नुन्मादानहह सहकारद्रुमयुवा ॥ ३६ ॥

188
S. 2.152.2

अङ्कुरिते पल्लविते कोरकिते विकसिते च सहकारे ।
अङ्कुरितः पल्लवितः कोरकितो विकसितश्च हृदि मदनः ॥ ३७ ॥

189

उत्फुल्ला नवमालिका मदयति घ्राणेन्द्रियाह्लादिनी
जातं धूसरमेव किंशुकतरोराश्यामलं जालकम् ।
आचिन्वन्ति कदम्बकानि मधुनः पाण्डूनि मत्तालयः
स्त्रीणां पीनघनस्तनेषु कणवान् स्वेदः करोत्यास्पदम् ॥ ३८ ॥
भवभूतेः ॥

184 — ^a) T वासवः. — ^d) K पुस्थिस्थितिः. 185 — ^a) S1. १ जरठ-
— ^b) KS स्फुरति. K °पुटमिभः. — ^c) S हस्तक्षम. — ^d) S३ °रागः किसलयः. ° Vām.
ad 4.2.2. 186 — ^c) K अपमित्रः. 187 — ^b) S °मन्त्राङ्कुरः. — ^b) S1 °समारद्धः.
— ^c) S इतोऽस्त्येष. — ^d) S °त्युन्मादान्. 188 — ^a) S om. हृदि; S2. ३ मदनोऽसौ. °
Dhv. ad 2.28; Vykh. ad 3.27; SB. 2.3. 189 — ^a) K नवमल्लिका. — ^b) N
यातं. — ^c) K पाण्डूनिमित्ता-

सपदि सखीभिर्निभृतं विरहवतीस्नातुमत्र भज्यन्ते ।
सहकारमञ्जरीणां शिखोद्गमग्रन्थयः प्रथमे ॥ ३९ ॥

190
P. 91a

राजशेखरस्य ॥

॥ इति वसन्तव्रज्या ॥ ८ ॥

॥ ग्रीष्मव्रज्या ॥ ९ ॥

विश्लेषो जनितः प्रियैरपि जनैरुज्जृम्भितं नालिकैर्
मित्रेणापि खरायितं तरुण्या दीर्घायितं तृष्ण्या ।
गुर्वी वल्लभता जडैरधिगता दोषाकरः सेव्यते
हा कालः किमयं कलिर्न हि न हि प्राप्तः स घर्मागमः ॥ १ ॥

191
P. 91a

तदात्वस्नातानां मलयजरसार्द्राद्रवपुषां
कचान् बिभ्राणानां दरविकचमल्लीमुकुलिनः ।
निदाघार्कप्रोषग्लपितमहिमानं मृगदृशां
परिष्वङ्गोऽनङ्गं पुनरपि शनैरङ्कुरयति ॥ २ ॥

192
S. 2.159.1

मङ्गलार्जुनस्य ॥

प्रवृद्धतापो दिवसोऽतिमात्रमत्यर्थमेव क्षणदा च तन्वी ।
उभौ विरोधक्रियया विभिन्नौ जायापती सानुशयाविव स्तः ॥ ३ ॥
बटोः ॥

(193)

सर्वाशारुधि दग्धवीरुधि सदा सारङ्गबद्धक्रुधि
क्षामक्षमारुहि मन्दमुन्मधुलिहि स्वच्छन्दकुन्दद्रुहि ।

(194)
P. 91b
(anon)

शुष्यच्छ्रोतसि तप्तभूमिरजसि ज्वालायमानाम्भसि
ज्येष्ठे मासि खार्कतेजसि कथं पान्थ व्रजजीवसि ॥ ४ ॥

↑ K. 15b

बाणस्य ॥

190 ○ Vid. 1.24; Bāl. 5.39; ŚB 1.430, 4.712; Srb. p. 331.14.
191 P °णयोदीर्घायितं. — °) K वल्लभता. P जनैर्. — °) P घर्मोदयः. ○ Sbh. 1707 (रतिमित्रस्य); JSV. 272.1. 192 — °) S °रसैराद्रं. — °) Ss कुचान्. — °) S °प्रोषं. ○ Śp. 3834; Sbh. 1714; Ssm. 850. 193 ○ Slp. 7.14.
194 — °) P शारंग. — °) P °त्स्रोतसि. P द्वारायमाना. ○ Smk. 60.26 (भट्टबाणस्य); Ś p. 3854 (बाणभट्टस्य); Sbh. 1703 (भट्टबाणस्य); KHA. 434; Skb. 2.214, 5.463; ŚB 2.396; SK. 3.339; Amd. 556; JSV. 272.3.

195
P. 91b

गुरुर्गर्भारम्भः क्लमयति कलत्रं बलिभुजः
समग्रोष्मा चूतं पचति पिचुमर्दं च दिवसः ।
इदानीं नीहारस्तिमितपवनप्रीतिजनितां
निशशेषो निद्रां नुदति पटुधूम्याटमुखरः ॥ ५ ॥
राजशेखरस्य ॥

(196)
P. 91b

सान्द्रक्षीणप्रततविततच्छिन्नभुग्नोन्नताभिः
प्रायः कश्मीरजरुचिजुषो दाववहेः शिखाभिः ।
वायुः सञ्चारिण इव लिखत्यानने दिग्वधूनां
धूमोद्गारैरगुरुपवनैः सान्तरान् पत्रभङ्गान् ॥ ६ ॥

197
T. 87

हिन्दोलामधुरोपलालनरसप्रीतप्रपापालिका-
गीतावर्जितमुग्धवातहरिणश्रेणीपरीतान्तिकाः ।
औत्सुक्यं जनयन्ति पान्थपरिषद्वर्माम्बुबिन्दूत्कर-
व्याक्षेपक्षममन्दमन्दमस्तो मार्गस्थलीपादपाः ॥ ७ ॥

↑ T. 19a

198
T. 88

चञ्चच्चुगणोदरैः शिथिलितप्रायांसमुत्पक्ष्मल-
न्यञ्चत्पक्षपुटावकाशविरमत्पार्श्वोष्मभिर्नीयते ।
जङ्घाकुञ्चनलब्धनीडनिविडावष्टम्भकष्टोज्झित-
क्षेपीयः पवनाभिघातरभसोत्क्षेपैरहः पक्षिभिः ॥ ८ ॥

↑ N 6b

199
T. 89

धास्यत्यद्य सितातपत्रसुभगं सा राजहंसी शिशोः
स्मेराम्भोरुहवासिनोऽपि शिरसि स्नेहेन पक्षद्वयम् ।
तृष्णार्तः शुक्लशवकोऽपि सुतनोः पीनस्तनासंगिनीं
मुक्ताहारलतां तदङ्गवसतिस्तोयाशया पास्यति ॥ ९ ॥

200
T. 90
S. 2.157.1

भुवां घर्मारम्भे पवनचलितं तापहतये
पटच्छत्राकारं वहति गगनं धूलिपटलम् ।
अमी मन्दाराणां द्रवदहनसंदेहितधियो
न दौकन्ते पातुं झटिति मकरन्दं मधुलिहः ॥ १० ॥

भवभूतेः ॥

195 — ^δ) P चूडं. 196 — ^α) K सांद्री. — ^δ) P काश्मीर°. K °मुखो
(°जुषो). P शिखाभिः. — ^α) K सिखोद्यानने; P निखन्यानने. — ^α) P °गुरुमलिनैः.
198 — ^α) K °गलोदरैः. 200 — ^δ) S1 पटच्छाया. S2 रहति. — ^α) S1 द्रवदहन.
— ^α) T दौकन्ते. — ^ε) T om.

अपां ↑ मूले लीनं क्षणपरिचितं चन्दनरसे	↑ K. 16a	201
मृणालीहारादौ कृतलघुपदं चन्द्रमसि च ।		T. 91
मुहूर्तं विश्रान्तं सरसकदलीकाननतले		S. 2.159.2
प्रियाकण्ठश्लेषे निवसति परं शैत्यमधुना ॥ ११ ॥		
प्रान्तारक्तविलोचनाञ्चलदरीव्यग्राल्पमक्षीभय-		(202)
प्रोद्धूतोभयशृङ्गकोटिविगलच्छैवालवल्लीसखैः ।		T. 92
पाथोबिन्दुभिरक्षिसंधिषु शनैः संसिच्यमानः सुखं		
मग्नो वारिणि दूरनिःसहतया निद्रायते सैरिभः ॥ १२ ॥		
तापं स्तम्बेरमस्य प्रकटयति करः शीकरैः कुक्षिमुक्षन्		203
पङ्कजं पल्लवानां वहति तटवनं माहिषैः कायकापैः ।		T. 93
उत्ताम्यत्तालवश्च प्रतपति तरणावांशवीं तापतन्द्रीम्		
अद्रिद्रोणीकुटीरे कुहरिणि हरिणासतयो यापयन्ति ॥ १३ ॥		
जाताः पान्थनखंपचाः प्रचयिनो गञ्जीपथे पांशवः		204
कासारोदरशेषमम्बु महिषो मग्नान्ति ताम्यत्तिमि ।		T. 94
दृष्टिर्धावति धातकीवनमसृक्तर्षेण तारक्षवी		
कण्ठान् बिभ्रति विष्किराः शरशमीनीडेषु नाडिंधमान् ॥ १४ ॥		
बाणस्यैतौ ॥		
सुभगसलिलवगाहाः पाटलिसंसर्गसुरभिवनवाताः ।		205
प्रच्छायसुलभनिद्रा दिवसाः परिणामरमणीयाः ॥ १५ ॥		T. 95
कालिदासस्य ॥		
अग्रे तप्तजला नितान्तशिशिरा मूले मुहुर्बाहुभिर्		206
व्यामथ्योपरतप्रपेषु पथिकैर्मार्गेषु मध्यंदिने ।		T. 96
आधाराः पुतबालशैवलदलच्छेदावकीर्णोर्मयः		
पीयन्ते हलमुक्तमग्नमहिषप्रक्षोभपर्याविलाः ॥ १६ ॥		
योगेश्वरस्य ॥		

201 — ^δ) T कूले. — ^ε) S2.3 °काननतटे. — ^α) S1 निविशति. S1.2 पदं. SB. 3.166. 202 — ^α) T °निलोचन. 203 — ^ε) T तरणावा (T2 नां) शवी; K तरसायांशवी. — ^α) T रात्रयो. K रापयति. O Vkj. 2.8 (cd only). 204 — ^α) T1 *डाः; T2 वाताः K लताः (जाताः). — ^ε) T1° सृक्तर्षेण; T2 °सृक्त. — ^α) T विष्किराः. T नाडींधमान्. — ^ε) T बाणस्योर्मौ. 205 O Śāk. 1.3; Srh. 185.3; Sab. 5.32a (कालिदासस्य); SB. 3.184; Srb. p. 335.4. 206 — ^δ) T °रतप्रियेषु.

(207)
T. 97

मृद्भूयिष्ठतया गुरून् परिहरन्नारण्यकान् गोमयान्
वल्मीकानुपगूहति प्रशिथिलं ज्वालाभिरुद्धलब्जान् ।
वह्निर्नीडकिलिञ्जसञ्चयसमुत्सिक्तश्चरन् कानने
प्रस्निग्धानिह † विष्किराण्डकललानाज्याशया लुम्पति ॥ १७ ॥

† K. 16b

तस्यैव ॥

208
T. 98

दूरीभूतशरारि विक्लवबकं संक्रान्तकारण्डवं
क्लाम्यत्कङ्कमचक्रवाकममिलन्मद्गु प्रयातप्लवम् ।
क्लिष्टकौञ्चमधार्तराष्ट्रमपतत्कोयष्टि निष्टीटिभं
सीदत्सारसमप्रसक्तकुररं कालेन जातं सरः ॥ १८ ॥

तस्यैव ॥

209
T. 99
S. 2.158.2
(मधुरशीलस्य)

तोयोत्तीर्णाः श्रयति कवरीः शेखरः सप्तलानां
शैत्यं सिञ्चत्युपरि कुचयोः पाटलाकण्ठदाम ।
कान्तं कर्णावभिनिविशते कोमलाग्रं शिरीषं
स्त्रीणामङ्गे विभजति तपस्तत्र तत्रात्मचिह्नम् ॥ १९ ॥

मधुरशीलस्य ॥

210
T. 100

शुकपत्रहरितकोमलकुसुमशटानां शिरीषयष्टीनाम् ।
तलमाश्रयति दिनातपभयेन परिपिण्डितं शैत्यम् ॥ २० ॥

वागुरस्य ॥

(211)
T. 101
S. 2.159.4

हरन्ति हृदयानि यच्छ्रवणशीतला वेणवो
यदर्धति करम्बिता शिशिरवारिणा वारुणी ।
भवन्ति च हिमोपमाः स्तनभुवो यदेणीदृशां
शुचेरुपरि संस्थितो रतिपतेः प्रसादो गुरुः ॥ २१ ॥

212
T. 102
S. 2.158.1

जलाद्राः संव्यानं बिसकिसलयैः केलिवलयाः
शिरीषैरुत्तंसो विचकिलमयी हाररचना ।
शुचावेणाक्षीणां मलयजरसार्द्राश्च तनवो
विना तन्त्रं मन्त्रं रतिरमणमृत्युञ्जयविधिः ॥ २२ ॥

† N. 7a

207 — °) T₁ मीत; T₂ लीड (नीड). 208 — °) T °प्रपात°. 209 — °)
S तोयोत्तीर्णा...कवरी शेखरं. K सप्तलानां. 210 — °) T °सटानां. 211 ° Vid.
4.4. — °) यदर्द (or च) ति...शिशिरवारिणा. Srb. p. 336.24. 212 — °)
S₁ जलाद्राः; S₂ जलाद्राः. — °) S₁ उत्तंसो. ° Vid. 4.3; Srb. p. 336.23.

रजनिविरमयामेष्वदिशन्ती रतेच्छां
किमपि कठिनयन्ती नारिकेलीफलाम्भः ।

213
T. 103

अपि परिणमयित्री राजरम्भाफलानाम्
दिनपरिणतिरम्या वर्तते ग्रीष्मलक्ष्मीः ॥ २३ ॥
एते राजशेखरस्य ॥

अम्भोधेर्जलयन्त्रमन्दिरपरिस्पन्देऽपि निद्राणयोः

(214)
T. 104
S. 2.157.4
(कस्यचित्)

श्रीनारायणयोर्धनं विघटयत्यूष्मा समालिङ्गनम् ।

किं चोत्तप्तवियत्कपालफलके कङ्कालशेषश्रियं

चन्द्रं मर्मरयन्ति पर्पटमिव कूरा रवेरंशवः ॥ २४ ॥

T. नारायणलच्छेः ॥

॥ इति ग्रीष्मव्रज्या ॥ ९ ॥

॥ ततः प्रावृद्धव्रज्या ॥ १० ॥

↑ K. 17a

वानीरप्रसवैर्निकुञ्जसरितामासक्तवासं पयः

215
T. 105

पर्यन्तेषु च यूथिकासुमनसामुज्जृम्भितं जालकैः ।

उन्मीलत्कुटजप्रहासिषु गिरैरालम्ब्य सानूतितः

प्रागभारेषु शिखण्डिताण्डवविधौ भेदैर्वितानाय्यते ॥ १ ॥

फलभरपरिणामश्यामजम्बूनिकुञ्ज-

216
T. 106

स्खलिततनुतरङ्गामुत्तरेण श्रवन्तीम् ।

उपरिविघटमानप्रौढतापिञ्जनीलः

श्रयति शिखरमद्रेर्नूतनस्तोयवाहः ॥ २ ॥

जृम्भाजर्जरडिम्बडम्बरघनश्रीमत्कदम्बद्रुमाः

217
T. 107

शैलाभोगभुवो भवन्ति ककुभः कादम्बिनीश्यामलाः ।

उद्यत्कुन्दलतान्तकेतकभृतः कच्छाः सरिच्छ्रोतसाम्

आविर्गन्धशिलीन्ध्रलोभ्रकुसुमस्मेरा वनानां ततिः ॥ ३ ॥

213 ○ Vid. 4.2; Srb. p. 336.30.

214 — ^a) S₁ अंभोधिर्. T₂ मन्दर-

— ^d) S₁ पर्पटवर; S₂.3 पर्पटकर; T पर्पटमिति. — ^e) K om. 215 ○ Māl. 9.15.

— ^d) नयते; Srb. p. 140.3. 216 — ^a) K कलमय-. — ^e) T तापिच्छ-. ○

Māl. 9.24. 217 — ^b) K कुकुभः. — ^e) T₂ कुन्दलकांत; K कंदलकांत. ○ Māl.

9.16. — ^d) आविर्भूत-; Srb. p. 140.4.

218
T. 108
P. 93a

उत्फुल्लार्जुनसर्जवासितवहत्पौरस्त्यशंशामरुत्-
प्रेङ्खोलस्वलितेन्द्रनीलशकलसिग्धाम्बुदश्रेणयः ।
धारासिक्तवसुन्धरासुरभयः प्राप्तास्त एतेऽधुना
धर्माभोविगमागमव्यतिकरश्रीवाहिनो वासराः ॥ ४ ॥
भवभूतेरमी ॥

219
T. 109
P. 93a

एणी याति विलोक्य बालशलभान् शष्पाङ्कुरादित्सया
छत्रीकुञ्जलकानि रक्षति चिरादण्डभ्रमात्कुक्कुटी ।
धूत्वा धावति कृष्णकीटपटलश्रेणीं शिखण्डी शिरो
दूरादेव वनान्तरे विषधरग्रासाभिलाषातुरः ॥ ५ ॥

220
T. 110
S. 2.166.1
(कस्यचित्)

आसारान्तमृदुप्रवृत्तमरुतो मेघोपलिप्ताम्बरा
विद्युत्पातमुहूर्तदृष्टककुभः सुसेन्दुताराग्रहाः ।
धाराक्लिन्नकदम्बसंभृतसुरामोदोद्वहाः प्रोषितैर्
निःसंपातविसारिदुर्दुरवा नीताः कथं रात्रयः ॥ ६ ॥
योगेश्वरस्य ॥

(221)
T. 111
S. 2.164.1
(योगेश्वरस्य)

दात्यूहध्वनिभाञ्जि वेतसशिखासुसोरगाणि ध्वनत्-
कादम्बानि कुरङ्गयूथकलितस्तूपान्युदम्भांसि ↑ च । ↑ K. 17b
तीराण्यद्य पिपीलिकासमुदयावर्जजटालोलप-
व्याप्तान्युन्मदकुक्कुभानि सरितां कुर्वन्ति लोलं मनः ॥ ७ ॥

222
T. 112

कान्तां कापि विलम्बिनीं कलस्तैराहूय भूयस्ततो
दिग्भागानवलोक्य रङ्गवसुधामुत्सृज्य पद्भ्यां ततः ।
एष स्फारसृदङ्गनादमधुरैरम्भोमुचामारवैर्
बर्हश्रेणिकृतातपत्ररचनो हृष्टः शिखी नृत्यति ॥ ८ ॥

223
T. 113
P. 95a

पीताम्भःस्तिमिताः सृजन्ति सलिलान्याबद्धधारं घनास्
तद्धाराध्वनिमीलितानि नयनान्यभ्येति निद्रागमः ।

218 — ^a) P °वासितपयः पौलस्त्य- — ^d) P विशमा°: . O Māl. 9.17 ; Srb. p. 342.65.
219 — ^a) P °सुलभान्. P °रनिच्छया. — ^b) T कुक्कुटी ; P कुङ्गमलं. — ^c) P हृष्टकीट-
— ^d) P वनान्तरं. 220 — ^e) S °सुधामोदो- 221 — ^b) T₁ कुरंज- — ^c) S
°जटालोलप- 222 — ^a) T₁ lac. T₂ चेतस् (भूयस्). 223 — a) P शीतांभ-
— ^d) P °न्दोच्छलदुच्च-

निद्रामुद्रितलोचने प्रतिगृहं मूकायमाने जने
निर्द्वन्द्वोच्चरदुच्चदुर्दुरवैः कोलाहलिन्यो निशाः ॥ ९ ॥

धारानिपातरवबोधितपञ्जरस्थ-

दात्यूहडम्बरकरम्बितकण्ठकूजाः ।

अट्टेषु काण्डपटवारितशीकरेषु

धन्याः पिबन्ति मुखतामरसं वधूनाम् ॥ १० ॥

शैलश्रेणिपेतदावदहना दग्धप्ररूढं वनं

जीमूताङ्कुरदन्तुरा दश † दिशो भूरेणुमुक्तं नभः ।

† N. 7b

किं चान्यत्कलिकोर्मिमेदुरमुखी जाता कदम्बच्छविश्

छिद्यन्ते कियता क्षणेन शिखिनां मौनव्रतग्रन्थयः ॥ ११ ॥

केदारे नववारिपूर्णजठरे किञ्चित्कणहर्दुरे

शम्भूकाण्डकपिण्डपाण्डुरततप्रान्तस्थलीवीरणे ।

डिम्भा दण्डकपाणयः प्रतिदिशं पङ्कच्छटाचर्चिताश्

चुभ्रश्चुभ्रुरिति भ्रमन्ति रभसादुद्यायिमत्स्योत्सुकाः ॥ १२ ॥

समन्ततो विस्फुरदिन्द्रनीलमणिप्रभाविच्छुरितान्तरालः ।

मर्त्यावतीर्णस्य बिडोजसोऽयं नीलांशुकच्छत्रमिवाम्बुवाहः ॥ १३ ॥

खद्योतच्छुरितान्धकारपटलाः स्पष्टस्फुरद्विद्युतः

स्निग्धध्वानविभावितोरुजलदोन्नाहा रटत्कम्बवः † ।

† K. 18a

एताः केतकभेदवासितपुरोवाताः पतद्धारयो

न प्रत्येमि जनस्य यद्विरहिणो यास्यन्ति सोढुं निशाः ॥ १४ ॥

एतस्मिन्मदजर्जरैरुपचिते कम्बूरवाडम्बरैः

स्तैमित्यं मनसो दिशत्यनिभृतं धाराखे मूर्च्छति ।

उत्संगे ककुभो निधाय रसितैरम्भोमुचां घोरयन्

मन्ये मुद्रितचन्द्रसूर्यनयनं व्योमापि निद्रायते ॥ १५ ॥

224

T. 114

S. 5.38.3

(श्रीहनुमतः)

P. 95a

(श्रीशुभाङ्गस्य)

225

T. 115

226

T. 116

P. 95a

227

T. 117

P. 95b

(228)

T. 118

S. 2.166.2

229

T. 119

S. 2.162.2

(वातोक्तस्य)

P. 95b

224 — °) P °खरोदित- — °) P आडंबकांड- . O SB. 3.390. 225 — °) T lac + धनं (वनं). — °) T °मेदुरमुखी. 226 — °) P °वारिपूरिततटे. — °) P °काण्डज- . TP °पांडर°. KP °तरप्रांत- . — °) P रभसां त्वं वापि. 227 — °) P °प्रभाविस्फुरितांतराणि. 228 — °) S1.2 °स्निग्धध्यान- . 229 — °) P °पचितैः. S2 कंबूकरा°. — °) S3 नभसो. P दिशंति निभृतं. S धाराधरे. K मूर्च्छति. — °) T विधाय.

230
T. 120
P. 95b

गम्भीराम्भोधराणामविरलनिपतद्वारिधारानिनादान्

ईषन्निद्रालसाक्षा दृढगृहपटलरूढकुष्माण्डबन्ध्याः ।

दोर्भ्यामालिङ्ग्यमाना जलधरसमये पत्रषण्डे निशायां

धन्याः शृण्वन्ति सुप्ताः स्तनयुगभरितोरःस्थलाः कामिनीनाम् ॥ १६ ॥ ↑ T. 21b

231
P. 95b

अपगतरजोविकारा घनपटलाक्रान्ततारकालोका ।

लम्बपयोधरभारा प्रावृडियं वृद्धवनितेव ॥ १७ ॥

(232)

अम्भोधेर्वडवामुखानलझलाज्वालोपगूढान्तरा

व्यामोहादपिबन्नपः स्फुटममी तर्षेण पर्याविलाः ।

उद्देशस्फुरदिन्द्रचापवलयज्वालापदेशादहो

दहन्ते कथमन्यथार्धमलिनाङ्गारद्युतस्तोयदाः ॥ १८ ॥

(233)

कृत्वा पिच्छिलतां पथः स्थगयता निर्भर्त्सनं पादयोः

सान्द्रैर्वारिकणैः कपोलफलके विच्छित्तिमाच्छिन्दता ।

मेघेनोपकृतं यदाशु विहिता तस्यागसो निष्कृतिः

स्वैरिण्याः प्रियवेश्मवर्त्म दिशता विद्युद्विलासैर्मुहुः ॥ १९ ॥

234
P. 96a

आसारोपरमे प्रगाढतिमिराः किमीरियन्त्यो निशाः

पान्थस्त्रीमनसां स्मरानलकणासन्तानशङ्कास्पृशः ।

पिष्टानां प्रसभं घनाघनघटासंघट्टतो विद्युतां

चूर्णाभाः परितः पतन्ति तरलाः खद्योत्तकश्रेणयः ॥ २० ॥

↑ K. 18b

235
P. 96a

हस्तप्राप्यमिवाम्बरं विदधतः खर्वा इवाशाततीर्

गर्जाभिः क्षणजर्जरीकृतघनानुत्तालधारारवाः ।

कामग्रं स्थलमस्ति नाम तदिभीवोद्दामसौदामिनी-

नेत्रोन्मेषविलोकिताखिलभुवो वर्षन्ति नक्तं घनाः ॥ २१ ॥

230 — ^δ) P नीषन्. T₁ वल्शाः; T₂ वल्यः; K °वन्धाः; P वल्म्यः. — ^d) N °पतितोरः°. 231 — ^a) P सुपगतगिरिकारा. O Sbh. 1738 (वृद्धेः). 232 — ^δ) K पर्याविना । 234 — ^a) P विसारयन्त्या. — ^δ) P °कणा उत्ताल. 235 — ^a) P सर्वा. — ^δ) K गज्जङ्घिः. P उत्तान. K °रवान्.

उत्पुच्छानतधूतपक्षततयो ज्ञात्कारिणो विभ्रमैर् (236)

उद्वाच्यास्ततचञ्चवो लयवशादुत्क्षिप्तपादा मुहुः ।
पश्यन्तो निजकण्ठकाण्डमलिनां कादम्बिनीमुन्नत-
ग्रीवाभ्यर्णमिलत्कलापविटपा नृत्यन्ति केकाभृतः ॥ २२ ॥

इदानीं वंशीनां शबरमिथुनोच्छृङ्खलरहः- (237)

क्रियासख्येनालं गिरिवनसरिद्रामसुहृदाम् ।
स्फुरल्लोमश्यामच्छगलशिशुकर्णप्रतिसम-
च्छदाग्राभिस्त्वग्भिर्वलयितकरीरास्तलभुवः ॥ २३ ॥

पार्श्वभ्यां शिरसा निमीलितदृशः कामं निमज्ज्य क्रमाद् (238)
अंसौ पृष्ठमुरः सपक्षतितलं गाढं स्पृशन्तो मुहुः ।
एते कुञ्चितजानवो नवजले निर्वाण्ति धर्माहता
भूयः पक्षपुटाभिपातरभसोत्सर्पत्कणाः पत्रिणः ॥ २४ ॥

मज्जानमपि विलिम्पति नाकृतपुण्यस्य वर्षति पयोदे । (239)
निर्गमकेलिसमुत्सुकशिशुवारणगाढपरिरम्भः ॥ २५ ॥

आक्रन्दाः स्तनितैर्विलोचनजलान्यश्रान्तधाराम्बुभिस् (240)
तद्विच्छेदभुवश्च शोकशिखिनस्तुल्यास्तडिद्विभ्रमैः ।
अन्तर्मे दयितामुखं तव शशी वृत्तिः समैवावयोस्
तर्त्कि मामनिशं सखे जलधर त्वं दग्धुमेवोद्यतः ॥ २६ ॥

भुवः किमेता दिवमुत्पतन्ति दिवोऽथवा भूतलमाविशन्ति । (241)
चलाः स्थिरा वेति वितर्कयन्त्यो धाराः कराग्रैरबलाः स्पृशन्ति ॥ २७ ॥ ↑ K. 19a
P. 96a

छत्रावलम्बि विमलोरुपयःप्रवाहधाराभरस्फटिकपञ्जरसंयताङ्गः । (242)
पान्थः स्वशासनविलङ्घनजातकोपकामाज्ञया प्रियतमामिव नीयते स्म ॥ २८ ॥

237 — ^a) K 'नोत्सृखल- 238 — ^b) P अंशौ. P 'मुरश्च पक्षति- P
स्पृशन्तौ. — ^c) P धर्माहताद्. — ^d) P 'रभसांत्संपर्कणां. 239 — ^a) K 'शिशुनारण-
240 — ^a) P₂ आक्रांता. P₂ 'जलैर्. P₁ 'धाराद्युतिस्. — ^c) P₁ स्वांतर्मे. — ^d) P दग्धम्.
○ Smk. 43.33 (यशोवर्मणः); Sbh. 1776 (आनन्दवर्धनस्य); Dhv. ad 2.20; SG.
62 b. 241 — ^a) K अचलान्. 242 — ^b) N may be सञ्जुताङ्गः l. perhaps
for संयुताङ्गः.

(243)
T. 121

अद्याम्भः परितः पतिष्यति भुवस्तापोऽद्य निर्व्यासति

क्षेत्रेष्वद्य यतिष्यते जनपदः सस्येषु पर्युत्सुकः ।

नर्तिष्यन्ति तवोदयेऽद्य जलद व्यालोलपुच्छच्छद-

↑ T. 23a

च्छत्रच्छादितमौलयो दिशि दिशि क्रीडालसाः केकिनः ॥ २९ ॥

244
T. 122
P. 96b

गायति हि नीलकण्ठो नृत्यति गौरी तडित्तरलतारा ।

आस्फालयति मृदङ्गं तदनु घनोऽयं महाकालः ॥ ३० ॥

245
T. 123

अलकेषु चूर्णभासः स्वेदलवाभान् कपोलफलकेषु ।

नवघनकौतुकिनीनां वारिकणान् पश्यति कृतार्थः ॥ ३१ ॥

246
T. 124
P. 96b

काले वारिधराणामपतितया नैव शक्यते स्थातुम् ।

उत्कण्ठितासि तरले, न हि न हि सखि पिच्छिलः पन्थाः ॥ ३२ ॥

247
T. 125
P. 96b

असितभुजगशिशुवेष्टितमभिनवमाभाति केतकीकुसुमम् ।

आयसवलयालङ्कृतविषाणमिव दन्तिनः पतितम् ॥ ३३ ॥

248
T. 126

स्तम्बेषु केतकीनां यथोत्तरं वामनैर्दलैरद्य ।

विदलन्ति मेषतर्णकपुच्छच्छविकेशराः सूच्यः ॥ ३४ ॥

↑ N. 8a

249
T. 127

धूलीभिः केतकीनां परिमलनसमुद्भूलिताङ्गः समन्ताद्

अन्तोद्वेलद्वलाकावलिकुणपशिरोनद्धनीलाभ्रकेशः ।

प्रेङ्खद्विद्युत्पताकावलिरुचिरधनुः खण्डखट्वाङ्गधारी

संप्राप्तः प्रोषितस्त्रीप्रतिभयजनकः कालकापालिकोऽयम् ॥ ३५ ॥

250
T. 128
P. 96b
(? योगेश्वरस्य)

मेघश्यामदिशि प्रवृत्तधनुषि क्रीडत्तडित्तेजसि

च्छन्नाहर्निशि गर्जितप्रमनसि प्रम्लानलीलारुषि ।

↑ K. 19b

पूर्णश्रोतसि शान्तचातकतृषि व्यामुग्धचन्द्रत्विषि

प्राणान् पान्थ कथं दधासि निवसन्नेतादृशि प्रावृषि ॥ ३६ ॥

246 — ^a) P अवति तया. ○ Sd. p. 288. 247 — ^a) P स्वशितभुजगवेष्टितम्.
248 — ^a) T₂ °कच्छच्छवि°. 250 — ^b) P मज्जदिदुमहसि. K प्रम्लान-; P प्रस्थान-
T °लीलाकषि. — ^c) P पूर्णे. K श्रान्तचातक-. P व्यालुप्तसूर्य-.

क्षपां क्षामीकृत्य प्रसभमपहृत्याम्बु सरितां
 प्रताप्योर्वी सर्वा वनगहनमुच्छाद्य सकलम् ।
 क संप्रत्युष्णांशुर्गत इति समन्वेषणपरास्
 तडिदीपालोकैर्दिशि दिशि चरन्तीव जलदाः ॥ ३७ ॥

251
 T. 129
 S. 2.163.2
 (ओकण्ठस्य)

विद्युद्दीधितिभेदभीषणतमःस्तोमान्तराः संतत-
 श्यामाम्भोधररोधसंकटवियद्विप्रोषितज्योतिषः ।
 खद्योतानुमितोपकण्ठतरवः पुष्पान्ति गंभीरताम्
 आसारोदकमत्तकीटपटलीकाणोत्तरा रात्रयः ॥ ३८ ॥
 अभिनन्दस्य ॥

252
 T. 130
 S. 2.166.5
 (कस्यापि)

हर्षोल्लासितचारुचन्द्रकबृहद्बह्वैर्वनानाममी
 जाताः पुष्पितबालशाखिन इवाभोगा भुजङ्गाशिभिः ।
 स्पृष्टाः कोटरनिर्गतार्धतनुभिः पातुं पयोदानिलं
 निर्यद्वंशकरीरकोटय इव क्षोणीभृतो भोगिभिः ॥ ३९ ॥
 शतानन्दस्य ॥

(253)
 T. 131

एताः पङ्किलकूलरूढनलदस्तम्बकणत्कम्बवः
 क्रीडत्कर्कटचक्रवालविदलजम्बालतोयाविलाः ।
 हल्लेखं जनयन्त्यनूपसरितामुत्तुण्डगण्डूपदो-
 त्कीर्णक्लिन्नमृदो नदस्थपुटितप्रान्तास्तटीभूमयः ॥ ४० ॥
 योगेश्वरस्य ॥

(254)
 T. 132
 S. 2.164.2
 (परमेश्वरस्य)

नवे धारासारे प्रमदचटुलायाः स्थलजुषो
 वराटीशुभ्रायाः शफरसरणेरेभिरुपरि ।
 कुलीरैर्भ्राम्यद्विर्गणयितुमिव व्यापृतकरा

(255)
 T. 133

मनः क्रीणन्तीव प्रकटविभवाः पल्लवभुवः ॥ ४१ ॥
 अभिषेकस्य ॥

251 — ^a) S₃ क्षपाः. — ^b) S₃ तरुगहनं. S उत्साद्य. — ^c) S₃ तदालो-
 कनपरास्. — ^d) S₁ तरंतीव; S₃ चरंतीव. ○ Sbh. 1765 (पाणिनेः); Śp. 3869
 (पाणिनेः); Smk. 61.18 (पाणिनेः); Sab. 32b (पाणिनेः); Srb. p. 341.55; Pad.
 p. 77.35 (पाणिनेः); Ssm. 872 (पाणिनेः); JSV. 273.1; BIS. 2009 (3993).
 SK 3.55; Any. p. 21.170; SG. 76b. 252 — ^c) S खद्योतोन्नमितो.
 254 — ^a) S °स्तंवाः. — ^b) T °विचल°. S °विलस°. — ^d) S कीर्णोद्गीर्णमृदुदस्थ-

256
T. 134
P. 97a

विन्ध्याद्रिमहालिङ्गं स्तपयति पर्यन्यधार्मिकः शुचिभिः ।

जलदेन्द्रनीलगङ्गुशतोज्झितैः संप्रति पयोभिः[†] ॥ ४२ ॥

↑ K. 20a
↑ T. 23b

257
P. 97a

पिबति व्योमकट्यहे संसक्तचलत्तडिल्लतारसनः ।

मेघमहामार्जारः संप्रति चन्द्रातपक्षीरम् ॥ ४३ ॥

योगेश्वरस्यैतौ ॥

258

अर्धोद्वेतेन कदली मृदुताम्रतलेन गर्भकोषेण ।

पिबति निदाघज्वरिता घनधारां करपुटेनैव ॥ ४४ ॥

तस्यैव ॥

259
P. 97a

आरोहवल्लीभिरिवाम्बुधारा राजीभिराभूमिविलम्बिनीभिः ।

संलक्ष्यते व्योम वटद्रुमाभमम्भोधरश्यामदलप्रकाशम् ॥ ४५ ॥

दक्षस्य ॥

(260)

नीपैः काञ्चीकृतविरचनैः पिञ्जरं श्रोणिबिम्बं

मिश्रावंसौ श्रवसि वसता कन्दलीकुङ्कुलेन ।

पाण्डुच्छायः स्तनपरिसरो यूथिकाकण्ठसूत्रैर्

इत्याकल्पः प्रकृतिललितो वल्लभः सुन्दरीणाम् ॥ ४६ ॥

(261)

लूने कालाञ्जनपरिचये शीकरैः काममक्षणोर्

एकीभूते कुचकलशयोर्वाससि श्यामसूक्ष्मे ।

दृष्टे स्वाभाविकतनुगुणे दुर्दिनस्वैरिणीनां

धन्यो वेषान्तरविरचनं प्रत्युदास्ते कृतार्थः ॥ ४७ ॥

262
S. 2.163.5
P. 97a

असौ नास्तीवेन्दुः कचिदपि रविः प्रोषित इव

ग्रहोडूनां चक्रं नभसि लिखितप्रोञ्छितमिव ।

अहर्वा रात्रिर्वा द्वयमपि प्रलुप्तप्रविचयं

घनैर्बद्धव्यूहैः किमिदमतिघोरं व्यवसितम् ॥ ४८ ॥

256 N order 257-6. — ^b) T पर्जन्य-; P om. — ^d) P om. 'गङ्गु'; T₂ 'गङ्गुषतो जितैः'. 261 — ^c) K 'तनुगुणे'. 262 — ^b) S₁ प्रोञ्चित°; P प्रोषित°. — ^c) KSP विलुप्त- S₁ परिचयं; P सुचिरयं. — ^d) S₃ P किमिदमिति. P घोरैर्.

तावद्वाचः प्रयुक्ता मनसि विनिहिता जीविताशापि तावद्
निक्षिप्तौ तावदङ्गी पथि पथिकजनैर्लम्बिता तावदाशा ।

263
S. 2.88.1
P. 93b
(anon)

फुलद्द्वाराकदम्बस्तबकवलयिता यावदेते न दृष्टा
निर्मुक्तव्यालनीलद्युतिनवजलदव्याकुला विन्ध्यपादाः ॥ ४९ ॥ ↑ K. 20b

कामं कूले नदीनामनुगिरि महिषीयूथनीडोपकण्ठे
गाहन्ते शष्पराजीरभिनवशलभग्रासलोला बलाकाः ।

264
S. 2.162.1
P. 97a
(anon)

अन्तर्विन्यस्तवीरुत्तृणमयपुरुषत्रासविघ्नं कथंचित्
कापोतं कोद्रवाणां कवलयति कणान् क्षेत्रकोणैकदेशे ॥ ५० ॥
योगेश्वरस्यैतौ ॥

अमुष्मिन् संनद्धे जलमुचि समभ्यस्य कतिचित्
ककारान् पर्यन्तद्विगुणमतरेफप्रसविनः ।
स माघन्दात्यूहश्चलविपुलकण्ठः प्रसरति
क्रमोदञ्चतारः क्रमवशनमन्मन्दमधुरः ॥ ५१ ॥

(265)

॥ इति प्रावृष्टव्रज्या ॥ १० ॥

॥ ततः शरद्व्रज्या ॥ ११ ॥

ऐन्द्रं धनुः पाण्डुपयोधरेण शरद्धानार्द्रनखक्षताभम् ।
प्रसादयन्ती सकलङ्कमिन्दुं तापं रवेरभ्यधिकं चकार ॥ १ ॥

266
P. 97b

यद्यप्यहं शशिमुखी विमलाम्बरश्रीर्
बन्धूकपुष्परुचिराधरपलवाऽपि ।

267
S. 2.168.1
P. 97b

धिग्मां तथापि गलितोरुपयोऽधरत्वाद्
इत्युच्चकैः शरदियं वहतीव तापम् ॥ २ ॥

↑ N 8b

263 P om. ab. — ^b) S निक्षिप्तौ. S °लक्षितास. KS तावदाशाः. — °) S
नृत्यद्वारा. P °कदम्बप्रसवमुकुलिता. — ^a) S¹ °व्यान. 264 — °) SP °नीलोप°. — ^b)
P शर्षराजी अतिनरशरभक्षास. S³ °ग्रामलोला. — °) K °त्रासनं यं; P °डासविघ्नं. 266
Stanzas 266-274 seem to be by Manovinoda. — °) P प्रसारयन्ती. O Sbh. 1815
(पाणिनेः); As. ad 31; Amd. 804; Sd. ad 10.56; Vyk. ad 2.41; Vām.
ad 4.3.27; ŚB. 3.169.

(268)
P. 98a

ते हंसातिथिवत्सला जलरुहां कालेन पीतायुषां
संजीवौषधयो जरा जलमुचामेते शरद्वासराः ।
येष्वभ्यागतखञ्जरीटशबलास्तोयापसारक्रम-
स्तोकस्तोकतरङ्गितान्तपुलिनाः कर्षन्ति नद्यो मनः ॥ ३ ॥

269
S. 2.167.3
(कस्यचित्)

धूम्रैः पक्षपुटैः पतद्भिरभितः पाण्डूदरैः खञ्जनैर्
आयान्तीं शरदं किरन्ति रभसाल्लजैरिवाशाङ्गनाः ।
मङ्गल्यं च कलङ्कपल्लवसखं स्मेरानना शर्वरी
ज्योत्स्नातर्पणगौरमिन्दुकलशं व्योमाङ्गणे न्यस्यति ॥ ४ ॥

270

दधति धवलाम्भोदच्छायां सितच्छदपङ्क्तयो
दिवि पयसि च श्वेताम्भोजभ्रमं प्रतिमाशतैः ।
विदधति न चेदुत्कण्ठार्द्रं शरन् मणिनूपुर-
ध्वनितमधुरोत्तालस्निग्धैर्मनः कणितोर्मिभिः ॥ ५ ॥

↑ K. 21a

271

घनैः शेफालीनां हृदयनिबिडाश्लिष्टवसुधैः
प्रसूनैरुन्नालैः पुलकिततरोद्यानतरवः ।
निशान्ताः प्रीणन्ति प्रमदकुरोद्रीतरभसो
नभस्वद्व्याधूतस्फुटकुमुदगन्धप्लुतदिशः ॥ ६ ॥

272
P. 98a

रजःपातज्ञानां कुमुदसुमनोमण्डलभुवि
स्मरस्योच्चैर्मन्त्रं किमपि जपतां हुंकृतिमयम् ।
स्थिरे यूनां मानग्रहपरिभवे मूर्च्छति घनो
द्विरेफाचार्याणां मधुमदपटीयान् कलकलः ॥ ७ ॥

273
P. 98a

अधः पश्यन् पार्श्वद्वयवलितसाचीकृतशिराः
शनैः पक्षस्थैर्यादिवि मसृणचक्राकृतिगतिः ।
चिराच्चिल्लस्तिर्यक्त्वरिततरमाहारनिपुणो
निपत्यैवाकस्माच्चलचरणमूर्धं प्रपतति ॥ ८ ॥

268 — “) K °तिथिवन्मना. — °) P शरद्वत्सलाः. — °) P °क्रमाः. 269
— “) K पक्षपुटे. — °) S2.3 °पल्लवमुखं. — “) S ज्योत्स्नादर्पण. 272 — “) P
रजपादज्ञानां. — °) P मन्त्री. — °) P °ग्रहपरिहरे मूर्च्छित. — “) P मधुकपटीयान्.
273 — “) P °शाचीकृतशिराः. — °) P °स्थैर्यादिति. — °) P चिराच्छिन्नस्. P दुरिततर°. — “) P छलचरण°. P निपतति.

दूरोत्पुच्छः सलयचरणो लम्बलोलत्पतत्रः
कण्ठेनोच्चैर्मदकलरुतस्तोकवाचालचञ्चुः ।

274
S. 2.170.1
P. 98a

हर्षाश्रुर्मिस्तिमितनयनन्यस्तसोत्कण्ठदृष्टेः

कंचित्कालं नटति निकटे खञ्जरीटः प्रियायाः ॥ ९ ॥

मनोविनोदस्यामी ॥

तोयान्तर्लीनमीनप्रचयविचयनव्यापृतत्रोटिकोटि-

275

प्राग्भागप्रह्वकङ्कावलिधवलरुचः पर्यटत्खञ्जरीटाः ।

कूजत्कादम्बराजीपिहितपरिसराः शारदीनां नदीनां

तीरान्ता मञ्जुगुञ्जन्मदकलकुरबश्रेणयः प्रीणयन्ति ॥ १० ॥

तीक्ष्णं रविस्तपति नीच इवाचिराढ्यः

शृङ्गं रुरुस्त्यजति मित्रमिवाकृतज्ञः ।

तोयं प्रसीदति मुनेरिव धर्मचिन्ता

कामी दरिद्र इव शोषमुपैति पङ्कः ॥ ११ ॥

276
S. 2.168.3
(भासस्य)
P. 98b

संतापिनी समदहंसकलाभिलाषा

277

प्रालेयधामधवलाम्बद्वरमादधाना ।

↑ K. 21b

आपाण्डुपीवरपयोधरमुद्रहन्ती

काचिद्वधूर्विरहिणीव शरद्विभाति ॥ १२ ॥

शनैः शान्ताकूताः सितजलधरच्छेदपुलिनाः

पुरस्तादाकीर्णाः कलविरुतिभिः सारसकुलैः ।

चिताश्चित्राकारैर्निशि विकचनक्षत्रकुमुदैर्

नभस्तः स्यन्दन्ते सरित इव दीर्घा दश दिशः ॥ १३ ॥

278
P. 99a
(विशाखदत्तस्य)

आपीनप्रविसारितोरुविकटैः पश्चार्धभागैर्गुस्त्र

(279)

वेल्लत्पीवरकम्बलालसरसद्रम्भीरघण्टाकुलः ।

274 — ^a) P सनय- P नम्रलोलत्- — ^c) P ईषाधर्मिस्तिमित- — ^d) P किंचित्कालं.

276 — ^a) S2.3 कामं. P शेषमुपैति. ○ Śp. 3907 (भासस्य); Sbh. 1821 (भासस्य); Pad. p. 78.5 (भासस्य); Ssm. 886 (भासस्य); KHV. 268; JSV. 274.2; Kav. p. 102; ŚB. 3.169. 278 — ^b) K कलविरुतिभिः; P कलविरुतिभिः — ^d) P नभस्यः स्पष्टं ते. — ^e) N शरित. ○ Mud. 3.7.

ग्रामान्तेषु नवीनसस्यहरितेषूद्दामचन्द्रातप-
स्मेरासु क्षणदासु धेनुधवलीवर्गः परिक्रामति ॥ १४ ॥

(280)

पृष्ठेषु शङ्खशकलच्छविषु च्छदानां
राजीभिरङ्कितमलक्तकलोहिताभिः ।
गोरोचनाहरितबभ्रु बहिःपलशम्
आमोदते कुमुदमम्भसि पल्लवस्य ॥ १५ ॥

(281)
S. 5.10.2
P. 100b

सान्द्रस्थूलनलोपरोधविषमाः शक्यावताराः पुरस्
तोयोत्तीर्णनिवृत्तनक्रजठरक्षुण्णस्थलीवालुकाः ।
व्यक्तव्याघ्रपदाङ्कपङ्क्तिनिचितोन्मुद्रार्द्रपङ्कोदराः
संत्रासं जनयन्ति कुञ्जसरितः काचाभनीलोदकाः ॥ १६ ॥

(282)

इक्षुत्वक्क्षोदसाराः शकटसरणयो धीरधूलीपताकाः
पाकस्वीकारनम्रे शिरसि निविशते शूकशालेः शुकाली ।
केदारेभ्यः प्रणालैः प्रविशति शफरीपङ्क्तिराधारमाराद्
अच्छः कच्छेषु पङ्कः सुखयति सरितामातपादुक्षपालम् ॥ १७ ॥
अभिनन्दस्य ॥

(283)

सद्यःस्नातानुलिप्ता इव दधति रुचं पल्लवाः कर्दमाङ्काः
कच्छान्ताः काशतूलैः पवनवशगतैर्मेषयूथोपमेयाः ।
नद्यः प्रत्यग्रतीरोपनतिसरभसैः खञ्जनैः साञ्जनाक्षा
हंसाः कंसारिदेहत्विषि गगनतले शङ्खशोभां वहन्ति ॥ १८ ॥ ↑ K. 22a

(284)
S. 2.167.4

हंसानां निनदेषु यैः कवलितैरासज्यते कूजताम्
अन्यः कोऽपि कषायकण्ठलुठनादाघर्घरो निस्वनः ।
ते संप्रत्यकठोरवारणवधूदन्ताङ्कुरस्पर्धिनो
निर्याताः कमलाकरेषु बिसिनीकन्दाग्रिमग्रन्थयः ॥ १९ ॥
श्रीकमलायुधस्य ॥

280 ○ Vām. ad 3.2.14. — ^δ) °लोहिनीभिः; ŚB. 2.219, 3.28.
281 S order *cbad*. — ^a) P °धनोपरोध-. SP शंक्याव°. — ^δ) P तोयात्तीर्णविवर्त-.
S₁ °वह्निः. — ^c) K °पंक- (पङ्क्ति-). — ^a) KP काचात-. 284 — ^a) S
निवहेषु. — ^a) S °कंदाङ्कुर-. — ^e) S om. श्री°. ○ Dhv. ad 4.7; Amd. 672; ŚB.
3.169 (?); Vkj. 1.83, 2.22 (both, pratikas).

वराहानाक्षेमुं कलमकवलप्रीत्यभिमुखान्
 इदानीं सीमानः प्रतिविहितमञ्चाः स्वपतिभिः ।
 कपोतैः पोतार्थं कृतनिबिडनीडा विटपिनः
 शिवाभिर्वल्मीकाः खरनखरखातोदरमृदः ॥ २० ॥
 शतानन्दस्य ॥

285
 S. 2.168.2

लालकल्पैस्त्रिदशकरिणां दिग्वधूहासभूतैर्
 अध्वश्रान्तप्रवहणहरित्फेनशङ्कां दिशद्भिः ।
 वातोदस्तैः शशधरकलाकोमलैरिन्द्रतूलैर्
 लीलोत्तंसं रचयितुमलं कन्यकाः कौतुकिन्यः ॥ २१ ॥ ↑ N 9a
 शुभाङ्गस्य ॥

286

हारच्छायां वहति कुचयोरन्तराले मृणाली
 कर्णोपान्ते नवकुवलयैरच्युतः कर्णिकार्थः ।
 या सीमन्ते मणिभिररुणैः सा च्छविर्बन्धुजीवैर्
 वेशः शोभां दिशति परमामार्तवः शालिगोप्याः ॥ २२ ॥
 मधुशीलस्य ॥

287
 P. 100b

दूरापायप्रकटविटपाः पर्यटत्खञ्जरीटा-
 क्रान्तप्रान्ताः प्रसभविलसद्राजहंसावतंसाः ।
 अद्यानन्दं ददति विचरच्चक्रवाकोपचञ्चु-
 ग्रासत्रासप्रचलशफरस्मेरनीरास्तटिन्यः ॥ २३ ॥
 डिम्बोकस्य ॥

288
 S. 2.169.4
 P. 101a

उन्मग्नचञ्चलवनानि वनापगानाम्
 आश्यानसैकततरङ्गपरंपराणि ।
 निम्नावशिष्टसलिलानि मनो हरन्ति
 रोधांसि हंसपदमुद्रितकर्दमानि ॥ २४ ॥

(289)

285 — °) S1 °प्रत्यभिः. — °) S3 सीमानं प्रति. 286 — °) K पातोदेस्तैः.
 287 — °) P °किशलयैर्. P कर्णिकारः ।. — °) P शालिशोम्याः. 288 — °) S
 पूरापायः. S2.3 खंजरीटः. S1 क्रान्तप्राप्ताः. — °) P अभ्यानन्दं. S दधति. S1.3 P चक्रवाकोग्रः.
 — °) S डिम्बोकस्य. 289 ○ S.B. 3.168.

- 290 व्यालीविमर्दविगलज्जलकोटराणि
शाखाविलम्बिमृतशैवलकन्दलानि ।
दूरीभवन्ति सरितां तटकाननानि
पूर्वप्रवाहमहिमानमुदाहरन्ति ॥ २५ ॥
शुभाङ्गस्य ॥
- 291 तृणराजपाकसौरभसुगन्धयः परिणताशवो दिवसाः ।
आद्यकुलोपनिमन्त्रणसुहितद्विजदुःसहोष्माणः ॥ २६ ॥
योगेश्वरस्य ॥
- 292 आढ्यान्निवापलम्भो निकेतगामी च पिच्छिलः पन्थाः ।
द्वयमाकुलयति चेतः स्कन्धावारद्विजातीनाम् ॥ २७ ॥
वागुरस्य ॥
- ॥ इति शरद्व्रज्या ॥ ११ ॥
- ॥ ततो हेमन्तव्रज्या ॥ १२ ॥
- 293 यात्रालम्बं तुहिनमस्तां बान्धवः कुन्दलक्ष्म्याः
S. 2.171.1 कालः सोऽयं कमलसरसां संपदः कालदूतः ।
निद्राव्याजाज्जडिमविधुरा यत्र गाढेऽपि मन्तौ
वामाः कण्ठग्रहमशिथिलं प्रेयसामाद्रियन्ते ॥ १ ॥
- 294 अग्रे श्यामलबिन्दुबद्धतिलकैर्मध्येऽपि पाकान्वय-
प्रौढीभूतपटोलपाटलतरैर्मूले मनाग्बभ्रुभिः ।
वृन्ते कर्कशकीरपिच्छहरिभिः स्थूलैः फलैर्बन्धुराः
संप्रत्युत्सुकयन्ति कस्य न मनः पूगद्रुमाणां छटाः ॥ २ ॥
- 295 दलानां मूलेषु स्तिमितपतितं केसररजः
P. 101a समीरो नेदानीं हरति हरितालद्युतिहरम् ।
कुमुद्वत्याः कोषे मधु शिशिरमिश्रं मधुलिहो
लिहन्ति प्रत्यूषे विरसविरसं मन्दरुचयः ॥ ३ ॥

290 — ^१) K °विलंब- — ^२) N सुभाङ्गस्य. 293 — ^३) S शिशिरमस्तां. — ^४)
S कालभूतः. — ^५) S गाढे हिमतां. — ^६) S2. 3 रामाः. 294 — ^७) K वृन्दे. 295
— ^८) P °स्तमितपतितं. — ^९) P °द्युतिरियं. — ^{१०}) P विरलविरसं.

- आवाति स्फुटितप्रियङ्गुसुरभिर्नीहारवारिच्छलात्
स्वच्छन्दं कमलाकरेषु विकिरन् प्रच्छन्नवह्निच्छटाः ।
प्रातः कुन्दसमृद्धिदर्शनरसप्रीतिप्रकर्षोल्लसन्-
मालाकारवधूकपोलपुलकस्थैर्यक्षमो मारुतः ॥ ४ ॥
- गर्वायन्ते पलालं प्रति पथिकशतैः पामराः स्तूयमाना
गोपान् गोगर्भिणीनां सुखयति बहलो रात्रिरोमन्थबाष्पः ।
प्रातः † पृष्ठावगाढप्रथमरविरुचिर्ग्रामसीमोपशल्ये † K. 23a
शेते सिद्धार्थपुष्पच्छदनचितहिमक्लिन्नपक्ष्मा महोक्षः ॥ ५ ॥
योगेश्वरस्य ॥
- कटुमधुराण्यामोदैः पर्णैस्तुक्तीर्णपत्रभङ्गानि ।
दमनकवनानि संप्रति काण्डैरेकान्तपाण्डूनि ॥ ६ ॥
- लघुनि तृणकुटीरे क्षेत्रकोणे यवानां
नवकलमपलालस्तरे सोपधाने ।
परिहरति सुषुप्तं हालिकद्वन्द्वमारात्
स्तनकलशमहोष्माबद्धरेखस्तुषारः ॥ ७ ॥
- क्षेत्रोपान्तपलायमानशशकद्वन्द्वं परीक्ष्यापरान्
आहूयातिरसेन कर्षकजनानाबद्धकोलाहलाः ।
हस्तारोपितदात्ररज्जुलगुडैर्वृद्धैरवृद्धैः सह
त्यक्त्वा शालिचिकर्तिषामित इतो धावन्त्यमी पामराः ॥ ८ ॥
- कृत्वा पृष्ठतटे पटच्चरमथ ज्योतिःप्रतङ्काङ्कयोर्
ऊर्वोरन्तरयोर्निषेदुषि करौ कृत्वा कुकूलानले ।
पार्श्वौ कम्पजडौ पिधाय कफणिद्वन्द्वेन रोमाञ्चिता
प्रातर्नो न च सायमद्य जरती गेहोदरं मुञ्चति ॥ ९ ॥
वैश्यस्य ॥

296 — ^b P प्रच्छन्नं (स्वच्छन्दं). — ^d K °फलकः; P °फलके (°पुलकः). 297
— °) S1 °रविरुचिः. — ^d S °च्छदनचितः. 299 — ^d K तुषारः. ° Smk. 63.15
(कमलायुधस्य); Sp. 3922 (कमलायुधस्य); Sbh. 1840 (कमलायुधस्य); SG. 80b; SB
3.55, 4.862. 300 — ^a) SP निरीक्ष्या. — ^b) P आक्राधाति. K °जना; P °जला
(°जनान्). — °) S3 हस्तावापित. 301 — ^a) Both NK °पतंका. — ^b) K कुकूलानने.
— °) K कम्पजडौ. — °) K वैश्यस्य?.

(302)

धूमप्रायः प्रतिमुहुरतिक्षोभनोद्वान्तेजाः
 कारीषाग्निः सततमृतुना सेव्यतां नीयमानः ।
 बाहुक्षेपात्स्तनपरिसरादस्तलीलांशुकाभिर्
 घोषस्त्रीभिर्दिवसविरतौ भाति निर्विश्यमानः ॥ १० ॥

303
 S. 2.176.1
 P. 102a

आभोगिनः किमपि संप्रति वासरान्ते
 संपन्नशालिखलपल्लवितोपशल्याः ।
 ग्रामास्तुषारभरबन्धुरगोमयाग्नि-
 धूमावलीवलयमेखलिनो हरन्ति ॥ ११ ॥

अभिनन्दस्य ॥

304

मूले हरन्ति किञ्चित्पार्श्वे पीतानि लोहितान्यग्रे ।
 मधुरसुरभीणि संप्रत्यगाढपाकानि † बदराणि ॥ १२ ॥
 तस्यैव ॥

† K. 23b

305
 S. 2.173.3
 P. 102a

भद्रं ते सदृशं यदध्वगशतैः कीर्तिस्तवोद्गीयते
 स्थाने रूपमनुत्तमं सुकृतिनो दानेन कर्णो जितः ।
 इत्यालोक्य चिरं दृशा कृपणया दूरागतेन स्तुतः
 पान्थेनैकपलालमुष्टिरुचिना गर्वायते हालिकः ॥ १३ ॥
 योगेश्वरस्य ॥

॥ इति हेमन्तव्रज्या ॥ १२ ॥

॥ ततः शिशिरव्रज्या ॥ १३ ॥

306

कुन्दस्यापि न पूजनव्यतिकरे नाप्यात्मनो मण्डने
 व्यापारेऽपि तथा प्रहेणकविधेर्नार्धन्ति बद्धादराः ।
 नार्यः कुन्दचतुर्थिकामहसमारम्भाभिषेके यथा
 हूतानङ्गमुलूलकाकलरवैः प्रीणन्ति यूनां मनः ॥ १ ॥

303 — ^a) S1.2 कां प्रति; P यं प्रति. P वत्सरान्ते. — ^b) SP शालिकूल. — ^c) P ग्रामस्तु सारतरमंधर. — ^d) P वलयिनः खलिनो विभांति. ○ ŚB. 3.178. 305 — ^b) S1.2 सुकृतिना. — ^c) P इत्यालोच्य चिरं दृशा. ○ Smk. 96.2; Skb. 3.8; ŚB 2.299; SG. 59b; Śp. 581. 306 — ^a) K °रूडुका.

दुर्लक्ष्या स्याद्दमनकवने धूमधूमे पतन्ती
कारीषाग्नेः पटमयगृहा वामलीलां तनोति ।

307
P. 102a

प्रादुर्भावं तिरयति खेरध्वगानामिदानीं
सर्वाङ्गीणं दिशति पलितं लोमलग्ना हिमानी ॥ २ ॥

पूषा प्रातर्गगनपथिकः प्रस्थितः पूर्वशैलात्
सूचीभेद्यप्रबलमहिकाजालकन्थावृताङ्गः ।

308
P. 102b

रात्रिं सर्वां हुतवहपरिष्वङ्गभाजोऽपि मन्ये
जाड्याबद्धांस्त्वरयितुमयं द्राड् न शक्नोति पादान् ॥ ३ ॥

पान्थस्यारात्क्षणमिव गतेर्भन्दिमानं दिशन्ति
प्रत्यूषेषु प्रतनुसलिलोद्गीर्णबाष्पप्रवाहाः ।

309

वारां पूर्णा इव सचकिता वारपारीणदृष्टेर्
दूरोत्ताना अपि शिखरिणां निर्झरद्रोणिमार्गाः ॥ ४ ॥

दूरप्रोषितकैरवाकरपरीहासाः स्वकान्ताश्मसु

(310)

प्रालेयस्त्रपितेषु मुक्तसलिलोत्पादस्पृहाकेलयः ।

क्षीयन्ते सुरतान्तरेऽपि न दृशां पात्रीकृतां कामिभिः

सौभाग्यापगमादिवेन्दुमहसां लावण्यशून्याः श्रियः ॥ ५ ॥ ↑ K. 24a

हंसैर्जर्जररूपक्षपक्षमलिनैर्नक्तं दिवान्तर्बहिस्

311

तिष्ठद्भिः परिवार्य बन्धुभिरिव स्निग्धैः कृतावेक्षणम् ।

प्रत्यासीदति वल्लभे जलरुहां क्षामायमाणद्युतौ

बाष्पानुज्झति वारि वारिरुहिणीनाशादिवोपार्जितान् ॥ ६ ॥

धन्यानां नवपूगपूरितमुखश्यामाङ्गनालिङ्गन-

312
S. 2, 175, 1
P. 102b

प्राप्तानेकसुखप्रमोदवपुषां रम्यस्तुषारागमः ।

अस्माकं तु विदीर्णदण्डितपटीप्रच्छादितोद्धाटित-

क्रोडस्वीकृतजानुवेपथुमतां चेतः परं सीदति ॥ ७ ॥

307 — ^a) P स्याद्दमनकवले धूमधूमे. — ^b) P °गृहावासलीलां. 308 — ^a) P प्रातर्गमन-. — ^b) K जालकण्ठाः; P जालकर्णाः. 309 — ^a) K मंदिमान्यन्. — ^c) K °चकिताऽवार-. 311 — ^a) N °रुहणी-. 312 — ^a) S३ वरपूग-. — ^b) P काम्यस् (रम्यस्). S तुषारोद्गमः. — ^c) S °खंडितपट-. O Bh. 540.

313
S. 2.175.4
(शतानन्दस्य)

कम्पन्ते कपयो भृशं जडकृशं गोऽजाविकं ग्लायति
श्वा चुलीकुहरोदरं क्षणमपि क्षिसोऽपि नैवोज्झति ।
शीतार्तिव्यसनातुरः पुनरयं दीनो जनः कूर्मवत्
स्वान्यङ्गानि शरीर एव हि निजे निहोतुमाकाङ्क्षति ॥ ८ ॥
लक्ष्मीधरस्य ॥

(314)
S. 2.173.2
(योगेश्वरस्य)
P. 102b
(योगेश्वरस्य)

इदानीमर्धन्ति प्रथमकलमच्छेदमुदिता
नवाग्रात्रस्थालीपरिमलमुचो हालिकगृहाः ।
उदञ्चदोर्वल्लीरणितवल्याभिर्युवतिभिर्
गृहीतप्रोत्क्षिप्तभ्रमितमसृणोद्गीर्णमुशलाः ॥ ९ ॥

(315)
S. 2.175.5

पाकक्षामतिलाः समुत्सुकयितुं शक्ताः कपोतान् भुवः
श्यामत्वं फलपीड्यमानकुसुमानापद्यते सर्षपान् ।
वायुर्व्यस्तशणस्तुषारकणवानभ्येति कम्पप्रदः
पान्थैः शुष्कविवादबद्धकलहैः पुण्याग्निरासेव्यते ॥ १० ॥
योगेश्वरस्य ॥

316
S. 2.177.2

सिद्धार्थाः फलसूचिवन्धगुरुभिर्लोलन्त्यमी पल्लवैर्
उच्छिन्दन्त्यध एव बन्धुरतया कोलीफलान्यर्भकाः ।
पाकप्रश्लथपत्रकोषदलनव्यक्ताङ्कुरग्रन्थयो
निष्ठीवन्त्यपि हस्तयन्त्रकलिताः पुण्ड्रेक्षुयष्टयो[↑] रसम् ॥ ११ ॥
वाचस्पतेः ॥

(317)
S. 2.175.2
(भासस्य)
P. 103b
(anon)

व्यथितवनितावक्रौपम्यं बिभर्ति निशापतिर्
गलितविभवस्याज्ञेवाद्य द्युतिर्मसृणा रवेः ।
अभिनववधूरोषस्वादुः करीषतनूनपाद्
असरलजनाश्लेषकूरस्तुषारसमीरणः ॥ १२ ॥

अभिनन्दस्य ॥

313 ○ Smk. 63.17 (लक्ष्मीधरस्य); JSV. 276.3; Skb. 3.10; ŚB. 2.300, 3.172; Śp. 3921 (लक्ष्मीधरस्य). 314 — ^δ S नवीनांधस्थाली-; P नवीनाधस्थाली- P °युगो (मुचो). — ° S₁ दोलीलावलित-; S₂.3 °दोलीलारणित- — ^d P °णोत्कीर्ण- S °मुसला-; P °मुषला- 315 — ^δ K °षणस्. — ° K योगेश्वरी (? for °रस्यैतौ). 317 — ° S विरहिवनिता-; P पथिकवनिता- — ° P °बोधस्वादु- — ^d P °जलाश्लेष- ○ Kav. p. 104; Auc. ad 15 (मालवरुद्रस्य); KHA. 291; Skb. 1.183; ŚB. 2.236, 2.391, 3.172; Smk. 63.5 (all cdba).

वारं वारं तुषारानिलतुलितपलालोष्मणां पामराणां 318

दण्डव्याघट्टनाभिः क्रमपिहितरुचौ बोध्यमाने कृशानौ ।

उद्धमैर्बाजिकोषोच्चटनपटुरवैः सर्षपक्षोदकूटैः

कोणे कोणे खलानां परिसरसकटुः कीर्यते कोऽपि गन्धः ॥ १३ ॥

योगेश्वरस्य ॥

नष्टप्रायाः प्रलयमहिकाजुष्टजीर्णैः प्रतानैर्

319

बीजान्येवोन्मदपरभृतालोचनापाटलानि ।

उत्पाकत्वाद्विघटितशमीकोषसंदर्शितानि

व्याकुर्वन्ति स्फुटसहचरीवीरुधः कृष्णलानाम् ॥ १४ ॥

सावर्णेः

शुक्लस्निग्धैः पत्रैर्युवतिकरदीर्घैः किशलयैः

320

फलिन्यो राजन्ते हिमसमयसंवर्धितरुचः ।

मनोज्ञा मञ्जर्यो हरितकपिशैः पांसुमुकुलैः

स्फुटन्ति प्रत्यङ्गं पटुपरिमलाहूतमधुपाः ॥ १५ ॥

शतानन्दस्य ॥

माषीणं मुषितं यवेषु यवसश्यामा छविः शीर्यते

321

ग्रामान्ताश्च मसूरधूसरभुवः स्मेरं यमानीवनम् ।

S. 2,177.1

P. 101b

पुष्पाढ्याः शतपुष्पिकाः फलभृतः सिध्यन्ति सिद्धार्थकाः

स्निग्धा वास्तुकवास्तवः स्तबकितस्तम्बा च कुस्तुम्बिनी ॥ १६ ॥

शुभाङ्गस्य ॥

पुरः पाण्डुप्रायं तदनु कपिलिम्ना कृतपदं

322

ततः पाकोत्सेकादरुणगुणसंसर्गितवपुः ।

शनैः शोषारम्भे स्थपुटनिजविष्कम्भविषमं

वने वीतामोदं बदरमरसत्वं कलयति ॥ १७ ॥

॥ इति शिशिरव्रज्या ॥ १३ ॥

318 — ^a) कोऽपि 'गंधः doubtful in N. 319 — ^a) K प्रचल- (प्रलय-).

320 — ^c) N 'कपिशैः. 321 — ^a) S 'श्यामच्छविः; P श्यामारविः. — ^b) S मधूक- (मसूर-). P 'धूसर इव. KS यवानी-. — ^d) P जाता (स्निग्धा). SP कुस्तुंब (S1 बु) री- — ^e) S2. 3 शुभाङ्गस्य. 322 — ^b) K पाकोच्छेकाद्. — ^c) K 'विष्कम्भि-. — ^d) K वीतामोदं. ○ Kav. p. 66; Vām. ad 3.2.2.

॥ ततो मदनव्रज्या ॥ १४ ॥

323
S. 1.94.3
(नीलपट्टस्य)
P. 84a
(वाचस्पतेः)

अयं स भुवनत्रयप्रथितसंयमः शंकरो
बिभर्ति वपुषाधुना विरहकातरः कामिनीम् ।
अनेन किल निर्जिता वयमिति प्रियायाः करं
करेण परिताडयन् जयति जातहासः स्मरः ॥ १ ॥
नीलपट्टहस्य ॥

↑ K. 25a

324
P. 86b

भ्रूशाङ्गाकृष्टमुक्ताः कुवलयमधुपस्तोमलक्ष्मीमुखो ये
क्षेपीयाः कृष्णसारा नरहृदयभिदस्तारककूरशल्याः ।
ते दीर्घापाङ्गपुङ्खाः स्मितविषविषमाः पक्ष्मलाः स्त्रीकटाक्षाः
पायासुर्वोऽतिवीर्यास्त्रिभुवनजयिनः पञ्चबाणस्य बाणाः ॥ २ ॥

325
S. 1.93.4
(कस्यचित्)
P. 86b
(anon)

मनसि कुसुमबाणैरेककालं त्रिलोकीं
कुसुमधनुरनङ्गस्ताडयत्यस्पृशद्भिः ।
इति विततविचित्राश्चर्यसंकल्पशिल्पो
जयति मनसिजन्मा जन्मभिर्मानिताज्ञः ॥ ३ ॥

326
T. 135

शत्रुः कारणमान्मनोऽपि भगवान् वामाङ्गनित्याङ्गनः
स्वर्लोकस्य सुधैकपानचषको मित्रं च तारापतिः ।
चुम्बन्तो जगतां मनः सुमनसो मर्मस्पृशः सायका
दादराः प्रीतिरतीति क्व महिमा कामस्य नालौकिकः ॥ ४ ॥ ↑ T. 31a
मनोविदस्याम् ॥ ↑ N. 10b

323 — ^a) S₃ संयमी. — ^d) S₃ परिलालयन्. — ^e) K नीलपट्टस्य; S नीलपट्टस्य.
○ Sbh. 1038; Kav. p. 87; Kvv. p. 12; Smv. 24.23; Prab. 96 (धनपाल);
KHV. 124; KHA. 435; Pps. 367; ŚB. 2.376, 3.37, 3.96, 3.317, 3.225.
324 — ^a) P °लक्ष्मीमुखो. — ^e) P °विषविमलाः. ○ Sbh. 1039. 325
— ^a) P °रेभिरेकास्त्रिलोकी. — ^e) S_{1.2} °शिल्पी. — ^d) SP मानिताङ्गः. 326 — ^b)
K चकषो. — ^e) °स्याम् under thumbtack in N photograph?. T मनोविदस्याम्.

कुलगुरुरबलानां केलिदीक्षाप्रदाने
परमसुहृदनङ्गो रोहिणीवल्लभस्य ।

327
T. 136
S. 1.94.4
P. 83b

अपि कुसुमपृष्ठकैर्देवदेवस्य जेता
जयति सुरतलीलानाटिकासूत्रधारः ॥ ५ ॥

राजशेखरस्य ॥

वन्दे देवमनङ्गमेव रमणीनेत्रोत्पलच्छद्मना
पाशेनायतशालिना सुनिबिडं संयम्य लोकत्रयम् ।

328
T. 137
S. 1.94.1
P. 84b

येनासावपि भस्मलान्छिततनुर्देवः कपाली बलात्
प्रेमकुद्भनगात्मजाङ्घ्रिविनतिक्रीडाव्रते दीक्षितः ॥ ६ ॥
ललितोकस्य ॥

स जयति संकल्पभवो रतिमुखशतपत्रचुम्बनभ्रमरः ।
यस्यानुरक्तललनानयनान्तविलोकितं वसतिः ॥ ७ ॥

(329)
T. 138

दामोदरगुप्तस्य ॥ ↑ K. 25b

अहो धनुषि नैपुण्यं मन्मथस्य महात्मनः ।
शरीरमक्षतं कृत्वा भिनत्त्यन्तर्गतं मनः ॥ ८ ॥

330
T. 139

धनुर्माला मौर्वीं कणदलिकुलं लक्ष्यमबला
मनो भेद्यं शब्दप्रभृतय इमे पञ्च विशिखाः ।

331
T. 140
S. 1.94.5
P. 86b

इयाञ्जेतुं यस्य त्रिभुवनमदेहस्य विभवः
स वः कामः कामान्दिशतु दयितापाङ्गवसतिः ॥ ९ ॥

जयति स मदखेलोच्छृङ्खलप्रेमरामा-
ललितसुरतलीलादैवतं पुष्पचापः ।

332
(T. 140)
S. 1.93.3
P. 83b

327 — ^a) T °गुरुरमराणां. — ^d) P °लीलानादिकः. ○ Vid. 1.1; Śp. 3077; Smk. 1.25 (राजशेखरस्य); Srb. p. 250.16; Sab. 1.12. 328 — ^b) T₂ SP °नायति. P °शासिना. — ^c) S भस्मनाञ्जित. P °वपुर्देवस्त्रिशूली. — ^d) P क्रीडारते दीक्षितेः ॥ 329 — ^e) K दामोदरः. ○ Kut. 1. 331 T passes from c of this to c of next by homoteleuton. — ^a) S₁ P लक्ष°. — ^b) S₃ पञ्च (शब्द-). ○ Sbh. 82 (घण्टकस्य); Kav. p. 87; KHV. 125; Sb. 10a; SG. 39b. 332 T cd only. — ^a) P स जयति. S मदखेलो°. S₁. 2 °प्रेमवामा-. — ^c) K °संघैः; S₃ P °सिद्धौ.

त्रिभुवनजयसिद्धौ यस्य शृङ्गारमूर्तेर्
उपकरणमपूर्वं माल्यमिन्दुर्मधूनि ॥ १० ॥

उत्पलराजस्य ॥

333
T. 141
S. 1.93.5
P. 87a

याच्यो न कश्चन गुरुः प्रतिमा च कान्ता
पूजा विलोकनविगूहनचुम्बनानि ।
आत्मा निवेद्यमितरव्रतसारजेत्रीं
वन्दामहे मकरकेतनदेवदीक्षाम् ॥ ११ ॥

वल्लुणस्य ॥

॥ इति मदनव्रज्या ॥ १४ ॥

॥ ततो वयःसन्धिव्रज्या ॥ १५ ॥

334
T. 142
S. 2.2.2
(राजोकस्य)
P. 103b

भ्रुवोः काचिल्लीला परिणतिरपूर्वा नयनयोः
स्तनाभोगोऽव्यक्तस्तरुणिमसमारम्भसमये ।
इदानीं बालायाः किममृतमयः किं मधुमयः
किमानन्दः साक्षाद् ध्वनति मधुरः पञ्चमलयः ॥ १ ॥
वीर्यमित्रस्य ॥

335
T. 143
P. 104a

उत्तालालकभञ्जनानि कवरीपाशेषु शिक्षारसो
दन्तानां परिकर्म नीविनहनं भ्रूलास्ययोग्याग्रहः ।
तिर्यग्लोचनचेष्टितानि वचसि च्छेकोक्तिसंक्रान्तयः
स्त्रीणां ग्लायति शैशवे प्रतिकलं कोऽप्येष केलिक्रमः ॥ २ ॥

336
T. 144
P. 104a

विधत्ते सोल्लेखं कतरदिह नाङ्गं तरुणिमा
तथापि प्रागल्भ्यं किमपि चतुरं लोचनयुगे ।

333 — ^a) K पाच्यो (याच्यो). P प्रतिनैव. — ^b) P सेवा- (पूजा-). S °निगूहन-. — ^a) T₂ °जैत्री. 334 — ^c) P किं विषमयः. — ^a) TK पञ्चमकलः; P पञ्चमरवः. For *cd*, S इदानीमेतस्याः कुवलयदृशः प्रत्यहमयं नितम्बस्याभोगो नयति मणिकाञ्चीमधिकताम् as in 360^{cd} ॥. O Sp. 3274; Smk. 51.7. 335 cf. *cd*. with 348 *cd*. — ^a) T₂ उत्तालालक°. P तन्वालालक°. — ^b) K °योग्यो ग्रहः; P °हास्यग्रहः. — ^c) P वचसां छेकोक्तिः. — ^a) P तस्या (स्त्रीणां). T₁ lac. T₂ म्लायति. O Vid. 2.5; Bāl. 3.23; Srb. p. 256.55. 336 — ^a) P विदत्ते. — ^c) P यदा धत्ते दृग्भ्यामखिल-गुरु°. — ^e) K om. एतौ. O Vid. after 1.41; 2.13, 3.21, 4.8 (complete).

यदादत्ते दृश्यादखिलमपि भावव्यतिकरं

मनोवृत्तिं द्रष्टुः प्रथयति च दृश्यं प्रतिजनम् ॥ ३ ॥ ↑ K. 26a

एतौ राजशेखरस्य ॥

एतदधाति नवयौवननर्तकस्य

कश्मीरजच्छुरितालयुग्मलक्ष्मीम् ।

मध्ये समुच्छ्वसितवृत्ति मनागुपान्ते

लब्धात्मसीम कुचकुञ्जलयुग्ममस्याः ॥ ४ ॥

यौवननगरारम्भे रामाहृदयस्थलीषु कुसुमेषोः ।

मकरपताकेवेयं राजति रोमावली रम्या ↑ ॥ ५ ॥ ↑ T. 31b

एतौ लडहचन्द्रस्य ॥

चलितशिशुदशानां यौवनारम्भरेखा-

परिचयपरिचुम्बत्प्रेमकौतूहलानाम् ।

उचितसहजलज्जादुर्बला बालिकानां

गुरुजनभयमाजां केऽपि ते भ्रूविलासाः ॥ ६ ॥

गुणेश्वरस्य ॥ ↑ ↑ N. 11a

नैतत्समुन्नमितचूचुकमुद्रमन्तः-

संक्रान्तसीमकुचकोरकचक्रमस्याः ।

सङ्केतिताङ्गनवयौवननाटकस्य

कश्मीरजच्छुरितनूतनकांस्यतालम् ॥ ७ ॥

नितम्बः संवादं मसृणमणिवेद्या मृगयते

मनागण्डः पाण्डुर्मधुमुकुललक्ष्मीं तुलयति ।

विशन्त्यास्तारुण्यं घुसृणघनलावण्यपयसि

प्रकामं प्रोन्मज्जद्वपुरपि च तस्या विजयते ॥ ८ ॥

337 — ^b) P °तारकयुग्मशोभां । — ^d) P लब्धाभ्यनील-

338 — ^c) T। अकर-

P मकरध्वजपताकेवेयं. — ^e) T lac.; K om. एतौ.

339 — ^a) P °रंभरेखा. — ^d)

P तै[ऽ]मे विलासाः ॥ 341 — ^a) K मृगतते.

337
T. 145
P. 104a

338
T. 146
P. 104b

339
P. 104b
(गणेश्वरस्य)

(340)

(341)

(342)

उद्भिन्नस्तनकुञ्जलद्वयमुरः किंचित्कपोलस्थलीं
लिम्पत्येव मधूककान्तिरधरः संमुग्धलक्ष्मीमयः ।
प्रत्यासीदति यौवने मृगदृशः किं चान्यदाविर्भवल्-
लावण्यामृतपङ्कलेपलडहच्छायं वपुर्वर्तते ॥ ९ ॥

(343)

गेहाद्वहिर्विरम चापलमस्तु दूरं
अद्यापि शैशवदशालडितानि तानि ।
आप्यायमानजघनस्थलपीड्यमानं
अधोर्मुकं त्रुटति पुत्रि तव क्षणेन ॥ १० ॥

344

प्रेमासङ्गि च भङ्गि च प्रतिवचोऽप्युक्तं च गुप्तं तथा
यत्नाद्याचितमाननं प्रति समाधाने च हाने च धीः ।
इत्यन्यो मधुरः स कोऽपि शिशुतातारुण्ययोरन्तरे
वर्तिष्णोर्मृगचक्षुषो विजयते द्वैविध्यमुग्धो रसः ॥ ११ ॥
लक्ष्मीधरस्य ॥

↑ K. 266

(345)

नितम्बः स्वां लक्ष्मीमभिलषति नाद्यापि लभते
समन्तात्साभोगं न च कुचविभागाञ्चितमुरः ।
दृशोर्लीलामुद्रा स्फुरति च न चापि स्थितिमती
तदस्यास्तारुण्यं प्रथममवतीर्णं विजयते ॥ १२ ॥

346

शारिङ्घृतकथाकुतूहलि मनश्छेकोक्तिशिक्षारतिर्
नित्यं दर्पणपाणिता सहचरीवर्गेण चाचार्यकम् ।
प्रौढस्त्रीचरितानुवृत्तिषु रसो बाल्येन लज्जा मनाक्
स्तोकारोहिणि यौवने मृगदृशः कोऽप्येष केलिक्रमः ॥ १३ ॥

347

दृष्टिः शैशवमण्डना प्रतिकलं प्रागल्भ्यमभ्यस्यते
पूर्वाकारमुरस्तथापि कुचयोः शोभां नवामीहते ।
नो धत्ते गुरुतां तदप्युपचिताभोगा नितम्बस्थली
तन्व्याः स्वीकृतमन्मथं विजयते नेत्रैकपेयं वपुः ॥ १४ ॥

344 — ^b) K यत्नाद्याचित.. — ^c) K सकोप-. ○ Smk. 51.9. 346 ○ Smk.
52.5 (राजशेखरस्य). 347 ○ Smk. 51.6. Kvv. p. 62; KHA. 709.

आकण्ठार्पितकञ्चुकाञ्चलमुरो हस्ताङ्गुलीमुद्रणा-

348
P. 104b

मात्रासूत्रितहास्यमास्यमलसाः पञ्चालिकेलयः ।

तिर्यग्लोचनचेष्टितानि वचसां च्छेकोक्तिसंक्रान्तयस्

तस्याः सीदति शैशवे प्रतिकलं कोऽप्येष केलिक्रमः ॥ १५ ॥

दोर्मूलावधिसूत्रितस्तनमुरः स्निह्यत्कटाक्षे दृशाव्

(349)
P. 104b

ईषत्ताण्डवपण्डिते स्मितसुधाच्छेकोक्तिषु भूलते ।

चेतः कन्दलितस्मरव्यतिकरं लावण्यमङ्गैर्वृतं

तन्वङ्ग्यास्तरुणिम्नि सर्पति शनैरन्यैव काचिद्रतिः ॥ १६ ॥

वारं वारमनेकधा सखि मया चूतद्रुमाणां वने

350
S. 2.5.1
P. 104b
(anon)

पीतः कर्णदरीप्रणालवलितः पुंस्कोकिलानां ध्वनिः ।

तस्मिन्नद्य पुनः श्रुतिप्रणयिनि प्रत्यङ्गमुत्कम्पितं

↑ K. 27a

तापश्चेतसि नेत्रयोस्तरलिमा कस्मादकस्मान्मम ॥ १७ ॥

भोज्यदेवस्य ॥

दरोत्तानं चक्षुः कलितविरलापाङ्गवलनं

(351)
S. 2.2.3

भविष्यद्विस्तारिस्तनमुकुलगर्भालसमुरः ।

नितम्बे संक्रान्ताः कतिपयकला गौरवजुषो

वपुर्मुञ्चद्वालयं किमपि कमनीयं मृगदृशः ॥ १८ ॥

गणितगरिमा श्रोणिर्मध्यं निबद्धवलित्रयं

352

हृदयमुदयलज्जं सज्जच्चिरन्तनचापलम् ।

मुकुलितकुचं वक्षश्चक्षुर्मनाग्वृतवक्रिम

क्रमपरिगलद्वालयं तन्व्या वपुस्तनुते श्रियम् ॥ १९ ॥

348 cf. 335^{cd}. — ^b) P °मुद्रितहास्यलास्यमनसाः. N पञ्चालिको. P om.
cd. O Smk. 51.5. 349 — ^a) P तिर्यक् (स्निह्यत्). — ^b) P छेकोक्तिमुक्तं
न ते. — ^d) P °स्तरुलम्बि. O KHA. 693; Vkj. 1.96. — ^d) काचिल्लिपिः ॥ 350
— ^a) P वारमुदचितः. N द्रुमानां. — ^b) P °चलितः. — ^c) K श्रुतं; P प्रति-(श्रुति-). — ^d)
S °स्तरलता. — ^e) K श्रीभोज्यदेवस्य; Ss om. 351 — ^a) S चलनं. — ^b) S °विस्तार-
O Smk. 51.10. 352 — ^b) K मज्जच् (सज्जच्).

353
P. 105a

बालोऽद्यापि किलेति लक्षितमलंकर्तुं निजैर्भूषणै
रामाभिश्चिरमुद्यते हृदि लिहन्निच्छामनिच्छां वहन् ।
स्निह्यत्तारमथान्यदृष्टिविरहे यः संमुखं वीक्षितो
नम्रः स्मेरमुखीभवन्निति वयःसन्धिश्चियालिङ्गितः ॥ २० ॥
वल्लुणस्य ॥

(354)
P. 105a

माध्यस्थं च समस्तवस्तुषु परिप्रश्ने शिरोघूर्णनं
प्रेयस्यां परमर्पितान्तरबहिर्वृत्तिप्रपञ्चक्रमः ।
किं चापि स्फुटदृष्टिविभ्रमकलानिर्माणशिक्षारसः
प्रत्यङ्गं स्मरकेलिमुद्रितमहो बाला वयोविभ्रमे ॥ २१ ॥

355
S. 2.2.4
(राजशेखरस्य)
P. 105a

पद्भ्यां मुक्तास्तरलगतयः संश्रिता लोचनाभ्यां
श्रोणीबिम्बं त्यजति तनुतां सेवते मध्यभागः ।
धत्ते वक्षः कुचसचिवतामद्वितीयत्वमास्यं
तद्गात्राणां गुणविनिमयः कल्पितो यौवनेन ॥ २२ ॥

356
P. 105b

बाल्यं यदस्यास्त्रिवलीतटिन्यास्तटे विनष्टं सह चापलेन ।
तदर्थमुत्थापितचारुचैत्यकल्पौ स्तनौ पाण्डुरौ तरुण्याः ॥ २३ ॥

357

तदात्वप्रोन्मीलन्म्रदिमरमणीयात्कठिनतां
निचित्य प्रत्यङ्गादिव तरुणभावेन घटितौ ।
स्तनौ संविभ्राणाः क्षणविनयवैजात्यमसृण-
स्मरोन्मेष्ठाः केषामुपरि न रसानां युवतयः ॥ २४ ॥
मुरारेः ॥

358

भ्रूलीला चतुरा त्रिभागवलिता दृष्टिर्गतिर्मन्थरा
विस्त्रब्धं हसितं कपोलफलके वैदग्ध्यवक्रं वचः ।
नोद्विष्टं गुरुणा न बन्धुकथितं दृष्टं न शास्त्रे क्वचिद्
बालायाः स्वयमेव मन्मथकलापाण्डित्यमुन्मीलति ॥ २५ ॥

353 — ^a) P बालाद्यापि. P लक्षितु°. — ^c) P तारकमन्य°. K वीक्ष्यतो. — ^d) P °भवत्विति. 354 — ^a) P मध्यस्यां. — ^d) K प्रत्यङ्ग-. 355 — ^c) S₃ °द्वितीयं च वक्त्रं. O Smk. 52.4 (राजशेखरस्य); Śp. 3282; SK. 5.312. 356 — ^c) P °चारुवैद्य-. — ^d) K तरुण्यः ॥. 357 O Anr. 3.7. — ^c) वैयात्य-; Sab. 17a = 2.19 (मोरारेः). 358 — ^c) K नो दिष्टं.

लावण्यामृतसिन्धुसान्द्रलहरीसंसिक्तमस्या वपुर्
 जातस्तत्र नवीनयौवनकलालीलालतामण्डपः † । † N. 11b
 तत्रायं स्पृहणीयशीतलतरच्छायासु सुप्तोत्थितः
 संमुग्धो मधुबान्धवः स भगवानद्यापि निद्रालसः ॥ २६ ॥
 वीर्यमित्रस्य ॥

359
 S. 2.1.5
 (भिक्षोः)

भ्रुवोर्लीलैवान्या दरहसितमभ्यस्यति मुखं
 दृशोर्वक्रः पन्थास्तरुणिमसमारम्भसचिवः ।
 इदानीमेतस्याः कुवलयदृशः प्रत्यहमयं
 नितम्बस्याभोगो नयति मणिकाञ्चीमधिकताम् ॥ २७ ॥
 राज्यपालस्य ॥

(360)
 S. 2.2.2
 (राजोकस्य)
 P. 107a
 (anon)

मध्यं बद्धवलित्रयं विजयते निःसन्धिवन्धोन्नमद-
 विस्तारिस्तनभारमन्थरमुरो मुग्धाः कपोलश्रियः ।
 किञ्चिन्मुग्धविलोलीनीरजदृशस्तारुण्यपुण्यातिथेस्
 तस्याः कुङ्कुमपङ्कलेपनडहच्छायं वपुर्वर्तते ॥ २८ ॥
 वज्रमुष्टेः ॥

(361)
 S. 2.3.5
 (कस्यचित्)
 P. 107a

समस्तं विज्ञाय स्मरनरपतेश्चासुचरितं
 चरश्चक्षुः कर्णे कथयितुमगात्सत्त्वरमिव ।
 प्रयाणं बाल्यस्य प्रतिपदमभूद्विग्रहभरः
 परिस्पन्दो वाचामपि च कुचयोः सन्धिरभवत् ॥ २९ ॥

362

उत्खेलत्रिवलीतरङ्गतलला रोमावलीशैवल-
 स्रग्वलिर्युवती ध्रुवं जनमनोनिर्वाणवाराणसी ।
 एतस्या यदुरस्तटीपरिसरे यद्वात्यचापल्ययोः
 स्थाने यौवनशिल्पिकल्पितचिताचैत्यद्वयं दृश्यते † ॥ ३० ॥ † K. 28a
 भवस्य ॥

363

359 — ^a) S °सांद्रसिन्धु- — ^c) S °शीतलतरुच्छायाप्रसुप्तो- ○ Sp. 3284. 360
 S has *ab* of 334, *cd* of this stanza. — ^d) P °स्याभोगे. 361 — ^b) P °स्तनपूर-
 मंदर°. — ^c) S1.2 किं च स्निग्ध- S3 किं चामुग्ध- S °विनिद्र°. P °विलीन°. P पुण्यातिथौस्.
 — ^d) S अस्याः. P चन्दनकुङ्कुम- (कुङ्कुम-). S °लडह°.

364
P. 107b

स्तनोद्भेदः किञ्चित्पयजति तनुतायाः परिचयं
तथा मध्यो भागस्त्रिवलिवलयेभ्यः स्पृहयति ।
नितम्बे च स्वैरं विलसति विलासव्यसनिता
मृगाक्ष्याः प्रत्यङ्गं कृतपदमिवानङ्गलडितम् ॥ ३१ ॥

(365)
S. 2.2.1
(विधूकस्य)
P. 107b

यत्प्रत्यङ्गं तटमनुसरन्त्यूर्मयो विभ्रमाणां
क्षोभं धत्ते यदपि बहलः स्निग्धलावण्यपङ्कः ।
उन्मथं यत्स्फुरति च मनाक्कुम्भयोर्द्वन्द्वमेतत्
तन्मन्येऽस्याः स्मरगजयुवा गाहते हृत्तडागम् ॥ ३२ ॥

(366)

कृतनिभशतं निष्कामन्तीं सखी[भि]रनूद्धृतां
कथमपि हठादाकृष्यान्ते पटस्य निवेशिताम् ।
नवनिधुवनक्रीडारम्भप्रकम्पविवर्तिनीम्
अनुभवमृदूभूतत्रासां मनः स्मरति प्रियाम् ॥ ३३ ॥

(367)

स्मितं किञ्चिन्मुग्धं तरलमधुरो दृष्टिविभवः
परिस्पन्दो वाचामभिनवविलासोक्तिसरसः ।
गतीनामारम्भः किसलयितलीलापरिमलः
स्पृशन्त्यास्तारुण्यं किमिव न मनोज्ञं मृगदृशः ॥ ३४ ॥

368
P. 107b

अस्ति भयमस्ति कौतुकमस्ति च मन्दाक्षमस्ति चोत्कण्ठा ।
बालानां प्रणयिजने भावः कोऽप्येष नैकरसः ॥ ३५ ॥

369
P. 107b

प्रगल्भानामन्ते निवसति शृणोति स्मरकथां
स्वयं तत्तच्चेष्टाशतमभिनयेनार्पयति च ।
स्पृहामन्तः कान्ते वहति न समभ्येति निकटं
यथैवेयं बाला हरति च तथैवेयमधिकम् ॥ ३६ ॥

364 — °) P विरसति. — °) P °मिवालिङ्ग°. KP °ललितम् ॥. 365 — °) S स्फुटमनु°. — °) S यदपि विपुलः. — °) S1.2 च स्फुरति सु°. Ss युग्म° (द्वन्द्व°). — °) P °गजसुरा. ° Sp. 3283. 366 — °) K निःक्रामन्तीस्ताः सखीरनुध्वती (?) . 367 ° Bh. 93. — °) किञ्चिद्वक्त्रं सरलतरलो. — °) न हि रम्यं; Sbh. 2236; Dhv. ad 4.2; Amd. 152; Sāhitya-mīmāṃsā 61; KHA. 721; JSV. 218.2; Slp. 4.74 (Bh.); BIS. 7620 (3318); Srb. p. 255.9. 368 — °) P प्रणयनिने. 369 — °) K °नामन्ये. — °) P समस्येति. — °) P तथैवेयं. ° Sp. 3281; Sab. 17a (2.18).

अन्योन्यान्तरनिर्गताङ्गुलिदलश्रेणीभवन्निश्चल-

370
P. 108a

ग्रन्थिप्रग्रथितं करद्वयमुपर्युत्तानमाविभ्रता ।

सेयं विभ्रमतोरणप्रणयिना जृम्भाभरोत्तम्भिते-

नोच्चैर्बाहुयुगेन शंसति मनोजन्मप्रवेशोत्सवम् ॥ ३७ ॥

शतानन्दस्य ॥

स एष यौवनाचार्यः सिद्धये स्मरभूभुजः ।

↑ K. 286

371

प्रियायां बलिमुद्दिश्य तनोति स्तनमण्डलम् ॥ ३८ ॥

विभ्रत्या वपुरुन्नमत्कुचयुगं प्रादुर्भवद्विभ्रमं

(372)
P. 108a

बालाया लसदङ्गसंधिविरमद्बाल्यं वलङ्कूलतम् ।

अन्तर्विस्फुरति स्मरो बहिरपि व्रीडा समुन्मीलति

स्वैरं लोचनवक्रिमा विलसति श्रीः काचिदुजृम्भते ॥ ३९ ॥

रुद्रस्य ॥

सुतनुरधुना सेयं निम्नां स्वनाभिमभीक्षते

(373)

कलयति परावृत्तेनाक्षणा नितम्बसमुन्नतिम् ।

रहसि कुरुते वासोगुप्तौ स्वमध्यकदर्शनाम्

अपि च किमपि व्रीडां व्रीडासखीमिव मन्यते ॥ ४० ॥

यदन्योन्यप्रेमप्रवणयुवतीमन्मथकथा-

(374)
S. 2.6.5

समारम्भे स्तम्भीभवति पुलकैरञ्चिततनुः ।

तथा मन्ये धन्यं परमसुरतब्रह्मनिरतं

कुरङ्गाक्षी दीक्षागुरुमकृत कञ्चित्सुकृतिनम् ॥ ४१ ॥

नरसिंहस्य ॥

तरन्तीवाङ्गानि स्फुरदमललावण्यजलधौ

375
S. 2.3.1

प्रथिम्नः प्रागल्भ्यं स्तनजघनमुन्मुद्रयति च ।

दृशोर्लीलारम्भाः स्फुटमपवदन्ते सरलताम्

अहो सारङ्गाक्ष्यास्तरुणिमनि गाढः परिचयः ॥ ४२ ॥

राजशेखरस्य ॥

370 — ^δ) P °विभ्रती । — [°]) P दृष्टा (जृम्भा-). 372 — ^α) K करयुगं. P °भवेद्. — ^δ) P चलद्भ्रं. — ^α) P सेरं. 373 — ^α) K °भिक्ष्यते. 374 — ^α) K प्रेमप्रलयुवती. — ^δ) S1 पुलके वञ्चित°. K °सुकृतिनः ॥ 375 ° Smk. 52.6 (कुम्भकस्य); Kvv. p. 62; KHA. 695; Amd. 153; Vkj. 2.91.

376
P. 108a
(स्वर्लोकस्य)

गतिर्मन्दा सान्द्रं जघनमुदरं क्षाममतनुः
स्तनाभोगः स्तोकं वचनमतिमुग्धं च हसितम् ।
विलोलभ्रूवल्लीचलनलयलोलं च नयनं
क जातं बालायाः क च विषयमक्ष्णोरियमगात् ॥ ४३ ॥
सुहृदोक्तस्य ॥

377

हरतितरां जनहृदयं कलिकोपगता लता च दयिता च ।
यदि पुनरतनुशिलीमुखसमाकुल किं न पर्याप्तम् ॥ ४४ ॥
गोभट्टस्य ॥

(378)

धृतमिव पुरः पश्चात्कैश्चित्प्रणुन्नमिवोल्लसत्-
पुलकमिव यत्प्राप्तोच्छ्वासव्युदस्तमिथोऽन्तरम् ।
अतिगतसखीहस्तोन्मानक्रमं दिवसक्रमैर्
इदमनुभवद्वाञ्छापूर्तिक्षमर्द्धिं कुचद्वयम् ॥ ४५ ॥

↑ K. 29a

379
P. 108b

स्तनतटमिदमुत्तुङ्गं निम्नो मध्यः समुन्नतं जघनम् ।
इति विषमे हरिणाक्ष्या वपुषि नवे क इह न स्वलति ॥ ४६ ॥

380

मात्रानर्तनपण्डितभ्यु वदनं किञ्चित् प्रगल्भे दृशौ
स्तोकोद्भेदनिवेशितस्तनमुरो मध्यं दरिद्राति च ।
अस्या यज्जघनं घनं च कलया प्रत्यङ्गमेणीदृशः
सत्यंकार इव स्मरैकसुहृदा तद्यौवनेनार्पितम् ॥ ४७ ॥
राजशेखरस्य ॥

(381)

अयि परारि परुन्मलयानिला ववुरमी जगुरेव च कोकिलाः ।
कलमलोत्कलितं तु न मे मनः सखि बभूव वृथैव यथैषमः ॥ ४८ ॥
उत्पलराजस्य ॥

376 — °) P °वलनलय°. — °) P कुचविषयमक्षोरः. 377 — °) K गोभट्टी.
379 — °) P घजनं. — °) P न स्फालयति ॥. ○ Smk. 53.96; Śp. 3370; Sbh.
1268.. 380 — °) K नापितम्. ○ Vid. 1.40. — °) कारमिव. 381 ○ cf.
S. 2.5.2 (कालिदासस्य) ववुरेव मलयमरुतो जगुरेव पिकाः परारि च परुच्च । उत्कण्ठाभरतरलं सखि
मानसमैषमः किमिदम् ॥.

स्खलति वयसि बाले निर्जिते राजनीव
स्फुरति रतिनिधाने यौवने जेतरीव । (382)

मदमदनविवृद्धिस्पर्धयेवाबलानां
किमपि वपुषि लीलाकुञ्जलानि स्फुटन्ति ॥ ४९ ॥

दृष्ट्या वर्जितमार्जवं समतया दत्तं पयो वक्षसे (383)

क्षीणायुर्गतिषु त्वरा स्मितमपि भ्रूलास्यलीलासखम् ।
सत्या न प्रकृतौ गिरः शिशुतया प्रस्थानदत्तार्धया
काप्यन्या हरिणीदृशः परिणतिः कन्दर्पमुद्राङ्किता ॥ ५० ॥
राजशेखरस्य ॥

॥ इति वयःसंधिव्रज्या ॥ १५ ॥

॥ ततो युवतिवर्णनव्रज्या ॥ १६ ॥

यासां सत्यपि सद्गुणानुसरणे दोषानुरागः सदा
याः प्राणान् वरमर्पयन्ति न पुनः संपूर्णदृष्टिं † प्रिये । † N. 12a
अत्यन्ताभिमतेऽपि वस्तुनि विधिर्यासां निषेधात्मकम्
तास्त्रैलोक्यविलक्षणप्रकृतयो वामाः प्रसीदन्तु वः ॥ १ ॥
वित्तोकस्य ॥

384
S. 2.22.1
(विभोक्तस्य)
P. 108b
(anon)

कण्ठे मौक्तिकमालिकाः स्तनतटे † कार्पूरमच्छं रजः † K. 29b
सान्द्रं चन्दनमङ्गके वलयिताः पाणौ मृणालीलताः ।
तन्वी नक्तमियं चकास्ति शुचिनी चीनांशुके बिभ्रती
शीतांशोरधिदेवतेव गङ्गलिता व्योमाग्रमारोहतः ॥ २ ॥ † T. 36a

385
T. 147
S. 2.109.4
(राजशेखरस्य)

लीलास्खलच्चरणचारुगतागतानि तिर्यग्विवर्तितविलोचनवीक्षितानि ।

वामभ्रुवां मृदु च मञ्जु च भाषितानि निर्मायमायुधमिदं मकरध्वजस्य ॥ ३ ॥

386
T. 148

Vrajyā 16 : N युवतिव्रज्या ॥. K adds कथ्यते. 384 — °) S दोषानुबंधः.
P दोषान्तराशः परः. — °) P प्रत्यन्ता°. — °) P रामाः...नः. ° Śp. 3079; Shv. D 1b.
8; Srb. p 252.53. 385 — °) S °मालिका. S कार्पूरमर्ध्व. — °) S वलयिता. Si. 2
मृणालीलता; Ss °लावली. — °) N शीताङ्गोर्. ° Vid. 3.16. — °) तनुनी (शुचिनी).
Sab. 3.77 (राजशेखरस्य); Srb. p. 277.65; cf. Bālabhārata 1.27.

387
T. 149
S. 2.4.2
(वेतोकस्य)

दृष्टा काञ्चनयष्टिरद्य नगरोपान्ते भ्रमन्ती मया
तस्यामद्भुतपद्ममेकमनिशं प्रोत्फुलमालोकितम् ।
तत्रोभौ मधुपौ तथोपरि तयोरेकोऽष्टमीचन्द्रमास्
तस्याग्रे परिपुञ्जितेन तमसा नक्तंदिवं स्थीयते ॥ ४ ॥

(388)
T. 150
S. 2.4.1
(वेतोकस्य)

मध्येहेमलतं कपित्थयुगलं प्रादुर्बभूव क्रम-
प्राप्तौ तालफलद्वयं तदनु तन्निःसंधिभावस्थितम् ।
पश्चात्तुल्यसमुन्नतिव्यतिकरं सौवर्णकुम्भद्वया-
कारेण स्फुटमेव तत्परिणतं केदं वदामोऽद्भुतम् ॥ ५ ॥
वित्तोकस्यैतौ ॥

(389)
T. 151

स्मितज्योत्स्नालिप्तं मृगमदमसीपत्रहरिणं
मुखं तन्मुग्धाया हरति हरिणाङ्गस्य लडितम् ।
क चन्द्रे सौन्दर्यं तदधररुचिः सातिशयिनी
क बालायास्ते ते क चटुलकटाक्षा नयमुषः ॥ ६ ॥
यागोकस्य ॥

(390)
T. 152

आश्चर्यमूर्जितमिदं किमु किं मदीयं चित्तभ्रमो यदयमिन्दुरनम्बरेऽपि ।
तत्रापि कापि ननु चित्रपरंपरेयम् उज्जृम्भितं कुवलयद्वितयं यदत्र ॥ ७ ॥
श्रीहर्षपालदेवस्य ॥

(391)
T. 153
S. 2.70.2
P. 108b

निजनयनप्रतिबिम्बैरम्बुनि बहुशः प्रतारिता कापि ।
नीलोत्पलेऽपि विमृषति करमर्पयितुं कुसुमलावी ॥ ८ ॥
धरणीधरस्य ॥

392
T. 154

यौवनशिल्पिसुकल्पितनूतनतनुवेश्म विशति रतिनाथे ।
लावण्यपल्लवाङ्गौ † मङ्गलकलशौ स्तनावस्याः ॥ ९ ॥ † K. 30a

393
T. 155
P. 108b

एकमेव बलिं बद्ध्वा जगाम हरिरुन्नतिम् ।
अस्यास्त्रिवलिबन्धेन सैव मध्यस्य नम्रता ॥ १० ॥

387 — ^b) S °मेकपद्म- — °) S1 रेतोकस्य for this and the next. 388
— ^b) S तदभवन्निःसंधि- — °) S3 पश्चाद्वद- — °) T श्रीवित्तोकस्यैतौ. 390 — °) K
श्रीहर्षस्य. 391 — ^b) P प्रभाविता. — °) T2 S3 विमृशति. O Smk. 67.13
(गोविधोयिकविराजयोः); Sd. p. 253; Srb. p. 334.103; BIS. 3702 (1575). 393
— °) P बंधेऽपि. O Sp. 3347; Sab. 1.114; Srb. p. 267.328; Shv. D 13a. 48;
cf. JSV. 240.6.

रोमावली कनकचम्पकदामगौर्या लक्ष्मीं तनोति नवयौवनसंभृतश्रीः ।
त्रैलोक्यलब्धविजयस्य मनोभवस्य सौवर्णपट्टलिखितेव जयप्रशस्तिः ॥ ११ ॥

394
T. 156
S. 2.77.1

दृशा दग्धं मनसिजं जीवयन्ति दृशैव याः ।
विरूपाक्षस्य जयिनीस्ताः स्तुवे वामलोचनाः ॥ १२ ॥

395
T. 157
S. 2.22.2
(राजशेखरस्य)

सोऽयमभ्युदितः पश्य प्रियाया मुखचन्द्रमाः ।
यस्य पार्वणचन्द्रेण तुल्यतैव हि लाञ्छनम् ॥ १३ ॥

(396)
T. 158

विधायापूर्वपूर्णेन्दुमस्या मुखमभूद्भुवम् ।
धाता निजासनाम्भोजविनिमीलनदुःस्थितः ॥ १४ ॥
श्रीहर्षदेवस्य ॥

397
T. 159

मैकं तमःस्तबकमूर्ध्वमपाकृथास्त्वम् एणं त्यजास्य विमले नयने गृहाण ।
लोलालकं तरलवीक्षितमायताक्ष्याः साक्षान्मुखं यदि भवाननुकर्तुकामः ॥ १५ ॥

398
T. 160

एतस्मिन्नवदातकान्तिनि कुचद्वन्द्वे कुरङ्गीदृशः
संक्रान्तप्रतिबिम्बमैन्दवमिदं द्वेधा विभक्तं वपुः ।
आनन्दोत्तरलस्य पुष्पधनुषस्तत्कालनृत्योत्सव-
प्राप्तिप्रोद्यतकांस्यतालयुगलप्रायं समालोक्यते ॥ १६ ॥
वसुकल्पस्य ॥

399
T. 161

घनावूरू तस्या यदि यदि विदग्धोऽयमधरः
स्तनद्वन्द्वं सान्द्रं यदि यदि मुखाब्जं विजयते ।
हतौ रम्भास्तम्भौ हतमहह बन्धूककुसुमं
हतौ हेम्नः कुम्भावहह विहतः पार्वणशशी ॥ १७ ॥

400
T. 162

394 — °) S. त्रैलोक्यवद्धः. 395 °) Sbh. 1309; Śp. 3078 (क्षेमेन्द्रस्य).
Smk. 37.2 (राजशेखरस्य); Sab. 1.17 (राजशेखरस्य); Kuv. p. 124; Sd. p. 259; Kpk.
567; Kpd. p. 388; As. ad 51; Ak. p. 408; Rasg. p. 460, 729; Srh.
113.1; Kvv. p. 44; KHA. 605; BIS. 2926 (1228); Sd. p. 259, ad 10.5,
(ed. 1828, p. 275); Sk. 5.40; Amd. 873; Vyk. ad. 2.70. 397 — °)
N निद्रासन°. — °) K श्रीहर्षस्य. °) Rat. 2.9; Sbh. 1513 (श्रीहर्षदेवस्य); Srb.
p. 262.164. 398 °) Shv. D. 9a 85; Smk. 53.36. 399 — °) T
आनन्दोत्तरलस्य. — °) K वसुकल्पस्य.

401
T. 163
S. 2.73.1
P. 124b
(anon)

यदपि विबुधैः सिन्धोरन्तः कथंचिदुपार्जितं
तदपि सकलं चारुस्त्रीणां मुखेषु विभाव्यते ।
सुरसुमनसः श्वासामोदे शशी च कपोलयोर
अमृतमधरे तिर्यग्भूते विषं च विलोचने ॥ १८ ॥

लक्ष्मीधरस्य ॥

402
T. 164

तरलनयना † तन्वङ्गीयं पयोधरहारिणी
रचनपटुना मन्ये धात्रा शशिद्रवनिर्मिता ।
भवतु महिमा लावण्यानामयं कथमन्यथा
विगलिततनुर्लेखाशेषः कथं च निशाकरः ॥ १९ ॥

† N. 12b
† K. 30b

सुवर्णरेखस्य ॥

403
T. 165
S. 2.22.3

सोऽनङ्गः कुसुमानि पञ्च विशिखाः पुष्पाणि बाणासनं
स्वच्छन्दच्छिदुरा मधुव्रतमयी पङ्क्तिर्गुणः कार्मुके ।
एवंसाधनमुत्सहेत स जगज्जेतुं कथं मन्मथसु
तस्यामोधममूर्ध्ववन्ति न हि चेदस्त्रं कुरङ्गीदृशः ॥ २० ॥

अमरसिंहस्य ॥

(404)
T. 166
P. 109a

गुरुतां जघनस्तनयोः स्रष्टुर्मुष्ट्योन्नमय्य तुलितवतः ।
मग्राङ्गुलिसंधित्रयनिर्गतलावण्यपङ्क्तिरा त्रिवली ॥ २१ ॥

405
T. 167

असारं संसारं परिमुषितरत्नं त्रिभुवनं
निरालोकं लोकं मरणशरणं बान्धवजनम् ।
अदर्पं कन्दर्पं जननयननिर्माणमफलं
जगज्जीर्णारण्यं कथमसि विधातुं व्यवसितः ॥ २२ ॥

भवभूतेः ॥

401 P order cdab. — ^a) P यदिदममरैरन्तःसिन्धोः. — ^b) P युगपदखिलं तन्मुग्धानां.
T चारु स्त्रीणां; S₁ (marg.) वारस्त्रीणां. S₃ विलोक्यते. — ^c) P तदशकुसुमं श्वासा-. — ^d)
S₃ °मधरं; P °मधुरे. ○ Smk. 53.31 (भासस्य); Śp. 3319. 402 — ^e) K स्वर्णरेखः ॥
403 — ^a) S₁ वाणीसमं. — ^c) S एतत् (एवं-). TS साधन उत्सं. 404 — ^b)
P तुलितरतः. — ^c) T₁ मुग्धाङ्गुलि-. — ^d) P त्रिवली. 405 ○ Māl. 5.30; Skb.
1.80; ŚB. 2.235, 4.530; Pad. 13.9; Suv. ad 2.32 (भट्टभवभूतेः); Ssm. 952
(भवभूतेः); Amd. 469, 760; Vkj. 1.20.

त्वद्रण्डस्थलपाण्डु देहि लवलं देहि त्वदोष्ठारुणं
 बिम्बं देहि नितम्बिनि त्वदलकश्यामं च मे जाम्बवम् ।
 इत्यक्षुण्णमनोज्ञचाटुजनितव्रीडः पुरन्ध्रीजनो
 धन्यानां भवनेषु पञ्जरशुकैराहारमभ्यर्थ्यते ॥ २३ ॥
 वाक्कूटस्य ॥

406
 T. 168
 S. 2,141,3
 P. 109a

दूर्वाश्यामो जयति पुलकैरेष कान्तः कपोलः
 कस्तूरीभिः किमिह लिखितो द्राविडः पत्रभङ्गः ।
 प्रत्यग्राणि प्रियकररुहक्रीडितान्येव मुग्धे
 शोभाभाञ्जि स्तनकलशयोस्तन्वि हारोऽपि भारः ॥ २४ ॥
 वीर्यमित्रस्य ॥

407
 T. 169

जनः पुण्यै[र्या]याजलधिजलभावं जलमुचस्
 तथावस्थं चैनं विदधति शुभैः शुक्तिवदने ।
 ततस्तां श्रेयोभिः परिणतिमसौ विन्दति यया
 रुचिं तन्वन् पीनस्तनि हृदि तवायं विलसति ॥ २५ ॥
 अचलसिंहस्य ॥

(408)
 T. 170

न नीलाब्जं चक्षुः सरसिदरुहमेतन्न वदनं
 न बन्धूकस्येदं कुसुममधरस्तद्व्युतिधरः ।
 ममाप्यत्र भ्रान्तिः प्रथममभवद्भृङ्ग किमु ते
 कृतं यत्नैरेभ्यो विरम विरम श्राम्यसि मुधा ॥ २६ ॥

↑ K. 31a

409
 T. 171
 S. 2,96,5
 (राजशेखरस्य)
 P. 109a,
 123b
 (राजशेखर)

मनसिजविजयास्त्रं नेत्रविश्रामपात्रं
 तव मुखमनुकर्तुं तन्वि वाञ्छा द्वयोश्च ।
 इति जनितविरोधोद्भूतकोपादिवायं
 हरति तुहिनरश्मिः पङ्कजानां विकाशम् ॥ २७ ॥

(410)
 T. 172
 P. 109a

धर्माकरस्य ॥

406 — ^a) S₁ लवणं. — ^b) P जामुनम् l. — ^c) P °मनोभवाहततलित्. 408
 — ^d) T₁ lac. ; T₂ विलुठति. (from Skb.) ○ Skb. 1,91, 5,456 ; ŚB. 2,216, 2,389,
 3,194, 3,353, 4,447. 409 — ^a) K लीलाब्जं ; P लीलाब्जं. P °न्न च दलं. — ^b) S
 मुकुलमधर°. — ^c) S ममाप्येषा. P₂ भृङ्गि. — ^d) S विरमेत्यंजलिरयं ; P विरम भ्राम्यसि मुधा.
 410 — ^a) P °विषयास्त्रं नेत्रविश्वासपात्रं. — ^c) P °रेखा°. (°कोपा°). — ^e) T धर्माकरस्य ॥

(411)
T. 173

चेतोभुवो रचितविभ्रमसंविधानं नूनं न गोचरमभूद्वयिताननं वः ।
तत्कान्तिसंपद[म]वाप्स्यत चेच्चकोराः पानोत्सवं किमकरिष्यत चन्द्रिकासु ॥२८॥

(412)
T. 174
P. 109b

यद्वीयते जगति शस्त्रहता व्रजन्ति नूनं सुरालयमिति स्फुटमेतदद्य ।
सूच्यग्रमात्रपरिखण्डितविग्रहेण प्राप्तं यतः स्तनतटं तव कञ्चुकेन ॥ २९ ॥

413
T. 175

अनेन कुम्भद्वयसंनिवेशसंलक्ष्यमाणेन कुचद्वयेन ।
उन्मज्जता यौवनवारणेन वापीव तन्वङ्गि तरङ्गितासि ॥ ३० ॥

भागुरस्य ↑ ॥ ↑ T. 37b

414
P. 109b

सत्यं शरैः सुमनसां हृदयं तवैतत् लोलाक्षि निर्भरमपूर मनोभवेन ।
आमोदमुल्बणमकृत्रिममुद्वहन्ति श्वासाः स्वभावसुभगं कथमन्यथैते ॥ ३१ ॥

415
P. 109b

सुतनु भवगभीरं गर्तमुत्पाद्य नाभीम् अध उपरि निधाय स्तम्भिकां रोमराजीम् ।
स्तनयुगभरभङ्गाशङ्कितेनैव धात्रा त्रिवलिवलयबद्धं मध्यमालोकयामः ॥ ३२ ॥

(416)
P. 109b

मुहुः शस्त्रच्छेदैर्मुहुरसमपाषाणकषणैर्
मुहुज्योतिःक्षेपैः पयसि परितपैः प्रतिमुहुः ।
तदेवं तन्वङ्ग्याः कथमपि नितम्बस्थलमिदं
मया लब्धं पुण्यैरिति रणति काञ्चीपरिकरः ॥ ३३ ॥

(417)

गुणवृद्धिर्वर्णलोपद्वन्द्वनिपातोऽपसर्गसंकीर्णा ।
दुर्घटपदवाक्यार्था व्याकरणप्रक्रियेवासौ ॥ ३४ ॥

↑ K. 31b

418

नयनच्छलेन सुतनोर्वदनजिते शशिनि कुलविभौ क्रोधात् ।
नासानालनिबद्धं स्फुटितमिवेन्दीवरं द्वेधा ॥ ३५ ॥

419

चक्षुर्मेचकमम्बुजं विजयते वक्त्रस्य मित्रं शशी
भ्रूसूत्रस्य सनाभि मन्मथधनुर्लावण्यपुण्यं वपुः ।

411 — ^a) K °करिष्यति. ○ Bāl. 5.74. — ^a) °सुवश्चरित-. — ^c) °मवाप्स्यथ.
412 — ^c) P यद्वीयते. — ^b) K सुरालय इति. — ^a) P तव कंठफेनः. ○ Sbh. 1544.
414 — ^b) K ममाभवेन । — ^a) K °मप्यथैते ॥ 415 — ^a) P सुतनु तव शरीरं. — ^c)
K °तेनैव. — ^a) P °वलयमध्यं. 416 — ^a) P शस्त्रच्छेदे. — ^b) P पपरितपैः. — ^a) P
रटति. 417 ○ Sbh. 1383. 418 ○ Srb. p. 259.75. 419 — ^c) K
om. ○ Vid. 1.33; Srb. p. 272.57.

रेखा कापि रदच्छदे च सुतनोर्गात्रे च तत्कामिनीम्
 एनां वर्णयिता स्मरो यदि स चेद् वैदर्भ्यमभ्यस्यति ॥ ३६ ॥
 राजशेखरस्यैतौ ॥

चण्डीशदर्पदलनात्प्रभृति स्मरस्य वामध्रुवां वदनमेव हि राजधानी ।
 निःशङ्कमङ्कुरितपुष्पितकान्तिकाशे तत्राधुना तुहिनधाम्नि मृगाश्चरन्ति ॥ ३७ ॥ ↑ N. 13a
 सरोकस्य ॥

420
 P. 10a

लावण्यकान्तिपरिपूरितदिब्युखेऽस्मिन् स्मरेऽधुना तव मुखे तरलायताक्षि ।
 क्षोभं यदेति न मनागपि तेन मन्ये सुव्यक्तमेव जलराशिरयं [प]योधिः ॥ ३८ ॥
 आनन्दवर्धनस्य ॥

(421)

अधीराक्ष्याः पीनस्तनकलशमास्कन्दसि मुहुः
 क्रमादूरद्वन्द्वं कलयसि च लावण्यललितम् ।
 भुजाश्लिष्टो हर्षादनुभवसि हस्ताहतिकलाम्
 इदं वीणादण्ड प्रकटय फलं कस्य तपसः ॥ ३९ ॥
 वाचस्पतेः ॥

(422)
 S. 2.96.4
 P. 110a

न तावद् बिम्बोष्ठि स्फुरितनवरागोऽयमधरो
 न चामी ते दन्ताः सुदति जितकुन्देन्दुमहसः ।
 इमां मन्ये मुद्रामतनुतरसिन्दूरसुभगाम्
 इदं मुक्तारत्नं मदननृपतेर्भुद्रितमिव ॥ ४० ॥
 कमलाधरस्य ॥

423

इमौ रम्भास्तम्भौ द्विरदपतिकुम्भद्वयमिदं
 तदेतल्लीलाब्जं शरदमृतरश्मिः स्फुटमयम् ।
 किमङ्गे तन्वङ्ग्याः कलयति जगत्कान्तमधिकं
 यदेतस्यां शश्वत्परवशमिवोन्मत्तमिव ↑ च ॥ ४१ ॥ ↑ K. 32a

424

420 — °) P °त्वकृतिः. — °) K राजधानीम् । — °) P कान्तिदेशे. — °) N ?
 सरोकस्य ॥. 421 ○ Dhv. ad 2.28 (यथा वा ममैव); Sbh. 2031 (जयवर्धनस्य); Srb.
 p. 306.28; Daś. ad 4.36 (अलंकारेष्वपि); KHV. 177; Amd. 257; Vyk. ad 1.20,
 3 27. 422 — °) S °कलस°. — °) K हस्तादति-; P हस्ता इति. — °) S अये (इदं).
 423 ○ Smk. 74.10. 424 — °) K जगत्कान्ति°.

425

S. 1.75.4

2.73.2

(both मुरारेः)

जनानन्दश्चन्द्रो भवति न कथं नाम सुकृती

प्रयातोऽवस्थाभिस्तिष्ठभिरपि यः कोटिमियतीम् ।

भ्रुवोर्लीलां बालः श्रियमलिकपट्टस्य तरुणो

मुखेन्दोः सर्वस्वं हरति हरिणाक्ष्याः परिणतः ॥ ४२ ॥

वामदेवस्य ॥

426

S. 2.4.4

लावण्यसिन्धुरपरैव हि केयमत्र यत्रोत्पलानि शशिना सह संप्लवन्ते । N.um.14^b

उन्मज्जति द्विरदकुम्भतटी च यत्र यत्रापरे कदलकाण्डमृणालदण्डाः ॥ ४३ ॥

श्रीविक्रमादित्यदेवस्य ॥

427

P. 110a

इयं गेहे लक्ष्मीरियममृतवर्तिर्नयनयोर्

असावस्याः स्पर्शो वपुषि बहलश्चन्दनरसः ।

अयं कण्ठे बाहुः शिशिरमसृणो मौक्तिकरसः

किमस्या न प्रेयो यदि परमसह्यस्तु विरहः ॥ ४४ ॥

भवभूतेः ॥

428

T. 176

P. 110a

↑ नितम्बश्रीः कं न स्वगतमितयानं जनयति

↑ T. 39a

स्तनाभोगो मुग्धे हृदयमपरस्यापि हरति ।

तवाक्ष्णोऽपभ्रष्टं स्मरकरशरेन्दीवरदलं

मुखं तद्यस्येन्दुः प्रथमलिखनप्रोञ्छनपदम् ॥ ४५ ॥

वल्लणस्य ॥

429

T. 177

S. 2.76.4

(राजशेखरस्य)

सजन्मानौ तुल्यावभिजनभुवाजन्म च सह-

प्रवृद्धौ नाम्ना च स्तन इति समानाबुदयिनौ ।

मिथः सीमामात्रे यदिदमनयोर्मण्डलवतोर्

अपि स्पर्धायुद्धं तदिह हि नमस्यः कठिनिमा ॥ ४६ ॥

भावकदेव्याः ॥

425 ^a) S भवतु. ○ Smk. 53.33 (अभिनन्दस्य); Shv. D. 8a.78. **426** ^e) S1.2 विक्रमादित्यस्य; S3 विकटनितम्बायाः. ○ Smk. 49.17 (विक्रमादित्यस्य); Shv. D. 17b, 99 (विक्रमादित्यस्य); Dhv. ad 2.35; Kvv. p. 36; Skb. 4.102; ŚB. 2.38, 3.2!3. 3.231; Vām. ad 4.3.4; Amd. 823; Kāvyaḷaṅkāra ad 2.8. **427** — ^c) P स्वयं कंठे. K मौक्तिकरसः. ○ Ut. 1.38; Daś. ad 3.18 (उत्तरचरिते); KHA. 690; Skb. 5.86; ŚB. 2.98, 2.152, 2.331, 3.21, 3.312, 3.371; Han. (Mdh.) 4.27; JSV. 221.3; Amd. 137; Vyāk. ad 2.101; Vām. ad 4.3.6; Nāt. ad 97 (Ut.). **428** — ^a) P °श्रीः कर्णसुगतः. — ^d) P तत्पूर्णदुः. K प्रोञ्छलः; P प्राञ्जनः. **429** — ^a) K °जनभुवो. S1.3 °वपि जनितुराजन्म. S2 °वपि जनिभृतां जन्म. — ^c) S मंडलभृतोर्. — ^d) S1.2 स्पर्धावुद्धं; S3 स्पर्धो नूनं. S नमस्या कठिनिता. — ^e) T भावाकं.

शृङ्गारद्रुममञ्जरी सुखसुधासर्वस्वनिक्षेपभूः

430
T. 178

सर्गाभ्यासफलं विधेर्मधुमयी वर्तिर्जगच्चक्षुषाम् ।

लीलानिर्झरिणी मनोजनृपतेर्लावण्यसिन्धोरियं

वेला कस्य मृगेक्षणा सुकृतिनः सौन्दर्यसीमास्थली ॥ ४७ ॥

हिमाङ्गस्य ॥

किमियममृतवर्तिः किं नु लावण्यसिन्धुः

431
T. 179
P. 110b

किमथ नलिनलक्ष्मीः किं नु शृङ्गारवल्ली ।

↑ K. 32b

इति नवहरिणाक्ष्याः कान्तिमालोकयन्तो

जगदखिलमसारं भारमालोचयामः ॥ ४८ ॥

स्मितज्योत्स्नाधौतं स्फुरदधरपत्रं मृगदृशां

432
T. 180

मुखाब्जं चेत्पीतं तदलमिह पीयूषकथया ।

अहो मोहः कोऽयं शतमुखमुखानां सुमनसां

यदस्यार्थेऽत्यर्थं जलधिमथनायासमविशन् ॥ ४९ ॥

एतल्लोचनमुत्पलभ्रमवशात्पद्मभ्रमादाननं

433
T. 181

भ्रान्त्या बिम्बफलस्य चाजनि दधद्वामाधरो वेधसा ।

तस्याः सत्यमनङ्गविभ्रमभुवः प्रत्यङ्गमासङ्गिनी

भ्रान्तिर्विश्वसृजोऽपि यत्र कियती तत्रास्मदादेर्मतिः ॥ ५० ॥

वीर्यमित्रस्य ॥

आनीलचूचुकशिलीमुखमुद्रतैकरोमावलीविपुलनालमिदं प्रियायाः ।

434
T. 182
P. 110b

उत्तुङ्गसंगतपयोधरपद्मयुग्मं नाभेरधः कथयतीव महानिधानम् ॥ ५१ ॥ ↑ N. 13b

यन्नामापि सुखाकरोति कलयत्युर्विमपि धामिव

(435)
T. 183
S. 2.22.4

प्राप्तिर्यस्य यदङ्गसङ्गविधिना किं यन्न निह्वयते ।

अन्तः किं च सुधासपत्नमनिशं जागर्ति यद्रागिणां

विश्रम्भास्पदमद्भुतं किमपि तत्कान्तेति तत्त्वान्तरम् ॥ ५२ ॥

430 — ^b) K स्वर्गाभ्यासः. 431 — ^a) T₁ P किमयः. T वृत्तिः. — ^c) TK
°मालोचयन्तो. — ^d) K जगति * * म°. P भावमालोकयामः. 432 — ^a) T धौतस्फुर°.
433 — ^b) T₂ भ्रान्तिः. — ^c) T₁ वीर्यमित्रस्य. 434 — ^a) K आनालः; P
स्वालीन°. — ^b) P °विदल- (°विपुल-). O Sbh. 1545; Smk. 53.67; Shv. D. 14b.66.
435 — ^c) T₁ मुधासयल°; K सुधासयल°. — ^d) S₁.2 विश्रान्तास्पद°. S₁ °मस्तुतं.

436
T. 184

तन्वङ्ग्याः स्तनयुग्मेन मुखं न प्रकटीकृतम् ।
हाराय गुणिने स्थानं न दत्तमिति लज्जया ॥ ५३ ॥
भोज्यदेवस्य ॥

437
T. 185
P. 110b
(anon)

हन्तु नाम जगत्सर्वमविवेकि कुचद्वयम् ।
प्राप्तश्रवणयोरक्ष्णोर्न मुक्तं जनमारणम् ॥ ५४ ॥
धर्मकीर्तेः ॥

438
T. 186
P. 110b
(anon)

तन्वङ्गीनां स्तनौ दृष्ट्वा शिरः कम्पयते युवा ।
तयोरन्तरसंलग्नां दृष्टिमुत्पाटयन्निव ॥ ५५ ॥
पाणिनेः ॥

(439)
T. 187
S. 2.96.1
(धर्मकीर्तेः)

शिखरिणि क नु नाम कियच्चिरं किमभिधानमसावकरोत्तपः ।
तरुणि येन तवाधरपाटलं दशति बिम्बफलं शुक्रशावकः ॥ ५६ ॥ ↑ K. 33a

440
T. 188

याता लोचनगोचरं यदि विधेरेणेक्षणा सुन्दरी
नेयं कुङ्कुमपङ्कपिञ्जरमुखी तेनोज्झिता स्यात्क्षणम् ।
नाप्यामीलितलोचनस्य रचनाद्रूपं भवेदीदृशं
तस्मात्सर्वमकर्तृकं जगदिदं श्रेयो मतं सौगतम् ॥ ५७ ॥
धर्मकीर्तेः ॥

(441)
T. 189
S. 2.22.5

व्यर्थं विलोक्य कुसुमेषुमसुव्ययेऽपि गौरीपतीक्षणशिखिज्वलितो मनोभूः ।
रोषाद्वशीकरणमस्त्रमुपाददे यां सा सुभ्रुवां विजयते जगति प्रतिष्ठा ॥ ५८ ॥
मनोविनोदकृतः ॥

436 — ^δ) K सुखं. — ^α) K दत्तमपि. — ^ε) T भोजं; K श्रीभोजं. ○ Sp. 3340; SG. 69a; Sd. ad 10.43; Smk. 53.55; SG. 69a; Srb. p. 264.248. 437 — ^δ) K आविवेकि; P अविवेकी. — ^α) K न युक्तं. 438 — ^ε) K श्रीभोजकालिदाशयोः ॥. ○ Daś. ad 4.50; Kvv. p. 14. 439 — ^δ) K 'मसादकरो'. ○ Sbh. 2030; Srb. p. 313.13; Kuv. p. 99; Sd. ad 4.9; Dhv. ad 1.16; Ssm. 571; KHV. 142; BIS. 6455 (2981); Vykh. ad 3 (preamble); ŚB. 2.36, 3.19, 4.447. 440 — ^ε) K रचनारूपं. ^ε) K श्रीधर्म. 441 — ^ε) T1 -षां; T2 S यत् (यां). — ^ε) S 'नोदस्य.

आरब्धे दयितामुखप्रतिसमे निर्मातुमस्मिन्नपि

(442)
T. 190

व्यक्तं जन्मसमानकालमिलितामंशुच्छटां वर्षति ।

आत्मद्रोहिणि रोहिणीपरिवृढे पर्यङ्कपङ्केरुहः

संकोचादतिदुःस्थितस्य न विधेस्तच्छिल्पमुन्मीलितम् ॥ ५९ ॥

अनेन रम्भोरु भवन्मुखेन तुषारभानोस्तुलया जितस्य ।

(443)
T. 191
P. 110b
(anon)

ऊनस्य नूनं परिपूरणाय ताराः स्फुरन्ति प्रतिमानखण्डाः ॥ ६० ॥

गोत्रे साक्षादजनि भगवानेष यत्पद्मयोनिः

(444)
T. 192
P. 62a
(anon)

शय्योत्थायं यदखिलमहः प्रीणयन्ति द्विरेफान् ।

एकाग्रां यद्वधति भगवत्युष्णभानौ च भक्तिं

तत्प्रापुस्ते सुतनु वदनौपम्यमम्भोरुहाणि ॥ ६१ ॥

मुरारेरमी ॥

कोषः स्फीततरः स्थितानि परितः पत्राणि दुर्गं जलं

N. 1m, 13a

445

मैत्रं मण्डलमुज्ज्वलं चिरमधो नीतास्तथा कण्टकाः ।

T. 193
S. 2.73.5

इत्याकृष्टशिलीमुखेन रचनां कृत्वा तदत्यद्भुतं

यत्पद्मेन जिगीषुणापि न जितं मुग्धे त्वदीयं मुखम् ॥ ६२ ॥

सा रामणीयकनिधेरधिदेवता वा

446
T. 194

सौन्दर्यसारसमुदायनिकेतनं वा ।

तस्याः सखे निरयतमिन्दुसुधामृणाल-

↑ K. 33b

ज्योत्स्नादि कारणमभून्मदनश्च वेधाः ॥ ६३ ॥

भवभूतेः ॥

उपप्राकाराग्रं ग्रहिणु नयने तर्कय मनाग्

(447)
T. 195

अनाकाशे कोऽयं गलितहरिणः शीतकिरणः ।

442 ○ Anr. 7.80; Śp. 3325 (मुरारे:); Smk. 53.29 (मुरारे:); Shv. D. 8b. 84 (श्रीमुरारे:); Ak. p. 392; Srb. p. 263.203. 443 — ^a) P तवाननेन. — ^b) P °भानोः कल्या. T धृतस्य; P चित्तस्य. — °) T प्रतिपूर°. — ^d) T स्फुरन्ति. ○ Anr. 7.81; Śp. 3221; Smk. 74.11 (मुरारे:); Shv. D. 9a. 89; Srb. p. 262.1~0. 444 — ^a) P भगवानेव. — °) T1 K एकग्रं. ○ Anr. 7.82; Smk. 74. 2 (मुरारे:); Ak. p. 392; Srb. p. 313.59. 445 — ^a) T1 स्फीततरः. — ^b) S1.2 चरमधो. — ^d) S मुग्धे तवेदं. ○ Sbh. 1523 (विज्जाकाया:); Śp. 3322 (विज्जाकाया:); Srb. p. 263.202; Shv. D. 7b. 74 (विज्जाया:). 446 ○ Māl. 1.24; Ak. p. 281; Srb. p. 271.34. 447 ○ Vid. 1.31; Smk. 49.13 (राजशेखरस्य); Śp. 3516; Skb. 4.100; KHA. 567; Daś. ad 4.50; Kuv. ad 33 (p. 41); Cit. p. 45. Order often *cdab*.

सुधाबद्धग्रासैरुपवनचकोरैरनुसृतां

किरञ् ज्योत्स्नामच्छां नवलवलपाकप्रणयिनीम् ॥ ६४ ॥

राजशेखरस्य ॥

(448)
T. 196

चन्द्रो जडः कदलकाण्डमकाण्डशीतमिन्दीवराणि च विसूत्रितविभ्रमाणि ।
येनाक्रियन्त सुतनोः स कथं विधाता किं चन्द्रिकां कचिदशीतरुचिः प्रसूते ॥ ६५ ॥

अयमपि तस्यैव ॥

449
T. 197

अलीकव्यामुक्तप्रचुरकबरीबन्धनमिषाद्
उदञ्चदोर्वल्लीद्वयधृतपरीवेशनिहितः ।
अयं जृम्भारम्भस्फटिकशुचिदन्तांशुनिचयो
मुखेन्दुगौराङ्गा गलितमृगलक्ष्मा विजयते ॥ ६६ ॥

450
T. 198
S. 2.49.1
(मेरीभ्रमकस्य)

रम्भोरु क्षिप लोचनार्धमभितो बाणान्वृथा मन्मथः
संधत्तां धनुरुज्झतु क्षणमितो भ्रूवल्लिमुल्लासय ।
किं चान्तर्निहितानुरागमधुरामव्यक्तवर्णक्रमां
मुखे वाचमुदीरयास्तु जगतो वीणासु मेरीभ्रमः ॥ ६७ ॥

451
T. 199
S. 2.122.1
(पाणिनेः)

पाणौ पद्मधिया मधूकमुकुलभ्रान्त्या तथा गण्डयोर्
नीलेन्दीवरशङ्कया नयनयोर्बन्धूकबुद्ध्याधरे ।
लीयन्ते कबरीषु बान्धवजनव्यामोहजातस्पृहा
दुर्वारा मधुपाः कियन्ति सुतनु स्थानानि रक्षिष्यसि ॥ ६८ ॥

(452)
T. 200
S. 2.4.3
(रथाङ्गस्य)

दृष्टाः शैवलमञ्जरीपरिचिताः सिन्धोश्चिरं वीचयो
रत्नान्यप्यवलोकितानि बहुशो युक्तानि मुक्ताफलैः ।
यत्तु प्रोज्झितलाञ्छने हिमरुचावुन्निद्रमिन्दीवरं
संसक्तं च मिथो रथाङ्गयुगलं तत्केन दृष्टं पुनः ॥ ६९ ॥

विक्रमादित्यस्य ॥ ↑ K. 34a

448 — ^e) K om. अयमपि. ○ Vid. 2.4; Srb, p. 253.22. 449 — ^d) T₁
°मृगलक्ष्मी. 450 — ^e) S₂ मेरीभ्रमरस्य. 451 — ^a) KS °कुसुम- (°मुकुल-). — °)
S₂. 3 °मोहमुग्धाशया. — ^d) S तरुणि (सुतनु). ○ Smk. 65.10; Śp. 3803 (अचलस्य);
Srb. p. 334.119; As p. 7; Pad. p. 64.32 (अचलस्य); Ssm. 788 (अचलस्य); SG. 81b.
452 — °) S₃ प्रोज्झित- — ^d) S रथाङ्गमिथुनं तत्कुत्र. — ^e) K विक्रमादि ॥

अन्योन्योपमितं युगं निरुपमं तेऽयुग्ममङ्गेषु यत्
 सोऽयं सिक्थकमास्यकान्तिमधुनस्तन्वङ्गि चन्द्रस्तव ।
 त्वद्वाचां स्वरमात्रिकां मदकलः पुंस्कोकिलो घोषयत्य्
 अभ्यासस्य किमस्त्यगोचरमिति प्रत्याशया मोहितः ॥ ७० ॥

(453)
T. 201

लावण्यद्रविणव्ययो न गणितः क्लेशो महान् स्वीकृतः N. um. 13b
 स्वच्छन्दं वसतो जनस्य हृदये चिन्ताज्वरो निर्मितः ।
 एषापि स्वगुणानुरूपरमणाभावाद्वराकी हता
 कोऽर्थश्चेतसि वेधसा विनिहितस्तन्व्यास्तनुं तन्वता ॥ ७१ ॥
 धर्मकीर्तैः ॥

454
T. 202
S. 2.68.4

किं कौमुदीः शशिकलाः सकला विचूर्ण्य
 संयोज्य चामृतरसेन पुनः प्रयत्नात् ।
 कामस्य घोरहरहृंकृतिदग्धमूर्तेः
 संजीवनौषधिरियं विहिता विधात्रा ॥ ७२ ॥
 भट्टोद्भटस्य ॥

455
T. 203

अस्याः सर्गविधौ प्रजापतिरभूच्चन्द्रो नु कान्तिप्रदः
 शृङ्गारैकरसः स्वयं नु मदनो मासः स पुष्पाकरः ।
 वेदाभ्यासजडः कथं नु विषयव्यावृत्तकौतूहलो
 निर्मातुं प्रभवेन्मनोहरमिदं रूपं पुराणो मुनिः ॥ ७३ ॥
 कालिदासस्य ॥

456
T. 204

453 — °) T₂ °लोऽप्येषय. 454 ○ Sbh. 1472 (धर्मकीर्तैः); Smk. 50.9; (भदन्तधर्मकीर्तैः); Srb. p. 286.29; Auc. ad 5.11; As. ad 22; Sab. 1.25; Slp. 3.87; SK. 5.337; Shv. D. 16a. 88; Dhv. ad 3.4 KHV. 552; Kpk. p. 494; SG. 65a; Kuv. ad 72; BIS. 5850 (2667). 455 — °) K भट्टः or भट्टेः. ○ Śp. 3269; Sbh. 1463 (भट्टोद्भटस्य); Srb. p. 253.19; Pmt. 119; Pad. p. 29.3. 456 ○ Vik. 1.10; Sbh. 1467 (कालिदासस्य); Śp. 3268 (कालिदासस्य); Srb. p. 254.42; Sd. ad 10.47; Daś. ad 4.2; Skb. 3.121; Kpk. 420; Kpd. p. 326; As. ad 22; Cit. p. 66, p. 102; Citkh. p. 29; Shv. D. 17a. 198 (कालिदासस्य); ŚB. 2.313, 3.42, 3.314, 4.448; Pk. 207; Kvv. p. 39; Ak. p. 199, p. 282; Amd. 618.

457
T. 205
S. 2.99.1

तद्वक्त्रं यदि मुद्रिता शशिकथा हा हेम सा चेद् द्युतिस्
तच्चक्षुर्यदि हारितं कुवलयैस्तच्चेत्स्मितं का सुधा ।
धिक्कन्दर्पधनुर्ध्रुवौ यदि च ते किं वा बहु ब्रूमेह
यत्सत्यं पुनरुक्तवस्तुविमुखः सर्गक्रमो वेधसः ॥ ७४ ॥
राजशेखरस्य ॥

(458)
T. 206

तस्या मुखस्यायतलोचनायाः कर्तुं न शक्तः सदृशं प्रियायाः ।
इतीव शीतद्युतिरात्मबिम्बं निर्माय निर्माय पुनर्भिनत्ति ॥ ७५ ॥

459
T. 207
P. 119a

तुलितस्त्वन्मुखेनायं यदुन्नमति चन्द्रमाः । ↑ N. 14a
अवनम्रमुखि व्यक्तमेतेनैवास्य लाघवम् ॥ ७६ ॥

460
T. 208
S. 2.73.3
P. 119a

तपस्यतीव † चन्द्रोऽयं त्वन्मुखेन्दुजिगीषया । ↑ K. 34b
कृशः शम्भुजटाजूटतटिनीतटमाश्रितः ॥ ७७ ॥

461
T. 209

तव तन्वि स्तनावेतौ कुर्वते विग्रहं गुरुम् ।
अन्योन्यमण्डलाक्रान्तौ नष्टसंधी नृपाविव ॥ ७८ ॥

462
T. 210
P. 119a

प्रायः स्तनतटीभूमिः प्रकामफलदायिनी ।
यस्यामग्रे करं दत्त्वा योज्यते नखलाङ्गलम् ॥ ७९ ॥

463
T. 211
P. 119b

अमीषां मण्डलाभोगः स्तनानामेव शोभते ।
येषामुपेत्य सोत्कम्पा राजानोऽपि करप्रदाः ॥ ८० ॥

457 — ^a) T शशिकला. — ^b) S₃ किं सुधा. — ^c) S च यदि ते. — ^d) T₁ स्वर्गक्रमो. — ^e) S₃ om. ○ Bāl. 2.17; Vid. 1.14; Śp. 3373; Smk. 53.100 (राजशेखरस्य); Srb. p. 271.51; Sab. 1.35 (राजशेखरस्य); Skb. 4.72; Sd. ad 10.87; Shv. D. 15b. 80 (श्रीराजशेखरस्य); Kvv. p. 38, p. 59; KHA. 272; (as in Bāl, *acbd*); Vyk. ad 2.5, 2.31. [Bāl. varies]. **458** ○ Śp. 3320; Sbh. 1517 (श्रीहर्षस्य); Srb. p. 262.179; Slp. 2.37; SK. 5.154; Shv. D. 9a. 88; **459** N interchanges this with the next. — ^c) T °नम्रमुखे; KP °नम्रमुखी. **460** — ^a) S शीतांशुस् (चन्द्रोऽयं). — ^b) T °जयाशया । **463** — ^c) P येषामुत्पाद्य.

लक्ष्मीं वक्षसि कौस्तुभस्तबकिनि प्रेम्णा करोत्यच्युतो

देहार्थे वहति त्रिपिष्टपगुरुगौरीं स्वयं शंकरः ।

शङ्के पङ्कजसंभवस्तु भगवानद्यापि बाल्यावधिः

सर्वाङ्गप्रणयां प्रियां कलयितुं दीर्घं तपस्तप्यते ॥ ८१ ॥

॥ इति युवतिवर्णनव्रज्या ॥ १६ ॥

॥ ततोऽनुरागव्रज्या ॥ १७ ॥

दत्त्वा वामकरं नितम्बफलके लीलावलन्मध्यया

व्यावृत्तस्तनमङ्गचुम्बिचिबुकं स्थित्वा तया मां प्रति ।

अन्तर्विस्फुरदिन्द्रनीलमणिमन्मुक्तावलीमांसलाः

सप्रेम प्रहिताः स्मरज्वरमुचो द्वित्राः कटाक्षच्छटाः ॥ १ ॥

आकर्णान्तविसर्पिणः कुवलयच्छायामुषश्चक्षुषः

क्षेपा एव तवाहरन्ति हृदयं किं संप्रेमणामुना ।

मुग्धे केवलमेतदाहितनखोत्खाताङ्गमुत्पांशुलम्

बाहोर्मूलमलीकमुक्तकवरीबन्धच्छलादर्शितम् ॥ २ ॥

तरत्तारं तावत्प्रथममथ चित्रार्पितमिव

क्रमादेवापाङ्गे सहजमिव लीलामुकुलितम् ।

ततः किञ्चित्फुलं तदनु धनबाष्पाम्बुलहरी-

परिक्षामं चक्षुः पततु मयि तस्या मृगदृशः ॥ ३ ॥

वीर्यमित्रस्य ॥

लीलाताण्डवितभ्रु विभ्रमवलद्वक्त्रं कुरङ्गीदृशा

साकूतं च सकौतुकं च सुचिरं न्यस्ताः किलास्मान्प्रति । ↑ K. 35a

नीलाब्जव्यतिमिश्रकेतकदलद्राघीयसीनां स्रजां

सोदर्याः सुहृदः स्मरस्य सुधया दिग्धाः कटाक्षच्छटाः ॥ ४ ॥

राजशेखरस्य ॥

464
T. 212
P. 119b

465
T. 213

(466)
T. 214
P. 119b

467
T. 215
S. 2.93.4

468
T. 216
P. 119b
(anon)

464 — ^a) P वक्षसि. P ^oकरोदच्युतो. — ^c) K ^oशंभवस्तु. T बाल्यावधेः. — ^d) P ^oप्रणयप्रिया. O Bāl. 10.42. 465 — ^c) K ^oमणिमिमुक्ता. O ŚB. 3.210. 466 — ^a) P ^oछायामुख. — ^d) P ^oकवलीबंधु. 467 — ^b) Ss ^oदेवापांग. — ^c) S किञ्चित्फुल्लं. O Skm. 43.12 (वीर्यमित्रस्य); SG. 62b. 468 P only लीलाताण्डवितेत्यादि ॥ cf. 795. O Smk. 43.11; Shv. C. 216 (वीर्यमित्रस्य).

469

T. 217

S. 2.9.1

2.131.1

(श्रीहर्षदेवस्य)
P. 120a

दृष्टा दृष्टिमधो ददाति कुरुते नालापमाभाषिता

शय्यायां परिवृत्य तिष्ठति बलादालिङ्गिता वेपते ।

निर्यान्तीषु सखीषु वासभवनान्निर्गन्तुमेवेहते

याता वामतयैव मेऽद्य सुतरां प्रीत्यै नवोढा प्रिया ॥ ५ ॥

470

T. 218

S. 2.93.5

तद्व्रीडाभरभुग्नमास्यकमलं विन्यस्य जानूपरि

प्रोद्यत्पक्ष्मनिरीक्षितं विजयते सप्रेम वामभ्रुवः ।

हास्यश्रीलवलाञ्छिता च यदसावस्याः कपोलस्थली

लोलल्लोचनगोचरं व्रजति स स्वर्गादपूर्वो विधिः ॥ ६ ॥

प्रद्युम्नस्य ॥

(471)

T. 219

बिसकवलनलीलामग्नपूर्वार्धकायं कमलमिति गृहीतं हंसमाशु त्यजन्त्याः ।

विरतचरिततारस्फारनेत्रं यदस्याश्चकितमिह न दृष्टं मूढ तद्वञ्चितोऽसि ॥ ७ ॥

472

T. 220

S. 2.76.3

अयं लोलन्मुक्तावलिकिरणमालापरिकरः

स्फुटस्येन्दोर्लक्ष्मीं क्षपयितुमलं मन्मथसुहृत् ।

विशालः श्यामायाः खलितघननीलांशुकवृत्तिः

स्तनाभोगः स्निह्यन्मसृणघुसृणालेपसुभगः ॥ ८ ॥

473

T. 221

मन्ये हीनं स्तनजघनयोरेकमाशङ्क्य धात्रा

प्रारब्धोऽस्याः परिकलयितुं पाणिनादाय मध्यः ।

लावण्यार्द्रे कथमितरथा तत्र तस्याङ्गुलीनाम्

आमग्नानां त्रिवलिवलयच्छन्नाना भान्ति मुद्राः ॥ ९ ॥

N. मनोविनोदस्यैतौ ॥

469 — ^a) T दधाति. P नालाप्य°. — ^b) K परिवर्त्य. — ^d) TS जाता (याता). P यून (मेऽद्य). S (2nd) संप्रति मम प्रीत्यै. — ^e) S2.3 (1st) श्रीहर्षस्य. ○ Nāg. 3.4; Śp. 3672 (श्रीहर्षस्य); Sbh. 2072 (श्रीहर्षदेवस्य); Smk. 77.2 (श्रीहर्षस्य); Ssm.368; Srb. p. 318.14; Sd. ad 3.58; Skb. 5.272; Sab. 4.127; (श्रीहर्षस्य); BIS. 2932 (1230); Bh. 532; ŚB. 3.372, 3.395. 470 N gives *cd* in *lm*. 14a. — ^a) S यद्व्रीडा. — ^c) S1.2 °लवणाञ्चिता. 471 — ^c) T चलित. 472 — ^b) N (?) स्थपयितुमलं. S1.2 lac.; S3 वर्तुलतरः l. — ^c) S खगितघनली (S3 °नी°) लांशुकवृत्तः. — ^d) S3 स्निह्यन्मसृण-. — ^e) S मनोविनोदकृतः. 473 — ^b) K मध्ये l. — ^c) TK om., because of next stanza.

यत्रैतन्मृगनाभिपत्रतिलकं पुष्पाति लक्ष्मश्रियं
 यस्मिन् हासमयो विलिम्पति दिशो लावण्यबालातपः ।
 तन्मित्रं कुसुमायुधस्य दधती बालान्धकाराश्रिता
 तारैकावलिमण्डनेयमनघा श्यामा वधूदृश्यताम् ॥१०॥ ↑ K. 35b
 मनोविनोदस्यामी ॥

(474)
 T. 222

वक्त्राम्बुजं भुजमृणाललतं प्रियाया लावण्यवारि वलिवीचि वपुस्तडागम् ।
 तत्प्रेमपङ्कपतितो न समुज्जिहीति मच्चित्तकुञ्जरपद्मतिः परिगाहमानः ॥११॥ ↑ N. 14b

475
 T. 223

कृच्छ्रेणोरुयुगं व्यतीत्य सुचिरं भ्रान्त्वा नितम्बस्थले
 मध्येऽस्यास्त्रिवलीविभङ्गविषमे निष्पन्दतामागता ।
 महृष्टिस्तृषितेव संप्रति शनैरारुह्य तुङ्गौ स्तनौ
 साकाङ्क्षं मुहुरीक्षते जललवप्रस्यन्दिनी लोचने ॥ १२ ॥
 श्रीहर्षदेवस्य ॥

476
 T. 224
 P. 120a
 (श्रीहर्षस्य)

अलमतिचपलत्वात्स्वप्नमायोपमत्वात्
 परिणतिविरसत्वात्संगमेन प्रियायाः ।
 इति यदि शतकृत्वस्तत्त्वमालोकयामस्
 तदपि न हरिणाक्षीं विस्मरत्यन्तरात्मा ॥ १३ ॥

477
 T. 225
 P. 120a

नपुंसकमिति ज्ञात्वा तां प्रति ग्रहितं मनः ।
 रमते तच्च तत्रैव हताः पाणिनिना वयम् ॥ १४ ॥

478
 T. 226

हारोऽयं हरिणाक्षीणां लुठति स्तनमण्डले ।
 मुक्तानामप्यवस्थेयं के वयं स्मरकिंकराः ॥ १५ ॥
 धर्मकीर्तैरमी ॥

479
 T. 227
 P. 120a
 (anon)

476 — °) P भ्रान्त्या. — °) TKP °तरंग° (विभंग). P °विषये निःपन्नताम्.
 — °) K पीनौ स्तनौ; P पीनस्तनौ. — °) P om. °देव°. O Rat. 2.10; Dhv.
 ad 2.4 (com.); Smk. 49.22 (श्रीहर्षस्य); KHV. 178; Skb. 5.488; ŚB. 3.228.
 477 — °) P संगमेनांगनाया । — °) T lac. K °मालोचयामस्; P °मालोचयंतस्. O
 Śp. 566 (Bilhapa and his guru); Śān. 2.23, Kpk. 198; Kpd. ad 7.4; Bh. 839;
 BIS. 637; Srb. p. 252.44; SK. 7.3; Amd. 391. ŚB. 3.82. 478 — °) N
 नपुंसमिति. — °) T प्रियायां; K प्रियायै (तां प्रति). O Śp. 3451; Sbh. 1232; Kuv.
 p. 115; Aś. ad 20.17; SK. 6.462; BIS. 3339 (1417). 479 — °) K om.
 O Amś. 138; Sd. ad 10.83; Sāhityak. ad 11.8; BIS. 7386 (3350).

480
T. 228
P. 120a

सा सुन्दरीति तरुणीति तनूदरीति मुग्धेति मुग्धवदनेति मुहुर्मुहुर्मै ।
कान्तामयं विरहिणीमनुरन्तुकामः कामातुरो जपति मन्त्रमिवान्तरात्मा ॥ १६ ॥
वीर्यमित्रस्य ॥

481
T. 229
S. 2.80.2
(अमरोः)
P. 120b

सा बाला वयमप्रगल्भमनसः सा स्त्री वयं कातराः
साक्रान्ता जघनस्थलेन गुरुणा गन्तुं न शक्ता वयम् ।
सा पीनोन्नतिमत्पयोधरयुगं धत्ते सखेदा वयं
दोषैरन्यजनाश्रितैरपटवो जाताः स्म इत्यद्भुतम् ॥ १७ ॥
धर्मकीर्तेः ॥

482
T. 230
P. 120b

अलसवलितमुग्धस्निग्धनिष्पन्दमन्दैर्
अधिकविकसदन्तर्विस्मयस्मेरतारैः ।
हृदयमशरणं मे † पक्ष्मलाक्ष्याः कटाक्षैर्
अपहृतमपविद्धं पीतमुन्मूलितं च ॥ १८ ॥

† K. 36a

483
T. 231
P. 120b

यान्त्या मुहुर्वलितकन्धरमाननं तद्
आवृत्तवृन्तशतपत्रनिभं वहन्त्या ।
दिग्धोऽमृतेन च विषेण च पक्ष्मलाक्ष्या
गाढं निखात इव मे हृदये कटाक्षः ॥ १९ ॥

484
T. 232
P. 121a

परिच्छेदव्यक्तिर्भवति न पुरःस्थेऽपि विषये
भवत्यन्यस्तेऽपि स्मरणमतथाभावविरसम् ।

480 K interchanges this with next to get 4 st. by Dharmakīrti in a row. — ^b) P कांतेति कांतवदनेति. — ^c) T₁ lac.; T₂ विरहिणा°. P वर्णकामः ○ ŚB. 4.689. **481** SP *acbd*. — ^b) P आक्रान्ता. — ^d) P जनाश्रयैव. ○ Amd. 34; Bh. 851; BIS. 7002 (3236); Srb. p. 280.92; Sbh. 1346; Srh. 195.14; (अमरुक्तस्य); [all these in order *acbd*]. Vām. ad 4.3.12; Skb. 3.42; ŚB. 2.305; Amd. 842; Sd. ad 10.69; Slp. 1.45; Aś. p. 36 (13.1); As. ad 44 (*acbd*). **482** — ^a) P °निःपन्न. — ^c) T₁ कटाक्षैर्. — ^d) T₁P °मुन्मीलितं. ○ Māl. 1.31; Sbh. 1297 (भवभूतेः); Skb. 5.84; ŚB. 3.53; Kvv. p. 41; Srb. p. 279.59; Amd. 135; Kav. p. 48. **483** — ^c) P दिग्धो मृतेन. P पक्ष्मलाक्षा. ○ Māl. 1.32; Daś. ad 1.28, 4.48. Skb. 5.6; As. ad 11. Ak. pp. 30, 46; Cit. p. 18; Sab. 36a (भवभूतेः); KHV. 392; Srb. p. 278.51; Ssm. 741 (भवभूतेः); Amd. 205, 653; Vykh. ad 2.13; ŚB. 3.12, 3.231, 4.413. **484** — ^a) P पुरस्थोऽपि. — ^b) N विसरं ।; P °विवसं ।. ○ Māl. 1.34.

न संतापच्छेदो हिमसरसि वा चन्द्रमसि वा
मनो निष्ठाशून्यं भ्रमति च किमप्यालिखति च ॥ २० ॥

परिच्छेदातीतः सकलवचनानामविषयः

485
T. 233

पुनर्जन्मन्यस्मिन्ननुभवपथं यो न गतवान् ।
विवेकप्रध्वंसादुपचितमहामोहगहनो
विकारः कोऽप्यन्तर्जडयति च तापं च कुरुते ॥ २१ ॥
भवभूतेरमी ॥

गच्छन्त्या मुहुरर्पितं मृगदृशा तारस्फुरद्वीक्षणं
प्रान्तभ्राम्यदसञ्जितभ्रु यदिदं किं तन्न जानीमहे ।

486
T. 234

कापि स्वेदसमुच्चयः स्नपयति कापि प्रकम्पोद्गमः
काप्यङ्गेषु तुषानलप्रतिसमः कन्दर्पदर्पक्रमः ॥ २२ ॥

अमृतसिक्तमिवाङ्गमिदं यदि भवति तन्वि तवाद्भुतवीक्षितैः ।
अधरमिन्दुकरादपि शुभ्रयन्त्यरुणयन्त्यरुणादपि किं दृशम् ॥ २३ ॥

487
T. 235

सा नेत्राञ्जनतां पुनर्व्रजति मे वाचामयं विभ्रमः
प्रत्यासन्नकरग्रहेति च करी हस्तोदरे शायितः ।

488
T. 236

एतावद्बहु यद्वभूव कथमप्येकत्र मन्वन्तरे
निर्माणं वपुष्पो ममोरुतपसस्तस्याश्च वामभुवः ॥ २४ ॥ ↑ N. 15a
वल्लणस्य ॥

नूनमाज्ञाकरस्तस्याः सुभ्रुवो मकरध्वजः ।
यतस्तन्नेत्रसंचारसूचितेषु प्रवर्तते ॥ २५ ॥

489
T. 237

आदौ विस्मयनिस्तरङ्गमनु च प्रेङ्खोलितं साध्वसैर्
व्रीडानम्रमथ क्षणं प्रविकसत्तारं दिदृक्षारसैः ।

↑ K. 36b

(490)
T. 238

485 ○ Māl. 1.33; As. ad 40; Kpk. 108, 489; Kpd. p. 127, p. 356; Daś. ad 4.24, 4.63 (d as in Ut. 1.36); Smk. 43.40 (भवभूते:); Srb. p. 375.247; Amd. 268 (partially, after 837); ŚB. 4.411. 488 — ^a K नेताञ्जनतां. 489 ○ Bh. 127; BIS. 3807 (1637); Śp. 3298; Srb. p. 259.60; Sbh. 1227; Smk. 53.10; SK. 5. 133; Slp. 5.7 (भर्तृहरे:); Shv. D. 4b. 37. 490 : T lacunary. — ^b) K पिदृक्षा°.

आकृष्टं सहजाभिजात्यकलनात्प्रेम्णा पुरः प्रेरितं
चक्षुर्भूरि कथंकथंचिदगमत्प्रेयांसमेणीदृशः ॥ २६ ॥
चित्तूकस्य ॥

491
T. 239

गच्छति पुरः शरीरं धावति पश्चादसंस्थितं चेतः ।
चीनांशुकमिव केतोः प्रतिवातं नीयमानस्य ॥ २७ ॥
कालिदासस्य ॥

492
T. 240
S. 2.72.3
(कस्यचित्)
P. 121a

अयं ते विद्रुमच्छायो मरुमार्ग इवाधरः ।
करोति कस्य नो बाले पिपासाकुलितं मनः ॥ २८ ॥
दण्डिनः ॥

(493)
T. 241

अस्यास्तुङ्गमिव स्तनद्वयमिदं निम्नेव नाभिः स्थिता
दृश्यन्ते विषमोन्नताश्च वलयो भित्तौ समायामपि ।
अङ्गे च प्रतिभाति मार्दवमिदं स्निग्धस्वभावश्चिरं
प्रेम्णा मन्मुखचन्द्रमीक्षत इव स्मेरेव वक्तीति च ॥ २९ ॥

494
T. 242

स्वच्छन्दं स्वगृहाङ्गणं भ्रमति सा मद्दर्शनाल्लीयते
धन्यान् पश्यति लोचनेन सकलेनार्धेन मां वीक्षते ।
अन्यान्मन्त्रयते पुनर्मयि गते मौनं समालम्बते
नीतो दूरमहं तया दयितया सामान्यलोकादपि ॥ ३० ॥

495
T. 243

स खलु सुकृतिभाजामग्रणीः सोऽतिधन्यो
विनिहितकुचकुम्भा पृष्ठतो यन्मृगाक्षी ।
बहलतरनखाग्रक्षोदविन्यस्तमार्गे
शिरसि टसिति लिक्षां हन्ति हूँकारगर्भम् ॥ ३१ ॥

491 — ^a) K पुरः सखीनं. — ^b) N °दशङ्खं. ○ Śāk. 1.30; Sab. 36a (कालिदासस्य). 492 — ^a) P अपास्तविद्रुम-. — ^b) K मरुमार्गम्; S मरुदेश; P मेरुमार्ग. — ^c) S मुग्धे (बाले). — ^d) S1.2 पिपासातरलं. ○ Kuv. p. 181, Skb. 5.90 (cdab); ŚB. 1.191 (cd only), 3.18; Pv. 3.44. 493 — ^a) T नाभी; K नाभि-. — ^c) T स्निग्धः. — ^d) T वक्तीव च. ○ Śāk. Bengal recension p. 222. 495 — ^a) TK सुकृत-. — ^d) T दमिति. N °गर्भं doubtful.

अलसयति गात्रमधिकं भ्रमयति चेतस्तनोति संतापम् ।

496
T. 244

मोहं च मुहुः कुस्ते विषमविषं वीक्षितं तस्याः ॥ ३२ ॥

मत्तेभकुम्भपरिणाहिनि कुङ्कुमार्द्रं कान्तापयोधरयुगे रतिखेदखिन्नः ।

497
T. 245

वक्षो निधाय भुजपञ्जरमध्यवर्ती धन्यः क्षपाः क्षपयति क्षणलब्धनिद्रः ॥ ३३ ॥^{↑K. 37a}

धित्तस्य मूढमनसः कुकवेः कवित्वं यः स्त्रीमुखं च शशिनं च समीकरोति ।

498
T. 246

भ्रूभङ्गविभ्रमविलासनिरीक्षितानि कोपप्रसादहसितानि कुतः शशाङ्के ॥ ३४ ॥

तावज्जरामरणबन्धुवियोगशोकसंवेगभिन्नमनसामपवर्गवाञ्छा ।

499
T. 247

यावन्न वक्रगतिरञ्जननीलोचिरेणीदृशां दशति लोचनदन्दशूकः ॥ ३५ ॥

सा यैर्दृष्टा न वा दृष्टा मुषिताः सममेव ते ।

500
T. 248
S. 2.99.4
P. 121a

हृतं हृदयमेकेषामन्येषां चक्षुषः फलम् ॥ ३६ ॥

सा बालेति मृगेक्षणेति विकसत्पद्माननेति क्रम-

501
T. 249
P. 121a

प्रोन्मीलत्कुचकुड्मलेति हृदय त्वां धिग्वृथा श्राम्यसि ।

मायेयं मृगतृष्णिकास्वपि पयः पातुं समीहा तव

त्यक्तव्ये पथि मा कृथाः पुनरपि प्रेमप्रमादास्पदम् ॥ ३७ ॥

धर्मकीर्तः ॥

अवचनं वचनं प्रियसंनिधावनवलोकनमेव विलोकनम् ।

(502)
T. 250
S. 2.8.4
(कालिदास्य)
P. 121b

अवयवावरणं च यदञ्चलव्यतिकरेण तदङ्गसमर्पणम् ॥ ३८ ॥

496 — ^a) T विषविषमं; K विषविमं. ○ Sbh. 1262 (भट्टकृष्णोत्कस्य); Śp. 3302; Sab. 296. cf. Āryā-Saptaśatī of Govardhana, 54. 497 ○ Bh. 297; BIS. 4663 (2092); Pañc. ed. Koseg. 1.224, ed. Orn. 213; Śp. 3693 (भर्तृहरेः), 3951; Srb. p. 319.27; Sbh. 1292; Ssm. 702 or 704 (भर्तृहरेः); Slp. 3.77; Sab. 21a (भर्तृहरेः) Pad. p. 59.39 (भर्तृहरेः); Śṛṅgāratilaka 22. 498 ○ Bh. 262; BIS. 3149; Śp. 3323 (श्रीधनददेवानाम्); Sbh. 1977; Srb. p. 262.188; Shv. D. 8b. 85 (धनदस्य); SK. 5.155; Slp. 4.14. 499 — ^a) K °दण्डशूकः. 500 — ^b) P मुषिता. — ^a) P °मेतेषां. ○ Sbh. 1254 (शक्रदेवस्य); Śp. 3368 (प्रभाकरदेवस्य); KHV. 542; SK. 5.214; Smk. 43.3 (प्रभाकरदेवस्य). 501 — ^a) P स्फुटं (क्रम-). — ^b) T₂ K हृदयं. P त्वं. — ^a) P °प्रमोदा-. 502 — ^a) P सुवचनं. — ^c) P यदञ्चन-. ○ Sbh. 2052 (वामनस्वामिनः); Śp. 3957 (वामनस्वामिनः); Bh. 384; Smk. 88.18; ŚB. 1.328, 4.428.

(503)
T. 251

रोमाञ्चैरिव कीलिता चलति नो दृष्टिः कपोलस्थले
स्वान्तं प्रेमपयोधिपङ्कपतनान्निश्चेष्टमास्ते गतम् ।
उद्धाराय तयोर्गता इव पुनस्त्रासान्निवृत्ता इव
श्वासा दीर्घमहो गतागतममी कुर्वन्त एवासते ॥ ३९ ॥

(504)
T. 252

यदि सरोजमिदं क निशि प्रभा यदि निशापतिरहि कुतो नु सः ।
रचयतोमयधर्मि तवाननं प्रकटितं विधिना बहु नैपुणम् ॥ ४० ॥

(505)
T. 253
P. 121b

अभिमुखे मयि संवृतमीक्षितं हसितमन्यनिमित्तकथोदयम् ।
विनयवारितवृत्तिरतस्तया न विवृतो मदनो न च संवृतः ॥ ४१ ॥

506
T. 254
P. 121b

कोऽसौ कृती कथय को मदनैकबन्धुर्
उद्धीवमर्चयसि कस्य † मृगाक्षि मार्गम् ।
नीलाब्जकर्बुरितमध्यविनिद्रकुन्द-
दामाभिरामरुचिभिस्तरलैः कटाक्षैः ॥ ४२ ॥

† K. 37^a

507
T. 255
P. 121b

गुरुणा स्तनभारेण मुखचन्द्रेण भास्वता ।
शनैश्चराभ्यां पादाभ्यां रेजे ग्रहमयीव सा ॥ ४३ ॥

† T. 44b

सावर्णेः ॥

508
S. 2.37.3
(अमरोः)

अलसवलितैः प्रेमार्द्राद्रैर्निमेषपराङ्मुखैः
क्षणमभिमुखं लज्जालोलैर्मुहुर्मुकुलीकृतैः ।
हृदयनिहितं भावाकूतं वमद्भिरिवेक्षणैः
कथय सुकृती कोऽसौ मुग्धे त्वयाद्य विलोक्यते † ॥ ४४ ॥

† N. 15b

श्रीहर्षस्य ॥

503 — °) T₁ K पुनस्तासा°; — ^a) T₁ K कुर्वन्तु. 504 — ^a) T₁ प्रकटितुं. 505 — ^a) T₂ संहत°; P संभृत°. P भीलितं. — °) P °वितस्तया. ° Śāk. 2.11; Smk. 43.8 (कालिदासस्य); Kav. p. 24; ŚB. 1.329, 3.52, 3.200, 3.310, 4.431. 506 — °) P लीलाब्ज°. 507 ° Bh. 132*; BIS. 2169 (865); Srb; p. 270.3 (शंखक); Shb. 1233; Smk. 53.93; Shv. D 18a. 7; Slp. 5.10 (भर्तृहरेः); Mandāramarandacampū of Kṛṣṇakavi 10.178. (KM. 52. p. 144). 508 S interchanges portions after caesura in ab. — ^b) S °मभिमुखैर्. — °) N °निहतं. — ^a) S कोयं (कोसौ). ° Ams. 4; Shb. 1098; Śp. 3416 (अमरकस्य); Smk. 39.4 (अमरकस्य); Srb. p. 286.13; Shv. D. 25a. 3 (beginning only; अमरकस्य); Kpk. 202; KHA. 203; BIS. 640; Amd. 389; JSV. 222.2.

उपरि कबरीबन्धग्रन्थेरथ ग्रथिताङ्गुली

(509)

निजमुजल्ले तिर्यक्तन्व्या वितत्य विवृत्तया ।

S. 2.121.3

(परमेश्वरस्य)

विवृतविलसद्वामापाङ्गस्तनार्धकपोलया

कुवलयदलस्रक्सन्दिग्धश्रियः प्रहिता दृशः ॥ ४५ ॥

साकूतं दयितेन सा परिजनाभ्याशे समालोकिता

510

स्वाकूतप्रतिपादनाय रभसादाश्वासयन्ती प्रियम् ।

वैदर्भाक्षरगर्भिणीं गिरमुदीर्यापदेशाच्छिशुं

प्रीत्या कर्षति चुम्बति त्वरयति श्लिष्यत्यसूयत्यपि ॥ ४६ ॥

व्यावृत्त्या शिथिलीकरोति वसनं जाग्रत्यपि व्रीडया

511

S. 2.84.5

(अमरोः)

P. 121b

स्वप्नभ्रान्तिपरिप्लुतेन मनसा गाढं समालिङ्गति ।

दत्वाङ्गं स्वपिति प्रियस्य रतये व्याजेन निद्रां गता

तन्वङ्ग्या विफलं विचेष्टितमहो भावानभिज्ञे जने ॥ ४७ ॥

आयाते दयिते मरुस्थलभुवामुलङ्घ्य दुर्लङ्घ्यतां

(512)

S. 2.60.1

गेहिन्या परितोषबाष्पतरलामासज्य दृष्टिं मुखे ।

दत्त्वा पीलुशमीकरीरकवलान् स्वेनाञ्चलेनादराद्

आमृष्टं करभस्य केशरसटाभारावलग्नं रजः ॥ ४८ ॥

केशटस्य ॥

दर्भाङ्गुरेण चरणः क्षत इत्यकाण्डे तङ्ग्वी स्थिता कतिचिदेव पदानि गत्वा । ↑ K. 38a

513

आसीद्विवृत्तवदना च विमोचयन्ती शाखासु वल्कलमसक्तमपि द्रुमाणाम् ॥ ४९ ॥

कालिदासस्य ॥

509 — ^a) S °ग्रंथीनथ. S1 °तांगुरीन्; S2.3 °तांगुलीन्. — ^b) S °मुजतले. S1 विवृत्यया. — ^c) S °द्वामापाङ्ग-. — ^d) K °भ्रक्षन्दिग्ध-. 510 — ^a) K °जनाभ्यासे. — ^d) K त्वरति सा. 511 — ^a) P जागर्त्यपि व्रीडया. — ^b) S1.2 सुप्भ्रान्ति-. — ^c) S1 दत्ताङ्गं. N स्वपति. — ^d) S विचेष्टितमभूद्. P जनम्. 512 — ^a) S °भुवामुल्लेख्य. — ^d) S1.2 उन्मृष्टं. S °भाराग्रलम्. ○ Sbh. 2075; Śp. 3528 (अद्भुतपुण्यस्य); Smk. 54.4 (अद्भुतपुण्यस्य); Srb. p. 305.1, Daś. ad 41.4; KHA. 137. Skb. 5.120; ŚB. 2.195, 3.11, 3.393, 4.729, 4.885; Any. p. 42.35; SG. 71.a (अद्भुतपुण्यस्य). 513 ○ Śāk. 2.12; Ssm. 742; Skb. 1.112; ŚB. 2.220, 4. 418.

514
P. 122a

दूरादेव कृतोऽञ्जलिर्न स पुनः पानीयपानोचितो
रूपालोकनविस्मितेन चलितं मूर्ध्ना न शान्त्या तृषः ।
रोमाञ्चोऽपि निरन्तरं प्रकटितः प्रीत्या न शैत्यादपाम्
अक्षुण्णो विधिरध्वगेन घटितो वीक्ष्य प्रपापालिकाम् ॥ ५० ॥
बाणस्य ॥

515

चलापाङ्गां दृष्टिं स्पृशसि बहुशो वेपथुमतीं
रहस्याख्यायीव मृशसि मृदु कर्णान्तिकगतः ।
करं व्याधुन्वत्याः पिबसि रतिसर्वस्वमधरं
वयं तत्त्वान्वेषान्मधुकर हतास्त्वं खलु कृती ॥ ५१ ॥

516

स्निग्धं वीक्षितमन्यतोऽपि नयने यत्प्रेषयन्त्या तया
यातं यच्च नितम्बयोर्गुरुतया मन्दं विषादादिव ।
मा गा इत्युपरुद्धया यदपि तत्सासूयमुक्ता सखी
सर्वं तत्किल मत्परायणमहो कामः स्वतां पश्यति ॥ ५२ ॥
कालिदासस्यैतौ ॥

517

वक्त्रश्रीजितलज्जितेन्दुमलिनं कृत्वा करे कन्दुकं
क्रीडाकौतुकमिश्रभावमनया ताम्रं वहन्त्याननम् ।
भृङ्गाग्रग्रहकृष्टकेतकदलस्पर्धावतीनां दृशां
दीर्घापाङ्गतारङ्गनैकसुहृदामेषोऽस्मि पात्रीकृतः ॥ ५३ ॥
राजशेखरस्य ॥

(518)

तरङ्गय दृशोऽङ्गने पततु चित्रमिन्दीवरं
स्फुटीकुरु रदच्छदं व्रजतु विद्रुमः श्वेतताम् ।
मनाग्वपुरपावृणु स्पृशतु काञ्चनं कालिकाम्
उदञ्चय निजाननं भवतु च द्विचन्द्रं नभः ॥ ५४ ॥

514 ○ Sbh. 1709 (भट्टबाणस्य); Śp. 3859 (बाणभट्टस्य); Smk. 57.33; Srb. p. 339.119; Sab. 5 (f. 31b बाणभट्टस्य). 515 — ^δ) K स्वनसि (मृशसि). ○ Śāk; 1.20; Srb. p. 283.160; Smk. 65.8 (कालिदासस्य); KHA. 2; Dhv. ad. 2.20. Amd. 210; Bps. 84; SG. 81b; Sd. ad 4.11; ŚB. 3.359. 516 ○ Śāk. 2.2 — ^a) कामी; Smk. 43.9 (कालिदासस्य); ŚB. 3.301, 4.556; Nāt. ad 48 (Śāk.). 517 — ^δ) N °त्यस्रं or भ्यस्रं; K °भ्यग्रं or °भ्यश्रं (ताम्रं). ○ Vid. 2.11; Śp. 3928 (राजशेखरस्य); Srb. p. 347.40. 518 — ^δ) K व्रजति. ○ Vid. 3.27; Bāl. 3.25; cf. Bālabhārata 1.31; Śp. 3659 (राजशेखरस्य order acbd); Srb. p. 306.38; Smk. 74.15 (राजशेखरस्य); KHA. 271; Skb. 4.69; ŚB. 2.334; Amd. 317; Vyk. ad 2.31.

एको जयति सदृत्तः किं पुनर्द्वौ सुसंहतौ ।

(519)
P. 122a

किं चित्रं यदि तन्वङ्गाः स्तनाभ्यां निर्जितं जगत् ↑ ॥ ५५ ॥ ↑ K. 38b

प्रणालीदीर्घस्य प्रतिकलमपाङ्गस्य सुहृदः

↑ T. 46a

(520)
T. 256

कटाक्षव्याक्षेपाः शिशुशफरफालप्रतिभुवः ।

S. 2.121.1
(S1. 2 राज-
शेखरस्य)

सुवानाः सर्वस्वं कुसुमधनुषोऽस्मान् प्रति सखे

नवं नेत्राद्वैतं कुवलयदृशः संनिदधति ॥ ५६ ॥

भवनभुवि सृजन्तस्तारहारावतारान्

521

दिशि दिशि विकिरन्तः केतकानां कुटुम्बम् ।

T. 257
S. 2.93.3

वियति विरचयन्तश्चन्द्रिकां दुग्धमुग्धां

(राजशेखरस्य)

प्रतिनयननिपाताः सुभ्रुवो विभ्रमन्ति ॥ ५७ ॥

N. राजशेखरस्य ॥

यत्पश्यन्ति झगित्यपाङ्गसरणिद्रोणीजुषा चक्षुषा

(522)
T. 258

विङ्कन्ति क्रमदोलितोभयभुजं यन्नाम वामभ्रुवः ।

भाषन्ते च यदुक्तिभिः स्तवकितं वैदग्ध्यमुद्रात्ममिस्

तदेवस्य रसायनं रसनिधेर्मन्ये मनोजन्मनः ॥ ५८ ॥

क्रमसरलितकण्ठप्रक्रमोल्लासितोरस्तरलितवल्लिरेखासूत्रसर्वस्वमस्याः ।

(523)
T. 259
S. 2.93.1
(कालिदासस्य)

स्थितमतिचिरमुच्चैरग्रपादाङ्गुलीभिः करकलितसखीकं मां दिदृक्षोः स्मरामि ॥ ५९ ॥

स्मरशरधिसकाशं कर्णपाशं कृशाङ्गी रयविगलितताडीपत्रताडङ्गमेकम् ।

(524)
T. 260
S. 2.71. 4
(कस्यचित्)

वहति हृदयचौरं कुङ्कुमन्यासगौरं वलयितमिव नालं लोचनेन्दीवरस्य ॥ ६० ॥

चोलाञ्चलेन चलहारलताप्रकाण्डैर्वेणीगुणेन च बलाद्वलयीकृतेन ।

(525)
T. 261

हेलाहितभ्रमरकभ्रममण्डलीभिश्छत्रत्रयं रचयतीव चिरं नतभ्रुः ॥ ६१ ॥

S. 2.79.3
(राजशेखरस्य)

520 — ^a) T1 S1. 2 lac, T2 प्रतिपद°. S3 प्रसृमरतरंगस्य. — ^c) S सुधायाः (सुवानाः).
— ^e) S3 om. ○ Vid. 4.14; Srb. p. 260.108. 521 — ^b) S विदिशंतः. — ^c)
S वियति च रच-. S मुग्धमुग्धां. ○ Vid. 4.13; Srb. p. 260.107. 522 — ^b) T2
रिखति. — ^c) T1 K °भिस्तवकितं. ○ Vid. extra, MS. B, after 4.6; Pk. 208.
523 — ^a) T1 °शरलित°; K °शरणित°. S °कठं. S °तारं. — ^b) T S3 °वल्लिरेखा-. ○
Vid. 3.3; Srb. p. 279.60. 524 — ^a) S °निकाशं. — ^b) T2 °ताटंक°. — ^c) S3
°चोरं. S1 °न्यासघोरं. ○ Vid. 2.10; Srb. p. 346.37. 525 — ^a) S3 lac. to काडैर.
S1. 2 चेलांचलेन. — ^c) S स्वेच्छाहित°. S3 °भ्रमरय-. S °भ्रमि°. — ^d) S अन्यं रसं रच-. T
नतभ्रुः. ○ Vid. 2.9; Śp. 3912; Smk. 66.9 (राजशेखरस्य) Pad. p. 65.36; Ssm. 79.

(526)
T. 262
S. 2.79.1

अमन्दमणिनूपुरक्कणनचारुचारीक्रमं
झणज्झणितमेखलास्खलिततारहारच्छटम् ।
इदं तरलकङ्कणावलिविशेषवाचालितं
मनो हरति सुभ्रुवः किमपि कन्दुकक्रीडितम् ॥ ६२ ॥

(527)
T. 263

सा दुग्धमुग्धमधुरच्छाविरङ्गयष्टिस्ते लोचने तरुणकेतकपत्रदीर्घे । ↑ K. 39a
कम्बोर्विडम्बनकरश्च स एव कण्ठः सैवेयमिन्दुवदना मदनायुधाय ॥ ६३ ॥

(528)
T. 264
S. 2.95.4

क पातव्या ज्योत्स्नामृतभवनगर्भापि तृषितैर्
मृणालीतन्तुभ्यः सिचयरचना कुत्र घटते ।
क वा पारीमेयो बत बकुलदाम्नां परिमलः
कथं स्वप्नः साक्षात्कुवलयदृशं कल्पयतु ताम् ॥ ६४ ॥
राजशेखरस्यामी ॥

(529)
T. 265
S. 2.126.1

रसवदमृतं कः संदेहो मधून्यपि नान्यथा
मधुरमपि किं चूतस्यापि प्रसन्नरसं फलम् ।
सकृदपि पुनर्मध्यस्थः सन् रसान्तरविज्जनो
वदतु यदिहान्यत्स्वादु स्यात्प्रियादशनच्छदात् ॥ ६५ ॥

(530)
T. 266

कुवलयवनं प्रत्याख्यातं नवं मधु निन्दितं
हसितममृतं हन्त स्वादोः परं रससंपदः ।
विषमुपहितं चिन्ताव्याजान्मनस्यपि कामिनाम्
अलसमधुरैर्लीलातत्रैस्तयार्धविलोकितैः ॥ ६६ ॥

(531)
T. 267

चञ्चलोञ्चलानि प्रतिसरणयव्यस्तवेणीनि बाहोर्
विक्षेपादक्षिणस्य प्रचलितवल्यास्फालकोलाहलानि ।

526 — ^a) S °नूपुरप्रचुर°. S₃ °त्रारक्रमं. — ^b) S_{1.2} ज्झणिति. S₃ °हारच्छटं. ° Vid. 2.6; Śp. 3929; Smk. 66.6; Srb. p. 346.38; Slp. 4.19. 527 — ^a) T₁ °मिन्दुवचना. ° Vid. 1.38; Srb. p. 271.36. 528 — ^a) S क पेयं ज्योत्स्नांभो वदत विसवल्लीसरणिभिर्. — ^b) S कुत्र भवतु । — ^d) K °दृशः. T₁ कं पयतु. ° Vid. 1.20; Sab. 36b (राजशेखरस्य); Skb. 2.60 (as in S). 529 — ^b) S मधुरमधिकं. — ^c) S_{1.2} स एवांतर-. — ^d) S₁ °वदनं; S_{2.3} °रदनं (°दशन). ° Vām. ad 3.2.11; Skb. 1.110; ŚB. 2.220; Kpk. 216; Kpd. p. 209; Śp. 3312; Srb. p. 252.50; Smk. 53.21; BIS. 532 (3562); AMD. 325; Shv. D. 66. 60; KHV. 251. — ^a) often अमृतममृतं. 530 ° Vām. ad 4.3.22. 531 ° Smk. 66.2 (राजशेखरस्य); Srb. p. 347.42; Śp. 3926 (राजशेखरस्य); Ssm. 801.

श्वासत्रुध्यद्वचांसि द्रुतमितरकरोत्क्षिप्तलोलकानि
सस्तस्रञ्जि प्रमोदं दधति मृगदृशां कन्दुकक्रीडितानि ॥ ६७ ॥

प्रहरविरतौ मध्ये बाह्वस्ततोऽपि परेण वा
किमुत सकले यातेऽप्यहि त्वमद्य समेष्यसि ।
इति दिनशतप्राप्यं देशं प्रियस्य यियासतो
हरति गमनं बालालापैः सबाष्पझलज्जलैः ॥ ६८ ॥

(532)
T. 268
S. 2.90.1
(अमरोः)
P. 126b

झलज्जलस्य ॥

कल्याणं परिकल्प्यतां पिककुले रोहन्तु वाञ्छासयो
हंसानामुदयोऽस्तु पूर्णशशिनः स्ताद्भद्रमिन्दीवरे ।
इत्युद्धाष्पवधूगिरः प्रतिपदं संपूरयन्त्यान्तिके
कान्तः प्रस्थितिकल्पितोपकरणः सख्या भृशं वारितः ॥ ६९ ॥ ↑K.39b

(533)
T. 269

शृङ्गारस्य ॥

सामान्यवाचि पदमप्यभिधीयमानं मां प्राप्य जातमभिधेयविशेषनिष्ठम् ।
स्त्री काचिदित्यभिहिते हि मनो मदीयं तामेव वामनयनां विषयीकरोति ॥ ७० ॥

(534)
T. 270
P. 127a

॥ इत्यनुरागब्रज्या ॥ १७ ॥

॥ ततो द्वितीयवचनब्रज्या ॥ १८ ॥

लावण्येन पिधीयतेऽङ्गतनिमा संधार्यते जीवितं
त्वद्भ्यानैः सततं कुरङ्गकदृशः किं त्वेतदास्ते नवम् ।
निःश्वासैः कुचकुम्भपीठलुठनप्रत्युद्गमान्मांसलैः
श्यामीभूतकपोलमिन्दुरधुना यत्तन्मुखं स्पर्धते ॥ १ ॥

535
T. 271
S. 2.29.2
P. 127a
(anon)

N. शृङ्गारस्य ॥

532 — " S परेऽथ वा. — ^δ S याते बाह्वि प्रिय त्वमिहै (S₁ "हे" ष्यसि. — °) P संदेशं (देशं), — ^α K "सलज्जलैः ॥; S₃ "गलज्जलैः ॥; P "सलिलैः ॥. ○ S_p. 3389 (गलज्जल-वसुदेवस्य); Sbh. 1048 (झलज्जलिकावासुदेवयोः); Smk. 37.7 (झलज्जलवासुदेवस्य); Srb. p. 329.11; ŚB. 3.135, 4.416; Amś. 12; Daś. ad 4.59 (अमरुशतके); Cit. p. 4; Citkh p. 5; Sab. 2.7 (अमरकस्य); Rasg. p. 18; BIS. 4291 (1883). 534 — " K P "पदमप्य". P प्रवीधी (?). — ^δ P जातिमभि. ○ Kav. p. 36. 535 — " S₁. 2 निश्वासैः. — ^δ T₁ कुरङ्गक-

(536)
T. 272
S. 2.35.2
P. 127^a
(anon)

सोद्वेगा मृगलाञ्छने मुखमपि स्वं नेक्षते दर्पणे
त्रस्ता कोकिलकूजितादपि गिरं नोन्मुद्रयत्यात्मनः ।
चित्रं दुःसहदाहदायिनि धृतद्वेषापि पुष्पायुधे
बाला सा सुभग त्वयि प्रतिपदं प्रेमाधिकं पुष्यति ॥ २ ॥
शृङ्गारस्यैतौ ॥

537
T. 273
S. 2.30.1
(अचलसिंहस्य)
P. 127^b

विलिम्पत्येतस्मिन्मलयजरसार्द्रेण महसा
दिशां चक्रं चन्द्रे सुकृतमय तस्या मृगदृशः ।
दृशोर्बाष्पः पाणौ वदनमसवः कण्ठकुहरे
हृदि त्वं ह्रीः पृष्ठे वचसि च गुणा एव भवतः ॥ ३ ॥

(538)
T. 274
S. 2.36.2
(चण्डालचन्द्रस्य)
P. 127^b

अम्भोरुहं वदनमम्बकमिन्दुकान्तः पाथोनिधिः कुसुमचापभृतो विकारः ।
प्रादुर्बभूव सुभग त्वयि दूरसंस्थे चण्डालचन्द्रधवलासु निशासु तस्याः ॥ ४ ॥

539
T. 275
S. 2.29.1
P. 127^b
(anon)

वक्त्रेन्दोर्ने हरन्ति † बाष्पपयसां धारा मनोज्ञां श्रियं † N. 16^a
निश्वासा न कदर्थयन्ति मधुरां बिम्बाधरस्य द्युतिम् ।
तस्यास्त्वद्विरहे विपक्वलवलीलावण्यसंवादिनी
छाया कापि कपोलयोरनुदिनं तन्व्याः परं शुष्यति ॥ ५ ॥
धर्मकीर्तेः ॥

(540)
T. 276
S. 2.36.3
(राजशेखरस्य)

तापोऽम्भःप्रसृतंपचः प्रचयवान् बाष्पः प्रणालोचितः † K. 40^a
श्वासा नर्तितदीपवर्तिलतिकाः पाण्डिभि मग्नं वपुः ।
किं चान्यत्कथयामि रात्रिमखिलां त्वद्वर्त्मवातायने
हस्तच्छत्रनिरुद्धचन्द्रमहसस्तस्याः स्थितिर्वर्तते ॥ ६ ॥

536 — ^a) P स्वं लक्षते. — ^b) T °कूजितादपि. K नो मुद्रयत्यात्मनः; P नो मुद्रयंभ्या मनः । — °) S इत्थं (चित्रं). P दुःसहदायिनि ध्वनितविद्वेषापि. K पुष्पायुधो. — ^d) S मृगधा सा सुभग (Ss ने). O Sp. 3488; Srb. p. 290.72; Smk. 44.16 (विलहणस्य).
537 — ^a) P सहसा. — ^b) K चक्रे. — °) P °मवशाः. — ^e) S₁ प्रचल°; Ss om. O Smk. 44.7 (राजशेखरस्य); Skb. 5.137; SB. 3.392, 4.435, 4.509.
538 — ^a) P वदनमीदृश°. — °) P आविर्बभूव. — ^d) K चाण्डाल. 539 — ^a) K राधा; P धारां. — °) S तन्व्यास्; P तस्याः. P °विरहेऽपि पंक°. — ^d) P प्रतिदिनं. S तस्याः परं. O Vkj. 1.75. 540 — ^a) Ss तापोन्तः प्रसृति°. — ^d) Ss हस्तच्छत्र- O Vid.2.21; Sbh. 1411 (राजशेखरस्य); Cit. p. 103; Srb. 290.83; As. ad 22; Vkj. 1.46.

चन्द्रं चन्दनकर्दमेन लिखितं सा माष्टिं दद्याधरा
 वन्द्यं निन्दति यच्च मन्मथमसौ भङ्क्त्वाग्रहस्ताङ्गुरीः ।
 कामः पुष्पशरः किलेति सुमनोवर्गं लुनीते च यत्
 तत्काम्या सुभग त्वया वरतनुर्वीतूलतां लम्बिता ॥ ७ ॥
 राजशेखरस्य ॥

541
 T. 277
 S. 2.30.3
 P. 127b
 (anon)

वपुः शारङ्गाक्ष्यास्तदविरलोमाञ्चनिचयं
 त्वयि स्वप्नावाप्ते स्तपयति परः स्वेदविसरः ।
 बलाकर्ष्युद्यद्वलयजकडत्कारनिनदैर्
 विनिद्रायाः पश्चादनवरतबाष्पाम्बुनिवहाः ॥ ८ ॥
 वसुकल्पस्य ॥

542
 T. 278
 P. 128a
 (anon)

नो शक्या गदितुं स्मरानलदशा यास्यास्त्वयि प्रस्थिते
 पत्रैः सास्रसखीजनोपरचिते तल्पे लुठन्त्या मुहुः ।
 यल्लिप्तं कुचचन्दनेन सुतनोरद्यापि चन्द्रच्छलाच्च
 छासोड्डीनविशुष्कपाण्डुबिसिनीपत्रं दिवि भ्राम्यति ॥ ९ ॥
 रुद्रस्य ॥

543
 T. 279
 P. 128a
 (anon)

प्रकटयति क्षणभङ्गं पश्यति सर्वं जगद्गतं शून्यम् ।
 आचरति स्मृतिबाह्यं जाता सा बौद्धबुद्धिरिव ॥ १० ॥

544
 T. 280
 P. 128a

त्वदर्थिनी चन्दनभस्मदिग्धललाटलेखाश्रुजलाभिषिक्ता ।
 मृणालचीरं दधती स्तनाभ्यां स्मरोपदिष्टं चरति व्रतं सा ॥ ११ ॥

545
 T. 281
 S. 2.29.3

ये निर्देहन्ति दशनश्वसितावलोकैः क्रूरं द्विजिह्वकुटिलाः क्व विलासिनस्ते ।
 भीष्मोष्मभिः स्मरणमात्रविषैस्तवेयमव्याल मारयति कापि भुजङ्गभङ्गिः ॥ १२ ॥

(546)
 T. 282
 P. 128a

541 P order *acbd*. — ^a) P यन्माष्टि. — ^b) T वन्द्यं (वन्द्यं). SP °हस्ताङ्गुरीः. — ^c) KP पुष्पशरः. P सुमनोवर्ग. — ^d) S₃ तत्कां सा; P सोत्कंपा. ○ Vid. 2.20 (*acbd*); Srb. p. 290.82 (*acbd*); Smk. 44.9 (*acbd* नन्दनस्य); ŚB. 4.509.
 542 — ^a) P शारङ्गाक्ष्या°. — ^b) P स्वप्नावाप्ते. K स्वेदविरसः. — ^c) T₂ P °त्रुद्यं (grammatically correct). T कटुत्कार. P °निनदे. — ^d) P °निचयः ॥. 543 — ^a) P यस्या°. — ^b) T₂P सास्रसखी. KP °परिचिते. — ^c) P या लुप्तं. T चन्द्रच्छलाच्च. — ^d) P छासोदीर्णविशुद्ध. 544 — ^a) P सा भंगं. — ^c) P स्मृतिराज्यं. — ^d) P याता सा रौन्वबुद्धि. ○ Sbh. 1382. 545 — ^a) K चरितं. ○ Sbh. 1393. 546 — ^a) P दहनश्व सिता°. — ^b) T क्रूर; P क्रूरा. — ^d) P अव्यास. ○ Sbh. 1400 (भट्टवासुदेवस्य).

547
T. 283

स्वेदापूरविलुप्तकुङ्कुमरसाल्लेषाविलप्रच्छदात्
तल्पाद् व्यक्तमनोभवानलशिखालीढादिवाशङ्किता ।
सा बाह्ला बलवन्मृगाङ्गकिरणैरुत्पादितान्तर्ज्वरा
त्वत्संकल्पजडे त्वदङ्कशयने निद्रासुखं वाञ्छति ॥ १३ ॥

↑ K. 40b

548
T. 284

धूमेनेव हते दृशौ विसृजतो बाष्पं प्रवाहक्षमं
काथोत्फेणमिवात्तचन्दनरसं स्वेदं वपुर्मुञ्चति ।
अन्तःप्रज्वलितस्य कामशिखिनो दाहार्जितैर्भस्मभिः
श्वासावेगविनिर्गतैरिव तनोः पाण्डुत्वमुन्मीलति ॥ १४ ॥
मनोचिनोदस्येतौ ॥

(549)
T. 285
S. 2.32.4
(वाङ्मयस्य)
P. 128b
(anon)

अत्रैष स्वयमेव चित्रफलके कम्पस्वलल्लेखया
संतापार्तिविनोदनाय कथमप्यालिख्य सख्या भवान् ।
बाष्पव्याकुलमीक्षितः सरभसं चूताङ्कुरैरर्चितो
मूर्ध्ना च प्रणतः सखीषु मदनव्याजेन चापहृतः ॥ १५ ॥
डिम्बोकस्य ॥

550
T. 286
P. 128b
(anon)

सा सुन्दरी तव वियोगहुताशनेऽस्मिन्नभ्युक्ष्य बाष्पसलिलैर्निजदेहहव्यम् ।
जन्मान्तरे विरहदुःखविनाशकामा पुंस्कोकिलाभिहितमन्त्रपदैर्जुहोति ॥ १६ ॥
प्रभाकरस्य ॥

(551)
T. 287
P. 130a
(anon)

सुभग सुकृतप्राप्यो यद्यप्यसि त्वमसावपि
प्रियसहचरी नाधन्यानामुपैति विधेयताम् ।
तदलमधुना निर्बन्धेन प्रसीद परस्परं
प्रणयमधुरः सद्भावो वां चिराय विवर्धताम् ॥ १७ ॥
वाङ्मयस्य ॥

548 — ^δ) T °फेन°; K °फेन°. T °मिवाक्त-. — ^ε) T °नोविद°; K °नोविमोद°. 549 — ^α) S अत्रैव. — ^δ) P विख्यातवान् । — ^ε) S सपुलकं. K च्यूताङ्कुरैर्. — ^α) P मृद्वी च प्रणतः सखी सुमदन-. — ^ε) T बिम्बोकस्य. 550 — ^α) P प्रियवियोग-. — ^δ) P अत्युक्ष्य. — ^α) TKP °भिहितमन्त्र-. 551 — ^α) T सुकृतप्रायो. — ^ε) P परंपरं.

दोलालोलाः श्वसनमस्तश्चक्षुषी निर्झराभे

(552)

तस्याः शुष्यत्तरसुमनःपाण्डरा गण्डभित्तिः ।

T. 288

S. 2.34.1

तद्गात्राणां किमिव हि वयं ब्रूमहे दुर्बलत्वं

(राजशेखरस्य)

P. 130a

येषामग्रे प्रतिपदुदिता चन्द्रलेखाप्यतन्वी ॥ १८ ॥

तस्यास्तापभुवं नृशंस कथयाम्येणीदृशस्ते कथम्

553

T. 289

S. 2.31.1

पद्मिन्याः सरसं दलं विनिहितं यस्याः शमायोरसि ।

आदौ शुष्यति संकुचत्यनु ततश्चूर्णत्वमापद्यते

(कस्यचित्)

P. 130b

पश्चान्मुमुर्मुतां दधदहति च श्वासावधूतं सखीम् ॥१९॥ ↑ K. 41a

(anon)

उत्पलराजस्य ॥

विषं चन्द्रालोकः कुमुदवनवातो हुतवहः

554

T. 290

S. 2.35.3

क्षतक्षारो हारः स खलु पुटपाको मलयजः ।

अये किञ्चिद्वक्त्रे त्वयि सुभग सर्वे कथममी

P. 130b

(anon)

समं जातास्तस्यामहह विपरीतप्रकृतयः ॥ २० ॥

अचलसिंहस्य ॥

त्वां चिन्तापरिकल्पितं सुभग सा संभाव्य रोमाञ्चिता

↑ N. 16b

555

T. 291

S. 2.32.1

शून्यालिङ्गनसंवलद्भुजयुगेनात्मानमालिङ्गति ।

किं चान्यद्विरहव्यथाप्रणयिनी संप्राप्य मूर्च्छां चिरात्

प्रत्युज्जीवति कर्णमूलपठितैस्त्वन्नाममन्त्राक्षरैः ॥ २१ ॥

गाढावधःकृतवलित्रितयौ सुसङ्गौ तुङ्गौ स्तनाविति तयोस्तलमार्तमागात् ।

556

T. 292

तस्याः स्फुटं हृदयमित्यपि न स्मरेषून्तौ रक्षतः प्रविशतो विमुखोऽथ वा क ॥२२॥

वल्लणस्य ॥

552 — ^a) P दोलादोलाः. S₁ निर्झराभ्ये; P निर्वाते. — ^b) P शुष्यत्तरल-. S 'पाण्डुरा. — ^c) S हि बहु. P दुर्बलत्वं. — ^d) P प्रतीपत्वसिलता. ○ Vid. B MS. extra after 4.6; Sab. 5a 3. 553 — ^a) S 'स्तापमहं. — ^b) P सरसं कुलं. S₁ समायोरसि; P समायामपि. — ^d) S दधाति दहति; P ददद्वहति च. KS 'धूतं सखीः. ○ Smk. 44.25; Shv. D. 37a. 108; PG. 357 (शान्तिकरस्य); SB. 4.570. 554 — ^a) T चांद्रालोकः. — ^c) P किञ्चिद्वक्त्र. T lac. from स खलु in b to 'लिंग' in b of 555. — ^e) T lac.; S₂. 3 अचलसिंहस्य. 555 — ^a) S₁ 'कल्पितः. — ^c) TS प्रणयिनी. ○ Smk. 44.23; Sp. 3487; Sab. 7b. 1. 556 — ^a) T₂ त्वम् (क).

557
T. 293
S. 2.33.2
(वाचस्पतेः)

मृगशिशुदृशस्तस्यास्तापं कथं कथयामि ते
दहनपतिता दृष्टा मूर्तिर्मया न हि वैधवी ।
इति तु नियतं नारीरूपः स लोकदृशां प्रियस्
तव शठतया शिल्पोत्कर्षो विधेर्विघटिष्यते ॥ २३ ॥

558
T. 294
S. 2.32.3

पुनरुक्तावधि वासरमेतस्याः कितव पश्य गणयन्त्याः ।
इयमिव करजः क्षीणस्त्वमिव कठोराणि पर्वाणि ॥ २४ ॥
धरणीधरस्य ॥

॥ इति दूतीवचनव्रज्या ॥ १८ ॥

॥ ततः संभोगव्रज्या ॥ १९ ॥

559
T. 295

प्रौढप्रेमरसान्नितम्बफलकाद्विश्रंसितेऽप्यंशुके
काञ्चीदाममणिप्रभाभिरनु चारब्धे दुकूलान्तरे ।
कान्तेनाशु मुधा विलोकितमथो तन्व्या मुधा लज्जितं ↑ T. 48b
भूयोऽनेन मुधावकृष्टमथ तत्तन्व्या मुधा संवृतम् ॥ १ ॥

560
P. 130b

रूढे रतिव्यतिकरे करणीयशेषमायासभाजि दयिते मुहुरातुरायाः ।
प्रत्यक्षं मदनमन्थरमर्थयन्त्याः किं किं न हन्त हृदयङ्गमङ्गनायाः ॥ २ ॥ ↑ K. 41b

561
P. 134a
(कविशेखरस्य)

रतान्तश्रान्तायाः स्तनजघनसंदानितदृशि
स्मरावेशव्यग्रे दवयति दुकूलं प्रणयिनि ।
क्षणं श्रोणौ पाणी क्षणमपि कुचाग्रे प्रियदृशोः
क्षणं विन्यस्यन्त्या जगदपि न मूल्यं मृगदृशः ॥ ३ ॥

562
P. 131a

तैस्तैर्विजृम्भितशतैर्मदनोपदेशैर्मुग्धा विधाय ललितानि च तानि तानि ।
अङ्गे निलीय कमितुः शिथिलाङ्गमुद्रा निद्राति नाल्पतपसः फलसंपदेषा ॥ ४ ॥

557 — ^a) S1 शठ तथा. ○ Daś. ad 2.29; Srb. p. 289.65. 559 — ^a)
T2 विस्त्रंसिते. — ^c) T सुधाविलोकित. 560 — ^a) P °मलमंगनाय ॥. 561
— ^a) P रतांति. P °मंदालित. — ^b) P स्मरावेश. P दवयति. P मृगदृशि. — ^c) N श्रोणौ.
562 — ^b) P ललितानि. — ^c) P कमितुं शिथिलाङ्ग.

यद्वीडाभरभुग्रमास्यकमलं यच्चक्षुरत्युलसत्-

563
P. 131a

पक्ष्मश्रेणि यदङ्गमङ्गजमनोराज्यश्रियामाश्रयः ।

यद्वर्धिष्णु मनोभवप्रणयिता यन्मन्दमन्युग्रहम्

तेनैवेह मनो हरत्यधरितप्रौढा नवोढा न किम् ॥ ५ ॥

स स्वर्गादपरो विधिः स च सुधासेकः क्षणं नेत्रयोस्

(564)
S. 2.139.2

तत्साम्राज्यमगञ्जितं तदपरं प्रेम्णः प्रतिष्ठास्पदम् ।

(कस्यापि)
P. 134a

यद्बाला बलवन्मनोभवभयभ्रश्यत्तपं सत्रपा

(? कविशेखरस्य)

तत्कालोचितनर्मकर्म दयितादभ्यास्यमभ्यस्यति ॥ ६ ॥

समालिङ्गत्यङ्गैरपसरति यत्प्रेयसि वपुः

565
S. 2.132.3

पिधातुं यदृश्यं घटयति घनालिङ्गनमपि ।

P. 131a

तपोभिर्भूयोभिः किमु न कमनीयं सुकृतिनाम्

इदं रम्यं वाम्यं मदनविवशाया मृगदृशः ॥ ७ ॥

इदममृतममेयं सेयमानन्दसिन्धुर्मधुमधुरमपीदं किञ्चिदन्तर्धुनोति ।

566
P. 131a

यदयमुदयलीलालसानां वधूनां रतिविनिमयभाजां केलिभिर्याति कालः ॥ ८ ॥

कोऽसौ सुन्दरि पुष्पसायकसखः सौभाग्यवारानिधिः

567
P. 131b

कोऽसाविन्दुमुखि प्रसन्नहृदयः कः कुम्भिकुम्भस्तनि ।

(anon)

यस्मिन्विस्मयानीयतप्ततपसि स्वैरं समुच्छृङ्खला

↑ K. 42a

विश्राम्यन्ति तव स्मरज्वरहराः कन्दर्पकेलिश्रित्यः ॥ ९ ॥

↑ N. 17a

N. प्रद्युम्नस्य ॥

आत्ते वाससि रोद्धुमक्षमतया दोःकन्दलीभ्यां स्तनौ

568
S. 2.140.3

तस्योरःस्थलमुत्तरीयविषये सद्यो मया सञ्जितम् ।

P. 131b
(anon)

563 cf. 470. — ^a) KP °प्रोढा. 564 — ^a) P सत्यगादपरो. S2.3
क्षणात्रेत्. — ^b) S1.2 °मसञ्चितं; S3 °मखञ्चितं; P °मगञ्जितं. — ^c) S °भ्रश्यत्तपं; P त्रस्यत्तपं.
KP मात्रया; S1.2 सत्रपात् (सत्रपा). — ^a) S3 °तादभ्यासं; P °तादभ्यस्य°. 565 — ^b)
P घटालिङ्गनं. — ^a) P बाल्यं (वाम्यं). 566 — ^b) P °मपीयं. P °धिनीति ।
567 — ^a) K °वारानिधेः. — ^b) P °कुम्भस्थलि । — ^a) P विश्रामंति यतस्तवस्मरहराः.
P °केलिप्रियः. — ^c) K om. 568 — ^a) P अंते वाससि N दोः स्कन्दलीभ्यां. — ^b) S
सख्यो मया चिन्तितम् (S1 var. सञ्चितम्) । — ^c) P पुनक्रीडां. — ^a) P °मुदधारयन्. — ^c)
K एते प्रद्युम्नस्य ॥

श्रोणीं तस्य करेऽधिरोहति पुनर्ब्रीडाम्बुधौ मामधो
मज्जन्तीमुदतारयन्मनसिजो देवः स मूर्च्छागुरुः ॥ १० ॥
वल्लणस्य ॥

(569)
P. 124a
(शतानन्दस्य)

यदेतद्धन्यानामुरसि युवतीसङ्गसमये
समारूढं किञ्चित्पुलकमिदमाहुः किल जनाः ।
मतिस्त्वेषास्माकं कुचयुगतटीचुम्बकशिला-
निवेशादाकृष्टः स्मरशरशलाकोत्कर इति ॥ ११ ॥
संकर्षणस्य ॥

570
S. 2.130.1
(कर्णोत्पलस्य)
P. 131b

अङ्गाकृष्टदुकूलया सरभसं गूढौ भुजाभ्यां स्तनाव्
आकृष्टे जघनांशुके कृतमधःसंसक्तमूरुद्वयम् ।
नाभीमूलनिबद्धचक्षुषि मयि व्रीडानताङ्गा तया
दीपः स्फूटकृतवातवेपितशिखः कर्णोत्पलेनाहतः ॥ १२ ॥

571
P. 132a
(anon)

जिह्वेमि जागर्ति गृहोपकण्ठे सखीजनो वल्लभकौतुकेन ।
तदंशुकाक्षेपमधीरपाणे विमुञ्च काञ्चीमणयो रणन्ति ॥ १३ ॥
महोदधेः ॥

572
T. 296
S. 2.140.1
P. 132a
(anon)

कान्ते तल्पमुपागते विगलिता नीवी स्वयं बन्धनाद्
वासश्च श्लथमेखलागुणधृतं किञ्चिन्नितम्बे स्थितम् ।
एतावत्सखि वेद्मि केवलमहं तस्याङ्गसङ्गे पुनः
कोऽसौ कास्मि रतं नु किं कथमपि स्त्राल्पापि मे न स्मृतिः ॥ १४ ॥ ↑ T. 50a
विकटनितम्बायाः ॥

569 — °) P वयं त्वेवं ब्रूमः. — °) P समावेशाकृष्टः. P इव (इति). ○ ŚB. 3.314.
570 — °) S अंसाकृष्ट-; P अंसाहृष्ट-. — °) P हृतमधः. — °) P °निरुद्ध°. S तया
(मयि). S प्रिये (तया). — °) S फूटकृति°. ○ Smk. 77.9 (कर्णोत्पलस्य); Srb.
p. 318.15; Śp. 3674 (कर्णोत्पलस्य). 571 — °) K वल्लभकंठकेन । 572 — °)
P विलुलिता. — °) P °मेखलं विगलितं. — °) S1 रतं च किं शखि शपे; S2.3 रतं च कीदृशमिति.
○ Amś. 101; Śp. 3747 (अमरकस्य); Sbh. 2147 (अमरकस्य); Smk. 86.17; Srb.
p. 329.21; Skb. 5.44; ŚB. 2.387, 3.201; Daś. ad. 2.17; Rasm. 15; Vetālp.
p. 49; Slp. 1.92; Kav. p. 67; KHA. 146; Smv. 17.5; Sl. 8a (रसमंजरी);
Amd. 198.

अतिप्रौढा रात्रिर्बहलशिखदीपः प्रभवति
प्रियः प्रेमारब्धस्मरविधिरसज्ञः परमसौ ।

573
T. 297
P. 132^a

सखि स्वैरं स्वैरं सुरतमकरोद्रीडितवपुर्
यतः पर्यङ्गोऽयं रिपुरिव कडत्कारमुखरः ॥ १५ ॥

↑ K. 42b

धन्यासि यत्कथयसि प्रियसंगमेन नर्मस्मितं च वचनं च रसं च तस्य ।
नीवीं प्रति प्रणिहिते तु करे प्रियेण सख्यः शपामि यदि किञ्चिदपि स्मरामि ॥ १६ ॥
विद्यायाः ॥

574
T. 298
S. 2.140.2
P. 132^b

जयति समरतान्तान्दोलनापाण्डगण्ड-
स्थलकृतनिजवासस्वेदपूरानुजन्मा ।

575
T. 299
P. 132^b

श्लथतनुभुजबन्धप्राप्तदीर्घप्रसारो
मुखपरिमलमुग्धः कान्तयोः श्वासवातः ॥ १७ ॥

मनोजन्मप्रौढव्यतिकरशतायासविधिषु
प्रियः प्रायो मुग्धो जगिति कृतचेतोभवविधिः ।

(576)
T. 300
P. 133^a

सहृकारोज्जृम्भा स्मरपरवशा कान्तविमुखं
मुखं मुग्धापाङ्गं क्षिपति विरसं प्रौढयुवती ॥ १८ ॥

नवनवरहोलीलाभ्यासप्रपञ्चितमन्मथ-
व्यतिकरकलाकलोलान्तर्निमग्नमनस्कयोः ।

577
T. 301

अपि तरुणयोः किं स्यात्तस्यां दिवि स्पृहयालुता
मुकुलितदृशोरुद्विद्यन्ते न चेद्विरहत्विषः ॥ १९ ॥

तस्यापाङ्गविलोकितस्य मधुरप्रोल्लासितार्धभुवस्
तस्य स्मेरशुचेः क्रमस्य च गिरां मुग्धाक्षराणां हिया ।

578
T. 302

573 — ^a) T₁ 'प्रौढी; T₂ प्रौढी; P 'प्रौढा. — ^b) P 'विधिरसंगः. — ^d) T₁ कडुंकर-; T₂ कडुत्कार-; P रटत्काल-. 574 — ^a) S 'संगमेपि; P 'संगमेद्य. — ^b) P च रतिं च. — ^c) P करे तदीये. — ^e) P इति विद्यायाः. ○ Sbh. 2142; Sp. 3746 (विज्ञाकायाः); Kpk. 62; Kpd. p. 102; Bps. 55; Sd. ad 3.60; SK. 5.188; BIS. 3080 (1309) Kav. p. 67; Ssm. 379 (अमरकस्य); Smk. 86.15 (विज्ञाकायाः); Ak. p. 166; Arjunavarman's com. on Amś. 101. 575 — ^a) P समरतन्तोर्लोचना. TP 'पाण्डु. — ^b) P स्तनहृतनिज-. P 'स्वेदपूर्वा-. 576 — ^a) P 'करलतापाश-. — ^b) P गमितहृतचेतोद्भवविधिः. — ^d) T₂ मुग्धापाङ्गा. T विरसप्रौढ-. 577 — ^b) K 'वपुःकयोः.

भावानामपि तादृशां मृगदृशो हावानुगानामहो
 नाधन्यः कुरुते प्ररूढपुलकैरातिथ्यमङ्गैर्जनः ॥ २० ॥
 मनोबिनोदस्यैतौ ॥

579
 T. 303
 S. 2.130.2
 P. 133a

समाकृष्टं † वासः कथमपि हठात्पश्यति मयि † K. 43a
 क्रमादूरुद्धं जरठशरगौरं मृगदृशः ।
 तथा दृष्टिं दत्त्वा महति मणिदीपे निपुणया
 निरुद्धं हस्ताभ्यां श्रगिति मम नेत्रोत्पलयुगम् ॥ २१ ॥

580
 T. 304
 P. 133a

अनल्पं संतापं शमयति मनोजन्मजनितं
 तथा शीतं स्फीतं हिमवति निशीथे ग्लपयति ।
 तदेवं कोऽप्यूष्मा रमणपरिरम्भोत्सवमिलत्-
 पुरन्ध्रीनीरङ्गभ्रस्तनकलशजन्मा विजयते ॥ २२ ॥ † N. 17b

581
 T. 305
 S. 2.134.2
 (सोलोकस्य)
 P. 133a
 (विद्याधरस्य)

नाधन्यान्विपरीतमोहनरसप्रेङ्खन्नितम्बस्थली-
 लोलद्रूषणकिङ्किणीकलरवव्यामिश्रकण्ठस्वनम् ।
 संरम्भश्लथकेशबन्धविगलन्मुक्ताकलापद्रुत-
 श्वासच्छेदतरङ्गितस्तनयुगं प्रीणाति शृङ्गारिणी ॥ २३ ॥
 सोलोकस्य ॥

582
 T. 306
 S. 2.139.4
 P. 133b

शीत्कारवन्ति दरमीलितलोचनानि रोमाञ्चमुञ्चितनुधर्मकणावलीनि ।
 एणीदृशां मकरकेतुनिकेतनानि वन्दामहे सुरतविभ्रमचेष्टितानि ॥ २४ ॥

583
 T. 307
 P. 133b

मुहुर्ब्रीडावत्याः प्रतिहसितवत्याः प्रतिमुहुर्
 मुहुर्विश्रान्ताया मुहुरभिनिविष्टव्यवसितैः ।
 श्रमाम्भोभिस्तिम्यत्तिलकमलिकाघूर्णदलकं
 मुखं लीलावत्या हरति विपरीतव्यतिकरे ॥ २५ ॥
 सुरमेः ॥

579 — °) S तदा (मयि). — °) N जरठ-. — °) P मणिदीपो. — °) P
 झतिति. S निजनेत्रो. O Smk. 77.5; Srb. p. 318.10; Sp. 3677; Sab. 4.124.
 580 — °) P जनयति मनो°. — °) P श्लथयति । — °) P पुरन्ध्रीनां रंभ-. 581 — °)
 S1 °न्यान्परिवीत-. — °) S1 संरंभा-; P संरंभ. S °कलापद्रुतच्; P °कलापं द्रुतं. — °) T
 सोलोकस्य. 583 — °) P °व्यवसितैः ।

आस्तां दूरेण विश्लेषः प्रियामालिङ्गतो मम ।
स्वेदः किं न सरिन्नाथो रोमाञ्चः किं न पर्वतः ॥ २६ ॥

584
T. 308
P. 133b

चिरारूढप्रेमप्रणयपरिहासेन हृतया
तदारब्धं तन्व्या न तु यदबलायाः समुचितम् ।
अनिर्व्यूढे तस्मिन् प्रकृतिसुकुमाराङ्गलतया
पुनर्लज्जालोलं मयि विनिहितं लोचनयुगम् ॥ २७ ॥

(585)
T. 309
S. 2.135.5
(कोङ्कस्य)

नखदशननिपातजर्जराङ्गी रतिकलहे परिपीडिता प्रहारैः † । † K. 43b
सपदि मरणमेव सा तु यायाद्यदि न पिबेदधरामृतं प्रियस्य ॥ २८ ॥

586
T. 310
P. 135b

मुग्धे तवास्मि दयिता दयितो भव त्वमित्युक्तया न हि न हीति शिरोऽवधूय ।
स्वस्मात्करान्मम करे वलयं क्षिपन्त्या वाचं विनाभ्युपगमः कथितो मृगाक्ष्या ॥ २९ ॥

587
T. 311
P. 136a

पततु तवोरसि सततं दयिताधम्मिलमलिकाप्रकरः ।
रतिसरभसकचग्रहलुलितालकवल्लरीगलितः ॥ ३० ॥

588
T. 312
P. 136a

बाणस्य ॥

आवृण्वाना झगिति जघनं महुकूलाञ्चलेन
प्रेङ्खत्क्रीडाकुलितकवरीबन्धनव्यग्रपाणिः ।
अर्धोच्छ्वासस्फुटनखपदालङ्कृताभ्यां स्तनाभ्यां
दृष्टा धाष्टर्यस्मृतिनतमुखी मोहनान्ते मया सा ॥ ३१ ॥

589
T. 313
S. 2.136.1
(राजशेखरस्य)
P. 137a
(राजशेखरस्य)

अभिनन्दस्य ॥

584 — ^b) T. KP °लिंगितो. — ^{cd}) P किल (किं न). ° Sp. 3679; Sbh. 2087; Srb. p. 318.1. 585 — ^a) K हृश्यात् (हृतया). — ^{ab}) S पुरारूढप्रेमप्रवलरसरागेण कृ(Ss °हृ)तया समारूढं(Ss °रब्धं)कर्तुं न हि यदबलाभावसदृशम् । ° Sbh. 2129. 586 — ^a) P नखदर्पनिपात-. T °जर्जरांगा. — ^b) P विनिपी[डि]ता. ° Sbh. 2126 (क्षेमेन्द्रस्य); Smk. 78.20 (क्षेमेन्द्रस्य). 587 — ^a) P पुरुषो भवन्तम्. — ^b) P विधूयः ।. — ^c) K क्षपन्त्यां. — ^d) K वाचं किञ्च- P वाचं विना-. ° Sbh. 2127 (? शशिवर्धनस्य); Sp. 3699; Smk. 79.6; Srb. p. 320.13; Sab. 4.162. 588 — ^b) K °प्रसरः. — ^c) P °कुचग्रह-. — ^d) P °तालककवरी-. ° Sbh. 2120 (भट्टबाणस्य); Sp. 3695 (बाणभट्टस्य); Srb. p. 320.2; Smk. 79.2 (बाणस्य). 589 — ^a) SP झगिति. — ^b) S प्रेङ्खलीलालुलित-. P °क्रीडाङ्गलि- तकवली-. — ^c) P अधेग्रासस्फुट-. P कुचाभ्यां. — ^d) SP धाष्टर्यादवनतमुखी सा मया मोहनान्ते. ° Smk. 80.5.

590
T. 314

हरति रतिविमर्दे लुप्तपत्राङ्कुरत्वात्
प्रकटनखपदाङ्कः किं च रोमाञ्चमुद्रः ।
हरिणशिशुदृशोऽस्या मुग्धमुग्धं हसन्त्याः
परिणतशरकाण्डस्निग्धपाण्डुः कपोलः ॥ ३२ ॥
वीर्यमित्रस्य ॥

(591)
T. 315
S. 2.136.2

करकिसलयं धूत्वा धूत्वा विमार्गति वाससी
क्षिपति सुमनोमालशेषं प्रदीपशिखां प्रति ।
स्थगयति करैः पत्युर्नेत्रे विहस्य समाकुला
सुरतविरतौ रम्या तन्वी मुहुर्मुहुरीक्षितुम् ॥ ३३ ॥

592
T. 316
P. 136a
(? बाणस्य)

विश्रान्तिं नूपुरे याते श्रूयते रसनाध्वनिः ।
प्रायः कान्ते रतिश्रान्ते कामिनी पुरुषायते ॥ ३४ ॥

(593)
T. 317
S. 2.133.2
P. 136a

भावोद्गाढमुपोढकम्पपुलकैरङ्गैः समालिङ्गितं
रागाञ्जुम्बितमभ्युपेत्य वदनं पीतं च वक्त्रामृतम् ।
जल्पन्त्यैव मुहुर्न ↑ नेति निभृतं प्रध्वस्तचारित्रया
निःशेषेण समापितो रतविधिर्वाचा तु नाङ्गीकृतः ॥ ३५ ॥

↑ K. 44a

(594)
T. 318
P. 136b

यत्पीनस्तनभारलालसलसद्वासःस्फुरद्गण्डया
तन्वङ्ग्या रभसार्पितं सरभसं वक्त्रं मुहुः पीयते ।
तच्छ्लाघ्यं सुरतं च तत्तदमृतं तद्वस्तु तद्वत् तच्च
चेतोहारि तदेव तत्किमपि तत्तत्त्वान्तरं सर्वथा ॥ ३६ ॥

(595)
T. 319

न बत विधृतः काञ्चीस्थाने करः श्लथवाससि
प्रहितमसकृद्दीपे चक्षुर्धनस्थिरतेजसि ।
कुचकलशयोरूढः कम्पस्तया मम संनिधौ
मनसिजरुजो भावैरुक्ता वचोभिरपहृताः ॥ ३७ ॥
अभिनन्दस्य ॥

591 — °) S करे. T पत्युर्नेत्रं. — °) Ss °रीक्षते ॥. ○ Sbh. 2105; Śp. 3706 (अमरकस्य); Smk. 80.3 (अमरकस्य); Srb. p. 321.17; Vām. ad 5.2.8. (a only); Ssm. 705; KHA. 735; Slp. 1.95; Smv. 18.3. 592 — °) T नूपुरे. P जाते (याते). ○ Śp. 3696; Sab. 4.161; Srb. 320.1. 593 — °) P °समूढकंप. — °) S °मप्युपेत्य. — °) S प्रस्तब्ध. — °) P बत (रत-). 594 — °) P °लसद्गाष्प. — °) K तत्तदमृतं. — °) T चैतोहारि. P तत्त्वान्तरे.

हर्षाश्रुदूषितविलोचनया मयाद्य किं तस्य तत्सखि निरूपितमङ्गमङ्गम् ।
रोमाञ्चकञ्चुकतिरस्कृतदेहया वा ज्ञातानि तानि परिरम्भसुखानि किं वा ॥ ३८ ॥

अचलस्य ॥

स कस्मान्मे प्रेयान् सखि कथमहं तस्य दयिता
यतो मां स्पृष्टैव स्नपयति करं स्वेदपयसा ।

विलोक्याश्लेषादप्यवहित इवामील्य नयने

व्युदञ्चद्रोमाञ्चस्थगितवपुरालिङ्गति स माम् ॥ ३९ ॥

किमपि किमपि मन्दं मन्दमासत्तियोगाद्

अविचलितकपोलं जल्पतोश्च क्रमेण ।

अशिथिलपरिरम्भव्यापृतैकैकदोष्णोर्

अविदितगतयामा रात्रिरेव व्यरंसीत् ॥ ४० ॥

भवभूतेः ॥

दाक्षिण्यादभिमानतो रसवशाद्विश्रामहेतोर्मम

प्रागल्भ्याद्यदनुष्ठितं मृगदृशा शक्यं न तद्बोधिताम् ↑ ।

↑ K. 44b
↑ N. 18a

निर्व्यूढं न यदा तथा तदखिलं खिन्नैस्तरतारकैः

सत्रीडैश्च विलोकितैर्मयि पुनर्न्यस्तः समस्तो व्ययः ॥ ४१ ॥

बलितमनसोरप्यन्योन्यं समावृतभावयोः

पुनरुपचितप्रायप्रेम्णोः पुनस्नपमाणयोः ।

इह हि निबिडव्रीडानङ्गज्वरातुरचेतसोर्

नवतरुणयोः को जानीते किमद्य फलिष्यति ॥ ४२ ॥

लक्ष्मीधरस्य ॥ ↑ T. 516

द्रष्टुं केतकपत्रगर्भसुभगामूरुप्रभामुत्सुकम्

तत्संवाहनलीलया च शनकैराक्षिप्तचण्डातकः ।

लज्जामुग्धविलोचनस्मितसुधानिधौतबिम्बाधरं

कम्पप्रश्लथबाहुबन्धनमसावालिङ्गितो बालया ॥ ४३ ॥

596 — ^a) S हर्षाश्रुपूरित- — ^b) T तत्सखि. P °मंदमंदम् । — ^c) P रोमाञ्चकं चरति निष्कृतदेहयाच्चा. — ^d) S1 प्रचल- 598 — ^a) T रात्रिरेव. ° Ut. 1.27; Daś. ad 4.63; Smk. 78.21 (भवभूतेः); Bps. 81; ŚB. 3.21; Nāt. ad 112. 599 — ^a) S3 °दत्तिमानतो. S1.2 °हेतुर्मम. — ^b) KS प्रागल्भ्यात्तदनु- S यद्योषिताम् । — ^c) TS भरः (व्ययः). 601 — ^a) S °गर्भपत्र- — ^b) S शनकैरक्षिप्त- — ^c) S °विलोचनं. — ^d) S1.2 lac. S3 किञ्चिद्विश्लथबाहु-

596

T. 320

S. 2.140.4

(अचलदासस्य)

P. 136b

(anon)

(597)

T. 321

598

T. 322

599

T. 323

S. 2.135.4

(महाकवेः)

(600)

T. 324

(601)

S. 2.125.3

602

निद्रार्तं किल लोचनं मृगदृशा विश्लेषयन्त्या कथां
दीर्घापाङ्गसरित्तरङ्गतरलं शय्यामनुप्रेषितम् ।
उज्जृम्भः किल वल्लभोऽपि विरते वस्तुन्यपि प्रस्तुते
घूर्णन्ती किल सापि हूंकृतवती शून्यं सखी दक्षिणा ॥ ४४ ॥

603

S. 2.82.1

(अमरोः)

दृष्ट्वैकासनसंस्थिते प्रियतमे पश्चादुपेत्यादराद्
एकस्या नयने निमील्य विहितक्रीडानुबन्धच्छलः ।
तिर्यग्वर्तितकन्धरां सपुलकस्वेदोद्गमोत्कम्पिनीम्
अन्तर्हासचलत्कपोलफलां धूर्तोऽपरां चुम्बति ॥ ४५ ॥

604

कुचोपान्तं कान्ते लिखति नखराप्रैरकलितं
ततः किञ्चित्पश्चाद्वलति च मुखेन्दौ मृगदृशः ।
बहिर्व्याजामर्षप्रसरपरुषान्तर्गततरसा
निरीक्ष्या रे मायी किमिदमिति पूर्वा विजयते ॥ ४६ ॥
जीवचन्द्रस्य ॥

605

S. 2.119.2

(योगेश्वरस्य)

आश्लेषे प्रथमं क्रमादपहृते हृद्येऽधरस्यार्पणे
केलिघूतविधौ पणं प्रियतमे कान्तां पुनः पृच्छति ।
अन्तर्गूढविगाढसंभ्रमरसस्फारीभवद्रण्डया
तूष्णीं शारिविसारणाय निहितः स्वेदाम्बुगर्भः करः ॥ ४७ ॥

राजशेखरस्य ↑ ॥ ↑ K. 45a

606

S. 2.119.1

P. 126a

आश्लेषचुम्बनरतोत्सवकौतुकानि क्रीडा दुरोदरपणः प्रतिभूरनङ्गः ।
भोगः स यद्यपि जये च पराजये च यूनोर्मनस्तदपि वाञ्छति जेतुमेव ॥ ४८ ॥
मुरारेः ॥

602 — ^a) K कथं. — ^c) K प्रस्थिते.603 — ^a) S पिधाय (निमील्य).

S1.2 °बन्धच्छलात्. — ^c) S ईषद्वक्त्रिम(Ss °त°)कंधरः सपुलकः प्रेमो(S1 °लेहो°)लसन्मानसां.
— ^d) S °र्हासलसत्. ○ Amś. 19 Sbh. 2069 (अमरकस्य); Śp. 3575 (अमरकस्य); Srb.
p. 311.16. Dāś. ad 2.19, 2.52 (अमरकस्य); Sab. 2.40 (अमरकस्य); Kav. p. 47;
Kvv. p. 61; Skb. 1.99. 5.370; ŚB. 2.217, 3.108; BIS. 2937 (1235);
Māṇikyācandra's com. Saṃketa ad Kpk. (8) 72. Bps. 58; Amd. 191; Sd.
ad 3.64, 8.16 (a only); Vām. ad 3.2.4; KHA. 99. 605 — ^a) KSs
आश्लेष-; S1.2 आश्लेषः. S क्रमेण विजिते कृत्ये धनस्यार्पणं. — ^c) S °गोदवि(S1 °नि°)गूढमन्मथ-
N °सर- (°रस-). — ^d) S स्वेरं (तूष्णीं). ○ Smk. 75.5 (गोपादित्यस्य); Śp. 3664; Srb.
p. 316.6; KHA. 172; Skb. 5.320; ŚB. 2.31, 3.198; Sab. 4.116. 606 — ^a)
P आश्लेषचंदन- — ^b) P °पणं. — ^c) P भोगः समुद्यपि. ○ Anr. 7.115; Śp. 3661
(मुरारेः); Smk. 75.7 (श्रीमुरारेः); Srb. p. 316.2; Ssm. 803.

कलहकलया यत्संवृत्यै त्रपावनतानना 607

पिहितपुलकोद्भेदं सुभ्रूश्चकर्ष न कञ्चुकम् ।

दयितमभितस्तामुत्कण्ठां विववुरनन्तरं

झटिति तटिति वृद्धन्तोऽन्तः स्तनांशुकसन्धयः ॥ ४९ ॥

रतिपतिधनुर्ज्याटङ्कारो मदद्विपडिण्डिमः 608

सपुलकजलप्रेमप्रावृट्पयोधरगर्जितम् ।

निधुवनयुधस्तूर्यातोद्यं जहार नतभ्रुवां

जघनसरसीहंसस्नानः श्रुतिं रसनारवः ॥ ५० ॥

युगलमगलत्तर्षोत्कर्षे तरूत्पलगौरयोः 609

पटुविघटनादर्वोः पूर्वं प्रिये परिपश्यति ।

श्रुतिकुवल्यं दीपोच्छित्यै निरास यदङ्गना

ज्वलति रसनारोचिर्दीपे तदाप निरर्थताम् ॥ ५१ ॥

दशनदशनैरोष्ठो मल्लौ न पल्लवकोमलो 610

व्यसहत नखच्छेदानङ्गं शिरीषमृदुच्छवि ।

न भुजलतिकागाढाश्लेषैः श्रमं ललिता ययुर्

युवतिषु किमप्यव्याख्येयं स्मरस्य विजृम्भितम् ॥ ५२ ॥

किमुपगमिता भर्त्रा तप्तद्विलोहवदेकताम् 611

उत रमयितुः स्यूताङ्गेऽङ्गे शितैः स्मरसायकैः ।

विलयनमथ प्राप्ता रागानलोष्मभिरित्यहो

न पतिभुजयोर्निष्यन्दान्तः प्रिया निरुवीयत ॥ ५३ ॥ ↑ T. 53a

काश्मीरभट्टश्रीशिवस्वामिनश्चैते ॥ ↑ ↑ N. 18b

॥ इति संभोगव्रज्या ॥ १९ ॥

607 — ^δ) K °कर्षण- — ^d) N (?) द्युद्धन्तो. ○ Kap. 14.10. — ^δ) झटिति
झटिति; Sbh. 2055. 608 — [°]) N °युधि-. ○ Kap. 14.19. 609 — ^d)
K om. 6 letters. ○ Kap. 14.24. 610 — ^a) K °नैरोष्ठो. ○ Kap. 14.28.
611 — ^δ) K स्फूताङ्गेऽङ्गे. — [°]) K om. काश्मीर°. ○ Kap. 14.29; Sbh. 2099
(श्रीशिवस्वामिनः). Vrajyā 20 : K °समाप्ति° and om. चिह्न°.

॥ ततः समाप्तनिधुवनचिह्नव्रज्या ॥ २० ॥

राजन्ति कान्तनखरक्षतयो मृगाक्ष्या लक्षारसद्रवमुचः कुचयोरुपान्ते ।

अन्तःप्रवृद्धमकरध्वजपावकस्य शङ्के विभिद्य हृदयं निरगुः स्फुलिङ्गाः ॥ १ ॥

राजशेखरस्य ॥

जयन्ति कान्तास्तनमण्डलेषु विटार्पितान्यार्द्रनखक्षतानि ।

↑ K. 45b

लावण्यसंभारनिधानकुम्भे मुद्राक्षराणीव मनोभवस्य ॥ २ ॥

क्वचित्ताम्बूलङ्कः क्वचिदगरुपङ्काङ्कमलिनः

क्वचिच्चूर्णोद्गारैः क्वचिदपि च सालक्तकपदः ।

वलीभङ्गाभोगेष्वलकपतिताकीर्णकुसुमः

स्त्रियाः सर्वावस्थं कथयति रतं प्रच्छदपटः ॥ ३ ॥

पीनतुङ्गकठिनस्तनान्तरे कान्तदत्तमबला नखक्षतम् ।

आवृणोति विवृणोति चेक्षते लब्धरत्नमिव दुःखितो जनः ॥ ४ ॥

उषसि गुरुसमक्षं लज्जमाना मृगाक्षी रतिरुतमनुकर्तुं राजकीरे प्रवृत्ते ।

तिरयति शिशुलीलानर्तनच्छन्नतालप्रचलवलयमालास्फालकोलाहलेन ॥ ५ ॥

प्रदोषे दम्पत्योर्निजरुचि विभिन्ने प्रणयिनोर्

विभिन्ने संपन्ने घनतिमिरसंकेतगहने ।

रतौत्सुक्यात्ताम्यत्तरलमनसोः पर्यवसिते

कृतार्थत्वेऽन्योन्यं तदनु विदितौ किं न कुरुताम् ॥ ६ ॥

पश्यसि नखसंभूतां रेखां वरतनु पयोधरोपान्ते ।

किं वाससा स्तनान्तं रुणत्सि, हिमरुचिकृते वच्मि ॥ ७ ॥

612 — ^a) T1 कान्तिनख°. — ^b) NK लाक्ष्या°. P °रुण- (°रस-). P1 °रुपास्ते.

— °) P2 अन्ते प्ररूढ-. — ^d) NT1 निजगुः; S1 निविशुः. 613 — ^b) P प्रियार्पिता°.

○ Sbh. 1541. 614 — °) N भोगेष्वल°. — ^d) K प्रच्छदपदम्. ○ Amś. 107;

Sbb. 2131; Śp. 3700; Sd. ad 3.60; Daś. ad 2.18; Smk. 79.9; Srb. p. 328.14.

— ^b) all °चूर्णोद्गारी. 615 — ^a) S2 °गुणांतरे. — °) S वीक्षते. — ^d) S निर्धनो;

P दुर्गतौ (दुःखितौ) ○ Sab. 1.106 (cdab); Slp. 1.18. 616 — ^b) S1 प्रतिरुत°.

P कीरराजे. — °) P सुतलीला°. — ^d) P °लीलाकोलकोला°. 617 — ^a) T निजरुजि.

— ^d) T किं नु. 618 — ^d) T1 °कृते वच्मि; T2 °कृतेवाङ्मि.

612

T. 325

S. 2.128.1

(कस्यापि)

P. 119a, 137a

(both anon)

613

T. 326

S. 2.128.2

P. 137a

614

T. 327

615

T. 328

S. 2.128.3

P. 137b

616

T. 329

S. 2.141.4

(भवभूतेः)

P. 113b

(617)

T. 330

618

T. 331

यद्रात्रौ रहसि व्यपेतविनयं दृष्टं रसात्कामिनोर्
अन्योन्यं शयनीयमीहितरसव्याप्तिप्रवृत्तस्पृहम् ।
तत्सानन्दमिलदृशोः कथमपि स्मृत्वा गुरूणां पुरो
हासोद्भेदनरोधमन्थरमिलत्तारं कथंचित्स्थितम् ॥ ८ ॥

(619)
T. 332

किं भूषणेन रचितेन हिरण्मयेन किं रोचनादिरचितेन विशेषकेण ।
आर्द्राणि कुङ्कुमरुचीनि विलासिनीनामङ्गेषु किं नखपदानि न मण्डलानि ॥ ९ ॥

620
T. 333
P. 138a

दम्पत्योर्निशि जल्पितं गृहशुकेनाकर्णितं यद्वचः
प्रातस्तद्गुरुसंनिधौ निगदतस्तस्यैव तारं वधूः ।
हाराकर्षितपद्मरागशकलं विन्यस्य चञ्चोः पुरो
ब्रीडार्ता प्रकरोति दाडिमफलव्याजेन वाग्बन्धनम् ॥ १० ॥ ↑ K. 46a

621
T. 334
S. 2.141.5
(अमरोः)
P. 114a

प्रयच्छाहारं मे यदि तव रहोवृत्तमखिलं
मया वाच्यं नोच्चैरिति गृहशुके जल्पति शनैः ।
वधूवक्त्रं ब्रीडाभरनमितमन्तर्विहसितं
हरत्यर्धोन्मीलन्नलिनमलिनावर्जितमिव ॥ ११ ॥

(622)
T. 335
S. 2.141.1
(डिम्बोकस्य)
P. 124a
(बिम्बोकस्य)

नखक्षतं यन्नवचन्द्रसंनिभं स्थितं कृशाङ्गि स्तनमण्डले तव ।
इदं तरीतुं त्रिवलीतरङ्गिणीं विराजते पञ्चशरस्य नौरिव ॥ १२ ॥

623
T. 336
S. 2.128.4

हंहो कान्त रहोगतेन भवता यत्पूर्वमावेदितं
निर्भिन्ना तनुरावयोरिति मया तज्जातमद्य स्फुटम् ।
कामिन्या स्मरवेदनाकुलदृशा यः केलिकाले कृतः
सोऽत्यर्थं कथमन्यथा दहति मामेष त्वदोष्ठव्रणः ॥ १३ ॥

624
T. 337
S. 2.24.1

619 ○ Sbh. 2212 (अमरकस्य); Śp. 3741 (अमरकस्य); Srb. p. 328.18; Smk. 82.30; Amś. 150 (from Sbh.). 620 — ^b) P भूषणादि- — ^c) P अंगानि कुङ्कुम- — ^d) T मण्डलानि. ○ Sbh. 2165 (भट्टकुमारस्य). 621 — ^a) P निज- (निशि). S जल्पतोर्- — ^b) SP तत्प्रातर्गुरु- P निगदितस्. SP तस्योपहारं वधूः- — ^c) SP कर्णालंकृत- (Ss °ति-). P °सकलं. SP चंचूपुटे- — ^d) Ss विदधाति. ○ Amś. 16; Śp. 3743; Sbh. 2214; Srb. p. 328.19; Kuv. p. 173; Ak. p. 358; Sab. 4.62 (अमरकस्य); Ssm. 401; BIS. 2710 (1109); Slp. 1.28; Bps. 60. 622 — ^c) SP वधूर्वक्त्रं. P °विकसितं- — ^d) T °मनिनावर्जित- ○ Amś. 117; Smk. 77.12. 624 — ^b) S तज्जातम्- — ^c) Ss °कुलहृदा- — ^d) S तुदति (दहति).

625
T. 338

अभिमुखपतयालुभिर्ललाटश्रमसलिलैरविधौतपत्रलेखः ।
कथयति पुरुषायितं वधूनां मृदितहिमद्युतिदुर्भनाः कपोलः ॥ १४ ॥
मुरारेः ॥

626
T. 339

नखपदवलिनाभीसंधिभागेषु लक्ष्यः
क्षतिषु च दशनानामङ्गनायाः सशेषः ।
अपि रहसि कृतानां वाग्विहीनोऽपि जातः
सुरतविलसितानां वर्णको वर्णकोऽसौ ॥ १५ ॥

627
T. 340

नवनखपदमङ्गं गोपयस्यंशुकेन स्थगयसि पुनरोष्ठं पाणिना दन्तदष्टम् ।
प्रतिदिशमपरस्त्रीसङ्गशंसी विसर्पन्नवपरिमलगन्धः केन शक्यो वरीतुम् ॥ १६ ॥
माघस्यैतौ ॥

628
T. 341
S. 2.128.5

काश्मीरपङ्कखचितस्तनपृष्ठताम्रपट्टावकीर्णदयितार्द्रनखाक्षराली ।
एणीदृशः कुसुमचापनरेन्द्रदत्ततारुण्यशासनमिव प्रकटीकरोति ॥ १७ ॥
दक्षस्य ॥

629
T. 342

अधरः पद्मरागोऽयमनर्घः सव्रणोऽपि ते ।
मुग्धे हस्तः किमर्थोऽयमपार्थ इह दीयते ॥ १८ ॥

630
T. 343
P. 124a
(anon)

दरुम्लानं वासो ललितकुसुमालंकृति शिरः ↑ N. 19a
श्लथालोकं चक्षुः सरसनखलेखाङ्कितमुरः । ↑ K. 46b
लसत्काञ्चीग्रन्थिस्फुरदरुणरत्नांशु जघनं
प्रियाङ्गोन्मृष्टाङ्गया विषमिदमियद्भावकनृणाम् ॥ १९ ॥
वल्लणस्य ॥

(631)
T. 344
S. 2.141.2
(माजौरस्य)
P. 138a

प्रत्यूषे गुरुसंनिधौ गृहशुके तत्तद्रहोजल्पितं
प्रस्तोतुं परिहासकारिणि पदैरर्थोदितैरुद्यते ।

625 — ^b) K °रवधौत-. ° Anr. 7.107. — ^c) °रवधूत-. — ^d) द्युतिनिर्मलः; Srb. p. 320.11. 626 ° Śīś. 11.29. 627 — ^a) TK द्रवनखपदभंगं (K °भंगं). ° Śīś. 11.34; Shb. 2171 (माघस्य); Daś. ad 2.23, 4.55; Sd. p. 82; At. p. 64; Rasm. 3.5; KHA. 713. 628 — ^b) S1 पर्णावकीर्ण-. S1 °नखक्षतानां; S2. 8 °नखक्षताली. — ^c) T °परेंद्र; S1. 2 °नवेन्द्र. S8 °दत्ता. — ^d) S1. 2 lac. S3 जैत्रप्रशस्ति-रिव चित्रलिपिर्विभाति. 629 — ^a) T2 अधर-. — ^d) K किमर्थोऽयमपार्थ. 630 — ^d) P विषमितमियं. 631 — ^b) P तैरुच्यते. — ^c) S1. 8 भयार्ता वधूं.

क्रीडाशारिकया निलीय निभृतं त्रातुं त्रपार्ता वधूं
प्रारब्धः सहसैव संभ्रमकरो मार्जारगर्जरवः ॥ २० ॥

तल्पे चम्पककल्पिते सखि गृहोद्यानेऽद्य सुप्तसि किं
तत्किञ्जल्कचयं न पश्यसि कुचोपान्ते विमर्दारुणम् ।
आः किं छद्मविदग्धमानिनि मयि ब्रूषे पुरोभागिनि
कूरैरुल्लिखितास्मि तत्र कुसुमान्युच्चिन्वती कण्टकैः ॥ २१ ॥
सोन्नोकस्य ॥

632
T. 345

इतः पौरस्त्यायां ककुभि विवृणोति क्रमदलत्-
तमिस्रामर्मणं किरणकणिकामम्बरमणिः ।
इतो निष्क्रामन्ती नवरतिगुरोः प्रोञ्छति वधूः
स्वकस्तूरीपत्राङ्कुरमकरिकामुद्रितमुरः ॥ २२ ॥

(633)
T. 346

प्रभाते पृच्छन्तीरनुरहसिवृत्तं सहचरी
नवोढा न व्रीडामुकुलितमुखीयं सुखयति ।
लिखन्तीनां पत्राङ्कुरमनिशमस्यास्तु कुचयोश्
चमत्कारो गूढं करजपदमासां कथयति ॥ २३ ॥
मुरारेरेतौ ॥

634
T. 347
P. 138a

॥ इति समाप्तनिधुवनचिह्नव्रज्या ॥ २० ॥

॥ ततो मानिनीव्रज्या ॥ २१ ॥

मानोन्नतेत्यसहनेत्यतिपण्डितेति
मय्येव धिक्कृतिरनेकमुखी सखीनाम् ।
आकारमात्रमसृणेन विचेष्टितेन
धूर्तस्य तस्य हि गुणानुपवर्णयन्ति ॥ १ ॥

635
T. 348
P. 144a

लक्ष्मीधरस्य ॥

633 — ^δ) T₁K तमिस्रा- — [°]) K प्रोञ्छित- . ○ Anr. 4.3; Srb. p. 324.39.
634 — ^α) T₂ रहस- . P रभस- . P सहचरी- — ^δ) P सुखयती l. — [°]) N मणिश- .
— ^ε) NK मुरारेः (as N om. 633). ○ Anr. 4.6; Srb. p. 328.13; Jayaratha's
com. As. p. 76. Vrajyā 21 : T₁ माननी-; K मालिनी- . 635 — ^α) P गुणानु-
○ Śp. 3547; Smk. 84.6; Srb. p. 308.5; Śkb. ad 5.178; Sab. 7a; ŚB. 4.617,
4.643.

636
T. 349
S. 2.46.1
(अमरोः)
P. 144b

वलतु तरला दृष्टादृष्टिः खला सखि मेखला
स्खलतु कुचयोस्तकम्पान्मे विदीर्यतु कञ्चुकम् ।
तदपि न मया संभाष्योऽसौ पुनर्दयितः शठः
स्फुटति हृदयं मौनेनाऽन्तर्न मे यदि तत्क्षणात् ॥ २ ॥ ↑ K. 47a
अमरूकस्य ॥

637
T. 350

तदेवाजिह्वाक्षं मुखमविषदास्ता गिर इमाः
स एवाङ्गाक्षेपो मयि सरसमाश्लिष्यति तनुम् ।
यदुक्तं प्रत्युक्तं तदपटु शिरःकम्पनपरं
प्रिया मानेनाहो पुनरपि कृता मे नववधूः ॥ ३ ॥
शम्बूकस्य ॥

638
T. 351
S. 2.49.4
(अमरोः)

यदि विनिहिता शून्या दृष्टिः किमु स्थिरकौतुका
यदि विरचितो मौने यत्नः किमु स्फुरितोऽधरः ।
यदि नियमितं ध्याने चक्षुः कथं पुलकोद्रमः
कृतमभिनयैर्दृष्टो मानः प्रसीद विमुच्यताम् ॥ ४ ॥
अमरूकस्य ॥

639
T. 352
S. 2.44.2
(अमरोः)

एकत्रासनसंस्थितिः परिहृता प्रत्युद्रमाद्भूतस्
ताम्बूलारचनच्छलेन रभसाश्लेषक्रमो विघ्नितः ।
संलापोऽपि न मिश्रितः परिजनं व्यापारयन्त्यान्तिके
भर्तुः प्रत्युपचारतश्चतुरया कोपः कृतार्थीकृतः ॥ ५ ॥
श्रीहर्षस्य ॥

636 — °) P वलयतु चपला दृष्टिः खला. TKS धृष्टा (दृष्टा°). — °) S संभाष्योऽसौ; P संभाष्योऽसौ. ○ Sbh. 1575; (अमरूकस्य); Smk. 55.2 (अमरूकस्य); Amś. 146. 637 — °) T °समालिङ्गति. ○ Sbh. 1577; Śp. 3538 (संकुलस्य); Sab. 30a (संकुलस्य); Srb. p. 311.15; ŚB. 4.607, 4.621. 638 — °) S1 °नयैर्दृष्टो. ○ Sbh. 1625 (अमरोः); Amś. 149 (from Sbh.). 639 — °) S तांबूलानयन-. S °साश्लेषोऽपि संविघ्नितः ।. — °) S आलापोऽपि. S तथा (°न्तिके). — °) S कान्तं (भर्तुः). NK °श्चतुरयो. ○ Amś. 18; Smk. 55.6 (अमरानंदस्य, var. पुलिन्दस्य); Sbh. 1583 (पुलिनस्य); Śp. 3534; Srb. p. 358.59; Ssm. 385; Daś. ad 2.19 (अमरुशतके); Skb. 5.436; ŚB. 3.209, 3.348, 3.372, 4.419, 4.583; BIS. 1363 (524); Amd. ad 3.63; Rast. 30; Sd. p. 44; KHA. 702.

यद्वक्त्राभिमुखं मुखं विनिहितं दृष्टिर्धृता चान्यतस्
तस्यालापकुतूहलाकुलतरे श्रोत्रे निरुद्धे मया ।
हस्ताभ्यां च तिरस्कृतः सपुलकः स्वेदोद्गमो गण्डयोः
सख्यः किं करवाणि यान्ति शतधा यत्कञ्चुके संधयः ॥ ६ ॥

640
T. 353
S. 2.46.4
(अमरोः)
P. 144b

दूरादुत्सुकमागते विचलितं संभाषिणि स्फारितं
संश्लिष्यत्यरुणं गृहीतवसने कोपाश्वितभ्रूलतम् ।
मानिन्याश्चरणानतिव्यतिकरे बाष्पाम्बुपूर्णं क्षणाच्
चक्षुर्जातमहो प्रपञ्चचतुरं जातागसि प्रेयसि ॥ ७ ॥
रतिपालस्य ॥

641
T. 354
S. 2.50.4
(अमरोः)

वचोवृत्तिर्मा भूद्वलु च न वा वक्त्रमभितो
न नाम स्याद्बाष्पापगमविषदं लोचनयुगम् ।
समाश्वासस्तेन प्रणतशिरसः पत्युरभवत्
प्रिया प्रौढक्रोधाप्यपहतवती यन्न चरणौ ॥ ८ ॥
बोपालितस्य ॥

(642)
T. 355

किं पादान्ते पतसि विरम स्वामिनो हि स्वतन्त्राः
कंचित्कालं कचिदपि रतिस्तेन कस्तेऽपद्राधः ।
आगस्कारिण्यहमिह यया जीवितं त्वद्वियोगे
भर्तृप्राणाः स्त्रिय इति ननु त्वं मत्तयैवानुनेयः ॥ ९ ॥
वाक्कूटस्य ॥

643
T. 356
S. 2.47.1
(भावदेव्याः)
P. 144b

यद्रम्यं गुरुगौरवस्य सुहृदो यस्मिन् लभन्तेऽन्तरं
यद्वाक्षिण्यरसाद्रिया च सहसा नर्मोपचाराण्यपि ।

644
T. 357
P. 145a

640 — ^a) T2S तद्वक्त्राः. S विनिमित्तं. S दृष्टिः कृता; P दृष्टि कृता. K नान्यतस्.
— ^c) S हस्ताभ्यामपि वारितः. — ^d) S यांति सहसा. P यत्कुञ्चुके संयुधः. O Amś. 11;
Śp. 3535 (अमरकस्य); Sbh. 1581; Srb. p. 309.12; KHV. 174; SK. 5.319;
BIS. 2484 (996); ŚB. 4.616; Smk. 55.5 (अमरकस्य). 641 — ^a) S1
विवलितं; S3 विकसितं. — ^b) S1.2 कोपानतः. — ^c) S2.3 °पूर्णक्षणां. — ^d) K
जाता शशिः. O Amś. 49; Srb. p. 358.61; Smk. 55.3 (अमरकस्य); Śp. 3539;
Kpk. 30; Kpd. p. 72, p. 268; KHA. 95; Skb. 5.16; ŚB. 3.119,
4.415, 4.873; Bps. 47; BIS. 2915. (1219); Kav. p. 47; Nāt. ad 125.
643 — ^a) P लुठसि (पतसि). — ^b) S3 कचिदसि. S रतिस्तेन; P बत स्तेन. — ^c) S3P
मया (यया). P तद्वियोगे. — ^d) P °वात्मनेयः. O Smk. 57.14; PG. 381. 644
— ^b) P सरुषा नर्मोपचाराण्यपि. — ^c) P यल्लज्जां. P सपथैर्. O Sbh. 1626; Śp. 3561;
Smk. 57.30 (अमरकस्य); Srb. p. 307.67.

यलज्जा निरुणद्धि यत्र शपथैरुत्पाद्यते प्रत्ययस्
तत्किं प्रेम स उच्यते परिचयस्तत्रापि कोपेन किम् ॥ १० ॥

645
T. 358
S. 2.46.3
P. 147b

भ्रूमङ्गो गुणितश्चिरं नयनयोरभ्यस्तमामीलनं
रोद्धुं शिक्षितमादरेण हसितं मौनेऽभियोगः कृतः ।
धैर्यं कर्तुमपि स्थिरीकृतमिदं चेतः कथंचिन्मया
बद्धो मानपरिग्रहः परिकरे सिद्धिस्तु दैवे स्थिता ॥ ११ ॥
धर्मकीर्तेः ॥

646
T. 359
S. 2.47.2
(अमरोः)

तथाभूदस्माकं प्रथममविभिन्ना तनुरियं
ततोऽनु त्वं प्रेयानहमपि हताशा प्रियतमा ।
इदानीं नाथस्त्वं वयमपि कलत्रं किमपरं
मयाप्तं प्राणानां कुलिशकठिनानां फलमिदम् ॥ १२ ॥
भावकदेव्याः ॥

647
T. 360
S. 2.47.5
(अचलस्य)
P. 147b

यदा त्वं चन्द्रोऽभूरविकलकलापेशलवपुस्
तदाहं जाताद्रां शशधरमणीनां प्रतिकृतिः ।
इदानीमर्कस्त्वं खररुचिसमुत्सारितरसः
किरन्ती कोपाग्नीनहमपि रविग्रावघटिता ॥ १३ ॥
अचलसिंहस्य ॥

648
T. 361
S. 2.47.4
(अमरोः)
P. 147b

कोपो यत्र भ्रुकुटिरचना निग्रहो यत्र मौनं
यत्रान्योन्यस्मितमनुनयो दृष्टिपातः प्रसादः ।

645 — ^a) SP भ्रूमेदो. S रचित°. P °नयोरल्यंत-. — ^b) P मौनेतियोगः. — ^d) S °ग्रहे परिकरः. P दैवस्थिता. — ^e) Si also adds अमरोः. ○ Amś. 97; Sbh. 1578 (अमरु-
कस्य); Smk. 55.4 (अमरुकस्य); Srb. p. 358.67; Nami Sādhū ad Rudrātā 6.46; PG.
231 (अमरोः); BIS. 4649 (2084); Slp. 1.93; SG. 71a; ŚB. 3.396, 4.615, 4.633.
646 — ^e) K om. ○ Amś. 69; Sbh. 1622; Śp. 3558 (अमरुकस्य); Srb. p.
313.65; Smk. 57.4 (अमरुकस्य); Pad. p. 55.14 (अमरुकस्य); Kuv. p. 130; KHA.
706; Ssm. 384; BIS. 4142 (1801); Slp. 1.81; SG. 72a; cf. ŚB. 4.592, 4.617.
647 — ^b) S तदाद्रां जाताहं. S प्रकृतिभिः । ○ Śp. 3564 (अचलस्य); Srb. p. 309.3;
Smk. 57.20 (अचलस्य); Sab. 2.38 (भावमिश्रस्य). 648 — ^b) NT₁ दृष्टिपातः; S
यत्र दृष्टिः. — ^d) S न च. ○ Sbh. 1630; Śp. 3562 (वामनस्य); Smk. 84.7; Srb. p.
309.6; Daś. ad 2.19 (अमरुशतके); Skb. 5.10; ŚB. 2.388, 3.133, 4.415, 4.596,
4.617; Pad. p. 55.13 (वामनस्य); Ssm. 388; BIS. 1939 (752); Amd.209;
Amś. 38.

तस्य प्रेम्णस्तदिदमधुना वैशसं पश्य जातं
त्वं पादान्ते लुठसि न हि मे मन्युमोक्षः खलायाः ॥ १४ ॥
प्रद्युम्नस्य ॥

शठान्यस्याः काञ्चीमणिरणितमाकर्ण्य सहसा
समाश्लिष्यन्नेव प्रशिथिलभुजग्रन्थिरभवः ।
तदेतत्काचक्षे घृतमधुमय त्वन्मृदुवचो-
विषेणाघूर्णन्ती किमपि न सखीयं गणयति ॥ १५ ॥
हिङ्गोकस्य ॥

649
T. 362

मुग्धासि नायमपराध्यति भैवमालि केयं रूपा परुषिता लिखिताप्यनेन ।
केलिस्खलद्वसनमुत्पुलकाङ्गभङ्गमुत्तुङ्गपीनकुचमालिखिता त्वमेव ॥ १६ ॥ ↑ K. 48a
वीर्यमित्रस्य ॥

650
T. 363

पाणौ शोणतले तनूदरि दरक्षामं कपोलस्थलं
विन्यस्याञ्जनदिग्धलोचनजलैः किं म्लानिमानीयते ।
मुरधे चुम्बतु नाम चञ्चलतया भृङ्गः क्वचित्कन्दलीम्
उन्मीलन्नवमालतीपरिमलः किं तेन विस्मर्यते ॥ १७ ॥

651
T. 364
S. 2.48.5
(पाणिनेः)

कोपः सखि प्रियतमे ननु वञ्चनैव तन्मुञ्च मानिनि रुषं क्रियतां प्रसादः ।
प्राणेश्वरश्वरणयोः पतितस्तवायं संभाष्यतां विकसता नयनोत्पलेन ॥ १८ ॥

(652)
T. 365

बाले, नाथ, विमुञ्च मानिनि रुषं, रोषान्मया किं कृतं,
खेदोऽस्मासु, न मेऽपराध्यति भवान् सर्वेऽपराधा मयि ।
तत्किं रोदिषि गद्गदेन वचसा, कस्याग्रतो रुद्यते,
नन्वेतन्मम, का तवास्मि, दयिता, नास्मीत्यतो रुद्यते ॥ १९ ॥
कुमारभट्टस्य ॥

653
T. 366
S. 2.44.1
(अमरोः)
P. 148a
(श्रीकुमारि-
भट्टस्य)

649 — °) K om. ○ Amś. 109; Sab. 22b; Daś. ad 2.7; PG. 263, BIS. 6357 (2934) Sd. ad 3.37. 650 — °) K यथासि (मुग्धासि). T₁ सैवमालि. — °) T °कुचमां. 651 — °) S₁ शोणतमे. T °क्षारं; K °क्षानं; S °क्षामा (क्षामं). S °स्थली. — °) S विन्यस्ता°. — °) N किंस्तेन. S₃ विस्मर्यते. 653 — °) P रोदसि गंगदेन. — °) S₂P कातरा (P °रो°)सि. P नास्माद्यतो. — °) K कुमारभट्टः (or °ट्टः). ○ Amś. 57; Sbh. 1614 (भट्टकुमारस्य); Śp. 3554 (कुमारदासस्य); Smk. 57.1 (श्रीकुमारदासस्य); Srb. p. 309.7; Sd. ad 3.62; Daś. ad 2.17 (अमरुशतके); Skb. 1.158, 2.347; ŚB. 2.230, 2.286, 4.874; Sab. 30a (कुमारदासस्य); Ananta ad Rasm. p. 42; KHA. 255, 700 (start only); BIS. 4443 (1965); Slp. 1.53; Sl. 13b (अमरग); Amd. 437.

654
T. 367
P. 148a

गतप्राया रात्रिः कृशतनु शशी शीर्यत इव
प्रदीपोऽयं निद्रावशमुपगतो घूर्णत इव ।
प्रणामान्तो मानस्यजसि न तथापि कुधमहो
कुचप्रत्यासत्त्या हृदयमपि ते चण्डि कठिनम् ॥ २० ॥
महोदधेः ॥

655
T. 368
P. 148a

गतो दूरं चन्द्रो जठरलवलीपाण्डरवपुर्
दिशः किञ्चित्किञ्चित्तरणिकिरणैर्लोहितरुचः † । † N. 20a
इदं निद्राच्छेदे रसति सरसं सारसकुलं
चकोराक्षि क्षिप्रं जहिहि जहिहि प्रेमलडितम् ॥ २१ ॥

(656)
T. 369
S. 240.2
(बिम्बोकस्य)
P. 148a
(डिम्बोकस्य)

मया तावद्भोत्रस्वलितहतकोपान्तरितया
न रुद्धो निर्गच्छन्नयमतिविलक्षः प्रियतमः ।
अयं त्वाकूतज्ञः परिणतिपरामर्शकुशलः
सखीलोकोऽप्यासील्लिखित इव चित्रेण किमिदम् ॥ २२ ॥
T. हिम्बोकस्य ॥

657
T. 370
S. 247.3
(अमरोः)

भवतु विदितं कृत्यालपैरलं प्रिय गम्यतां
तनुरपि न ते दोषोऽस्माकं विधिस्तु पराङ्मुखः ।
तव यदि तथारूढं प्रेम प्रपन्नमिमां दशं
प्रकृतिचपले का नः † पीडा गते हतजीविते ॥ २३ ॥ † K. 48b
धर्मकीर्तेः ॥

654 — °) P गतः प्रायो. P जीर्यत. — °) N घूर्णनतः; K घूर्णितः; P घूर्णिन्नित. — °) P कृधवहो. ○ Sbh. 1642 (बाणभट्टस्य); Śp. 3713; Smk. 81.3; Srb. p. 306.42; Pad. p. 60.1; Pv. 490; Ssm. 757; Kvv. p. 54; Prab. 109 (भावुक & शालक); Pps. 43 (बाण to his wife); Sab. 21a = 4.44; cf. ŚB. 4.415, 4.576, 4.869. 655 — °) P चन्द्रो जलवरवनौ. — °) K रससं; P विरसं (सरसं). — °) P कठिनं प्रेमलडितं ॥. 656 — °) P °कोपान्तविनया. — °) P त्वाकूतज्ञः. T1P °परामर्ष°. — °) K °खितमिव. — °) K om. ○ Smk. 84.4; ŚB. 3.161. 657 — °) S भव्यालपैरलं. — °) S तथामूर्तः. ○ Amś. 30; Jayaratha ad As. p. 5; Smk. 57.6 (धर्मकीर्तेः); Sbh. 1617 (भदन्तधर्मकीर्तेः); Ssm. 387; PG. 223 (अमरोः); BIS. 4554 (2028); SG. 72a; ŚB. 4.600.

असद्वृत्तो नायं न च सखि गुणैरेष रहितः
 प्रियो मुक्ताहारस्तव चरणमूले निपतितः ।
 गृहाणैनं मुग्धे व्रजतु तव कण्ठप्रणयिताम्
 उपायो नास्त्यन्यो हृदयपरितापोपशमने ॥ २४ ॥
 K. भट्टहरेः ॥

658
 T. 371
 S. 2.48.2
 (कस्यचित्)
 P. 148b
 (anon)

अनालोच्य प्रेम्णः परिणतिमनादृत्य सुहृदस्
 त्वयाकाण्डे मानः किमिति शरले प्रेयसि कृतः ।
 समाकृष्टा ह्येते विरहदहनोद्भासुरशिखाः
 स्वहस्तेनाङ्गारास्तदलमधुनारण्यरुदितैः ॥ २५ ॥
 विकटनितम्बायाः ॥

659
 T. 372
 S. 2.42.1
 (राजशेखरस्य)

मा रोदीः सखि नश्यदन्धतमसं पश्याम्बरं ज्योत्स्नया
 शीतांशुः सुधया विलिम्पति सखा राज्ञो मनोजन्मनः ।
 कः कोपावसरः प्रसीद रहसि स्वेदाम्भसां बिन्दवो
 लुम्पन्तु स्तनपत्रभङ्गमकरीः सौधागुरुश्यामलाः ॥ २६ ॥

660
 T. 373

मा रोदीः करपलवप्रणयिनीं कृत्वा कपोलस्थलीं
 मा भाङ्गीः परिखेदसाक्षिभिरिव श्वासैर्मुखेन्दोः श्रियम् ।
 मुग्धे दग्धगिरः स्खलन्ति शतशः किं कुप्यसि प्रेयसि
 प्राणास्तन्वि ममासि नोचितमिदं तद्व्यर्थमुत्ताम्यसि ॥ २७ ॥

661
 T. 374

यदेतन्नेत्राम्भः पतदपि समासाद्य तरुणी-
 कपोलव्यासङ्गं कुचकलशमस्याः कलयति ।
 ततः श्रोणीबिम्बं व्यवसितविलासं तदुचितं
 स्वभावस्वच्छानां विपदपि सुखं नान्तरयति ॥ २८ ॥

(662)
 T. 375

658 — °) P गृहाणैवं. — °) Ss °तापापनयने. — °) NT om. ○ Sbh. 1607 (अमरकस्य); Śp. 3552; Smk. 56.10 (भवभूते:); Srb. p. 308.13; Amś. 140 (from Sbh.); Any. p. 146.45. 659 — °) Ss त्वया कान्ते. — °) Ss °दहनोद्भासर. ○ Amś. 80; Sbh. 1170; Srb. p. 308.14; Smk. 56.9 (वा° or वंकूटस्य); PG. 229 (अमरो:); Slp. 1.99; BIS. 283 (98); ŚB. 4.414. 662 ○ Śp. 1171; Smk. 38.19; Srb.p.51.234; Any.p.144.27.

663
T. 376
S. 2.28.4

पक्ष्मान्तस्वलिताः कपोलफलके लोलं लुठन्तः क्षणं
धारालास्तरलोत्सलत्तनुकणाः पीनस्तनास्फालनात् ।
कस्माद्ब्रूहि तवाद्य कण्ठविगलन्मुक्तावलीविभ्रमं
बिभ्राणा निपतन्ति बाष्पपयसां प्रस्यन्दिनो बिन्दवः ॥ २९ ॥
राजशेखरस्य ॥

(664)
T. 377
S. 2.49.5

कपोले पत्राली करतलनिरोधेन मृदिता
निपीतो निःश्वासैरयममृतहृद्योऽधररसः ।
मुहुः † कण्ठे लग्नस्तरलयति बाष्पः स्तनतटं † K. 49a
प्रियो मन्युर्जातस्तव निरनुरोधे न तु वयम् ॥ ३० ॥

(665)
T. 378

धिग्धिक्त्वामयि केन दुर्मुखि कृतं किं किं न कायव्रतं
द्वित्राण्यत्र दिनानि को न कुपितः को नाभवन्मानुषः ।
स्मः केचिन्न वयं यदेकमपरस्याप्युक्तमाकर्ण्यताम्
अत्युन्माथिनि चन्दनेऽपि नियतं नामाग्निरुत्तिष्ठति ॥ ३१ ॥
वल्लणस्य ॥

(666)
T. 379
S. 2.46.5
(S1 अमरोः)

स्फुटतु हृदयं कामः कामं करोतु तनुं तनुं
न खलु चटुलप्रेम्णा कार्यं पुनर्दयितेन मे ।
इति सरभसं मानाटोपादुदीर्य वचस्तया
रमणपदवी शारङ्गाक्ष्या सशङ्कितमीक्षिता ॥ ३२ ॥

(667)
T. 380
S. 2.50.3
(अमरोः)
P. 1486

एकस्मिन् शयने पराङ्मुखतया वीतोत्तरं ताम्यतोऽ
अन्योन्यं हृदये स्थितेऽप्यनुनये संरक्षतोर्गौरवम् ।

663 — °) S2.8 पक्ष्मांते. — °) S °रलोच्छल°. 664 — °) S लग्नस्तरयति च.
— °) S8 निरनुरोधो. ° Amś. 81; Sbh. 1627; Srb. p. 306.47; Dhv. ad 2.17;
Sbk. 5.489; SB. 3.96, 3.123, 3.320, 3.393, 4.414, 4.575, 4.590, 4.868;
BIS. 1533 (597); Slp. 1.90; Amd. 45; Vkj. 2.100; Nāt ad 123.
665 — °) K दुर्मदकृतं. — °) K वो न. — °) T1 कल्लणस्य. 666 — °) S2.8
सारङ्गाक्ष्या. K °मीक्षिता ॥. ° Amś. 73; Sbh. 1574 (अर्भकस्य); Srb. p. 357.51; Smk.
55.1 (अमरकस्य); BIS. 7252 (3316); Slp. 1.84. 667 — °) P एतस्मिन्. — °)
SP अन्योन्यस्य हृदि. K हृदयस्थिते. P संरक्षतो. — °) S दंपत्योः शनकैरपाङ्ग. P चक्षुषो.
— °) S व्यासक्तकंठग्रहः (S1 °हं); P व्यावृत्तकः संग्रहः. ° Amś. 23; Sbh. 2112; Śp. 3715
(अमरकस्य); Srb. p. 311.22; Smk. 81.8 (अमरकस्य); KHA. 98; As. ad 82; Sd.
ad 3.199; BIS. 1378 (530); Slp. 1.39; Bps. 61; Amd. 105; SB. 4.881.
Nāt ad 112.

पश्चादाकुलयोरपाङ्गवलनान्मिश्रीभवच्चक्षुषोर्

भग्नो मानकलिः सहासरभसव्यावृत्तकण्ठग्रहः ॥ ३३ ॥

कन्दर्पकन्दलि सलीलदृशा लुनीहि कोपाङ्कुरं चरणयोः शरणातिथिः स्याम् ।

668
T. 381

पश्य प्रसीद चरमाचलचूलचुम्बि बिम्बं विधोर्लवलपाण्डुरमस्तमेति ॥ ३४ ॥

अहो दिव्यं चक्षुर्वहसि तव सापि प्रणयिनी

669
T. 382

पराक्षणामग्राह्यं युवतिषु वपुः संक्रमयति ।

समानाभिज्ञानं कथमितरथा पश्यति पुरो

भवानेकस्तस्याः प्रतिकृतिमयीरेव रमणीः ॥ ३५ ॥

मनोविनोदस्य ॥

प्रिये मौनं मुञ्च श्रुतिरमृतधाराः पिबतु मे

670
T. 383
S. 2.49.3

दृशानुन्मील्येतां भवतु जगदिन्दीवरमयम् ।

प्रसीद प्रेमापि प्रशमयतु निःशेषमधृतीर्

अभूमिः कोपानां ननु निरपराधः परिजनः ॥ ३६ ॥

डिम्बोकस्य ॥

कोपस्त्वया यदि कृतो मयि पङ्कजाक्षि सोऽस्तु प्रियस्तव किमस्ति विधेयमन्यत् ।

671
T. 384
P. 148b

आश्लेषमर्पय † मदर्पितपूर्वमुखैरुच्चैः समर्पय मदर्पितचुम्बनं च ॥ ३७ ॥ † K. 49b

शतानन्दस्य ॥

सखि कलितः स्वलितोऽयं हेयो नैव प्रणाममात्रेण ।

672
T. 385
P. 148b

चिरमनुभवतु भवत्या बाहुलताबन्धनं धूर्तः ॥ ३८ ॥ † N. 20b

गोनन्दस्य ॥

जाते केलिकलौ कृते कमितरि व्यर्थानुनीतौ चिरान्

(673)
T. 386

माने म्लायति मन्मथे विकसति क्षीणे क्षपानेहसि ।

मायास्वापमुपेत्य तन्निपुणया निद्रान्ध्यमाचेष्टितं

मानम्लानिरभून्न येन च न चाप्यासीद्रहःखण्डनम् ॥ ३९ ॥

669 — ^a) K 'वदसि. — ^b) T 'मग्राङ्कुरं. — ^c) T 'विनोदकस्य. 670 — ^a)

T₁ lac.; T₂ S'धारां. — ^c) T हिम्बोकस्य. 671 — ^a) P हृदि कृतो यदि. ○ Amś.

133; Srb. p. 313.51; Śrt. 28; Ssm. 747; SK. 5.324. 673 ○ Smk. 81.6.

(674)
T. 387

कथंचिन्नैदाधे दिवस इव कोपे विगलिते
प्रसत्तौ प्राप्तायां तदनु च निशायामिव शनैः ।
स्मितज्योत्स्नारम्भक्षपितविरहध्वान्तनिवहो
मुखेन्दुर्मानिन्याः स्फुरति कृतपुण्यस्य सुरते ॥ ४० ॥

(675)
T. 388
P. 149a

मानव्याधिनिपीडिताहमधुना शक्नोमि तस्यान्तिकं
नो गन्तुं न सखीजनोऽस्ति चतुरो यो मां बलान्नेष्यति ।
मानी सोऽपि जनो न लाघवभयादभ्येति मातः स्वयं
कालो याति चलं च जीवितमिति क्षुण्णं मनश्चिन्तया ॥ ४१ ॥

(676)
T. 389

यावन्नो सखि गोचरं नयनयोरायाति तावद्भुतं
गत्वा ब्रूहि यथाद्य ते दयितया मानः समालम्बितः ।
दृष्टे धूर्तविचेष्टिते तु दयिते तस्मिन्नवश्यं मम
स्वेदाम्भःप्रतिरोधिनिर्भरतरस्मेरं मुखं जायते ॥ ४२ ॥

(677)
T. 390
S. 2.83.4

दुष्टा मुष्टिभिराहता हृदि नखैराचोटिता पार्श्वयोर्
आकृष्टा कबरीषु गाढमधरे सीत्कुर्वती खण्डिता ।
त्वत्कृत्यं त्वदगोचरेऽपि हि कृतं सर्वं मयैवाधुना
मामाज्ञापय किं करोमि सरले भूयः सपत्न्यास्तव ॥ ४३ ॥

678
T. 391
S. 2.50.5
(अमरोः)
P. 149a

सुतनु जहिहि मौनं पश्य पादानतं मां
न खलु तव कदाचित्कोप एवंविधोऽभूत् ।
इति निगदति नाथे तिर्यग्गामीलिताक्ष्या
नयनजलमनल्पं मुक्तमुक्तं न किञ्चित् ॥ ४४ ॥

↑ K. 50a

(679)
T. 392
S. 2.50.2
P. 149b

चेतस्यङ्कुरितं विकारिणि दृशोर्द्वन्द्वे द्विपत्रायितं
प्रायः पल्लवितं वचःस्वपरताप्रत्यायमानादिषु ।

675 — ^१) P बलान्नेष्यति. — ^२) P लाघवतया लभ्येति. — ^३) P जीवितमपि. ○ Sbh. 1160 (अमरकस्य); Śp. 3542; Srb. p. 309.10; Ssm. 433. **676** ○ Sbh. 1163 (बुद्धकस्य); Smk. 55.10 (वर्धकस्य); ŚB. 4.584. **677** — ^४) S दृष्टा (दुष्टा). — ^५) T₂ सरले. **678** — ^६) SP कोपं (मौनं). — ^७) P कदापि. — ^८) T₁ °मीलिताक्षी. ○ Amś. 39; Sbh. 1600; Śp. 3577; Smk. 57.33 (अमरकस्य); Srb. p. 311.13; BIS. 7102 (3267); Slp. 1.46; Sd. p. 98; cf. SK 5.12 (a only). **679** — ^९) S विसारिणि. P विकाशिनि दृशोर्द्वन्द्वे. — ^{१०}) S वचस्युपचितं प्रौढं कपोलस्थले; P वचस्त्वपरता यथापमानादिषु. — ^{११}) S₃ मानिन्यां. S₁ मानतरुणी-.

तत्तत्कोपविचेष्टिते कुसुमितं पादानते तु प्रिये
मानिन्याः फलितं न मानतरुणा पर्यन्तवन्ध्यायितम् ॥ ४५ ॥
राजशेखरस्य ॥

कियन्मात्रं गोत्रस्खलितमपराधश्चरणयोश्च (680)
चिरं लोठत्येष ग्रहवति न मानाद्विरमसि । T. 393
रुषं मुञ्चामुञ्च प्रियमनुगृहाणायतिहितं S. 2.48.1
शृणु त्वं यद्भूमः प्रियसखि नखं मा कुरु नदीम् ॥ ४६ ॥ (मनोकस्य)

दैवादयं यदि जनो विदितोऽपराधी दासोचितैः परिभवैरयमेव शास्यः । (681)
एषा कपोलफलेकेऽगरुपत्रवली किं पीड्यते सुतनु बाष्पजलप्रणालैः ॥ ४७ ॥ T. 394
P. 149a

कृत्वागः स च नागतोऽपि किमपि व्यक्तं मनो मन्यते (682)
तत्कासे कमुपैमि जङ्गमवने को मामिहाश्वासयेत् । T. 395
इत्युक्त्वाश्रुगलन्मुखी विटसखी ध्वस्ता विशन्ती गृहं
धन्येनाधिमुषाश्रुणोरसि कृतात्यन्तं प्रिया रोदिता ॥ ४८ ॥
वल्लुणस्य ॥

कपोलं पक्ष्मभ्यः कलयति कपोलात्कुचतटं 683
कुचान्मध्यं मध्यान्नावमुदितनाभीसरसिजम् । T. 396
न जानीमः किं नु क नु कियदनेन व्यवसितं S. 2.28.5
यदस्याः प्रत्यङ्गं नयनजलबिन्दुर्विहरति ॥ ४९ ॥ (नरसिंहस्य)

विकिर नयने मन्दच्छायं भवत्वसितोत्पलं (684)
वितर दयिते हासज्योत्स्नां निमीलतु पङ्कजम् । T. 397
वद सुवदने लज्जामूका भवन्तु शिखण्डिनः
परपरिभवो मानस्थानैर्न मानिनि सङ्घते ॥ ५० ॥

680 — ^a) S °स्खलनमपराद्धं. — ^b) S₁ लोचत्येष; S₂ नोठत्येष. S₂ प्रहरति न.
— ^d) S न माने कुरु मतिम् ॥. T₂ मुखं (नखं). 681 — ^c) P [S] गुरु. — ^d)
P सुमुखि बाष्पकावलीभिः ॥. 682 — ^{cd}) T lac. विस (श).....रसि. — ^c) K
विसन्ती. — ^d) K °मुपशृणो°. 683 — ^a) S₁ करप्राणात् (कपोलात्; hypermetric!)
S स्तनतटं. — ^b) S स्तनान्नाभिं नामेर्धनजघनमेत्य प्रतिमुहुः ।. — ^c) T₁ lac. T₂ S₁ क सुकृत-
मनेन; S₂. 3 क नु कृतमनेन.

(685)
T. 398
S. 2.24.2
(सोल्लोकस्य)
P. 149a.
(कृष्णमिश्रस्य)

अयं धूर्तो मायाविनयमधुरादस्य चरितात्
सखि प्रत्यूषि त्वं प्रकृतिसरले पश्यसि न किम् ।
कपोले यल्लाक्षारसबहलरागप्रणयिनीम्
इत्मां धत्ते मुद्रामनतिचिरवृत्तान्तपिशुनाम् ॥ ५१ ॥

↑ K. 50b

(686)
T. 399

अप्राप्तकेलिसुखयोरतिमानरुद्धसंधानयो रहसि जातरुषोरकस्मात् ।
यूनोर्मिथोऽभिलषतोः प्रथमानुनीतिं भावाः प्रसादपिशुनाः क्षपयन्ति निद्राम् ॥ ५२ ॥
सोन्नोकस्यैतौ ॥

(687)
T. 400
S. 2.42.3

श्रवसि न कृतास्ते तावन्तः सखीवचनक्रमाश्च
चरणपतितोऽङ्गुष्ठाग्रेणाप्ययं न हतो जनः ।
कठिनहृदये मिथ्यामौनव्रतव्यसनादयं
परिजनपरित्यागोपायो न मानपरिग्रहः ॥ ५३ ॥

(688)
T. 401
S. 2.45.1
(वैद्यधनस्य)

न मन्दो वक्त्रेन्दुः श्रयति न ललाटे कुटिलता
न नेत्राब्जं रज्यत्यनुषजति न भ्रूरपि भिदाम् ।
इदं तु प्रेयस्याः प्रथयति रुषोऽन्तर्विकसिताः
शतेऽपि प्रश्नानां यदभिदुरमुद्रोऽधरपुटः ॥ ५४ ॥
वैद्यधन्यस्य ॥

(689)
T. 402

तत्तद्वदत्यपि यथावसरं हसत्यप्यालिङ्गनेऽपि न निषेधति चुम्बनेऽपि ।
किं तु प्रसादनभयादतिनिहुतेन कोपेन कोऽपि निहितोऽद्य रसावतारः ॥ ५५ ॥
महाव्रतस्य ॥

(690)
T. 403

आश्लेषेण पयोधरप्रणयिनीं प्रत्यादिशन्त्या दृशं
दृष्ट्वा चाधरबद्धतृष्णमधरं निर्भर्त्सयन्त्या मुखम् ।
ऊर्वोर्गाढनिपीडनेन जघने पाणिं च रुद्धानया
पत्युः प्रेम न खण्डितं निपुणया मानोऽपि नैवोज्झितः ॥ ५६ ॥

685 — °) S °मधुवा(S3 रा)दस्य वचसः. — °) T1 प्रलैषि; T2SP प्रलेषि. P प्रकृतिमरणे. — °) T1S1 °लाक्ष्या. S °बहलरस. T °भागप्रणायिनीम्. — °) S3 सोल्लोकस्य ॥
686 — °) K °सत्त्वानयो. — °) T1 °लषितोः. — °) K om. एतौ. 687 — °) S1.2 मिथ्यासौ न. — °) S1.2 °पायोऽवमान. 688 — °) S कुटिलतां. — °) S1 रक्षत्यनुसजति. — °) S °विलसितं. — °) K °धरस्य; S2.3 °धनस्य. 689 — °) K °भयादिति. O Sp. 3536; Srb. p. 357.47. 690 — °) K °बद्धदृष्ट. — °) T रुन्धानया.

दीर्घोच्छ्वासविकम्पिताकुलशिखा यत्र प्रदीपाः कुले (691)
दृष्टिर्यत्र च दीर्घजागरगुरुः कोपे मदीये तव । T. 404

विस्त्रम्भैकरसप्रसादमधुरा यत्र प्रवृत्ताः कथास्
तान्यन्यानि दिनानि मुञ्च चरणौ सैवाहमन्यो भवान् ॥ ५७ ॥

परीरम्भारम्भः स्पृशति परमिच्छां न तु भुजौ (692)
भजन्ते विज्ञानं न तु गिरमनूरोधविधयः । T. 405

मनस्विन्याः स्वैरं प्रसरति निशासीमसमये
मनः प्रत्यावृत्तं क्लमिति कथंचिन्न तु वपुः ॥ ५८ ॥ ↑ K. 51a
चक्रपाणेः ॥

अद्योद्यानगृहाङ्गणे सखि मया स्वप्नेन लाक्षारुणः (693)
प्रोत्क्षिप्तोऽयमशोकदोहदविधौ पादः कणन्नूपुरः । T. 406
तावत्किं कथयामि केलिपटुना निर्गत्य कुञ्जोदराद्
अज्ञातोपनतेन तेन सहसा मूर्ध्नि संभावितः ॥ ५९ ॥
मधुकूटस्य ॥

सखि स सुभगो मन्दस्नेहो मयीति न मे व्यथा (694)
विधिपरिणतं यस्मात्सर्वो जनः सुखमश्नुते । T. 407
मम तु हृदये संतापोऽयं प्रिये विमुखेऽपि यत् S. 2.41.1
कथमपि हतव्रीडं चेतो न याति विरागिताम् ॥ ६० ॥ (अमरोः)

भ्रूभेदे रचितेऽपि दृष्टिरधिकं सोत्कण्ठमुद्वीक्षते (695)
रुद्रायामपि वाचि सस्मितमिदं दग्धाननं जायते । T. 408
कार्कश्यं गमितेऽपि चेतसि तनू रोमाश्चमालम्बते S. 2.46.2
दृष्टे निर्वहणं भविष्यति कथं मानस्य तस्मिन् जने ॥ ६१ ॥ (अमरोः)
P. 149b

प्रेयान् सोऽयमपाकृतः सशपथं पादानतः कान्तया (696)
द्वित्राण्येव पदानि वासभवनाद्यावन्न यात्यात्मना । T. 409

694 — ^b) S विधिविरचितं. — ^c) S तु मनसः. S जने (प्रिये). ○ Sbh. 1118; ŚB. 4.635; 4.643. 695 — ^a) KS₁ मुद्वीक्ष्यते. — ^c) P रोमांचमालं वरे. ○ Amś. 28; Sbh. 1580 (भदन्तारोग्यस्य); Smk. 55.8 (भदन्तारोग्यस्य); Śp. 3540 (भदन्तवर्मणः); Srb. p. 359.99; Ssm. 768; Slp. 1.44; Sd. p. 81; SK. 5.318; BIS. 4648 (2083); ŚB. 4.596, 4.622. 696 ○ Vām. ad 3.2.15; Kpk. 99; Kpd. p. 122; KHV. 444; Amd. 264; ŚB. 4.877.

तावत्प्रत्युत पाणिसंपुटलसन्नीवीनिबन्धं धृतो
धावित्वेव कृतप्रणामकमहो प्रेम्णो विचित्रा गतिः ॥ ६२ ॥

(697)
T. 410
S. 2.179.3
(अमरोः)

गते प्रेमाबन्धे हृदयबहुमाने विगलिते
निवृत्ते सद्भावे जन इव जने गच्छति पुरः ।
तदुत्प्रेक्ष्योत्प्रेक्ष्य प्रियसखि गतास्ते च दिवसा
न जाने को हेतुः स्फुटति शतधा यन्न हृदयम् ॥ ६३ ॥

698
T. 411
P. 149b
(दासवरस्य)

सुतनु नितम्बस्तव पृथुरक्षोरपि नियतमर्जुनो महिमा ।
मध्यः सवलिरिदानीं मान्धाता कुचतटः क्रियताम् ॥ ६४ ॥
दामोदरस्य ॥

(699)
T. 412
S. 2.50.1

दृष्टे लोचनवन्मनाञ्चुकुलितं चाग्रे गते वक्त्रवन्
न्यग्भूतं बहिरास्थितं पुलकवत्संस्पर्शमातन्वति ।
नीवीबन्धवदागतं शिथिलतामाभाषमाणे ततो
मानेनापसृतं ह्रियेव सुदृशः † पादसृष्टिः प्रेयसि ॥ ६५ ॥ † K. 51b

॥ इति मानिनीव्रज्या ॥ २१ ॥

॥ ततो विरहिणीव्रज्या ॥ २२ ॥

700
T. 413

तापस्तत्क्षणमाहितासु बिसिनीष्वङ्गारकारायते
बाष्पः पाण्डुकपोलयोरुपरि वै कुल्याम्बुपूरायते ।
किं चास्या मलयद्रुमद्रवभरैर्लिम्पामि यावत्करं
तावच्छ्वाससमीरणव्यतिकरैरुद्धूलिरासीत्करः ॥ १ ॥
अच्युतस्य ॥

697 — °) S प्रणयबहुमाने. — °) T₂ S गतांस्तांश्च दिवसान्. — °) S हेतुर्दलति.
○ Amś. 43. Sbh. 1141 (विज्ञाकायाः); Śp. 3545 (अमरकस्य); Srb. p. 287.7; Smk.
84.1 (अमरकस्य); Slp. 10.14; Smv. 14.7; BIS. 2071 (817); JSV. 229.1.
698 — °) P संमार्जनो (नियतमर्जुनो). — °) P मध्यः सरनि-. — °) K ह्रियताम् ॥
699 — °) S पार्श्वस्थिते (चाग्रे गते). — °) S बहिरास्थितं. S °त्पर्शं समातन्वति. — °) S
°लतां संभाष°. T₁ K तत्ततो (ततो). ○ Sp. 3581; Skb. 5.15, 5.496; Smk. 58.2;
Sab. 30a; Srb. p. 311.21; KHA. 119; Amś. 160 (from Smk.) Amd. 231; ŚB.
2.177, 2.196, 2.394, 3.136, 4.622, 4.867. 700 — °) T₁ वैपुल्याक्षुः; T₂ वैपुल्याक्षुः.

देवेन प्रथमं जितोऽसि शशभृल्लेखाभृतानन्तरं
 बुद्धेनोद्धतबुद्धिना स्मर ततः कान्तेन पान्थेन मे ।
 त्यक्त्वा तान्वत हंसि मामतिकृशां बालामनाथां स्त्रियं
 धिक्त्वां धिक्तव पौरुषं धिगुदयं धिक्कार्मुकं धिक्छरान् ॥ २ ॥
 श्रीराज्यपालस्य ॥

701
 T. 414
 S. 2.103.2
 (विद्यायाः)
 P. 138b

कर्णे यन्न कृतं सखीजनवचो यन्नादृता बन्धुवाक्
 यत्पादे निपतन्नपि प्रियतमः कर्णोत्पलेनाहतः ।
 तेनेन्दुर्दहनायते मलयजालेपः स्फुलिङ्गायते
 रात्रिः कल्पशतायते बिसलताहारोऽपि भारायते ॥ ३ ॥

702
 T. 415
 S. 2.40.1
 (अमरोः)
 P. 138b

आहारे विरतिः समस्तविषयग्रामे निवृत्तिः परा
 नासाग्रे नयनं यदेतदपरं यच्चैकतानं मनः ।
 मौनं चेदमिदं च शून्यमखिलं यद्विश्वमाभाति ते
 तद्व्याः सखि योगिनी किमसि भोः किं वा वियोगिन्यसि ॥ ४ ॥

703
 T. 416
 S. 2.25.2
 (राजशेखरस्य)
 P. 138b

वत्से नैते पयोदाः सुरपतिकरिणो नो बकाः कर्णशङ्काः
 सौदामिन्योऽपि नैताः कनकमयमिदं भूषणं कुम्भपीठे ।
 नैतत्तोयं नभस्तः पतति मदजलं श्वासवातावधूतं
 तर्त्कि मुग्धे वृथा त्वं मलिनयसि मुखं प्रावृडित्यश्रुपातैः ॥ ५ ॥

704
 T. 417
 P. 139a

नाकानोकहसंभवैः सखि सुधाच्योतल्लवैः पल्लवैः
 पल्यङ्गं क्षणमात्रमास्तृणु विधुं गण्डोपधानीकुरु ।
 नो चेत्स्नेहरसावसेकविकसज्ज्वालावलीदारुणो
 दारूणीव न मे विरंस्यति दहन्नङ्गान्यनङ्गानलः ॥ ६ ॥

705
 T. 418

चक्रस्य ॥

701 — ^a) S1 जितोऽसि. — ^b) K बुद्धेनोद्धत-. P बुद्धेनोद्धत-. P प्राप्तेन मे. — ^c) P त्यक्त्वैतान्. — ^d) K पौरुषं. — ^e) N om. श्री. 702 Ss °हता बांधवा. — ^a) P विषलता. S1 हारायते. ○ Slp. 10.92. 703 — ^a) K निवृत्तः. — ^d) S1 यद्व्याः. ○ Sbh. 3485; Śp. 3423 (राजशेखरस्य); Smk. 39.3 (राजशेखरस्य); Srb. p. 286.25; Sd. ad 4.11; Skv. ad 4.9 (p. 53); Skb. 4.73; ŚB. 3.78; Shv. D. 32a.47 (राजशेखरस्य); PG. 238; Uj. p. 370.72 (पद्यावल्यां); Ssm. 523; Amd. 682; BIS. 1079 (3740). 704 — ^b) P नैते. — ^c) K नभस्तः. — ^d) K प्रावृत्ति°. P प्रावृजि°. ○ Shv. C. 348; At. pp 39-40. 705 — ^a) K नाकालोक°. — ^c) K रसावसेव.

706
T. 419

असौ गतः सौगत एव यस्मात्कुर्यान्निरालम्बनतां ममैव ।
सखि प्रियस्ते क्षणिकः किमन्यन्निरात्मकः शून्यतमः स वन्द्यः ॥ ७ ॥
भोज्यदेवस्य ॥ ↑ N. 21a

707
T. 420

पूर्णं कपोलतलमश्रुजलैर्यदस्या यद्भूसरं वदनपङ्कजमायताक्ष्याः ।
अर्धावदग्धगलदङ्गरसावसिक्तमार्द्रेन्धनं तदिव भस्मकणानुयातम् ॥ ८ ॥

(708)
T. 421

अयं धारावाहस्तडिदियमियं दग्धकरका
स चायं निर्घोषः स च खवशो भेकनिचयः ।
इतीव प्रत्यङ्गप्रथितमदनाभिं कृशतनुर्
घनश्वासोत्क्षेपैर्ज्वलयति मुहुर्मृत्युवशिनी ॥ ९ ॥

(709)
T. 422
P. 160b
(श्रीहर्षस्य)

परिम्लानं पीनस्तनजघनसङ्गादुभयतस्
तनोर्मध्यस्यान्तः परिमलनमप्राप्य हरितम् ।
इदं व्यस्तन्यासं श्लथभुजलताक्षेपवलनैः
कृशाङ्गाः संतापं वदति बिसिनीपत्रशयनम् ॥ १० ॥

710
T. 423

मनोरागस्तीव्रं व्यथयति विसर्पन्नविरतं
प्रमाथी निर्धूमं ज्वलति विधुतः पावक इव ।
हिनस्ति प्रत्यङ्गं ज्वर इव गरीयानित इतो
न मां त्रातुं तातः प्रभवति न चाम्बा न भवती ॥ ११ ॥

(711)
T. 424
S. 2.33.3
(योगेश्वरस्य)

एतस्या विरहज्वरः करतलस्पर्शैः परीक्ष्यो न यः
स्निग्धेनापि जनेन दाहभयतः प्रस्थंपचः पाथसाम् ।
निःशक्तीकृतचन्दनौषधिविधावस्मिंश्चमत्कारिणो
लाजस्फोटममी स्फुटन्ति मणयो विश्वेऽपि हारस्रजाम् ॥ १२ ॥

706 — °) T श्रीभोज्य- K श्रीभोज- 709 — °) P परिम्लानः.
P °संज्ञानुभयतस्- — °) K व्यस्तं न्यासं- P वस्त्रन्यास- P °वलनात्- ° Rat. 2.12; Śp.
3401 (श्रीहर्षस्य); Smk. 38.18 (श्रीहर्षस्य); Kpk. 349; Kpd. p. 284; Dhv. ad
1.17; Kuv. ad 67; Auc. ad 11 (श्रीहर्षस्य); Shv. D 34b.69 (रत्नावलीतः); Slp.
3.88; Srb. p. 275.27; Pad. p. 40.8 (कालिदासस्य); Amd. 530; ŚB. 2.466, 3.212.
710 ° Māl. 2.1; Srb. p. 284.27; Kpk. 343; Kpd. ad 8.2; KHA. 129;
Amd. 497; ŚB. 3.67, 4.566. 711 — °) S₁ एतस्यां. S स्मरसंज्वरः. S परीक्ष्योऽद्य न.
— °) S निर्वाजीकृत- S °विधौ तास्मिंश्चट(S₁ च)त्कारिणो. ° Bāl. 5.11; Smk. 38.21
(राजशेखरस्य); Auc. ad 14; Shv. D. 33b.59 (राजशेखरस्य).

यत्ताडीदलपाकपाण्डु वदनं यन्नेत्रयोर्दुर्दिनं

(712)

गण्डः पाणिनिषेवणाच्च यदयं संक्रान्तपञ्चाङ्गलिः ।

T. 425

S. 2.25.3

गौरी कुध्यतु वर्तते यदि न ते तत्कोऽपि चित्ते युवा

धिग्धिक्त्वां सहपांशुखेलनसखील्लोकेऽपि यन्निहवः ॥ १३ ॥

राजशेखरस्यैतौ ॥

केयूरीकृतकङ्कणावलिरसौ कर्णान्तिकोत्तंसित-

(713)

व्यालोलालकपद्धतिः पथि पुरोबद्धाञ्जलिः पृच्छति ।

T. 426

S. 2.60.2

यावत्किञ्चिदुदन्तमात्मकमितुस्तावत्स एवेत्यथ

↑ K. 52b

(राजशेखरस्य)

P. 139a

व्रीडावक्रितकण्ठनालमबला कैः कैर्न भिन्ना रसैः ॥ १४ ॥

प्रियविरहमहोष्मामर्मरामङ्गलेखाम्

(714)

अपि हतक हिमांशो मा स्पृश क्रीडयापि ।

T. 427

S. 2.102.2

इह हि तव लुठन्तः श्लोषपीडां भजन्ते

(राजशेखरस्य)

दरजठरमृणालीकाण्डमुग्धा मयूखाः ॥ १५ ॥

यद्वैर्बल्यं वपुषि महती सर्वतश्चास्पृहा यन्

715

नासालक्ष्यं यदपि नयनं मौनमेकान्ततो यत् ।

T. 428

S. 2.25.5

एकाधीनं कथयति मनस्तावदेषा दशा ते

कोऽसावेकः कथय सुमुखि ब्रह्म वा वल्लभो वा ॥ १६ ॥

लक्ष्मीधरस्य ॥

निकामं क्षामाङ्गी सरसकदलीगर्भसुभगा

716

कलाशेषा मूर्तिः शशिन इव नेत्रोत्सवकरी ।

T. 429

अवस्थामापन्ना मदनदहनोदाहविधुराम्

इयं नः कल्याणी रमयति मतिं कम्पयति च ॥ १७ ॥

भवभूतेः ॥

712 — ^a) K यत्तालीवन-; S₃ यत्तालीदल-; — ^d) S °सखीवर्गे. — ^e) K om एतौ.
○ Vid. 2.14; Srb. p. 286.26; Smk. 39.2 (राजशेखरस्य); Sab. 3.24 (राजशेखरस्य);
SB. 2.17, 4.555. 713 — ^a) S कर्णावतंसिकृत-; P कर्णोऽपितोत्तंसित-; — ^b) T₂
°पक्षतिः. K पति (पथि). — ^d) K °वक्रितकण्ठनाल-. ○ Smk. 54.10 (राजशेखरस्य). SB.
3.51, 4.721, 4.824, 4.887. 714 — ^a) S महौष्म्या (S₂ ष्या)न्मुमुंरा°. S₃ °मर्मलेखां.
— ^b) S₃ अयि (अपि), which seems better. — ^c) S₁.3 श्लोषभारं; S₃ श्लोषभावं. — ^d)
S₁ (orig.) °मुग्धकाण्डा. K मयूषाः. ○ Vid. 3.23; Srb. p. 285.48; SB. 4.692.
715 — ^b) KS₁ नासालक्षं. 716 ○ Mäl. 2.3. — ^a) मनः (मतिं); Srb. p. 276.34;
Skb. 4.136; SB. 3.36, 4.555; Ak. p. 324.

717
T. 430
S. 2.60,3

निद्रे भद्रमवस्थितासि कुशलं संवेदने किं तव
क्षेमं ते सखि निर्वृते ननु समं कान्तेन यूयं गताः ।
किं चान्यत्प्रियसंगमेऽद्य चलितो गच्छन्विपद्वत्सलो
मूर्च्छाविस्मृतवेदनापरिजनो दृष्टोऽस्मदीयो न वा ॥ १८ ॥
अरविन्दस्य ॥

718
T. 431
S. 2.53.1
(महोदधेः)
P. 139a

मध्येसद्य समुद्रता तदनु च द्वारान्तरालं गता
निर्याताथ कथंचिदङ्गणमपि प्रेयांस्तु नालोकितः ।
हंहो वायस राजहंस शुक हे हे शारिके कथ्यतां
का वार्तेति मृगीदृशो विजयते बाष्पान्तरायं वचः ॥ १९ ॥
चित्राङ्गस्य ॥

719
T. 432

दरदलितहरिद्राग्रन्थिगौरे शरीरे स्फुरति विरहजन्मा कोऽप्ययं पाण्डुभावः ।
बलवति सति यस्मिन् सार्धमावर्त्य हेम्ना रजतमिव मृगाक्ष्याः कल्पितान्यङ्गकानि २०
राजशेखरस्य ॥

720
T. 433
P. 139b
(anon)

प्रिये प्रयाते हृदयं प्रयातं निद्रा गता चेतनया सहैव ।
निर्लज्ज हे जीवित न श्रुतं किं महाजनो येन गतः स पन्थाः ॥ २१ ॥ ↑ K. 53a
धर्मकीर्तेः ॥

(721)
T. 434

बाष्पं चक्षुषि नाञ्जनं करतले वक्त्रं न लीलाम्बुजं
गण्डे पाण्डुरिमा न पत्रमकरी श्वासा मुखे न स्मितम् ।
इत्थं यस्य वियोगयोगविधुरं मुग्धे तवेदं वपुर्
नो जाने कतमः स पुष्पधनुषा नीतः प्रसादश्रियम् ॥ २२ ॥
भ्रमरदेवस्य ॥

722
T. 435
P. 139b

कस्मादिदं नयनमस्तमिताञ्जनश्रि विश्रान्तपत्ररचनौ च कुतः कपोलौ ।
शृङ्गारवारिरुहकाननराजहंसि कस्मात्कृशासि विरसासि मलीमसासि ॥ २३ ॥
विष्णुहरेः ॥

717 — °) S °संगमेन. — °) S °विस्मृति. — °) T1 आरविन्दस्य. 718 — °) S मध्येवेश्म. — °) S °दंगणमुवः; P °दंगणमुवः. — °) P वायसि राजहंसि शुक. SP शारिके. — °) S बाष्पाङ्गुगर्भः; P बाष्पांतरालं. °) SB. 4.722. 719 °) Vid. 3 17; Kkk. ad 5.1; Srb. p. 275.23. 720 — °) P लज्जा गता. — °) P हे प्राण कथं न यासि. 721 — °) T बाष्पश्चक्षुषि. K लीलाङ्गुजं. 722 — °) K विष्णुदाशस्य.

अतिरियमुपैति मां न निद्रा गणयति तस्य गुणान्मनो न दोषान् ।
विगलति रजनी न संगमाशा व्रजति तनुस्तनुतां न चानुरागः ॥ २४ ॥

प्रवरसेनस्य ॥

723
T. 436
S. 2.37.5

असावहं लोहमयी स यस्याः क्रूरः सखि प्रस्तर एष कान्तः ।
आकर्षकद्रावकचुम्बकेषु नैकोऽप्यसौ भ्रामक इत्यवैहि ॥ २५ ॥
शब्दार्णवस्य ॥

724
T. 437

नावस्था वपुषो ममेयमवधेरुक्तस्य नातिक्रमो
नोपालम्भपदानि वाप्यकरणे तत्राभिधेयानि ते ।
प्रष्टव्यः शिवमालि केवलमसौ कच्चिद्भवद्गोचरे
नायातं मलयानिलैर्मुकुलितं कच्चिन्न चूतैरिति ॥ २६ ॥

(725)
T. 438
S. 2.56.2

वाक्कूटस्य ॥

स्वप्नेऽपि प्रियसंगमव्यसनिनी शेते न निद्रागमश्च
चित्रेणालिखितुं तमिच्छति यदि खेदः सपत्नीजनः ।
मुग्धेयं कुरुतेऽथ तद्गुणकथां मन्युर्गिरामर्गलः
प्रायः पुण्यदिनानुभाववलनादाशंसितं सिध्यति ॥ २७ ॥

(726)
T. 439

तरणिनन्दनस्य ॥

व्योमश्रीहृदयैकमौक्तिकलते मातर्बलाकावलि
ब्रूयास्तं जनमादरः खलु महान् प्राणेषु कार्यस्त्वया ।
एतां म्लानिमुपागतां स्रजमिव त्यक्त्वा तनुं दुर्वहाम्
एषाहं सुखिनी भवामि न सहे तीव्रां वियोगव्यथाम् ↑ ॥ २८ ॥ ↑ K. 53b

(727)
T. 440

आदृष्टिप्रसरात्प्रियस्य पदवीमुद्रीक्ष्य निर्विण्णया
विश्रान्तेषु पथिष्वहःपरिणतौ ध्वान्ते समुत्सर्पति ।

(728)
T. 441
S. 2.58.5

723 — ^१) S₁ गमयति. — ^२) S विरमति. ○ Sbh. 1113; Śp. 3427 (बिल्हणस्य); Smk. 40.3; Srb. p. 284.17; PG. 214 (कङ्कस्य); SK. 5.216. 724 — ^१) TK इत्यवैहि. 725 — ^१) T₁ lac.; T₂ S₁. 3 °करुणे. 726 — ^२) T lac.; K तवणि°. 727 — ^१) K °मुक्तिक°. — ^२) K प्राणे सु. — ^३) T₁K एता. 728 — ^१) S₃ निर्विण्णया. — ^२) S यान्त्यैव स्वनिवेशनं प्रतिपथं. T₂ सद्युच्चा गृहं. — ^३) T₂ मा भूदा°. K °गलितोद्; S₁. 2 °वलितोद्; S₃ °वलित°. S₃ मुहुर्. ○ Amś. 76; Sbh. 1056 (अमरकस्य); Srb. p. 359.86; Shv. D. f. 33a. 56; Daś. ad 2.27 (अमरुशतके); Ssm. 483; BIS 937 (343); Slp. 10.5; ŚB. 4.419, 4.724.

दत्तैकं ससुधागृहं प्रति पदं पान्थस्त्रियास्मिन् क्षणे
नाभूदागत इत्यमन्दवलितोद्रीवं पुनर्वीक्षितम् ॥ २९ ॥
सिद्धोक्तस्य ॥

729
T. 442
S. 2.26.1
(शधोकस्य)
P. 139b

श्वासास्ताण्डवितालकाः करतले सुप्ता कपोलस्थली
नेत्रे बाष्पतरङ्गिणी परिणतः कण्ठे कलः पञ्चमः ।
अङ्गेषु प्रथमप्रवृद्धफलिनी लावण्यसंपादिनी
पाण्डिम्ना विरहोचितेन गमिता कान्तिः कथागोचरम् ॥ ३० ॥
राजशेखरस्य ॥

730
T. 443

स्मितज्योत्स्नादानादुपकुरु चकोरप्रणयिनीर्
विधेहि भ्रूलीलां स्मरतु धनुषः पञ्चविशिखः ।
अपि स्तोकोन्निद्रैर्नयनकुमुदैर्मोदय दिशो
विशेषास्ते मुग्धे दधतु कृतिनां चेतसि पदम् ॥ ३१ ॥
अपराजितरक्षितस्य ॥

(731)
T. 444
S. 2.49.2
(अमरोः)
P. 139b

किमिति कबरी यादृक्तादृग्दृशौ किमकजले
मृगमदमसीपत्रन्यासः स किं न कपोलयोः ।
अयमयमयं किं च क्लाम्यत्यसंस्मरणेन ते
शशिमुखि सखीहस्तन्यस्तो विलासपरिच्छदः ॥ ३२ ॥

(732)
T. 445
S. 2.59.3

वारंवारमलीक एव हि भवान् किं व्याहृतैर्गम्यताम्
इत्युद्गम्य सुमन्दबाहुलतिकामुत्थापयन्त्या रुषा ।
संक्रान्तैर्वलयैरलङ्कृतगलो युष्मद्वियोगोचितां
तन्वङ्गाः प्रकटीकरोति तनुतां द्रङ्गे भ्रमन्वायसः ॥ ३३ ॥

733
T. 446

पक्ष्माग्रप्रथिताश्रुबिन्दुविसैर्मुक्ताफलस्पर्धिभिः
कुर्वन्त्या हरहासहारि हृदये हारावलीभूषणम् ।

729 — ^b) S₃ 'तरंगिते. P 'परिषदः. — ^c) S 'प्रबुद्धः. S₁ 'फणिमीरारण्य'. T₂SP 'संवादिनी. — ^d) T₁ कथागौरवं; S कथाशेषतां. — ^e) K कविशेषरस्य; S₁ शचोकस्य; S₂ शधोकस्य; S₃ om. 730 — ^e) T अयि. — ^f) K om. 731 — ^a) S किमनङ्गने. — ^c) S₃ अयमयमयं. — ^d) S₁ अभिनन्दस्य ॥ अमरोः ॥ S₂. 3 only अमरोः. ○ Skb. 4.193; ŚB. 3.86, 4.610. 732 — ^b) T₂ इत्युद्गम्य; S इत्युद्गम्य. — ^d) S₁. 2 तनुतामङ्गे; S₃ तनुतामङ्के. 733 — ^a) T 'विशरै'. ○ Śp. 3414; Smk. 39.11; Srb. p. 286.20; Daś. ad 4.15; SK, 5.285 (185); cf. ŚB. 4.713.

बाले बालमृणालनालवलयालंकारकान्ते करे
विन्यस्याननमायताक्षि सुकृती कोऽयं त्वया स्मर्यते ॥ ३४ ॥

दहति विरहेष्वङ्गानीर्ष्यां करोति समागमे

हरति हृदयं दृष्टः † स्पृष्टः करोत्यवशां तनुम् ।

↑ K. 54a

क्षणमपि सुखं यस्मिन्प्राप्ते गते च न लभ्यते

किमपरमतश्चित्रं यन्मे तथापि स वल्लभः ॥ ३५ ॥

734

T. 447

S. 2.40.5

(अमरोः)

P. 140a

कोऽसौ धन्यः कथय सुभगे कस्य गङ्गासरस्वोस्

तोयास्फालव्यतिकरखलत्कारि कङ्कालमास्ते ।

यं ध्यायन्त्याः सुमुखि लिखितं कज्जलक्लेदभाञ्जि

व्यालुम्पन्ति स्तनकलशयोः पत्रमश्रूयजस्तम् ॥ ३६ ॥

(735)

T. 448

S. 2.28.2

P. 140a

त्वच्छेषेण च्छुरितकरया कुङ्कुमेनादधत्या

शोणच्छायां भवनविसिनीहंसके कौतुकिन्या ।

कोकभ्रान्तिक्षणविरहिणी यन्मयाकारि हंसी

तस्यैतन्मे फलमुपनतं नाथ यत्ते वियोगः ॥ ३७ ॥

(736)

T. 449

श्वासोत्कम्पतरङ्गिणि स्तनतटे धौताञ्जनश्यामलाः

कीर्यन्ते कर्णशः कृशाङ्गि किममी बाष्पाम्भसां बिन्दवः ।

किं चाकुञ्चितकण्ठरोधकुटिलाः श्रोत्रामृतस्यन्दिनो

हंकाराः कलपञ्चमप्रणयिनश्छुट्यन्ति निर्यान्ति च ॥ ३८ ॥

(737)

T. 450

इदानीं तीव्राभिर्दहन इव भाभिः परिगतो

ममाश्चर्यं सूर्यः किमु सखि रजन्यामुदयते ।

अयं मुग्धे चन्द्रः, किमिति मयि तापं प्रकटयत्य्,

अनाथानां बाले किमिह विपरीतं न भवति ॥ ३९ ॥

738

T. 451

734 — °) N दृष्टः (दृष्टः). — °) P न च. — °) S1 अमरकस्य. 735 — °)

S1, 2 °सरस्वत्. — °) S1 °धनत्कारि; S8 °खणत्कारि. — °) S1 सुसखि. S नियतं (लिखितं). S8

कज्जलच्छेद. 736 — °) T *शेषेण. ○ ŚB. 4.661. 737 ○ Vkj. 1.44

(pratika), 1.81. 738 — °) K सूर्यः किमपि स. ○ Śp. 3436 (पुष्टिकस्य);

Smk. 40.4 (पुष्टिकस्य); Srb. p. 284.25; Subhāṣita-saṃcaya 28.6; Shv. D.

32b. 53 (पुष्टिकस्य); SK. 5.217, 5.289.

739
T. 452

मा मुञ्चाग्रिमुचः करान् हिमकर प्राणाः क्षणं स्थीयतां
निद्रे मुद्रय लोचने रजनि हे दीर्घातिदीर्घा भव ।
स्वप्नासादितसंगमे प्रियतमे सानन्दमालिङ्गिते
स्वच्छन्दो भवतां भविष्यति पुनः कष्टो विचेष्टारसः ॥ ४० ॥

740
T. 453

दिशतु सखि सुखं ते पञ्चबाणः स साक्षादनयनपथवर्ती यस्त्वयालेखि नाथः ।
तरलितकरशाखामञ्जरीकः शरीरे धनुषि च मकरे च स्वस्थरेखानिवेशः ॥ ४१ ॥

(741)
T. 454
S. 2.26.2
(बाहूटस्य)

कस्मान्मलायसि मालतीव मृदितेत्यालीजने पृच्छति
व्यक्तं † नोदितमार्तयापि विरहे शालीनया बालया । † K. 54b
अक्ष्णोर्बाष्पचयं निगृह्य कथमप्यालोकिताः केवलं
किंचित्कुञ्जलकोटिभिन्नशिखरश्चूतद्रुमः प्राङ्गणे ॥ ४२ ॥
वाहूटस्य ॥

(742)
T. 455

उच्छूनारुणमश्रुनिर्गमवशाच्चक्षुर्मनाङ्गन्थरं
सोष्मश्वासकदर्थिताधररुचिर्व्यस्तालका भ्रूभुवः ।
आपाण्डुः करपल्लवे च निभृतं शेते कपोलस्थली
मुग्धे कस्य तपःफलं परिणतं यस्मै तवेयं दशा ॥ ४३ ॥
यशोवर्मणः ॥

743
T. 456

केन प्राप्तो भुवनविजयः कः कृती कः कलावान्
केनाव्याजं स्मरचरणयोर्भक्तिरापादिता च ।
यं ध्यायन्ती सुतनु बहुलज्वालकन्दर्पवह्नि-
प्रोद्यद्भस्मप्रचयरचितापाण्डिमानं दधासि ॥ ४४ ॥

(744)
T. 457

दग्धव्येयं नवकमलिनीपल्लवोत्सङ्गशय्या
तप्ताङ्गारप्रकरविकरैः किं धुतैस्तालवृन्तैः ।
तत्रैवास्तां दहति नयने चन्द्रवच्चन्दनाम्भः
सख्यस्तोयेन्धन इव शिखी विप्रतीपोऽयमाधिः ॥ ४५ ॥
अभिनन्दस्य ॥

739 — °) K °मालिङ्गिते. 741 — °) K बाष्परयं; S बाष्पभरं. — °) S1 बाहूटस्य; S2.3 बाहूटस्य. 742 — °) T2 °चक्षुर्गतं. — °) T भू **; K भ्रूभुवः. — °) K परिणति. 743 — °) TK बहल. — °) T2 °रचितं. 744 — °) T2 °विक्रिरैः. — °) T2 सख्या°. T1 स्तोत्यम्बन; T2 स्तेऽयं वन; T2 विप्रतीयोग आधिः.

सौधादुद्विजते त्यजत्युपवनं द्वेष्टि प्रभामैन्दवीं
 द्वारात्रस्यति चित्रकेलिसदसो वेशं विषं मन्यते ।
 आस्ते केवलमब्जिनीकिसलयप्रस्तारिशय्यातले
 संकल्पोपनतत्वदाकृतिरसायत्तेन चित्तेन सा ॥ ४६ ॥

(745)
 T. 458
 S. 2.35.1

अन्तस्तारं तरलिततलाः स्तोकमुत्पीडभाजः
 पक्ष्माग्रेषु ग्रथितपृषतः कीर्णधाराः क्रमेण ।
 चित्तातङ्गं निजगरिमतः सम्यगासूत्रयन्तो
 निर्यान्त्यस्याः कुवलयदृशो बाष्पवारां प्रवाहाः ॥ ४७ ॥

(746)
 T. 459

मुक्त्वानङ्गः कुसुमविशिखान् पञ्च कुण्ठीकृताग्रान्
 मन्ये मुग्धां प्रहरति हठात्पत्रिणा वारुणेन ।
 वारां पूरः कथमपरथा स्फारनेत्रप्रणाली-
 वक्त्रोद्धान्तस्त्रिवलिविपिने सारणीसाम्यमेति ॥ ४८ ॥ ↑ K. 55a
 राजशेखरस्यामी ॥

(747)
 T. 460
 S. 2.28.3
 P. 161a
 (anon)

उन्मील्याक्षि सखीर्न पश्यसि न चाप्युक्ता ददास्युत्तरं
 नो वेत्सीदृशमत्र नेदृशमिमां शून्यामवस्थां गता ।
 तल्पादृश्यकरङ्कपञ्जरमिदं जीवेन लिसं मनाङ्
 मुञ्चन्ती किमु कर्तुमिच्छसि कुरु प्रेमान्यदेशागते ॥ ४९ ॥
 बल्लणस्य ॥

748
 T. 461

किं वातेन विलङ्घिता, न न, महाभूतार्दिता किं, न न,
 भ्रान्ता किं, न न, संनिपातलहरीप्रच्छादिता किं, न न ।
 तर्त्किं रोदिति मुह्यति श्वसिति किं स्मेरं च धत्ते मुखं,
 दृष्टः किं कथयाम्यकारणरिपुः श्रीभोज्यदेवोऽनया ॥ ५० ॥
 छित्तपस्य ॥

749
 T. 462
 S. 3.6.4
 P. 141a
 (चित्तपस्य)

745 — ^δ) K चित्रके विसदशो. Ss वेषं. — ^α) Ss °कृतिवशा-. ○ Vid. 3.2; Bāl. 5.8; Srb. p. 290.86; Skb. 5.208; Sab. B. 4a. KHV. 400; Vyk. ad 2.21. 746 — ^α) K निर्वात्यस्याः. ○ Vid. 3.24; Srb. p. 276.39. 747 — ^α) S चूर्णीकृता°. — ^ο) S कथामितरथा. P स्फालनेत्र-. — ^α) S वक्त्रोद्वाह-. T शारिणी-; K सारिणी-. ○ Vid. 3.25; SB. 4.721; Srb. p. 276.40. 748 — ^α) T °दिशागते ॥. 749 — ^{αδ}) P किं धन (for किं न न throughout). — ^δ) S भ्रान्ता; P भ्रस्ता. S नु न. S °प्रच्छर्दिता. Si. 2 नु न । — ^ο) S मुह्यति रोदिति. N श्वसति. S च (किं). — ^α) SP श्रीभोज°. K °देवो नृपः.

750
T. 463
S. 2.25.1
(अमरसिंहस्य)

कुचौ धत्तः कम्पं निपतति कपोलः करतले
निकामं निश्वासः सरलमलकं ताण्डवयति ।
दृशः सामर्थ्यानि स्थगयति मुहुर्बाष्पसलिलं
प्रपञ्चोऽयं किञ्चित्तव सखि हृदिस्थं कथयति ॥ ५१ ॥
नरसिंहस्य ॥

↑ N. 22a

751
T. 464

त्यजसि न शयनीयं नेक्षसे स्वामवस्थां
विशदयसि न केशानाकुलग्रन्थिबन्धान् ।
किमपि सखि कुरु त्वं देहयात्रानुरूपं
शतमिह विरहिण्यो नेदृशं कापि दृष्टम् ॥ ५२ ॥

॥ इति विरहिणीव्रज्या ॥ २२ ॥

॥ ततो विरहिव्रज्या ॥ २३ ॥

752
T. 465

गमनमलसं शून्या दृष्टिः शरीरमसौष्ठवं
श्वसितमधिकं किं त्वेतत्स्यात् किमन्यदतोऽथ वा ।
भ्रमति भुवने कन्दर्पाज्ञा विकारि च यौवनं
ललितमधुरास्ते ते भावाः क्षिपन्ति च धीरताम् ॥ १ ॥

(753)
T. 466

वारं वारं तिरयति दृशोरुद्धमं बाष्पपूरम्
तत्संकल्पोपहितजडिम स्तम्भमभ्येति गात्रम् ।
सद्यःस्विद्यन्नयमविरतोत्कम्पलोलज्जुलीकः
पाणिर्लेखाविधिषु नितरां वर्तते किं करोमि ॥ २ ॥

754
T. 467

उन्मीलन्मुकुलकरालकुन्दकोषप्रश्नोत्तद्वनमकरन्दगन्धगर्भः ।
तामीषत्प्रचलविलोचनां नताङ्गीमालिङ्गन् पवन मम स्पृशाङ्गमङ्गम् ॥३॥

↑ K. 55b

750 — ^δ) S₃ निःश्वासः. S₁ सकल- (marg. सरल-). 751 — ^δ) TK
विषदयसि. — ^α) T₁ विहरिण्यो. 752 — ^ε) K भवने. ○ Māl. 1.20; Daś. ad
2.47 (मालतीमाधवे); Sd ad 6.127 (मालतीमाधवे); Smk. 42.2 (भवभूते:); Srb. p.
274.4; ŚB. 4.558. 753 ○ Māl. 1.38; Skb. 2.398; ŚB. 2.284, 3.50,
3.294, 3.322; Kvv. p. 58; Srb. p. 279.62. 754 — ^δ) T प्रश्नोत्त- ○ Māl.
1.41. — ^δ) प्रच्योत-; Srb. p. 283.149.

दलति हृदयं गाढोद्वेगं द्विधा न तु भिद्यते
 वहति विकलः कायो मोहं न मुञ्चति चेतनाम् ।
 ज्वलति च तनूमन्तर्दाहः करोति न भस्मसात्
 प्रहरति विधिर्मर्मच्छेदी न कृन्तति जीवितम् ॥ ४ ॥
 K. चेः ॥

755
 T. 468
 P. 157b
 (भवभूमेः)

नादत्से हरिताङ्कुरान् कचिदपि स्थैर्यं न यद्वाहसे
 यत्पर्याकुललोचनोऽसि करुणं कूजन्दिशः पश्यसि ।
 दैवेनान्तरितप्रियोऽसि हरिण त्वं चापि किं यच्चिरं
 प्रत्यद्रि प्रतिकन्दरं प्रतिनदि प्रत्यूषरं भ्राम्यसि ॥ ५ ॥
 K. मुञ्जस्य ॥

(756)
 T. 469
 S. 4.44.2
 (केशटस्य)
 P. 157b

कक्षाघातैः सुरभिरभितः सत्वरं ताडनीयो
 गाढाग्नेडं मलयमस्तः शृङ्खलादाम दत्त ।
 कारागारे क्षिपत तरसा पञ्चमं रागराजं
 चन्द्रं चूर्णीकुरुत च शिलापट्टके पिष्टपेषम् ॥ ६ ॥

(757)
 T. 470

हिया संसक्ताङ्गं तदनु मदनाज्ञाप्रशिथिलं
 सनाथं माञ्जिष्ठप्रसरकृशरेखैर्नखपदैः ।
 घनोरुप्राग्भारं निधिमुखमिवामुद्रितमहो
 कदा नु द्रक्ष्यामो विगलितदुकूलं मृगदृशः ॥ ७ ॥
 क्षितीशस्य ॥

(758)
 T. 471
 P. 158a
 (क्षितिपस्य)

एते चूतमहीरुहोऽप्यविरलैर्धूमायिताः षट्पदैर्
 एते प्रज्वलिताः स्फुटत्किशलयोद्भेदैरशोकद्रुमाः ।

759
 T. 472
 S. 2.100.3
 P. 158a
 (वाकूटस्य)

755 — ^a) P गाढोद्वेगो. — ^c) TK ज्वलयति. — ^e) NT om; P sic for भवभूतेः.
 ○ Māl. 9.12; Ut. 3.31; Smk. 43.39 (भवभूतेः); Srb. p. 279.68; Shv. C. 458;
 Sd. ad 6.105 (मालतीमाषवे); Skb. 5.271; ŚB. 3.288, 3.318, 4.693, 4.739; PG.
 325 (भवभूतेः). 756 — ^a) P नाससे. — ^b) P पश्यति. — ^c) P corrupt. S1.2
 क्षामोऽसि; S3 क्षीणोऽसि (त्वं चापि). S यत्प्रत्यहं. — ^a) S प्रतिकाननं. P प्रतिनदि. S धावसि;
 P भ्राम्यति. — ^e) T om. 757 — ^a) T1K कक्षाघातैः (?). — ^c) K क्षिपति.
 ○ Bāl. 5.49. 758 — ^a) P मदनाग्न्यः प्रणिहतं. — ^b) P मंजिष्ठा. P कुशरेखैः.
 759 — ^b) TKP एतेऽपि ज्वलिताः. P स्फुटाः. — ^c) P मनिलैः. — ^a) K विश्रमया क्रिमन्.

एते किंशुकशाखिनोऽपि मलिनैरङ्गारिताः कुम्भलैः
कष्टं विश्रमयामि कुत्र नयने सर्वत्र वामो विधिः ॥ ८ ॥

वाकूटस्य ॥

760
T. 473
S. 2.86.5
(राजशेखरस्य)
P. 158a
(anon)

सव्याधेः कृशता क्षतस्य रुधिरं दष्टस्य लालास्रवः
सर्वं नैतदिहास्ति केवलमयं पान्थस्तपस्वी मृतः । ↑ T. 64b
आ ज्ञातं मधुलम्पटैर्मधुकरैराबद्धकोलाहले
नूनं साहसिकेन चूतमुकुले दृष्टिः समारोपिता ॥ ९ ॥ ↑ K. 56a
N. राजशेखरस्य ॥

(761)

मनसि शय कृशाङ्ग्याः स्वान्तमन्तर्निशातैर्
इषुभिरशनिकल्पैर्मा वधीस्त्वं ममेव ।
अपि ननु शशलक्ष्मन् मा मुचस्त्वं च तस्याम्
अकरुणकिरणोल्काः कन्दलीकोमलायाम् ॥ १० ॥
राजशेखर[स्यैतौ] ॥

762

चक्षुश्चुम्बनविघ्निताधरसुधापानं मुखं शुष्यति
द्वेष्टि स्वं च कचग्रहव्यवहितश्रोणीविहारः करः ।
निद्रे किं विरतासि तावदघृणे यावन्न तस्याश्चिरात्
क्रीडन्ति क्रमशः कृशीकृतस्यः प्रत्यङ्गमङ्गानि मे ॥ ११ ॥
अभिनन्दस्य ॥

763
S. 2.95.1
(कल्पचित्र)

जाने सा गगनप्रसूनकलिकेवात्यन्तमेवासती
तत्संभोगरसाश्च तत्परिमलोद्भासा इवासत्तमाः ।
स्वप्नेन द्विषतेन्द्रजालमिव मे संदर्शिता केवलं
चेतस्तत्परिरम्भणाय तदपि स्फीतस्पृहं ताम्यति ॥ १२ ॥
परमेश्वरस्य ॥

760 — “) P दन्तस्य. — ४) S तत्कथमसौ; P तत्कथमयं. — °) SP आरब्ध-
— °) T lac.; K om. O Śp. 3822; Sab. 27a; Smk. 59.35 (all रामिलसोमिलयोः);
Srb. p. 335.146; SG. 74b; ŚB. 4.699. 761 — “) K °कोमलायाः. — °) K
राजशेखरी. 762 — “) K °विघ्नता-. — °) K अभिनन्दी.

द्यूते पणः प्रणयकेलिषु कण्ठपाशः क्रीडापरिश्रमहरं व्यजनं रतान्ते ।
शय्यानिशीथकलहेषु मृगेक्षणयाः प्राप्तं मया विधिवशादिदमुत्तरीयम् ॥१३॥
धीरनागस्य ॥

764
P. 158b
(हनुमतः)

देशैरन्तरिता शतैश्च सरितामुर्वीभृतां काननैर्
यत्नेनापि न याति लोचनपथं कान्तेति जानन्नपि ।
उद्धीवश्चरणार्धरुद्धवसुधः कृत्वाश्रुपूर्णां दृशं
तामाशां पथिकस्तथापि किमपि ध्यायंश्चिरं वीक्षते ॥ १४ ॥
श्रीहर्षस्य ॥

765
S. 2.86.1
(अमरोः,
श्रीहर्षस्य)
P. 158b

प्रौढानङ्गरसाविलाकुलमनाङ्गन्यञ्चत्तिरोघूर्णित-
स्त्रिगङ्गादि मदान्धमध्वनि तया यच्चक्षुरान्दोलितम् ।
तेनास्माकमियं गतिर्भित्तिरियं संवित्तिरेवंविधा
तापोऽयं तनुरीदृशी स्थितिरियं तस्या अपीति श्रुतिः ॥ १५ ॥
वल्लणस्य ॥

(766)
P. 159a

स एवायं देशः सर इव विलूनाम्बुजवनं
तनोत्यन्तस्तापं नभ इव विलीनामृतरुचि † ।
वियोगे तन्वङ्ग्याः कलयति स एवायमधुना
हिमर्तुर्नैदाधीमहह विषमां तापनरूजम् ॥ १६ ॥ † N. 22b

767

सृष्टा वयं यदि ततः किमियं मृगाक्षी
सेयं वयं यदि ततः किमयं वसन्तः ।
सोऽप्यस्तु नाम जगतः प्रतिपक्षभूतश्च
चूतद्रुमः किमिति निर्मित एष धात्रा ॥ १७ ॥

768
P. 159a

764 P order *acbd*. — °) P °कलहे हरिणाक्षणायक्षाः. ○ Kun. 4.20; Han. 5.1. — °) °समये जनकात्मजायाः; ŚB. 2.152, 4.697. 765 — °) P °रितागतैश्च. — °) S1. 2 °पूर्ण. — °) P वीक्षते. — °) S1 orig. श्रीहर्षस्य, corr. to अमरोः; S2 अमरोः, S3 both. ○ Amś. 99; Smk. 42.10; (अमरुक्स्य); Śp. 3445; Sbh. 1768; Daś. ad 4.65; BIS. 2965 (1246); Slp. 1.94; S1. 19a; ŚB. 3.57, 3.210; 3.393, 4.658, 4.706. 766 — °) P तनु कीदृशी. P तस्या नु प्रीति श्रुतिः ।. 767 — °) K °रुचिः ॥. — °) K °रुजः ॥. 768 — °) K किमयं. — °) K एव धात्रा. ○ Smk. 59.19.

769

ते बाणाः किल चूतकुञ्जलमयाः पौष्पं धनुस्तत्किल
 क्रुद्धत्र्यम्बकलोचनाग्निशिखया कामोऽपि दग्धः किल ।
 किं ब्रूमो वयमप्यनेन हतकेनापुङ्गवमग्नैः शरैर्
 विद्धा एव न चेदृशः परिकरस्यैवंविधा वेदना ॥ १८ ॥
 वीर्यमित्रस्य ॥

770
 P. 157a

रक्तस्त्वं नवपल्लवैरहमपि श्लाघ्यैः प्रियाया गुणैस्
 त्वामायायान्ति शिलीमुखाः स्मरधनुर्मुक्तास्तथा मामपि ।
 कान्तापादतलाहतिस्तव मुदे सत्यं ममाप्यावयोः
 सर्वं तुल्यमशोक केवलमहं धात्रा सशोकः कृतः ॥ १९ ॥

771
 S. 2.103.3
 P. 159a
 (anon)

आपुङ्खाग्रममी शरा मनसि मे मग्नाः समं पञ्च ते
 निर्दग्धं विरहाग्निना वपुरिदं तैरेव सार्धं मम ।
 कष्टं काम निरायुधोऽसि भवता जेतुं न शक्यो जनो
 दुःखी स्यामहमेक एव सकलो लोकः सुखं जीवतु ॥ २० ॥
 राजशेखरस्य ॥

(772)
 P. 161b

विलीयेन्दुः साक्षादमृतरसवापी यदि भवेत्
 कलङ्कस्तत्रत्यो यदि च विकचेन्दीवरवनम् ।
 ततः स्नानक्रीडाजनितजडभावैरवयवैः
 कदाचिन्मुञ्चेयं मदनशिखिपीडापरिभवम् ॥ २१ ॥
 राजशेखर[स्यैतौ] ॥

773

यदि क्षामा मूर्तिः प्रतिदिवसमश्रूणि दृशि चेच्च
 ह्रूतौ दूतीवक्त्रं यदि मृगदृशौ भूषणधिया ।

769 — ^δ) K कृद्धत्र्यम्बकलो- 770 ○ Sbh. 1364 (श्रीयशोवर्मणः); Dhv. ad 2.20; Kkk. ad 3.2 (कालिदासस्य; editor's note यशोवर्मणः); Kvv. p. 39; Kuv. p. 65; KHA. 7; BIS. 5691 (2579); Han 5.24; Slp. 9.16; SK. 5.49; Rasg. p. 354; Any. p. 114.61; Ak. p. 298; Amd. 218; ŚB. 4.691. 771 — ^ε) S1.2 युधोऽपि. K न शक्तो. — ^ε) K om. because of next stanza. ○ Han. 5.23; Slp. 9.15; Sl. 11a. 772 — ^δ) P विकलेदीवर-. — ^d) P विरक्षिक्त्रीडा-. — ^ε) K राजशेखरी. ○ Vid. 2.2; Smk. 43.44 (राजशेखरस्य); BIS. 6184 (2840); Kuv. p. 198; ŚB. 4.713.

इदं चास्मत्कर्णे यदि भवति केनापि कथितं
तदिच्छामः सङ्गाद्विरहभरमेकत्र वसतौ ॥ २२ ॥

वल्लणस्य ॥

तव कुसुमशरत्वं शीतरश्मित्वमिन्दोर्द्वयमिदमयथार्थं दृश्यते मद्दिधेषु । ↑ K. 57a
विसृजति हिमगर्भैरग्निमिन्दुः कराग्रैस्त्वमपि कुसुमबाणान् वज्रसारीकरोषि ॥ २३ ॥
कालिदासस्य ॥

774
P. 161b

संभूयैव सुखानि चेतसि परं भूमानमातन्वते
यत्रालोकपथावतारिणि रतिं प्रस्तौति नेत्रोत्सवः ।
यद्वालेन्दुकलोदयादवचितैः सारैरिवोत्पादितं
तत्पश्येयमनङ्गमङ्गलगृहं भूयोऽपि तस्या मुखम् ॥ २४ ॥
भवभूतेः ॥

775*

शरान्मुञ्चत्युच्चैर्मनसिजधनुर्मक्षिकरवा
रुजन्तीमे भासः किरति दहनाभा हिमरुचिः ।
जितास्तु भ्रूभङ्गार्चनवदनलावण्यरुचिभिः
सरोषा नो जाने मृगदृशि विधास्यन्ति किममी ॥ २५ ॥
शान्ताकरगुप्तस्य ॥

776*

अपि स दिवसः किं स्याद्यत्र प्रियामुखपङ्कजे
मधु मधुकरीवास्मदृष्टिर्विकासिनि पास्यति ।
[तदनु च मृदुस्निग्धालापक्रमाहितनर्मणः
सुरतसचिवैरङ्गैः सङ्गो ममापि भविष्यति ॥ २६ ॥]
[वार्तिककारस्य ॥]

(777)
S. 2.92.3
(वार्तिककारस्य)
P. 161b
(वार्तिककारस्य)

सा लम्बालकमाननं नमयति प्रद्वेष्टयं मां शशी
नैवोन्मुञ्चति वाचमञ्चितकला विघ्नन्ति मां कोकिलाः ।
भ्रूभङ्गं कुरुते न सा धृतधनुर्मञ्जाति मां मन्मथः
को वा तामबलां विलोक्य सहसा नात्रोपकृच्छ्रो भवेत् ॥ २७ ॥
शङ्करस्य ॥

(778)

774 — °) P° मयथा त्वं. — °) P° करोति. ○ Śāk. 3.3; Sbh. 1298; KHA. 269.
775 K omits 775–6 and 777^{cd}, which may have preceded these two. ○ Mah. 2.45. (cd var.); Māl. 5.9; Smk. 43.14; (भवभूतेः); ŚB. 3.18, 3.313.
777 — °) P किं स्यात्वास्मिन्. — °) P मधुकरी वाष्पकृष्टि°. 778 — °) K नात्रोपकृच्छ्रो.

779

बाणान् संहर् मुञ्च कार्मुकलतां लक्ष्यं तव त्र्यम्बकः
 के नामात्र वयं शिरीषकलिकाकल्पं यदीयं मनः ।
 तत्कारुण्यपरिग्रहात्कुरु दयामस्मिन्विधेये जने
 स्वामिन् मन्मथ तादृशं पुनरपि स्वप्नाद्भुतं दर्शय ॥ २८ ॥

(780)
 S. 2.89.1

विवेकादस्माभिः परमपुरुषाभ्यासरसिकैः
 कथंचिन्नीयन्ते रतिरमणबाणैरपि हतैः ।
 प्रियाया बालत्वादभिनववियोगातुरतनोर्
 न जानीमस्तस्या बत कथममी यान्ति दिवसाः ॥ २९ ॥

781
 T. 474
 S. 2.92.5

स्वललीलालापं विनिपतितकर्णोत्पलदलं श्रमस्वेदक्लिन्नं सुरतविरतिक्षामनयनम् ।
 कचाकर्षक्रीडासरलकुरलश्रेणिसुभगं कदा तद्गृष्टव्यं वदनमवदातं मृगदृशः ॥ ३० ॥

782
 T. 475

अहमिव शून्यमरण्यं वयमिव तनुतां गतानि तोयानि ।
 अस्माकमिवोच्छ्वासा दिवसा दीर्घाश्च तप्ताश्च ॥ ३१ ॥

783
 T. 476
 P. 169a
 (भवभूतेः)

लीनेव प्रतिबिम्बितेव लिखितेवोत्कीर्णरूपेव च
 प्रत्युप्सेव च वज्रलेपघटितेवान्तर्निखातेव च ।
 सा नश्चेतसि कीलितेव विशिखैश्चेतोभुवः पञ्चभिश्च
 चिन्तासंततितन्तुजालनिबिडस्यूतेष्व लम्बा प्रिया ॥ ३२ ॥

↑ N. 23a
 ↑ K. 57b

784
 T. 477
 P. 167b

नेत्रेन्दीवरिणी मुखाम्बुरुहिणी भ्रूवल्लिकलोलिनी
 बाहुद्वन्द्वमृणालिनी यदि वधूर्वापी पुनः सा भवेत् ।
 तल्लावण्यजलावगाहनजडैरङ्गैरनङ्गानल-
 ज्वालाजालमुचस्त्यजेयमसमाः प्राणच्छिदो वेदनाः ॥ ३३ ॥

779 ○ Vid. 1.22; Smk. 43.22 (राजशेखरस्य); Srb. p. 282.143; Sab. 36b (राजशेखरस्य). 780 — ^b) K धीयन्ते. — ^c) S1. 2 °वियोगात्तव; S3 °वयोगोचर-. 781 — ^c) S3 स्ववत्स्वेद-. — ^c) K °क्रीडामलकरमणि°; S क्रीडासरलधवल-; S3 श्रेणिसुभगं. 782 ○ Sbh. 1701. — ^b) सलिलानि. 783 ○ Māl. 5.10; Daś. ad 4.20 (मालतीमाधवे); Skb. 2.258; 4.108; ŚB. 2.387; 3.58, 3.313; Shv. C. 324; Srb. p. 281.105; Kvv. p. 58; Amd. 749. 784 — ^b) P वधूर्वापी. — ^c) P °गाहलहरैर्. — ^d) P °स्त्यजेयमधुना मर्मच्छिदो.

प्रहर्ता कानङ्गः स च कुसुमधन्वाल्पविशिखश्

चलं सूक्ष्मं लक्ष्यं व्यवहितममूर्तं क च मनः ।

इतीमामुद्भूतां स्फुटमनुपपत्तिं मनसि मे

रुजामाविर्भावादनुभवविरोधः शमयति ॥ ३४ ॥

785
T. 478
S. 2.91.1
(मृगराजस्य)
P. 168a
(रन्तितथागतस्य)

वन्यतथागतस्य ॥

अन्तर्निबद्धगुरुमन्युपरंपराभिरिच्छोचितं किमपि वक्तुमशक्नुवत्याः ।

अव्यक्तहूंकृतिचलत्कुचमण्डलायास्तस्याः स्मरामि मुहुरर्धविलोकितानि ॥ ३५ ॥

(786)
T. 479

भ्रस्यद्विवक्षितमसंफलदक्षरार्थमुत्कम्पमानदशनच्छदमुच्छ्वसत्या ।

अद्य स्मरामि परिमृज्य पटाञ्चलेन नेत्रे तथा किमपि यत्पुनरुक्तमुक्तम् ॥ ३६ ॥

सोन्नोकस्य ॥

(787)
T. 480
S. 2.92.4
(सोन्नोकस्य)

दग्धप्ररूढमदनद्रुममञ्जरीति लावण्यपङ्कपटलोद्गतपद्मिनीति ।

शीतांशुबिम्बगालितामृतनिर्मितेति बालमबालहरिणाङ्गमुखीं स्मरामि ॥ ३७ ॥

788
T. 481

मधूद्गारस्मेरभ्रमरभरहूँकारमुखरं

शरं साक्षान्मीनध्वजविजयचापच्युतमिव ।

निलीयान्योन्यस्मिन्नुपरि सहकाराङ्कुरममी

समीक्षन्ते पक्षमान्तरतरलतारा विरहिणः ॥ ३८ ॥

(789)
T. 482

सा न चेन्मृगशावाक्षी किमन्यासां कथाव्ययः ।

कला न यदि शीतांशोरम्बरे कति तारकाः ॥ ३९ ॥

(790)
T. 483

उपरि घनं घनपटलं दूरे कान्ता तदेतदापतितम् ।

हिमवति दिव्यौषधयः क्रोधाविष्टः फणी शिरसि ॥ ४० ॥

791
T. 484

स्थगितं नवाम्बुवाहैरुत्तानास्यो विलोकयन् व्योम ।

संक्रमयतीव पथिकस्तज्जलनिवहं स्वलोचनयोः ॥ ४१ ॥ ↑ K. 58a

792
T. 485

जयीकस्य ॥

785 — ^a) N क (स). S कुसुमचापो (S₃ बाणो) ल्य-. — ^b) T₁ KP लक्ष्मं. S₁ क (क). P न नः । — ^c) K om वन्यं. S₃ om. 786 — ^a) K 'निविद्ध'. 787 — ^a) S भ्रस्यद्. S 'क्षितमपस्वलद'. — ^b) S 'च्छ्वसत्या'. — ^c) S₁ पटाञ्चलेन. — ^e) K सोन्नोकी (? for 'कस्यैतौ'). 788 — ^a) T₁ बालाक्ष'. 789 — ^a) K विरहिताः. 791 ○ This is not the Bhartṛhari stanza (Bh. 87) with the same beginning. Skb. 3.87; ŚB. 2.308; KHA. 545; SK. 3.322; Mud. 1.22 (in Prakrit).

(793)
T. 486

ते जङ्घे जघनं च तत्तदुदरं तौ च स्तनौ तस्मिन्
सूक्तिः सा च तदीक्षणोत्पलयुगं धम्मिल्लभारः स च ।
लावण्यामृतबिन्दुवर्षि वदनं तच्चैवमेणीदृशस्
तस्यास्तद्वयमेकमेवमसकृद्ध्ययन्त एवास्महे ॥ ४२ ॥
नरसिंहस्य ॥

(794)
T. 487

यदि शशधरस्त्वद्वक्त्रेण प्रसह्य तिरस्कृतस्
तदयमदयो मह्यं मुग्धे किमेवमसूयति ।
यदमृतरसासारसुद्धिर्धिनोत्यखिलं जगज्
ज्वलयति तु मामेभिर्वह्निच्छटाकटुभिः करैः ॥ ४३ ॥
T. परमेश्वरस्य ॥

(795)
T. 488
P. 119b

लीलाताण्डवितभ्रुवः स्मितसुधाप्रस्यन्दभाजो दलन्-
नीलाब्जद्युतिनिर्भरा दरवलत्पक्ष्मावलीचारवः ।
प्राप्तास्तस्य वियोगिनः स्मृतिपथं खेदं समातन्वते
प्रेमार्द्राः सुदृशो विकुञ्चनततिप्रेङ्खत्कटाक्षा दृशः ॥ ४४ ॥

(796)
T. 489

विस्फाराग्रास्तरलतरलैरंशुभिर्विस्फुरन्तस्
तासां तासां नयनमसकृन्नैपुणाद्वञ्चयित्वा ।
मुक्तास्तन्व्या ममृणपरुषास्ते कटाक्षक्षुरप्राश्
च्छिन्नं छिन्नं हृदयमदयैश्छिद्यतेऽद्यापि यैर्मे ॥ ४५ ॥
T. [पर] मेश्वरस्य ॥

(797)
T. 490

श्यामां श्यामलिमानमानयत भोः सान्द्रैर्मसीकूर्चकैस्
तच्च मन्त्रमथ प्रयुज्य हरत श्वेतोत्पलानां स्मितम् ।
चन्द्रं चूर्णयत क्षणाच्च कणशः कृत्वा शिलापट्टके
येन द्रष्टुमहं क्षमे दश दिशस्तद्वक्त्रमुद्राङ्किताः ॥ ४६ ॥

794 — ^a) K जनयति तु मान्मभिर्. — ^e) K om. 795 P pratika
only = लीलाताण्डवितेत्यादि. cf. 468. 796 — ^b) K तासां भासां. — ^e) T ** मेश्वरस्य;
K om. The stanzas after this to 802 are Rājasekhara's. 797 O Vid. 3.1;
Shv. C. 452; Kpk. 276; Kpd. p. 243; Amd. 183, 416; KHA. 3.404.

तस्मिन् पञ्चशरे स्मरे भगवता भर्गेण भस्मीकृते
 जानाम्यक्षयसायकं कमलभूः कामान्तरं निर्भमे ।
 यस्यामीभिरितस्ततश्च विशिखैरापुङ्खमभ्रात्मभिर्
 जातं मे विदलत्कदम्बमुकुलस्पष्टोपमानं मनः ॥ ४७ ॥

(798)
 T. 491
 P. 168a
 (राजशेखरस्य)

सूतिर्दुग्धसमुद्रतो भगवतः श्रीकौस्तुभे † सोदरे
 सौहार्दं कुमुदाकरेषु किरणाः पीयूषधाराकिरः ।
 स्पर्धा ते वदनाम्बुजैर्मृगदृशां तत्स्थानुचूडामणे
 हंहो चन्द्र कथं निषिञ्चसि मयि ज्वालासुचो वेदनाः ॥ ४८ ॥

† K. 58b

799
 T. 492
 S. 2.102.3
 (कस्यचित्)
 P. 167b

अयि पिबत चकोराः कृत्स्नमुन्नामिकण्ठक्रमसरलितचञ्चच्चञ्चवश्चन्द्रिकाम्भः ।
 विरहविधुरितानां जीवितत्राणहेतोर्भवति हरिणलक्ष्मा येन तेजोदरिद्रः ॥ ४९ ॥
 N. राजशेखरस्यैतौ ॥

800
 T. 493

शीतांशुर्विषसोदरः फणभृतां लीलास्पदं चन्दनं
 हाराः क्षारपयोभुवः प्रियसुहृत्पङ्केरुहं भास्वतः ।
 इत्येषां किमिवास्तु हन्त मदनज्योतिर्विधाताय यद्
 बाह्याकारपरिभ्रमेण तु वयं तत्त्वत्यजो वञ्चिताः ॥ ५० ॥

(801)
 T. 494

व्यजनमरुतः श्वासश्रेणीमिमामुपचिन्वते
 मलयजरसो धाराबाष्पं प्रपञ्चयितुं प्रभुः ।
 कुसुमशयनं कामास्त्राणां करोति सहायतां
 द्विगुणगरिमा मारोन्माथः कथं नु विरंस्यति ॥ ५१ ॥
 राजशेखरस्यैते ॥

(802)
 T. 495
 P. 168a

798 — ^a) P अस्मिन्. KP om. स्मरे. — ^b) T₁K om. साय°. ○ Vid. 2.1; Srb. p. 280.98. 799 — ^a) P सूति त्वं च. S श्रीकौस्तुभौ. T₁ lac; T₂S सोदरौ. — ^b) T कुमुदाकरे च; P कुसुमाकरेषु. P °धारासुचः l. — ^c) P तद्भ्रमचूडा°. — ^d) SP कथं नु(P न)मुंचसि. P करज्वाला°. ○ Vid. 3.13; Sab. B. 2a (राजशेखरस्य); Srb. p. 282.148. 800 — ^a) T अपि. — ^e) N only, as preceding and succeeding Rājasekhara stanzas are om. in N. ○ Vid. 3.15; Bāl. 5.73; Srb. p. 303.127; ŚB. 4.697 Vkj. 2.10. 801 — ^e) K °मदनज्योति°. ○ Vid. 3.19; Srb. p. 281.118; Śp. 801. 802 — ^b) P मलयजरजो. P मुहुः l. — ^d) P न (नु). — ^e) K गजशेखरी. The reference to Rājasekhara covers 797–802. ○ Vid. 3.20; Srb. p. 276.47.

(803)
T. 496
P. 168b

हारो जलार्द्रशयनं नलिनीदलानि प्रालेयशीकरमुचस्तुहिनाद्रिवाताः ।
यस्येन्धनानि सरसान्यपि चन्दनानि निर्वाणमेष्यति कथं स मनोभवाग्निः ॥५२॥

(804)
T. 497

मन्दादरः कुसुमपत्रिषु पेलवेषु नूनं बिभर्ति मदनः पवनास्त्रमद्य ।
हारप्रकाण्डसरलाः कथमन्यथामी श्वासाः प्रवर्तितदुकूलदशाः सरन्ति ॥ ५३ ॥

(805)
T. 498
P. 168b

अकृतप्रेमैव वरं न पुनः संजातविघटितप्रेमा ।
उद्धृतनयनस्ताम्यति यथा हि न तथेह जातान्धः ॥ ५४ ॥

(806)
T. 499
S. 2.95.3
(कालिदासस्य)
P. 169b

स्वप्न प्रसीद भगवन् पुनरेकवारं संदर्शय प्रियतमां क्षणमात्रमेव ।
दृष्टा सती निबिडबाहुनिबन्धलग्नं तत्रैव मां नयति सा यदि वा न याति ॥५५॥^{↑K.59a}

॥ इति विरहिव्रज्या ॥ २३ ॥

॥ ततोऽस्तौव्रज्या ॥ २४ ॥

807
T. 500
S. 2.14.1
P. 149b

दृष्टिं हे प्रतिवेशिनि क्षणमिहाप्यस्मद्रूहे दास्यसि
प्रायो नैव शिशोः पिताद्य विरसाः कौपीरपः पास्यति ।
एकाकिन्यपि यामि तद्वरमितः श्रोतस्तमालाकुलं
नीरन्ध्राः स्तनमालिखन्तु जठरच्छेदा नलग्नन्थयः ॥ १ ॥
विद्यायाः ॥

808
T. 501

तेषां गोपवधूविलाससुहृदां राधारहःसाक्षिणां
क्षेमं भद्र कलिन्दराजतनयातीरे लतावेश्मनाम् ।
विच्छिन्ने स्मरतल्पकल्पनविधिच्छेदोपयोगेऽधुना
ते जाने जरठीभवन्ति विगलन्नीलत्विषः पल्लवाः ॥ २ ॥
K. विद्यायाः ॥

803 ○ Amś. 134; Sbh. 1087 (बाणकवेः); Auc. ad 14 (भट्टबाणस्य); Srb. p. 250.15; BIS. 7385 (3349). 804 — °) T °शरलाः. ○ Vid. 2.3; Srb. p. 279.56. 805 ○ Sbh. 1389 (रविगुप्तस्य); cf. Bps. 137. 806 — °) Ss क्षणमेकवारं. — °) S2.3 दृष्ट्वा. 807 — °) K क्षणमिमां; P क्षणमहो. — °) SP प्रायेणास्य. SP पिता न. P कोपीनसः यास्यति. — °) S सत्वरमितः; P सद्वरमितः. — °) S तनु- (स्तन-); KS जरठच्छेदा. ○ Śp. 3769 (विज्जकायाः); Srb. p. 353.43; Smk. 87.7 (विज्जकायाः); Sd ad. 4.8; Daś. ad. 2.20; Skb. 1.118; ŚB. 2.222, 3.382, 4.561; Aś. ad. 8.1; At. p. 62; Sab. 3.9; Kvv. p. 62; KHA. 708 (beginning only) Amd. 96. 808 K has this stanza after 815. — °) K ते जाते. — °) T om. ○ Dhv. ad. 2.6.

सिकतिलतलाः सान्द्रच्छायास्तटान्तविलम्बिनः

शिशिरमस्तां लीलावासाः कणजलरङ्गवः ।

अविनयवतीनिर्विच्छेदस्मरव्ययदायिनः

कथय मुरले केनामी ते कृता निचुलद्रुमाः ॥ ३ ॥

809

T. 502

S. 2.12.1

(विद्यायाः)

P. 150a

पान्थ खैरगतिं विहाय झटिति प्रस्थानमारभ्यताम्

अत्यन्तं करिसूकराहिगवयैर्भीमं पुरः काननम् ।

चण्डांशोरपि रश्मयः प्रतिदिशं म्लानास्त्वमेको युवा

स्थानं नास्ति गृहे ममापि भवतो बालाहमेकाकिनी ॥ ४ ॥

810

T. 503

S. 2.15.5

P. 150a

विटपिनि शिशिरच्छाये क्षणमिह विश्रम्य गम्यतां पथिकाः ।

अतरुवारिरतः परमसमशिलादुर्गमो मार्गः ॥ ५ ॥

811

T. 504

P. 150a

अम्बा शेतेऽत्र वृद्धा परिणतवयसामग्रणीरत्र तातो

निःशेषागारकर्मश्रमशितिलतनुः कुम्भदासी तथेह ।

↑ N. 23b

अस्मिन्यापाहमेका कतिपयदिवसप्रोषितप्राणनाथा,

पान्थायेत्थं युवत्या कथितमभिमतं व्याहृतिव्याजपूर्वम् ॥ ६ ॥

812

T. 505

S. 2.15.3

(भट्टस्य)

P. 150a

स्मरविवशया किञ्चिन्मिथ्यानिषेधमनोज्ञया

दिशि दिशि भयाद्भूयोभूयः प्रवर्तितनेत्रया ।

कुवलयदृशा शून्ये दैवादतर्कितलब्धया

निभृतनिभृतं ये चुम्ब्यन्ते त एव विदुः सुखम् ॥ ७ ॥

(813)

T. 506

व्यपेतव्याहारं गतविविधशिल्पव्यतिकरं

करस्पर्शारम्भप्रगलितदुकूलान्तशयनम् ।

814

T. 507

809 — ^a) Ss °छायातटा°. — ^b) Ss नीलावासाः; P लीलावासा. — ^c) P °सरोत्सव-
— ^d) S1 भुवने; P सुरते (मुरले). 810 — ^b) S1 °शूकरो; S2.3 °शूकरा. P पुनः
(पुरः). ° S1p. 3.61. 811 — ^b) P विश्राम्य. K पथिकः; P पथिक. — ^{cd}) P om.
°परमसम°. 812 — ^b) S गर्भदासी तथात्र 1. — ^c) S1 (var.) यस्मिन्. ° Sbh. 2247
(रुद्रस्य); Smk. 87.12 (रुद्रस्य); Rasg. P. 262; Citkh. p. 32; Dhv. ad 2.24;
JSV. 227.1. 813 — ^b) T तथा भूयो. — ^d) T lac; K चम्पन्ते. K त्रिपुः सुषौ ॥
814 — ^a) T °व्यापारं. — ^b) K °युग- (°प्रग-). — ^d) T1 °सूत्राण्योः. T क्षणिकमिह.
— ^e) T * *श्वरस्य; K योगेश्वरी. ° Smk. 87.10; Skb. 5.276a अपेत-; ŚB. 3.178,
3.235, 3.308; 4.453, 4.514.

मुहुर्बद्धोत्कम्पं दिशि दिशि मुहुःप्रेषितदृशोर्
अहल्यासुत्राण्योः क्षणिकमिव तत्संगतमभूत् ॥ ८ ॥
योगेश्वरस्य ॥

↑ K. 59b

815
T. 508
S. 2.12.3

यः कौमारहरः स एव च वरस्ताश्चन्द्रगर्भा निशाः
प्रोन्मीलन्नवमालतीसुरभयस्ते ते च विन्ध्यानिलाः ।
सा चैवास्मि तथापि धैर्यसुरतव्यापारलीलभृतां
किं मे रोधसि वेतसीवनभुवां चेतः समुत्कण्ठते ॥ ९ ॥

816
T. 509
P. 152a

क प्रस्थितासि करभोरु घने निशीथे, प्राणाधिको वसति यत्र जनः प्रियो मे ।
एकाकिनी वद कथं न बिभेषि बाले, नन्वस्ति पुङ्खितशरो मदनः सहायः ॥१०॥

817
T. 510

उदेति यस्यां न निशाकरो रिपुस्तिथिर्नु का पुण्यवतीभिराप्यते ।
इतीव दुष्ट्या परिदेविते मुहुः कुहूकुहूरित्यलमाह कोकिलः ॥ ११ ॥

818
T. 511
S. 2.14.5

मातर्गोहिनि यद्ययं हतशुकः संवर्धनीयो मया
लौहं पञ्जरमस्य दुर्नयवतो गाढं तदा कारय ।
अद्यैनं बदरीनिकुञ्जकुहरे लीनं प्रचण्डोरगे
कर्षन्त्या मम तावदङ्गलिखनैरेवापदेषागता ॥ १२ ॥

819
T. 512
P. 154a

ध्वस्तं केन विलेपनं कुचयुगे केनाञ्जनं नेत्रयो
रागः केन तवाधरे प्रमथितः केशेषु केन स्रजः ।
तेनाशेषजनौघकल्मषमुषा नीलाब्जभासा सखि,
किं कृष्णेन, न यामुनेन पयसा कृष्णानुरागस्तव ॥ १३ ॥

815 — ^a) TS हि (च). — ^b) TK °न्नवमाधवी. — ^c) T₁ वैर्य-; T₂ S जौर्य- (धैर्य-).
— ^d) S रेवारोधसि. ○ Śp. 3768 (शीलाभट्टारिकायाः); Smk. 87.9 (शिलाभट्टारिकायाः);
Srb. p. 353.42; Kpk. 1; Kpd. p. 9; Sd. ad 1.2; As. ad 42, 85; Ak. p. 336;
Sab. 3.5; Shv. D. 25b. 78 (शीलायाः); PG. 382; Bps. 82; Amd. 855. 816
K has 808 before this, perhaps to understand 815 as Vidyā's. — ^e)
P प्राणाधिपो. — ^f) K बिभेषि काले. ○ Amś. 71; Sbh. 1946 (अमरकस्य); Śp. 3610
(गोविन्दस्वामिनो विकटनितम्बायाश्च); Srb. p. 298.14; Vetālp. (ed. Uhle) p. 27;
Skb. 2.354; ŚB. 2.287, 3.363, 4.475, 4.545, 4.843; Sab 3.63, 21b; Ssm.
453; BIS. 1991 (774); SK. 5.169; Bps. 73. 817 — ^g) T₂ दुष्टा-; K दुल्या.
K षनिदोविते मूहु. 818 — ^h) S अंब (S₁ अघ) श्वश्रु यदि त्वया. S तदा (मया). — ⁱ)
T लोहं. S₂. 3 दुर्णय- S गाढान्तरं. — ^j) S संलीनमन्विष्यती. — ^k) S दष्टा यत्र भुजङ्गमेन
तदतिश्रेयः किमेभिः क्षतैः K °दंगनिखनैर्. 819 P has ab only. — ^l) K °कल्मषमुषा.

आकृष्यादावमन्दग्रहमलकचयं वक्त्रमासज्य वक्त्रे

(820)
T. 513
P. 154a

कण्ठे लग्नः सुकण्ठः पुनरपि कुचयोर्दत्तगाढाङ्गसङ्गः ।

बद्धासक्तिर्नितम्बे पतति चरणयोर्यः स तादृक् प्रियो मे,

↑ K. 60a

बाले लज्जा प्रणष्टा, न हि न हि कुटिले चोलकः किं त्रपाकृत् ॥ १४ ॥

आमोदिना समधुना परिधूसरेण सव्याकुलभ्रमवता पतता पुरस्तात् ।

821
T. 514

आयासितास्मि सखि तेन दिवावसाने, मत्तेन किं प्रणयिना, न हि केसरेण ॥ १५ ॥

पान्थे पद्मसरोऽन्तशाद्वलभुवि न्यस्याञ्चलं शायिनि

822
T. 515

त्वं श्रान्तास्यवहं च वर्त्म वसतिग्रामो न वेलाप्यगात् ।

उत्तानद्विगुणासमञ्जसमिलज्जानूदरास्तांशुक-

स्तोकोन्मीलदसञ्जितोरु वयमप्येकाकिनः किं न्विदम् ॥ १६ ॥

वल्लुणस्य ॥

इन्दुर्यत्र न निन्द्यते न मधुरं दूतीवचः श्रूयते

823
T. 516
P. 154a

नालापा निपतन्ति बाष्पकलुषा नोपैति कार्यं तनुः ।

स्वाधीनामनुकूलिनीं स्वगृहिणीमालिङ्ग्य यत्सुप्यते

तत्किं प्रेम गृहाश्रमव्रतमिदं कष्टं समाचर्यते ॥ १७ ॥

लक्ष्मीधरस्य ॥

प्रणयविशदां वक्त्रे दृष्टिं ददाति विशङ्किता

(824)
T. 517
P. 154b

घटयति घनं कण्ठाश्लेषं सकम्पपयोधरा ।

वदति बहुशो गच्छामीति प्रयत्नधृताप्यहो

रमयतितरां संकेतस्था तथापि हि कामिनी ॥ १८ ॥

श्रीहर्षस्य ॥

820 — ^a) P आकृष्यादार- K °ग्रहसकल- P वक्त्रमासज्य चारु- — ^b) P °र्थत्तु गाढानुमंदः । — ^c) P बद्धा शक्तिर्- P प्रिया मे- — ^d) T1P लोचकः. ○ Sbh. 1164; As. p. 110; Cit. p. 72. 821 — ^a) T केशरेण. 822 — ^a) T सन्नसरो°. T शाद्वल°. — ^d) N °दशजि°; T1°दमजि°; K °दगजि. 823 — ^a) T विद्यते- — ^b) P वपुः । — ^c) K °मालिख्य- — ^e) K धरणीधरस्य. ○ Sbh. 2398; Śp. 3782; Smk. 75.4; Srb. p. 353.49; Skb. 5.192; ŚB. 3.397; Sab. 4.148; SK. 5.298; Ssm. 937. 824 — ^a) TK विषदां- — ^d) P सा संकेते. ○ Rat. 3.9; Sbh. 2058 (श्रीहर्षदेवस्य); Daś. ad 1.38 (रत्नावल्यां); Smk. 70.10 (अमरकस्य); Nāt. ad 53 (रत्नावल्यां).

825
T. 518

दुर्दिननिशीथपवने निःसंचारासु नगरवीथीषु ।
पत्यौ विदेशयाते परं सुखं जघनचपलायाः ॥ १९ ॥

826
T. 519
P. 154b
N. *lm.* 24a

मार्गे पङ्क्तिनि तोयदान्धतमसे निःशब्दसंचारकं
गन्तव्या दयितस्य मेऽद्य वसतिर्मुग्धेति कृत्वा मतिम् ।
आजानूद्धृतनूपुरा करतलेनाच्छाद्य नेत्रे भृशं
कृच्छ्रालब्धपदस्थितिः स्वभवने पन्थानमभ्यस्यति ॥ २० ॥

827
T. 520

बिभ्रणार्द्रनखक्षतानि जघने नान्यत्र गात्रे भयान्
नेत्रे चुम्बनपाटले च दधती निद्रालसे निव्रणे ।
स्वं संकेतमदूरमेव कमितुर्भ्रूसंज्ञया † शंसती † K. 60b
सिद्धिं याति विटैककल्पलतिका रण्डा न पुण्यैर्विना ॥ २१ ॥

828
T. 521
P. 154b

अद्य स्वां जननीमकारणरुषा प्रातः सुदूरं गतां
प्रत्यानेतुमितो गतो गृहपतिः श्रुत्वैव मध्यंदिने । † N. 24a
पङ्क्तुत्वेन शरीरजर्जरतया प्रायः स लक्ष्याकृतिर्
दृष्टोऽसौ भवता न किं पथिक हे स्थित्वा क्षणं कथ्यताम् ॥ २२ ॥

829
T. 522
S. 2.62.5

वस्त्रप्रोतदुरन्तनूपुरमुखाः संयम्य नीवीमणीन्
उद्राढांशुकपल्लवेन निभृतं दत्ताभिसारक्रमाः ।
एताः कुन्तलमल्लिकापरिमलव्यालोलभृङ्गावली-
शंकारैर्विकलीकृताः पथि बत व्यक्तं कुरङ्गीदृशः ॥ २३ ॥

830
T. 523
S. 2.61.1

पतिर्दुर्वचोऽयं विधुरमलिनो वर्त्म विषमं
जनश्छिद्रान्वेषी प्रणयिवचनं दुःपरिहरम् ।

825 ○ Often cited as an example of Jaghanacapalā metre. Sbh. 1937; Srb. p. 352.4; Shv. D 24a. 65; Pv. 4.48 (309) (जघनचपलायाः); Śp. 3767; Pad. p. 52.36 (जघनचपलायाः); Ssm. 409; BIS. 2863 (1191); Pañc. ed. Koseg. 1.189, 3.206, ed. orn. 1.139, ed. Bomb. 4.53. 826 — ^a) P पङ्क्ति- — ^b) P मेत्य ... मुग्धेभिहृत्वा. — ^c) P नेत्रे दृशः. — ^d) P *मभ्यस्यते. ○ Sbh. 1948; Śp. 3614; Smk. 71.2; Srb. p. 357.32; Sab. 3.73, 4.148; Ssm. 454; SK. 5.170. 827 — ^b) T₂ निश्चले. — ^c) K *दूरसेवक-. ○ Sbh. 2373 (? भट्टवृद्धेः). 828 P *ab* only. (*c* on marg., recent addition) rest presumably lost with fol. 155. — ^c) T₂ सुलक्ष्या. 830 — ^a) S₁ *मनिलो. S दुष्परिहरम् ।

अतः काचित्तन्वी रतिविहितसंकेतगतये
गृहाद्वारंवारं निरसरदथ प्राविशदथ ॥ २४ ॥

उदेष्यत्पीयूषद्युतिरुचिकणाद्राः शशिमणि-
स्थलीनां पन्थानो घनचरणलक्षालिपिभृतः ।
चकोरैरुडुनैर्ज्ञेयि कृतशङ्काः प्रतिपदं
पराञ्चः संचारानविनयवतीनां विवृणुते ॥ २५ ॥

831
T. 524

मलयजपङ्कलिस्तनवो नवहारलताविभूषिताः
सिततरदन्तपत्रकृतवक्त्ररुचो रुचिरामलांशुकाः ।
शशभृति विततधाम्नि धवल्यति धरामविभाव्यतां गताः ↑ T. 70b
प्रियवसतिं व्रजन्ति सुखमेव निरस्तभियोऽभिसारिकाः ॥ २६ ॥
बाणस्य ॥

832
T. 525
S. 2.65.2

निशान्धकारे विहिताभिसाराः सखीः शपन्तीह नितान्तमुग्धा ।
पथि स्वलन्ती बत वारिधारामालिङ्गितुं वाञ्छति वारिदानाम् ॥ २७ ॥
पुरुषोत्तमस्य ॥

(833)

कृत्वा नूपुरमूकतां चरणयोः संयम्य नीवीमणीन्
उद्दामध्वनिपिण्डितान् परिजने किञ्चिच्च निद्रायिते ।
कस्मै कुप्यसि यावदस्मि ↑ चलिता तावद्विधिप्रेरितः ↑ K. 61a
काश्मीरीकुचकुम्भसंभ्रमहरः शीतांशुरभ्युद्यतः ॥ २८ ॥

834
S. 2.85.4

उरसि निहितस्तारो हारः कृता जघने घने
कलकलवती काञ्ची पादौ रणन्मणिनूपुरौ ।

835
S. 2.62.3
(अमरोः)

831 N interchanges this with next. — ^d) T₂ पराचः. T₂ विवृणुते. ○ Anr. 7.90. 832 — ^c) N om. गताः. T₁ ends. — ^d) T₂ प्रयांति (व्रजंति). S₃ सुखमेव मिथो निरस्त- (hyp.). ○ Vām. ad 4.3.10; Ak. p. 396; As. ad 71; Srb. p. 299.23; Kpd. ad 10.48. 834 — ^b) S ध्वनिपिण्डिता°. S₁ var. निद्रायते ।; S₂. 3 निद्रायति ।. — ^c) S₁. 3 तस्मिन्कुप्यति. — ^d) S₁ विभ्रमहरः; S₂ विभ्रमहतः; S₃ विभ्रमकरः. S °भ्युद्यतः ॥. ○ Smk. 70.13 (काश्मीरीबिल्हणस्य); Kvv. p. 5; Slp. 1.36; Smv. 16.1. 835 — ^c) S₃ त्वमाहतः. S₁. 2 °तिण्डिमा. — ^d) S₂. 3 त्रासोत्कंपं. ○ Amś. 31; Sbh. 1947 (अर्गटस्य); Śp. 3613 (अर्गटस्य); Srb. p. 298.17; Daś. ad 2.27 (अमरुशतके); KHA. 718; BIS. 1316 (501) Sab. 3.78 (22a).

प्रियमभिसरस्येवं मुग्धे समाहतडिण्डिमा
किमिदमपरं त्रासोत्कम्पा दिशो मुहुरीक्षसे ॥ २९ ॥
देवगुप्तस्य ॥

836

अनुमतमिवानेतुं जोषं तमीतमसां कुलं
दिशि दिशि दृशो विन्यस्यन्त्यः श्रियाङ्कुरिताञ्जनाः ।
मदनहुतभुग्धूमच्छायैः पटैरसितैर्वृताः
प्रययुररसद्भूपैरङ्गैः प्रियानभिसारिकाः ॥ ३० ॥
भट्टशिवस्वामिनः ॥
॥ इत्यसतीव्रज्या ॥ २४ ॥

॥ ततो दूतीकोपालम्भव्रज्या ॥ २५ ॥

837
S. 2.113.1
(सुविभोक्तस्य)

निःशेषच्युतचन्दनः स्तनतटो निर्यातरागोऽधरो
नेत्रे दूरमनञ्जने जललवप्रस्यन्दिनी ते तनुः ।
आशाच्छेदिनि दूति बान्धवजनस्याज्ञातपीडागमे
वार्षीं स्नातुमितो गतासि न पुनस्तस्याधमस्यान्तिकम् ॥ १ ॥

838
S. 2.113.5

किं त्वं निगूहसे दूति स्तनौ वक्त्रं च पाणिना ।
सव्रणा एव शोभन्ते शूराधरपयोधराः ॥ २ ॥

839
S. 2.113.4
(भिक्षोः)

साधु दूति पुनः साधु कर्तव्यं किमतः परम् ।
यन्मदर्थे विलम्बासि दन्तैरपि नखैरपि ॥ ३ ॥

840
S. 2.113.3
(भिक्षोः)

विहारः कण्ठदेशस्ते काषाये तव लोचने ।
अधरौ वीतरागौ ते दूति प्रव्रजितासि किम् ॥ ४ ॥

836 — ^c) K मथनः. ○ Kap. 14.3. — ^a) पोषं. Vrajyā 25 : K heading: दूतीकोपालम्भव्रज्या वक्ष्येते ॥. 837 — ^a) KS ^०चन्दनं. K स्तनतटे; S स्तनतटं. S निर्मुष्टं. — ^b) S पुलकिता तन्वी तथे(S३ वे)यं तनुः. — ^c) S मिथ्यावादिनि दूति. ○ Sp. 3508; Sbh. 1423; Srb. p. 293.7; Smk. 48.2; Pad. p. 54.11 (अमरकस्य); Ssm. 495; Kvv. p. 37; KHA. 27; Skb. 4.236; ŚB. 2.349; Kpk. 2; Kpd. p. 12; Sd. ad 2.16; BIS. 3777 (1617); Aś. p. 9 (ad 3.1); Bps. 54; Cit p. 2; Amd. 99, 946. 838 — ^a) K ^०स्तवाधरः; S वीराधरः. ○ Sbh. 1428; Srb. p. 293.3; Pad. p. 54.10; Ssm. 498; Sab. 4.103. 839 — ^c) S विरुगासि. ○ SK. 5.339. 840 S order *cbad*. — ^b) S कषाये. — ^c) S अधरो वीतरागस्ते. ○ Sbh. 1426.

दूति किं तेन पापेन शास्त्रातिक्रमकारिणा ।

841
P. 156a

पञ्च पञ्चनखा भक्ष्याः षष्ठी त्वं येन खादिता ॥ ५ ॥

नायातः सामदानाभ्यामिति भेदेऽपि दर्शिते ।

842
P. 156a

साधु यद्दुर्विनीतस्य त्वया दण्डो निपातितः ॥ ६ ॥

अनेन वीतरागेण बुद्धेनेवाधरेण ते † ।

† N. 24b

843
P. 156a

दूति निर्व्याजमाख्याता सर्ववस्तुषु शून्यता ॥ ७ ॥

पार्श्वाभ्यां सप्रहाराभ्यामधरे व्रणखण्डिते ।

† K. 61b

844
P. 156a

दूति संग्रामयोग्यासि न योग्या दूतकर्मणि ॥ ८ ॥

त्वया दूति कृतं कर्म यत्तदन्येन दुष्करम् ।

845
P. 156a

शरणागतविध्वंसी छिद्रान्वेषी निपातितः ॥ ९ ॥

क्षामा तनुर्गतिः खिन्ना नेत्रे व्यालोलतारके ।

846
P. 156a

वागस्पष्टा श्लथं वासो दूति त्वं ज्वरितासि किम् ॥ १० ॥

रजन्यामन्यस्यां सुरतपरिवर्तादनुचितं

847
P. 156a

मदीयं यद्वासः कथमपि हृतं तेन सुहृदा ।

त्वया प्रीत्यानीतं खनिवसनदानात्पुनरिदं

कुतस्त्वादृग्दूति स्वलितशमनोपायनिपुणा ॥ ११ ॥

नायातो यदि तादृशं स शपथं कृत्वापि दूति प्रियम्

848
P. 156b

तत्किं कोपनया त्वया स्वदशनैरग्राधरः खण्डितः ।

स्वेदाम्भःकणदायि वेपनमिदं त्यक्त्वा भज स्वस्थतां

को लोकस्य सखि स्वभावकुटिलस्यान्तर्गतं ज्ञास्यति ॥ १२ ॥

841 ○ Sbh. 1429. 842 — ^a) P नायाते. — ^b) K दलिते. ○ Sbh. 1425. 843 ○ Smk. 48.1; Sbh. 1427. 844 — ^b) P इति भेदेऽपि दर्शितः. — ^a) P °योग्योऽसि न योग्ये. ○ Śp. 3505; Sbh. 1430; Sab. 4.104 (वररुचे:). 846 — ^a) P क्षामभिन्नगतिः. — ^c) P रागस्पष्टा. ○ Sbh. 1433. 847 — ^b) P मद्वासः. P कृतं. — ^c) P सुरसदानात्पुलकितं. — ^d) K °ग्दूती. K स्वलति. ○ Smk. 48.7; Śp. 3509 (बीजाकरस्य); Sbh. 1437 (बीजकस्य); Ssm. 497; Sab. 3.48 (बीजांकुरस्य); SG. 646. 848 — ^c) P भज सुष्ठुतां. — ^d) P का (को). ○ Smk. 48.6 (डिबोकस्य); Sbh. 1438.

849
P. 156b

रोमाञ्चं वहसि श्वसिष्यविरतं ध्यानं किमप्याश्रिता
दृष्टिस्ते भ्रमति प्रकम्पचपले व्यक्तं च ते शीतकृतम् ।
तं लब्ध्वा खलु बन्धकीव सुरतव्यापारदक्षं जनं
किं दूति ज्वरितासि पापमथवा स्पृष्ट्वा भवन्त्यापदः ॥ १३ ॥

850
P. 156b

श्वासः किं, त्वरिता गतिः, पुलकिता कस्मात्, प्रसाद्यागता,
वेणी भ्रश्यति, पादयोर्निपतनात्, क्षामा, किमित्युक्तिभिः ।
स्वेदार्द्रं मुखम्, आतपेन, गलिता नीवी, गमादागमाद्
दूति म्लानसरोरुहद्युतिमुषः स्वौष्ठस्य किं वक्ष्यसि ॥ १४ ॥

851
P. 156b

अधरेणोन्नतिभाजा भुजङ्गपरिपीडितेन ते दूति ।
संक्षोभितं मनो मे जलनिधिरिव मन्दरागेण ॥ १५ ॥

852
P. 157a

सद्भावोपगता समप्रणयिनी दाराः परस्येति वा
दूते रागपराभवः क्रियत इत्येतन्न मीमांसितम् ।
येनाम्भोरुहसंनिभस्य वदनस्यापाण्डुता ते कृता
दूति भ्रष्टगुणस्य तस्य निलयं स्वप्नेऽपि मा गाः पुनः ॥ १६ ॥

853
S. 2.113.2
(छित्तोक्तस्य)
P. 157a

स्वकार्यबुद्ध्यैव सदा मदर्थे दूति प्रवृत्तिं प्रतिपालयन्त्या । ↑ K. 62a
त्वया फलेनैव विभावितोऽयं मया सहाभिन्नशरीरवादः ॥ १७ ॥
वित्तोक्तस्य ॥

॥ इति दूतीकोपालम्भव्रज्या ॥ २५ ॥

॥ ततः प्रदीपव्रज्या ॥ २६ ॥

(854)

रुद्धे वायौ निषिद्धे तमसि शुभवशोन्मीलितालोकशक्तिः
कस्मान्निर्वाणलाभी न भवतु परमब्रह्मवद्दीक्ष्य दीपः ।

849 — ^a) P मुहु विश्वसिष्यविरतं. K ध्यानी. — ^b) P °चपला व्यक्तं च यच्छीत्कृतं.
— ^c) P तं लब्ध्वाश्मनवलकीव. ○ Sbh. 1439. 850 — ^a) K °तागता. — ^b) P
किमभ्युक्तिभिः. ○ Smk. 48.5 *acbd*. (शिलाभट्टारिकायाः); Sp. 3507 (शिलाभट्टारिकायाः);
Sbh. 1440 (शिलाभट्टारिकायाः); Sab. 3.47 (शिलाभट्टारिकायाः). 851 — ^a) P °माजो.
— ^b) P om. परि. P. °तेन तेन । ○ Smk. 48.3 (विशल्यस्य). 852 — ^a) P मम
(सम-). — ^b) K दूते वाल°; P दूति नान°. K °त्येतन्न. 853 — ^a) P स्वकीय- . — ^b)
S2 °पादयंला; S3 °पालयंला; P °पादयंभ्या. — ^c) S1 तित्तोक्तस्य; S2.3 छित्तोक्तस्य. Vrajyā
26 completely om. in N.

निद्राणस्त्रीनितम्बाम्बरहरणरणन्मेखलारावधावत्-
कन्दर्पानद्धबाणव्यतिकरतरलं कामिनं यामिनीषु ॥ १ ॥

अतिपीतां तमोराजीं तनीयान्सोढुमक्षमः ।

(855)

वमतीव शनैरेष प्रदीपः कज्जलच्छलात् ॥ २ ॥

S. 2.148.5

निर्वाणगोचरगतोऽपि मुहुः प्रदीपः किं वृत्तकं तरुणयोः सुरतावसाने ।
इत्येवमाकलयितुं सकलङ्गलज्जदुद्धीविकामिव ददाति रतिप्रदीपः ॥ ३ ॥

(856)

S. 2.148.2

बालां कृशाङ्गीं सुरतानभिज्ञां गाढं नवोढामुपगूढवन्तम् ।

(857)

विलोक्य जामातरमेष दीपो वातायने कम्पमुपैति भीतः ॥ ४ ॥

S. 2.148.3

॥ इति प्रदीपव्रज्या ॥ २६ ॥

॥ ततोऽपराह्व्रज्या ॥ २७ ॥

निद्रान्धानां दिनमणिकराः कान्तिमम्भोरुहाणाम्

(858)

उच्चित्यैते बहुगुणमिवाभिभ्रतः शोणिमानम् ।

चक्राङ्गाणामविरलजलैरार्द्रविश्लेषभाजां

वक्षःस्पर्शैरिव शिशिरतां यान्ति निर्वाप्यमाणाः ॥ १ ॥

दावास्त्रशक्तिरयमेति च शीतभावं

(859)

भास्वान् ज्वलन्ति हृदयानि च कोकयूनाम् ।

किं ब्रूमहेऽभ्युदयते च जगत्पिधानं

ध्वान्तं भवन्ति च विशुद्धदृशो दिवान्धाः ॥ २ ॥

उन्मुक्ताभिर्दिवसमधुना सर्वतस्ताभिरेव

(860)

स्वच्छायाभिर्निचुलितमिव प्रेक्ष्यते विश्वमेतत् ।

पर्यन्तेषु ज्वलति जलधौ रत्नसानौ च मध्ये

चित्राङ्गीयं रमयति तमःस्तोमदलीला धरित्री ॥ ३ ॥ ↑ K. 62b

855 — ^b) S तनीयान्वोढु-

856 — ^a) S मुहुर्निशायां-

^b) S किं चेष्टितं

— ^c) S सकलं कलाविद्-

857 — ^c) S1 जामातरमेव-

Vrajyā 27 : Completely

om. in N.

858 — ^c) K °विश्लेषिभाजं-

^d) K वक्षः-

859 — ^a) K

हवस्तु (?).

860 ○ Anr. 2.49; Smk. 69.5 (मुरारे:).

- (861) चूडारत्नैः स्फुरद्भिर्विषधरविवराण्युज्ज्वलान्युज्ज्वलानि
 प्रेक्ष्यन्ते चक्रवाकीमनसि निविशते सूर्यकान्तात्कृशानुः ।
 किं चामी शल्ययन्तस्तिमिरमुभयतो निर्भराहस्तमिस्रा-
 संघट्टोत्पिष्टसंध्याकणनिकरपरिस्पर्धिनो भान्ति दीपाः ॥ ४ ॥
- (862) पटुकटुकोष्मभिः कटकधातुरसस्य गिरेः
 कुहरकटाहकेषु रविधामभिरुत्कथतः ।
 उपरिभरादिवोत्सलितया छटया गगनं
 प्रतिनवसंध्यया सपदि संवलितं शुशुभे ॥ ५ ॥
- (863) अस्तं भास्वति लोकलोचनकललोके गते भर्तरि
 स्त्रीलोकोचितमाचरन्ति सुकृतं बह्वौ विलीय त्विषः ।
 अप्येतास्तु चिकीर्षयेव तपसां ताराक्षमाला दिशो
 मन्ये खञ्जनकण्ठकोमलतमःकृष्णाजिनं बिभ्रति ॥ ६ ॥
- (864) यावद्भास्करकेसरी प्रविततज्योतिस्सटाभासुरो
 हत्वा वासरवारणं वनदरीमस्ताचलस्यास्थितः ।
 तावत्संतमसाच्छभल्लपरिषत्संध्यास्रमापीयते
 कुम्भभ्रंशविकीर्णमौक्तिकरुचो राजन्यमूस्तारकाः ॥ ७ ॥
- (865) अस्तव्यस्तान्क्रमततगतीन् पत्रिमालातरङ्गान्
 वेणीदण्डानिव धृतवती मुक्तसंध्याङ्गरागा ।
 ध्वान्तम्लानांशुकपरिचयच्छन्नलावण्यशोच्या
 द्यौः प्रत्यग्रद्युमणिविरहाद्वान्तमक्ष्णोर्न याति ॥ ८ ॥
- (866) परावृत्ता गावस्तरुषु वयसां कूजति कुलं
 पिशाचीनां चेतः स्पृशति गृहकृत्यप्रवणता ।
 अयं नन्दी संध्यासमयकृतकृत्यव्यवसितिसु
 त्रिनेत्राभिप्रायप्रतिसदृशमुन्मार्ष्टि मुरजान् ॥ ९ ॥
 शितिकण्ठस्य ॥

861 — ^a) K 'परस्पर्धि'. ○ Anr. 2.51; Smk. 68.19 (श्रीमुरारेः).
 — ^a) K प्रत्रिमाला. — ^c) K ध्वान्त. 866 — ^d) K 'प्रवणता' ।

उत्सर्पद्धमलेखात्विषि तमसि मनाग्विस्फुलिङ्गायमानैर् (867)

उद्भेदैस्तारकाणां वियति परिगृते पश्चिमाशामुपेता । ↑ K. 63a

खेदेनेवानतासु स्वलदलिरसनास्वब्जिनीप्रेयसीषु

प्रायः संध्यातपार्णिं विशति दिनपतौ दह्यते वासरश्रीः ॥ १० ॥

प्रारब्धो मणिदीपयष्टिषु वृथा पातः पतङ्गैरितो (868)

गन्धान्धैरभितो मधुव्रतकुलैरुत्पक्ष्मभिः स्थीयते ।

वेल्लद्वाहुलताविलोलवलयस्वानैरितः सूचित-

व्यापाराश्च नियोजयन्ति विविधान्वाराङ्गना वर्णकान् ॥ ११ ॥

मलयराजस्यैतौ ॥

व्रजति कलितस्तोकालोको नवीनजवारुण-

(869)

च्छविरविरसौ स्वेच्छादृश्यो दिशं भृशमप्पतेः ।

S. 2.145.4
(कस्यचित्)

ककुभि ककुभि प्राप्ताहाराः कुलायमहीरुहां

शिरसि शिरसि स्वैरं स्वैरं पतन्ति पतत्रिणः ॥ १२ ॥

रघुनन्द[न]स्य ॥

कालव्यालहतं वीक्ष्य पतन्तं भानुमम्बरात् ।

(870)

ओषधीशं समादाय धावतीव पितृप्रसूः ॥ १३ ॥

जगन्नेत्रज्योतिः पिबति शनैरन्धतमसं

(871)

कुलायैराकृष्टाः क्षणविरतकूजा बलिभुजः ।

तथोलूकः स्तोकव्यपगतभयः कोटरमुखाद्

वपुर्मग्नग्रीवो डमरितशिराः पश्यति दिशः ॥ १४ ॥

विह्वकस्य ॥

ताराप्ररोहधवलोत्कटदन्तपङ्केर्ध्वान्ताभिनीलवपुषो रजनीपिशाच्याः ।

(872)

जिह्वेव सार्द्ररुधिरारुणसूर्यमांसग्रासार्थिनी नभसि विस्फुरति स्म संध्या ॥ १५ ॥

स्नातीव मन्दरनगोऽस्तमितेऽद्य मित्रे सिन्धूद्भुतेन्दुकलशस्वलदंशुतोयैः ।

(873)

एतज्जगन्नयनहारि घनं तमोऽस्य पृष्ठे श्रियं विततकुन्तलवत्तनोति ॥ १६ ॥

867 ○ Tāp. 1.21.

868 ○ Tāp. 1.22.

869 — ^δ) S1. 2 lac.; Ss

विंविं विदन् (स्वेच्छादृश्यो). — ^ε) K रघुनन्दस्य.

873 — ^δ) K सिन्धूद्भुते.

(874)

पृथुगगनकबन्धस्कन्धचक्रं [कि]मेतत्
 किमु रुधिरकपालं कालकापालिकस्य ।
 कललभरितमन्तः किं नु ताक्ष्याण्डखण्डं
 जनयति हि वितर्कान् सांध्यमर्कस्य बिम्बम् ॥ १७ ॥

(875)

S. 2.145.1

(मलयराजस्य)

याते भास्वति वृद्धसारसशिरःशोणेऽस्तशृङ्गाश्रयं
 व्यालिसं तिमिरैः कठोरबलिभुक्कण्ठाभिनीलैर्नभः ।
 माहेन्द्री दिगपि प्रसन्ननलिना चन्द्रोदयाकाङ्क्षिणी
 भात्येषा चिरविप्रयुक्तशबरीगण्डावपाण्डुच्छविः ॥ १८ ॥
 अचलसिंहस्य ॥

↑ K. 63b

(876)

अतिहरितपत्रपरिकरसंपन्नस्पन्दनैकविटपस्य ।
 घनवासनैर्मयूखैः कुसुम्भकुसुमायते तरणिः ॥ १९ ॥
 चक्रपाणेः ॥

(877)

दिनमणिरनर्घमूल्यो दिनवणिजार्घप्रसारितो जगति ।
 अनुरूपार्घमलब्ध्वा पुनरिव रत्नाकरे निहितः ॥ २० ॥
 श्रीधर्मपालस्य ॥

(878)

निर्यद्वासरजीवपिण्डकरणिं बिभ्रत्कवोष्णैः करैर्
 माञ्जिष्ठं रविबिम्बमम्बरतलादस्ताचले लुण्ठति ।
 किं च स्तोकतमःकलापकलनाश्यामायमानं मनाग्
 धूमध्यामपुराणचित्ररचनारूपं जगज्जायते ॥ २१ ॥
 राजशेखरस्य ॥

(879)

घर्मत्विषि स्फुरितरत्नशिलाक्रमेण मेरोर्नितम्बकटकानवगाहमाने ।
 वल्गतुरङ्गखुरचूर्णितपद्मरागधूलीव वातवलितोलसति स्म संध्या ॥ २२ ॥

(880)

अस्ताद्रिशिरोविनिहितरविमण्डलसरसयावघट्टाङ्गम् ।
 नयतीव कालकौलः कापि नभःसैरिमं सिद्ध्यै ॥ २३ ॥

874 ○ Smk. 68.6; Śp. 3583. both. — ^a) प्रजनयति वितर्क. 875 — ^a) S1 शोणेसु. — ^b) S1 कण्ठाति-; S2.3 कण्ठाति-. — ^c) K प्रसन्नतलिना; S प्रसन्नमलिना. — ^d) S गंडाभं. 877 — ^c) K लाट्टा (लब्धा.). 878 — ^e) K राजशेखरी. ○ Vid. 2.22. — ^a) पिण्डकरुणं. — ^b) चुंबति; Srb. p. 295.62. 879 ○ ŚB. 3.186. 880 K यावक (याव).

प्रथममलसैः पर्यस्ताग्रं स्थितं पृथुकेशैर् (881)

विरलविरलैरन्तःपत्रैर्मनाञ्जलितं ततः ।

तदनु बलनामात्रं किञ्चिद्व्यधायि बहिर्दलैर्

मुकुलनविधौ वृद्धाब्जानां बभूव कदर्थना ॥ २४ ॥

दग्धध्वान्तदिनस्य धर्मदिनकृत्संवृत्तसप्तार्चिषा (882)

तप्ताङ्गारगुरूच्चयश्रियमयं बध्नाति संध्यातपः ।

निर्वाणाजलविप्रकीर्णनिवहस्यामत्वमातन्वते

प्राग्विप्लुष्टतमोगुरोरभिनवास्तस्यास्तमिस्रत्विषः ॥ २५ ॥

बुद्धाकरस्य ॥

अस्तोपधानविनिहितरविबिम्बशिरोनिकुञ्चितदिगङ्गः । ↑ K. 64a (883)

वस्तेऽन्धकारकम्बलमम्बरशयने दिनाध्वन्यः ॥ २६ ॥

मलयवातस्य ॥

नृत्यश्रमात् करनखोदरपीतवान्तैः स्वेदार्द्रभस्ममयबिन्दुभिरिन्दुगौरैः । (884)

संत्यज्य तारकितमेतदिति प्रवादं व्योमाङ्गणं गणय चित्रितमीश्वरेण ॥ २७ ॥

लक्ष्मीधरस्य ॥

॥ इत्यपराङ्गव्रज्या ॥ २७ ॥

॥ ततोऽन्धकारव्रज्या ॥ २८ ॥

किं स्वर्भानुरसौ विलिम्पति जगद्देहप्रभाविस्तरैस् (885)

तीव्रांशोः पततः पतत्यथ करालम्बावकृष्टं नभः ।

किं साम्भोधिकुलाबलां वसुमतीं स्वस्मिन्विधत्ते हरिः

संकल्पानिति मांसलं वितनुते कादम्बनीलं तमः ॥ १ ॥

निष्यन्दस्फुरिताभिरोषधिरुचां शैलाः शिखाभक्तिभिः (886)

शब्दैः प्राणभृतो गृहीतसुमनोवासैर्मरुद्भिर्द्रुमाः ।

881 — ^b) K मनाञ्जलितं. ○ Vām. ad 3.2.14. — ^a) केसरैर्. 882 — ^d)
K °तमसुरो°. 883 — ^b) K °बिम्बस्वशिरः. — ^c) K °न्धकारकम्बर°. Vrajyā 28
completely om. in N.

ध्वान्ते लिम्पति मत्तकोकिलवधू[क]ण्डाभिनीले जगल्
लक्ष्यन्ते भवनानि जालविवरोद्धान्तैः प्रदीपांशुभिः ॥ २ ॥
मनोविनोदस्य ॥

- (887) द्राक्पर्यस्तगभस्तिरस्तमयते माणिक्यशोणो रविः
सांध्यं धाम नभोऽङ्गणं कुलयति द्वित्रिस्फुरत्तारकम् ।
शोच्यन्ते वयसां गणैरित इतः पर्यन्तचैत्यद्रुमाः
किं चाम्यर्णपराक्रमेण तमसा प्रोर्णयते रोदसी ॥ ३ ॥
- (888) चक्षुर्लग्नमिवातिमांसलमसीवर्णायते यन्नभः
पार्श्वस्था इव भान्ति हन्त ककुभो निःसंधिरुद्धान्तराः ।
विन्यस्तात्मपदप्रमाणकमिदं भूमीतलं ज्ञायते
किं चान्यत्करसंगमैक[ग]मकः स्वाङ्गेऽपि संप्रत्ययः ॥ ४ ॥

- (889) घनतमतिमिरघुणोत्करजग्धानामिव पतन्ति काष्ठानाम् ।
छिद्रैरमीभिरुडुभिः किरणव्याजेन चूर्णानि ॥ ५ ॥ † K. 646
मुरारेः ॥

- (890) रहःसंकेतस्थो घनतमतमःपुञ्जपिहित-
वृथोन्मेषं चक्षुर्मुहुरूपदधानः पथि पथि ।
सङ्त्कारादल्पादपि निभृतसंप्राप्तरमणी-
भ्र[म]भ्रा[म्य]द्वाहुर्दमदमिकयोत्ताम्यति युवा ॥ ६ ॥
नोः ॥

- (891) हा कष्टं क इह क्षमः प्रतिकृतौ कस्येतदावेद्यतां
ग्रस्तं हन्त निशाचरैरिव तमःस्तोमैः समस्तं जगत् ।
कालः सोऽपि किमस्ति यत्र भगवानुद्गम्य शीतद्युतिर्
ध्वान्तौघाद्भवमुद्धरिष्यति हरिः पातालगर्भादिव ॥ ७ ॥
विजयेन्द्रस्य ॥

887 — ^δ) K कुरयति. 889 ○ Anr. 2.53; Smk. 69.13 (श्रीमुरारेः); Jsv. 298.5. 890 — ^α) K तपःपुञ्ज-. 891 — ^α) K ध्वान्तौघाः.

उत्सारितो हसितदीधितिभिः कपोलादेकावलीभिरवधूत इव स्तनेभ्यः ।
अङ्गेष्वलब्धपरिभोगसुखोऽन्धकारो गृह्णाति केशरचनासु रूपेव नारीः ॥ ८ ॥

(892)
S. 2.147.2
(गणपतेः)

व्योम्नस्तापिच्छगुच्छावलिभिरिव तमोवल्लरीभिर्व्रियन्ते
पर्यन्ताः प्रान्तवृत्त्या पयसि वसुमती नूतने मज्जतीव ।
वात्यासंवेगविष्वग्विततवलयितरुपीतधूम्याप्रकाशं
प्रारम्भेऽपि त्रियामा तरुणयति निजं नीलिमानं वनेषु ॥ ९ ॥

(893)

अत्युत्सार्य बहिर्विदङ्कवडभीगण्डस्थलश्यामिकां
भिन्नाभिन्नगवाक्षजालविरलच्छिद्रैः प्रदीपांशवः ।
आरूढस्य भरेण यौवनमिव ध्वान्तस्य नक्तं मुखे
निर्याताः कपिलाः करालविरलश्मश्रूपरोहा इव ॥ १० ॥
भट्टगणपतेः ॥

(894)

तनुलम्बा इव ककुभः क्षमावलयं च[र]णचारमात्रमिव ।
वियदिव चालिकदघ्नं मुष्टिग्राह्यं तमः कुरुते ॥ ११ ॥

(895)

उत्तंसः केकिपिच्छैर्मरकतवलयश्यामले दोःप्रकाण्डे
हारः सारेन्द्रनीलैर्मृगमदरचितो वक्त्रपत्रप्रपञ्चः ।
नीलाब्जैः शेखरश्रीरसितवसनता † चेत्यभीकाभिसारे † K 65a
संप्रत्येणेष्वक्षणां तिमिरभरसखी वर्तते वेशलीला ॥ १२ ॥
राजशेखरस्य [एतौ] ॥

(896)

॥ इत्यन्धकारव्रज्या ॥ २८ ॥

॥ ततश्चन्द्रव्रज्या ॥ २९ ॥

शङ्करे सूत्रधारः कुसुमशरमुनेराश्रमे ब्रह्मचारी
नारीणामादिदेवस्त्रिभुवनमहितो रागराज्ये पुरोधाः ।

897
S. 1.72.1
P. 52a

892 — °) S1 °बनद्ध- — °) S1 रुचेव. 893 — °) K °पिच्छगुत्सा°. ○
Māl. 5.6. 895 ○ Vid.3.6; Kav. p.80; KHV. 76; Srb. p. 297.4.
896 ○ Vid. 3.7; Sab. 3.70 (राजशेखरस्य); Srb. p. 298.22. 897 — °) SP
°राश्रम- — °) S3 रागयन्त्रे. — °) P ज्योत्स्नाशङ्खं. — °) S3 कुसुदिनीनायकः.

ज्योत्स्नासत्रं दधानः पुरमथनजटाजूटकोटीशयालुर्
देवः क्षीरोदजन्मा जयति कुमुदिनीकामुकः श्वेतभानुः ॥ १ ॥
वसुकल्पस्य ॥

898 शशधरः कुमुदाकरबान्धवः कमलषण्डनिमीलनपण्डितः ।
अयमुदेति करेण दिगङ्गनाः परिमृषन्निव कुङ्कुमकान्तिना ॥ २ ॥
N. राजश्रियः ॥

(899)
P. 55a

लोकाः शोकं त्यजत न चिरस्थायिनी ध्वान्तवृत्तिर्
भद्रे यायाः कुमुदिनि मुदं मुञ्च मोहं चकोर ।
स्वच्छज्योत्स्नामृतरसनदीस्रोतसामेकशैलः
सोऽयं श्रीमानुदयति शशी विश्वसामान्यदीपः ॥ ३ ॥
एतौ राजश्रियः ॥

900
S. 1.75.1
(वसुकल्पस्य)
P. 52a
(राजशेखरस्य)
P. 57b
(anon)

कर्पूरैः किमपूरि किं मलयजैरालेपि किं पारदैर्
अक्षालि स्फटिकोपलैः किमघटि द्यावापृथिव्योर्वपुः ।
एतत्तर्कय कैरवक्त्रमहरे शृङ्गारदीक्षागुरौ
दिक्कान्तामुकुरे चकोरसुहृदि प्रौढे तुषारत्विषि ॥ ४ ॥
कलाधारो वक्रः स्फुरदधररागो नवतनुर
गलन्मानावेशास्तरुणरमणीर्नागर इव ।
घनश्रोणीबिम्बे नयनमुकुले चाधरदले
कपोले ग्रीवायां कुचकलशयोश्चम्बति शशी ॥ ५ ॥
श्रीकण्ठस्य ॥

(901)
S. 1.83.5

902
P. 52b
(anon)

संबन्धी रघुभूभुजां मनसिजव्यापारदीक्षागुरुर्
गौराङ्गीवदनोपमापरिचितस्तारावधूवल्लभः ।
चन्द्रः सुन्दरि दृश्यतामयमितश्चण्डीशचूडात्मणिः
सद्योमार्जितदाक्षिणात्ययुवतीदन्तावदातद्युतिः ॥ ६ ॥

↑ N. 25a

↑ K. 65b

898 — ^e) K om. because of next. 899 — ^a) P लोकः. P चिरं. P
°वर्तिर्. — ^b) P मोहं च रावः । — ^c) K राजश्रियः. 900 SP₂ order *cdab*. — ^a)
N तन् (किं). — ^b) P₁ अद्रावि. S₂ स्फटिकान्तरैः. P₂ °पृथिव्यो यशः. — ^d) P₁ °मुकुले; P₂
°मुदरे. ○ Han. 2.7; Śp. 3639 (*cdab*); Slp. 4.28 (रामनाटकात्). 901 — ^a)
K वक्त्रः. — ^b) K ललन्. K °वेशस्तरुण-. 902 P order *abdc*. — ^a) P यदुभूभुजां.
— ^d) P °तरुणी (°युवती°). P °दाताम्बुभिः. ○ Auc. ad 11; Vkj. 1.33 (*abdc*).

लेखामनङ्गपुरतोरणकान्तिभाजमिन्दोर्विलोकय तनूदरि नूतनस्य ।
देशान्तरप्रणयिनोरपि यत्र यूनोर्नूनं मिथः सखि मिलन्ति विलोकितानि ॥७॥
एतौ राजशेखरस्य ॥

903
S. 1.73.2
(वसुकल्पस्य)

नैतन्नभो लवणतोयधिरेष पश्य छायापथश्च न भवत्ययमस्य सेतुः । N. um. 25a
नायं शशी निबिडपिण्डितभोग एष शेषो न लाञ्छनमिदं हरिरेष सुप्तः ॥ ८ ॥

904*
P. 58b

कपाले मार्जारः पय इति करान् लेढि शशिनस्
तरुच्छिद्रप्रोतान्बिसमिव करी संकलयति ।
रतान्ते तल्पस्थान् हरति वनिताप्यंशुकमिति
प्रभामत्तश्चन्द्रो जगदिदमहो विह्वलयति ॥ ९ ॥

905
S. 1.77.2
(राजशेखरस्य)
P. 53b

भवति भविष्यति किमिदं निपतिष्यति बिम्बमम्बराच्छशिनः ।
अहमपि चन्दनपङ्कैरङ्कमनङ्गं करिष्यामि ॥ १० ॥
भिक्षुसुमतेः ॥

906

चिताचक्रं चन्द्रः कुसुमधनुषो दग्धवपुषः
कलङ्कस्तत्रत्यो वहति मलिनाङ्गारतुलनाम् ।
इदं त्वस्य ज्योतिर्दरदलितकर्पूरधवलं
मरुद्भिर्भस्मेव प्रसरति विकीर्णं दिशि दिशि ॥ ११ ॥

907
S. 1.84.4
(राजशेखरस्य)

सद्यश्चन्दनपङ्कपिच्छिलमिव व्योमाङ्गणं कल्पयन्
पश्यैरावतकान्तदन्तमुसलच्छेदोपमेयाकृतिः ।
उद्गच्छत्ययमच्छमौक्तिकमणिप्रालम्बलम्बैः करैर्
मुग्धानां स्मरलेखवाचनकलाकेलिप्रदीपः शशी ॥ १२ ॥

(908)
S. 1.76.2
(राजशेखरस्य)

903 — ^a) S₁ °भाजाम्. — ^d) S₂ देशान्तरे. — ^e) K एता. 904 — ^b) P हेतुः । 905 — ^b) SP बिभ्र(श)मिति. — ^c) S_{1.2} अंशुकधिया. — ^d) S₁ विह्वल°; S₂ विभ्रम-; S₃ विह्वल°. ○ Sunk. 72 17 (भासस्य); Śp. 3640 (भासस्य); Sbh. 1994 (भासस्य); Srb. p. 301.79; Kav. p. 72; Skb. 3.114; ŚB. 2.316, 3.189, Sab. 4.79 (भासस्य); BIS. 1531. (3866); Cit. p. 64; Citkh. p. 36; Rasg. p. 273; Kpk. 553; Kpd. p. 382; Bps. 35; Amd. 687. 906 — ^b) K विश्व° (बिब-). — ^e) K भिक्षुमतेः. 907 — ^b) S कलंकस्तस्यायं. — ^c) S अधैतस्य. ○ Auc. ad 15 (राजशेखरस्य). 908 — ^a) S₃ सद्यः कुकुम-. — ^b) S_{1.2} °मुषल-. ○ Vid. 3.11.

(909)
S. 2.149.3
(राजशेखरस्य)
P. 55b

असावेकद्वित्रिप्रभृतिपरिपाठ्या प्रकटयन्
कलाः स्वैरं स्वैरं नवकमलकन्दाङ्कुररुचः ।
पुरन्ध्रीणां प्रेयोविरहदहनोदीपितदृशां
कटाक्षेभ्यो बिभ्यन्निभृतमिव चन्द्रोऽभ्युदयते ॥ १३ ॥

(910)

उन्मीलन्ति मृणालकोमलरुचो राजीवसंवर्तिका-
संवर्तव्रतवृत्तयः कतिपये पीयूषभानोः कराः ।
अप्युत्तैर्धवलीभवत्सु गिरिषु क्षुब्धोऽयमुन्मज्जता
विश्वेनेव तमोमयो निधिरपामहाय फेनायते ॥ १४ ॥

(911)
P. 60a
(anon)

काश्मीरेण दिहानमम्बरतलं वामभ्रुवामानन-
द्वैराज्यं विदधानमिन्दुदृषदां भिन्दानमम्भःशिराः ।
प्रत्युद्यत्पुरुहूतपत्तनवधूदत्तार्धदूर्वाङ्कुर-
क्षीवोत्सङ्गकुरङ्गमैन्दवमिदं तद्विम्बमुज्जृम्भते ॥ १५ ॥

(912)
P. 62b
(anon)

नैवायं भगवानुदञ्चति शशी गव्यूतिमात्रीमपि
धामद्यापि तमस्तु कैरवकुलश्रीचाटुकाराः कराः ।
मञ्चन्ति स्थलसीम्नि शैलगहनोत्सङ्गेषु संरुन्धते
जीवग्राहमिव क्वचित्क्वचिदपि च्छायासु गृह्णन्ति च ॥ १६ ॥

(913)
P. 55b
(anon)

किं नु ध्वान्तपयोधिरेष कतकक्षोदैरिवेन्दोः करैर्
अत्यच्छोऽयमधश्च पङ्कमखिलं छायापदेशादभूत् ।
किं वा तत्करकर्तरीभिरभितो निस्तक्षणादुज्ज्वलं
व्योमैवेदमितस्ततश्च पतिताश्छायाच्छलेन त्वचः ॥ १७ ॥

914

दलविततिभृतां तले तरूणामिह तिलतण्डुलितं मृगाङ्कुरोचिः ।
मदचपलचकोरचञ्चुकोटीकवलनतुच्छमिवान्तरान्तराभूत् ॥ १८ ॥

909 — ^a) P द्वित्रिचतुर- K °पाठ्याः. — ^b) P °कंदाङ्कुर- — ^c) S निभृत इव; P निभृततर- S2.3 ऽभ्युदयति; P विजयते. 910 — ^e) The Murāri stanzas begin here, extending to 918. ° Anr. 2.70; Smk. 72.11 (मुरारे:); Srb. p. 303.131. 911 — ^c) P °पट्टनं. — ^d) P क्षीरोत्सङ्ग- ° Anr. 2.72; Srb. p. 304.164. 912 ° Anr. 2.74; Srb. p. 303.134. 913 — ^a) K कटक- — ^b) P अत्यञ्जो. K कायापदेश°. ° Anr. 2.75; Smk. 72.25 (श्रीमुरारे:); Srb. p. 303.132; Sab. 4.78 (मुरारे:). 914 ° Anr. 2.76.

तथा पौरस्त्यायां दिशि कुमुदकेदारकलिका-

कपाटघ्नीमिन्दुः किरणलहरीमुल्ललयति ।

समन्तादुन्मीलद्धलजलबिन्दुस्तबकिनो

यथा पुञ्जायन्ते प्रतिगुडकमेणाङ्गमणयः ॥ १९ ॥

915
S. 1.82.2
(मुरारेः)
P. 63a
(anon)

भूयस्तराणि यदमूनि तमस्विनीषु ज्यौत्स्नीषु च प्रविरलानि ततः प्रतीमः ।

संध्यानलेन भृशमम्बरमूषिकायामावर्तितैरुडुभिरेव भृतोऽयमिन्दुः ॥ २० ॥

(916)
P. 51b

यं प्राक्प्रत्यगवागुदञ्चि ककुभां नामानि संविभ्रतं

ज्योत्स्नाजालञ्जलज्जलाभिरभितो लुम्पन्तमन्धं तमः ।

प्राचीनादचलादितस्त्रिजगतामालोकवीजाद्वहिर

निर्यान्तं हरिणाङ्गमङ्कुरमिव द्रष्टुं जनो जीवति ॥ २१ ॥

(917)
P. 61a
(anon)

प्राचीनाचलचूलचन्द्रमणिभिर्निर्व्यूढपाद्भ्यं निजैर्

निर्यासैरुडुभिर्निजेन वपुषा दत्तार्धलाजाञ्जलि ।

अन्तःप्रौढकलङ्कतुच्छमभितः सान्द्रं परिस्तीर्यते

बिम्बादङ्कुरभग्नैशिकतमःसंदोहमिन्दोर्महः ॥ २२ ॥

(918)
P. 61b
(anon)

मुरारेरमी ॥

शशिनमसूत प्राची नृत्यति मदनो हसन्ति ककुभोऽपि ।

कुमुदरजःपटवासं विकिरति गगनाङ्गणे पवनः ॥ २३ ॥

धर्मकीर्तेः ॥

919
S. 1.82.1
P. 55b
(anon)

कह्लारस्पर्शिगर्भैः शिशिरपरिगमात्कान्तिमद्भिः कराग्रैश्च

चन्द्रेणालिङ्गितायास्तिमिरनिवसने संसमाने रजन्याः ।

अन्योन्यालोकिनीभिः परिचयजनितप्रेमनिष्यन्दिनीभिर्

दूरारूढे प्रमोदे हसितमिव परिस्पष्टमाशावधूभिः ॥ २४ ॥

पाणिनेः ॥

(920)
S. 1.83.1
P. 55b
(anon)

915 — ^b) P कपाट- — ^c) S₃ °द्रुडु°. S°व्यतिकरैर्. — ^d) S₃ °गुणक°; P गुलक°; ○ Anr. 2.78. 916 — ^b) K ज्योत्स्नीषु; P ज्योत्स्नासु. — ^c) P भूषिका-. — ^d) P कृतोऽ. ○ Anr. 2.81. 917 — ^c) P प्राचीनाक°. ○ Anr. 7.60. 918 — ^a) P °चलचूड°. — ^b) P °जांजलिः ।. — ^c) P °प्रौढकलङ्कि-. ○ Anr. 7.72. 919 ○ SB. 2.3. 920 — ^a) SP °स्पर्श°. SP °परिचयात्. — ^c) SP °प्रेमनिष्यंदि°. — ^d) SP °माशासखीभिः ॥.

921
S. 1.76.1
P. 52b
(विद्यायाः)

अद्यापि स्तनशैलदुर्गविषमे सीमन्तिनीनां हृदि
स्थातुं वाञ्छति मान एष झगिति क्रोधादिवालोहितः ।
उद्यन्दूरतरप्रसारितकरः कर्षत्यसौ तत्क्षणात्
स्फायत्कैरवकोषनिःसरदलिश्रेणीकृपाणं शशी ॥ २५ ॥
वसुकल्पस्य ॥

(922)
S. 1.83.3
(वसुकल्पस्य)
P. 51a
(वदरुचेः)

यातस्यास्तमनन्तरं दिनकृतो वेषेण रागान्वितः
स्वैरं शीतकरः करं कमलिनीमालिङ्गितुं योजयन् ।
शीतस्पर्शमवेत्य सान्द्रमनया रुद्धे मुखाम्भोरुहे
हास्येनेव कुमद्वतीदयितया वैलक्ष्यपाण्डुकृतः ॥ २६ ॥
राजशेखरस्य ॥

(923)
S. 1.84.5
(योगेश्वरस्य)

तथोद्दामैरिन्दोः सरसविसदण्डद्युतिधैरै
मयूखैर्विक्रान्तं सपदि परितः पीततिमिरैः ।
दिनंमन्या रात्रिश्चकितचकितं कौशिककुलं
प्रफुल्लं निद्राणैः कथमपि यथाम्भोरुहवनैः ॥ २७ ॥
धोयीकस्य ॥

(924)
S. 1.74.2
(अपराजित-
रक्षितस्य)

उद्गर्भहूणतरुणीरमणोपमर्दभुग्नोन्नतस्तननिवेशनिभं हिमांशोः ।
बिम्बं कठोरविसकाण्डकडारगौरैर्विङ्गणोः पदं प्रथममग्रकरैर्व्यनक्ति ॥ २८ ॥ ↑ K. 67b

(925)
S. 1.87.4
(अपराजित-
रक्षितस्य)

तमोभिर्दिक्कालैर्वियदपि विलङ्घ्य क नु गतं
गता द्राङ् मुद्रापि क नु कुमुदकोषस्य सरसः ।
क धैर्यं तच्चाब्धेर्विदितमुदयाद्रेः प्रतिसर-
स्थलीमध्यासीने शशिनि जगदप्याकुलमिदम् ॥ २९ ॥
अपराजितस्य ॥

921 — ^a) S वामेक्षणानां हृदि. — ^b) S धिगिति; P झगिति. — ^c) S1.2 P उद्यन्दूर- S तत्क्षणं. ○ Han. 2.5; Smk. 72.6; Śp. 3636; Pv. 577 (महाकवेः); Ssm. 534; Kpk. 239; Kpd. p. 223; Slp. 4.26. Sab. 4.70 (25a); SK. 5.28; Any. p. 9.78; Bps. 33; Amd. 335; Sd. ad 7.8; Jsv. 294.1. 922 — ^a) S वेषेन; P रोगेन. P रोगारूणः. — ^c) S ^१स्पर्शमवाप्य संप्रति तथा गुप्ते. — ^d) S हास्येनेव. S ^२वनितया. ○ Han. 2.7; Slp. 4.27 (रामनाटकात्). 923 — ^a) S1 अथोद्दामैः. 924 — ^a) S ^३उद्गर्भ- S ^४हूणरमणी- — ^b) K भुग्नोन्नत- — ^c) K ^५कदार- ○ Skb. 1.193; ŚB. 2.238, 3.188; Cit. p. 13; Ak. p. 21; Amd. 674; Vām. ad 4.2.2. 925 — ^a) S1.2 ^६दिक्कोणैर्. S वियदिव. — ^b) S ^७वृद्धाद्रापि. — ^c) S परिसर-.

प्रथममरुणच्छायस्तावत्ततः कनकप्रभम्

N. 1m. 24b

926

तदनु विरहोत्ताम्यत्तन्वीकपोलतलद्युतिः ।

S. 1.80.1

प्रसरति पुनर्ध्वान्तध्वंसक्षमः क्षणदामुखे

(राजशेखरस्य)

P. 50a

सरसबिसिनीकन्दच्छेदच्छविर्मृगलाञ्छनः ॥ ३० ॥

(चित्तपस्य)

चन्द्रः क्षीरमिव क्षरत्यविरतं धारासहस्रोत्करैर्

927

उद्वीवैस्तृषितैरिवाद्य कुमुदैर्ज्योत्स्नापयः पीयते ।

S. 1.78.5

क्षीरोदाम्भसि मज्जतीव दिवसव्यापारखिन्नं जगत्

(विक्रमादित्य-

चण्डाल-विद्या-

कालिदासानाम्)

तत्क्षोभाज्जलबुद्बुदा इव तरन्त्यालोहितास्तारकाः ॥ ३१ ॥

चतुर्णाम् ॥

स्फटिकालवाललक्ष्मीं प्रवहति शशिविम्बमम्बरोद्याने ।

928

किरणजलसिक्तलाञ्छनबालतमालैकविटपस्य ॥ ३२ ॥

S. 1.79.4

(राजशेखरस्य)

इह बहलितमिन्दोर्दीधि[तीनां प्रभा]भिर् मदविकलचकोरीचञ्चुमुद्राङ्किताभिः ।

(929)

रतिभरपरिखेदस्त्रस्तार्थं वधूनां करकिसलयलीलाभञ्जनव्यञ्जिकाभिः ॥ ३३ ॥

रजनिपुरन्ध्ररोध्रतिलकस्तिमिरद्विपयूथकेसरी

(930)

रजतमयोऽभिषेककलशः कुसुमायुधमेदिनीपतेः ।

अयमुदयाचलैकचूडामणिरभिनवदर्पणो दिशाम्

उदयति गगनसरसि हंसस्य हसन्निव विभ्रमं शशी ॥ ३४ ॥

बाणस्य ॥

एष सान्द्रतिमिरे गगनान्ते वारिणीव मलिने यमुनायाः ।

931

भाति पक्षपुटगोपितचञ्चू राजहंस इव शीतमयूखः ॥ ३५ ॥

P. 58b

गगनतलतडागप्रान्तसीम्नि प्रदोष-

(932)

प्रबलतरवराहोत्खन्यमानश्चकास्ति ।

S. 1.84.3

परिकलितकलङ्कः स्तोकपङ्कानुलेपो

(परमेश्वरस्य)

निजकिरणमृणालीमूलकन्दोऽयमिन्दुः ॥ ३६ ॥

↑ K. 67b

926 — ^δ) P °होद्भाम्यत्तन्वी- — °) SP प्रभवति ततो. — ^α) P सरसि. ○ Smk. 72.4; Sbh. 2004; Kvv. p. 45; Skb. 1.120; ŚB. 2.195, 2.222; Kpk. 140; Kpd. p. 167; Aś. p. 22 ad 8.8; Bps. 29; Vkj. 1.40, 2.6 (pratīka). 927 S order cdab. — ^α) S इव भवत्या°. — °) K चतुर्णाः ॥. 929 — ^α) K °लीनां भञ्जनं. 930 ○ Kav. p. 74. 932 — ^δ) K प्रवनतर- — °) S °कलंकस्तोक-.

(933) परिणतलवलीफलाभिपाण्डुस्तनुरभवन्मलिनोदरा हिमांशोः ।
जनहृदयविभेदकुण्ठितेषोर्विशिखनिशातशिलेव मन्मथस्य ॥ ३७ ॥

(934) लब्धोदये सुहृदि चन्द्रमसि स्ववृद्धिम् आसाद्य भिन्नसमयस्त्रिदशोद्धृतानि ।
रत्नानि लिप्सुरिव दिग्भुवनान्तराले ज्योत्स्नाच्छलेन धवलो जलधिर्जगाह ॥ ३८ ॥
गणपतेः ॥

935
P. 53a
(कालिदासस्य)
पिनष्टीव तरङ्गाग्रैरर्णवः फेनचन्दनम् ।
तदादाय करैरिन्दुर्लिम्पतीव दिगङ्गनाम् ॥ ३९ ॥

(936)
P. 52a
(वसुकल्पस्य)
सर्वस्वं गगनश्रिया रतिपतेर्विश्वासपात्रं सखा
वास्तव्यो हरमूर्ध्नि सर्वभुवनध्वान्तौघमुष्टिधयः ।
क्षीराम्भोधिरसायनं कमलिनीनिद्रौषधीपल्लवो
देवः कान्तिमहाधनो विजयते दाक्षायणीवल्लभः ॥ ४० ॥

937
S. 1.78.3
कर्पूरद्रवशीकरोत्करमहानीहारमग्रामिव
प्रत्यग्राभृतफेनपङ्कपटलीलेपोपदिग्धामिव ।
स्वच्छैकस्फटिकाश्मवेदमजठरक्षिसामिव क्षमामिमां
कुर्वन् पार्वणशर्वरीपतिरसाबुद्धाममुद्द्योतते ॥ ४१ ॥
परमेश्वरस्य ॥

(938) असौ बिभ्रत्ताम्रत्विषमुदयशैलस्य शिरसि
स्खलन् प्रालेयांशुर्यदि भवति मत्तो हलधरः ।
तदानीमेतत्तु प्रतिनवतमालद्युतिहरं
तमोऽपि व्यालोलं विगलति तदीयं निवसनम् ॥ ४२ ॥
योगेश्वरस्य ॥

(939)
S. 1.79.5
यथायं भात्यंशून् दिशि दिशि किरन् कुन्दविशदान्
शशाङ्कः काश्मीरीकुचकलशलावण्यलङ्घितः ।

933 — °) K °तेर्थोर. 935 — °) P दिगङ्गना. O Smk. 72.23 (भगवतो व्यासस्य); Kuv. p. 37, p. 197; Skb. 2.198, 4.238; SB. 2.350; BIS. 4081 (1778); Amd. 954; Srb. p. 299.4. 936 — °) P °मूर्धनि त्रिभुवन. — °) P निद्रौष-धीयन्दवो. — °) P कान्तिमहोदय. P °यणीनां पतिः ।. 937 — °) S °द्वाम विद्योतते. — °) S2 (var.) S3 पञ्चमेश्वरस्य. 939 — °) S1 तथायं. — °) S °लावण्यघटितः. — °) S कस्तूरीमसि. S1.2 °मुद्रावलि°; S3 °मुद्रावति°. — °) K सर्वस्य.

तथायं कस्तूरीमदलिखितपत्रावलितुलां
नवाम्भोदच्छेदच्छविरपि समारोहति मृगः ॥ ४३ ॥
शर्वस्य ॥

यथैवैष श्रीमांश्चरमगिरिवप्रान्तजलधौ (940)
सुधासूतिश्चेतः कनककमलाशङ्कि कुरुते । ↑ K. 68a S. 1.86.1
तथायं लावण्यप्रसरमकरन्दद्रवतृषा-
पतद्भृङ्गश्रेणीश्रियमपि कलङ्कः कलयति ॥ ४४ ॥

स्फुटकोकनदारुणं पुरस्तादथ जाम्बूनदपत्रपिञ्जराभम् । (941)
क्रमलङ्घितमुग्धभावमिन्दोः स्फटिकच्छेदनिभं विभाति बिम्बम् ॥ ४५ ॥ S. 1.74.3
भगीरथस्य ॥

वियति विसर्पतीव कुमुदेषु बहूभवतीव योषितां (942)
प्रतिफलतीव जठरशरकाण्डविपाण्डुषु गण्डभित्तिषु ।
अम्भसि विकसतीव हसतीव सुधाधवलेषु धामसु
ध्वजपटपल्लवेषु ललतीव समीरचलेषु चन्द्रिका ॥ ४६ ॥

अनलसजवापुष्पोत्पीडच्छवि प्रथमं ततः (943)
समदयवनीगण्डच्छायं पुनर्मधुपिङ्गलम् । S. 1.74.1
तदनु च नवस्वर्णादर्शप्रभं शशिनस्ततस्
तरुणतगराकारं बिम्बं विभाति नभस्तले ॥ ४७ ॥

रक्तः करं किरति पाण्डुपयोधराग्रे चन्द्रो विधूय तिमिरावरणं निशायाः । (944)
दिग्योषितस्तदवलोक्य कुतूहलिन्यो ह्रीणाश्च सस्मितमिवापसरन्ति दूरम् ॥ ४८ ॥ P. 51a

गोरोचनारुचकभङ्गपिशङ्गिताङ्गस्तारापतिर्मृणमाक्रमते क्रमेण । (945)
गोभिर्नवीनबिसतन्तुवितानगौरैराढ्यं भविष्णुरयमम्बरमावृणोति ॥ ४९ ॥ S. 1.76.4

असौ समालोकितकाननान्तरे विकीर्णविस्पष्टमरीचिकेसरः । (946)

विनिर्गतः सिंह इवोदयाचलाद्गृहीतनिष्पन्दमृगो निशाकरः ॥ ५० ॥

पाणिनेः ॥

941 — °) S₃ भागीरथस्य. 942 ○ Kav. p. 74; KHA. 529; Amd. 740. 943 — °) S स्वर्णाभोजप्रभं. — °) S तरुणि. S₂ तु गवाकारं. 944 — °) P °हलिन्याः. — °) P त्रीडाश्व.

(947)
P. 58b
(anon)

इन्दुमिन्द्रदिगसूत सरस्वानुत्तरङ्गभुजराजिरनृत्यत् ।
उज्जहर्ष झषकेतुरवापुः षट्पदाः कुमुदबन्धनमोक्षम् ॥ ५१ ॥
अभिनन्दस्य ॥

948
S. 1.81.1
(अभिनन्दस्य)
P. 51b

मृगेन्द्रस्येव चन्द्रस्य मयूखैर्नखैरिव ।
पाटितध्वान्तमातङ्गमुक्ताभा भान्ति तारकाः ॥ ५२ ॥

(949)

गौरत्विषां कुचतटेषु † कपोलपीठेष्वेणीदृशां रभसहासमिवारभन्ते । † K. 68b
तन्वन्ति वेल्लनविलासमिवामलासु मुक्तावलीषु विशदाः शशिनो मयूखाः ॥ ५३ ॥

950
S. 1.74.4
(कस्यचित्)

कचमूलबद्धपद्मगनिश्वासविषाग्निधूमहतमध्यम् ।
ऐशानमिव कपालं स्फुटलक्ष्म स्फुरति शशिबिम्बम् ॥ ५४ ॥
K. दक्षस्य ॥

951

गते ज्योत्स्नासितव्योमप्रासादादृकतुल्यताम् ।
हिमांशुमण्डले लक्ष्म नीलपारावतायते ॥ ५५ ॥

(952)
S. 1.78.4
(राजशेखरस्य)

सद्यःपाटितकेतकोदरदलश्रेणीश्रियं विभ्रती
येयं मौक्तिकदामगुम्फनविधौ योग्यच्छविः प्रागभूत् ।
उन्मेया कलशीभिरञ्जलिपुटैर्ग्राह्या मृणालाङ्कुरैः
पातव्या च शशिन्यमुग्धविभवे सा वर्तते चन्द्रिका ॥ ५६ ॥

(953)
S. 1.77.1

ये पूर्वं यवसूचिसूत्रसुहृदो ये केतकाग्रच्छद-
च्छायाधामभृतो मृणाललतिकालावण्यभाजोऽत्र ये ।
ये धाराम्बुविडम्बिनः क्षणमथो ये तारहारश्रियस्
तेऽमी स्फाटिकदण्डडम्बरजितो जाताः सुधांशोः कराः ॥ ५७ ॥
राजशेखर[स्यैतौ] ॥

(954)

त्रियामावामायाः कमलमृदुगण्डस्थलधृति-
प्रगल्भो गण्डाली न विधुरयमक्षुण्णकिरणः ।

947 — ^δ) P °रनर्तत। 948 — ^α) P मृगेन्द्रेण च चन्द्रेण. — ^ε) P पातित-. — ^δ)
P भाति तारका. 950 — ^α) S कमूल°. — ^δ) S om. निश्वास. S³ °धूमाहतं मध्ये.
— ^ε) N om.; S कस्यचित्. 952 — ^α) S °श्रेणि°. O Smk. 72.15; Sp. 3638;
Sab. 4.74. 953 — ^α) S यवशूकसूचि°. — ^δ) K °धामपुनर्मु°. S °भाजश्च ये. — ^δ)
S °डम्बररुचो. — ^ε) K राजशेखरी. O Vid. 3.10. — ^δ) °साम्यभृतो; KHV. 432.
954 — ^δ) K गर्माली or गर्ताली, both obscure.

तदक्ष्णः सीम्नेयं यदुरसि मनागञ्जनमयी
मृगच्छाया दैवादघटि न कलङ्कः पुनरयम् ॥ ५८ ॥

ज्योत्स्नामुग्धवधूविलासभवनं पीयूषवीचीसरः
क्षीराब्धेर्नवनीतकूटमवनीतापार्तितोयोपलः ।

(955)
S. 1.87.2
P. 58b

यामिन्यास्तिलकः कला मृगदृशां प्रेमव्रतैकाश्रमः
क्रामत्येष चकोरयाचकमहः कर्पूरवर्षः शशी ॥ ५९ ॥

ताराकोरकराजिभाजिगगनोद्याने तमोमक्षिकाः
संध्यापल्लवपातिनीः कवलयन्नेकान्ततस्तर्कय ।

956
S. 1.81.4
(हरेः)

एतस्मिन्नुदयास्तभूधरतरुद्वन्द्वान्तराले तैर्
एभिर्भाति गभस्तिः तन्तुपटलैः श्वेतोर्णनाभः शशी ॥ ६० ॥ ↑ K. 69a
↑ N. 25b
चसुकल्पस्य ॥

॥ इति चन्द्रव्रज्या ॥ २९ ॥

॥ ततः प्रत्यूषव्रज्या ॥ ३० ॥

मध्येव्योमकटिभ्रमास्तु कितवप्राग्भारकोपक्रम-
क्षिप्रक्षिप्तकपर्दमुष्टिकलनां कुर्वन्त्यमूस्तारकाः ।
किं चायं रजनीपतिः प्रविगलल्लावण्यलक्ष्मीरितः
पर्यन्तस्थितचारुवृत्तकठिनीखण्डच्छविं वाञ्छति ॥ १ ॥
कविमल्लस्य ॥

(957)

तमोभिः पीयन्ते गतवयसि पीयूषवपुषि
ज्वलिष्यन्मार्तण्डोपलपटलधूमैरिव दिशः ।
सरोजानां कर्षन्नलिमय[म]यस्कान्तमणिवत्
क्षणादन्तःशल्यं तपति [पति]रद्यापि न रुचाम् ॥ २ ॥

(958)

955 — ^a) P °वीचीलवः. — ^b) S1.2 °वनीभावार्ति-. P तापोपनः l. — ^d) K चकोरपारक°. P कर्पूरवेशः. 956 — ^c) S3 °बुदयान्त-. S °पर्वततरु-. — ^d) S एतै-
र्भाति. Vrajyā 30 : N om. completely. 957 — ^b) K क्षिप्रं. 958
○ Anr. 2.1; Smk. 824 (श्रीमुरारेः); Sab. 5.65 (मुरारेः).

- (959) जाताः पक्वपलाण्डुपाण्डुमधुरच्छायाकिरस्तारकाः
प्राचीमङ्कुरयन्ति किञ्चन रुचो राजीवजीवातवः ।
लूतातन्तुवितानवर्तुलमितो बिम्बं दधञ्चुम्बति
प्रातः प्रोषितरोचिरम्बरतलादस्ताचलं चन्द्रमाः ॥ ३ ॥
- (960) प्राचीविभ्रमकर्णिकाकमलिनीसंवर्तिकाः संप्रति
द्वे तिस्रो रमणीयमम्बरमणेर्यामुच्चरन्ते रुचः ।
सूक्ष्मोच्छ्वासमपीदमुत्सुकतया संभूय कोषाद्वहिरू
निष्कामद्भ्रमरौघसंभ्रमभरादम्भोजमुज्जृम्भते ॥ ४ ॥
- (961) एकद्विप्रभृतिक्रमेण गणनामेषामिवास्तं यतां
कुर्वाणा समकोचयद्दशशतान्यम्भोजसंवर्तिकाः ।
भूयोऽपि क्रमशः प्रसारयति ताः संप्रत्यमूनुद्यतः
संख्यातुं सकुतूहलेव नलिनी भानोः सहस्रं करान् ॥ ५ ॥
- (962) पीत्वा भृशं कमलकुञ्जलशुक्तिकोषा दोषातनीतिमिरवृष्टिमथ स्फुटन्तः ।
निर्यन्मधुव्रतकदम्बमिषाद्वमन्ति बिभ्रन्ति कारणगुणानिव मौक्तिकानि ॥ ६ ॥
[अमी] मुरारेः ॥
- (963) ताराणां तगरत्विषां परिकरः संख्येयशेषः स्थितः
स्पर्धन्तेऽस्तरुचः प्रदीपकशिखाः सार्धं हरिद्राङ्कुरैः ।
तत्र स्तम्भितपारदद्रवजडो जातः प्रगे चन्द्रमाः
पौ[रस्त्यं] च [पुराण]सीधुमधुरच्छायं नभो वर्तते ॥ ७ ॥
- (964) द्वित्रैर्व्योम्नि पुराणमौक्तिकमणिच्छायैः स्थितं तारकैर्
ज्योत्स्नापानभरालसेन वपुषा सुप्ताश्चकोराङ्गनाः ।
यातोऽस्ताचलचूलमुद्वसमधुच्छत्रच्छविश्चन्द्रमाः
प्राची बालबिडाललोचनरुचां याता च पात्रं ककुप् ॥ ८ ॥

959 ○ Anr. 2.2; Sbh. 2169 (मुरारेः). 960 — °) K °कर्णिकाः.
○ Anr. 2.4. 961 ○ Anr. 2.5; Sab. 5.77 (मुरारेः). 962 — °) K
°तिमिदृष्टि°. — °) K °कदम्बि°. ○ Anr. 2.11; Smk. 82.28. (मुरारेः). 963 — °)
K °स्तगुरुः. ○ Bāl. 7.1; ŚB. 3. 190. 964 ○ Vid. 111; Kav. p. 95; Smk.
82.1 (राजशेखरस्य); KHV. 233.

क्षीणान्येव तमांसि किं तु दधति प्रौढिं न सम्यक् दृशो
 वासः संवृतमेव किं तु जहति प्राणेश्वरं नाबलाः ।
 पारावारगतैश्च कोकमिथुनैरानन्दतो गद्रदं
 साकूतं स्तमेव किं तु बहलं सात्कृत्य नोड्डीयते ॥ ९ ॥

(965)
 S. 2.142.1
 (बसुकल्पस्य)

परिस्फुरत तारकाश्चरत चौरचक्राण्यलं
 प्रसर्पत तमांसि रे समय एष युष्मादृशाम् ।
 न यावदुदयाचलोद्धतरजाः समाक्रामति
 प्रभापटलपाटलीकृतनभोऽन्तरालो रविः ॥ १० ॥

(966)

प्रातः कोपविलोहितेन रविणा ध्वस्तं तमः सर्वतो
 भृङ्गाः पद्मपुटेषु वर्णसदृशास्तस्येति कृष्टाः करैः ।
 हा कष्टं तिमिरत्विषो वयमपि व्यक्तं हता इत्यमी
 काकाः संप्रति घोषयन्ति सभयाः काकेति नाम्नात्मनः ॥ ११ ॥

(967)

शक्यार्चनः सुचिरमीक्षणपङ्कजेन काश्मीरपिण्डपरिपाटलमण्डलश्रीः ।
 ध्वान्तं हरन्नमरनायकपालितायां देवोऽभ्युदेति दिशि वासरबीजकोषः ॥ १२ ॥
 विष्णुहरेः ॥

(968)
 S. 2.143.2

कुन्तल इवावशिष्टः स्मरस्य चन्दनसरोनिमग्नस्य ।
 प्रतिभाति यत्र हरिणः स हरिणलक्ष्मा गतोऽस्तमयम् ॥ १३ ॥
 दक्षस्य ॥

(969)

पत्यौ याते कलानां वियति गतिवशादस्तमिन्दौ क्रमेण
 क्रन्दन्ती पत्रिनादैर्विगलिततिमिरस्तोऽन्धमिहभारा ।
 प्रभ्रंशिस्थूलमुक्ताफलनिकरपरिस्पर्धिताराश्रुबिन्दुः
 प्रोन्मीलत्पूर्वसंध्याहुतभुजि रजनी पश्य देहं जुहोति ॥ १४ ॥

(970)
 S. 2.142.2
 (योगेश्वरस्य)

सोऽहं सुदूरमगमं द्विजराजरूढिं गाढप्रसक्तिरभवं बत वारुणीतः ।
 इत्याकलय्य नियतं शशभृत्समस्तमस्तादौ श्रगिति शम्पमयं पयोधौ ॥ १५ ॥
 नरसिंहस्य ॥

(971)

965 — ^a) S₃ क्षुण्णान्येव. S₃ दृशोर्. — ^d) S किं तु सहसा ज्ञात्कृत्य. 966
 — ^e) K °लोद्धतजा रः. 969 — ^e) K दक्षः. 970 — ^a) S पत्यौ पात्रे. S
 व्रजति. — ^b) S₁ पत्रिनादैर्; S_{2.3} पत्रिनावैर्. K °विगलित-. S₁ °लभावा । — ^e) S₃
 °ताराग्र°. ○ Jsv. 292.3.

(972)

स्तोकस्तोकममूभिरम्बरतले ताराभिरस्तं गतं
 गच्छत्यस्तगिरेः शिरस्तदनु च च्छायादरिद्रः शशी ।
 प्रत्यासन्नतरोदयस्थतरणेर्बिम्बारुणिम्ना ततो
 मञ्जिष्ठारसलोहिनी दिगपि च प्राची समुन्मीलति ॥ १६ ॥
 लक्ष्मीधरस्य ॥

(973)
 S. 1.86.3

मुषितमुषितालोकास्तारातुषारकणत्विषः
 सवितुरपि च प्राचीमूले मिलन्ति मरीचयः ।
 श्रयति शिथिलच्छायाभोगस्तटीमपराम्बुधेर्
 जठरलवलीलावण्याच्छच्छविर्मृगलाञ्छनः ॥ १७ ॥
 शर्वस्य ॥

(974)

ब्रजत्यपरवारिधिं रजतपिण्डपाण्डुः शशी
 नमन्ति जलबुद्बुदद्युतिसपङ्कयस्तारकाः ।
 कुरुण्टकविपाण्डुरं दधति धाम दीपाङ्कुराश्
 चकोरनयनारुणा भवति दिक्च सौत्रामणी ॥ १८ ॥
 राजशेखरस्य ॥

(975)

लब्ध्वा बोधं दिवसकरिणः कीर्णनक्षत्रमालं
 दीर्घाद[स्मा]द्गगनशयनादुज्जिहानस्य दर्पात् ।
 सज्जद्दानोदकतुनमलो जर्जराभीषुरञ्जुर्
 भ्रश्यत्येष प्रशिथिल इव श्रोत्रशङ्खः शशाङ्कः ॥ १९ ॥

(976)
 S. 2.143.3
 (शिवस्वामिनः)

तेजोराशौ भुवनजलधेः प्लाविताशातटान्तं
 भानौ कुम्भोद्भव इव पिबत्यन्धकारोत्कराम्भः ।
 सद्यो माद्यन्मकरकमठस्थूलमत्स्या इवैते
 यान्त्यन्तस्थाः कुलशिखरिणो व्यक्तिवर्त्मक्रमेण ॥ २० ॥

972 ○ Skb. 5.464 ; ŚB. 2.396, 3.191. 973 — ^d) Ss जरठ°. — ^e) K सर्वस्य. 974 — ^e) K कुरुण्ट्यक्र. ○ Vid. 4.1 ; Smk. 82.21 (राजशेखरस्य); Śp. 3719. 975 — ^e) K °तुलमनो. ○ Kap. 15.10. 976 — ^d) S1 सृष्टिवर्त्म; S2.3 °दृष्टिवर्त्म. ○ Kap. 15.32.

आमृद्भ्र[न्त]स्तम इव सरःसीम्नि संभूय पङ्कं (977)

तारात्साथैरिव पतिशुचा फेनकैः श्लिष्टपादाः । ↑ K. 70b

भ्रान्त्यादष्टस्फुटबिसलताचु[ञ्चुभिश्च]ञ्चुचकैश्च
चक्रा बन्दीकृतविरहकृच्चन्द्रलेखा इवैते ॥ २१ ॥

भट्ट[शिवस्वामिनः] ॥

कृतपादनिगूहनोऽवसीदन्नधिकश्यामकलङ्कपङ्कलेखः । (978)
S. 1.86.2

गगनोदधिपश्चिमान्तलग्नो विधुरुत्तान इवास्ति कूर्मराजः ॥ २२ ॥

शतानन्दस्य ॥

अयमुदयति मुद्राभञ्जनः पद्मिनीनाम् उदयगिरिवनालीबालमन्दारपुष्पम् । (979)
S. 2.143.1
P. 49a
(विद्यायाः)

विरहविधुरकोकद्वन्द्वबन्धुर्विभिन्दन् कुपितकपिकपोलक्रोधताम्रस्तमांसि ॥ २३ ॥

योगेश्वरस्य ॥

रथ्याकार्पटिकैः पटञ्चरशतस्यूतोरुकन्थाबल- (980)

प्रत्यादिष्टहिमागमार्तिविशदप्रस्निग्धकण्ठोदरैः ।

गीयन्ते नगरेषु नागरजनप्रत्यूषनिद्रानुदो

राधामाधवयोः परस्पररहःप्रस्तावनागीतयः ॥ २४ ॥

डिम्बोकस्य ॥

॥ इति प्रत्यूषव्रज्या ॥ ३० ॥

॥ ततो मध्याह्नव्रज्या ॥ ३१ ॥

मध्याह्ने परिपुञ्जितैस्तरुतलच्छाया मृगैः सेव्यते (981)

कासारे स्फुटितोदरे सुनिभृतं कीटैरहर्नीयते ।

उत्सङ्गश्चमुक्तहस्तयुगलन्यस्ताननः कानने

शिल्लीतोयकणाभिषेकसुखितो निद्रायते वानरः ॥ १ ॥

977 — ^b) K श्लिष्टपादाः. ○ Kap. 15.37. 978 — ^d) K °रुत्ताल. 979

— °) P °द्वन्द्वध्वं. — ^d) SP क्रोडताम्रस. — °) K योगेश्वरी. ○ Śp. 3738; Skb. 1.100, 2.29; ŚB. 2.217, 2.270, 3.184; Aś. p. 22 (ad 8.8); Amd. 517. Vrajyā 31 :
N om. completely.

(982)
S. 2.144.1

एतस्मिन्दिवसस्य मध्यसमये वातोऽपि चण्डातप-
त्रासेनेव न संचरत्यहिमगोर्बिम्बे ललाटंतेपे ।
किं चान्यत्परितप्तधूलिलुठनग्लोषासहत्वादिव
च्छाया दूरगतापि भूरुहतले व्यावर्त्य संलीयते ॥ २ ॥

(983)

आदौ मानपरिग्रहेण गुरुणा दूरं समारोपिता
पश्चात्तापभरेण तानवकृता नीता परं लाघवम् ।
उत्संगान्तरवर्तिनामनुगमात् संपीडिता गामिमां
सर्वाङ्गप्रणयप्रियामिव, तरुच्छाया समालम्बते ॥ ३ ॥ ↑ K. 71a
मलयराजस्यैते ॥

(984)

किरति मिहिरे विष्वदीचः करानतिवामनी
स्थलकमठवद्देहच्छाया जनस्य विचेष्टते ।
गजपतिमुखोद्गीर्णैराप्यैरपि त्रसरेणुभिः
[शि]शिरमधुरामेणाः कच्छस्थलीमधिशेरेते ॥ ४ ॥

(985)

उद्दामद्युमणिद्युतिव्यतिकरप्रक्रीडदकौपल-
ज्वालाजालजटालजाङ्गलतटीनिष्कूजकोयष्टयः ।
भौमोष्मप्लवमानसूरकिरणकूरप्रकाशा दृशोर्
आयुःकर्म समापयन्ति धिगमूर्मध्येऽहि शून्या दिशः ॥ ५ ॥
मुरारेरेतौ ॥

(986)

रथ्यागर्भेषु खेलारसिकशिशुगणं त्याजयेत्पूर्वकेलीर्
उद्दण्डाब्जच्छदालीतलमुपगमयेद्राजहंसीकुलानि ।
अध्येतृणां दधानं भृशमलसदृशां किंचिदङ्गावसादं
देवस्यैतत्समन्ताद्भवतु समुचितश्रेयसे मध्यमहः ॥ ६ ॥
पुरुषोत्तमदेवस्य ॥

(987)

काश्मर्याः कृतमालमुद्रतदलं कोयष्टिकष्टीकते
नीराश्मन्तकशिम्बिचुम्बनमुखा धावन्त्यपःपूर्णिकाः ।

982 — °) K चन्द्रातपः. — °) S₁ °मगोविन्दे. — °) K °ग्लोषाग्रहः. — °) S व्यावर्त्य.
983 ° Tāp. 3.17; Smk. 60.19 (अनङ्गहृदयस्य); Nāt. ad 19 (Tāp. 3). 984
— °) K °राध्यैरपि. ° Anr.1.54; Srb. p.336.40. 985 ° Anr. 2.30; Smk.
60.20 (श्रीमुरारेः); Srb. p. 337.46. 987 ° Māl. 9.7. — °) तीराश्मन्त°; Ssm.
775; Ak. p. 294; ŚB. 4.841; Srb. p. 337.49.

दात्यहैस्तिनिशस्य कोटरवति स्कन्धे निलीय स्थितं
वीरुन्नीडकपोतकूजितमनुक्रन्दन्त्यधः कुक्कुभाः ॥ ७ ॥

उद्धामज्वलदंशुमालिकिरणव्यर्थातिरेकादिव (988)

च्छायाः संप्रति यान्ति पिण्डपदवीं मूलेषु भूमिरुहाम् ।
किं चैतदनुजाधिराजयुवतीवर्गावगाहोत्सरत्-
क्षोभोद्भूतविहंगमण्डलकृतालीकातपत्रं सरः ॥ ८ ॥
धर्माशोकस्य ॥

धत्ते पद्मलतादलेप्सुरपरि स्वं कर्णतालं द्विपः (989)

शष्पस्तम्बरसान्निध्यच्छति शिखी मध्येशिखण्डं शिरः । S. 2.144.2 (राजशेखरस्य)

मिथ्या लेढि मृणालकोटिरभसादंष्ट्राङ्कुरं शूकरो
मध्याह्ने महिषश्च वाञ्छति निजच्छायामहाकर्दमम् ॥ ९ ॥

विशन्तीनां स्नातुं जघनपरिवेशैर्मृगदृशां ↑ K. 71b (990)

यदम्भः संप्राप्तं प्रमदवनवाप्यास्तटभुवम् ।
गभीरे तन्नाभीकुहरपरिणाहेऽध्वनि सकृत्
कुहुंकारस्फारं रचयति च नादं नमति च ॥ १० ॥
राजशेखरस्य ॥

विष्वङ् मुर्मुरनर्म बिभ्रति पथां गर्भेष्वदभ्राः पटु- (991)

ज्योतिर्मुक्तनिरभ्रदीधितिघटानिर्धूपिता धूलयः ।
मेघच्छायधियाभिधावति पुरो निर्दग्धदूर्वावनं
पान्थः किं च मरीचिवीचिषु पयःपूरभ्रमः क्लामति ॥ ११ ॥

ध्वान्तानीलवनाद्रिकोटरगृहेष्वध्यासते कोकिलाः (992)

पान्थाः पोतवदापिबन्ति कलुषं धान्याः प्रतप्तं पयः ।
तल्लम्भो वनतामसोल्लनिवहस्याशक्तसूर्यस्रुति-
व्रातस्फीतवराहसैरिभसभास्वस्थैण्यूथाच्युतम् ॥ १२ ॥

988 — °) K धर्मशोकस्य. 989 ° Vid. 1.43; Smk. 60.21 (राजशेखरस्य).
Śp. 3837 (राजशेखरस्य); Srb. p. 337.44. 990 ° Vid. 1.44; Srb.
p. 337.43. — °) निनादं नयति च. 991 — °) K विम्ब°. K ° नर्मु. 992
— °) K ध्वान्तानीव°.

(993)

धूमोऽटन्नटवीषु चाटुपटलानाटीकयत्युच्छलत्-
 पांशुप्रांशुभराभि[राभि]रभितो वातोर्मिभिर्वर्त्मनः ।
 उत्सर्पद्बधूमविभ्रमभृतः किं च प्रतीचीरपः
 कुर्वन्त्यच्छमरीचिवी[चि]निचयभ्रान्त्या हृदान्ते मृगाः ॥ १३ ॥
 बुद्धाकरगुप्तस्य ॥

(994)

मध्याह्ने परिनिर्मलेषु शकुलः शैवालमालाम्बुषु
 स्थूलत्वाज्जलरङ्कुनिर्जितभयः पुच्छाग्रोमावलीः ।
 लीलाताण्डवडम्बरैरवकिरन् पानीयपूर्णोदरस्
 तुण्डाग्रात् क्षणपीतवारिगुडिकामुद्रीर्य संलीयते ॥ १४ ॥
 ॥ इति मध्याह्नव्रज्या ॥ ३१ ॥

॥ ततो यशोव्रज्या ॥ ३२ ॥

995
S. 3.47.5
(रथाङ्गस्य)
P. 75a

देव स्वस्ति वयं द्विजास्तत इतस्तीर्थेषु सिन्ध्यासवः
 कालिन्दीसुरसिन्धुसंगपयसि स्नातुं समीहामहे ।
 तद्याचेमहि सप्तपिष्टपशुचीभावैकतानव्रतं
 संयच्छ स्वयशः सितासितपयोभेदाद्विवेकोऽस्तु नः ॥ १ ॥

996
S. 3.50.3
(तुतातितस्य)
P. 75b

किं वृत्तान्तैः परगृहगतैः किं तु नाहं समर्थस्
 तूष्णीं स्नातुं प्रकृतिमुखरो दाक्षिणात्यस्वभावः ।
 गेहे गेहे विपणिषु तथा चत्वेरे पानगोष्ठ्याम्
 उन्मत्तेव भ्रमति भवतो वल्लभा हन्त कीर्तिः ॥ २ ॥
 विद्यायाः ॥

↑ K. 72a

997
S. 3.51.5
(राजशेखरस्य)
P. 75b

सा चन्द्रादपि चन्द्रनादपि दरव्याकोषकुन्दादपि
 क्षीराब्धेरपि शेषतोऽपि फणिनश्चण्डीशहासादपि ।

993 — ^a) K धूम्याटं नट-. K °पटनामाटी°. 994 — ^b) K °ज्जलटङ्कु°. Vrajyā 32 : NK have identical stanzas. 995 — ^a) S °षु निष्कल्मषाः; P प्रतिष्ठासवः. — °) S₂ °विष्टप°. — ^d) S स्वं यच्छस्व. ○ KHA. 286; Kvv. p. 21. 996 — ^b) K मुखरकुहरो; P प्रकृतिचपलो. S₁ दाक्षिणात्यः. — °) S देशे देशे विप°. ○ Śp. 1227 (मातङ्गदिवाकरस्य); Sbh. 2544 (मातङ्गदिवाकरस्य); Ssm. 73; KHA. 614; As. ad 37. 997 — ^b) P शेषभोगी°. — ^d) S₃ °रिपोर्-

कर्णाटीसितदन्तपत्रमहसोऽप्यत्यन्तमुद्द्योतिनी
कीर्तिस्ते भुजवीर्यनिर्जितरिपो लोकत्रयं भ्राम्यति ॥ ३ ॥
वार्तिककारस्य ॥

त्वद्यशोराजहंसस्य पञ्जरं भुवनत्रयम् ।

अमी पानकरङ्गाभाः सप्तापि जलराशयः ॥ ४ ॥

बिम्बोकस्य ॥

998
P. 75b
(बिम्बोकस्य)

यत्क्षारं च मलीमसं च जलधेरम्भस्तदम्भोधरैः

कृत्वा स्वादु च निर्मलं च निहितं यत्नेन शुक्तौ तथा ।

येनानर्घतया च सुन्दरतया चेदं यशोभिस्तव

स्पर्धामेत्य विराजते ननु परीणामोऽद्भुतो भौतिकः ॥ ५ ॥

अचलसिंहस्य ॥

999
P. 75b

दृष्टं संगरसाक्षिभिर्निगदितं वैतालिकश्रेणिभिर्

न्यस्तं चेतसि सज्जनैः सुकविभिः काव्येषु संचारितम् ।

उत्कीर्णं कुशलैः प्रशस्तिषु सदा गीतं च नाकेसदां

दारैरुज्जयनीभुजङ्ग भवतश्चन्द्रावदातं यशः ॥ ६ ॥

1000
S. 3.48.4
(राजशेखरस्य)
P. 76a

उत्कलोलस्य लक्ष्मीं लवणजलनिधिर्लम्बितः क्षीरसिन्धोः

को विन्ध्यः कश्च गौरीगुरुरिति मरुतामभ्युदस्तो विवेकः ।

नीताः कर्कत्वमर्कप्रवहणहरयो हारितोत्सङ्गलक्ष्मा

राजन्नुद्दामगौरैरजनि च रजनीवल्लभस्त्वद्यशोभिः ॥ ७ ॥

अभिनन्दस्य ॥

1001
P. 76a

निर्मुक्तशेषधवलैरचलेन्द्रमन्थसंक्षुब्धदुग्धमयसागरगर्भगौरैः ।

राजन्निदं बहुलपक्षदलन्मृगाङ्गच्छेदोज्ज्वलैस्तव यशोभिरशोभि विश्वम् ॥ ८ ॥

1002

999 — ^a) N °स्तदाम्भो°. — ^c) P °नर्घतया. — ^d) P परीणामोऽस्तु ते भौतिकः.
— ^e) N °सिंघस्य ॥ 1000 — ^b) P कर्णेषु सं°. — ^c) P गीति. S1.2 नाकेसदां. — ^d)
S दारैर्जितवैरिणी भवत°. 1001 — ^a) KP लक्ष्मी. P °निधिर्लम्बितः. — ^d) K
त्वद्यशोभिः. 1002 ○ Anr. 1.35; Ak. p. 154.

1003
P. 76a

स्वस्ति क्षीरान्धिमध्यान्निजदयितभुजाभ्यन्तरस्थान्जहस्ता
क्षमायामक्षामकीर्तिं कुशल्यति महाभूभुजं भोज्यदेवम् ।
क्षेमं मेऽन्यद्युगान्तावधि तपतु भवान् यद्यशोधोषणाभिर्
देवो निद्रादरिद्रः सफल्यति हरियौवनर्द्धिं ममेति ॥ ९ ॥

↑ K. 72b

1004
P. 76b

त्वत्कीर्तिर्जातजाड्येव सप्ताम्भोनिधिमज्जनात् ।
प्रतापाय जगन्नाथ याता मार्तण्डमण्डलम् ॥ १० ॥

1005
S. 3.50.1
(छित्तपस्य)
P. 76b

का त्वं, कुन्तलमलकीर्तिर्, अहह कासि स्थिता, न कश्चित्,
सख्यस्तास्तव कुत्र कुत्र वद वाग्लक्ष्मीस्तथा कान्तयः ।
वाग्याता चतुराननस्य वदनं लक्ष्मीर्मुरारेरुरः
कान्तिर्मण्डलमैन्दवं मम पुनर्नाद्यापि विश्रामभूः ॥ ११ ॥

1006
S. 3.51.3
(हरेः)
P. 76b
(अमरसिंहस्य)

आसीदुप्तं यदेतद्रणभुवि भवता वैरिमातङ्गकुम्भान्
मुक्ताबीजं तदेतन्निजगति जनयामास कीर्तिद्रुमं ते ।
शेषो मूलं प्रकाण्डं हिमगिरिरुद्धिर्दुग्धपूरावलं
ज्योत्स्ना शाखाप्रतानः कुसुममुडुचयो यस्य चन्द्रः फलं च ॥ १२ ॥

1007
S. 3.53.4
(मुरारेः)
P. 76b
(अमरसिंहस्य)

अद्य स्वर्गवधूगणे गुणमय त्वत्कीर्तिमिन्दूज्ज्वलाम्
उच्चैर्गारयति निष्कलङ्किमदशमादास्यते चन्द्रमाः ।
गीताकर्णनमोदमुक्तयवसग्रासाभिलाषो वद
स्वामिन्नङ्कमृगः कियन्ति हि दिनान्येतस्य वर्तिष्यते ॥ १३ ॥

↑ N. 26a

1008
P. 77a

अभयमभयं देव ब्रूमस्तवासिलतावधूः
कुवलयदलश्यामा शत्रोरुरःस्थलशायिनी ।
समयसुलभां कीर्तिं भव्यामसूत सुतामसाव्
अपि रमयितुं रागान्धेव भ्रमत्यखिलं जगत् ॥ १४ ॥

अमरसिंहस्य ॥

1003 — ^b) P °क्ष्यामकीर्तिं. K मुदा (महा-). P °भूभुजं भाजराजं. — °) P क्षेमं मन्थे. P त्वद्यशो- 1004 — ^d) N जाता. ○ SK. 4.5. — °) आतपाय महीपाल. — ^d) गता. 1005 — ^b) S वाग्लक्ष्मीरुचः संप्रति. 1006 — ^b) S विमुक्तं (तदेतत्). S₁ कीर्तिद्रुमस्; P कीर्तिस्त्रयं. — °) P दग्ध- (दुग्ध-). — ^d) S₃ °मुडुचया. 1007 — ^a) S स्वर्गि- P गुणमयस्. P मिन्दूज्ज्वला. — °) P ग्रीवाकर्णललाटमुक्त- S₃ वर- (वद). — ^d) P कियन्ति दिवसान्. 1008 — ^b) P गतो°(शत्रो°). — °) P समरसुलभां. P यशस्यसाव्. — ^d) P वमयितुं रागादाशा. — °) N °सिंघस्य ॥

धामावृणोति धरणीतलमातनोति पातालमूलतिमिराणि तिरस्करोति ।
हारावलीहरिणलक्ष्महराट्टहासहेरम्बदन्तहरिशङ्खनिभं यशस्ते ॥ १५ ॥

1009
P. 77a

देव त्वद्यशसि प्रसर्पति शनैर्लक्ष्मीसुधोच्चैःश्रवश्-
चन्द्रैरावतकौस्तुभाः स्थितिमिवामन्यन्त दुग्धोदधौ ।

↑ K. 73a

1010
P. 77a
(कविराजस्य)

किं त्वेकः परमस्ति दूषणकणो यन्नोपयाति भ्रमात्
कृष्णं श्रीः शितिकण्ठमद्रितनया नीलाम्बरं रेवती ॥ १६ ॥

ऐरावणन्ति करिणः फणिनोऽप्यशेषाः शेषन्ति हन्त विहगा अपि हंसितारः ।
नीलोत्पलानि कुमुदन्ति च सर्वशैलाः कैलासितुं व्यवसिता भवतो यशोभिः ॥ १७ ॥

1011
S. 3.47.4
(महाशक्तः)
P. 77a

रामः सैन्यसमन्वितः कृतशिलासेतुर्यदम्भोनिधेः
पारं लङ्घितवान् पुरा तदधुना नाश्चर्यमापादयेत् ।
एकाकिन्यपि सेतुबन्धरहितान् सप्तापि वारांनिधीन्
हेलाभिस्तव देव कीर्तिवनिता यस्मात्समुल्लङ्घति ॥ १८ ॥

1012
S. 3.50.2
(छित्तपस्य)
P. 77b

न तच्चित्रं यत्ते विततकरवालोग्ररसनो
महीभारं वोढुं भुजभुजगराजः प्रभवति ।
यदुद्भूतेनेदं नवबिसलतातन्तुशुचिना
यशोनिर्मोकेण स्थगितमवनीमण्डलमभूत् ॥ १९ ॥

1013
S. 3.48.1
P. 77b
(संहरश्रियः)

संघश्रियः ॥

श्रीखण्डपाण्डिमरुचः स्फुटपुण्डरीकषण्डप्रभापरिभवप्रभवास्तुदन्ति ।
त्वत्कीर्तयो गगनदिग्वलयं तदन्तःपिण्डीभवन्निबिडमूर्तिपरम्पराभिः ॥ २० ॥
बुद्धाकरगुप्तस्य ॥

1014

अपनय महामोहं राजन्नेन तवासिना
कथय कुहकक्रीडाश्चर्यं कथं क्व च शिक्षितम् ।

1015
S. 3.29.3
P. 82b

1010 — ^a) P देवस्. K शनैर्लक्ष्म्या; P समैर्लक्ष्मी. ○ Sp. 1226. 1011 — ^b) S₂ हंसिभावः। 1012 — ^b) S °मुत्पादयेत् ।; P °मुत्पादयन् । — ^c) P °रहिता. — ^d) P कीर्तिरबला. P °छंदते. 1013 — ^a) S चित्ते (यत्ते). — ^b) S सोढुं. 1014 — ^c) K °करगुप्तानां ॥; perhaps Buddhākaragupta was promoted between N and K (cf. 17). 1015 — ^a) P om. महा-. — ^b) S कुहकाश्चर्यं केदं कथं. S₃ नु (क्व). P शिक्षितम्. — ^d) SP झटिति.

यदरिरुधिरं पायं पायं कुसुम्भरसारुणं
 श्रगिति वमति क्षीराम्भोधिप्रवाहसितं यशः ॥ २१ ॥
 दक्षस्य ॥

1016

त्वं काम्बोज विराजसे भुवि भवत्तातो दिवि भ्राजते
 तत्तातस्तु विभूषणः स किमपि ब्रह्मौकसि द्योतते ।
 युष्माभिस्त्रिभिरेभिरर्पिततनुस्त्वत्कीर्तिरुज्जृम्भिणी
 माणिक्यस्तवकत्रयप्रणयिनीं हारस्य धत्ते † श्रियम् ॥ २२ ॥ † K. 73b
 वसुकल्पस्य ॥

1017

जनानुरागमिश्रेण यशसा तव सर्पता ।
 दिग्बधूनां मुखे जातमकस्मादर्धकुङ्कुमम् ॥ २३ ॥

1018
 P. 83b

इन्दोर्लक्ष्म त्रिपुरजयिनः कण्ठमूलं मुरारिर्
 दिग्भागानां मदजलमसीभाञ्जि गण्डस्थलानि ।
 अद्याप्युर्वीवलयतिलक श्यामलिम्बावलिस्तान्य्
 आभासन्ते वद धवलितं किं यशोभिस्त्वदीयैः ॥ २४ ॥
 ॥ इति यशोव्रज्या ॥ ३२ ॥

॥ ततोऽन्यापदेशव्रज्या ॥ ३३ ॥

1019
 S. 4.18.5
 P. 70a

अये मुक्तारत्न प्रसर बहिरुद्द्योतय गृहान्
 अपि क्षोणीन्द्राणां कुरु फलवतः स्वानपि गुणान् ।
 किमत्रैवात्मानं जरयसि मुधा † शुक्तिकुहरे † N. 26b
 महागम्भीरोऽयं जलधिरिह कस्त्वां गणयति ॥ १ ॥
 मुरारेः ॥

1017 ○ Kav. p.26,p.41,p.83. — “) गुणानु°. 1018 — “) P
 मुरारेः ○ Sbh. 2563 (राजशेखरकवेः); Kuv. p. 157; As. ad 37; Amd. 834; ŚB.
 2.340; Srb. p.135.32. — “) °तिलक-. 1019 — “) S2.3 क्षौणीन्द्राणां. — “) S
 धिगत्रैवात्मानं. S2 जनयति. P मुधा. — “) P °धिरिति. ○ Any. p. 92.53.

अप्रत्याकलितप्रभावविभवे सर्वाश्रयाम्भोनिधौ
 वासो नाल्पतपःफलं यदपरं दोषोऽयमेको महान् ।
 शम्बूकोऽपि यदत्र दुर्लभतरै रत्नैरनघैः सह
 स्पर्धामेकनिवासकारणवशदेकान्ततो वाञ्छति ॥ २ ॥

1020
 P. 69a
 (कविराजस्य),
 70b (anon)

पद्माकरः परिमितोऽपि वरं स एव यस्य स्वकामवशतः परिभुज्यते श्रीः ।
 किं तेन नीरनिधिना महता तटेऽपि यस्योर्मयः प्रकुपिता गलहस्तयन्ति ॥ ३ ॥

1021
 P. 70b

दामोदरस्य ॥

नीरेऽस्मिन्नमृतांशुमुत्सुकतया कर्तुं करे कौतुकिन्
 मा निम्नेऽवतरार्जवादियमधस्तस्य प्रतिच्छायिका ।
 मर्त्येऽस्य ग्रहणं क दर्शनसुधाप्युन्मुक्तनेत्रश्रियां
 स्वर्लोकेऽपि लवः शवेश्वरजटाजूटकचूडामणिः ॥ ४ ॥
 वल्लणस्य ॥

1022

केनासीनः सुखमकरुणेनाकरादुद्धृतस्त्वं
 विक्रेतुं वा त्वमभिलषितः केन देशान्तरेऽस्मिन् ।
 यस्मिन् वित्तव्ययभरसहो ग्राहकस्तावदास्तां
 नास्ति भ्रातर्मरकतमणे त्वत्परीक्षाक्षमोऽपि ॥ ५ ॥

N. Im. 26b

1023
 S. 4.17.5
 (मङ्गलस्य)
 P. 175b

मूर्धारोपणसत्कृतैर्दिशि दिशि क्षुद्रैर्विहङ्गैर्गतं
 छायादाननिराकृतश्रमभरैर्नष्टं मृगैर्भीरुभिः ।
 हा कष्टं फललोलुपैरपसृतं शाखामृगैश्चञ्चलैर्
 एकेनैव दवानलव्यतिकरः सोढः परं शाखिना ॥ ६ ॥

↑ K. 74a

1024
 S. 4.49.2

अयं वारामेको निलय इति रत्नाकर इति
 श्रितोऽस्माभिस्तृष्णातरलितमनोभिर्जलनिधिः ।

1025
 S. 4.9.3
 (विद्यापतेः)
 P. 68b
 (कालिदासस्य)

1020 — ^a) P₁ अप्रांत्या; P₂ स्वप्रत्या. — ^b) P₁ नान्यतपः°. P₁ °को भवान्; P₂ °को वने । — ^c) P₁ दुर्लभतलै°. 1023 — ^a) S₃ नादराद्. — ^b) S कथमुपनतः; P समभिलषितः. P देशान्तरेऽपि. — ^c) S अस्मिन्. P lac. after °व्ययभ. ○ Smk. 28.11 (सर्ववर्मणः); Śp. 1110 (शर्ववर्मणः); Any. p. 91.46; ŚB. 2.9 1024 — ^a) S द्रुतं (गतं). 1025 — ^b) K जलनिधेः. — ^c) N ? नन्दीकस्य. ॥; rest as shown; note variant ascription in following sources. ○ Smk. 27.18 (वरुचेः); Śp. 1091 (मालवरुद्रस्य); Bhallataśataka 108 (final); Kuv. p. 108; SK. 3.234; Kpk. 490; Kpd. p. 356; BIS. 546 (3573); Any. p. 98.43; SG. 32a; Jsv. 291.5; As. p. 135.

क एवं जानीते निजकरपुटीकोटरगतं
क्षणादेनं ताम्यत्तिमिमकरमापास्यति मुनिः ॥ ७ ॥

K. कविनन्दस्य ॥

1026

जन्म व्योमसरःसरोजकुहरे मित्राणि कल्पद्रुमाः
क्रीडा स्वर्गपुरन्ध्रभिः परिचिताः सौवर्णवल्लीस्रजः ।
अप्यस्मादवतार एव भवतो नोन्मादभेरीरवः
सम्यक्मूर्च्छितिकेलयः पुनरिमे भृङ्ग द्विरभ्याहतिः ॥ ८ ॥

1027

अङ्गेनाङ्गमनुप्रविश्य मिलतो हस्तावलेपादिभिः
का वार्ता युधि गन्धसिन्धुरपतेर्गन्धोऽपि चेत्के द्विपाः ।
जेतव्योऽस्ति हरेः स लाञ्छनमतो वन्दामहे तामभूद्
यद्गर्भे शरभः स्वयंजय इति श्रुत्वापि यो नाङ्कितः ॥ ९ ॥
वल्लणस्यैतौ ॥

1028

S. 4.20.2

(अमरसिंहस्य)

आजन्मस्थितयो महीरुह इमे कूले समुन्मूलिताः
कल्लोलाः क्षणभङ्गुराः पुनरमी नीताः परामुन्नतिम् ।
अन्तः प्रस्तरसंग्रहो बहिरपि भ्रश्यन्ति गन्धद्रुमा
भ्रातः शोण न सोऽस्ति यो न हसति त्वत्संपदां विप्लवे ॥ १० ॥

1029

S. 4.60.5

(अचलसिंहस्य)

अमुं कालक्षेपं त्यज जलद गम्भीरमधुरैः
किमेभिर्निर्घोषैः सृज झटिति ज्ञात्कारि सलिलम् ।
अये पश्यावस्थामकरुणसमीरव्यतिकर-
स्फुरद्वावज्वालावलिजटिलमूर्तेर्विदपिनः ॥ ११ ॥

1030

युक्तं त्यजन्ति मधुपाः सुमनोविनाश-
काले यदेनमवनीरुहमेतदस्तु ।

एतत्त्वदृष्टचरमश्रुतवार्तमेताः

↑ K. 74b

शाखात्वचोऽपि तनुकाण्डसमाप्त्यजन्ति ॥ १२ ॥ ↑ N. 27a

1027 — ^a) N श्रुत्यापयो. — ^e) K om. एतौ. 1028 — ^b) S °भंगुराश्च
सहसा. — ^d) S₂ हसते. ○ Smk. 30.5; Śp. 1122; Any. p. 102.77; SG. 24b.
1029 S order *cdab*. ○ Śp. 784 (अचलस्य); Smk. 13.13 (अचलस्य); Ssm
1138 (अचलस्य); SK. 3.51.

- ↑ स वन्द्यः पाथोदः स खलु नयनानन्दजननः ↑ N. 28a l. 1. 1031
 परार्थे नीचेऽपि व्रजति लघुतां योऽर्थिसुभगाम् ।
 कथापि श्रोतव्या भवति हतकेतोर्न च पुनर्
 जनानां ध्वंसाय प्रभवति हि यस्योद्विगिरि ॥ १३ ॥
 उदञ्चद्वर्माशुद्युतिपरिचयोन्निद्रबिसिनी- 1032
 घनामोदाहूतभ्रमरभरझङ्कारमधुराम् ।
 अपश्यत्कासारश्रियममृतवर्तिप्रणयिनीं
 सुखं जीवत्यन्धूदरविवरवर्तिं प्लवकुलम् ॥ १४ ॥
 मैत्रीश्रियः ॥
 सुवर्णकार श्रवणोचितानि वस्तूनि विक्रेतुमिहागतस्त्वम् । 1033
 कुतोऽपि नाश्रावि यदत्र पल्यां पल्लीपतिर्यावदविद्धकर्णः ॥ १५ ॥
 यस्यावन्ध्यरुषः प्रतापवसतेर्नादेन धैर्यद्रुहां 1034
 शुष्यन्ति स्म मदप्रवाहसरितः सद्योऽपि दिग्दन्तिनाम् । P. 198b
 दैवात्कष्टदशावशं गतवतः सिंहस्य तस्याधुना
 कर्षत्येष करेण केशरसटाभारं जरत्कुञ्जरः ॥ १६ ॥
 उत्क्रान्तं गिरिकूटलङ्घनसहं ते वज्रसारा नखास् 1035
 तत्तेजश्च तदूर्जितं स च नगोन्माथी निनादो महान् । S. 4.36.3
 आलस्यादविमुञ्चता गिरिगुहां सिंहेन निद्रालुना P. 198b
 सर्वं विश्वजयैकसाधनमिदं लब्धं न किञ्चित्कृतम् ॥ १७ ॥
 हंहो जनाः प्रतिपथं प्रतिकाननं च N. 27a l. 1 1036
 तिष्ठन्तु नाम तरवः फलिता नताश्च । P. 184a
 अन्यैव सा स्थितिरहो मलयद्रुमस्य
 यद्वन्धमात्रमपि तापमपाकरोति ॥ १८ ॥

1031 For the rest of this Vrajyā, N & K differ considerably in order; folio and line in N of the *first* of each group of stanzas is indicated, the rest following consecutively till the next change shown. **1032** — ^a) K जीवत्यन्धूदर- . **1033** ○ Sbh. 975 (? जयवर्धन); SG. 25b; Srb. p. 231.45. **1034** — ^a) P °देन हानात्मनां. — ^c) P गतस्य भवतः (गतवतः). ○ Śp. 916. **1035** — ^a) K तत्क्रान्तं. — ^b) P नख * * माथी विनादो महा । — ^d) P किञ्चित्कृतः ॥. **1036** — ^b) P लताश्च ।

1037
P. 195a
(नन्दनस्य)

यन्नीडप्रभवो यदञ्जनरुचिर्यत्खेचरो यद्विजस्
तेन त्वं स्वजनः किलेति करैर्यत्तैरुपब्रूयसे ।
तत्रातीन्द्रियमोदिमांसलरसोद्गारस्तवैष ध्वनिर्
दोषोऽभूत्कलकण्ठनायक निजस्तेषां स्वभावो हि सः ॥ १९ ॥
वल्लणस्य ॥

N. 28a l. 5

1038
S. 4.54.5
(कविराजस्य)
P. 184a

किं ते नम्रतया किमुन्नततया किं ते घनच्छायया
किं ते पल्लवलीलया किमनया चाशोक पुष्पश्रिया ।
यत्त्वन्मूलनिषण्णखिन्नपथिकस्तोमः स्तुवन्नन्वहो
न स्वादूनि मृदूनि खादति फलान्याकण्ठमुत्कण्ठितः ॥ २० ॥

↑ K. 75a

(1039)
S. 4.57.5
(गदाधरस्य)

कल्याणं नः किमधिकमितो जीवनार्थं यदस्माल्
लूत्वा वृक्षानहह दहसि भ्रातरङ्गारकार ।
किं त्वेतस्मिन्नशनिपिशुनैरातपैराकुलानाम्
अध्वन्यानामशरणमरुप्रान्तरे कोऽभ्युपायः ॥ २१ ॥

1040
P. 196a

रज्ज्वा दिशः प्रवितताः सलिलं विषेण
पाशैर्मही हुतवहज्वलिता वनान्ताः ।
व्याधाः पदान्यनुसरन्ति गृहीतचापाः
कं देशमाश्रयतु यूथपतिर्मृगाणाम् ॥ २२ ॥

N. 27a l. 1

1041
P. 68b

आदाय वारि परितः सरितां शतेभ्यः किं नाम साधितमनेन महार्णवेन ।
क्षारीकृतं च वडवादहने हुतं च पातालकुक्षिकुहरे विनिवेशितं च ॥ २३ ॥

N. 28a l. 7

1037 — ^a) P प्रसवो. — ^b) P सुजनः. P रूपादीयसे. — ^c) P मासनरसोद्गारं.
1038 — ^a) K किं वा घनं. — ^b) P वाशोक. — ^c) KSP स्तुवन्नन्वयं. — ^d) S1
कविराजश्रीनारायणस्य. ○ Smk. 33.32 (श्रीभोजदेवस्य); Śp. 1004 (श्रीभोजदेवस्य); Pmt.
240; Ssm. 1284 (भोजस्य); Kvv. p. 7; BIS. 1753 (680) (Vetālabhaṭṭa, Nitipr.
9 in Haeblerlin p. 527); St. 8.2; Any. p. 114.60; Jsv. 268.4; Srb. p. 238.77.
1039 — ^a) S कर्मतां वर्तनार्थं. — ^c) S रातपैस्तापितानां. — ^d) S नामपयसि मरु-
○ Smk. 33.6; Śp. 1183; Any. p. 147.50; SG. 32a; Srb. p. 220.4. 1040
— ^a) P माश्रयति. ○ Bhallaṭaśataka 103. — ^b) हुतमुजा; Sbh. 648 (मुक्तापीडस्य);
Any. p. 39.12. 1041 — ^a) P सरितां मुखेभ्यः. ○ Smk. 27.5 (रीपुकस्य); Śp.
1083 (श्रीशुकस्य); Sbh. 891; Auc. ad 20 (महेन्द्रराजस्य); Pmt. 247; Ssm. 1336;
KHA. 562; Ssv. 1187; Kpk. 445; SK. 3.218; Any. p. 95.29; Amd. 815;
Srb. p. 216.17.

सोढप्रोढहिमक्लमानि शनकैः पत्राण्यधः कुर्वते
 संभाव्यच्छदवाञ्छयैव तरवः केचित्कृतघ्नप्रताः ।
 नामन्यन्त तदातनीमपि निजच्छायाक्षतिं तैः पुनस्
 तेषामेव तले कृतञ्जचरितैः शुष्यद्विरप्यास्यते ॥ २४ ॥

(1042)
 S. 4.49.5
 (अचलसिंहस्य)
 P. 183b

मदोष्मासंतापाद्धनकरिघटा यत्र विमले
 ममज्जुर्निःशेषं तटनिकट एवोन्नतकराः ।
 गते दैवाच्छोषं वरसरसि तत्रैव तरला
 बकग्रासत्रासाद्विशति शफरी पङ्कमधुना ॥ २५ ॥

(1043)
 S. 4.22.5
 (मधुरशीलस्य)

यद्वीचीभिः स्पृशसि गगनं यच्च पातालमूलं
 रत्नैरुदयोतयसि पयसा यद्धरित्रीं पिधत्से ।
 धिक् तत्सर्वं तव जलनिधे यद्विमुच्याश्रुधारास्
 तीरे नीरग्रहणरभसैरध्वगैरुज्जितोऽसि ॥ २६ ॥

(1044)
 S. 4.11.3
 (शुभाङ्कस्य)
 P. 70b

लोला श्रीः शशभृत्कलङ्कमलिनः क्रूरो मणिग्रामणीर्
 माद्यत्यत्रभ्रमुवल्लभोऽपि सततं तत्कालकूटं विषम् ।
 इत्यन्तः स्वकुण्डुम्बदुर्णयपरामर्शाग्निना दह्यते
 बाढं वाडवनामधेयदहनव्याजेन वारांनिधिः ॥ २७ ॥

↑ K. 75b

(1045)
 S. 4.12.1
 (वाणीकुटिल-
 लक्ष्मीधरस्य)
 P. 69b
 (लक्ष्मीधरस्य)

यन्मार्गोद्गुरगन्धवातकणिकातङ्कार्तिनानादरी-
 कोणाकुञ्चदुरोनिगूहितशिरःपुच्छा हरीणां गणाः ।
 दृप्यहुर्दमगन्धसिन्धुरजयोत्खातेऽपि कामं स्तुतः
 स्मेरोऽयं शरभः परां हृदि घृणामायाति जातिस्मरः ॥ २८ ॥

(1046)
 S. 4.35.2
 (वल्लणस्य)
 P. 201b

1042 — °) S३ छायाक्षितिः. S२ ते; P भैः (तैः) ° SG. 33a; Smk. 33.8 (बिल्हणस्य). 1043 — °) S मदोष्ण(S१ घ्न)प्रागल्भ्याद्. — °) S ममज्जुर्निःशंकं. — °) S गते शोषं दैवाद्. 1044 — °) S °रुदीपयसि. S यत्पिधत्से धरित्रीः. — °) P तदखिलनिधेर्. — °) S °ग्रहणविमुखैर्. — °) S१ शुभाङ्कस्य. ° Smk. 27.14; Śp. 1090 (गौडामिनन्दस्य); SK. 3.216. 1045 — °) P माद्यन्तभ्रमु-. — °) S गाढं. S१ धारां निधेः. 1046 P corrupt. — °) S यस्यानुद्ध (S२ द्ध) रगंध-. — °) S कोणोदन्न° — °) S दृप्यहुर्जय-. S° त्वातेन का मे स्तुतिः. — °) S सरभः. S जातस्मयः ॥.

1047
S. 4.8.2
(शब्दार्णवस्य)
P. 70a

एकेनापि पयोधिना जलमुचस्ते पूरिताः कोटिशो
जातो नास्य कुशाग्रलीनतुहिनश्लक्ष्णोऽपि तोयव्ययः ।
आहो शुष्यति दैवदृष्टिवलनादम्भोभिरम्भोमुचः
संभूयापि विधातुमस्य रजसि स्तैमित्यमप्यक्षमाः ॥ २९ ॥

N. 28a l. 8

(1048)
S. 4.8.5
(सुवर्णरेखस्य)
P. 68a
(बधिर-
कविराजस्य)

मर्यादाभङ्गभीतेरमितरसतया धैर्यगाम्भीर्ययोगान्
न क्षुभ्यन्त्येव तावन्नियमितसलिलाः सर्वदैते समुद्राः ।
आहो क्षोभं व्रजेयुः कचिदपि समये दैवयोगात्तदानीं
न क्षोणी नाद्रिवर्गा न च रविशशिनौ सर्वमेकार्णवं स्यात् ॥ ३० ॥

1049
P. 70b

श्रुतं दूरे रत्नाकर इति परं नाम जलधेर
न चास्माभिर्दृष्टा नयनपथगम्यस्य मणयः ।
पुरो नः संप्राप्तास्तटभुवि सलिप्सं तु वसताम्
उदग्राः कल्लोलाः स्फुटविकटदंष्ट्राश्च मकराः ॥ ३१ ॥

N. 27a l. 2

1050
S. 4.49.3
(विद्यायाः)
P. 184a

सुच्छायं फलभारनम्रशिखरं सर्वातिशान्तिप्रदं
त्वामालोक्य महीरुहं वयममी मार्गं विहायागताः ।
अन्तस्ते यदि कोटरोदरचलद्व्यालावलीविस्फुरद्-
वक्त्रोद्धान्तविषानलातिभयदं वन्द्यस्तदानीं भवान् ॥ ३२ ॥

1051
S. 4.69.5
(अचलसिंहस्य)

परभृतशिशो मौनं तावद्विधेहि नभस्तलोत्-
पतनविषये पक्षौ स्यातां † न यावदिमौ क्षमौ ।
ध्रुवमितरथा द्रष्टव्योऽसि स्वजातिविलक्षण-
ध्वनितकुपितध्वाङ्गत्रोटीपुटाहतिजर्जरः ॥ ३३ ॥

N. 28a l. 9

† K. 76a

1047 — ^a) SP एकेनैव. P कोटिशः पूरिता. — ^b) SP ^१तुहिनस्त्वलो. — ^c) S दैवदुर्विलसितैर्. SP अम्भोधिर्. — ^d) SP रजसः. 1048 — ^a) SP ^१भीतेरमृतमयतया. — ^b) P [न] क्षुभ्यन्ते कदाचिन्नियं. — ^d) S1.2 क्षोणीर्. S नाद्रिवर्गो; P नाद्रिकन्दो. 1049 — ^b) P चास्माभिस्तृष्णा. — ^c) P पुरो वः. P सलिप्सां वसतां. — ^d) P ^१दंष्ट्राश्च मणयः. 1050 — ^a) P सर्वाचि. — ^b) S सुभूरुहं खलु वयं. — ^c) P ^१विलव्यालावली. — ^d) P ^१भयदो. S2 वन्द्यं; S3 धन्यं ^१(वन्द्यं). 1051 — ^a) S तावन्मौनं. — ^b) S ^१पतनविषये. — ^c) S ध्रुवमपरथा. O Smk. 14.9 (अचलस्य); Any. p. 65.108; Jsv. 285.1.

मज्जत्कठोरनखरक्षतकृत्तिकृत्तरक्तच्छटाच्छुरितकेसरभारकायः ।

N. 1m. 28a

1052*

सिंहोऽप्यलङ्घ्यमहिमा हरिनामधेयं धत्ते जरत्कपिरपीति किमत्र वाच्यम् ॥ ३४ ॥

क मलयतटीजन्मस्थानं क ते च वनेचराः

1053

क खलु परशुच्छेदः कासौ दिगन्तरसंगतिः ।

S. 4.51.5

(मलयजस्य)

क च खरशिलापट्टे दृष्टिः क पङ्कसुरूपता

P. 184b

मलयज सखे मा गाः खेदं गुणास्तव दूषणम् ॥ ३५ ॥

वदत विदितजम्बूद्वीपसंवृत्तवार्ता कथमपि यदि दृष्टं वारिवाहं विहाय ।

1054

S. 4.65.2

सरिति सरसि सिन्धौ चातकेनार्पितोऽसावपि बहलपिपासापांशुलः कण्ठनालः ॥ ३६ ॥

लक्ष्मीधरस्य ॥

उच्चैरुन्मथितस्य तेन बलिना दैवेन धिक्कर्मणा

(1055)

S. 4.7.3

लक्ष्मीमस्य निरस्यतो जलनिधेर्जातं किमेतावता ।

(लक्ष्मीधरस्य)

गाम्भीर्यं किमयं जहाति किमयं पुष्पाति नाम्मोधरान्

P. 68a

मर्यादां किमयं भिनत्ति किमयं न त्रायते वाडवम् ॥ ३७ ॥

(लक्ष्मीधरस्य)

उन्मुक्तकमहारिमेशिशिखरात्क्रामन्तमन्यो धरः

↑ N. 28b

1056

कोऽत्र त्वां शरभीकिशोरपरिषद्भौरेय धर्तुं क्षमः ।

S. 4.35.1

P. 201b

तस्माद्गुर्मशृङ्गलङ्घनकलादुर्ललितात्मन् व्रज

(anon)

त्वद्वासाय स एव कीर्णकनकज्योत्स्नो गिरीणां पतिः ॥ ३८ ॥

वल्लणस्य ॥

दुर्दिनानि प्रशान्तानि दृष्टस्त्वं तेजसां निधे ।

(1057)

अथाशाः पूरयन्नेव किं मेधैर्व्यवधीयते ॥ ३९ ॥

व्याप्याशाः शयितस्य वीचिशिखरैरुल्लिख्य खं प्रेङ्खतः

(1058)

सिन्धोर्लोचनगोचरस्य महिमा तेषां तनोत्यद्भुतम् ।

S. 4.9.1

P. 71a

1053 — °) P °शिलोपट्टे. S₂ दृष्टिः. K पङ्कस्वरूपता; SP पङ्कस्वरूपता. 1054 — °) S₁ °संभूत°. S °वार्ताः. — °) S कचिदपि. — °) N सरति. S₃ °नार्पिताः. — °) S₃ अतिबहल. 1055 — °) K देवेन. — °) P निरस्यतां. S₁ °निधेर्यातं. — °) S₃ जहाति (भिनत्ति). S पत्रिणः ॥. 1056 — °) P °कुम्हारि°. S₃ शैल- (मेरु-). — °) S_{1,2} सरभी-. P शरभां. P °पतितं धौरेय. KP कर्तुं. — °) S तस्माद्गुर्म°. SP °केलिलंघन- (S₃ °लंघित-). S_{1,2} °दुर्ललितां न (S₂ नु) व्रज; S₃ °दुर्वीतलादुद्भज. — °) S कीर्तिकनकज्योत्स्ना; P कीर्णकटकज्योत्स्ना. 1058 — °) S वीचिवलनैर्. — °) S °गोचरः स. P ततोभ्यद्भुतं. — °) S₁ °नीवरो; P °नीरदा. — °) S₃ करशुक्तिकोदर-; P करकुण्ठितोदर- S₃ °गतो (°लघुर्.)

संश्लिष्टाङ्गुलिरन्ध्रलीनमकरग्राहावलर्निर्वो
यैर्नायं करकुण्डिकोदरलघुर्दृष्टो मुनेरञ्जलौ ॥ ४० ॥
अभिनन्दस्य ॥

(1059)
S. 4.23.5
(छित्तपस्य)

भेकैः कोटरशायिभिर्मृतमिव क्षमान्तर्गतं कच्छपैः
पाठीनैः पृथुपङ्कपीठलुठनादस्मिन् मुहुर्मूर्च्छितम् ।
तस्मिन्नेव सरस्यकालजलदेनागत्य तच्चेष्टितं
येनाकुम्भनिमग्नवन्यकरिणां यूथैः पयः पीयते ॥ ४१ ॥
द्वन्द्वकस्य ॥

↑ K. 76b

(1060)
S. 4.37.5
(वीर्यमित्रस्य)
P. 199a

हंहो सिंहकिशोरक त्यजसि चेतकोपं वदामस्तदा
हत्वैनं करिणां सहस्रमखिलं किं लब्धमायुष्मता ।
एवं कर्तुमहं समर्थ इति चेद्विद्ध मूर्ख किं सर्वतो
नालं प्लावयितुं जगज्जलनिधिर्धैर्यं यदालम्बते ॥ ४२ ॥

(1061)
S. 4.52.2
(शालिकनाथस्य)
P. 184b

सत्यं पिप्पल पादपोत्तम घनच्छायोन्नतेन त्वया
सन्मार्गोऽयमलंकृतः किमपरं त्वं मूर्तिभेदो हरेः ।
किं चान्यत्फलभोगहृष्टमुखरास्त्वामाश्रिताः पत्रिणो
यत्पुंस्कोकिलकूजितं विदधते तन्नानुरूपं परम् ॥ ४३ ॥

(1062)
S. 4.58.1
(शालिकनाथस्य)
P. 184b
(anon)

न्यग्रोधे फलशालिनि स्फुटरसं किञ्चित्फलं पच्यते
बीजान्यङ्कुरगोचराणि कतिचित्सिध्यन्ति तस्मिन्नपि ।
एकस्तेष्वपि कश्चिदङ्कुरवरो बध्नाति तामुन्नतिं
यामध्वन्यजनः स्वमातरमिव क्लान्तिच्छिदे धावति ॥ ४४ ॥
शालिकस्य ॥

1059 — ^δ S तनुपङ्कपीठ° (S1 °पीठपङ्क°). S3 °लुठनाद्यस्मिन् ° Sp. 777 (अकाल-
जलदस्य); Sbh. 843 (दाक्षिणात्यस्य); Bpb. 201; Pad. p. 104.77 (भोजप्रबन्धात्); Pv.
727 (अकालजलदस्य); Prab. 70 (इत्यकालजलदराजशेखरोक्तिः); St. 27.9; SK. 3.72; Any.
p. 23.188; Jsv. 277.2. 1060 — ^a S2.3 वदामस्तत्त्वा- — ^b S1.2 हत्वैकं; S3
हत्वैवं. — ^c S3 इत्थं (एवं). — ^d K °निधेर्धैर्यं; P °निधैर्यं. S1 धैर्यं समा-; S3 यद्धैर्यमा-
1061 — ^c S3 °भोगकृष्ट-; P °भोगतृष्ण- — ^d S1.2 विदधते; P शिरशिते. P तन्नामरूपं-
1062 — ^δ S तत्रापि च । — ^c S एकस्तत्र स. P °दङ्कुररसो. — ^d K कान्तिच्छिदे; P
क्लान्तिच्छिदो. ° Kvv. p. 35; Any. p. 129.172; Bps. 255; Smv. 9.1.

एतस्मिन्कुसुमे स्वभावमहति प्रायो महीयः फलं
 रम्यं स्वादु सुगन्धि शीतलमलं प्राप्तव्यमित्याशया ।
 शाल्मल्याः परिपाककालकलनाबोधेन कीरः स्थितो
 यावत्तत्पुटसंधिनिर्गतपतत्तूलं फलात्पश्यति ॥ ४५ ॥

(1063)
 S. 4.55.5
 (शालिकनाथस्य)

माधुर्यादतिशैत्यतः शुचितया संतापशान्त्या द्वयोः
 स्थाने मैत्र्यमिदं पयः पय इति क्षीरस्य नीरस्य च ।
 तत्राप्यर्णसि वर्णना स्फुरति मे यत्संगतौ वर्धते
 दुग्धं येन पुरैव चास्य सुहृदः काथे स्वयं क्षीयते ॥ ४६ ॥

(1064)

दारैः क्रीडितमुन्मदैः सुरगुरोस्तेनैव नैवामुना
 भग्नं भूरि सुरासुरव्यतिकरे तेनैव नैवामुना ।
 नैवायं स इमं नृजः स इव वा नैवैष दोषाकरः
 कोऽयं भोः शशिनीव लोचनवतामर्के कलङ्कः समः † ॥ ४७ ॥ † K. 77a
 मधुकूटस्य ॥

(1065)

आयान्ति यान्ति सततं नीरं शिशिरं खरं न गणयन्ति ।
 विद्मो न हन्त दिवसाः कस्य किमेते करिष्यन्ति ॥ ४८ ॥

(1066)

उपालभ्यो नायं सकलभुवनाश्चर्यमहिमा
 हरेर्नाभीपद्मः प्रभवति हि सर्वत्र नियतिः ।
 यदत्रैव ब्रह्मा पिबति निजमायुर्मधु पुनर्
 विलुम्पन्ति स्वेदाधिकममृतहृद्यं मधुलिहः ॥ ४९ ॥

(1067)

यदा हत्वा कृत्स्नां तिमिरपटलीं जातमहिमा
 जगन्नेत्रं मित्रः प्रभवति गतोऽसाववसरः ।
 इदानीमस्ताद्रिं श्रयति गलितालोकविभवः
 पिशाचा वल्गन्तु स्थगयतु तमिस्रं च ककुभः ॥ ५० ॥

N. 27a l. 4

1068

कुशलनाथस्य ॥

1063 — ^a) S गरीयः फलं. — ^e) K °कलनाकार्येण; S3 °कलनारोधेन. S1 काकः स्थितो.
 — ^e) S2 om. 1064 O Smk. 120.9. 1065 — ^a) K कलंकं.

(1069)
S. 4.11.2
(पापाकस्य)
P. 71a
(anon)

उपाध्वं तत्पान्थाः पुनरपि सरो मार्गतिलकं
यदासाद्य स्वच्छं विलसथ विनीतक्लमभराः ।
इतस्तु क्षाराब्धेर्जरठमकरक्षुण्णपयसो
निवृत्तिः कल्याणी न पुनरवतारः कथमपि ॥ ५१ ॥
यंप्याकस्य ॥

(1070)
S. 4.21.5
(शकटीय-
शबरस्य)

सलीलं हंसानां पिबति निवहो यत्र विमलं
जलं तस्मिन्मोहात्सरसि रुचिरे चातकयुवा ।
स्वभावाद्वाद्वा न पिबति पयस्तस्य शकुनेः
किमेतेनोच्चैस्त्वं भवति लघिमा वापि सरसः ॥ ५२ ॥

(1071)
S. 4.36.5
P. 201a
(anon)

प्रसीद प्रारम्भाद्विरम विनयेथाः कुधमिमां
हरे जीमूतानां ध्वनिरयमुदीर्णो न करिणाम् ।
असंज्ञाः खल्वेते जलशिखिमरुद्धमनिचयाः
प्रकृत्या गर्जन्ति त्वयि तु भुवनं निर्मदमिदम् ॥ ५३ ॥
अमरसिंहस्य ॥

1072
S. 4.39.1
(नारायणस्य)

अकस्मादुन्मत्त प्रहरसि किमध्वक्षितिरुहं
हृदं हस्ताघातैर्विदलसि किमुत्फुल्लनलिनम् ।
तदा जानीमस्ते करिवर बलोद्गारमसमं
सटां सुप्तस्यापि स्पृशसि यदि पञ्चाननशिशोः ॥ ५४ ॥

N. 27a l. 5

1073
S. 4.16.3

समुद्रेणान्तःस्थस्तटभुवि तरङ्गैरकरुणैः
समुत्क्षिप्तोऽस्मीति त्वमिह परितापं त्यज मणे ।
अवश्यं कोऽपि त्वद्गुणपरिचयाकृष्टहृदयो
नरेन्द्रस्त्वां कुर्यान्मुकुटमकरीचुम्बितरुचिम् ॥ ५५ ॥

↑ K. 77b

1069 — ^a) P तत्पान्थाः. P सरोमंग-. — ^b) S स्वेच्छं. S1.2 विहरत; S3 विहरथ; P विहरति. S1.2 विलीन-. — ^c) P क्षमावारेर्जरठ-. S ¹कमठक्षुण्ण-. — ^e) S3 पापाकस्य. ○ Smk. 31.12 (यायाकस्य); Amd. 817; Skb. 4.97; ŚB 1.436. 1070 — ^b) S मोहात्तस्मिन्सरसि. — ^c) S1 शकुने. — ^a) S चापि. ○ Ssm. 1322. 1071 SP order *cdab*. — ^a) K प्रमी कूरारंभा°. S3 विजयेथाः. — ^c) K अल्पेते?. — ^d) S निर्मदमदः. 1072 — ^b) S दंताघातैर्. S1.2 दलयसि. S3 ¹सलिलं l. — ^c) N करिकर. S3 मदोद्गार-. ○ Any. p. 36.88.

अशोके शोकार्तः किमसि बकुलेऽप्याकुलमना

1074
S. 4.28.5

निरानन्दः कुन्दे सह च सहकारैर्न रमसे ।

कुसुम्भे विश्रम्भं यदिह भजसे कण्टकशतैर्

असंदिग्धं दग्धभ्रमर भवितासि क्षतवपुः ॥ ५६ ॥

पातः पूष्णो भवति महते नैव खेदाय यस्मात्

(1075)

कालेनास्तं क इह न गता यान्ति यास्यन्ति चान्ये ।

एतावत्तु व्यथयति यदालोकबाह्वैस्तमोभिस्

तस्मिन्नेव प्रकृतिमहति व्योम्नि लब्धोऽवकाशः ॥ ५७ ॥

कश्चित्कष्टं किरति करकाजालमेकोऽतिमात्रं

1076

गर्जत्येव क्षिपति विषमं वैद्युतं वह्निमन्यः ।

सूते वातं जवनमपरस्तेन जानीहि तावत्

किं व्यादत्से विहग वदनं तत्र तत्राम्बुवाहे ॥ ५८ ॥

मा संचैषीः फलसमुदयं मा च पत्रैः पिधास्त्वं

(1077)

रोधःशाखिन् वितर तदिदं दानमेवानु[कूलम्] ।

नूनं प्रावृट्समयकलुषैरूर्मिभिस्तालतुङ्गैर्

अद्य श्वो वा सरिदकरुणा त्वां श्रिया पातयित्री ॥ ५९ ॥

आमोदैस्ते दिशि दिशि गतैर्दूरमाकृष्यमाणाः

(1078)

साक्षालक्ष्म्या तव मलयज द्रष्टुमभ्यागताः स्मः ।

S. 4.51.2
(अचलसिंहस्य)
P. 185a

किं पश्यामः सुभग भवतः क्रीडति क्रोड एव

व्याडस्तुभ्यं भवतु कुशलं मुञ्च नः साधु यामः ॥ ६० ॥

अणुरपि ननु नैव क्रोडभूषास्य काचित् परिभजसि यदेतत्तद्विभूतिस्तथैव ।

(1079)

इह सरसि मनोज्ञे संततं पातुमम्भः श्रमपरिभवमग्नाः के न मग्नाः करीन्द्राः ॥ ६१ ॥

P. 180a

श्रीधर्मकरस्य ॥

1074 — ^a) S किमपि. S व्याकुल°. — ^b) Ss कुन्दे. — ^c) Ss विश्रम्भं. — ^d) S मुग्ध-
भ्रमर. 1075 ○ Bhallataśataka 10; Sbh. 563 (भट्टभल्लटस्य); Any. p. 6.51; Smk.
10.5 (भट्टभल्लटस्य); Śp. 745 (भल्लटस्य). 1078 — ^b) SP °लक्ष्मी. K नु च; Ss बत.
P मलयजरसादूरमभ्यागताः स्मः । — ^c) S पश्यामः किं; P तरव- (भवतः). K क्रीडित-. — ^d)
SP व्याड-. Ss साधयामः ॥ ○ Smk. 33.24 Śp. 998; Ssm. 1274; BIS. 978 (366);
Bh. 825; Srb. p. 237.52; St. 18.4; Any. p. 116.73. 1079 — ^a) K अनु-;
P मुधे (अणु-). — ^b) K °स्तनैव । — ^d) K करीभाः ॥

1080

S. 4.63.2

(अञ्चलसिंहस्य)

नभसि निरवलम्बे सीदता दीर्घकालं
त्वदभिमुखनिमृष्टोत्तानचञ्चूपुटेन ।

जलधर जलधारा दूरतस्तावदास्तां ↑

↑ K. 78a

ध्वनिरपि मधुरस्ते न श्रुतश्चातकेन ॥ ६२ ॥

(1081)

S. 4.10.5

(कमलगुप्तस्य)

श्रमपरिगतैर्विस्तीर्णश्रीरसीति पयः परं

कतिपयमपि त्वत्तोऽस्माभिः समुद्र समीहितम् ।

किमसि नितरामुत्क्षुब्धोर्मिः प्रसीद नमोऽस्तु ते

दिशि दिशि शिवाः सन्त्यस्माकं शतं कमलाकराः ॥ ६३ ॥

अञ्चलस्यैतौ ॥

1082

S. 4.51.4

(भामहस्य)

P. 185a

(तरणिनन्दनस्य)

ककुभि ककुभि भ्रान्त्वा भ्रान्त्वा विलोक्य विलोकिन्

मलयजसमो दृष्टोऽस्माभिर्न कोऽपि महीरुहः ।

उपचित्रसो दाहे च्छेदे शिलातलघर्षणेऽ-

प्यधिकमधिकं यत्सौरभ्यं तनोति मनोहरम् ॥ ६४ ॥

तरणिनन्दिनः ॥

1083

S. 4.63.3

(अञ्चलसिंहस्य)

अभिपतति घनं शृणोति गर्जाः सहति शिलाः सहते तडित्तरङ्गान् ।

विधुवति गरुतं रुतं विधत्ते जलपृषते कियतेऽपि चातकोऽयम् ॥ ६५ ॥

अञ्चलस्य ॥

1084

बद्धोऽसि विद्धि तावन्मधुरसन व्यसनमीदृगेतदिति ।

अनवहितकमलमीलन मधुकर किं विफलमुत्फलसि ॥ ६६ ॥

तस्यैव ॥

1085

हृत्वापि वसुसर्वस्वममी ते जलदाः सखि ।

N. 27b l. 11

मित्रमप्यपकुर्वन्ति विप्रियाणां तु का कथा ॥ ६७ ॥

1080 — ^a) N शीदता. — ^b) S °मुखनिविष्टो°. ○ Smk. 13.2; SK. 3.57; Bpb. 208; BIS. 3360 (1428); Any. p. 23.186. 1081 — ^a) S1 भ्रमपरि°. S परं पयः.

— ^b) S कतिपयमितं. — ^c) K नितरामत्कुनोसिध प्र°. — ^d) S पथि पथि शिवाः. 1082

— ^a) SP भ्रामं भ्रामं. — ^c) S1.2 दाहच्छेदे; S3 दाहच्छेदैर्; P दाहोच्छेदे. S3 °घर्षणैर्. — ^d)

S अधिकमधिकं. — ^e) K °नन्दन ॥. 1083 — ^b) K शिवाः. — ^c) S विसहति मरुतं.

— ^d) K कियतोऽपि. — ^e) N om. because of next. 1084 — ^a) K विहिता°.

— ^e) N अञ्चलस्यैतौ.

श्रीफलेनामुनैवायं कुरुते किं न वानरः ।

N. 27b l. 12

1086

हसत्युल्लसति प्रेङ्खत्यधस्तादीक्षते जनम् ॥ ६८ ॥

तरणिनन्दिनः ॥

अन्योऽपि चन्दनतरोर्महनीयमूर्तेः सेकार्थमुत्सहति तद्गुणबद्धतृष्णः ।

(1087)

शाखोटकस्य पुनरस्य महाशयोऽयमम्भोद एव शर[णं] यदि निर्गुणस्य ॥ ६९ ॥

त्वं गर्ज नाम विसृजाम्बुद नाम्बु नाम विद्युल्लताभिरभितर्जय नाम भूयः ।

(1088)

प्राचीनकर्मपरतन्त्रनिजप्रवृत्तेरेतस्य पश्य विहगस्य गतिस्त्वमेव ॥ ७० ॥

S. 4.65.3
P. 192b

आमन्थिनीकलश एष सदुग्धसिन्धुर्वेत्रं च वासुकिरयं गिरिरेष मन्थः ।

N. 28b l. 1

1089

संप्रत्युपोढमदमन्थरबाहुदण्डकण्डूयनावसर एव सुरासुराणाम् ॥७१॥ ↑ K. 78^b

भट्टगणपतेः ॥

व्याकुर्महे बहु किमस्य तरोः सदैव नैसर्गिकोऽयमुपकाररसः ↑ परेषु ।

N. 27a l. 12
↑ N. 27b

1090

उन्मूलितोऽपि मरुता बत वारिदुर्गमार्गे यदत्र जनसंक्रमतामुपेतः ॥ ७२ ॥

S. 4.49.4
P. 185a

विश्वं वपुः परवधप्रवणं च कर्म तिर्यक्तयैव कथितः सदसद्विवेकः ।

(1091)

इत्थं न किञ्चिदपि चारु मृगाधिपस्य तेजस्तु तत्किमपि येन जगद्वराकम् ॥७३॥

S. 4.36.4
(वसुंधरस्य)

कस्य तृषं न क्षपयसि न पयसि तव कथय के निमज्जन्ति ।

(1092)

यदि सन्मार्गजलाशय नक्रो न क्रोडमधिवसति ॥ ७४ ॥

P. 71a

वीरस्य ॥

न स्फूर्जति न च गर्जति न च करकाः किरति सृजति न च तडितः ।

1093

न च विनिमुञ्चति वात्यां वर्षति निभृतं महामेघः ॥ ७५ ॥

न भवतु कथं कदम्बः प्रतिप्रतीकप्ररूढघनपुलकः ।

(1094)

विश्वं धिनोति जलदः प्रत्युपकारस्पृहारहितः ॥ ७६ ॥

P. 185a

अचलसिंहस्य ॥

1086 — ^e) K तरणिनन्दन ॥ 1087 — ^b) K °बंधतृष्णः. ○ Śp. 774; St. 27.15; Any. p. 20.165; SG. 5.7; BIS. 387 (3510); Srb. p. 212.37. 1088

— ^b) S₂ °रमितो जय. — ^c) P प्रवृत्ते चेतस्य. 1089 — ^b) S वासुति°. N मन्थाः ।

— ^e) K भट्टगणेशः । 1090 — ^b) S यदुपकार-. — ^e) KSP वारिदुर्गे. — ^d) S यदन्यजन°.

1091 — ^b) S विदितः सद°. ○ Sbh. 600; Sb. 40b. 19; Any. p. 28.31. 1092 — ^a) P वृष्टिर् (तृषं). ○ Smk. 31.2; Srb. p. 219.3. 1094

— ^b) P प्रतिपाकः प्रतिरूढघनपुनश्च. — ^d) P प्रियारहितः ॥

1095
P. 50a

करं प्रसार्य सूर्येण दक्षिणाशावलम्बिना । N. 27b l. 12
न केवलमनेनात्मा दिवसोऽपि लघूकृतः † ॥ ७७ ॥ † N. 28a

(1096)

न शक्यं स्नेहपात्राणां वितानं च विरूक्ष्णम् ।
दह्यमानान्यपि स्नेहव्यक्तिं कृत्वा स्फुटन्ति यत् ॥ ७८ ॥

(1097)
S. 5.70.3

नालम्बनाय धरणिर्न तृषार्तिशान्त्यै सप्तापि वारिनिधयो न धनाय मेरुः ।
पूर्वार्जिताशुभवशीकृतपौरुषस्य कल्पद्रुमोऽपि न समीहितमातनोति ॥ ७९ ॥

(1098)
S. 4.61.1

आश्वास्य पर्वतकुलं तपनोष्मतप्तं निर्वाप्य दावविधुराणि च काननानि ।
नानानदीनदशतानि च पूरयित्वा रिक्तोऽसि यज्जलद सैव तवोन्नतश्रीः ॥ ८० ॥

(1099)
S. 4.56.4
P. 185b
(विम्बोकस्य)

ये पूर्वं परिपालिताः फलदलच्छायादिभिः प्राणिनो † K. 79a
विश्रामद्रुम कथ्यतां तव विपत्काले क ते सांप्रतम् ।
एताः संनिधिमात्रकल्पितपुरस्कारास्तु धन्यास्त्वचो
यासां छेदनमन्तरेण पतितो नायं कुठारस्त्वयि ॥ ८१ ॥
वित्तोकस्य ॥

1100

दूरं यदि क्षिपसि भीमजवैर्मरुद्भिः संचूर्णयस्यपि दृढं यदि वा शिलाभिः । N. 27b. l. 1
सौदामिनीभिरसकृद्यदि हंसि चक्षुर् नान्या गतिस्तदपि वारिद चातकस्य ॥ ८२ ॥

1101
S. 4.64.2
P. 192b

यस्योदये बहुमनोरथमन्थरेण संचिन्तितं किमपि चेतसि चातकेन ।
हा कष्टमिष्टफलदानविधानहेतोरम्भोधरात्पतति संप्रति वज्रघातः ॥ ८३ ॥

लडहचन्द्रस्य ॥

1095 — ^b) P दक्षिणायनलंबिना. ○ Śp. 742; Sbh. 550 (भट्टनारायणस्य); Pad. p. 106.89; Pv. 736 (जगज्जीवनत्रय्यायाः); BIS. 1540 (3870) (Śp.); Pt. 10.2; St. 24.4; SK. 6.528; Bps. 209; Smv. 9.23. 1097 — ^{ab}) S आलंबनाय धरणी न च नागभूमिः स्वर्वासिनां च वसतिर्न भवेदमुष्य । 1098 — ^b) K °विधुरा स च. — °) K नदीनिद°. — ^a) S तवोन्नता. ○ Śp. 778; Bpb. 280; Bps. 218; Pmt. 190; Ssm. 1142; BIS. 1059; St. 27.14; SG. 16a; Any. p. 22.179. 1099 — ^a) S पत्रिणो. — ^b) P तपविपत्. — °) S °मात्रदक्षित. P °पुरःसारा°. P धन्यास्त्वचो. — ^a) S छेदनमन्तरेण. ○ Śp. 985; Ssm. 1262; St. 21.12; SK. 3.240; Any. p. 113.54. 1100 — ^a) K पदं (यदि). — °) N सौदामिनी°. 1101 — ^a) S अस्योदरे (S1 °ये) बहु°. — ^a) S3 °धराद्भवति. SP वज्रघातः. ○ Smk. 21.3 Srb. p. 212.49.

देवे कालवशं गते सवितरि प्राप्यान्तरासंगतिं 1102

हन्त ध्वान्त किमेधसे दिशि दिशि व्योम्नः प्रतिस्पर्धया ।
तस्यैवास्तमुपेयुषः करशतान्यादाय विध्वंसयन्
एष त्वां कलितः कलाभिरुदयत्यग्रे शशी पार्वणः ॥ ८४ ॥

धन्यस्त्वं सहकार संप्रति फलैः काकान् शुकान् पूरयन् (1103)
पूर्वं तु त्वयि मुक्तमञ्जरिभरोन्निद्रे य इन्दिन्दिरः । S. 4.31.1
अक्रीडन्निमिषं स नैति फलितं यत्त्वां विकासैकमुत् (वल्लगस्य)
तद्धर्मोऽस्य फलाशया परिचयः कल्पद्रुमेऽप्यस्ति किम् ॥ ८५ ॥

यः पूर्वस्फुटदस्थिसंपुटमुखे दृष्टः प्रवालाङ्कुरः (1104)
प्रायः स द्विदलादिकक्रमवशादारब्धशाखाशतः । S. 4.53.4
स्त्रिगधं पल्लवितो घनं मुकुलितः स्फारच्छटं पुष्पितः P. 185b
सोत्कर्षं फलितो भृशं च विनतः कोऽप्येष चूतद्रुमः ॥ ८६ ॥

जायन्ते बहवोऽत्र कच्छपकुले किं तु कचित्कच्छपी (1105)
नैकाप्येकमसूत नापि च पुनः सूते न वा सोष्यते । S. 4.1.3
आकल्पं धरणीभरोद्बहनतः संकोचखिन्नात्मनो (शतानन्दस्य)
यः कूर्मस्य दिनानि नाम कतिचिद्विश्रामदानक्षमः ॥ ८७ ॥ ↑ K. 79b
हनूमतः ॥

भवकाष्ठमयी नाम नौके हृदयवत्यसि । N. 27b l. 10 1106
परकीयैरपरथा कथमाकृष्यसे गुणैः ॥ ८८ ॥ P. 180b

भगवति यामिनि वन्दे त्वयि भुवि दृष्टः पतिव्रताधर्मः । N. 28b l. 2 1107
गतवति रजनीनाथे कज्जलमलिनं वपुर्वहसि ॥ ८९ ॥

धिगेतद्राम्भीर्यं धिगमृतमयत्वं च जलधेर् 1108
धिगेतां द्राघीयः प्रचलतरकल्लोलभुजताम् । S. 4.11.5
(कपालेश्वरस्य)
P. 69b
(कलिकाकारस्य)

1102 — °) K तस्यैकास्तः. 1103 — °) S आक्रीडन्निशं. Ss °शैकमुक् — °)
K परिनयः. 1104 — °) S यो दृष्टः स्फुट°. S °मुखान्निर्यत्प्रवाला°. — °) S लब्धः
(प्रायः). S °वशादारब्धः. — °) S1 पुलकितः; P मुकुटितः. Ss स्फारच्छटं. — °) P फलितो
दृशश्च. 1105 — °) S °सूत सुनुमपरं सूते. — °) SP °धरो (°भरो). S संतापखिन्ना°;
P संकोचखिन्ना-. 1106 — °) P °वत्यसि. 1108 — °) SP °तद्राघीयः. S
पृथुलतरः; P पृथुतरतरः. — °) S1.2 °भ्युपकृता; P °व्यपहृता. O SG. 28a.

यदेतस्यैवाग्रे कवलिततनुर्दावदहनैर्

न तीरारण्यानी सलिलचुलुकेनाप्युपकृता ॥ ९० ॥

कणिकाकारस्य ॥

(1109)

अम्भोनिधेरनवगीतगुणैकराशेरुच्चैःश्रवप्रभृतिषु प्रसभं हृतेषु ।

आश्वासनं यदवकृष्टमभून्महर्षे तोयं त्वया तदपि निष्करुणेन पीतम् ॥ ९१ ॥

वनारोहस्य ॥

1110

S. 4.20.3
(भोजदेवस्य)
P. 67b

कतिपयदिवसस्थायी पूरो दूरोन्नतोऽपि भविता ते ।

N. 27b l. 4

तटिनि तटद्रुमपातनपातकमेकं चिरस्थायि ॥ ९२ ॥

(1111)

S. 4.20.5
(कस्यचित्)

प्रशान्ताः कल्लोलाः स्तिमितमसृणं वारि विमलं

विनीतोऽयं वेशः शममिव नदीनां कथयति ।

तथाप्यासां तैस्तैस्तरुभिरभितस्तीरपतितैः

स एवाग्रे बुद्धौ परिणमति रुद्धोऽप्यविनयः ॥ ९३ ॥

शब्दार्णवस्य ॥

(1112)

P. 180a

सततं या मध्यस्था प्रथयति यष्टिः प्रतिष्ठितासीति ।

पुष्करिणि किमिदमुचितं तां चेदानीमधो नयसि ॥ ९४ ॥

कुशलनाथस्य ॥

1113

कृतमिदमसाधु हरिणैः शिरसि तरूणां दवानले ज्वलति ।

N. 27b l. 11

आजन्म केलिभवनं यद्धीतैरुज्झितं विपिनम् ॥ ९५ ॥

खदिरस्य ॥

1114

S. 2.160.2
(योगेश्वरस्य)

विध्वस्ता मृगपक्षिणो विधुरतां नीताः स्थलीदेवता

N. 27b l. 4

धूमैरन्तरिता स्वभावमलिनैराशा मही तापिता ।

भस्मीकृत्य सपुष्पपल्लवदलांस्तांस्तान्महापादपान्

↑ K. 80a

दुर्वृत्तेन दवानलेन विहितं बल्मीकशेषं वनम् ॥ ९६ ॥

1109 ○ SG. 32.a. 1110 — ^e) S₂ भोजस्य. ○ Śp. 1124; Smk. 30.2; Ssm. 1351; St. 38.3; Pt. 8.5; SK. 6.141; Smv. 5.10; Any. p. 101.72; Sa. 26.30 (10); SG. 33b. 1111 — ^a) S कल्लोलाः. — ^d) S₂ विरुद्धी° (रुद्धो°). ○ Smk. 30.4. 1112 — ^a) K ग्रामध्यस्था. — ^b) P प्रथयति. P °ष्ठिताप्यासीत्. — ^c) P पुष्करिणी. P °मेधो नयति. 1113 — ^b) K शिरसि तरसा. 1114 — ^a) S₃ विश्वस्ता. S_{1.2} विरसतां; S₃ विवशतां. — ^b) S °रन्तरिताः. — ^c) S °पल्लवफलांस्. — ^d) S निर्वृत्तेन. KS₁ कृतं (वनं). ○ Smk. 34.5; Śp. 1159; Srb. p. 220.7; Any. p. 106.106.

कर्णाहतिव्यतिकरं करिणां विपक्षदानं व्यवस्यति मधुव्रत एष तित्तम् ।

1115

स्मर्तव्यतामुपगतेषु सरोरुहेषु धिग्जीवितव्यसनमस्य मलीमसस्य ॥ ९७ ॥

चित्रं तदेव महदश्मसु तापनेषु यन्नोद्गिरन्त्यनलमिन्दुकराभिमृष्टाः ।

1116

संभाव्यतेऽपि किमिदं नु यथेन्दुकान्तास्ते पावनं च शिशिरं च रसं सृजन्ति ॥ ९८ ॥

अचलस्यैतौ ॥

दाहच्छेदनिकाषैरतिपरिशुद्धस्य ते वृथा गरिमा ।

1117

यदसि तुलामधिरूढं काञ्चन गुञ्जाफलैः सार्धम् ॥ ९९ ॥

S. 4.19.4

(बाणस्य)

P. 178a

सुरभेः ॥

सिन्धोरुचैः पवनचलनादुत्सलद्विस्तरङ्गैः

(1118)

कूलं नीतो हतविधिवशादक्षिणावर्तशङ्खः ।

S. 4.15.5

(अनुरागदेवस्य)

दग्धः किं वा न भवति मसी चेति संदेहिनीभिः

P. 178b

(सुरुचितस्य)

शम्बूकाभिः सह परिचितो नीयते पामरीभिः ॥ १०० ॥

सुचरितस्य ॥

छिद्रं मणेरुणार्थं नायकपदहेतुरस्य तारल्यम् ।

1119

कथमन्यथेश्वराणां विलुठति हृदये च मौलौ च ॥ १०१ ॥

P. 178b

परिणतिसुकुमार स्वादुमाकन्द निन्दां

(1120)

कथमिव तव भृष्टो राजकीरः करोतु ।

अनवधिकठिनत्वं नारिकेरस्य यस्मिन्

वशिकहृदयवृत्तेर्लुप्तसारश्रियश्च ॥ १०२ ॥

किंपाक पाके बहिरेव रक्त तित्तासितान्तर्दृशि कान्तिमेषि ।

N. 28b l. 4

1121

एतावता काकमपास्य कस्य हृत्प्रीतिभित्तिस्त्वमिदं न जाने ॥ १०३ ॥

बुद्धाकरगुप्तस्य ॥

विगर्जामुन्मुञ्च त्यज तरलतामर्णव मनाग्

N. 27b l. 8

अहंकारः कोऽयं कतिपयमणिग्रावगुडकैः ।

1122

S. 4.10.3

(शतानन्दस्य)

P. 69b

(नारायणदत्तस्य)

- 1115 — ^a) K दंताविति व्यतिकरं. 1117 — ^a) S °च्छेदननिकषै (S₂ रै) र्.
— ^b) N व्यथा (वृथा). — ^c) N °मधिरोढुं. 1118 — ^a) K संधोरुचैः. P वलनाद्.
S उच्छलद्विस्; P उच्छरद्विस्. — ^b) S तीरं (कूलं). — ^c) S भवति न. S वेति; P वेत्ति;
— ^d) S परिचयान्. 1119 — ^b) P तारतम्यं l. 1121 — ^a) K विपाकबहिरेवरक्त-
— ^c) K काकपथास्य. 1122 — ^a) P धिग्गर्जान्. — ^b) S अहंभावः. K उदकैः;
P °गुलकैः l. — ^c) K दिशा; S_{1,2} P भृशं (दृशं). K om. मेरौ. P दम्ब्या. P प्रस्थनिचितो.
— ^d) P मौनस्यैर्या°. S द्रवयति ॥; P स्थगयति ॥.

दृशं मेरौ दद्याः स हि मणिमयप्रस्थमहितो
महामौनः स्थैर्यादथ भुवनमेव स्थिरयति ॥ १०४ ॥

(1123)
S. 4.13.3
(शालूकस्य)

आज्ञामेव मुनेर्निधाय शिरसा विन्ध्याचल स्थीयताम्
अत्युच्चैः पदमिच्छता पुनरियं नो लङ्घनीया त्वया ।
मैनाकादिमहीध्रलब्धवसतिं यः पीतवानम्बुधिं
तस्य त्वां गिलतः कपोलमिलनक्लेशोऽपि किं † जायते ॥ १०५ ॥ † K. 80b

1124

अभ्युद्यत्कवलग्रहप्रणयिनस्ते शल्लकीपलवास्
तच्चास्फालसहं सरः क्षितिभृतामित्यस्ति को निहुते ।
दन्तस्तम्भनिषण्णनिःसहकरः श्वासैरतिप्रांशुभिर्
येनायं विरही तु वारणपतिः स्वामिन् स विन्ध्यो भवान् ॥ १०६ ॥
विहूकस्य ॥

॥ इत्यन्यापदेशव्रज्या ॥ ३३ ॥

॥ ततो वातव्रज्या ॥ ३४ ॥

N. 28b l. 4

1125

उद्दामद्विरदावलूनबिसिनीसौरभ्यसंभावित-
व्योमानः कलहंसकम्पितगरुत्पालीमरुन्मांसलाः ।
दूरोत्तानतरङ्गलङ्घनकलाजङ्घालगर्वस्पृशः
कर्पूरद्रवशीकरैरिव दिशो लिम्पन्ति पम्पानिलाः ॥ १ ॥

1126
S. 1.89.3
(कस्यचित्)

अन्ध्रीनीरन्ध्रपीनस्तनतटलुठनायासमन्दप्रचाराश्
चारुनुल्लासयन्तो द्रविडवरवधूहारिधम्मिल्लभारान् ।
जिघ्रन्तः सिंहलीनां मुखकमलमलं केरलीनां कपोलं
चुम्बन्तो वान्ति मन्दं मलयपरिमला वायवो दाक्षिणात्याः ॥ २ ॥
वसुकल्पस्यैतौ ॥

(1127)

लतां पुष्पवतीं स्पृष्ट्वा कृतस्नानो जलाशये ।
पुनस्तत्सङ्गशङ्कीव वाति वातः शनैः शनैः ॥ ३ ॥
विनयदेवस्य ॥

1123 — ^a) S मुनेः प्रणम्य. — ^b) S2.3 नोल्लघनीया. — ^d) S1 गिलितः. S कपोल-
फलक- (S3 °के). 1124 — ^e) K विज्जटस्य. 1126 — ^b) S °वधूहार°. — ^c)
S °कमलवनं. K केललीनां. — ^d) K दक्षिणात्याः ॥. — ^e) K कल्पवसोः. 1127 — ^c)
K °शंगीव. ○ Pad. p. 61.7; Ssm. 812; SK. 6.110 (b's); Jsv. 279.1.

कान्ताकर्षणलोलकेरलवधूधम्मिलमलीरजश-

1128

चौराश्चोडनितम्बिनीस्तनटटे निष्पन्दतामागताः ।

रेवाशीकरधारिणोऽन्ध्रमुरलस्त्रीमानमुद्राभिदो

वाता वान्ति नवीनकोकिलवधूहंकारवाचालिताः ॥ ४ ॥

श्रीकण्ठस्य ॥

धुनानः कावेरीपरिसरभुवश्चम्पकतरून् मरुन्मन्दं कुन्दप्रकरमकरन्दानवकिरन् ।

1129

प्रियप्रेमाकर्षच्युतरचनमामूलसरलं ललाटे लाटीनां लुठितमलकं ताण्डवयति ॥ ५ ॥

S. 1.90.2

(S1 अचलस्य)

वहति ललितमन्दः कामिनीमानबन्धं श्लथयितुमयमेको दक्षिणो दाक्षिणात्यः ।

1130

वितरति घनसारामोदमन्तर्धुनानो जलधिजलतरङ्गान् खेलयन् गन्धवाहः ॥ ६ ॥

भुक्त्वा चिरं दक्षिणदिग्वधूमिमां विहाय तस्या भयतः शनैः शनैः ।

(1131)

सगन्धसारादिकृताङ्गभूषः [प्र] यात्युदीचीं दयितामिवानिलः † ॥ ७ ॥ † K. 81a

वाति व्यस्तलवङ्गलोध्रलवलीकुञ्जः करञ्जद्रुमान्

1132

आधुन्वक्षुपभुक्तमुक्तमुरलातोयोर्मिमालाजडः ।

स्वैरं दक्षिणसिन्धुकूलकदलीकच्छोपकण्ठोद्भवः

कावेरीतटताडिताडनतटत्कारोत्तरो मारुतः ॥ ८ ॥

चुम्बन्नाननमालुठन्स्तनटटीमान्दोलयन् कुन्तलं

1133

व्यस्यन्नंशुकपलवं मनसिजक्रीडाः समुल्लासयन् ।

S. 1.89.1

(विनयदेवस्य)

अङ्गं विह्वलयन् मनो विकलयन् मानं समुन्मूलयन्

नारीणां मलयानिलः प्रिय इव प्रत्यङ्गमालिङ्गति ॥ ९ ॥

अलीनां मालाभिर्विरचितजटाभारमहिमा

N. lm. 28b

1134

परागैः पुष्पाणामुपरचितभस्मव्यतिकरः ।

S. 1.88.2

(वीर्यमित्रस्य)

वनानामाभोगे कुसुमवति पुष्पोच्चयपरो

मरुन्मन्दं मन्दं विचरति परिव्राजक इव ॥ १० ॥

1128 — ^b) K चातनितंविनी°. — ^c) K °न्ध्रमुरण-. 1129 — ^a) S3

°श्चदन्तरून्. — ^b) S1 मरुन्मन्दं. — ^c) S3 °प्रेमावर्ष°. ○ Kav. p. 110. 1130 — ^a)

K लुलितमन्दः. 1132 — ^a) K °कुञ्जन्. — ^c) K °कच्छोदकश्चोद्भवः. K दक्षिणमेरु°.

— ^d) K °तटाक्षारोत्तरो. 1133 — ^b) S °क्रीडाः. 1134 — ^a) S1 विचरिति.

(1135)

शष्पश्यामलितालवालनिपतत्कुल्याजलप्लावित-
 क्रीडोद्याननिकेतनाजिरजुषामस्पृष्टभूरेणवः ।
 सुप्तं संप्रति बोधयन्ति शनकैश्चेतोभुवं कामिनां
 प्रत्यग्रस्फुटमल्लिकासुरभयः सायंतना वायवः ॥ ११ ॥
 अचलसिंह[स्य] ॥

(1136)

अद्याभोगिनि गाढमर्मनिवहे हर्म्याग्रवेदीजुषां
 सद्यश्चन्दनशोषिणि स्तनतटे सङ्गे कुरङ्गीदृशाम् ।
 प्रायः प्रश्लथयन्ति पुष्पधनुषः पुष्पाकरे निष्ठिते
 निर्वेदं नवमल्लिकासुरभयः सायंतना वायवः ॥ १२ ॥
 शतानन्दस्य ॥

(1137)

P. 86a
 (anon)

शिशिरशीकरवाहिनि मारुते चरति शीतभयादिव सत्वरः ।
 मनसिजः प्रविवेश वियोगिनीहृदयमाहितशोकहुताशनः ॥ १३ ॥
 कुमारदासस्य ॥

(1138)

दीर्घान्मुक्तः सपदि मलयाधित्यकायाः प्रसङ्गाद्
 आविष्कुर्वन् प्रणयपिशुनं सौरभं चन्दनस्य ।
 मन्दं मन्दं निपतति चिरादागतो माधवीषु
 व्याकुर्वाणो भयमिव परं दाक्षिणो गन्धवाहः ॥ १४ ॥
 मधुशील[स्य] ॥

(1139)

S. 1.92.2
 (अचलस्य)

प्रभाते सन्नद्धस्तनितमहिमानं जलधरं
 स्पृशन्तः सर्वत्र स्फुटितवनमल्लीसुरभयः ।
 अमी मन्दं मन्दं सुरतसमरश्रान्ततरुणी-
 ललाटस्वेदाम्भःकणपरिमुखो वान्ति मरुतः ॥ १५ ॥

↑ K. 81b

(1140)

सुरतभरखिन्नपन्नगविलासिनीपानकेलिजर्जरितः ।
 पुनरिह विरहिश्वासैर्मलयमरुन्मांसलीभवति ॥ १६ ॥

1135 — °) K कानिनां. 1137 — °) P शिशिरकिरणवाहिनि. — °) P सपदि
 (चरति). — °) P वियोगिनो. — °) K कुमारदासस्य. ○ Sp. 3897 (कुमारदासस्य); Sbh.
 1757 (कुमारदासस्य). 1139 — °) S °तनिमानं. — °) K स्पृशन्तिः. S1.2 °नवमल्ली-;
 S3 °तरमल्ली-. — °) S1.2 ललाटे. K °परिमुखो. 1140 ○ Vid. 1.28. — °) °क्रियते (°भवति); Srb. p. 325.3; Smk. 59.30 (राजशेखरस्य); SG. 73b.

एते पल्लीपरिवृढवधूप्रौढकन्दर्पकेलि-

(1141)
S. 1.88.5

क्लिष्टापीनस्तनपरिसरस्वेदसंपद्विपक्षाः ।

वान्ति स्वैरं सरसि सरसि क्रोडदंष्ट्राविमर्द-

त्रुट्यद्रुन्द्रापरिमलगुणग्राहिणो गन्धवाहाः ॥ १७ ॥

नाधन्यैः शङ्खपाणेः क्षणधृतगतयः प्रांशुभिश्चन्द्रकान्त-

(1142)

प्रासादैर्द्वारकायां तरलितचरमाम्भोधिनीराः समीराः ।

सेव्यन्ते नित्यमाद्यत्करिकठिनकरास्फालकालप्रबुद्ध-

क्रुध्यत्पञ्चाननाग्रध्वनिभरविगलद्रुगुलूद्गारगर्भाः ॥ १८ ॥

हिमस्पर्शादङ्गे घनपुलकजालं विदधतः

1143

पिकत्रोटीत्रुट्यद्विकचसहकाराङ्कुरलिहः ।

अमी स्वैरं स्वैरं ↑ मलयमरुतो वान्ति दिनजं

↑ N. 29a

दिनापाये चक्षुःक्लममपहरन्तो मृगदृशाम् ॥ १९ ॥

अयमुषसि विनिद्रद्राविडीतुङ्गपीनस्तनपरिसरसान्द्रस्वेदबिन्दूपमर्दी ।

1144
S. 1.92.1

स्रुतमलयजवृक्षक्षीरसौरभ्यसभ्यो वहति सखि भुजङ्गीभुक्तशेषः समीरः ॥ २० ॥

ये दोलाकेलिकाराः किमपि मृगदृशां मन्युतन्तुच्छिदो ये

(1145)
S. 1.89.4

सद्यः शृङ्गारदीक्षाव्यतिकरगुरवो ये च लोकत्रयेऽपि ।

ते कण्ठे लोठयन्तः परभृतवयसां पञ्चमं रागराजं

वान्ति स्वैरं समीराः स्मरविजयमहासाक्षिणो दाक्षिणात्याः ॥ २१ ॥

राजशेखरस्य ॥

दरोन्मीलचूडप्रकरमुकुलोद्गारसुरभिर्

(1146)

लतालास्यक्रीडाविधिनिबिडदीक्षापरिचयः ।

विभिन्दन्नुद्यानान्यतनुमकरन्दद्रवहर-

श्रमस्वैरो वायुर्मनसिजशैर्जर्जरयति ॥ २२ ॥

1141 — ^b) S क्लिद्यत्पीन- — ^c) K क्रोदद्रष्टा°. 1144 — ^a) S1.2 °पीनतुंग°.

— ^c) KS1 श्रुतमलयज- S8 °सौरभ्यसभ्यो. 1145 — ^e) K राजशेखरः. ○ Vid. 1.27 ;

Cf. Bāl. 10.55; Smk. 59.29 (राजशेखरस्य); Śp. 3816. 1146 — ^{cd}) K

°द्रवभूरंश्रमस्वैरो.

1147

श्रान्ताश्चूतवनानि कुञ्जपटलप्रेङ्खोलनादुन्मिषन्-
मलीकुञ्जलसान्द्रसौरभसरित्संस्पन्दशृङ्गारिणः ।
एते संवसथोपकण्ठविलसद्दृष्ट्यम्बुवीचीचयोन्-
मीलद्वालुषारशीकरकिरः क्रीडन्ति झञ्झानिलाः ॥ २३ ॥
बुद्धाकरगुप्तस्य ॥

N. *lm.* 29a

॥ इति वातव्रज्या † ॥ ३४ ॥

† K. 82a

॥ ततो जातिव्रज्या ॥ ३५ ॥

1148

अजाजीजम्बाले रजसि मरिचानां च लुठिताः
कटुत्वादुष्णत्वाज्जनितरसनौष्ठव्यतिकराः ।
अनिर्वाणोत्थेन प्रबलतरतैलाक्ततनवो
मया सद्यो भृष्टाः कतिपयकवय्यः कवलिताः ॥ १ ॥

1149

ग्रीवाभङ्गाभिरामं मुहुरनुपतति स्पन्दने दत्तदृष्टिः
पश्चाद्धेन प्रविष्टः शरपतनभयाद्भूयसा पूर्वकायम् ।
शष्पैरर्धावलीढैः श्रमविवृतमुखभ्रंशिभिः कीर्णवर्त्मा
पश्योदग्रप्लुतत्वाद्वियति बहुतरं स्तोकमुर्व्यां प्रयाति ॥ २ ॥
कालिदासस्य ॥

1150

स्वैरं चक्रानुवृत्त्या मुहुरुपरि परिभ्रम्य सम्यक्कृतास्थः
क्षिप्ताधोदृष्टिलक्ष्यीकृतपलशकलः पक्कणप्राङ्गणेषु ।
तीव्राधःपातपुञ्जीकृतविततचलत्पक्षपालीविशालश्
चिलुश्चाण्डालपल्लीपिठरजठरतः प्रोद्धरत्यर्धदग्धम् ॥ ३ ॥

1151

S. 2.171.5

उद्धीवा विवृत्तारुणास्यकुहरास्तृष्णाचलत्तालवः
पक्षासंभववेपमानतनवः प्रोद्धीय किञ्चिद्भुवः ।

1147 N indicates insertion after 1143. — ^b) N °संसन्द-; K संसद्-
— °) K °वीचीवधो- — °) N बुद्धाकरस्य; K बुद्धाकरगुप्त ॥ 1149 — °) K कालिदाश ॥
○ Śāk. 1.7; Han. 4.3; Smk. 93.1 (कालिदासस्य); Pmt. 177; Ssm. 993
(कालिदासस्य); Kvv. p. 32; KHA. 114; Kpk. 42; Kpd. p. 83; Aś. p. 74 ad
20.23; Ekāvalī. p. 101; Ak. p. 327; Amd. 127; Vy. ad 2.120; Srb. p. 207.7.
1150 — ^a) K इयैनाश्चाण्डाल°. 1151 — ^a) S °नयनास्तृष्णा- S₁. 2 °ज्वलत्तालवः.
— ^b) K किञ्चिद्भुतः; S किञ्चिन्भुदुः — °) K °क्रमितः; S °क्षमिणः — ^a) S °प्रणाली-
S₁ °द्रुतम् ॥

अन्योन्याक्रमिणः शरारिशिशवः प्रातर्नदीरोधसि
प्रालेयाम्बु पिबन्ति वीरणदलद्रोणीप्रणालस्रुतम् ॥ ४ ॥

रज्जुक्षेपरयोन्नमद्भुजलताव्यक्तैकपार्श्वस्तनी (1152)
सूत्रच्छेदविलोलशङ्खवलयश्रेणीज्ञणत्कारिणी । S. 5.1.4.
(शरणस्य)

तिर्यग्विस्तृतपीवरोरुयुगला पृष्ठानतिव्याकृता-
भोगश्रोणिरुदस्यति प्रतिमुहुः कूपादपः पामरी ॥ ५ ॥

पक्षाभ्यां सहितौ प्रसार्य चरणावेकैकशः पार्श्वयोरु 1153
एकीकृत्य शिरोधरोपरि शनैः पाण्डूदरे पक्षती । S. 5.5.5
(शृङ्गारस्य)

निद्राशेषविशेषरक्तनयनो निर्याय नीडोदराद्
आसृक्कान्तविदारिताननपुटः पारावतो जृम्भते ॥ ६ ॥

K. शृङ्गार[स्य] ॥

प्रातर्वारविलासिनीजनरणन्मञ्जीरमञ्जुस्वनैर्

उद्बुद्धः परिधूय पक्षतिपुटं पारावतः सस्पृहम् । 1154
किंचित्कुञ्चितलोचनां सहचरीं संचुम्ब्य चञ्चवा चिरं S. 5.5.4
(विक्रमादित्यस्य)

मन्दान्दोलितकण्ठकुण्ठितगलः सोत्कण्ठमुत्कूजति ॥ ७ ॥ ↑ K. 82b
विक्रमादित्यतपस्विनोः ॥

उत्सुत्य दूरं परिधूय पक्षावधो निरीक्ष्य क्षणबद्धलक्ष्यः । 1155
मध्येजलं बुडुति दत्तज्ञम्पः समत्स्यमुत्सर्पति मत्स्यरङ्गः ॥ ८ ॥ S. 5.7.1
(कस्यचित्)

नीडादपक्रम्य विधूय पक्षौ वृक्षाग्रमारुह्य ततः क्रमेण । (1156)
उद्वीवमुत्पुच्छमुदेकपादमुच्चूडमुत्कूजति ताम्रचूडः ॥ ९ ॥ S. 5.7.2
(मधोः)

अङ्गुष्ठाक्रमवक्रिताङ्गुलिरधः पादार्धनीरुद्धभूः 1157
पार्श्वोद्वेगकृतो निहत्य कफणिद्वन्द्वेन दंशान्मुहुः । S. 5.1.1
(कस्यचित्)

1152 — ^a) K व्यस्तैकपालस्थली. 1153 — ^e) N om. 1154 — ^b)
N doubtful; K परिभूय. — ^d) K कण्डकुंठित-. S1 cor. °गलः to °कलः. K सोत्कूण्ड°.
1155 — ^b) KS1.2 °लक्षः ।. — ^c) S चञ्चति (बुडुति). 1156 — ^a) K उपक्रम्य.
— ^b) K उद्वीविकेमुत्पुच्छ. 1157 — ^a) S अंगुष्ठाग्रिमवक्रिताङ्गुलिरसौ. — ^c) S3
°वक्रान्तरोध-. — ^d) S3 धारध्वान-. — ^e) K उपाध्यादामर ॥. O Smk. 96.14 (जोयिकस्य);
PG. 262 (शरणस्य); Uj. p. 279.47 (PG.).

न्यग्जानुद्वययन्त्रयन्त्रितघटीवक्त्रान्तरालस्वलद्-

धाराध्वानमनोहरं सखि पयो गां दोग्धि गोपालकः ॥ १० ॥

उपाध्यायदामरस्य ॥

(1158)

कर्णाग्रन्थितकिंतनुर्नेतशिरा बिभ्रज्जराजर्जर-

स्फिक्संधिप्रविवेशितप्रविचलल्लाङ्गूलनालः क्षणम् ।

आराद्वीक्ष्य विपक्वसाक्रमकृतक्रोधस्फुरत्कन्धरं

श्वा मल्लीकलिकाविकाशिदशनः किंचित्कणन् गच्छति ॥ ११ ॥

(1159)

तुन्दी चेत्परिचुम्बति प्रियतमां स्वार्थात्ततो भ्रश्यति

स्वार्थं चेत्कुरुते प्रियाधररसास्वादं न विन्दत्यसौ ।

तं चेमं च करोति मूढजडधीः कामान्धमुग्धो यतस्

तुन्दौ तुन्दितविग्रहस्य सुरते नैको भवेन्नापरः ॥ १२ ॥

(1160)

नश्यद्वक्त्रिमकुन्तलान्तलुलितस्वच्छाम्बुबिन्दूत्करा

हस्तस्वस्तिकसंयमे नवकुचप्राग्भारमातन्वती ।

पीनोरुद्वयलीनचीनवसना स्तोकावनम्रा जलात्

तीरोद्देशनिमेषलोलनयना बालेयमुत्तिष्ठति ॥ १३ ॥

भोज्यदेवस्य ॥

1161

अम्भोमुचां सलिलमुद्गिरतां निशीथे

ताडीवनेषु निभृतस्थितकर्णतालाः ।

आकर्णयन्ति करिणोऽर्धनिमीलिताक्षा

धारारवं दशनकोटिनिषण्णहस्ताः ॥ १४ ॥

↑ N. 29b

हस्तिपकस्य ॥

(1162)

हलाग्रोत्कीर्णायां परिसरभुवि ग्रामचटका

लुठन्ति स्वच्छन्दं नखरशिखराच्छोटितमृदः ।

चलत्पक्षद्वन्द्वप्रभवमरुदुत्तम्भितरजः-

कणाश्लेषभ्रामद्रुतमुकुलितोन्मीलितदृशः ॥ १५ ॥

↑ K. 83a

1158 — °) K आवाद्वीक्ष्य. 1161 — °) K °ताली°. ○ Sp. 593; Sbh. 2413; Srb. p. 207.6.

आकुञ्जीकृतपृष्ठमुन्नतवलद्वक्त्राग्रपुच्छं भयाद्

अन्तर्वैश्मनिवेशितैकनयनं निष्कम्पकर्णद्वयम् ।

लालाकीर्णविदीर्णसृक्कविकचदंष्ट्राकरालाननः

श्वा निःश्वासनिरोधपीवरगलो मार्जारमास्कन्दति ॥ १६ ॥

पयसि सरसः स्वच्छे मत्स्यान् जिघृक्षुरितस्ततो

वलितनयनो मन्दं मन्दं पदंनिदधद्वकः ।

वियति विधृतैकाङ्घ्रिस्तिर्यग्विवर्तितकन्धरो

दलमपि चलत्सप्रत्याशं मुहुर्मुहुरीक्षते ॥ १७ ॥

मुक्तेषु रश्मिषु निरायतपूर्वकाया निष्कम्पचामरशिखा निभृतोर्ध्वकर्णाः ।

आत्मोद्धतैरपि रजोभिरलङ्घनीया धावन्त्यमी मृग[ज]वाक्षमयेव रथ्याः ॥ १८ ॥

पश्चादङ्गी प्रसार्य त्रिकनतिविततं द्राघयित्वाङ्गमुच्चैर्

आसज्याभुग्नकण्ठो मुखमुरसि सटां धूलिधूमां विधूय ।

घासग्रासाभिलाषादनवरतचलत्प्रोथतुण्डस्तुरङ्गो

मन्दं शब्दायमानो विलिखति शयनादुत्थितः क्ष्मां खुरेण ॥ १९ ॥

आघ्रातक्षोणिपीठः खुरशिखरसमाकृष्टरेणुस्तुरङ्गः

पुञ्जीकृत्याखिलाङ्गीन् क्रमवशविनमज्जानुरुन्मुक्तकायः ।

पृष्ठान्तः पार्श्वकण्डूव्यपनयनरसाद्विस्त्रिस्तुतिताङ्गः

प्रोत्थाय द्राङ् निरीहः क्षणमथ वपुरास्यानुपूर्व्यां धुनोति ॥ २० ॥

आदौ वितत्य चरणौ विनमय्य कण्ठमुत्थाप्य वक्त्रमभिहत्य मुहुश्च वत्साः ।

मात्रा प्रवर्तितमुखं मुखलिह्यमानपश्चार्धसुस्थमनसः स्तनमुत्पिबन्ति ॥ २१ ॥

1163

S. 5.4.3

(योगेश्वरस्य)

(1164)

S. 5.6.5

(योगेश्वरस्य)

P. 181a

(1165)

(1166)

S. 5.2.4

(विक्रमादित्यस्य)

1167

S. 5.2.3

(विक्रमादित्यस्य)

(1168)

S. 5.3.2

(चक्रपाणेः)

1163 — °) S₃ °सृक्. S °विकसद्. — °) K निःश्वासविदीर्णः. S °गलं. 1164 — °) K सरसः; S₃ सरसे; P om. — °) P चलितः. S °नयनं. P विदधन्. — °) P विवृतैः. 1165 — °) K निभृतोर्ध्वः. — °) K आत्मोद्धतैरपि. O Śāk. 1.8; Smk. 100.2 (कालिदासस्य). 1166 — °) S °भुग्नकंठं क्षणमुपरि. S_{1.2} धूलिधूमां. — °) K पासग्रासा. S °प्रोथतुण्डः. O Harṣacarita 3.5 Smk. 102.4 (भट्टवाणस्य); Sbh. 2420 (भट्टवाणस्य); Ssm. 117; Kpk. 492; Kpd. p. 356. 1167 — °) S₃ °क्षौणिः. — °) S °नमज्जानुकं मुक्तः. — °) S_{2.3} °नयनवशाद्. K °दृष्टिरुद्धतिः. — °) S₁ °पूर्व्या; S₂ °पूर्वा; S₃ °पूर्व. 1168 — °) S अग्रे (आदौ). K विनिमय्य. — °) S मात्रा-विवर्तितः. S₁ °लिह्यमानः. — °) S₁ °स्वस्थमनः.

(1169)
S. 4.45.3
(कालिदासस्य)

प्रियायां स्वैरायामतिकठिनगर्भालसतया
किराते चाकर्णीकृतधनुषि धावत्यनुपदम् ।
प्रियाप्रेमप्राणप्रतिभयवशाकूतविकलो
मृगः पश्चादालोकयति च मुहुर्याति च मुहुः ॥ २२ ॥

(1170)

शीर्णक्षुद्रातपत्री जठरवलयितानेकमात्राप्रपञ्चश्च
चूडानिर्व्यूढब्रित्त्वच्छद उदरदरीभीषणो जीर्णकण्ठः ।
दूराध्वभ्रान्तिखिन्नः कथमपि शनकैरङ्घ्रिपीडां नियम्य
स्वैरेन्धस्फोटनाय द्विजभवनमनु स्नातकः सायमेति ॥ २३ ॥

↑ K. 835

1171
S. 5.7.4

चञ्चच्चञ्चलचञ्चुवञ्चितचलचूडाग्रमुग्रं पतच्-
चक्राकारकरालकेसरसटास्फारस्फुरत्कन्धरम् ।
वारंवारमुदङ्गिलङ्घनधनप्रेङ्खन्नखक्षुण्णयोः
कामं कुक्कुटयोर्द्वयं द्रुतपदकूरक्रमं युध्यति ॥ २४ ॥

(1172)

एते जीर्णकुलायजालजटिलाः पांसूत्कराकर्षिणः
शाखाकम्पविहस्तदुःस्थविहगानाकम्पयन्तस्तरून् ।
हेलान्दोलितनर्तितोज्झितहतव्याघटितोन्मूलित-
प्रोत्क्षिप्तभ्रमितैः प्रपापटलकैः क्रीडन्ति झञ्झानिलाः ॥ २५ ॥

(1173)

एते संततभृज्यमानचणकामोदप्रधाना मनः
कर्षन्त्यूषरसंनिवेशजरठच्छायाः स्थलीग्रामकाः ।
तारुण्यातिशयाग्रपामरवधूसोल्लासहस्तग्रह-
भ्राम्यत्पीवरयन्नकध्वनिरसद्रम्भीरगेहोदराः ॥ २६ ॥

(1174)
S. 2.160.3
(बाणस्य)

अस्मिन्नीषद्वलितविततस्तोकविच्छिन्नभुग्नः
किंचिल्लीलोपचितविभवः पुञ्जितश्चोत्थितश्च ।
धूमोद्गारस्तरुणमहिषस्कन्धनीलो दवाग्नेः
स्वैरं सर्पन् सृजति गगने गत्वरान् पत्रभङ्गान् ॥ २७ ॥

1169 — ^१) S₃ चाकर्णं धृत- — ^२) K पश्चादालीकयति. ○ Any. p. 39.11.
1170 — ^१) K 'प्रपञ्चश्च. — ^२) K 'कण्ठः । — ^३) K स्वैरंभिरस्फाटनाय. 1171
— ^४) S_{2.3} 'चञ्चुवाञ्छित- — ^५) S₁ 'सटास्फाल- — ^६) S द्रुतपदं. S_{1.2} युध्यते. ○ Smk.
96.10 (वररुचेः); Śp. 572 (वररुचेः). 1174 — ^१) S 'द्विततवलित- — ^२) S 'विनतः
('विभवः). K स्कंधलीनो. S₁ दराग्निः. ○ Skb. 1.85; ŚB. 1.431, 2.214, 4.805.

कैश्चिद्वीतदयेन भोगपतिना निष्कारणोपप्लुत- (1175)

प्रक्षीणैर्निजवंशभूरिति मितैरत्यज्यमानाः कुलैः ।

ग्रामा निस्तृणजीर्णकुड्यबहुलाः स्वैरं भ्रमद्वभ्रवः

प्रायः पाण्डुकपोतकण्ठमुखरारामे न यान्त्युत्कताम् ॥ २८ ॥

दुरुपहितहलेषासार्गलद्वारमारात्परिचकितपुरन्ध्रीपातिताभ्यर्णभाण्डम् । (1176)

पवनरयतिरश्रीस्तोयधाराः प्रतीच्छन्विशति वलितशृङ्गः पामरागारमुक्षा ॥ २९ ॥

उत्प्लुत्या गृहकोणतः प्रचलिताः स्तोकाग्रजङ्घं ततो (1177)

वक्रस्वैरपदक्रमैरुपगताः किञ्चिच्चलन्तो गले ।

भेकाः पूतिनिष्पातिनो मिचिमिचीत्युन्मीलिताधैक्षणा ↑ K 84a

नक्राकारविदारिताननपुटैर्निर्मक्षिकं कुर्वते ॥ ३० ॥

विलासमसृणोल्लसन्मुसलोलदोःकन्दली- (1178)

परस्परपरिस्वलद्वलयनिःस्वनैर्दन्तुराः ।

S. 2.118.3

हरन्ति कलहूंकृतिप्रसभकम्पितोर[:]स्थल-

(योगेश्वरस्य)

व्रुटद्रमकसंकुलाः कलमकण्डनीगीतयः ॥ ३१ ॥

विकासयति लोचने स्पृशति पाणिनाकुञ्चिते (1179)

विदूरमवलोकयत्यतिसमीपसंस्थं पुनः ।

S. 5.52.5

बहिर्ब्रजति सातपे स्मरति नेत्रवर्तेः पुमान्

(कस्यचित्)

जराप्रमुखसंस्थितः समवलोकयन् पुस्तकम् ॥ ३२ ॥

वराह[स्य] ॥

प्रायो रथ्यास्थलभुवि रजःप्रायदूर्वालतायां (1180)

जाल्मैः पृष्ठापहतसलवाः सक्षुधो मामहोक्षाः ।

स्वैरं श्वासानिलतरलितोद्भूतधूलीप्रवेश-

प्लुष्टप्राणा विहितविधुतग्रासविघ्नं चरन्ति ॥ ३३ ॥

1175 — ^a) K °रामेनयन्त्युत्कतां ॥. 1176 — ^a) K °मार्गल. — ^b) K °पारिता. 1177 — ^a) K लङ्ककोरविदा°. K निर्मक्षिकं. 1178 — ^a) KS₁ मुषल- S कंदलाः. — ^b) S₁. 2 °नोर्दन्तुराः; S₃ नोर्द्वधुराः । — ^c) S चलन्ति कलहूंकृति°. O Smk. 62.32 (विज्जाकायाः); Śp. 582 (विज्जाकायाः); Skb. 5.87; ŚB. 2.155, 3.15, 3.192, 3.212; Sab. 2.11; Amd. 138. 1179 — ^a) KS₁. 2 विकाशयति. — ^b) S₁ °संस्थः — ^c) K साततो. S₁. 3 नेत्रवृत्तेः; S₂ नेत्रवृत्ते. S पुरा (पुमान्). 1180 — ^c) K °तरणितोभूत-

(1181)

सीमनि लघुपङ्कायामङ्कुरगौराणि चञ्चितोरस्काः ।
लघुतरमुत्प्लवमानाश्चरन्ति बीजानि कलविङ्काः ॥ ३४ ॥

(1182)

कणद्वलयसंततिक्षणमुदञ्चिदोष्कन्दली
गलत्पटसमुन्मिषत्कुचतटीनखाङ्कावली ।
कराम्बुजधृतोल्लसन्मुशलमुन्नमन्ती मुहुः
प्रलम्बिमणिमालिनी [क]लमकण्डनी राजते ॥ ३५ ॥
वागुरस्य ॥

(1183)

S. 5.7.5
(सोलोकस्य)

उत्पुच्छः प्रमदोच्छ्वसद्वपुरधोविस्रंसिपक्षद्वयः
स्वैरोत्फालगतिक्रमेण परितो भ्रान्त्वा सलीलं मुहुः ।
उत्कण्ठालसकूजितः कलरुतां भूयो रिरंसारस-
न्यग्भूतां चटकः प्रियामभिसरत्युद्वेपमानः क्षणम् ॥ ३६ ॥
सोन्नोकस्य ॥

(1184)

S. 2.177.4
(लक्ष्मीधरस्य)

सिद्धार्थयष्टिषु यथोत्तरहीयमानसंस्थानबद्धफलसूचिपरंपरासु ।
विच्छिद्यमानकुसुमासु जनिक्रमेण पाकक्रमः कपिशिमानमुपादधाति ॥ ३७ ॥

(1185)

S. 5.6.2
(मधुकण्ठस्य)

बकोटाः पान्थानां शिशिरसरसीसीमि सरताम्
अमी नेत्रानन्दं ददति चरणाचोटितमुखाः ।
धुनाना मूर्धानं गलबिलगलत्स्फारशफर-
स्फुरत्पुच्छानच्छव्यतिकरसबाष्पाकुलदृशः ॥ ३८ ॥ ↑ K. 84b

1186

S. 5.3.3
(योगेश्वरस्य)

तिर्यक्तीक्ष्णविषाणयुग्मचलनव्यानम्रकण्ठाननः
किञ्चित्कुञ्चितलोचनः खुरपुटेनाचोटयन्मूतलम् ।
नि[ः]श्वासैरतिसंततैर्बुधकणाजालं खले विक्षिपन्
उक्षा गोष्ठतटीषु लब्धविजयो गोवृन्दमास्कन्दति ॥ ३९ ॥
अचलस्य ॥

1182 — ^a) K °मलिमालिनी. K °कन्दनी. 1183 — ^a) S₁ उत्पुच्छ-
S °दोल्लस°. — ^b) S स्वैरालोकगति-. — ^d) S °मनुसर°. S स्वयं (क्षणं). — ^e) K मोन्नोकस्य.
1184 — ^a) S यथोदय-. — ^b) S संतानबद्ध-(S₂ °बंध-). — ^d) K यावक्रमः. K °मानम-
पादधाति. ○ Kav. p. 104; KHV. 288. 1185 — ^a) S बलाकाः पांथानां. — ^c)
S °विशत् (गलत्). — ^d) S °द्युतिशवल (S₁ °सकल°; S₂ °कवल) बाष्पारुणदृशः ॥. 1186
— ^a) S₁. 2 °चरण°. N °कर्णाननः; S °ग्रीवाननः. — ^b) S °पुटेनाचोट°. — ^c) S₃ °जर्जरैर्बुध°

अर्चिर्मालाकरालाद्विवमभिलिहतो दाववह्नेरदूराद् (1187)

उड्डीयोड्डीय किञ्चिच्छलभकवलनानन्दमन्दप्रचाराः ।

अग्रेऽग्रे संरटन्तः प्रचुरतरमसीपातदुर्लक्षधूम्रा

धूम्याटाः पर्यटन्ति प्रतिविटपममी निष्ठुराः स्वस्थलीषु ॥ ४० ॥

मधुकण्ठस्य ॥

नीवारौदनमण्डमुष्णमधुरं सद्यःप्रसूतप्रिया-

(1188)

पीतादप्यधिकं तपोवनमृगः पर्याप्तमाचामति ।

गन्धेन स्फुरता मनागनुसृतो भक्तस्य सर्पिष्मतः

कर्कन्धूफलमिश्रशाकपचनामोदः परिस्तीर्यते ॥ ४१ ॥

भवभूतेः ॥

मधुरमिव वदन्तः स्वागतं भृङ्गशब्दैर्नतिमिव फलनग्नैः कुर्वतेऽमी शिरोभिः । (1189)

मम ददत इवार्धं पुष्पवृष्टिं किरन्तः कथय नतिसपर्यां शिक्षिताः शाखिनोऽपि ॥ ४२ ॥

श्रीहर्षस्य ॥

अस्मिन् वृद्धवनेचरीकरतलैर्दत्ताः सपञ्चाङ्गुला

(1190)

----- शिखरिभिः शृङ्गैः करालोदराः ।

द्वारोपान्तपशुकृतार्प्यपुरुषक्षुब्धास्थिकिर्मीरिताश्च

चित्तोत्कम्पमिवानयन्ति गहनाः कान्तार----- ॥ ४३ ॥

तैस्तैर्जीवोपहारैरिह कुहरशिलासंश्रयामर्चयित्वा

(1191)

देवीं कान्तारदुर्गां रुधिरमुपतरु क्षेत्रपालाय दत्त्वा ।

S. 5.1.2

(कस्यचित्)

तुम्बीवीणाविनोदव्यवहितसरकामहि जीर्णे पुराणीं

हालां मालूरकोषैर्युवतिसहचरा बर्बराः शीलयन्ति ॥ ४४ ॥

योगेश्वरस्य ॥

अ[भि]नवमुखमुद्रं क्षुद्रकूपोपवीतं प्रशिथिलविपुलत्वं ज्वालकोच्छ्वासिपालम् । (1192)

परिणतिपरिपाटिव्याकृतेनारुणिम्ना हतहरितिमशेषं नागरङ्गं चकास्ति ॥ ४५ ॥^{↑K.85a}

अभिनन्दस्य ॥

॥ इति जातिव्रज्या ॥ ३५ ॥

1187 — °) K संवरटन्तः. 1188 — °) K °प्रपूत-. ° Ut. 4.1; Srb. p. 141.10. 1189 ° Nāg. 1.11; Srb. p. 141.3. — °) कथमतिथि-. 1190 The lacunae are in K. 1191 — °) S °गिरिकुहर°. 1192 — °) K क्षुद्रकूपी-. — °) K °पालः 1. — °) K °कृतनौरुणिम्ना.

॥ ततो माहात्म्यव्रज्या ॥ ३६ ॥

1193
S. 4.72.4
P. 202a

तद्ब्रह्माण्डमिह कचित्कचिदपि क्षोणी कचिन्नीरदास्
ते द्वीपान्तरमालिनो जलधयः कापि कचिद्भूतः ।
आश्चर्यं गगनस्य कोऽपि महिमा सर्वैरमीभिः स्थितैर्
दूरे पूरणमस्य शून्यमिति यन्नामापि नाच्छादितम् ॥ १ ॥
केशटस्य ॥

1194

आपीयमानमसकृद्भ्रमरायमाणैरम्भोधरैः स्फुरितवीचिसहस्रपत्रम् ।
क्षीराम्बुराशिमवलोकय शेषनालमेकं जगत्रयसरःपृथुपुण्डरीकम् ॥ २ ॥

(1195)
P. 202a
(केशटस्य)

विष्णुर्बभार भगवानखिलां धरित्रीं तं पन्नगस्तमपि तत्सहितं पयोधिः ।
कुम्भोद्भवस्तु तमपीयत हेलयैव सत्यं न कश्चिदवधिर्महतां महिम्नः ॥ ३ ॥

1196
S. 4.8.3
(शब्दार्णवस्य)
P. 70a
(anon)

किं ब्रूओ जलधेः श्रियं स हि खलु श्रीजन्मभूमिः स्वयं
वाच्यः किं महिमापि यस्य हि किल द्वीपं महीति श्रुतिः ।
त्यागः कोऽपि स तस्य बिभ्रति जगन्त्यस्यार्थिनोऽप्यम्बुदाः
शक्तेः कैव कथापि यस्य भवति क्षोभेण कल्पान्तरम् ॥ ४ ॥
वाचस्पतेः ॥

1197
S. 4.8.4
(हरेः)
P. 73a
(anon)

एतस्माज्जलधेर्जलस्य कणिकाः काश्चिद्रूढीत्वा ततः
पाथोदाः परिपूरयन्ति जगतीं रुद्धाम्बरा वारिभिः ।
अस्मान्मन्दरकूटकोटिघटनाभीतिभ्रमत्तारकां
प्राप्यैकां जलमानुषीं त्रिभुवने श्रीमानभूदच्युतः ॥ ५ ॥
मुञ्जराजस्य ॥

1198
S. 4.12.4
P. 69b
(anon)
202b

आश्चर्यं वडवानलः स भगवानाश्चर्यमम्भोनिधिर्
यत्कर्मातिशयं विचिन्त्य हृदये कम्पः समुत्पद्यते ।

1193 — ^a) P तद्ब्रह्माण्डमखण्डितं कचिदपि. S2.3 क्षौणी. — ^b) N दीपा°. K °सालिनो; P °सानिनो; S °शालिनो. P जनरयः. S कचित्पर्वताः l. — ^c) P सारैरमी-. — ^d) P पूरणमल्प. — ^e) Ss केशरस्य. 1195 ○ Sbh. 993. 1196 — ^b) S महिमास्य यस्य. P खलु (किल). P महीविश्रुतिः l. — ^c) P न (स). S जगद्यस्यार्थिनो. ○ Smk. 104.10; Any. p. 96.33; Amd. 82. 1197 — ^b) P जगती रुद्धा सुधा वारिभिः. — ^c) SP अस्मिन्मन्दर°. P °भीतभ्रम°. — ^d) P °मानुषीस्. ○ Smk. 104.9 (जलमानुषीरुद्रस्य); Auc. ad 20 (मालवरुद्रस्य); Any. p. 96.34; SG. 18b. 1198 — ^b) S यत्कार्यातिशयं. K विभित्स्य; S विलोक्य (विचिन्त्य). P1 कल्पः (कंपः). ○ Auc. ad 31 (भट्टेन्दुराजस्य; ed. footnote श्रीमदभिनवगुप्ताचार्यस्य गुरुभट्टेन्दुराजः); Sbh. 884; Jsv. 302.2.

एकस्याश्रयघस्मरस्य पिबतस्तृप्तिर्न जाता जलैर्
अन्यस्यापि महात्मनो न वपुषि खल्पोऽपि तोयव्ययः ॥ ६ ॥
केशटस्य ॥

निपीतो येनायं तटमधिवसत्यस्य स मुनिर्
ददानोऽन्तर्दाहं † स्रज इव स चौर्वोऽस्ति दहनः । † K. 85b
तथा सर्वस्वार्थे बहुविमथितो येन स हरिः
स्वपित्यङ्गे श्रीमानहह महिमा कोऽपि जलधेः ॥ ७ ॥
धराधरस्य ॥

1199
P. 202b

अन्यः कोऽपि स कुम्भसंभवमुनेरास्तां शिखी जाठरो
यं संचिन्य दुकूलवह्निसदृशः संलक्ष्यते वाडवः ।
वन्धं तज्जठरं स मीनमकरग्राहावलिस्तोयधिः
पश्चात्पार्श्वमपूरितान्तरवियद्यत्र स्वनन् भ्राम्यति ॥ ८ ॥
वाशटस्य ॥

(1200)
P. 75a
(श्रीकेशवा-
चार्यस्य)

श्वासोन्मूलितमेरुरम्बरतलव्यापी निमज्जन्मुहुर्
यत्रासीच्छिशुमारविभ्रमकरः क्रीडावराहो हरिः ।
सीमा सर्वमहाद्भुतेषु स तथा वारांपतिः पीयते
पीतः सोऽपि न पूरितं च जठरं तस्मै नमोऽगस्तये ॥ ९ ॥
वाचस्पतेः ॥

(1201)
S. 4.13.1
(शब्दार्णवस्य)
P. 202b

उद्यन्तु नाम सुबहूनि महामहांसि चन्द्रोऽप्यलं भुवनमण्डलमण्डनाय ।
सूर्यादृते न तदुदेति न चास्तमेति येनोदितेन दिनमस्तमितेन रात्रिः ॥ १० ॥ † N. 30a

1202
S. 4.4.1
(आनन्दवर्धनस्य)
P. 203a

उत्पत्तिर्जमदग्निः स भगवान्देवः पिनाकी गुरुस्
त्यागः सप्तसमुद्रमुद्रितमहीनिर्व्याजदानावधिः ।
शौर्यं यच्च न तद्विरां पथि ननु व्यक्तं हि तत्कर्मभिः
सत्यं ब्रह्मतपोनिधेर्भगवतः किं नाम लोकान्तरम् ॥ ११ ॥

1203

1199 — ^a) P तामनुसरत्यस्य. — ^c) P तथाप्येष स्वार्थे. P येन जलधिः. — ^d) P स्वपित्यङ्गे.
1200 P *cdab*. — ^c) P °ग्राहाकुल°. — ^d) P पार्श्वोपार्श्व. 1201 — ^c) S वीचिव्याप्त-
दिगंतरः स हि तथा. — ^e) S1 शब्दार्णववाचस्पतेः. 1202 — ^a) S किं नैव सन्ति सुबहूनि.
○ Shh. 558 (आनन्दवर्धनस्य); BIS. 1245 (468; Śp.); Sb. 37b; Any. p. 6.49; Śp.
741; Srb. p. 209.9. 1203 — ^d) N किं वा न. ○ Mahāvīracarita 2.36. — ^d)
लोकोत्तरं; Han. 1.53; Smk. 109.43 (भवभूतेः); Daś. ad 2.2; Srh. 182.1 (भवभूतेः);
KHA. 686; ŚB. 2.535; all these have order *acbd*.

(1204)
P. 68a

इतो वसति केशवः पुरमितश्च तद्विद्विषाम्
इतश्च शरणागताः शिखरिपक्षिणः शेरते ।
इतश्च वडवानलः सह समस्तसंवर्तकैर्
अहो विततमूर्जितं भरसहं च सिन्धोर्वपुः ॥ १२ ॥

(1205)
S. 4.6.4
(मधुकूरस्य)
P. 203a

तत्तावदेव शशिनः स्फुरितं महीयो यावन्न तिग्मरुचिमण्डलमभ्युदेति ।
अभ्युद्गते सकलधामनिधौ च तस्मिन्निन्दोः सिताभ्रपटलस्य च को विशेषः ॥ १३ ॥

(1206)
S. 4.1.5
(वराहस्य)
P. 37b

अपत्यानि प्रायो दश दश वराही जनयति
क्षमाभारे धुर्यः स पुनरिह नासीन्न भविता ।
पदं कृत्वा यः स्वं फणिपतिफणाचक्रवलये
निमज्जन्तीमन्तर्जलधिवसुधामुत्तुलयति ॥ १४ ॥

(1207)

तेषां तृषः परिणमन्ति न यत्र तत्र नान्यस्य वारिविभवोऽपि च तादृगस्ति ।
विश्वोपकारजननीव्यवसायसिद्धिमम्भोमुचां जलधयो यदि पूरयन्ति ॥ १५ ॥

1208

किं वाच्यो महिमा महाजलनिधेर्यत्रेन्द्रवज्राहति-
त्रस्तो भूभृदमज्जदम्बुविचलत्कौलीलपोताकृतिः ।
मैनाकोऽपि गभीरनीरविलुठत्पाठीनपृष्ठोल्लसच्च-
छेवालाङ्कुरकोटिकोटिकुटीकुड्यान्तरे निवृतः ॥ १६ ॥
वल्लणस्य ॥

1209
S. 4.13.2
P. 203a

किं ब्रूमो हरिमस्य विश्वमुदरे किं वा फणां भोगिनः
शेते यत्र हरिः स्वयं जलनिधेः सोऽप्येकदेशे स्थितः ।
आश्चर्यं कलशोद्भवः स जलधिर्यस्यैकहस्तोदरे
गण्डूषीयति पङ्कजीयति फणी भृङ्गीयति श्रीपतिः ॥ १७ ॥

1204 — ^a) P माधवः पुरमिदं तदीयद्विषां. — ^b) P इतः परमनिवृत्ताः. P ^cपत्रिणः. — ^c) P वडवानलः तदनुपत्तनं भोगिनां. ○ Bh. 20; Śp. 1093 (भर्तृहरेः); Sbh. 886; Srh. 168.41; Srh. p. 216.25; Amd. 818; KHA. 565; Skb. 4.95; ŚB. 3.43; Any. p. 98.44; Jsv. 290.9. 1205 — ^b) S ^aभ्युदेति; P ^aभ्युपेति. — ^c) S तु (च). ○ Sbh. 555 (प्रकाशदत्तस्य); KHV. 44 (? प्रकाशदत्त); Skb. 2.87; Kav. p. 59; Sb. 37a (प्रकाशदत्तस्य). 1206 — ^a) P नवदश. — ^b) P धरोद्वारे धूर्यः. P निसीन्दभरिता. — ^c) P यः स्वं कृत्वा. P ^cचक्र च नये. — ^d) S ^aमुद्रलयति. 1208 (= 37). This is the proper place for the stanza. ○ Śp. 1096 (बधिरकवेः); Any. p. 98.47. 1209 — ^c) S1.2 मुनिरयं यस्यैकः; S3 [अ]म्बुधिरयं यस्यैकः. P हस्तेऽम्बुधिर्. ○ Smk. 109.49 (मुरारेः); Śp. 4025; Pv. 797; Ssm. 969; Jsv. 291.4.

विस्तारो यदि नेदृशो न यदि तद्राम्भीर्यमम्भोनिधेर्
 न स्याद्वा यदि सर्वसत्त्वविषयस्तादृक्कृपानुग्रहः ।
 अन्तः प्रज्वलता पर्यासि दहता ज्वालावलीर्मुञ्चता
 के न स्युर्वडवानलेन बलिना भस्मावशेषीकृताः ॥ १८ ॥
 केशटस्य ॥

1210
 S. 4.12.2
 P. 74a

उद्दीप्ताग्निरसौ मुनिर्विजयते यस्योदरे जीर्यतः
 पाथोधेरवशिष्टमम्बु कथमप्युद्गीर्णमन्तोऽर्णवम् ।
 किं चास्माज्जठरानलादिव नवस्तत्कालवान्तिक्रमान्
 निर्यातः स पुनर्य[मा]य पयसामन्तर्गतो वाडवः ॥ १९ ॥
 श्रीदशरथस्य ॥

(1211)

यस्मिन्नापस्तदधिकरणस्यास्य वह्नेर्निवृत्तिः
 संवासान्ते व्रजति जलदे वैकृतस्ताभिरेव ।
 अस्त्यन्योऽपि प्रलयरजनीसंनिपातेऽप्यनिद्रो
 यः सामुद्रीरविरतमिमास्तेजसि स्वे जुहोति ॥ २० ॥
 केशटस्य ॥

(1212)

॥ इति माहात्म्यव्रज्या ॥ ३६ ॥

॥ ततः सङ्ग्रह्या ॥ ३७ ॥

असन्तो † नाभ्यर्थाः सुहृदपि न याच्यस्तनुधनः
 प्रिया वृत्तिर्न्याय्या चरितमसुमङ्गेऽप्यमलिनम् ।
 विपद्युच्चैः स्थेयं पदमनुविधेयं च महतां
 सतां केनोद्दिष्टं विषममसिधाराव्रतमिदम् ॥ १ ॥
 धर्मकीर्तैः ॥

K. 86b

1213
 S. 5.35.4

प्रियप्राया वृत्तिर्विनयमधुरो वाचि नियमः
 प्रकृत्या कल्याणी मतिरनवगीतः परिचयः ।

1214

1210 — ^b) P स्याद्वायसि. Ss सत्वमात्रविषयस. S दया-(कृपा-). — ^c) S ज्वालावली; P ज्वालावली. Ss युध्यते. — ^d) S1 शेषीकृतः. — ^e) K केशवस्य. O Smk. 27.17 (केशटस्य; printed केशटस्य). 1213 — ^d) Ss केनादिष्टं. O Bh. 18, *baed*; Sbh. 280 (जयादित्यस्य); Srb. p. 52.248; Pt. 1.56; Ssv. 417; Jsv. 182.3. 1214 — ^d) K मनुमधिविशुद्धं. O Ut. 2.2; SB. 3.248.

पुरो वा पश्चाद्वा तदिदमविपर्यासितरसं
रहस्यं साधूनामनुपदि विशुद्धं विजयते ॥ २ ॥
भवभूतेः ॥

1215 निन्दन्तु नीतिनिपुणा यदि वा स्तुवन्तु लक्ष्मीः परापततु गच्छतु वा यथेष्टम् ।
अद्यैव वा मरणमस्तु युगान्तरे वा न्याय्यात्पथः प्रविचलन्ति पदं न धीराः ॥३॥
भर्तृहरेः ॥

1216 निर्मलानां कुतो रन्ध्रं कथंचिदपविध्यते ।
विधीयते गुणैरेव तच्च मुक्तामणेरिव ॥ ४ ॥
N. त्र्यम्बकस्य ॥

1217 यदा किञ्चिज्ज्ञोऽहं गज इव मदान्धः समभवं
तदा सर्वज्ञोऽस्मीत्यभवदवलितं मम मनः ।
यदा किञ्चित् किञ्चिद्बुधजनसकाशादधिगतं
तदा मूर्खोऽस्मीति ज्वर इव मदो मे व्यपगतः ॥ ५ ॥
N. कालिदासस्य ॥

1218 अनुहरतः खलसुजनावग्रिमपाश्चात्यभागयोः सूच्याः ।
एकः कुरुते छिद्रं गुणवानन्यः प्रपूरयति ॥ ६ ॥
गोभट्टस्य ॥

(1219) पुण्ड्रेक्षुकाण्डसुहृदो मधुराम्बुभावाः सन्तः स्वयं यदि नमन्ति नमन्ति कामम् ।
आन्दोलितास्तु नमनस्पृहया परेण भज्यन्त एव शतधा न पुनर्नमन्ति ॥ ७ ॥

1220 जतुपङ्कायते दोषः प्रविश्यैवासतां हृदि ।
सतां तु न विशत्येव यदि वा पारदायते ॥ ८ ॥

1215 ○ Bh. 265; Śp. 225 (भर्तृहरेः); Sbh. 278; Srb. p. 78.11; Srh. 28.12 (भर्तृहरेः); Alaṃkāraśāstrānākara 471; St. 2.1 (भर्तृहरेः); Sa. 24.119; Shv. A. 47a. 342 (भर्तृहरेः); Ssm. 1447; Pt. 1.39; Smv. 28.24; Jsv. 173.4; SG. 17b; Sl. 28b; BIS. 3723 (1581); ŚB. 3.242. 1216 — ^a) K रन्ध्रा. — ^b) K 'दध्वविध्यते. — ^c) K om. ○ Smk. 121.6. — ^d) कदाचिदपि जायते. 1217 — ^a) N समभवंस्. — ^b) N 'मदलितं. — ^c) K तस्यैव, which means that 1216-7 are Bhartṛhari's. ○ Bh. 5; Śp. 4177 (भर्तृहरेः); Sbh. 3456 (भर्तृहरेः); Srb. p. 41.58; SK. 6.37; Ssm. 1051; Ssv. 760; Bps. 157; SG. 4.1; BIS. 5188 (2437). 1218 — ^a) K अनुहरतः. ○ Smk. 6.11 (गोभट्टस्य); Shv. A. 60a. 597 (शचीगोभट्टस्य). Śp. 239 (गोभट्टस्य); Srb. p. 47.112.

कुसुमस्तबकस्येव द्वयी वृत्तिर्मनस्विनः ।
 सर्वलोकस्य वा मूर्ध्नि शीर्यते वन एव वा ॥ ९ ॥
 व्यासस्य ॥

1221

राजा त्वं वयमप्युपासितगुरुप्रज्ञाभिमानोन्नताः
 ख्यातस्त्वं विभवैर्यशांसि कवयो दिक्षु प्रतन्वन्ति नः ।
 इत्थं मानद नातिदूरमुभयोरप्यावयोरन्तरं
 यद्यस्मासु पराङ्मुखोऽसि वयमप्येकान्तगतो निःस्पृहाः ॥ १० ॥ ↑ K. 87a
 भर्तृहरेः ॥

(1222)
 S. 5.40.5
 (वल्लणस्य)

उदन्वच्छिन्ना भूः स च निधिरपां योजनशतं
 सदा पान्थः पूषा गगनपरिमाणं कलयति ।
 इति प्रायो भावाः स्फुरदवधिमुद्रामुकुलिताः
 सतां प्रज्ञोन्मेषः पुनरयमसीमा विजयते ॥ ११ ॥
 राजशेखरस्य ॥

1223
 S. 5.25.3

सत्पक्षा ऋजवः शुद्धाः सफला गुणसेविनः ।
 तुल्यैरपि गुणैश्चित्रं सन्तः सन्तः शराः शराः ॥ १२ ॥

(1224)

विपदि धैर्यमथाम्युदये क्षमा सदसि वाक्पटुता युधि विक्रमः ।
 यशसि चाभिरतिर्व्यसनं श्रुतौ प्रकृतिसिद्धमिदं हि महात्मनाम् ॥ १३ ॥

(1225)

स साधुर्यो विपन्नानां साहाय्यमधिगच्छति ।
 न तु दुर्विहितातीतवस्तुपालनपण्डितः ॥ १४ ॥

(1226)

1221 — ^e) K व्यासः. ○ Bh. 34; Smk. 7.2 (भर्तृहरेः); Śp. 264 (भर्तृहरेः); Sbh. 201 (रविगुप्तस्य), 509 (anon); Srh. 102.2; Sa. 24.46; St. 43.23 (भर्तृहरेः); Shv. A. 71a. 779 (भर्तृहरेः); Garuḍamahāpurāṇa 110.13; Ssv. 1544; Jsv. 168.2; SG. 17a; Srb. p. 79.4; BIS. 1845 (1708), Hit. ed. Schl. 1.126, ed. Johns. 241; Sb. 33a. 10. 1222 — ^e) Ss om. ○ Bh. 163. — ^a) त्वं राजा; Śp. 204 (भर्तृहरेः); Sbh. 3473; Srb. p. 80.42; BIS. 2654 (1078). 1223 — ^a) S °च्छन्ना. S पतिरपां. — ^b) K परिणामं. ○ Bāl. 1.8; Bh. 219; Sbh. 322 (राजशेखरस्य); Srb. p. 51.233; Sd. ad 7.8 (a only); Amd. 310; Jsv. 109.1; KHA. 264; Sb. 22b. 73; Vyk. ad 2.29 (beginning); ŚB. 1.338. 1224 ○ Sbh. 229 (भट्टवासुदेवस्य); Srb. p. 47.79. 1225 ○ Bh 14; Smk. 6.23 (भर्तृमेष्ठस्य); Śp. 209 (भर्तृहरेः); Srh. 168.30 (भर्तृहरेः); Sbh. 267 (मेष्ठकस्य); Srb. p. 50.188; Sa. 24.97; Shv. A. 46a; SK. 2.66; Pt. 1.2; Ssv. 416; SG. 17a; BIS. 6147 (2825), Hit. ed. Schl. 1.28, ed. Johns. 32; ŚB. 1.179. 1226 — ^d) K °पालय-

- 1227 सत्यं गुणा गुणवतां विधिवैपरीत्याद्यत्नार्जिता अपि कलौ विफला भवन्ति । ↑ N. 306
साफल्यमस्ति सुतरामिदमेव तेषां यत्तापयन्ति हृदयानि पुनः खलानाम् ॥ १५ ॥
- 1228 अपूर्वः कोऽपि कोपाग्निः सज्जनस्य खलस्य च ।
एकस्य शाम्यति स्नेहाद्धर्धतेऽन्यस्य वारितः ॥ १६ ॥
- 1229 छायां कुर्वन्ति चान्यस्य तापं तिष्ठन्ति वातपे ।
फलन्ति च परार्थाय पादपा इव सज्जनाः ॥ १७ ॥
- 1230 अपेक्षन्ते न च स्नेहं न पात्रं न दशान्तरम् ।
सदा लोकहिते सक्ता रत्नदीपा इवोत्तमाः ॥ १८ ॥
- 1231 लक्ष्मीं तृणाय मन्यन्ते तद्भरेण नमन्ति च ।
अहो किमपि चित्राणि चरित्राणि महात्मनाम् ॥ १९ ॥
- 1232 अञ्जलिस्थानि पुष्पाणि वासयन्ति करद्वयम् ।
अहो सुमनसां वृत्तिर्वामदक्षिणयोः समा ॥ २० ॥
S. 5.35.1 (गोभट्टस्य)
- 1233 परगुणतत्त्वग्रहणं स्वगुणावरणं परव्यसनमौनम् ।
मधुरमशठं च वाक्यं केनाप्युपदिष्टमार्याणाम् ॥ २१ ॥
- 1234 विचिन्त्यमानो हि करोति विस्मयं विसारिणा सच्चरितेन सज्जनः ।
यदा तु चक्षुःपथमेति देहिनां तदामृतेनेव मनांसि सिञ्चति ॥ २२ ॥
- 1235 संपर्केण तमोभिदां जगदघप्रध्वंसिनां धीमतां
कूलोऽपि प्रकृतिं विहाय मलिनामालम्बते भद्रताम् । ↑ K. 876
यत्तृष्णाग्लपितोऽपि नेच्छति जनः पातुं तदेव क्षणाद्
उज्ज्वल्यम्बुधरोदरस्थितमपांपत्युः पयः क्षारताम् ॥ २३ ॥

1227 ○ Sbh. 270 (पुण्यस्य). 1228 ○ Smk. 8.20 (गोभट्टस्य); Śp. 359; Ssm. 1574; St. 3.15; BIS. 448 (160); Srb. p. 54.7. 1229 ○ Any. p. 109.22; Sa. 16.2; BIS. 2307 (921), Vikramacaritra 65; Srb. p. 236.4. 1230 — °) K शक्ता. ○ Śp. 235; Sbh. 224; Pad. p. 110.30; Bh. 372; Srb. 31.3; Sa. 16.1; SK. 2.77; Ssm. 1483; Pt. 1.3; BIS. 455 (165); Srb. p. 46.42. 1232 ○ Smk. 6.4; Śp. 199; St. 1.8; Pt. 1.21; BIS. 118 (45). 1234 — °) K विमारिणा सच्चरितेन. 1235 — °) N तमोविदां.

काकारणरूपां संख्या संख्याताः कारणक्रुधः ।

1236

कारणेऽपि न कुप्यन्ति ये ते जगति पञ्चषाः ॥ २४ ॥

सुजनाः परुषाभिधायिनो यदि कः स्यादपरोऽपि मञ्जुवाक् ।

1237

यदि चन्द्रकराः सवह्वयो ननु जायेत सुधा कुतोऽन्यतः ॥ २५ ॥

मङ्गलस्य ॥

ये दीनेषु कृपालवः स्पृशति यानल्पोऽपि न श्रीमदः

(1238)

श्रान्ता ये च परोपकारकरणे हृष्यन्ति ये याचिताः ।

S. 5.35.5

(शब्दार्णवस्य)

स्वस्थाः सत्यपि यौवनोदयमहाव्याधिप्रकोपेऽपि ये

ते भूमण्डलमण्डनैकतिलकाः सन्तः कियन्तो जनाः ॥ २६ ॥

यशो रक्षन्ति न प्राणान् पापाद्विभ्यति न द्विषः ।

(1239)

अन्विष्यन्त्यर्थिनो नार्थान् निसर्गोऽयं महात्मनाम् ॥ २७ ॥

यथा यथा परां कोटिं गुणः समधिरोहति ।

(1240)

सन्तः कोदण्डधर्माणो विरमन्ति तथा तथा ॥ २८ ॥

अयं निजः परो वेति गणना लघुचेतसाम् ।

(1241)

उदारचरितानां तु वसुधैव कुटुम्बकम् ॥ २९ ॥

S. 5.35.2

(केशटस्य)

ये प्राप्ते व्यसनेऽप्यनाकुलधियः संपत्सु नैवोन्नताः

(1242)

प्राप्ते नैव पराङ्मुखाः प्रणयिनि प्राणोपयोगैरपि ।

हीमन्तः स्वगुणप्रशंसनविधावन्यस्तुतौ पण्डिता

धिग्धात्रा कृपणेन येन न कृताः कल्पान्तदीर्घायुषः ॥ ३० ॥

करे श्लाघ्यस्त्यागः शिरसि गुरुपादप्रणयिता

(1243)

मुखे सत्या वाणी श्रुतमनवगीतं श्रवणयोः ।

1238 — ^a) S दयालवः. — ^b) S व्यग्रा ये च. — ^c) Ss सुस्था. ○ Smk. 6.30; Śp. 228; SK. 2.64; St. 1.20; Bps. 111; SG. 3.9. 1240 ○ Ssv. 454.

1241 — ^a) K कुटुम्बकम् ॥ ○ Bh. 376; Śp. 273; Sbh. 498 (भट्टोद्भटस्य); Srb. p. 70.9; Srh. 168.6 (उदात्तस्य); Pad. p. 110.31; Sa. 16.13; St. 5.5; Ssm. 1484; Pt. 1.4; SG. 15b; Ssv. 443; BIS. 550 (203), Hit. ed. Schl. 1.64, ed. Johns. 12, Vikramacaritra 67, Pañc. ed. Bomb. 5.38; Sb. 33b. 4 (भट्टोद्भटस्य).

1242 — ^c) K^{*}प्रसंसिनि. — ^a) K तेन च कृताः. ○ Bh. 695; Shv. A. 45a. 310 (भर्तृहरेः); Śp. 248; Srb. p. 52.256; Jsv. 259.7. 1243 ○ Bh. 72; Pt. 1.63; Ssv. 16; Jsv. 13.12, 182.9; Srb. p. 52.240; BIS. 1543 (601).

हृदि स्वच्छा वृत्तिर्विजयिभुजयोः पौरुषमथो
विनायैश्वर्येण स्फुरति महतां मण्डनमिदम् ॥ ३१ ॥

(1244)

वज्रादपि कठोराणि मृदूनि कुसुमादपि ।
लोकोत्तराणां चेतांसि को हि विज्ञातुमर्हति ॥ ३२ ॥
चेः ॥

(1245)

आपरितोषाद्विदुषां न साधु मन्ये प्रयोगविज्ञानम् ।
बलवदपि शिक्षितानामात्मन्यप्रत्ययं चेतः ॥ ३३ ॥

↑ K. 88a

(1246)

पुराणमित्येव न साधु सर्वं न चापि काव्यं नवमित्यवधम् ।
सन्तः परीक्ष्यान्यतरद्भजन्ते मूढः परप्रत्ययहार्यबुद्धिः ॥ ३४ ॥
कालिदास[स्यैतौ] ॥

(1247)

गुह्यपिधानैकपरः सुजनो वस्त्रायते सदा पिशुनम् ।
भवतामयं विडम्बो यदिदं छिद्रैर्विसूत्रयतु ॥ ३५ ॥

(1248)

ब्रूत नूतनकूष्माण्डफलानां के भवन्त्यमी ।
अङ्गुलीकथनादेव यन्न जीवन्ति मानिनः ॥ ३६ ॥

(1249)

S. 5.25.2
(शालिकनाथस्य)

यन्नेत्रैस्त्रिभिरीक्षते न गिरिशो नाष्टाभिरप्यब्जभूः
स्कन्दो द्वादशभिर्न वा न मघवा चक्षुःसहस्रेण वा ।
संभूयापि जगत्रयस्य नयनैर्द्रष्टुं न तच्छक्यते
प्रत्यादिश्य दृशौ समाहितधियः पश्यन्ति यत्पण्डिताः ॥ ३७ ॥

(1250)

नीरसान्यपि रोचन्ते कर्पासस्य फलानि नः ।
येषां गुणमयं जन्म परेषां गुह्यगुप्तये ॥ ३८ ॥

1244 ○ Ut. 2.7; Śp. 215 (भवभूतेः); Shv. A. 71b. 788, B. 10b. 84; ŚB. 3.252, 4.715; Srb. p. 45.4. 1245 ○ Śak. 1.2; Srb. p. 170.746.
1246 — ^e) K कालिदासः, for कालिदासस्यैतौ? ○ Mālavikāgnimitra 1.2; BIS. 4141 (4559). 1247 — ^e) K भवतामये विडम्बो. — ^d) K विसूत्रयत.
1248 ○ Smk. 7.3; Śp. 262; Shv. A. 71b. 785; Daś. ad 2.13; KHA. 687; Ssv. 1551. 1249 — ^b) S द्वादशभिस्तथा न. S यत् । — ^c) S न यत्पार्यते. — ^d) S1 प्रत्याहृत्य; S2 3 प्रत्याहृत्य. S तत्पण्डिताः. ○ Jsv. 169.3; Ssv. 779. 1250
○ Śp. 294; Ssm. 1594; St. 4.5; Any. p. 138.237; Ssv. 620; Jsv. 162.1; BIS. 3802 (1633).

गुणवत्पात्र मात्रैकहार्यनिर्यासमाशयन् । (1251)

आत्मनावैति ते लोकः स्वबन्धुरिति धावति ॥ ३९ ॥

सततमसत्याद्विभ्यति मा भैषीरिति वदन्ति भीतेषु । (1252)

अतिथिजनशेषमश्रति सज्जनजिह्वे कृतार्थासि ॥ ४० ॥

यद्यपि दैवात्स्नेहो नश्यति साधोस्तथापि सत्त्वेषु । (1253)

घण्टाध्वनेरिवान्तश्चिरमनुबध्नाति संस्कारः ॥ ४१ ॥

रविगुप्तस्य ॥

॥ इति सद्भज्या ॥ ३७ ॥

॥ ततोऽसद्भज्या ॥ ३८ ॥

अतिमलिने कर्तव्ये भवति खलानामतीव निपुणा धीः । 1254

तिमिरे हि कौशिकानां रूपं प्रतिपद्यते दृष्टिः ॥ १ ॥

सद्गुणालङ्कृते काव्ये दोषान् मृगयते खलः । 1255

वने पुष्पफलाकीर्णे करभः कण्टकानिव ॥ २ ॥

मुखरस्याप्रसन्नस्य मित्रकार्यविधातिनः । 1256

निर्माणमाशानाशाय दुर्जनस्य घनस्य च ॥ ३ ॥

निर्वाते व्यजनं मदान्धकरिणां दर्पोपशान्तौ शृणिः 1257

पोतो दुस्तरवारिराशितरणे दीपोऽन्धकारागमे । ↑ K 88b

इत्थं तद्भुवि नास्ति यत्र विधिना नोपायचिन्ता कृता

मन्ये दुर्जनचित्तवृत्तिहरणे धातापि भग्नोद्यमः ॥ ४ ॥

अकारणाविष्कृतवैरदारुणादसज्जनात्कस्य भयं न जायते । (1258)

विषं महाहेरिव यस्य दुर्वचः सुदुःसहं संनिहितं सदा मुखे ॥ ५ ॥

1252 — ^a) K कृतार्थोसि. 1254 ○ Vās. 7; Śp. 350 (सुबन्धो:); Sbh. 328 (सुबन्धो:); Shv. A. 58a. 560 (सुबन्धो:); St. 3 10; SK. 2.95; Sb. 23a. 3; Sa. 26.24; BIS. 142 (57); Srb. p. 57.126. 1257 — ^b) N पातो. ○ Srb. p. 61.264; BIS. 4189 (1823), Pañcaratna (Haeberlin 3), Hit. ed. Schl. 2.155, Johns. 164, ed. Calc. 1830, p. 286. (all in order *baed*). 1258 — ^b) K °ज्जनो कंप्. ○ Srb. p. 59.221; (बृहस्पतिनीतिसार 112, गरुडमहापुराण).

- 1259 खलवृन्दं श्मशानं च भवत्यपचितं यदा ।
ध्रुवं तदैव लोकानां कल्याणमवगम्यते ॥ ६ ॥
- 1260 अन्तर्मलिनदेहेन बहिराह्लादकारिणा ।
महाकालफलेनेव कः खलेन न वञ्चितः ॥ ७ ॥
- 1261 सर्वत्रैव खलो जनः सरलतासद्भावनिःसङ्गिनां
साधूनां पदबन्धनाय पिशुनप्रौढाभिमानोद्यमः ।
सूत्रं किञ्चिदपूर्वमेव जठरादुत्पाद्य सद्यः स्वयं
लूतातन्तुवितानजालकुटिलं चक्रं करोत्यद्भुतम् ॥ ८ ॥
- 1262 देवानामपि पश्यन्तां स श्रिया मेध्यते खलु ।
वाससापि न योगोऽस्ति निश्चक्रस्य पिनाकिनः ॥ ९ ॥
- 1263 स्तोकेनोन्नतिमायाति स्तोकेनायात्यधोगतिम् ।
अहो नु सदृशी वृत्तिस्तुलाकोटेः खलस्य च ॥ १० ॥
- 1264 आखुभ्यः किं खलैर्ज्ञातिं खलेभ्यः किमथाखुभिः ।
अन्यत्परगृहोत्खातात्कर्म येषां न विद्यते † ॥ ११ ॥
- 1265 दुर्जनदूषितमनसां पुंसां स्वजनेऽपि नास्ति विश्वासः ।
बालः पायसदग्धो दध्यपि फूत्कृत्य भक्षयति ॥ १२ ॥
- 1256 गुणोत्कर्षद्वेषात्प्रकृतिमहतामप्यसदृशं
खलः किञ्चिद्वाक्यं रचयति च विस्तारयति च ।
(संघ [श्री] मित्रस्य) न चेदेवं तादृक्कमलकलिकार्धप्रतिनिधौ
मुनेर्गण्डूषेऽब्धिः स्थित इति कुतोऽयं कलकलः ॥ १३ ॥

↑ N. 31a

1259 — ^a) K °णमपगम्यते ॥. 1260 ○ Srb. p. 55.62 (कवितामृतकूट,
Calcutta 1826). 1261 — ^a) NK शरलता-. 1263 — ^a) K °नोद्यति'. ○
Śp. 373; Sbh. 352; Sd. ad 10.12; SK. 2.112; Amd. 596; Ak. p. 245; Smv.
10.28; BIS. 842 (3299) *cdab*, Pañc. ed. Koseg. 1.166, ed. orn. 119, ed.
Bomb. 150; Kpk. 378; Srb. p. 54.23. 1264 ○ BIS. 860 (3681).
1265 ○ Śp. 476; Sbh. 390; Sb. 27a. 53; SK. 2.116; Ssv. 526; BIS. 2855
(1184) Hit. ed. Schl. ad 4.101, Johns. 4.107. — ^b) often सुजनेऽपि; Srb. p.
56.124. 1266 — ^a) S1. 2 किञ्चिद्वाक्यं. — ^c) S3 चेदेषां. — ^d) K कुतोऽयं. — ^e)
S1 संघश्री°; S2 संघ°; S3 संघा-.

प्रियसखि विपदण्डप्रान्तप्रपातपरंपरा-

(1267)

परिचयचले चिन्ताचक्रे निधाय विधिः खलः ।

मृदमिव बलात्पिण्डीकृत्य प्रगल्भकुलालवद्

भ्रमयति मनो नो जानीमः किमत्र विधास्यति ॥ १४ ॥

पादाहतोऽय धृतदण्डविघट्टितो वा यं दंष्ट्रया स्पृशति तं किल हन्ति † सर्पः । † K. 89a
कोऽप्यन्य एष पिशुनोऽत्र भुजङ्गधर्मा कर्णे परं स्पृशति हन्त्यपरं समूलम् ॥ १५ ॥

(1268)

परिशुद्धामपि वृत्तिं समाश्रितो दुर्जनः परान् व्यथते ।

1269

पवनाशिनोऽपि भुजगाः परोपघातं न मुञ्चन्ति ॥ १६ ॥

रविगुप्तस्य ॥

अगम्यो मन्त्राणां प्रकृतिभिषजामप्यविषयः

1270

सुधासारासाध्यो विसदृशतरारम्भगहनः ।

जगद्धामीकर्तुं परिणतधियानेन विधिना

स्फुटं सृष्टो व्याधिः प्रकृतिविषमो दुर्जनजनः ॥ १७ ॥

यः स्वानपि प्रथममस्तसमस्तसाधुवृत्तिर्गुणान् खलतया मलिनीकरोति ।

(1271)

तस्यास्य भोगिन इवोग्ररुषः खलस्य दाक्षिण्यमस्ति कथमन्यगुणोपमर्दे ॥ १८ ॥

रन्ध्रान्वेषिणि दुष्टदृष्टिविषिणि स्वच्छाशयद्वेषिणि

1272

क्षिप्रे रोषिणि शर्मशोषिणि विना हेतुं जगत्क्षोषिणि ।

स्वार्थार्थं मृदुभाषिणीष्टविहतावेकान्ततस्तोषिणि

श्रेयः क्रुद्धभुजंगभोगविषमे संविद्यते किं खले ॥ १९ ॥

गुणाकरस्य श्लेषश्लोकौ ॥

जाड्यं हीमति गण्यते व्रतरुचौ दम्भः शुचौ कैतवं

(1273)

शूरे निर्घृणतार्जवे विमतिता दैन्यं प्रियालापिनि ।

1267 — °) K मृगमिव. — °) K विधान्यति. ○ Bh. 278; Śp. 451 (विज्ञायाः);
Srb. p. 93.86; Shb. 3137; Shv. A. 64a. 667, B. 2b. 63. (both विज्ञायाः); BIS.
4353 (1921); SB. 4.555. 1268 — °) K विशुनोग्र. ○ Śp. 361; Shb.
439; Srb. p. 60.237; Sb. 31a. 95. 1269 ○ Śp. 355; Shb. 400 (रविगुप्तस्य);
Shv. A. 58a. 555; St. 3.11; Sb. 27b. 59; SK. 2.97; SG. 21b. 9; Srb. p.
57.130. 1273 — °) K तत्कौ. ○ Bh. 24; Smk. 8.34; Shb. 464 (भर्तृहरेः);
Srb. p. 61.263; SK. 2.113; SG. 21b. Ssv. 525; Smv. 10.29.

- तेजस्विन्यवलिप्तता मुखरता वक्तुर्यशक्तिः स्थिरे
तत्को नाम भवेद्गुणः स गुणिनां यो दुर्जने नाङ्कितः ॥ २० ॥
- (1274) वन्द्यान्निन्दति दुःखितानुपहसत्याबाधते बान्धवान्
शूरान् द्वेष्टि धनच्युतान् परिभवत्याज्ञापयत्याश्रितान् ।
गुह्यानि प्रकटीकरोति घटयत्यन्योन्यवैराश्रयान्
ब्रूते शीघ्रमवाच्यमुज्झितगुणो गृह्णाति दोषान् खलः ॥ २१ ॥
- 1275 यद्यदिष्टतरं तत्तेह्यं गुणवते किल ।
अत एव खलो दोषान् साधुभ्यः संप्रयच्छति ॥ २२ ॥
- (1276) करुणाद्रवमेव दुर्जनः सुतरां सत्पुरुषं प्रबाधते ।
मृदुकं हि भिनत्ति कण्ठकः कठिने कुण्ठक एव जायते ॥ २३ ॥
- (1277) आरम्भगुर्वी क्षयिणी क्रमेण लघ्वी पुरा वृद्धिमती च पश्चात् । ↑ K. 89b
S. 5.37.5
(वाचस्पतेः) दिनस्य पूर्वार्धपरार्धभिन्ना छायेव मैत्री खलसज्जनानाम् ॥ २४ ॥
- 1278 खलानां खर्जूरक्षितिरुहकठोरं क्व च मनः
क्व चोन्मीलन्मल्लीकुसुमसुकुमाराः कविगिरिः ।
इतीमं व्यामोहं परिहर विचित्राः शृणु कथा
यथायं पीयूषद्युतिरुपलखण्डं द्रवयति ॥ २५ ॥
- (1279) उपकारिणि शुद्धमतौ वार्य[ज]ने यः समाचरति पापम् ।
तं [ज]नमसत्यसंधं भगवति वसुधे कथं वहसि ॥ २६ ॥
- (1280) मुखे नीचस्य पतिता अहेरिव पयःकणाः ।
क्षणेन विषतां यान्ति सूक्तपीयूषबिन्दवः ॥ २७ ॥

1274 — ^a) K दुःखिताम्युप°. ○ Sbh. 459 (प्रकाशवर्षस्य); Srb. p. 62.277.

1275 ○ Sbh. 382; Ssv. 522; SG. 21a. 6; Srb. p. 56.111. 1276 K runs this stanza into the preceding. — ^a) K °द्रवनेव. 1277 — ^a) K क्षयणी.

○ Bh. 62; Pk. 64; Srb. p. 172.826; St. 3.38; Ssm. 1557; Ss. 27.3; Sl. 26a; Smv. 13.9; Jsv. 217.5; SG. 17a; BIS. 1004 (382), Pañc. ed. Koseg. 2.38.

1278 — ^b) K कदिगिरिः । — ^c) K व्यामोहं. — ^d) K °क्षतिरुपलमेव. 1279

○ Sbh. 3061; Srb. p. 75.2; BIS. 1280 (484) Hit. ed. Schl. 1.73, ed. Johns. 80.

मुण्डाप्रियादायतिदुःखदायिनो वसन्तमुत्सार्य विजृम्भितश्रियः । (1281)

न कः खलात्तापितमित्रमण्डलादुपैति तापं तपवासरादिव ॥ २८ ॥

नरदत्तस्य ॥

तुल्योत्पत्ती प्रकृतिधवलावप्यम् शङ्खसोमौ (1282)

तत्र स्थाणुर्विधुमसदृशेनोत्तमाङ्गेन धत्ते ।

शङ्खस्तापक्रकचनिचयैर्भिद्यते शङ्खकारैः

को नामान्तःप्रकृतिकुटिलो दुर्गतिं नाभियाति ॥ २९ ॥

अकलितनि[ज]पररूपः स्वकमपि दोषं परस्थितं वेत्ति । (1283)

नावास्थितस्तटस्थानचलानपि विचलितान् मनुते ॥ ३० ॥

आश्रयाशः कृष्णवर्त्मा दहनश्रैष दु[र्ज]नः ।

अग्निरेव तथाप्यस्मिन् स्याद्भस्मनि हुतं हुतम् ॥ ३१ ॥

वरमाक्षीणतैवास्तु शशिनो दु[र्ज]नस्य च । (1285)

न प्रवृद्धिस्तु विस्तारिलाञ्छनप्रतिपादिनी ॥ ३२ ॥

सर्वत्र मुखरचपलाः प्रभवन्ति न लोकसंमता गुणिनः ।

तिष्ठन्ति वारिराशेरुपरि तरङ्गास्तले मणयः ॥ ३३ ॥

आरम्भ[र]मणीयानि विमर्दे विरसानि च । (1287)

प्रायो वै[रा]वसानानि संगतानि खलैः सह ॥ ३४ ॥

गुणकणिकामपि सुजनः शशिलेखामिव शिवः शिरसि कुस्ते ।

चन्द्र इव पद्मलक्ष्मीं न क्षमते परगुणं पिशुनः ॥ ३५ ॥

बिभीमो वयमत्यन्तं † चाक्रिकस्य गुणादपि । † K. 90a 1289

निष्पन्नमपि यः पात्रं गुणेनैव निकृन्तति ॥ ३६ ॥

परसंतापनहेतुर्यत्राहनि न प्रयाति निष्पत्तिम् । (1290)

अन्तर्मना असाधुर्गणयति न तदायुषो मध्ये ॥ ३७ ॥

दिवसांस्तानभिनन्दति बहु मनुते तेषु [ज]न्मनो लाभम् । (1291)

ये यान्ति दुष्टबुद्धेः परोपतापाभियोगेन ॥ ३८ ॥

- (1292) दयामृदुषु दुर्जनः पटुतरावलेपोद्धवः
 परां व्र[ज]ति विक्रियां न हि भयं ततः पश्यति ।
 यतस्तु भयशङ्कया सुकृशयापि संस्पृश्यते
 विनीत इव नीचकैश्चरति तत्र शान्तोद्धवः ॥ ३९ ॥
 शूरस्य ॥
- (1293) अस[ज्ज]नाश्चेन्मधुरैर्वचोभिः शक्यन्त एव प्रतिकर्तुमार्यैः ।
 तत्केतकीरेणुभिरम्बुराशेर्बन्धक्रियायामपि कः प्रयासः ॥ ४० ॥
- (1294) नूनं दर्पात्तुहिनरुचिना दु[र्ज]नस्य प्रमादुर्ध्वं
 नीतं चेतो न च धवलितं [हे]लया नार्पितं च ।
 येनेदानीं मलिनहृदयो लक्ष्यते शीतरश्मिर्
 यस्माच्चायं हृदयरहितो दुर्विधः सर्वदैव ॥ ४१ ॥
- (1295) निर्यन्त्रणं यत्र न वर्तितव्यं न मोदितव्यं प्रणयातिवादे ।
 विशङ्कितान्योन्यभयं सुदूरान्नमस्कियामर्हति सौहृदं तत् ॥ ४२ ॥
 अभिनन्दस्य ॥
- (1296) एते स्निग्धतमा इति मा मा क्षुद्रेषु कुरुत विश्वासम् ।
 सिद्धार्थानामेषां स्नेहोऽप्यश्रूणि पातयति ॥ ४३ ॥
 S. 5.36.1 (गोभटस्य)
- (1297) वृथाज्वलितकोपाग्नेः परुषाक्षरवादिनः ।
 दु[र्ज]नस्यौषधं नास्ति किञ्चिदन्यदनुत्तरात् ॥ ४४ ॥
- (1298) चक्रसंभारिणि क्रूरे परच्छिद्रानुसारिणि ।
 द्विजिह्वे दृष्टमात्रे चेत्कस्य न स्याच्चमत्कृतिः ॥ ४५ ॥
- 1299 चक्षुराश्रयते कामः कामुकस्य दरिद्रतः ।
 क्रूरस्य चाप्रभवतः परद्रोहः सरस्वतीम् ॥ ४६ ॥
 शतानन्दस्य ॥

1292 ○ Jātakamālā 33.4. 1295 — ^δ) K (?) *याभिवादे. — ^ε) K
 अभिनन्दः. ○ R.A. 3.51. 1296 — ^α) S एते स्नेहमया. — ^δ) S क्षुद्रेषु यात. ○ Smk.
 8.25 (सूचिगोभटस्य); Shv. A. 59a. 575 (? रवियुगस्य); Srb. p. 56.120. 1297
 ○ Sbh. 379; SG. 21b; Sb. 16a. 44; Srb. p. 56.109.

खलं दृष्ट्वैव साधूनां हृदयं काष्ठवद्भवेत् । (1300)
ततस्तद्धारयन्त्यस्य वाचः क्रकचकर्कशाः ॥ ४७ ॥

हेतोर्विनोपकारी यदि नाम शतेषु कश्चिदेकः स्यात् । (1301)
तत्रापि क्लिष्टधियां दोषं वक्ष्यत्यतिखलत्वम् ॥ ४८ ॥ † K. 90b

आक्रान्तेव महोपलेन मुनिना शप्तेव दुर्वाससा 1302
सातत्यं बत मुद्रितेव जतुना नीतेव मूर्च्छां विषैः ।
बद्धेवातनुरज्जुभिः परगुणान् वक्तुं न शक्ता सती
जिह्वा लोहशलाकया खलमुखे विद्धेव संलक्ष्यते ॥ ४९ ॥
श्रीधर्मदासस्य ॥

प्रकृतिरिह खलानां दोषचित्तं गुणज्ञे विनयललितभावे द्वेषरक्ता च बुद्धिः । 1303
उभयमिदमवश्यं जायते सर्ववारं पदुरपि नियतात्मा कीर्तिमेवाभिधत्ते ॥ ५० ॥
॥ इत्यसद्व्रज्या ॥ ३८ ॥

॥ ततो दीनव्रज्या ॥ ३९ ॥

प्रातर्बाष्पाम्बुबिन्दुव्यतिकरविगलत्क्लिन्नसृक्कः कथंचित् 1304
किंचित् संकुञ्जजङ्घानितजडजवो जीर्णजानुर्जरार्तः । P. 169b
मुष्ट्यावष्टभ्य यष्टिं कटिपुटविचटत्कर्पटः पुष्टकन्थः
कुन्थन्नुत्थाय पान्थः पथि परुषमरुन्मूर्च्छ्यमानः प्रयाति ॥ १ ॥

पुण्याग्नौ पूर्णवाञ्छः प्रथममगणितप्लोषदोषः प्रदोषे 1305
पान्थस्तस्त्वा प्रसुप्तस्तदनु तततृणे धामनि ग्रामदेव्याः । S. 2.174.4
उत्कम्पी कर्पटार्धे जरति परिजडे छिद्रिणि छिन्ननिद्रो P. 170a
वाते वाति प्रकामं हिमकणिनि कणन् कोणतः कोणमेति ॥ २ ॥
बाणस्यैतौ ॥

1302 — ^९) K धर्मदाशः. ○ Vmm. 1.3; St. 3.2. 1304 — ^९) P
°गलच्छिन्न. — ^६) P संकोचि. P °जडजरो. — ^९) P °कर्पटं. — ^९) P गन्तुन्नुत्थाय. P पथि
पुरुष. 1305 — ^९) S३ पुण्यवाञ्छः. P °मगलितप्रागदोषे. S२.३ °प्लोषदोषः. — ^६) S१.२
पान्थः सुप्ता. S प्रतत- (तदनु). SP तनुतृ (P °भृ°)णे. — ^९) K जरयति. S पदहतिच्छिद्रिते.
P छिन्ननिद्रे. — ^९) P हिमकुलिनिरणतं कोणतः. — ^९) K बाण ॥. ○ Smk. 64.12 (बाणस्य);
Sp. 3946 (बाणभट्टस्य); Sbh. 1857.

1306
P. 170a

पोतानेतानपि गृहवति ग्रीष्ममासावसानं
यावन्निर्वाहयतु भवती येन वा केनचिद्वा ↑ । ↑ N. 31b
पश्चादम्भोधरजलपरीपातमासाद्य तुम्बी
कूष्माण्डी च प्रभवति तदा भूभुजः के वयं के ॥ ३ ॥
धरणीधरस्य ॥

1307
S. 5.48.3

क्षुत्क्षामाः शिशवः शवा इव तनुर्मन्दादरो बान्धवो
लिप्ता जर्जरकर्करी जतुलवैर्नो मां तथा बाधते ।
गेहिन्या स्फुटितांशुकं घटयितुं कृत्वा सकाकु स्मितं
कुप्यन्ती प्रतिवेशिनी प्रतिदिनं सूचीं यथा याचिता ॥ ४ ॥

1308

साक्रन्दाः शिशवः सपत्रपुटका वसुः पुरोवर्तिनः
प्रच्छन्ने च वधूर्विभागकुशला मध्ये स्थिता गेहिनी ।
कट्याच्छादनबन्धकेन कथमप्यासादितेनान्धसा ↑ K. 91a
सिन्दूरारुणमण्डले सवितरि प्राणाहुतिर्दीयते ॥ ५ ॥

1309

एते दरिद्रशिशवस्तनुजीर्णकन्थां स्कन्धे निधाय मलिनां पुलकाकुलाङ्गाः ।
सूर्यस्फुरत्करकरम्बितभित्तिदेशलाभाय शीतसमये कलिमाचरन्ति ॥ ६ ॥

(1310)
S. 5.48.4
(वैनतेयस्य)
P. 170a

तस्मिन्नेव गृहोदरे रसवती तत्रैव सा कण्डनी
तत्रोपस्करणानि तत्र शिशवस्तत्रैव वासः स्वयम् ।
एतत्सोढवतोऽपि दुःस्थगृहिणः किं ब्रूमहे दुर्दशाम्
अद्य श्वो विजनिष्यमाणगृहिणी तत्रैव यत्कुन्थति ॥ ७ ॥

1311
S. 5.49.1
P. 170a

अद्याशनं शिशुजनस्य बलेन जातं श्वो वा कथं नु भवितेति विचिन्तयन्ती ।
इत्यश्रुपातमलिनीकृतगण्डदेशा नेच्छेदरिद्रगृहिणी रजनीविरामम् ॥ ८ ॥

1306 — °) P °परीवाह-. 1307 — °) S °जल° (°जतु°). — °) NK गेहिण्याः;
S गेहिन्याः. — °) S प्रतिमुहुः सूचीं. ○ Bpb. 215 (भारकर); Bps. 100; SG. 41a.
1308 — °) N °रक्तः. — °) K °सादितेनान्धमा. — °) K प्राणानति-. 1309
— °) K °जीर्णकण्ठां. — °) N कन्धे. 1310 — °) K °कंडली; P क्रन्दली. — °) S
सर्व; P तत्तत् (एतत्). S तां दशां. — °) P यत् गंतुभिः ॥. 1311 — °) S अत्यश्रुपात-
कलुषीकृत-. — °) S1. 2 नेच्छे; S3 °नैच्छद्; P नेच्छद्.

सक्तून् शोचति संभुतान् प्रतिकरोत्याक्रन्दतो बालकान्
 प्रत्युत्सिञ्चति कर्परेण सलिलं शय्यातृणं रक्षति ।
 दत्त्वा मूर्धनि शीर्णशूर्पशकलं जीर्णे गृहे व्याकुला
 किं तद्यन्न करोति दुःस्थगृहिणी देवे भृशं वर्षति ॥ ९ ॥
 योगेश्वरस्य ॥

1312
 S. 5.49.5
 (लङ्कदत्तस्य)

जरदम्बरसंवरणग्रन्थिविधौ ग्रन्थकार एकोऽहम् ।
 परिमितकदन्नवण्टनविद्यापारंगता गृहिणी ॥ १० ॥
 वीरस्य ॥

1313
 S. 5.46.5
 (भानोः)
 P. 170b

मा रोदीश्विरमेहि वत्स विफलं दृष्ट्वाद्य पुत्रानिमान्
 आयातो भवतोऽपि दास्यति पिता ग्रैवेयकं वाससी ।
 श्रुत्वैवं गृहिणीवचांसि निकटे कुड्यस्य निःकिंचनो
 निश्चस्याश्रुजलमुतानतमुखः पान्थः पुनः प्रोषितः ॥ ११ ॥

1314
 P. 170b

कूष्माण्डीविटपः फलत्यविरतं सिक्तः सुवर्णाम्बुना
 भूयोभिर्गदितं हितैषिभिरितीवास्माभिरङ्गीकृतम् ।
 तत्संयाच्य कुतश्चिदीश्वरगृहादानीयमानं शनैर्
 अध्वन्येव हि बिन्दुभिर्विगलितं श्राणे शरावोदरे ॥ १२ ॥

(1315)
 P. 171a

मातर्धर्मरते कृपां कुरु मयि श्रान्ते च वैदेशिके
 द्वारालिन्दककोणकेषु निभृतः स्थित्वा क्षिपामि क्षपाम् ।
 इत्येवं गृहिणीप्रचण्डवदनावक्त्रेण निर्भर्त्सितः
 स्कन्धे न्यस्तपलालमुष्टिविभवः पान्थः शनैर्गच्छति ॥ १३ ॥

(1316)
 S. 2.174.1
 (शतानन्दस्य)
 P. 171a

लग्नः शृङ्गयुगे गृही सतनयो वृद्धौ गुरु पार्श्वयोः
 पुच्छाग्रे गृहिणी खुरेषु शिशवो लग्ना वधूः कम्बले ।

(1317)
 S. 5.46.1

1312 — °) S मूर्ध्नि विशीर्णः. ○ Sbh. 3201; SG. 42b. 1313 — °) KP
 जरदस्वर°. — °) S ग्रन्थविधौ. — °) K धरस्य. 1314 — °) P पुत्र (वत्स) — °) P
 निष्किञ्चनो. — °) P निःश्वासाश्रुः. P °मुतो. ○ Śp. 408; SG. 40a; Jsv. 203.1.
 1315 — °) P हितैषिभिरिती. — °) P नीयमानः. — °) P अध्वन्येन. P ग्लाने शरावोदके.
 1316 — °) SP धर्मपरे दयां. K शान्ते च. — °) K द्वारालिन्दनः. SP निभृतः. S1.2 P
 क्षपामि. — °) S हस्तन्यस्तः; P हस्तं न्यस्तः. ○ Smk. 96.3 (रविगुप्तस्य); Śp. 580 (रविदत्तस्य);
 Sbh. 2416 (रविदत्तस्य); Srb. p. 208.31. 1317 — °) K लग्नः. — °) K नत्रा वधूः.

एकः शीर्णजरद्रवो विधिवशात्सर्वस्वभूतो गृहे
सर्वेणैव कुटुम्बकेन रुदता सुप्तः समुत्थाप्यते ॥ १४ ॥

(1318)

शीतवातसमुद्भिन्नपुलकाङ्कुरशालिनी ।
ममाम्बरविहीनस्य त्वगेव पटिकायते ॥ १५ ॥

(1319)

P. 174b

सद्यो विभिद्यते नूनं दरिद्रतनुपञ्जरम् ।
यदि न स्यान्मनोराज्यरज्जुभिर्दृढसंयतम् ॥ १६ ॥

(1320)

S. 5.46.2

P. 174b

प्रायो दरिद्रशिशवः परमन्दिराणां द्वारेषु दत्तकरपल्लवलीनदेहाः ।
लज्जानिगूढवचसो बत भोक्तुकामा भोक्तारमर्धनयनेन विलोकयन्ति ॥ १७ ॥

1321

S. 5.70.2

(राजशेखरस्य)

P. 174b

अध्वश्रमाय चरणौ विरहाय दारा अभ्यर्थनाय वचनं च वपुर्जरायै ।
एतानि मे विदधतस्तव सर्वदैव धातस्त्रया यदि न किं न परिश्रमोऽपि ॥ १८ ॥

1322

वर्धनमुखासिकायामुदरपिशाचः किमिच्छकामिच्छन ।
पर्याकुलयति गृहिणीमकिंचनः कृपणसंवासः ॥ १९ ॥

शुभाङ्गस्य ॥

1323

S. 5.41.1

P. 175a

(anon)

वरं मृतो न तु क्षुद्रस्तथापि महदन्तरम् ।
एकस्य बन्धुर्नादत्ते नामान्यस्याखिलो जनः ॥ २० ॥

शब्दार्णवस्य ॥

(1324)

S. 5.41.5

(श्रीव्यास-

पादानाम्)

P. 175a

(anon)

कृपणस्यास्तु दारिद्र्यं कार्पण्यावृतिकारकम् ।
विभवस्तस्य तद्दोषघोषणापटुडिण्डिमः ॥ २१ ॥

व्यासस्य ॥

1325

S. 5.41.2

जीवतापि श्वेनेव कृपणेन न दीयते ।
मांसं वर्धयतानेन काकस्योपकृतिः कृता ॥ २२ ॥

कविराजस्य ॥

1319 — ^a) P सलं (सद्यो). 1320 — ^a) P परमं निराशं. — ^b) S1 °नीलदेहाः ।
— ^c) S1 नम्रानिगूढ- SP बहुभोक्तु- ○ SG. 41b. 1321 — ^b) P अत्यस्वनाय-
— ^a) KSP न यदि. 1322 — ^a) K वर्हुल- — ^b) K °निच्छन् । — ^c) K श्रीमु-
भांगस्य. 1323 — ^b) S1.2 तथा हि. — ^c) P काशिनादत्ते. — ^a) P °खिलं जगत् ॥
1324 — ^a) K क्षयिण्यन्तास्तु. — ^b) K °ण्यावृत्ति-; P °प्यवृत्ति- — ^c) K तच्छोष- — ^a)
P घोषेनापहतौजशः ॥ 1325 — ^b) K च न (°न न). — ^c) K कविराज ॥

श्रीफलं यन्न तदीर्घमिति तावद् व्यवस्थितम् ।
तत्रैकान्तधृतिर्यस्य मन्यते मुग्ध एव सः ॥ २३ ॥
रिसूकस्य ॥

(1326)
P. 175a
(anon)

दृढतरनिबद्धमुष्टेः कोषनिषण्णस्य सहजमलिनस्य । N. 3967. 4
कृपणस्य कृपाणस्य च केवलमाकारतो भेदः ॥ २४ ॥
K. गोभट्टस्य ॥

1327
S. 5.41.3
(गोभट्टस्य)
P. 175a
(anon)

पथिक हे विजही[हि] वृथार्थितां न खलु वेत्ति नवस्त्वमिहागतः ।
इदमहि[भ्र]मितं पचमन्दिरं बलिभुजोऽपि न यान्ति यदन्तिकम् ॥ २५ ॥ ↑ K. 92a

(1328)

खेरस्तमये येन निद्रा नेत्रेषु निर्मिता ।
तेन किं न कृतो मृत्युर्मर्त्यानां विभवक्षये ॥ २६ ॥
येनैवाम्बरखण्डेन दिवा संचरते रविः ।
तेनैव निशि शीतांशुरहो दौर्गत्यमेतयोः ॥ २७ ॥
मलीमसेन देहेन प्रतिगेहमुपस्थिताः ।
आत्मनैवात्मकथका वयं वायसवृत्तयः ॥ २८ ॥
भूयादतो बहुव्रीहिशासनाशा मुधैव मे ।
पूर्वापरापरामर्शाद्विमूढस्येव मे मतिः ॥ २९ ॥

1329

1330
P. 175a

1331
P. 175a

1332

॥ इति दीनब्रज्या ॥ ३९ ॥

॥ ततोऽर्थान्तरन्यासब्रज्या ॥ ४० ॥

कालिन्ध्या दलितेन्द्रनीलशकलश्यामाम्भसोऽन्तर्जले

मग्नस्याञ्जनपुञ्जसंचयनिभस्याहेः कुतोऽन्वेषणा ↑ । ↑ N. 32a

1333
P. 203a

ताराभाः फणचक्रवालमणयो न स्युर्यदि द्योतिनो

यैरेवोन्नतिमाम्बुवन्ति गुणिनस्तैरेव यान्त्यापदम् ॥ १ ॥

1326 — ^a) P तनु तदीर्घ. — ^c) P धृतिर्यस्तु. — ^d) P मूर्ध (मुग्ध). 1327
— ^a) N गाढतरबद्ध; S1.2 गाढतरनिबद्ध. — ^b) K om. च. — ^c) N om. ○ Sp. 382
(गोभट्टस्य); Smk. 9.13 (सूचीगोभट्टस्य); Shv. 70a 758 (शुचीगोभट्टस्य); Srh. 32.52
(पञ्चतन्त्रे); Ssm. 1505; Kuv. p. 66; SK. 2.141; KHA. 274; BIS. 2925 (1227);
Ujjvaladatta on Uṇādi. 2.90; Rasg. p. 355; Ssv. 1183; Vy. ad 2.102.
1330 ○ Bh. 313; Srh. p. 65.5; Ssv. 1296; BIS 5544 (2510). Generally.
— ^b) संवीतो निशि चंद्रमाः. — ^c) तेनैव च दिवा भानुर. 1333 — ^a) P सांतर्जले.
— ^c) K ताराभाः. P °वालफणयो. ○ Smk. 121.11.

1334
S. 5.71.2
P. 203b

भग्नशस्य करण्डपिण्डिततनोर्म्लनेन्द्रियस्य क्षुधा
कृत्वाखुर्विवरं स्वयं निपतितो नक्तं मुखे भोगिनः ।
तृप्तस्तत्पिशितेन सत्वरमसौ तेनैव यातः पथा
स्वस्थास्तिष्ठत दैवमेव जगतः शान्तौ क्षये चाकुलम् ॥ २ ॥

(1335) यस्याः कृते नृपतयस्तृणवत्यजन्ति प्राणान्प्रियानपि प[रस्प]रबद्धवैराः ।
तेषामसृक् पिबति सैव मही हतानां श्रीः प्रायशो विकृतिमेति बहूपभुक्ता ॥ ३ ॥

1336

रथस्यैकं चक्रं भुजगयमिताः सप्त तुरगा
निरालम्बो मार्गश्चरणरहितः सारथिरपि ।
रविर्यात्येवान्तं प्रतिदिनमपारस्य नभसः
क्रियासिद्धिः सत्त्वे भवति महतां नोपकरणे ॥ ४ ॥
वाग्मीश्वरस्य ॥

1337

पौलस्त्यः कथमन्यदारहरणे दोषं न विज्ञातवान्
काकुत्स्थेन कथं न हेमहरिणस्यासंभवो लक्षितः ।
अक्षाणां च युधिष्ठिरेण महता ज्ञातो न दोषः कथं
प्रत्यासन्नविपत्तिमूढमनसां प्रायो मतिः क्षीयते ॥ ५ ॥

1338

अकार्ये तथ्यो वा भवति वितथः काममथवा ↑ K. 92b
तथाप्युच्चैर्धाम्नां हरति महिमानं जनरवः ।
तुलोत्तीर्णस्यापि प्रकटनिहताशेषतमसो
खेस्तादृक्तेजो न हि भवति कन्यां गत इति ॥ ६ ॥

1339

कृतो यदहस्तनिमा हिमागमे लघीयसी यच्च निदाघशर्वरी ।
अनेन दृष्टान्तयुगेन गम्यते सदर्थसंकोचसमुद्यतो विधिः ॥ ७ ॥

1334 — ^a) S_{2.3} 'तनोर्ग्लं'; P 'तनो म्ला'. — ^d) S सुस्थास्. N देवमेव. S₁ क्षान्तौ क्षये; P वृद्धौ क्षये. ○ Bh. 26; Sbh. 3143; Srb. p. 94.109; Shv. A6 4a. 668, B. 3a 64 (both भर्तृहरे:); Ssv. 284; Smv. 8.15; Jsv. 264.8.
1335 — ^{cd}) K सवनहीहतानान्द्राप्रायसो. **1336** ○ Śp. 503; Sbh. 2277 (अर्गटस्य); Srb. p. 52.251; Bpb. 169. (the queen); Srh. 82.28 (शृङ्गारप्रकाशे); Ssm. 1375; BIS. 5712; Bps. 118; Ssv. 393; SG. 40a; Jsv. 172.1. **1337** ○ Srh. 35.56 (सुवर्णविस्तारस्य); Srb. p. 179.1024; BIS. 4193 (1824), Pañc. ed. Koseg. & Bomb. 2.4; Jsv. 109.8. **1338** — ^a) K काममथयरा. **1339** — ^c) K गम्यति.

पीताम्बराय तनयां प्रददौ पयोधिस्तत्कालकूटगरलं च दिगम्बराय ।

1340

तत्रानयोर्वदत कस्य गुणातिरेकः प्रायः परिच्छदकृतादर एव लोकः ॥ ८ ॥

किं जन्मना जगति कस्यचिदीक्षितेन शक्यैव याति निजया पुरुषः प्रतिष्ठाम् ।

1341

शक्ता हि कूपमपि शोषयितुं न कुम्भाः कुम्भोद्भवेन पुनरम्बुधिरेव पीतः ॥ ९ ॥

पुंसः स्वरूपविनिरूपणमेव कार्यं तज्जन्मभूमिगुणदोषकथा वृथैव । N. 1m. 32a

1342

कः कालकूटमभिनन्दति सागरोत्थं को वारविन्दमभिनन्दति पङ्कजातम् ॥ १० ॥

खल्वाटो दिवसेश्वरस्य किरणैः संतापितो मूर्धनि

1343

च्छायामातपवैरिणीमनुसरन् बिल्वस्य मूलं गतः ।

तत्राप्याशु कदाचिदेव पतता बिल्वेन भग्नं शिरः

प्रायो गच्छति यत्र भाग्यरहितस्तत्रापदां भाजनम् ॥ ११ ॥

अलंकारः शङ्काकरनरकपालः परिकरः

1344

प्रशीर्णाङ्गो भृङ्गी वसु च वृष एको बहुवयाः ।

अवस्थेयं स्थाणोरपि भवति यत्रामरगुरोर्

विधौ वक्त्रे मूर्ध्नि स्थितवति वयं के पुनरमी ॥ १२ ॥

न संबन्धोपाधिं दधत इह दाक्षिण्यनिधयः

(1345)

ग्रहृष्ट्रेमाणां स हि सहज एषामुदयते ।

क एते संबन्धान्मलयमस्तश्रूततरवो

यदेतानालभ्य प्रतिपरुद्वानं जनयति ॥ १३ ॥

लोकोत्तरं चरितमर्पयति प्रतिष्ठां पुंसः कुलं न हि निमित्तमुदात्ततायाः ।

1346

वातापितापनमुनेः कलशात्प्रसूतिर्लीलायितं पुनरमुष्यसमुद्रपानम् ॥ १४ ॥ ↑ K. 93a

1340 — °) K अत्रानयोर्. 1341 — °) K पतिः (पीतः). ° Shv. C. 100b. 24; Srb. p. 50.202 (var.); St. 1.47; SK. 6.303; Jsv. 291.3. 1342

— °) K अभिनन्दति. 1343 — °) K खलीतो. ° Bh. 39; Śp. 437 (भर्तृहरेः); Sbh. 3141 (दिविरेवादित्यस्य); Srb. p. 94.114; Srh. 36.7 (पञ्चतन्त्रे); Shv. A 65a. 681 (भर्तृहरेः); B. 3b. 77 (भर्तृहरेः); SG. 34a; Smv. 8.5; BIS. 2048 (802).

1344 ° Smk. 112.12; Kvv. p. 13; KHA. 478; Kpk. 369; As. ad 63; Amd. 588. 911; Jsv. 263.4; Srb. p. 93.94. Generally. — °) °कपालं परिजनो विशीर्णाङ्गो. 1345 — °) K यदेनालभ्ये प्रतिपरुद्वानं जरयति. 1346 — °) K प्रसूति ललापितं. ° Bāl. 2.51; Sbh. 2281 (बालरामायणे), 3446; Jsv. 291.2. Srb.

p. 78.7; As. ad. 35.

1347

स्थलीनां दग्धानामुपरि मृगतृष्णानुसरणात्
तृषार्तः शारङ्गो विरमति न खिन्नेऽपि वपुषि ।
अजानानस्तत्त्वं न स मृगयतेऽन्यां च सरसीम्
अभूमौ प्रत्याशा न हि फलति विघ्नं च कुरुते ॥ १५ ॥

(1348)

किं कूर्मस्य भ्रव्यथा न वपुषि क्ष्मां न क्षिपत्येष यत्
किं वा नास्ति परिश्रमो दिनकरस्यास्ते न यन्निश्चलः ।
किं त्वङ्गीकृतमुत्सृजन् कृपणवच्छ्लाघ्यो जनो लज्जते
निर्व्यूढिः प्रतिपन्नवस्तुषु सतामेकं बताहो व्रतम् ॥ १६ ॥

1349

स्वच्छाशयो भवति कोऽपि जनः प्रकृत्या संगः सतामभिजनश्च न हेतुरत्र ।
दुग्धाब्धिलब्धजननो हरकन्धरास्थः स्वां कालतां त्यजति जातु न कालकूटः ॥ १७ ॥

1350

वासश्चर्म विभूषणं शवशिरो भिक्षाटनेनाशनं
गौरैकः स च लाङ्गलेऽप्यकुशलस्तन्मात्रसारं धनम् ।
शर्वस्येत्यवगम्य याति विमुखी रत्नालयं जाह्नवी
कष्टं दुर्गतिकस्य जीवितमहो दारैरपि त्यज्यते ॥ १८ ॥

↑ N. 32b

1351

कैवर्तकर्कशकरग्रहणच्युतोऽपि जाले पुनर्निपतितः शफरो वराकः । N. 1m. 32b
दैवात्ततोऽपि गलितो गलितो बकेन वामे विधौ च द कथं व्यसनस्य शान्तिः ॥ १९ ॥

1352

खनति न खुरैः क्षोणीपृष्ठं न नर्दति सादरं
प्रकृतिपुरुषं दृष्ट्वैवाग्रे न कुप्यति गामपि ।
वहति तु धुरं धुर्यो धैर्यादनुद्धतकन्धरो
जगति कृतिनः कार्यौदार्यात्परानतिशेते ॥ २० ॥

(1353)

शिरः शर्वं स्वर्गात्पशुपतिशिरस्तः क्षितिभृतं
महीभ्रादुत्तुङ्गादवनितलमस्माच्च जलधिम् ।

1347 ○ Śp. 942; Sbh. 650; Srb. p. 233.110. 1348 ○ Bh. 232; Mud. 2.18; Srb., p. 53.269. 1350 ○ SK. 6.524; Srb. p. 68.76. 1351 ○ Bh. 466; Srb. p. 92.75; SG. 34a; Shv. A. 64a. 669, B 3a. 65; Any. p. 47.72. 1352 ○ Śp. 970; Any. p. 45.58. 1353 ○ Bh. 334. — ^d) विवेकचरणानां; Alaṃkāraratnākara 496; Alaṃkāravimarśinī 27.191; Jsv. 208.3; Srb. p. 41.59; BIS. 6456 (2982).

अधोऽधो गङ्गावद्वयमुपगता दूरमथ वा

पदभ्रं[शे]तानां भवति विनिपातः शतमुखः ॥ २१ ॥

क्वापि कस्य च कुतोऽपि कारणाच्चित्तवृत्तिरिह किं गुणागुणैः ।

1354
P. 67b

उन्नतं यदवधीर्य भूधरं नीचमब्धिमभियाति जाह्नवी ॥ २२ ॥

सरसि बहुशस्ताराच्छायां दशन् परिवञ्चितः

(1355)

कुमुदविटपान्वेषी हंसो निशासु विचक्षणः ।

↑ K. 93b

न दशति पुनस्ताराशङ्की दिवापि सितोत्पलं

कुहकचकितो लोकः सत्येऽप्यपायमवेक्षते ॥ २३ ॥

अस्थानाभिनिवेशी प्रायो जड एव भवति नो विद्वान् ।

1356

बालादन्यः कोऽम्भसि जिघृक्षतीन्द्रोः स्फुरद्विम्बम् ॥ २४ ॥

निर्गुणमप्यनुरक्तं प्रायो न समाश्रितं जहति सन्तः ।

1357

सहवृद्धिक्षयभाजं वहति शशाङ्कः कलङ्कमपि ॥ २५ ॥

अविकारिणमपि सज्जनमनिशमनार्यः प्रबाधतेऽत्यर्थम् ।

1358

कमलिन्या किमपकृतं हिमस्य यस्तां सदा दहति ॥ २६ ॥

भग्नं यद्वनुरीश्वरस्य शिशुना यज्जामदश्यो हतस्

1359

त्यक्ता येन गुरोर्गिरा वसुमती बद्धो यदम्भोनिधिः ।

S. 5.71.5

(श्रीहनूमतः)

एकैकं दशकन्धरक्षयकृतो रामस्य किं वर्ण्यते

दैवं वर्णय येन सोऽपि सहसा नीतः कथाशेषताम् ॥ २७ ॥

शशिनमुदितं लेखामात्रं नमन्ति न चेतारं

1360

गगनसरितं धत्ते मूर्ध्ना हरो न नगात्मजाम् ।

त्रिभुवनपतिर्लक्ष्मीं त्यक्त्वा हरिः प्रियगोपिकः

परिचितगुणद्वेषी लोको नवं नवमिच्छति ॥ २८ ॥

1354 — ^a) KP कस्यचित्. — ^d) P °मुपयाति.

1355 — ^a) K सवसि.

K तावच्छाया. — ^b) K विभक्षणः ।. ○ Sbh. 709; Śp. 801. 1356 ○ Sbh.

394 (रविगुप्तस्य); Srb. p. 58.170. 1357 ○ Sbh. 242 (रविगुप्तस्य); BIS. 3752;

Ssv. 460; Srb. p. 48.141. 1358 ○ Sbh. 409 (रविगुप्तस्य); Srb. p. 58.183.

1359 — ^a) S यद्भग्नं. KS जितस्. — ^b) S यच्च(येन). — ^c) S वर्ण्यतां. — ^d) S

सोऽपि येन. K °शेषताः. ○ Han. 14.93; Smv. 8.22; Ssv. 292. 1360 — ^b)

K धन्ते. K नगात्मजाः ।

1361

उपशमफलाद्विद्याबीजात्फलं धनमिच्छतां
भवति विफलः प्रारम्भो यत्तदत्र किमद्भुतम् ।
नियतविषयाः सर्वे भावा न यान्ति हि विक्रियां
जनयितुमलं शालेर्बीजं न जातु जवाङ्कुरम् ॥ २९ ॥

1362
S. 4.63.1
(भर्तृहरेः)

तृषातैः शारङ्गैः प्रति जलधरं भूरि विरूतं
धनैर्मुक्ता धाराः सपदि पयसस्तान्प्रति मुहुः ।
खगानां के मेघाः क इह विहगा वा जलमुचाम्
अयाच्यो नार्तानामनुपकरणीयो न महताम् ॥ ३० ॥
अमरसिंहस्य ॥

(1363)

पयस्तोजो वायुर्गगनमवनिर्विश्वमपि वा
स्वयं विष्णुस्तस्य त्रिदशजयिनः किं न सुकरम् ।
छलान्नीतोऽधस्ताद्वलिरणुकरूपेण तदपि
स्वभावाच्चक्री यः प्रगुणमपि चक्रेण सृजति ॥ ३१ ॥
मुष्टिकरगुहस्य ॥

(1364)

किं नोऽवलः किमु कलाः सकला न धत्ते ↑ ↑ K. 94a
दत्ते न किं नयनयोर्मुदमुन्मयूखः ।
राहोस्तु चक्रपति[तो]ऽस्तमितोऽयमिन्दुः
सत्यं सतामहदयेषु गुणास्तृणानि ॥ ३२ ॥
अतुलस्य ॥

(1365)

लूनास्तिलास्तदनु शोषमुपागतास्ते शोषाद्धि शुद्धिमथ तापमुपेतवन्तः ।
तापात्कठोरतरयन्त्रनिपीडनानि स्नेहो निमित्तमिति दुःखपरंपरायाः ॥ ३३ ॥

(1366)

दुग्ध मुग्धमसि यस्त्वया धृतः स्नेह एष विपदेकारणम् ।
यत्कृते त्वमपवासितं पुनश्छिन्नमुन्मथितमग्निसात्कृतम् ॥ ३४ ॥

(1367)

मूर्धेन्दुः परमेश्वरेण विधृतो वक्रो जडात्मा क्षयी
कर्णान्ते च परा[प]कारचतुरो न्यस्तो द्विजिह्वाधिपः ।

1361 ○ Pad. p. 91.59 (विह्वलशतकात्); BIS. 1294 (493); Śān. 3.22.
1362 — ^a) Ss °नुपहरणीयो. ○ Śp. 1205; Shv. C. 1a. 6; Bh. 516 (from S);
Srb. p. 52.44; SK. 6.521; Any. p. 152.88. 1363 — ^c) K °द्वलिननुकं.

नन्दी द्वारि बहिःकृतो गुणनिधिः कष्टं किमत्रोच्यतां
पात्रापात्रविचारणास्वनिपुणः प्रायो भवेदीश्वरः ॥ ३५ ॥

काकुत्स्थस्य दशाननो न कृतवान् दारापहारं यदि (1368)
काम्भोधिः क्व च सेतुबन्धघटना कोत्तीर्य लङ्काजयः ।
पार्थस्यापि पराभवं यदि रिपुर्नादात्क तादृक्तपो
नीयन्ते रिपुभिः समुन्नतिपदं प्रायः परं मानिनः ॥ ३६ ॥

शम्बूकाः किल निर्गता जलनिधेस्तीरेषु दावाग्निना (1369)
दहन्ते मणयो वणिक्करतलैरायान्ति राज्ञां शिरः ।
स्थानप्रच्युतिरल्पकस्य विपदे सन्तस्तु देशान्तरं
यान्तो यान्ति [सदा स]मर्पितगुणाः श्लाघ्याः परामुन्नतिम् ॥ ३७ ॥

य एको लोकानां परमसुहृदानन्दजनकः (1370)
कलाशाली श्रीमान्निधुवनविधौ मङ्गलघटः ।
सुधासूतिः सोऽयं त्रिपुरहरचूडामणिरहो
प्रयात्यस्तं हन्त प्रकृतिविषमा दैवगतयः ॥ ३८ ॥

अपेताः शत्रुभ्यो वयमिति विषादोऽयमफलः (1371)
प्रतीकारस्त्वेषामनिशमनुसंधातुमुचितः ।
जरासंधाद्भग्नः सह हलभृता [दा]नवरिपुर
जघानैनं पश्चान्न किमनिलसूनुः प्रियसखः ॥ ३९ ॥

चन्द्रः क्षयी प्रकृतिवक्रतनुर्जडात्मा दोषाकरः स्फुरति मित्रविपत्तिकाले । (1372)
मूर्धा तथापि विधृतः परमेश्वरेण नैवाश्रितेषु महतां गुणदोषचिन्ता ॥ ४० ॥[†] K. 94b

शुक्लीकरोति मलिनानि दिगन्तराणि चन्द्रो न शुक्लयति चात्मगतं कलङ्कम् । (1373)
नित्यं यथार्थघटनाहितमानसानां स्वार्थोद्यमो भवति नो महतां कदाचित् ॥ ४१ ॥

गृह्णाति युक्तमितरच्च जहाति धीमानेष स्वभावजनितो महतां विवेकः । (1374)
अन्योन्यमिश्रितमपि व्यतिरिच्य शुद्धं दुग्धं पिबत्युदकमुज्जति राजहंसः ॥ ४२ ॥

1368 ○ Sbh. 2286; Srb. p. 78.13. 1370 — [†] Ss मंगलधरः।
1372 ○ Srb. p. 50.194; BIS. 2244 (898), Vikramacaritra 93; St. 1.39.

1375

प्रायो भवत्यनुचितस्थितिदेशभाजः श्रेयः स्वजीवपरिपालनमात्रमेव ।
अन्तःप्रतप्तमरुसैकतदह्यमानमूलस्य चम्पकतरोः क विकासचिन्ता ॥ ४३ ॥
विद्यायाः ॥

1376

ग्रहपरिकवलिततनुरपि रविरिह बोधयति पद्मषण्डानि ।
भवति † विपद्यपि महतामङ्गीकृतवस्तुनिर्वाहः ॥ ४४ ॥ † N. 33a

(1377)

प्रणत्या बहुलाभोऽपि न सुखाय मनीषिणः ।
चातक[स्वल्प]मप्यम्बु गृह्णात्यनतकन्धरः ॥ ४५ ॥

(1378)

कस्योपयोगमात्रेण धनेन रमते मनः ।
पदप्रमाणमाधारमारूढः को न कम्पते ॥ ४६ ॥

(1379)

S. 4.61.3

उपैति क्षारब्धिं सहति बहुवातव्यतिकरं
पुरो नानाभङ्गाननुभवति पश्यैष जलदः ।
कथंचिल्लब्धानि प्रवितरति तोयानि जगते
गुणं वा दोषं वा गणयति न दानव्यसनिता ॥ ४७ ॥
वल्लणस्यैते ॥

(1380)

P. 49b

(anon)

सुधाधाम्नः कान्तिं ग्लपयति विलुम्पत्युडुगणं
किरत्युष्णं तेजः कुमुदवनलक्ष्मीः शमयति ।
रविर्जानात्येव प्रतिदिवसमस्ताद्रिपतनं
तथापि प्रत्यग्राभ्युदयतरलः किं न कुरुते ॥ ४८ ॥
कविराजस्य ॥

॥ इत्यर्थान्तरन्यासव्रज्या ॥ ४० ॥

॥ ततश्चादुव्रज्या ॥ ४१ ॥

1381

S. 3.36.1

(वसुकल्पस्य)

देव त्वद्विजयप्रयाणसमये काम्बोजवाहावली-
विह्वोल्लेखविसर्पिणि क्षितिर्जःपूरे वियञ्चुम्बति ।
भानोर्वाजिभिरङ्गरूषणरसास्वादः समासादितो
लब्धः किंच नभस्तलामरधुनीपङ्केरुहैरन्वयः † ॥ १ ॥ † K. 95a

1378 — ^a) K कन्यापयोग-. 1379 — ^a) S2.3 वहति. K वडवात-. — ^d)
S न गणयति. 1380 — ^a) P °धाम्ना. 1381 — ^a) S यात्रानेहसि यस्य
दिग्बिजयिनः कांबोज-. — ^b) S रिखोल्लेख°. — ^c) S. °रंगकर्षणरसानंदः.

त्वद्यन्त्राणां प्रयाणेष्वनवरतवलत्कर्णतालप्रकीर्णैर्
1382

आकीर्णै व्योम्नि सर्पत्समदगजघटाकुम्भसिन्दूरपूरैः ।

बिभ्राणाः पारिभद्रद्रुमकुसुमरुचो रश्मयः पत्युरह्नां
मध्याह्नेऽप्यस्तसंध्याभ्रमचकितदृशश्चक्रिरे चक्रवाकान् ॥ २ ॥

स्फीतो धाम्ना समरविजयी श्रीकटाक्षप्रदीर्घः
1383

स्निग्धश्यामः कुवलयरुचिर्युद्धमल त्वदीयः ।

वर्षेऽमुष्मिन् प्रतिनृपयशःपूरगौरे परीक्षा-
क्षीरन्यस्तं तुलयति महानीलरत्नं कृपाणः ॥ ३ ॥

दिग्दन्तिनः स्वकरपुष्करलेखनीभिर्गण्डस्थलान्मदमसीं मुहुराददानाः ।
1384

श्रीचन्द्रदेव तव तोयधितीरताडीपत्रोदरेषु विजयस्तुतिमालिखन्ति ॥ ४ ॥
अभिनन्दस्य ॥

सत्सु रक्तो द्विषां कालः पीतः स्त्रीणां विलोचनैः ।
1385

शुभ्रकीर्त्यासि तत्सत्यं चतुर्वर्णाश्रयो भवान् ॥ ५ ॥

अचलस्य ॥

न जनयसि कंसहर्षं वहसि शरीरं यशोदया जुष्टम् ।
1386

त्यजसि न सत्योन्मुखतामिति सत्यं वासुदेवोऽसि ॥ ६ ॥

भद्रस्य ॥

न लोपो वर्णानां न खलु परतः प्रत्ययविधिर्
1387

विकारो नास्त्येव क्वचिदपि न भग्नाः प्रकृतयः ।

S. 3.2.3

(शब्दार्णवस्य)

गुणो वा वृद्धिर्वा सततमुपकाराय जगतां

मुनेर्दाक्षीपुत्रादपि तव समर्थः पदविधिः ॥ ७ ॥

पाणिनेः ॥

सत्यं त्वद्गुणकीर्तनेन सुखयत्याखण्डलं नारदः
1388

किंतु श्रोत्रकटु कणन्ति मधुपास्तत्पारिजातस्रजाम् ।

वार्यन्ते यदि चाप्सरःपरिषदा ते चामराडम्बरैर्

उद्वेलद्भुजवलिकङ्कणझणत्कारस्तदा दुःसहः ॥ ८ ॥

मधुकूटस्य ॥

1384 — ^b) K कुंभ- (गंड-).

1387 — ^d) K यदवधिः ॥.

1388

— ^c) K पार्यन्ते. O Smk. 97.15.

1389
S. 3.2.2

यस्य द्वीपं धरित्री स च जलधिरभूद्यस्य गण्डूषतोयं
तस्याश्चर्यैकमूर्तेरपि नभसि वपुर्यत्र दुर्लक्षमासीत् ।
तत्पीतं त्वद्यशोभिस्त्रिभुवनमभजंस्तानि विश्रामहेतोस्
तच्चान्तः कैटभारेः स च तव हृदये वन्दनीयस्त्वमेकः ॥ ९ ॥
तथागतदासस्य ॥

↑ K. 95b

1390
S. 3.17.2

कर्पासास्थिप्रचयनिचिता निर्धनश्रोत्रियाणां
येषां वात्याप्रविततकुटीप्राङ्गणान्ता बभूवुः ।
तत्सौधानां परिसरभुवि त्वत्प्रसादादिदानीं
क्रीडायुद्धच्छिदुरयुवतीहारमुक्ताः पतन्ति ॥ १० ॥
शुभाङ्गस्य ॥

1391
S. 3.10.1

लक्ष्मीवशीकरणचूर्णसहोदराणि त्वत्पादपङ्कजरजांसि चिरं जयन्ति ।
यानि प्रणाममिलितानि नृणां ललाटे लुम्पन्ति दैवलिखितानि दुरक्षराणि ॥ ११ ॥
अभिनन्दस्य ॥

1392
S. 3.14.2
(कस्यचित्)

त्वं चेन्नाथ कलानिधिः शशधरस्तत्तोयनाथा वयं
मर्यादानिधिरम्भसां पतिरथ त्वं चेद्वयं वारिदाः ।
सर्वाशापरिपूरको जलधरस्त्वं चेद्वयं भूरुहः
सन्मार्गस्थितिसुन्दरस्त्वमिह चेच्छाखी वयं चाध्वगाः ॥ १२ ॥ ↑ N. 33b

1393
S. 3.41.5
(दङ्कस्य)

पदहीनान् बिलवसतीन् भुजगानिव जातभोगसंकोचान् ।
व्यथयति मन्त्राक्षरमिव नाम तवारीन्वनेचरैर्गीतम् ॥ १३ ॥
दक्षस्यैतौ ॥

1394
S. 3.17.1
(भासोऽस्य)

येषां वेश्मसु कम्बुकर्परचलत्कर्तुर्ध्वनिर्दुःश्रवः
प्रागासीन्नरनाथ संप्रति पुनस्तेषां तवानुग्रहात् ।
षड्जादिकमरङ्गदङ्गुलिचलत्पाणिस्खलत्कङ्कण-
श्रेणीनिखनमांसलः कलगिरां वीणारवः श्रूयते ॥ १४ ॥

1389 — ^a) K यम्यद्वीपं. — ^b) S₃ दुर्लक्ष्य°. — ^c) KS₁ स्वद्यशो°. — ^d) S₃ हृदये
देव वंध्यस्. S त्वमेव ॥. — ^e) K om. 1390 — ^a) S कर्पासास्थि-. — ^c) K
त्वत्प्रसादाद्; S₁ त्वत्प्रसादान्. — ^e) S_{2.3} शुभाङ्गस्य. 1391 N indicates 1429 as
before this. O Shv. A. 23a. 3; Skb. 5.467; ŚB. 2.402; SK. 1.44. 1392
— ^a) S °स्थिति विश्रुतस्त्वमिति. 1393 — ^a) K नाम तवाभिवानीत्वानचरैर्गीतम्.
1394 — ^a) S₃ वेश्मनि.

नाथ त्वामनुयाचे प्रसीद विजहीहि सङ्गरारम्भम् ।
उन्नतिभाजः संप्रति सन्ति विपक्षाः परं गिरयः ॥ १५ ॥

1395

देव स्वस्तुतिरस्तु नाम हृदि नः सर्वे वसन्त्यागमासु
तीर्थं न कचिदीदृगत्रभवती त्वत्खङ्गधारा यथा ।

1396
S. 3.29.1

यामेकः स्वशरीरशुद्धिरसिको मूर्ध्नि प्रतीच्छन्निपुरं
द्वैविध्यादनु पञ्चतां तदनु च त्रैदश्यमाप क्षणात् ॥ १६ ॥
रथाङ्गस्य ॥

मत्पर्यन्तवसुंधराविजयिने मुक्तादि रत्नं मया
सर्वं ↑ दौकितमेव तुभ्यमधुना जातोऽस्मि निष्किञ्चनः । ↑ K. 96a
इत्युल्लासितवीचिबाहुरुदयन्मार्तण्डबिम्बच्छलात्
प्रातस्तसकुठारमेष वहते देव त्वदग्रेऽम्बुधिः ॥ १७ ॥
K. वसुकल्पस्य ॥

1397
S. 3.19.2
(कस्यापि)

संदिष्टं मरुभूमिभूरुहचयैर्भूपाल भूयाद्भवान्
निर्जेता नवखण्डमण्डलभुवो ये त्वत्प्रसादाद्वयम् ।
प्रत्यासन्नविपन्नवारडवधूनेत्रप्रणालीगलद्-
बाष्पाम्भःप्लवपङ्कपिच्छलतलाः श्रीमुञ्ज मोदामहे ॥ १८ ॥

1398
S. 3.44.2

तन्वीमुज्झितभूषणां कलगिरं सीत्कारमातन्वतीं
वेपन्तीं व्रणिताधरां विवसनां रोमोद्गमं बिभ्रतीम् ।
हेमन्ते हिमशीतमारुतभयादाश्लिष्य दोर्भ्यां तनुं
स्वां मूर्तिं दयितामिवातिरसिकां त्वद्विद्विषः शेरते ॥ १९ ॥

1399

भूसंपर्करजोनिपातमलिनाः स्वस्माद्गृहात्प्रच्युताः
सामान्यैरपि जन्तुभिः करतलैर्निःशङ्कमालिङ्गिताः ।

1400

1395 — ^a) K त्वामनुयाचे. 1396 — ^a) S सर्वे च सन्त्या (S₃ न्त्वा)गमा (S₂ म)स्. — ^b) S भवति. — ^c) S मूर्ध्नि. S₂ प्रतिच्छन्. S अरिर् (रिपुर). ○ Smk. 97.68 (धर्मा-शोकस्य). 1397 — ^b) S_{1.2} तुभ्यं; S₃ त्वयं. — ^b) S₃ दौकितमेव. S सोऽहमधुना. K जातोऽस्मि. — ^c) S₃ इत्युल्लासितबाहुवीचि°. — ^d) S₃ प्रातस्तस. S_{1.2} स्वदग्रे. — ^e) N om. 1398 — ^a) S °चयैर्भूयाद्भवान्भूपतिर्. — ^b) S यत्त्वत्. — ^c) S °विपन्नहूणतरुणी-. — ^d) S प्लवपूरपिच्छल. 1399 — ^b) K व्रणिताधरां. ○ Śp. 1272; Sbh. 2548; Srb. p. 132.30. 1400 — ^d) K भ्रान्त्यस्. ○ Śp. 1274; Srb. p. 132.31.

निर्लम्बाः कचिदेकतामुपगता बद्धाः कचिन्मोचिता
अक्षाणामिव शारयः प्रतिगृहं भ्रान्तास्तवारिस्त्रियः ॥ २० ॥

1401
S. 3.45.3
(छित्तपस्य)

वर्षासंभृतपीतिसारमवशं स्तब्धाङ्घ्रिहस्तद्वयं
भेकं मूर्ध्नि निगृह्य कज्जलरजःश्यामं भुजङ्गं स्थितम् ।
मुग्धा व्याधवधूस्तवारिनगरे शून्ये चिरात्संप्रति
स्वर्णोपस्कृतिमुष्टिसायकधिया साकूतमादित्सति ॥ २१ ॥

(1402)

पर्यङ्कः शिथिलीकृतो न भवता सिंहासना[न्नो]त्थितं
न क्रोधानलधूमराजिरिव च भ्रूवलिरुल्लासिता ।
राज्ञां त्वच्चरणारविन्दमथ च श्रीचन्द्र पुष्यन्त्यमूश्
चञ्चच्चारुमरीचिसंचयमुचां चूडामणीनां रुचः ॥ २२ ॥
सुविनीतस्य ॥

1403
S. 3.46.1
(योगेश्वरस्य)

द्वारं खङ्गिभिरावृतं बहिरपि प्रक्लिन्नगण्डैर्गजैर्
अन्तः कञ्चुकिभिः स्फुरन्मणिधरैरध्यासिता भूमयः ।
आक्रान्तं महिषीभिरेव शयनं त्वद्विद्विषां मन्दिरे
राजन् सैव चिरन्तनप्रणयिनीशून्येऽपि राज्यस्थितिः ॥ २३ ॥
विजयपालस्य ॥

1404

अत्युत्तौ यदि न प्रकुप्यसि मृषावाद्दं न चेन्मन्यसे
तद्भूमोऽद्भुतकीर्तनेषु रसना केषां न कण्डूयते ।
देव त्वद्विजयप्रतापदहनज्वालावलीशोषिताः
सर्वे वारिधयस्ततो रिपुवधूवाष्पाम्बुभिः पूरिताः ॥ २४ ॥

1405

ताडीताडङ्कमात्राभरणपरिणतीन्युल्लसत्सिन्दुवार-
स्रग्दामानि द्विषां वो धनजधनजरद्भूरिभूर्जाशुकानि ।
विन्ध्यस्कन्धेषु धातुद्रवरचितकुचप्रान्तपत्राङ्कुराणि
क्रीडन्ति क्रोडलघ्नैः कपिशिशुभिरविश्रान्तमन्तःपुराणि ॥ २५ ॥

1401 — ^a) K° मानमवशं; S ° मानमनवं. — ^c) S2.3 चिरात्संप्रतं. — ^d) K
स्वलीयच्छ्रुति; S स्वर्णोपरकृत-. S1.2 ° शायक-. S साकूतमाकर्षति ॥. 1402 — ^a) K
सिंहासमन्थितं. — ^c) K पुम्बन्धु- 1403 — ^a) S प्रस्विन्न-. — ^d) K मैव भिरन्तन-
— ^e) K विजयकवेः ॥. ○ Smk. 97.78; Sbh. 2569; Pad. p. 25.54. — ^d) राजन्कर्ण;
Pmt. 105; Ssm. 182; Kuv. p. 161; Smv. 8.2; SG. 51b; Jsv. 106.15; SB.
2.168. 1404 ○ Han. 14.83; Sp. 1246; Ak. p. 346; SG. 46a; BIS.
177(69); Srb. p. 133.13. 1405 N indicates 1431, 1432 after this.

त्वन्नासीरविसारिवारणभरभ्रश्यन्महीयन्नणाद्

1406

अन्तःखिन्नभुजङ्गभोगविगललालाभिरासीन्नदी ।

↑ N. 34a

किं चास्यां जलकेलिलालसवलन्नागाङ्गनानां फण-

श्रेणीभिर्मणिकेशराभिरभवत्संभूतिरम्भोरुहाम् ॥ २६ ॥

गङ्गाधरस्य ॥

संग्रामाङ्गणसंगतेन भवता चापे समारोपिते

1407

देवाकर्णय येन येन महसा यद्यत्समासादितम् ।

S. 3.38.2

कोदण्डेन शराः शरै र्पिशिरस्तेनापि भूमण्डलं

(कर्कराजस्य)

तेन त्वं भवता च कीर्तिरनघा कीर्त्या च लोकत्रयम् ॥ २७ ॥

N. संग्रामाङ्गणस्य ॥

शरैर्व्यर्थं नाथ त्रिभुवनजयारम्भचतुरैस्

1408

तव ज्यानिर्घोषं नृपतिरिह को नाम सहते ।

यमुच्चैराकर्ण्य त्रिदशपतिरप्याहवभिया

हिया पार्श्वं पश्यन् निभृतनिभृतं मुञ्चति धनुः ॥ २८ ॥

नाहिलस्य ॥

ऋक्षस्य क्रोडसंधिप्रहितमुखतया मण्डलीभूतमूर्तेर्

1409

आरात्सुप्तस्य वीर त्वदरिवरपुरद्वारि नीहारकाले ।

प्रातर्निद्राविनोदक्रमजनितमुखोन्मीलितं चक्षुरेकं

व्याधाः पालालभस्मस्थितदहनकणाकारमालोकयन्ति ॥ २९ ॥

ते कौपीनधनास्त एव हि परं धात्रीफलं भुञ्जते

1410

तेषां द्वारि नदन्ति वाजिनिवहास्तैरेव लब्धा क्षितिः ।

S. 3.7.4

तैरेतत्समलङ्कृतं निजकुलं किं वा बहु ब्रूमहे

ये दृष्टाः परमेश्वरेण भवता रुष्टेन तुष्टेन वा ॥ ३० ॥

जयादित्यस्य ॥

1406 — °) K गंगाधरः ॥.

1407 — °) S सहसा. — °) S अरि- (रिपु-).

— °) K वल्लन ॥. ○ Sbh. 2513; Śp. 1225; Pmt. 101; Skb. 1.115, 4.206; SB. 2.221; Kpd. p. 217, 245; Kpk. 230, 459; As. ad 55; SK. 4.17; Rasg. p. 329; Aś. p. 36; Amd. 883.

1408 — °) K °व्यनुच्चाध. — °) K महते ।

1409 — °) K क्रोधमंधि-. K °भूतभूर्तेर्. S तुष्टेन रुष्टेन. ○ Śp. 1224. Srb. p. 108.194.

1410 — °) K रद्धा (लब्धा). — °) S

1411

दत्तेन्द्राभयविभ्रमाद्भुतभुजासंभारङ्गम्भीरया
 त्वद्वृत्त्या शिथिलीकृतस्त्रिभुवनत्राणाय नारायणः ।
 अन्तस्तोषतुषारसौरभमयश्वासानिलापूरण-
 प्राणोत्तुङ्गभुजङ्गतल्पमधुना भद्रेण निद्रायते ॥ ३१ ॥

↑ K. 97a

1412
 S. 3.46.4

वत्से माधवि तात चम्पक शिशो माकन्द कौन्ति प्रिये
 हा मातर्मदयन्ति हा कुरवक भ्रातः स्वसर्मालति ।
 इत्येवं रिपुमन्दिरेषु भवतः शृण्वन्ति नक्तंचरा
 गोलाङ्गूलविमर्दसंभ्रमवशादुद्यानदेवीगिरः ॥ ३२ ॥
 शुभाङ्गस्य ॥

1413

वज्रिन् वज्रमिदं जहीहि भगवन्नीश त्रिशूलेन किं
 विष्णो त्वं च विमुञ्च चक्रममराः सर्वे त्यजन्त्वायुधम् ।
 अद्यायं परचक्रभीमनृपतेर्वोढुं त्रिलोकीधुरं
 प्रौढारातिघटाविघट्टनपटुर्दोर्दण्ड एवोद्यतः ॥ ३३ ॥

1414

बाणास्ते परचक्रविक्रमकलवैलक्ष्यदीक्षागुरोर्
 वीक्षन्ते मिहिरांशुमांसलरुचः क्षिप्ताः प्रतिद्वेषिणः ।
 हस्ताहलितहारवल्लिरला युद्धाङ्गणालोकन-
 क्रीडालोलदिगङ्गनासमुदयोन्मुक्ताः कटाक्षा इव ॥ ३४ ॥
 मञ्जुश्रीमित्रस्य ॥

1415

मन्दोद्वृन्तैः शिरोभिर्मणिभरगुरुभिः प्रौढरोमाञ्चदण्ड-
 स्फायन्निर्मोकसंधिप्रसरदविगलत्संमदस्वेदपूराः ।
 जिह्वायुग्माभिपूर्णाननविषमसमुद्रीर्णवर्णाभिरामं
 वेलाशैलाङ्गभाजो भुजगयुवतयस्त्वदुणानुदृणन्ति ॥ ३५ ॥
 मुरारेः ॥

1411 — ^a) K दत्तेन्द्राभव-. ○ Anr. 1.27. 1412 — ^a) K वस्त्रे. S
 कौन्दि प्रिये. — ^b) K कुलवक; S1.2 कुरवक; S3 कुरवक. — ^c) N doubtful. K शुभाङ्गस्य;
 S शुभाङ्गस्य. 1413 — ^a) K वज्रमिदं. 1414 — ^a) K °वैलक्ष°. — ^b) K
 मांसलरुचः. — ^c) on °हलित, N note *lm*. हस्तेनाकलित. — ^e) K °मित्रः ॥. 1415
 ○ Anr. 1.56. — ^a) मन्दोद्वृत्तैः; Srb. p. 112.283. मन्दोद्वृत्तैः.

जीयासुः कलिकालकर्णकजगद्धारिद्यदारूदर-

1416
S. 3.10.2

व्याघूर्णद्घुणचूर्णलङ्गिमजुषस्त्वत्पादयोः पांसवः ।

लक्ष्मीसन्नसरोजरेणुसुहृदः सेवावनग्रीभवद्-

भूमीपालकिरीटरत्नकिरणज्योत्स्नानदीवालिङ्गाः ॥ ३६ ॥

वल्लणस्य ॥

पृथुरसि गुणैः कीर्त्या रामो नलो भरतो भवान्

1417
S. 3.14.1
(वीर्यमित्रस्य)

महति समरे शत्रुघ्नस्त्वं सदैव युधिष्ठिरः ।

इति सुचरितैर्विभ्रद्रूपं चिरंतनभूभुजां

कथमसि न मांधाता देव त्रिलोकविजय्यपि ॥ ३७ ॥ ↑ K. 97b

प्रभुरसि वयं मालाकारव्रतव्यवसायिनो

1418
S. 3.54.3
(वीर्यमित्रस्य)

वचनकुसुमं तेनास्माभिस्तवादरदौकितम् ।

↑ N. 34b

यदि तदगुणं कण्ठे मा धास्तथोरसि मा कृथा

नवमिति कियत्कर्णे धेहि क्षणं फलतु श्रमः ॥ ३८ ॥

भयमेकमनेकेभ्यः शत्रुभ्यो युगपत्सदा ।

1419

ददाति तच्च तेनास्ति राजन् चित्रमिदं महत् ॥ ३९ ॥

सर्वदा सर्वदोऽसीति मिथ्या संस्तूयसे बुधैः ।

1420

नारयो लेभिरे पृष्ठं न वक्षः परयोषितः ॥ ४० ॥

अपूर्वेयं धनुर्विद्या भवता शिक्षिता कुतः ।

1421

मार्गणौघः समायाति गुणो याति दिगन्तरम् ॥ ४१ ॥

सालकाननयोगेऽपि सालकाननवर्जिता ।

1422

हारावरुद्धकण्ठापि विहारारिवधूस्तव ॥ ४२ ॥

अमी वीर्यमित्रस्य ॥

1416 S order *cdab*. — ^a) S °कर्णनृपते. — ^b) S °द्वुणवृन्दलङ्गनमुषस्. S पांसवः.
— ^d) S °वालुकाः ॥. — ^e) K वल्लन ॥. 1417 — ^b) K सयैव. — ^c) S °भूभृतां. — ^d)
S °विधाय्यपि. ○ Sbh. 2502; Amd. 66. 1418 N probably inserts 1438 and
1440 after this, and perhaps 1443, 1445. 1420 ○ Sp. 1221; Sbh. 2452;
Bpb. 313 (कविशेखर); Kuv. p. 157; Pk. 50; SK. 4.26; Smv. 6.2; SG. 43b;
Amd. 279; BIS. 6923 (5197). 1421 ○ Sbh. 2455 (अमृतदत्तस्य); Bpb. 311.
1422 — ^e) K वीर्यमित्रस्यामी ॥. The Viryamitra stanzas seem to begin with
1417; but different grouping in N. ○ Sp. 1275; Srb. p. 131.1.

1423

कर्षद्भिः सिचयाञ्चलानतिरसात् कुर्वद्भिरालिङ्गनं
 गृह्णानैः कचमालिखद्भिरधरं विद्रावयद्भिः कुचौ ।
 प्रत्यक्षेऽपि कलिङ्गमण्डलपतेरन्तःपुराणामहो
 धिक्कष्टं विटपैर्विटैरिव वने किं नाम नाचेष्टितम् ॥ ४३ ॥
 वसुकल्पस्य ॥

1424*
 S. 3.44.4
 (कल्पदत्तस्य)

गम्भीरनीरसरसीरपि पङ्कशेषाः कुर्वन्ति ये दिनकरस्य करास्त एव ।
 त्वद्वीरवैरिवनितानयनाम्बुलेशशोषे कथं प्रतिहता इति मे वितर्कः ॥ ४४ ॥

1425*
 S. 3.27.3
 (वसुकल्पस्य)

त्वत्सैन्यगलपितस्य पन्नगपतेरच्छिन्नधाराक्रमं
 विस्फारायतशालिनि प्रतिफणं फेनाम्भसि भ्रश्यति ।
 देव क्षमावलयप्रभो फणिकुलैः प्रव्यक्तमेकोत्तर-
 स्थूलस्तम्भसहस्रधारितमिव क्षमाचक्रमालोक्यते ॥ ४५ ॥

1426*
 S. 3.27.4

शेषं क्लेशयितुं दिशः स्थगयितुं पेष्टुं धरित्रीभृतः
 सिन्धून्धूलिभरेण कर्दमयितुं तैरेव रोद्धुं नभः ।
 नासीरे च मुहुर्मुहुश्चल चलेत्यालापकोलाहलान्
 कर्तुं नाथ वरूथिनीयमवनीं जेतुं पुनस्त्वद्भुजौ ॥ ४६ ॥
 वसुकल्पस्य ॥

1427

देव त्वत्सैन्यभारादवनिमवनतां धर्तुमुत्तब्धदेहः
 स्फूत्कारक्ष्वेडमीलत्फणशतनिपतत्पीनलालाप्रवाहः ।
 दृष्टः प्रारोहशाली वट इव फलितो रक्तमूर्धन्यरत्नः
 कूर्मेणोद्धृत्य कण्ठं निजविपुलवपुश्चत्वरे सर्पराजः ॥ ४७ ॥

1428
 S. 3.32.5

अम्भः कर्दमतामुपैति सहसा पङ्कद्रवः पांशुतां
 पांशुर्वारणकर्णतालपवनैर्दिकप्रान्तनीहारताम् ।
 निम्नत्वं गिरयः समं विषमतां शून्यं जनस्थानकं
 निर्याते त्वयि राज्यपाल भवति त्यक्तस्वभावं जगत् ॥ ४८ ॥
 महोदधेः ॥

1423 — “) K सिचयाञ्चनोन्नतिः. ○ Sp. 1277 (श्रीधनददेवानाम्); Srb. p. 132.32.
 1424 This and the next two stanzas are omitted in K, presumably by haplography with the citation वसुकल्पस्य. The S citations here may have been [वसु]कल्पदत्तस्य, cf. SP at 30^e. — “) S त्वद्वैरिवीरः. 1425 — “) S३ फणिकुलैः. S३ प्रत्यग्रमे. 1428 — “) S जनस्थानतां.

असिन्दूरेण सीमन्तो मा भून्नो योषितामिति ।

1429

अतः परिहरन्त्याजावसिं दूरेण तेऽरयः ॥ ४९ ॥

N. lm. 33a

देव त्वं किल कुन्तलग्रहरुचिः काञ्चीमपासारयन्

1430
S. 3.15.3

क्षिप्रं क्षिप्तकरस्ततः प्रहणनं प्रारब्धमङ्गेष्वपि ।

↑ K. 98a

इत्याकृतजुषस्तव स्तवकृता वैतालिकेनोदिते

लज्जन्ते प्रमदाः परस्परमभिप्रेक्ष्यारयो विभ्यति ॥ ५० ॥

भीमे प्रस्थानभाजि स्फुरदसिजलदापहृतद्वेषिवह्नौ

N. lm. 33b

1431

गृहीताहाय सर्वे भुवि भुवनभुजश्चामरं वा दिशो वा ।

नैवं चेद्वस्तदानीं प्रधनधृतधनुर्मुक्तरावर्णविद्धं

गृध्रा मूर्धानमूर्ध्वं नभसि रभसिनो लाघवेनोद्धरन्ति ॥ ५१ ॥

वसुकल्पस्य ॥

भवानीहितकृन्नित्यं त्वं हिमानीगिरिस्थितः ।

N. lm. 33b

1432

अतः शंकर एवासि सदा स्कन्दः परं न ते ॥ ५२ ॥

आबाल्याधिगमान्मयैव गमितः कोटिं परामुन्नतेर्

1433
S. 3.4.1
(श्रीहनुमतः)

अस्मत्संकथयैव पार्थिवसुतः संप्रत्ययं लज्जते ।

इत्थं खिन्न इवात्मजेन यशसा दत्तावलम्बोऽम्बुधेः

प्राप्तस्तीरतपोवनानि भवतो वृद्धो गुणानां गणः ॥ ५३ ॥

स्तनयुगमश्रुस्नातं समीपतरवर्तिहृदयशोकाग्नेः ।

1434

चरति विमुक्ताहारं व्रतमिव भवतो रिपुस्त्रीणाम् ॥ ५४ ॥

संकल्पेऽङ्कुरितं द्विपत्रितमथ प्रस्थानवेलागमे

N. lm. 34a

1435
S. 3.11.3
(छित्तपस्य)

मार्गे पल्लवितं पुरं प्रविशतः शाखाशतैरुद्धतम् ।

प्रातर्भाविनि दर्शने मुकुलितं दृष्टे तु देव त्वयि

श्रोतुफलं फलितं च संप्रति मनोराज्यद्रुमेणाद्य मे ॥ ५५ ॥

1429 ○ Smk. 97.61; SG. 47a. 1430 — ^b) S क्षिप्तः क्षिप्तकरग्रहः. S1. 2 प्रहरणं. — ^a) K परंपरं. 1431 — ^a) K मूर्धानं. 1432 — ^a) both NK परन्तते ॥ 1433 — ^a) Ss °न्मयेव. — ^b) S °कथनेन. S संप्रत्ययसौ. — ^c) S इवात्ययेन. K दन्ता°; S दत्तो°. — ^a) S यात° (प्राप्त°). ○ Smk. 97.14 (श्रीहनुमतः); Prab. 98. 1434 ○ Smk. 97.26 (भट्टबाणस्य); Sbh. 2482 (भट्टबाणस्य); Auc. ad 20 (भट्टबाणस्य); KHV. 394; Bps. 109; Vyk. ad 2.13. 1435 — ^c) Ss प्रातर्भाविनि. Ss तदेव. — ^a) S1 मनोबाह्य°.

1436

भूतिविभूषितदेहाः कान्तारागेण लब्धमहिमानः ।
त्रिकलिङ्गन्यस्तकरा भवदरयस्त्वत्समा जाताः ॥ ५६ ॥

(1437)
S. 3.18.3
(डिम्बोक्तस्य)

जाने विक्रमवर्धन त्वयि धनं विश्राणयत्यर्थिनां
भावी शोण इवोपलैरुपचितो रत्नैरगाधोऽम्बुधिः ।
तत्पश्यामि च रोहणो मणिभरैराध्मायमानोदरः
पाकोत्पीडितदाडिमीफलदशां कैश्चिद्दिनैर्यासति ॥ ५७ ॥

1438
S. 3.13.3
(श्रीहनुमतः)

एकस्त्रिधा हृदि सदा वससि स्म चित्रं
यो विद्विषां च विदुषां च मृगीदृशां च ।
तापं च संमदरसं च रतिं च तन्वन्
शौर्योष्मणा च विनयेन च लीलया च ॥ ५८ ॥

N. um. 34b

1439

देव त्वामहमर्थये † चिरमसौ वर्षागमो निर्गतस्
तीर्थं तीर्थमितस्ततो विचरितुं चेतोऽधुना धावति ।
तद्विश्रामय वीर वीर्यनिबिडज्याबन्धनात्कार्मुकं
मा भूद्वैरिवधूविलोचनजलैर्मार्गक्रमो दुर्गमः ॥ ५९ ॥

† K. 98b

1440

द्विरूपा समरे राजन्नेकैवासिलतावधूः ।
दारिकारिकरीन्द्राणां सुभटानां च कुट्टनी ॥ ६० ॥

N. um. 34b

1441

आमृश्य स्तनमण्डलं प्रतिमुहुः संचुम्ब्य गण्डस्थलीं
ग्रीवां प्रत्यवलम्ब्य संभ्रमबलैराहन्यमानः करैः ।
सुप्तस्याद्रिनदीनिकुञ्जगहने मत्तः पयोदानिलैः
कर्णान्ते मशकः किमप्यरिवधूसार्थस्य ते जल्पति ॥ ६१ ॥

† N. 35a

1442

लम्बमाननयनाम्बुबिन्दवः कन्दरासु गहनासु भूभृताम् ।
आकपोलतललोलकुन्तलाः संचरन्ति तव वैरियोषितः ॥ ६२ ॥

1436 -- ^b) K कांतारागेण. 1437 — ^b) S_{1.2} उपचितै. — ^c) S उत्पश्यामि.
S₃ रोहणैर्. S_{1.2} °वास्याय. — ^d) S₁ °फलदृशां. 1438 — ^a) S वससीति चित्रं. — ^c)
S₃ संमदभरं. S₃ पुष्पान्. O KHV. 572; Kpk. 477; Amd. 895. 1439 — ^a)
K त्वामहमन्वये. — ^b) N विचरितुं. 1440 N indicates 1443, 1445 as to be
inserted before this. 1441 — ^c) K सुप्तस्यापि. — ^d) K °वधूमात्वम्पते.

मा ते भवतु शत्रूणां या श्रुतिः श्रूयते क्षिपः । N. lm. 34b
सार्धं बन्धुभिरङ्गस्य या परस्मैपदे सिचि ॥ ६३ ॥

1443

तत्कल्पद्रुमपुष्पसंस्तरिरजस्तत्कामधेनोः पयस् (1444)

तं च त्र्यम्बकनेत्रदग्धवपुषः पुष्पायुधस्यानलम् ।
पद्मायाः श्रसितानि[लानि] च शरत्कालस्य तच्च स्फुटं
व्योमादाय विनिर्मितोऽसि विधिना काम्बोज तुभ्यं नमः ॥ ६४ ॥
वसुकल्पस्य ॥

द्विषो भवन्ति वीरेन्द्र मुखे न तव संमुखाः । N. lm. 34b
भवद्भुजबलप्रौढिपरित्याजितहेतयः ॥ ६५ ॥

1445

क्षिप्तः क्षीरगृहे न दुग्धजलधिः कोषे न हेमाचलो 1446
दिक्पाला अपि पालिपालनविधावानीय नारोपिताः । S. 3.40.1
(कस्यचित्)
नो वा दिक्करिणः कणन्मधुलिहः पर्यायपर्याणन-
क्रीडायां विनियोजिता वद कृतं किं किं त्वया दिग्जये ॥ ६६ ॥
दक्षस्य ॥

वाहव्यूहसुराग्रटङ्कविहतिक्षुण्णक्षमाजन्मभिर् 1447
धूलीभिः पिहिते विहायसि भवत्प्रस्थानकालोत्सवे । S. 3.36.3
(महोदधेः)
दिङ्मोहाकुलसूरसूतविपथभ्राम्यन्तुरङ्गावली
दीर्घायुःकृतवासरः प्रतिदिशं व्यस्तो रविस्ताम्यति ॥ ६७ ॥

दातैष विश्वविदितः किमयं ददाति सर्वाहितानि जगते ननु वार्तमेतत् ↑ ↑ K. 99α
अस्योदयात्प्रभृति वाञ्छति दानपात्रं चिन्तामणिर्यदि ददाति ददातु तावत् ॥ ६८ ॥
अङ्गोकस्य ॥

(1448)

पूर्णोऽग्रे कलशो विलासवनिताः स्मेराननाः कन्यका (1449)
दानक्लिन्नकपोलपद्मतिरिभो गौरद्युतिगोवृषः । S. 3.16.2
(परमेश्वरस्य)
क्षीरक्ष्मासुहि वायसो मधुरवाग्वासा शिवेति ध्रुवं
त्वां प्रत्युच्चलतां नरेन्द्रतिलक प्रादुर्भवन्त्यर्थिनाम् ॥ ६९ ॥

1443 — °) K भवतु. 1444 — °) K °पुष्पमस्तुविरज°. 1446
— °) S३ द्विक्करिणः. 1447 — °) K वाहव्याह-. — °) S२.३ °मोहादनुसूर-. — °) S
प्रतिवासरं (S२ °रः). S रविभ्राम्यति. 1449 — °) K पूर्णोऽग्रे; S१ पूर्णो यः. S२ पूर्णोऽग्रः.
S कलसो. S °वनिता स्मेरानना. — °) K गौरक्षाति°. — °) S क्षीरिक्ष्मा-

1450
S. 3.7.3
(कस्यचित्)

यतो यतो नृप नखपृष्ठपाटलं विलोचनं चलति तव प्रसीदतः ।
ततस्ततो नलिनवनाधिवासिनी तदीप्सया किल कमलानुधावति ॥ ७० ॥
परमेश्वरस्य ॥

1451

रुदितं वनेचरैरपि विन्ध्याद्रिनिवासिभिस्तवारिशिशौ ।
वनमानुषीषु हस्तं फलहस्तासु प्रसारयति ॥ ७१ ॥

1452

आबद्धभीमभृकुटीस्थपुटं ललाटं बिभ्रत्पराङ्मुखरिपोर्विधुताधरोष्ठः ।
आत्मैव सङ्गरमुखे निजमण्डलाग्रच्छायाछलादभिमुखस्तव देव जातः ॥ ७२ ॥

1453

निजगृहमयूरनामभिराहूतानागतेषु वनशिखिषु ।
बालतनयेन रुदता त्वदरिवधू रोदिता दीर्घम् ॥ ७३ ॥
योगेश्वरस्य ॥

(1454)

ये तृष्णार्तैरधिकमनिशं भुज्यमानाः प्रसन्ना
अन्तर्भूता झटिति गुणिनो यत्र पूर्णा भवन्ति ।
नग्रीभूतैः फलमभिनवं प्राप्यते यद्यवश्यं
तर्त्तिकं कृपाः सुकृतघटितास्त्वादृशा वा पुमांसः ॥ ७४ ॥
अमरदत्त[स्य] ॥

1455
S. 3.5.1
(कस्यचित्)

भ्रान्तं येन चतुर्भिरेव चरणैः सत्याभिधाने युगे
त्रेतायां त्रिभिरङ्घ्रिभिः कथमपि द्वाभ्यां ततो द्वापरे ।
न स्यास्त्वं यदि देव पङ्कलगुडः काले कलावुत्कले
सोऽयं पङ्कुरवस्थितैकचरणो धर्मः कथं भ्राम्यति ॥ ७५ ॥
चित्तकूटस्य ॥

1456

त्वं धर्मभूस्त्वमिह सङ्गरमूर्ध्नि भीमः कीर्त्यार्जुनोऽसि नकुलेन तवोपमास्ति ।
तुल्यस्त्वया यदि परं सहदेव एव दुःशासनस्तव पुनर्ननु कोऽपि शत्रुः ॥ ७६ ॥
हलायुधस्य ॥

1457
S. 3.22.1
(श्रीहनुमतः)

कूर्मः पादोऽत्र यष्टिर्भुजगपतिरसौ भाजनं भूतधात्री
तैलोत्पूरः † समुद्राः कनकगिरिरयं वृत्तवर्तिप्ररोहः ।

↑ K 99b

1450 — ^a) S1.2 नृप नखयुग्म-; S3 नृपवर पद्म- 1456 — ^a) K शङ्करमूर्ति
भीमः. ○ SG. 53b. — ^a) रिपुर्न हि भोजदेव ॥ 1457 — ^a) S पादोऽस्य. — ^b) S
तैलोत्पूराः. S2 दीप-; S3 दीप्त- (वृत्त-). — ^c) S1 ज्योतिर्भुजग-; S3 अचि-
श्रंङ्गांशु- S1.2 दह्यमानाः. — ^a) S रघुपते. — ^e) K पण्डितखियाकस्य. ○ Han. 14.77;
Smk. 97.47 (चित्तपस्य); Sp. 1248 (हनुमतः); Pv. 74 (हनुमतः); Ssm. 83 (हनुमतः).

अर्चिस्तिग्मांशुरोचिर्गगनमलिनिमा कज्जलं दह्यमाना
शत्रुश्रेणी पतङ्गा ज्वलति नरपते त्वत्प्रतापप्रदीपः ॥ ७७ ॥
खिपाकस्य ॥

अन्तःखेदमिवोद्वहन् यदनिशं रत्नाकरो घूर्णते 1458
यच्च ध्यानमिवास्थितो न कनकक्षोणीधरः स्यन्दते ।
जाने दानविलास दानरभसं शौर्यं च ते शुश्रुवान्
एको मन्थविघटनास्तदपरष्टङ्काहतीः शङ्कते ॥ ७८ ॥
वाक्कूटस्य ॥

मया तावद्दृष्टो न खलु कलिकन्दर्पनृपतेर् 1459
गुणैस्तुल्यः कोऽपि कचिदपि किमश्रावि भवता ।
इति प्रश्रश्नद्वाकुलितमिव कर्णान्तिकमगात्
मृगाक्षीणां चक्षुश्चटुलतरतारान्तरलम् ॥ ७९ ॥
वसुकल्पस्य ॥

न दीनस्त्वं पुण्यप्रभवरमणीनां विलसितैर् 1460
विराजच्छुद्धान्तस्त्वमहिमकरप्रौढमहिमा ।
क्वचिन्न क्रोधस्ते स्वपदजितदेवस्त्वमुदधेर्
अभिन्नोऽपि स्वामिन्न किमसि समुद्रः स्वविषये ॥ ८० ॥
॥ इति चाटुव्रज्या समाप्ता ॥ ४१ ॥

॥ ततो निर्वेदव्रज्या ॥ ४२ ॥

धन्यानां गिरिकन्दरोदरभुवि ज्योतिः परं ध्यायताम्
आनन्दाश्रुजलं पिबन्ति शकुना निःशङ्कमङ्गस्थिताः ।
अस्माकं तु मनोरथोपरचितप्रासादवापीतट-
क्रीडाकाननकेलिमण्डपसदामायुः परं क्षीयते ॥ १ ॥

1461
S. 5.58.3
(सत्यबोधस्य)

1458 — ^δ) K यद्यध्यानमिव. 1459 — ^d) N °रलम् ॥. 1460
K °रमणी नो. — ^δ) K पौटमहिमा ।. — °) N सुपद-. Vrajyā 41: K समाप्तं ॥.
1461 — ^δ) S अके स्थिताः. — ^d) S °जुषां (°सदां.). S1 मंदिरजुषां चेतः परं सीदति ॥.
○ Bh. 196; Śān. 1.5; Smk. 126.9; (ed. भर्तृहरेः); Srb. p. 374.220; Pv. 814
(जगज्जीवनव्रज्यायाः); Pmt. 290 (भर्तृहरेः); BIS. 3077 (1307); Rast. p. 32;
Śp. 4155.

1462

आस्वाद्य स्वयमेव वच्मि महतीर्मर्मच्छिदो वेदना
 मा † भूक्तस्यचिदप्ययं परिभवो याच्चेति संसारिणः । † N. 35b
 पश्य भ्रातरिणं हि गौरवजराधिकारकेलिस्थली
 मानम्लानिमसी गुणव्यतिकरप्रागल्भ्यगर्भच्युतिः ॥ २ ॥

1463

पश्य गोभट किं कुर्मः कर्मणां गतिरीदृशी ।
 दुषेर्धातोरिवास्माकं दोषनिष्पत्तये गुणः ॥ ३ ॥

1464

अनादृत्यौचित्यं हियमविगणय्यातिमहतीं
 यदेतस्याप्यर्थे धनलवदुराशातरलिताः । † K. 100a
 अलीकाहंकारज्वरकुटिलितभूणि धनिनां
 मुखानि प्रेक्ष्यन्ते धिगिदमतिदुष्पूरमुदरम् ॥ ४ ॥

1465

जातिर्यातु रसातलं गुणगणस्तस्याप्यधो गच्छतु
 शीलं शैलतटात्पतत्वभिजनः संदह्यतां वह्निना ।
 शौर्ये वैरिणि वज्रमाशु निपतत्वर्थोऽस्तु नः केवलं
 येनैकेन विना गुणास्तृणलवप्रायाः समस्ता इमे ॥ ५ ॥

1466

निष्कन्दाः किमु कन्दरोदरभुवः क्षीणास्तरूपां त्वचः
 किं शुष्काः सरितः स्फुरद्दिगिरुग्रावस्खलद्वीचयः ।
 प्रत्युत्थानमितस्ततः प्रतिदिनं कुर्वद्भिरुद्धीतिभिर्
 यद्धारार्पितदृष्टिभिः क्षितिभुजां विद्वद्भिरप्यास्यते ॥ ६ ॥

1467

S. 5.43.3
 (धर्मकीर्तः)

अमीषां प्राणानां तुलितविसिनीपत्रपयसां
 कृते किं नास्माभिर्विगलितविवेकैर्व्यवसितम् ।
 यदीशानामग्रे द्रविणकणमोहान्धमनसां
 कृतं वीतव्रीडैर्निजगुणकथापातकमपि ॥ ७ ॥

1462 — ^a) K महतीर्मर्म°. — ^d) N °म्लानिमसी.; K °म्लानिमसी-. ○ Śān. 1.16; BIS. 1074 (3739). 1463 N has this after 1469. 1464 — ^b) K यदेतस्याप्यन्वे N धनवल-. 1465 — ^a) K तस्यापि गच्छत्वधः. — ^b) K शैलं शील-, — ^c) K वज्रमाशु. ○ Bh. 25; Skm. 125.9 (भर्तृहरेः); Srb. p. 64.15; Sbh. 3073 (var., माघस्य); St. 41.11; Pad. p. 111.40 (भर्तृहरेः); Shv. A. 66b; 696 (भर्तृहरेः). B. 5a. 91 (भर्तृहरेः); Ss. 39.12; SK. 2.174; Ssm. 1515; Smv. 4.6. 1466 — ^b) K शरितः. — ^c) K °रुद्धीतिभिर्. ○ Śān. 4.3; BIS. 3718 (1619). 1467 — ^c) S द्रविणमद°. ○ Bh. 168; Śān. 1.19; Srb. p. 77.45.

यदेते साधूनामुपरि विमुखाः सन्ति धनिनो
न चैषावज्ञैषामपि तु निजवित्तव्ययभयम् ।

1468
S. 5.40.2
(भर्तृहरेः)

अतः खेदो नास्मिन्नपरमनुकम्पैव भवति
स्वमांसत्रस्तेभ्यः क इव हरिणेभ्यः परिभवः ॥ ८ ॥

नो बद्धं शरदिन्दुधामधवलं पाणौ मुहुः कङ्कणं
व्रीडामन्थरकोमलं नववधूवक्त्रं च नास्वादितम् ।
नीतिं नैव यशः सुरेन्द्रभवनं शस्त्रेण शास्त्रेण वा
कालो जीर्णमटेषु धृष्टपिशुनैश्छात्रैः सह प्रेरितः ॥ ९ ॥

1469

वयमकुशलाः कर्णोपान्ते निवेशयितुं मुखं
कृतकचरितैर्भर्तुश्चेतो न वञ्चयितुं क्षमाः ।
प्रियमपि वचो मिथ्या वक्तुं जडैर्न च शिक्षितं
क इव हि गुणो योऽस्मान् कुर्यान्नरेश्वरवल्लभान् ॥ १० ॥

1470
S. 5.43.5
(भर्तृहरेः)

खलोलापाः सोढाः कथमपि परा[रा]धनपैरै
निगृह्यान्तर्दुःखं हसितमपि शून्येन मनसा ।
कृतो वित्तस्तम्भप्रतिहतधियामञ्जलिरपि
त्वमाशे मोघाशे किमपरमतो नर्तयसि माम् ॥ ११ ॥ ↑ K. 100b

(1471)

जनस्थाने भ्रान्तं कनकमृगतृष्णान्वितधिया
वचो वैदेहीति प्रतिदिशमुदश्रु प्रलपितम् ।

1472
S. 5.53.5
(शूलपाणेः)

1468 — ^a) S मुखरा एव धनिनो. — ^b) S न सावज्ञैवै (Ss °रे°)षामपि. — ^c) S न वा केशोमुष्मिन्नपर°. — ^d) S क इह. ○ Sān. 3.23; Bh. 670. (from S); Srb. p. 72.55; BIS. 5257 (2380). **1469** — ^a) K °पिशुनैश्छात्रैः. **1470** — ^a) S वयमनिपुणाः. — ^b) S कृतकमधुरं भर्तृभावं न भावयितुं. — ^c) S जनैर्न च शिक्षिताः. — ^d) S क इह स गुणो येन स्याम क्षितीश्वरवल्लभाः ॥ ○ Smk. 123.7; Bh. 731 (from S); Srh. 124.17; Shv. A. 73a. 803, B. 12b. 109. **1471** ○ Bh. 150. — ^a) तदाराधन. — ^b) °न्तर्बाष्पं; Sbh. 3261 (भर्तृहरेः); Srb. p. 77.43; Srh. 75.25 (भर्तृहरेः); Shv. A. 76b. 860 (भर्तृहरेः); Sl. 40a; BIS. 2047 (801). **1472** — ^b) S प्रतिपद. — ^c) K भर्तृहरेः. ○ Han. 10.24; Smk. 127.5 (भट्टवाचस्पतेः); Sbh. 3264; Shv. A. 71a. 771 (वाचस्पतिभट्टस्य); B. 9b. 65 (वाचस्पतिभट्टस्य); Kkk. ad 5.1 (भट्टवाचस्पतेः); Pad. p. 113.52; Pv. 756 (जगज्जीवनव्रज्यायाः); Ssm. 1535; KHA. 173; SK. 2.203; Kpk. 125; Kpd. p. 139; Ak. p. 297; Smv. 13.3; Amd. 295; Sd. ad 4.14.

कृता लङ्काभर्तुर्वदनपरिपाटीषु घटना

मयासं रामत्वं कुशलवसुता न त्वधिगता ॥ १२ ॥

N. अभिनन्दस्य ॥

1473
S. 5.70.1

सृजति तावदशेषगुणालयं पुरुषरत्नमलङ्करणं भुवः ।

तदनु तत्क्षणभङ्गि करोति चेदहह कष्टमपण्डितता विधेः ॥ १३ ॥

(1474)

सत्पुरुषपक्षपातिनि भगवति भवितव्यते नमस्तुभ्यम् ।

या त्वं [स्वयं]मकृतज्ञं जडमकुलीनं न संस्पृशसि ॥ १४ ॥

1475
P. 39a

दाता बलिः प्रार्थयिता च विष्णुर्दानं मही वाजिमखस्य कालः ।

नमोऽस्तु तस्यै भवितव्यतायै यस्याः फलं बन्धनमेव जातम् ॥ १५ ॥

(1476)

प्रिया दुहितरो धातुर्विपदः प्रतिभान्ति नः ।

गुणवत्यः कुलीनेभ्यो दीयन्ते कथमन्यथा ॥ १६ ॥

1477

भद्रे वाणि विधेहि तावदमलां वर्णानुपूर्वीं मुखे

चेतः स्वास्थ्यमुपेहि गच्छ गुरुते यत्र स्थिता मानिनः ।

लज्जे तिष्ठ पराङ्मुखी क्षणमितस्तृष्णे पुरः स्वीयतां

पापो यावदहं ब्रवीमि धनिने देहीति दीनं वचः ॥ १७ ॥ ↑ N. 36a

(1478)

प्रियां हित्वा बालामभिनवविलासव्यसनिनीम्

अधीते भिक्षाभुग्भुवमधिशयानश्चिरतरम् ।

अपि ज्ञात्वा शास्त्रं कटकमटतो जीर्यति वपुस्

ततो रे पाण्डित्यं यदिह न सुखं नोऽपि च तपः ॥ १८ ॥

1479

विद्यालते तपस्विनि विकसितसितकुसुमवाक्यसंपन्ने ।

विरम वरं भ्रमरहिते न फलसि भुक्तिं च मुक्तिं च ॥ १९ ॥

1473 — °) S तदपि दुर्गतसंगि. S₁ ते (चेद्). — °) S₁ कुहति; S₂ अहति (अहह). S_{1,2} राष्ट्र- (कष्ट-). ○ Bh. 342; Smk. 131.39 (फलगुहस्तिन्याः); Śp. 4000; Srb. p. 92.67; Sbh. 3126 (फलगुहस्तिन्याः); Srb. 36.4 (फलगुहस्तिन्याः); SK. 6. 269; Ssv. 270; Smv. 15.11; BIS. 7163 (3289). **1474** K recopies this after running the first trial into end of preceding stanza, by duplication. **1475** — °) P काले. — °) P °तायैर्. ○ Śp. 448; Sbh. 3106 (क्षेमेन्द्रस्य); SK. 6.509; SG. 396; Srb. p. 91.48. **1477** ○ Sbh. 3194; Srb. p. 67.69. **1479** — °) K विद्यालत. — °) K विसितमित.

उन्मादगद्गदगिरो मदविह्वलाक्ष्या भ्रश्यन्निजप्रकृतयः कृतमस्मरन्तः । (1480)

ऐश्वर्यसीधुरसपानविधूर्णमानाः के नाम न प्रतिपदं पुरुषाः स्वलन्ति ॥ २० ॥

स्वल्पद्रविणकणा वक्ष्यममी च गुणिनो दरिद्रति सहस्रम् । 1481

दानव्यसनलवो हृदि धिग्धातः किं विडम्बयसि ॥ २१ ॥ ↑ K. 101a

विद्यावानपि जन्मवानपि तथा युक्तोऽपि चान्यैर्गुणैर् 1482
यन्नाप्नोति मनः समीहितफलं दैवस्य सा वाच्यता । S. 5.45,5

एतावतु हृदि व्यथां वितनुते यत्प्राक्तनैः कर्मभिर्
लक्ष्मीं प्राप्य जडोऽप्यसाधुरपि च स्वां योग्यतां मन्यते ॥ २२ ॥

ईश्वरगृहमिदमत्र हि विषं च वृषभश्च भस्म चाद्रियते । 1483

यस्तु न विषं न वृषभो न भस्म तस्यात्र का गणना ॥ २३ ॥

कामघ्नाद्विषसदृशो भूत्यवलिप्ताद्भुजङ्गसङ्गरुचेः । 1484

को भृङ्गीव न शुष्यति वाञ्छ न फलमीश्वरादगुणात् ॥ २४ ॥

अपि वज्रेण संघर्षमपि पद्भ्यां पराभवम् । 1485

सहन्ते गुणलोभेन त एव मणयो यदि ॥ २५ ॥ S. 4.16.2 (वाचस्पतेः)

लभन्ते कथमुत्थानमस्थानं गुणिनो गताः । 1486

दृष्टः किं कापि केनापि कर्दमात्कन्दुकोद्रमः ॥ २६ ॥

हृत्पट्टके यद्यदहं लिखामि तत्तद्विधिलुम्पति सावधानः । 1487

भूयोविलोपान्ममृणे त्विदानीं रेखापि नोदेति मनोरथस्य ॥ २७ ॥

कुर्यान्न किं धनवतः स्वजनस्य वार्ता किं तत्क्रिया नयनयोर्न धृतिं विदध्यात् । (1488)

मामेष याचितुमुपागत इत्यसत्यसंभावनाविकलमस्य न चेन्मनः स्यात् ॥ २८ ॥

अस्मादृशां नूनमपुण्यभाजां न स्वोपयोगी न परोपयोगी । 1489

सन्नप्यसद्रूपतयैव वेद्यो दारिद्र्यमुद्रो गुणरत्नकोषः ॥ २९ ॥

1480 — ^δ) K भ्रश्यन्निज- 1481 — ^δ) N गुणितो. 1482 — ^α)

S तैस्तैर्गुणैर्. 1485 — ^α) S1 अपि रुद्रेण. 1488 — ^δ) K विदध्यां ।

1489 — ^α) K अस्मादृशां लून°.

(1490) तावत्कथं कथय यासि गृहं परस्य तत्रापि चादुशतमारभसे कथं च ।
स्वं वर्णयस्यथ कथं कुलपुत्र मानी हा मुग्ध दग्धजठरेण विडम्बितोऽसि ॥३०॥

(1491) सारसवत्ता विहता न बका विलसन्ति चरति नो कङ्कः ।
सरसीव कीर्तिशेषं गतवति भुवि विक्रमादित्ये ॥ ३१ ॥
सुबन्धोः ॥

(1492) उचितकर्म तनोति न संपदामितरदप्यसदेव विवेकिनाम् ।
इति निरस्तसमस्तसुखान्वयः कथमतो न विषीदतु पण्डितः ॥ ३२ ॥ ↑ K. 101b

1493
S. 4.45.2
P. 195b

छित्त्वा पाशमपास्य कूटरचनां भङ्क्त्वा बलाद्वागुरां
पर्यस्ताग्निशिखाकलापजटिलान्निःसृत्य दूरं वनात् ।
व्याधानां शरगोचरादतिजवेनोत्प्लुत्य गच्छन्मृगः
कूपान्तःपतितः करोति विगुणे किं वा विधौ पौरुषम् ॥ ३३ ॥

(1494)
S. 5.45.4
(विहङ्गस्य)

कामं वनेषु हरिणास्तृणेन जीवन्त्ययत्नसुलोभेन ।
विदधति धनिषु न दैन्यं ते किल पशवो वयं सुधियः ॥ ३४ ॥

(1495)

वसुमति वसुमति बन्धौ धनलवलोभेन ये निषीदन्ति ।
तांश्च तृणानिव दधती कलयसि वद गौरवं कस्य ॥ ३५ ॥

(1496)

कपालेभ्यो बद्धः कथमखिलविश्वप्रभुरसाव्
अनायैरस्माभिः परमियमपूर्वैव रचना ।
यदिन्दोः पीयूषद्रवमयमयूखोत्करकिरः
कलङ्को रत्नं तु प्रतिफणमनर्घं विषभृताम् ॥ ३६ ॥
वित्तोकस्य ॥

1490 — °) K मारी. 1491 — °) K क कः ।. ° Vās. 10; Śp. 4001 (सुबन्धोः); Srb. p. 122.179. 1492 — °) K °मुखाम्वयः. — °) K विभीदतु. 1493 — °) SP भित्त्वा (भङ्क्त्वा). — °) SP पर्यस्ताग्निः. S °कलापजालः ज(Ss °कु°)टिलान्. S1.2 निर्गम्य; SsP निर्गम्य. — °) P °जवेनादृत्य. — °) S1 विषिने; P विगुणे. ° Śp. 940; Sbh. 655 (मुक्तापीडस्य); Ssm. 1242; Kvv. p. 13; St. 17.7; Bps. 250; Ssv. 291. 1494 ° Śān. 1.15; Smk. 26.1; Śp. 261; Shv. A. 71b. 786, B. 10b. 82; Pad. p. 91.57 (विहङ्गशतकात्); Ssm. 1038 (विहङ्गस्य); Skb. 4.114; ŚB. 2.341; BIS. 1636 (637). 1496 — °) K first letter blotted; वधाः (बद्धः).

सर्वः प्राणविनाशसंशयकरीं प्राप्यापदं दुस्तराम् (1497)

प्रत्यासन्नभयो न वेत्ति विभवं स्वं जीवितं काङ्क्षति ।

उत्तीर्णस्तु ततो धनार्थमपरां भूयो विशत्यापदं

प्राणानां च धनस्य चायमधियामन्योन्यहेतोः पणः ॥ ३७ ॥

नो मेघायितमर्थवारिविरहक्लिष्टेऽर्थशस्ये मया

1498
S. 5.54.4

नोद्धृतप्रतिपक्षपर्वतकुले निर्घातवातायितम् ।

नो वा वामविलोचनामलमुखाम्भोजेषु भृङ्गायितं

मातुः केवलमेव यौवनवनच्छेदे कुठारायितम् ॥ ३८ ॥

भर्तृहरेः ॥

ये कारुण्यपरिग्रहादपणितस्वार्थाः परार्थान्प्रति

(1499)
S. 5.37.3

प्राणैरप्युपकुर्वते व्यसनिनस्ते साधवो दूरतः ।

(श्रीहर्षस्य)

विद्वेषानुगमादनर्जितकृपो रूक्षो जनो वर्तते

चक्षुः संहर बाष्पवेगमधुना कस्याग्रतो रुद्यते ॥ ३९ ॥

मातृगुप्तस्य ॥

नरेन्द्रैः श्रीचन्द्रप्रभृतिभिरतीतं सहृदयैर्

(1500)

अतिक्रान्तं तैस्तैः कविभिरभिनन्दादिभिरपि ।

इदानीं वाक् तूष्णीं भव किमु मुधैव प्रलपसि

↑ K. 102a

क पूजासंभारः क्व च तव गुणोल्लासभसः ॥ ४० ॥

वाक्कूटस्य ॥

सुधासूतिः क्षीणो गणपतिरसावेकदशनः

(1501)

पदभ्रष्टा देवी सरिदपि सुराणां भगवती ।

द्विजिह्वादन्त्येषां क्व ननु गुणिनामीश्वरजुषां

त्वया दृष्टो भोगः किमिह विफलं क्लिश्यसि मनः ॥ ४१ ॥

गच्छ त्रये विरम धैर्यं धियः किमत्र मिथ्या विडम्बयसि किं पुरुषाभिमान ।

(1502)

प्रध्वस्तसर्वगुणमर्जितदोषसैन्यं दैन्यं यदादिशति तद्वयमाचरामः ॥ ४२ ॥

1497 — ^a) K °करी. 1498 — ^a) K क्लिष्टोर्थ-; S क्लिष्टार्थि-. ○ (d from Bh. 154); Bh. 585 (from S.). 1499 — ^a) S °दगणितस्वार्थाः (S1 °र्थः) परार्थ. K om. परार्था°. — ^c) K अनाजित-; S अनूजित-. S1 रूक्ष्यो. — ^d) S1 वंद्यते ॥. — ^e) S3 om. ○ Jsv. 259 (var.). 1502 ○ Sbh. 3068 (धर्मदत्तस्य).

- 1503 निरानन्दा दारा व्यसनविधुरो बान्धवजनो
जनीभूतं मित्रं धनविरहदीनः परिजनः ।
असंतुष्टं चेतः कुलिशकठिनं जीवितमिदं
विधिर्वामारम्भस्तदपि च मनो वाञ्छति सुखम् ॥ ४३ ॥
- (1504) दुर्वासो मलिनाङ्गयष्टिरबलो दृष्टो जनः स्वे गृहे
नीचात्कर्णकटु श्रुतं धनमदादारूढगर्वं वचः ।
अन्यो मन्दिरमागतः परिचयादप्राप्तकामो गतः
खिन्नाः स्मः स्वपरोपकारकरणक्लीबां वहन्तस्तनुम् ॥ ४४ ॥
- 1505 क पङ्कः काम्भोजं कणदलिकुलालापमधुरं
शिरो रौद्रं काहेः स्फुरदुरुमयूखः क च मणिः ।
कलिः कायं पापः क च गुणनिधेर्जन्म भवतो
विधिः सत्यं सत्यं सदृशविनियोगेष्वकुशलः ॥ ४५ ॥
- 1506 नमस्यः प्रज्ञावान् परिकलितलोकत्रयगतिः
सुखी मूर्खः सोऽपि स्वगतमहिमाद्वैतहृदयः ।
अयं मा भूत्कश्चित्प्रतनुमतिकिर्मीरितमनः-
समाधानोन्मीलत्सदसदितिसंदेहविधुरः ॥ ४६ ॥
वल्लणस्य ॥
- (1507) अस्माभिश्चतुरम्बुराशिरशनावच्छेदिनीं मेदिनीं
भ्राम्यद्भिर्न स कोऽपि निस्तुषगुणो दृष्टो विशिष्टो जनः ।
यस्याग्रे चिरसंचितानि हृदये दुःखानि सौख्यानि वा
संजल्प्य क्षणमेकमर्धमथवा निःश्वस्य विश्राम्यते ॥ ४७ ॥
- 1508 इतो दावज्वालः स्थलभुव इतो जालजटिला
इतो व्याधो धावत्ययमनुपदं वक्रितधनुः ।

1508
S. 4.46.4

↑ K 102b

1503 N shifts this to penultimate position in the Vrajyā. — ^a) K मुखम् ॥. ○ Srh. 175.26; Jsv. 296.4. **1504** — ^c) K अथा with a correction mark, for अन्यो. **1505** This replaces 49.24 = 1661 in N. **1506** — ^b) K स्वेऽपि. — ^e) K वल्लण ॥. **1507** — ^a) K °रसना°. **1508** — ^a) S °ज्वाला. — ^b) S चक्रित-. — ^d) S₂ द्वैववशः.

इतोऽप्यग्रे तिष्ठत्ययमजगरो विस्तृतमुखः

क यायात्किं कुर्यान्मृगशिशुरयं दैववशगः ॥ ४८ ॥

केनेयं श्रीर्व्यसनरुचिना शोण विश्राणिता ते

(1509)
S. 4.20.1

जाने जानुद्वयसजल एवाभिरामस्त्वमासीः ।

वेगभ्रश्यत्तटरुहवनो दुस्तरावर्तवीचिः

कस्येदानीं कलुषसलिलः कूलभेदी प्रियोऽसि ॥ ४९ ॥

शतानन्दस्य ॥

सिन्धोरर्णः स्थगितगगनाभोगपातालकुक्षः

(1510)

पोतोपाया इह हि बहवो लङ्घनाय क्षमन्ते ।

आहो रिक्तः कथमपि भवेदेष दैवात्तदानीं

को नाम स्यादतटकुहरालोकनैर्यस्य कल्पः ॥ ५० ॥

केशटस्य ॥

दैवे समर्प्य चिरसंचितमोहभारं स्वस्थाः सुखं वसत किं परयाचनाभिः ।

1511

मेरुं प्रदक्षिणयतोऽपि दिवाकरस्य ते तस्य सप्त तुरगा न कदाचिदष्टौ ॥ ५१ ॥

अर्थो न संभृतः कश्चिन्न विद्या काचिदर्जिता ।

(1512)

न तपः संचितं किंचिद्गतं च सकलं वयः ॥ ५२ ॥

आजन्मानुगतेऽप्यस्मिन्नाले विमुखमम्बुजम् ।

1513

प्रायेण गुणपूर्णेण रीतिर्लक्ष्मीवतामियम् ॥ ५३ ॥

सरोकस्य ॥

दृष्टा साथ कृपीटयोनिमहसा लेलिह्यमानाकृतिः

1514

पुष्पोन्मेषवती च किंशुकलता नीतावनीं वायुना ।

रम्भे नोपरि पद्मयोर्विसलते नाग्रस्फुरत्पल्लवे

सौवर्णौ न घटौ न नूतनघनासन्नः शशी पार्वणः ॥ ५४ ॥

K. शशीकर[स्य] ॥

1509 — °) K °भ्रस्यत्. — °) S₃ कूपभेदी. S₁ श्रियोसि. 1511 °) Śān. 3.20.

— °) °दुःखभारं. — °) सुस्थाः BIS. 2982 (1256). 1512 BIS. 621 (3604)

काव्यादर्श 2.161 Ujjvaladatta on Unādi. 4.88. 1513 — °) K प्राये न. — °)

K ? सेरोकस्य ॥ 1514 N gives this on cover folio (in list of contents) in

a later hand. — °) K कृपीत-. — °) N °विषलते°. — °) N om.; followed by निर्वेद-

स्तादृशायां संस्क्रियमाणायां.

1515
S. 5.44.4
(अमरसिंहस्य)

तोयं निर्मथितं घृताय मधुने निष्पीडितः प्रस्तरः
स्नानार्थं मृगतृष्णिकोर्मितरला भूमिः समालोकिता ।
दुग्धा सेयमचेतनेन जरती दुग्धस्यता गर्दभी
कष्टं यत्खलु दीर्घया धनतृषा नीचो जनः सेवितः ॥ ५५ ॥
जोयीकस्य ॥

↑ N. 36b

1516
S. 1.70.2
P. 46a
(शूलपाणेः)

स्नाकरस्तव पिता स्थितिरम्बुजेषु भ्राता सुधारसमयः पतिराद्यदेवः ।
केनापरेण कमले वद शिक्षितासि शारङ्गशृङ्गकुटिलानि विचेष्टितानि ॥ ५६ ॥ ↑ K. 103a

1517

अर्थाभावे मृदुता काठिन्यं भवति चार्थबाहुल्ये ।
नैकत्रार्थमृदुत्वे प्रायः श्लोके च लोके च ॥ ५७ ॥
॥ इति निर्वेदव्रज्या ॥ ४२ ॥

॥ ततो वार्धक्यव्रज्या ॥ ४३ ॥

1518

अनङ्ग पलितं मूर्ध्नि पश्यैतद्विजयध्वजम् ।
इदानीं जितमस्माभिस्तवाकिञ्चित्कराः शराः ॥ १ ॥
धर्मकीर्तेः ॥

1519

अनुचितमिदमक्रमश्च पुंसां यदिह जरास्वपि मान्मथा विकाराः ।
यदपि च न कृतं नितम्बिनीनां स्तनपतनावधि जीवितं रतं वा ॥ २ ॥
विद्याकालिदासयोः ॥

1520

प्रायश्चित्तं न गृहीतः कान्तायाः पतितौ स्तनौ ।
अत एव तयोः स्पर्शे लोकोऽयं शिथिलादरः ॥ ३ ॥

1521

धिग्वृद्धतां विषलतामिव धिक्तथापि वामभ्रुवामुपरि सस्पृहतामतन्वीम् ।
कोऽत्रापराध्यति विधिश्च शठः कृठारयोग्यः कठोरहृदयः कुसुमायुधश्च ॥ ४ ॥

1515 — ^b) S पानार्थः. S३ समालोडिता. — ^c) S१ दुग्धाशयात्सूकरी; S२.३ दुग्धाशया गर्दभी. — ^e) K जोयी ॥ 1516 — ^b) S भ्राता तुषारकिरणः. SP पतिरादि. — ^c) K वत; SP वत (वद). — ^d) S शारङ्ग. P °लानिव चेष्टि. ° Any. p. 13.107; Jsv. 185.4. 1517 — ^b) K यार्थः. — ^c) K नैकत्रार्थ. 1519 — ^b) K मात्मथो. — ^d) K om रतं. ° Bh. 128; Śp. 564 (शीलभट्टारिकाभोजराजयोः); Kpk. 223; Kpd. p. 212; Srb. p. 203.7; Amd. 341; Shv. B 8a. 21 (? भोजस्य); Slp. 5.14 (भर्तृहरेः); BIS. 1103 (422). 1520 — ^a) K गृहीतः. — ^c) K स्पर्शः. ° SK. 5.81; Shh. 2292; Srb. p. 264.252. 1521 — ^a) K कृठारयोग्यः.

स्वस्ति सुखेभ्यः संप्रति सलिलाञ्जलिरिष मन्मथकथायाः ।
ता अपि मामतिवयसं तरलदृशः शरलमीक्षन्ते ॥ ५ ॥

1522
S. 5.52.1
(शतानन्दस्य)

क्षणात्प्रबोधमायाति लङ्घ्यते तमसा पुनः ।
निर्वास्यतः प्रदीपस्य शिखेव जरतां मतिः ॥ ६ ॥

1523

पलितेष्वपि दृष्टेषु पुंसः का नाम कामिता ।
भैषज्यमिव मन्यन्ते यदन्यमनसः स्त्रियः ॥ ७ ॥

1524

एकगर्भोषिताः स्निग्धा मूर्धा सत्कृत्य धारिताः ।
केशा अपि विरज्यन्ते जरया किमुताङ्गनाः ॥ ८ ॥

1525
S. 5.51.1
(श्रीव्यास-
पादानां)

गात्रैर्गिरा च विकलश्चटुमीश्वराणां कुर्वन्नयं प्रहसनस्य नटः कृतोऽस्मि ।
नो वेद्मि मां पलितवर्णकभाजमेतं नाट्येन केन नटयिष्यति दीर्घमायुः ॥ ९ ॥

1526
S. 5.42.2
(सुरारः)

अविविक्तावतिस्तब्धौ स्तनावाढ्याविवादृतौ ।
विविक्तावानतावेव दरिद्राविव गर्हितौ ॥ १० ॥
निर्दयस्य ॥

1527

॥ इति वार्धक्यव्रज्या ॥ ४३ ॥

॥ ततः श्मशानव्रज्या ॥ ४४ ॥

चञ्चत्पक्षाभिघातग्लपितहुतभुजः प्रौढधाम्नश्चितायाः † † K. 1036
क्रोडादाकृष्टमूर्तेरहमहमिकया चण्डचञ्चुग्रेहेण ।
सद्यस्तप्तं शवस्य ज्वलदिव पिशितं भूरि जग्ध्वार्धदग्धं
पश्यान्तःप्लुष्यमाणः प्रविशति सलिलं सत्वरं गृध्रसंघः ॥ १ ॥
N. पाणिनेः ॥

1528
S. 5.73.5

1522 — ^a) K संतति. — ^b) S₁ कथायै. — ^c) S₁ तद्यदि. — ^d) S_{1.3} सरल°. NK °मीक्षन्ते ॥. ○ Sbh. 3395; SB. 4.450. 1523 — ^a) K क्षणी प्रबोध°. 1524 — ^a) N दृष्टेषु. — ^c) K भैषज्य. ○ BIS. 3999 (1742); Hit. ed. Schl. 1.104, ed. Johns. 117, ed. Rodr. p. 82. 1525 — ^a) S जरसा. 1526 — ^a) S_{1.2} कुर्वन्नहं. — ^b) S कृतोऽस्मि. — ^c) S न त्वां पुनः. S भाजमेतन्. ○ Anr. 3.1; Bh. 484. 1527 — ^e) K निर्दयस्य ॥. Vrajyā 44 : The N order in this Vrajyā is 1540, 1528, 1536, 1530-34. 1528 — ^a) S °धातज्वलितहुतवह°. S₁ °धर्म-('धाम्न'). — ^b) S व्याकृष्ट°. K दंडचञ्चु. — ^d) K शलिलं. S गृध्रवृद्धः ॥. — ^e) K om. because of next. ○ Smk. 94.6.

(1529)
S. 5.73.4

उद्धृद्भ्यः सुदूरं घनरजनितमः पूरितेषु द्रुमेषु
श्रीद्वीवं पश्य पादद्वितयधृतभुवः श्रेणयः फेरवाणाम् ।
उल्कालोकैः स्फुरद्भिर्निजवदनगुहोत्सर्पिभिर्वीक्षितेभ्यश्
च्योतत्सान्द्रं वसाम्भः कथितशववपुर्मण्डलेभ्यः पिबन्ति ॥ २ ॥
पाणिनेः ॥

1530

उत्कृत्योत्कृत्य कृत्तिं प्रथममथ पृथूच्छोफभूयांसि मांसान्
अङ्गस्फिक्पृष्ठपिण्डाद्यवयवसुलभान्यग्रपूतीनि जग्ध्वा ।
आतस्त्रायवघ्रनेत्रः प्रकटितदशनः प्रेतरङ्गः करङ्काद्
अङ्गस्थादस्थिसंस्थपुटगतमपि क्रव्यमव्यग्रमत्ति ॥ ३ ॥

1531

कर्णाभ्यर्णविदीर्णसृक्कविकटव्यादानदीप्ताग्निभिर्
दंष्ट्राकोटिविसंकटैरित इतो धावद्भिराकीर्यते ।
विद्युत्पुञ्जनिकाशकेशनयनभ्रूश्मश्रुजालैर्नभो
लक्ष्यालक्ष्यविशुष्कदीर्घवपुषामुल्कामुखानां मुखैः ॥ ४ ॥

1532

अत्रैः कल्पितमङ्गलप्रतिसराः स्त्रीहस्तरक्तोत्पल-
व्यक्तोत्तंसभृतः पिनह्य सहसा हृत्पुण्डरीकस्रजः ।
एताः शोणितपङ्ककुङ्कुमजुषः संभूय कान्तैः पिबन्त्य
अस्थिस्नेहसुराः कपालचषकैः ग्रीताः पिशाचाङ्गनाः ॥ ५ ॥

1533

एतत्पूतनचक्रमक्रमकृतश्वासार्धमुक्तैर्वृकान्
उत्पुष्णत्परितो नृमांसविघसैराददरं क्रन्दतः ।
खर्जूरद्रुमदध्नजङ्घमसितत्वङ्गद्विविधविकृत-
स्नायुग्रन्थिघनास्थिपञ्जरजरत्कङ्कालमालोक्यते ॥ ६ ॥

1529 — ^a) S₁ उद्धृद्भ्यः. S घनरजनित-. — ^b) S पादद्वयनमित-. — ^c) S °वदनदरी.
— ^d) K वशांभः. S₂ रसांभः; K कथित-; S₁ कुथित-. 1530 — ^a) K पृथूच्छोभ-
— ^b) K °पिण्डान्यवयव-. ○ Māl. 5.16; Smk. 94.1 (भवभूते:); Śp. 4075 (भवभूते:);
Daś. ad 4.73 (मालतीमाधवे); Pmt. 178, Ssm. 999 (भवभूते:); Kvv. p. 31; KHA.
115; Kpk. 43; Kpd. p. 83; Aś. p. 74 (ad 20.24); Amd. 128; Śd. ad 3.241,
7.16; Nami ad Kāv. 7.33; Srb. p. 366.7. 1531 ○ Māl. 5.13. 1532
— ^b) K महसा. — ^a) K °चांगुणाः॥ ○ Māl. 5.18; Smk. 94.4 (भवभूते:); Śp. 4076;
KHV. 189; Skb. 1.151; 5.501; ŚB. 2.228; Ak. p. 416. 1533 — ^c) NK
°विश्वक्त°. ○ Māl. 5.14; Nami ad Kāv. 7.30.

गुञ्जत्कुञ्जकुटीरकौशिकघटाघूत्कारसंवलित- 1534

क्रन्दत्फेरवचण्डहात्कृतिभृतिप्राग्भारभीमैस्तटैः ।

अन्तःशीर्णकरङ्ककर्करतरत्सरोधिकूलंकष- ↑ K. 104a

स्रोतोनिर्गमघोरघर्घररवा पारेश्मशानं सरित् ॥ ७ ॥

भवभूतेरमी ॥

अत्रास्थः पिशितं शवस्य कठिनैरुत्कृत्य कृत्स्नं नखै[र] (1535)

नग्नस्त्रायुकलघोरकुहरैर्मस्तिष्कदिग्धाङ्गुलिः ।

संदश्यौष्ठपुटेन भुग्नवदनः प्रेतश्चिताग्निद्रुतं

सूत्कारैर्नलकास्थिकोटरगतं मज्जानमाकर्षति ॥ ८ ॥

जयादित्यस्य ॥

चञ्चच्चूडृतार्धच्युतपिशितलवग्राससंवृद्धगर्धै[र] 1536

गृध्रैरारब्धपक्षद्वितयविधुतिभिर्बद्धसान्द्रान्धकारे ।

वक्त्रोद्धान्ताः पतन्त्यश्छिमितिशिखिशिखाश्रेणयोऽस्मिन् शिवानाम् ↑ N. 37a

अस्रस्रोतस्यजस्रस्रुतबहलवसा वासविस्त्रे स्वनन्ति ॥ ९ ॥

श्रीहर्षदेवस्य ॥

विदूरादभ्यस्तैर्वियति बहुशो मण्डलशतैर् (1537)

उदञ्चत्पुच्छाग्रस्तिमितविततैः पक्षतिपुटैः ।

पतन्त्येते गृध्राः शवपिशितलोलाननगुहा-

गललालाक्लेदस्त्रपितनिजचञ्चूभयपुटाः ॥ १० ॥

पिबत्येकोऽन्यस्माद्धनरुधिरमान्छिद्य चषकं (1538)

ललज्जिह्वो वक्त्राद्रलितमपरो लेढि पिबतः ।

ततः स्त्यानाः कश्चिद्भुवि निपतिताः शोणितकणाः

क्षणादुच्चग्रीवो रसयति लसद्दीर्घरसनः ॥ ११ ॥

1534 — ^a) K श्रोतो- — ^e) K भवभूते ॥. ○ Māl. 5.19. 1536 — ^a)

K अग्रश्रोत° K °श्रुत°. K °वसो. K °विश्रे. — ^e) K om. °देव°. ○ Nāgānanda 4.18. 1537 — ^b) K °त्पुच्छाग्रे. — ^d) K °लोलान्तेद- ○ Cap. 4.7 (p. 66).

— ^a) °क्लेदस्थित- 1538 — ^a) K वशवं (चषकं). — ^e) K शोशित- — ^d) K क्षणादर्च- ○ Cap. 4.17 (p. 72).

(1539)

चिताग्नेराकृष्टं नलकशिख[र]प्रोतमसकृत्
स्फुरद्भिर्निर्वाप्य प्रबलपवनैः स्फूत्कृतशतैः ।
शिरो नारं प्रेतः कवलयति तृष्णावशवल्-
करालास्यः पुण्यद्वदनकुहरस्तूद्रिरति च ॥ १२ ॥

[अमी] श्रीक्षेमीश्वरस्य ॥

1540

अन्यादानाकुलान्तःकरणवशविपद्वाधितप्रेतरङ्गं
ग्रासभ्रश्यत्करालश्लथपिशितशवाग्रग्रेहे मुक्तनादम् ।
सर्वैः कामद्विरूकाननकवलरसव्यात्तवक्त्रप्रभाभिर्
व्यक्तैस्तैः संवलद्भिः क्षणमपरमिव व्योम्नि वृत्तं श्मशानम् ॥ १३ ॥
वल्लणस्य ॥

N. 36b l. 10

(1541)

नेत्राकुञ्चनसारण[क्रम]कृतप्रव्यक्तनक्तंदिनो
दिक्चक्रान्तविसर्पिसल्लरिसटाभारावरुद्धाम्बरः ।
हस्तन्यस्तकपालकन्दरदरीमुक्ताभ्रधाराः पिबन्
उन्मुक्तध्वनिभिन्नकर्णकुहरः क्रव्यादयं नृत्यति ॥ १४ ॥
॥ इति श्मशानत्रय्या ॥ ४४ ॥

↑ K. 104b

॥ ततो वीरत्रय्या ॥ ४५ ॥

1542

श्रुत्वा दाशरथी सुवेलकटके सानन्दमर्धे धनुष-
टङ्कारैः परिपूरयन्ति ककुभः प्रोञ्छन्ति कौक्षेयकान् ।
अभ्यस्यन्ति तथैव चित्रफलके लङ्कापतेस्तत्पुनर्
वैदेहीकुचपत्रवल्लिवलनावैदग्ध्यमर्धे कराः ॥ १ ॥

1543

संतुष्टे तिसृणां पुरामपि रिपौ कण्डूलदोर्मण्डल-
क्रीडाकृत्तपुनःप्ररूढशिरसो वीरस्य लिप्सोर्वरम् ॥
याच्चादैन्यपराञ्चि यस्य कलहायन्ते मिथस्त्वं वृणु
त्वं वृण्वित्यभितो मुखानि स दशग्रीवः कथं कथ्यते ॥ २ ॥

1539 ○ Cap. 4.19 (p. 73). 1540 — ^a) K om. °प्रेत-. — ^c) K °रुल्लालन. — ^d) N श्मशानः ॥. 1542 — ^{ab}) K धनुःफूत्कारैः. ○ Anr. 6.17; Han. 9.1; Amd. 232. 1543 ○ Anr. 3.41. — ^a) °दोर्मण्डली-. — ^d) कथं वर्ण्यताम्; Smk. 92.9 (श्रीमुरारे:); Śp. 3992 (मुरारे:); Srb. p. 361.38.

एको भवान्मम समं दश वा नमन्ति ज्याघोषपूरितवियन्ति शरासनानि । 1544

तल्लोकपालसहितः सह लक्ष्मणेन चापं गृहाण सदृशं क्षणमस्तु युद्धम् ॥ ३ ॥

रे वृद्धगृध्र किमकाण्डमिह प्रवीर दावानले शलभतां लभसे प्रमत्त । 1545

कल्पावसानपवनोल्लसितस्य सिन्धोरम्भो रुणद्धि किमु सैकतसेतुबन्धः ॥ ४ ॥

एतौ संघश्रियः ॥

आस्कन्धावधि कण्ठकाण्डविपिने द्राक्चन्द्रहासासिना 1546

छेतुं प्रक्रमिते मयैव तरसा वृथ्यच्छिरासंततौ ।

अस्मेरं गलिताश्रुगददपदं भिन्नभ्रुवा यद्यभूद्

वक्त्रेण्वेकमपि स्वयं स भगवांस्तन्मे प्रमाणं शिवः ॥ ५ ॥

देवो यद्यपि ते गुरुः स भगवानर्धेन्दुचूडामणिः 1547

क्षोणीमण्डलमेकविंशतिमिदं वारान् जितं यद्यपि ।

द्रष्टव्योऽस्यमुमेव भार्गवबटो कण्ठे कुठारं वहन्

पौलस्त्यस्य पुरः प्रणामरचितप्रत्यग्रसेवाञ्जलिः ॥ ६ ॥

रुद्रादेस्तुलनं स्वकण्ठविपिनच्छेदो हरेर्वासनं

(1548)

कारावेश्मनि पुष्पकस्य च जयो यस्येदृशः केलयः ।

S. 5.21.3

सोऽहं दुर्जयबाहुदण्डसचिवो लङ्केश्वरस्तस्य मे

(कस्यचित्)

का श्लाघा घुणजर्जरेण धनुषा कृष्टेन भयेन वा ॥ ७ ॥

वीरप्रसूर्जयति भार्गवरेणुकैव यत्त्वां ↑ त्रिलोकतिलकं सुतमभ्यसूत । ↑ K. 105a

↑ N. 37b

1549

शक्त्रेभकुम्भतटखण्डनचण्डधामा येनैष मे न गणितो युधि चन्द्रहासः ॥ ८ ॥

रामे रुद्रशरासनं तुलयति स्मित्वा स्थितं पार्थिवैः

1550

सिञ्जासञ्जनतत्परेऽवहसितं दत्त्वा मिथस्तालिकाः ।

S. 5.19.1

आरोप्य प्रचलाङ्गुलीकिशलये म्लानं गुणास्फालने

स्फाराकर्षणभग्नपर्वणि पुनः सिंहासने मूर्च्छितम् ॥ ९ ॥

1545 — °) K om. एतौ. K °श्रियः ॥. 1546 ° Bāl. 2.31; Han. 8.52. 1547 — °) K °स्य स्वमेव. K कन्धे (कण्ठे). — °) K °रचितं. ° Bāl. 2.21. 1548 — °) Ss °च्छेदी. — °) Ss पुष्करस्य च जयो. K यस्य दृशाः; Ss यस्येदृशाः. — °) Ss दुर्दमः; Ss दुर्गमः (दुर्जयः). — °) K का श्लाघा. Ss गुण- (घुण-). ° Bāl. 1.51; Vkj. 1.21 (ab only). 1549 ° Bāl. 2.29. 1550 — °) Ss °सञ्जन°. K °तत्परेणऽव; S °तत्परे च. Ss 3 °तालिकाम्. — °) K om. °स्फालने. ° Bāl. 3.75; Han. (Mdhs.) 1.31.

- 1551 पृथ्वि स्थिरा भव भुजंगम धारयैनां त्वं कूर्मराज तदिदं द्वितयं दधीथाः ।
दिक्कुञ्जराः कुरुत तत्रितये दिधीर्षा रामः करोतु हरकार्मुकमाततज्यम् ॥ १० ॥
राजशेखरस्यामी ॥
- 1552 लाङ्गूलेन गभस्तिमान् वलयितः प्रोतः शशी मौलिना
जीमूता विधुताः शटाभिरुडवो दंष्ट्राभिरासादिताः ।
उत्तीर्णोऽम्बुनिधेर्दृशैव विषदैस्तेनाट्टहासोर्मिभिर्
लङ्केशस्य च लङ्घितो दिशि दिशि क्रूरः प्रतापानलः ॥ ११ ॥
अभिनन्दस्य ॥
- 1553 यो यः कृतो दशमुखभुजस्तस्य तस्यैव वीर्यं
लब्ध्वा दृप्यन्त्यधिकमधिक बाहवः शिष्यमाणाः ।
यद्यच्छिन्नं दशमुखशिरस्तस्य तस्यैव कान्तौ
संक्रामन्त्यामतिशयवती शेषवक्त्रेषु लक्ष्मीः ॥ १२ ॥
मुरारेः ॥
- 1554 भग्नं देव समस्तवानरभटैर्नष्टं च यूथाधिपैः
किं धैर्येण पुरो विलोक्य दशग्रीवोऽयमारादभूत् ।
इत्थं जल्पति संभ्रमोल्बणमुखे सुग्रीवराजे मुहुस्
तेनाकेकरमीक्षितं दश शनैर्बाणानृजूकुर्वता ॥ १३ ॥
- (1555) भ्रमणजवसमीरैः शेरते शालषण्डा मम नखकुलिशाग्रैर्ग्रावगर्भाः स्फुटन्ति ।
अजगरमपि चाहं मुष्टिनिष्पिष्टवक्त्रं निजभुजतरूमूलस्यालवालं करोमि ॥ १४ ॥
- (1556) कृष्टा येन शिरोरुहेषु रुदती पाञ्चालराजात्मजा
येनास्याः परिधानमप्यपहतं राज्ञां गुरूणां पुरः ।
यस्योरःस्थलशोणितासवमहं पातुं प्रतिज्ञातवान्
सोऽयं मद्भुजपञ्जरे निपतितः संरक्ष्यतां कौर[वा]ः ॥ १५ ॥

1551 — ^d) K हुव-(हर-). ○ Bal. 1.48; Sbh. 2282 (बालरामायणे); Han. 1.21; Sd. ad 10.62; Vyk. ad 2.13, 2.28; As. ad 35; KHV. 344. 1552 — ^b) K *रुदवो. — ^c) K अभिनन्द ॥. ○ RA. 15.64; Auc. ad 20 (गौडकुम्भकारस्य); Han. (Mdhs.) 5.32. 1553 — ^e) K मुरारेः ॥. ○ Anr. 6.76, cdab. — ^f) यद्यत्कृत्तं. 1556 — ^a) K *राजालजा. — ^d) K कौरः ॥. ○ Ven. 3.47; Skb. 5.516; SB. 2.478, 3.60, 3.217; Nāt. ad 35 (Ven. 3), 39.

कपोले जानक्याः करिकलभदन्तद्युतिमुषि
स्मरस्मेरं गण्डोडुमरपुलकं वक्त्रकमलम् ।
मुहुः पश्यन् श्रुत्वा रजनिचरसेनाकलकलं
जटाजूटग्रन्थि द्रढयति रघूणां परिवृढः ॥ १६ ॥

1557

हरिरलसविलोचनः सगर्वं बलमवलोक्य पुनर्जगाम निद्राम् ।
अधिगतपतिविक्रमास्तभीतिर्न तु दयितापि विलोकयांचकार ॥ १७ ॥
मेढस्य ॥

1558

भूयः काञ्चनकेनिपातनिकरप्रोत्क्षिप्तदूरोद्गतैर्
यत्संख्येषु चकार शीकरकणैरेव द्विषां दुर्दिनम् ।
किं चाकाण्डकृतोद्यमस्त्रिपथगासंचारिनौकागणो
गीर्वाणेन्द्रफणीन्द्रयोरपि ददौ शङ्कां विशङ्कोऽपि यः ॥ १८ ॥
नरसिंहस्य ॥

(1559)

मैनाकः किमयं रुणद्धि गगने मन्मार्गमव्याहतं
शक्तिस्तस्य कुतः स वज्रपतनाद्भीतो महेन्द्रादपि ।
ताक्षर्यः सोऽपि समं निजेन विभुना जानाति मां रावणं
विज्ञातं स जटायुरेष जरसा क्लिष्टो वधं वाञ्छति ॥ १९ ॥

(1560)

पुत्रस्त्वं त्रिपुरद्रुहः पुनरहं शिष्यः किमेतावता
तुल्यः सोऽपि कृतस्तवायमधिकः कोदण्डदीक्षाविधिः ।
तत्राधारनिबन्धनो यदि भवेदाधेयधर्मोदयस्
तद्भोः स्कन्द गृहाण कार्मुकमिदं निर्णयतामन्तरम् ॥ २० ॥

(1561)

1557 — °) K om. °चर°. — °) K परिवृढः ॥. ○ Han. 1.19; Smk. 92.3; (महानाटकात्); Śp. 3990 (महानाटकस्य); Srb. p. 380.31; Kav. p. 97; Daś. ad 2.12; Srh. 182.2 (महानाटके); KHA. 681; KHV. 237; Skb. 5.369; ŚB. 3.18, 3.223, 3.250, 4.820; Sd. ad 7.31. Generally — °) शृण्वन् (श्रुत्वा). 1558 — °) K वनम् (बलम्). ○ Śp. 904; Srb. p. 230.25. 1559 — °) K °संचारिणौ कागणौ. — °) K नरसिंहः ॥. 1560 — °) K कृतः. — °) K ताक्षर्यः. — °) K क्लिष्टो. ○ Han. 4.9; Daś. ad 4.20; KHA. 123; Skb. 3.120; ŚB. 2.313, 2.455, 3.39, 4.572; Amd. 684.

1562

द्राङ्निष्पेषविशीर्णवज्रशकलप्रत्युसरूढव्रण-
 ग्रन्थयुद्वासिनि भङ्गमोघमघवन्मातङ्गदन्तोद्यमे ।
 भर्तुर्नन्दनदेवताविरचितस्रग्दाम्नि भूमेः सुता
 वीरश्रीरिव तस्य वक्षसि जगद्वीरस्य विश्राम्यतु ॥ २१ ॥
 चेः ॥

॥ इति वीरव्रज्या ॥ ४५ ॥

॥ ततः प्रशस्तिव्रज्या ॥ ४६ ॥

1563

यद्वर्ग्याभिर्जगाहे पृथुशकुलकुलास्फालनत्रासहास-
 व्यस्तोरुस्तम्भिकाभिर्दिशि दिशि सरितां दिग्जयप्रक्रमेषु ।
 अम्भो गम्भीरनाभीकुहरकवलनोन्मुक्तपर्यस्तलोल-
 कलोलाबद्धमुग्धध्वनिचकितकणत्कुक्कुभं कामिनीभिः ॥ १ ॥

↑ K. 106a

1564

मज्जत्यामजमज्जन्मणिमसृणफणाचक्रवाले फणीन्द्रे
 यत्सेनोद्दामहेलाभरचलितमहाशैलकीलां बभार ।
 कृच्छ्रात्पातालमूलाविलबहुलनिरालम्बजम्बालनिष्ठः
 पृष्ठाष्टीलप्रतिष्ठामवनिमवनमत्कर्परः कूर्मराजः ॥ २ ॥

1565
S. 3.35.1
(बाणस्य)

यस्योद्योगे बलानां सकृदपि चलतामुज्जिहानै रजोभिर्
 जम्बालिन्यम्बरस्य स्रवदमरसरित्तोयपूरेण मार्गे ।
 निर्मज्जच्चक्रशल्याकुलतरणिकरोत्ताडिताश्चीयदत्त-
 द्वित्रावस्कन्दमन्दः कथमपि चलति स्यन्दनो भानवीयः ॥ ३ ॥
 भवभूतेरमी ॥

(1566)

देवे दिशां विजयकौतुकसुप्रयाते निर्यन्त्रणप्रसरसैन्यभरेण यत्र ।
 प्रत्यूष्यमानमणिकीलकगाढबन्धप्राणः * * फणपतिर्वसुधां दधाति ॥ ४ ॥
 मुरारेः ॥

1562 — ^a) K om. तस्य व°. ○ Mahāvīracaritam 1.34. 1563
 ○ Kav. p. 68; KHV. 424. 1564 ○ KHV. 445. 1565 — ^a) S
 बलानां दिशि दिशि बलतां. — ^b) K श्रवद्. S अमरधुनीवारि-. — ^c) S संसीदच्चक्र°. S °करो-
 त्पीडिता°. — ^d) K °स्कन्दमन्थ. 1566 — ^a) K °मुर्णयात्र. — ^d) K ददाति.

गुञ्जत्कुञ्जकुटीरकुञ्जरघटाविस्तीर्णकर्णज्वराः

↑ N. 384

1567

S. 3.34.3

(जयदेवस्य)

प्राक्प्रत्यग्धरणीध्रकन्दरदरीपारीन्द्रनिद्राद्रुहः ।

लङ्काङ्कत्रिकुत्प्रतिध्वनिघनाः पर्यन्तयात्राजये

यस्य भ्रेमुरमन्ददुन्दुभिरवैराशारुधो घोषणाः ॥ ५ ॥

त्वं सर्वदा नृपतिचन्द्र जयश्रियोऽर्थी स्वप्नेऽपि न प्रणयिनी भवतोऽहमासम् ।

(1568)

इत्थं श्रिया कुपितयेव रिपून्व्रजन्त्या संजघ्निरे समरकेलिसुखानि यस्य ॥ ६ ॥

ते पीयूषमयूखशेखरशिरःसंदानमन्दाकिनी-

1569

कल्लोलप्रतिमलकीर्तिलहरीलावण्यलिप्ताम्बराः ।

सर्वक्षत्रभुजोष्मशातनकलादुःशीलदोःशालिनो

वंशे तस्य बभूवुरद्भुतगुणा धाराधरित्रीभुजः ॥ ७ ॥

यन्निर्लिशहतोद्गतैररिशिरश्चकैर्बभूव क्षणं

1570

S. 3.38.5

(मुरारेः)

लोके चान्द्रमसे विधुन्तुदघटावस्कन्दकोलाहलः ।

किं चामीभिरपि स्फुरन्मणितया चण्डांशुकोटिभ्रमं

विभ्राणैरुदपादि राहुभुवने भूयान्सुभिक्षोत्सवः ॥ ८ ॥ ↑ K. 1066

तेनेदं सुरमन्दिरं घटयता टङ्कावलीनिर्दलत्-

1571

पाषाणप्रकरः कृतोऽयमखिलः क्षीणो गिरीणां गणः ।

अर्थिभ्यो वसु वर्षता पुनरसौ संरूढरत्नाङ्कुर-

श्रेणिस्मेरशिरःसहस्रशिखरः संवर्धितो रोहणः ॥ ९ ॥

सुराणां पातासौ स पुनरतिपुण्यैकहृदयो

1572

ग्रहस्तस्यास्थाने गुरुरुचितमार्गे स निरतः ।

करस्तस्यात्यर्थं वहति शतकोटिप्रणयितां

स सर्वस्वं दाता तृणमिव सुरेशं विजयते ॥ १० ॥

1567 — ^a) K om. 'कुटीर'. S गुञ्जत्कौचनिकुञ्ज-. — ^b) S₃ 'धरणीन्द्र'. S 'कंदर-
जरत्'. — ^a) S 'मंदमंदररवै(S₁. 2 वरै)र'. O SB. 3.213. 1568 — ^c) K इत्थं भिया.
1569 — ^a) K पीयूषमयूष'. — ^b) K 'लहली'. 1570 — ^c) S स्फुरन्मुखतया
शीतांशु-. — ^a) K 'रुदयाद्रि'. K 'राजभुवने; S₁ राहुभुवने; S₂ बाहुभुवने. O SG. 50a.
1571 — ^c) K सर्वेभ्यो वसु. — ^a) K श्रेणीस्मेर-. 1572 O Vāsavadattā 16
(p. 123); Sbh. 2631 (सुबन्धोः) Srb. p. 106.158. Ak. p. 305 (वासवदत्तायाम्).

1573

जीवाकृष्टिं स चक्रे मृधभुवि धनुषः शत्रुरासीद्वतासुर
लक्षासिर्मागणानामभवदरिबले तद्यशस्तेन लब्धम् ।
मुक्ता तेन क्षमेति त्वरितमरिगणैरुत्तमाङ्गैः प्रतीष्टा
पञ्चत्वं द्वेषिसैन्ये स्थितमवनिपतिर्नाप संख्यान्तरं सः ॥ ११ ॥

1574

येषां कल्पमहीरुहां मरकतव्याजेन तैरर्थिभिर्
व्यक्रीयन्त शलाटवोऽपि मणयस्ते पद्मरागादयः ।
तेषु प्रौढफलोपमर्दविनमच्छाखामुखारोहिभिस्
त्यागाद्वैतमहर्निशं सुकृतिनो यस्यामरैर्गीयते ॥ १२ ॥

1575

यो मौर्वीकिणकैतवेन सकलक्षमापाललक्ष्मीबलात्-
कारोपग्रहवाच्यतामलिनितौ बिभ्रद्भुजौ भूपतिः ।
लोकान् वाचयति स्म विक्रममयीमाख्यायिकामात्मनः
कापि काप्यनुगच्छदर्जुनकथासंभारलम्भावतीम् ॥ १३ ॥
मुरारेरेतौ ॥

1576

कुध्यद्रन्धकरीन्द्रदन्तमुषलप्रेङ्खोलदीप्तानल-
ज्वालापातितकुम्भमौक्तिकफलव्युत्पन्नलाजाञ्जलौ ।
हस्तेनासिमयूखदर्भलतिकाबद्धेन युद्धोत्सवै
राज्ञा येन सलीलमुत्कलपतेर्लक्ष्मीः पुनर्भूः कृता ॥ १४ ॥
N. वसुकल्पस्य ॥

॥ इति प्रशस्तिव्रज्या ॥ ४६ ॥

॥ ततः पर्वतव्रज्या ॥ ४७ ॥

1577

गुञ्जत्कुञ्जकुटीरकौशिकघटाघूत्कारवत्कीचक-
स्तम्बाडम्बरमूकमौकुलिकुलः क्रौञ्चावतोऽयं गिरिः ।
एतस्मिन्प्रचलाकिङ्गनां प्रचलतामुद्वेजिताः कूजितैर्
उद्वेलन्ति पुराणरोहणतरुस्कन्धेषु कुम्भीनसाः ॥ १ ॥

↑ K. 107a

↑ N. 38b

1573 — ^a) N. *lm.* gloss मृधभुवि = संग्रामे. K गतासुर. — ^b) K °भवहरि°.
○ Vās. 17; Srb. p. 131.124. 1574 — ^c) K °च्छायामुखा-. — ^d) K °लीयते ॥.
1575 — ^a) N *lm.* on किणकैतवेन = गुणवृष्टिचिह्नच्छलेन. — ^e) K नुरारेः ॥. 1576
— ^e) K om. 47 K पर्वतव्रज्या. 1577 — ^c) K एकस्मिन्. ○ Ut. 2.29;
Smk. 103.19 (भवभूतेः).

एते चन्द्रशिलासमुच्चयमयाश्चन्द्रातपप्रस्फुरत् 1578

सर्वाङ्गीणपयःप्रवृत्तसरितो ज्ञात्कुर्वते पर्वताः ।

येषामुन्मदजागरूकशिखिनि प्रस्थे नमेरुस्थिताः

श्यामामेव गभीरगद्गदगिरः स्कन्दन्ति कोयष्टयः ॥ २ ॥

आधत्ते दनुसूनुसूदनभुजाकेयूरवज्राङ्कुर- 1579

व्यूहोल्लेखपदावलीवलिमयै रत्नैर्मुदं मन्दरः ।

आधारीकृतकूर्मपृष्ठकषणक्षीणोरुमूलोऽधुना

जानीमः परतः पयोधिमथनादुच्चैस्तरोऽयं गिरिः ॥ ३ ॥

तत्तादृक्फणिराजरज्जुकषणं संरूढपक्षच्छिदा- (1580)

घातारुन्तुदमप्यहो कथमयं मन्थाचलः सोढवान् ।

एतेनैव दुरात्मना जलनिधेरुत्थाप्य पापामिमां

लक्ष्मीमीश्वरदुर्गतव्यवहृतिव्यस्तं जगन्निर्मितम् ॥ ४ ॥

सोऽयं कैलासशैलः स्फटिकमणिभुवामंशुजालैर्ज्वलद्विश्र (1581)

च्छाया पीतापि यत्र प्रतिकृतिभिरुपस्थाप्यते पादपानाम् ।

यस्योपान्तोपसर्पत्तपनकरधृतस्यापि पद्मस्य मुद्राम्

उद्दामानो दिशन्ति त्रिपुरहरशिरश्च[न्द्र]लेखामयूखाः ॥ ५ ॥

गिरिः कैलासोऽयं दशवदनकेयूरविलसन्- (1582)

मणिश्रेणीपत्राङ्कुरमकरमुद्राङ्कितशिलः ।

अमुष्मिन्नारूढ्य स्फटिकमयसर्वाङ्गसुभगे

निरीक्षन्ते यक्षाः फणिपतिपुरस्यापि चरितम् ॥ ६ ॥

दशमुखभुजदण्डमण्डलीनां दृढपरिपीडनपीतमेखलोऽयम् ।

जलगृहकवितर्दिकासुखानि स्फटिकगिरिगिरिशस्य निर्मिमीते ॥ ७ ॥ 1583

1578 — ^a) K श्यामानामेव. 1579 — ^b) K °व्यूहाल्लेख. — ^a) N परितः. ○

Anr. 7.40. 1580 ○ Anr. 7.41. 1581 — ^b) K चाया-. — ^a) K विशन्ति.

○ Anr. 7.45; Smk. 103.10 (श्रीमुरारे:). 1582 — ^c) K अतस्तस्मिन्नारूढ्य-

○ Anr. 7.46; Smk. 103.11 (श्रीमुरारे:). 1583 — ^b) K om. °पीडन°. ○

Anr. 7.47.

1584

कैलासाद्रितटीषु धूर्जटिजटालङ्कारचन्द्राङ्कुर-
ज्योत्स्नाकन्दलिताभिरिन्दुदृषदामद्भिर्नदीमातृकाः ।
गौरीहस्तगुणप्रवृद्धवपुषः पुष्यन्ति धात्रेयक-
भ्रातृस्नेहसहोदषण्मुखशिशुक्रीडासुखाः शाखिनः ॥ ८ ॥

1585

नक्तं रत्नमयूखपाटवमिलत्काकोलकोलाहल- ↑ K. 107b
त्रस्यत्कौशिकभुक्तकन्दरतमाः सोऽयं गिरिः स्मर्यते ।
यत्राकृष्टकुचांशुके मयि रुषा वस्त्राय पत्राणि
चिन्वत्यो वनदेवतास्तरुलतामुच्चैर्व्यधुः कौतुकात् ॥ ९ ॥

(1586)

एतेऽक्ष्णोर्जनयन्ति कामविरुजं सीतावियोगे घना
वाताः शीकरिणोऽपि लक्ष्मण दृढं संतापयन्त्येव माम् ।
इत्थं वृद्धपरंपरापरिणतैर्यस्मिन्वचोभिर्मुनीन्
अद्याप्युन्मनयन्ति काननशुकाः सोऽयं गिरिर्माल्यवान् ॥ १० ॥

1587
S. 5.8.5

करिकवलितमृष्टैः शाखिशखाग्रपत्रैररुणसरणयोऽमी भीषयन्तेऽग्रकुक्षैः ।
चलितशबरसेनादत्तगोशृङ्गचण्डध्वनिचकितवराहव्याकुला विन्ध्यपादाः ॥ ११ ॥
कमलायुधस्य ॥

(1588)
S. 5.8.4
(योगेश्वरस्य)

इमास्ता विन्ध्याद्रेः शुक्रहरितवंशीवनघना
भुवः क्रीडालोलद्विरददशनाभुग्रतरवः ।
लताकुक्षे यासामुपनदि रतक्लान्तशबरी-
कपोलस्वेदाम्भःकणचयनुदो वान्ति मरुतः ॥ १२ ॥
दक्षस्य ॥

(1589)

स्निग्धश्यामाः कचिदपरतो भीषणाभोगरूक्षाः
स्थाने स्थाने मुखरककुभो ज्ञात्कृतैर्निर्झराणाम् ।

1584 ○ Anr. 7.48. — °) पुष्यन्ति. 1585 — °) NK °तरुला°.
○ Anr. 7.98. — °) °पाटल°. 1587 — °) S °कवलनशिष्टैः. S शाक-. S₁ °शाखात-.
— °) S सर्वतो भीषयते l. — °) K श्री कमलायुधस्य. ○ Smk. 103.17 (कमलाकरस्य); Skb.
2.30; ŚB. 2.270. 1588 — °) S °रदनारुण-. — °) K रतक्रांत-. S °तरुणी-.
— °) S °परिचयनुदो. — °) K दक्षः. ○ Skb. 3.9; ŚB. 2.299, 3.180; Amd. 941.
1589 ○ Ut. 2.14. — °) झांकृतैः. — °) परिचितमुदो दण्डकारण्यभागाः ॥

एते तीर्थाश्रमगिरिसरिद्धर्तकान्तारमिश्राः
संदृश्यन्ते परिचयभुवो दण्डकाविन्ध्यपादाः ॥ १३ ॥
भवभूतेः ॥

निष्कूजस्तिमिताः क्वचित्क्वचिदपि प्रोच्चण्डसत्त्वस्वनाः (1590)
स्वेच्छासुप्तगभीरघोरदुरगाश्वासप्रदीप्ताग्रयः ।
सीमानः प्रदरोदरेषु विवरेष्वल्पाभसो यास्वयम्
तृष्यद्भिः प्रतिसूर्यकैरजगरस्वेदद्रवः पीयते ॥ १४ ॥

दधति कुहरभाजामत्र भल्लुक्यूनामनुरसितगुरुणि स्त्यानमम्बूकृतानि । 1591
शिशिरकटुकषायः स्त्यायते शल्लकीनामिभदलितविकीर्णग्रन्थिनिष्यन्दगन्धः ॥ १५ ॥
भवभूते[रेतौ] ॥

इह समदशकुन्ताक्रान्तवानीरमुक्तप्रसवसुरभिशीतस्वच्छतोया भवन्ति । ↑ K. 108a (1592)
फलभरपरिणामश्यामजम्बूनि कुञ्जस्वलनमुखरभूरिस्तोतसो निर्झरिण्यः ॥ १६ ॥

एताः स्थानपरिग्रहेण शिवयोरत्यन्तकान्तश्रियः (1593)
प्रालेयाचलमेखलावनभुवः पुष्पान्ति नेत्रोत्सवम् । S. 5.8.2
व्यावलङ्गलवैरिवारणवरप्रत्यग्रदन्ताहति-
श्वभ्रप्रस्रवदभ्रसिन्धुसवनप्रस्निग्धदेवद्रुमाः ॥ १७ ॥

॥ इति पर्वतव्रज्या ॥ ४७ ॥

॥ ततः शान्तिव्रज्या ॥ ४८ ॥

यदेतत्स्वच्छन्दं विहरणमकार्पण्यमशनं 1594
सहायैः संवासः श्रुतमुपशमैकश्रमफलम् ।
मनो मन्दस्पन्दं विहरति चिरायाभिविमृशन्
न जाने कस्यैषा परिणतिरुदारस्य तपसः ॥ १ ॥

1590 — ^a) K °सूर्यैः°. ○ Ut. 2.16. 1591 — ^e) N भवभूतेः; K तस्यैव.
○ Māl. 9.6; Ut. 2.21; Mah. 5.41. 1592 ○ Ut. 2.20. — ^b) वहन्ति ।; Mah.
5.40; Smk. 105.27 (भवभूतेः). 1593 — ^e) S व्यावलङ्ग. — ^a) K स्वभ्र-
K °सिन्धुसवन°. 1594 — ^b) K सहायैः. K °काश्रम-. ○ Bh. 308; Srb. p. 368.46°

(1595)
S. 5.65.4

हरिणचरणक्षुण्णोपान्ताः सशाद्वलनिर्झराः
कुसुमशबलैर्विष्वग्वातैस्तरङ्गितपादपाः ।
मुदितविहगश्रेणीचित्रध्वनिप्रतिनादिता
मनसि न मुदं कस्यादध्युः शिवा वनभूमयः ॥ २ ॥
गुणाकरभद्रस्य ॥

1596

पूरयित्वार्थिनामाशां प्रियं कृत्वा द्विषामपि ।
पारं गत्वा श्रुतौघस्य धन्या वनमुपासते ॥ ३ ॥

(1597)

ते तीक्ष्णदुर्जननिकारशरैर्[र्न] भिन्ना धीरास्त एव शमसौख्यभुजस्त एव ।
सीमन्तिनीविषलतागहनं व्युदस्य येऽवस्थिताः शमफलेषु तपोवनेषु ॥ ४ ॥

1598
S. 5.64.1

वासो वल्कलमास्तरः किसलयान्योकस्तरूणां तलं
मूलानि क्षतये क्षुधां गिरिनीदीतोयं तृषां शान्तये ।
क्रीडा मुग्धमृगैर्वयांसि सुहृदो नक्तं प्रदीपः शशी
स्वाधीनेऽपि वने तथापि कृपणा याचन्त इत्यद्भुतम् ॥ ५ ॥

1599
S. 5.63.5
(वल्लणस्य)

गतः कालो यत्र प्रियसखि मयि प्रेमकुटिलः
कटाक्षः कालिन्दीलघुलहरिवृत्तिः प्रभवति ।
इदानीमस्माकं जठरकमठीपृष्ठकठिना
मनोवृत्तिस्तर्त्तिकं व्यसनिनि मुधैव क्षपयसि ॥ ६ ॥

(1600)

मातर्जरे मरणमन्तिकमानयन्त्याप्यन्तस्त्वया वयममी परितोषिताः स्मः । ↑ K. 108b
नानासुखव्यसनभङ्गुरपर्व[पूर्व] धिग्यौवनं यदपनीय तवावतारः ॥ ७ ॥

1601

एकं वा कुपितप्रियाप्रणयिनीं कृत्वा मनोनिर्वृतिं ↑ ↑ N. 39a
तिष्ठामो निजचारूपीवरकुचक्रीडारसास्वादने ।

1595 — ^a) K °क्षुण्णोपान्ताः. ° Sān. 2.17; BIS. 7368 (5391). 1596
— ^a) K धना (धन्या). ° Sān. 2.22; BIS. 4163 (1814). 1597 ° Sān.
2.18; BIS. 2605 (1055); Srb. p. 368.35. 1598 — ^b) S₃ गिरिणीदी-. SK
तृषाशान्तये. — ^a) S धने (वने). ° Sān. 2.20; BIS. 6052 (2784); cf. Sān. 4.6.
1599 — ^a) S यत्र प्रणयिनि. — ^c) S जठरकमठी-. ° Sān. 4.13; Smk. 131.33
(आनन्दस्य); BIS. 2063 (814); Bps. 45. 1600 — ^a) K तवोवतिरः ॥
1601 — ^c) K °कुटीपभर्भिक-. — ^a) K om. स्थाने. — ^e) K जानानन्त ॥

अन्यद्वा सुरसिन्धुसैकततटीदर्भाष्टकस्त-
स्थाने ब्रह्मपदं समाहितधियो ध्यायन्त एवास्महे ॥ ८ ॥

ज्ञानानन्तस्य ॥

यद्वक्त्रं मुहुरीक्षसे न धनिनां ब्रूषे न चादुं मृषा

(1602)

नैषां गर्वगिरः शृणोषि न पुनः प्रत्याशया धावसि ।

S. 5.42.3

(शिल्हणस्य)

काले बालतृणानि खादसि सुखं निद्रासि निद्रागमे

तन्मे ब्रूहि कुरङ्ग कुत्र भवता किं नाम तप्तं तपः ॥ ९ ॥

क्वचिद्वीणागोष्ठी क्वचिदमृतकीर्णाः कविगिरः

1603

क्वचिद् व्याधिक्लेशः क्वचिदपि वियोगश्च सुहृदाम् ।

इति ध्यात्वा हृष्यन् क्षणमथ विघूर्णन् क्षणमहो

न जाने संसारः किममृतमयः किं विषमयः ॥ १० ॥

आत्मज्ञानविवेकनिर्मलधियः कुर्वन्त्यहो दुष्करं

(1604)

यन्मुञ्चन्त्युपभोगभाङ्ग्यपि [ध]नान्येकान्ततो निःस्पृहाः ।

न प्राप्तानि पुरा न संप्रति न च प्राप्तौ दृढप्रत्ययो

वाञ्छामात्रपरिग्रहाण्यपि वयं त्यक्तुं न तानि क्षमाः ॥ ११ ॥

अग्रे गीतं सरसकवयः पार्श्वयोर्दाक्षिणात्याः

(1605)

पश्चालीलावलयरणितं चामरग्राहिणीनाम् ।

S. 5.58.5

यद्येतत्स्यात् कुरु भवरसे लम्पटत्वं तदानीं

नो चेत्तेतः प्रविश परमब्रह्मणि प्रार्थनैषा ॥ १२ ॥

उत्पलराजस्य ॥

1602 — ^a) S₃ चादून्. — ^b) S₃ गर्ववचः. — ^c) S₂ किं नु (कुत्र). S₁ पयः (तपः).
○ Śān. 1.14; Bh. 678; Kuv. p. 97; Srb. p. 233.119; Ak. p. 328; SK. 2.217,
3.177; Pv. 713. 1603 ○ Bh. 470 (var.); BIS. 1989 (399); Sbh.2941;
Srb. p. 89.5; Smv. 8.13. 1604 — ^a) K वाञ्छामात्र. ○ Bh. 283; Śān. 1.4;
Srb. p. 375.224; Skm. 126.17; Shv. A. 77b. 872; Ssv. 1081; Pad. p. 90.53;
Ssm. 1035 (बिहणस्य); BIS. 4491. (1191). 1605 — ^a) S पार्श्वतो. K °यो
दक्षिणात्याः. — ^b) S पृष्ठे लीला°. — ^c) S °रसास्वादाने लम्पटत्वं. ○ Bh. 183. — ^d)
सहसा निर्विकल्पे समाधौ ॥; Śp. 4176 (भर्तृहरेः); Srb. p. 375.245; Sbh. 346; Ssm.
1057 (भर्तृहरेः); SK. 7.18; Pad. p. 89.43 (भर्तृहरेः); Pk. 2; BIS. 77 (23).

1606
S. 5.65.3
(शालवाहस्य)

आस्तां सकण्ठकमिदं वसुधाधिपत्यं त्रैलोक्यराज्यमपि देव तृणाय मन्ये ।
निःशङ्कसुसहरिणीकुलसङ्कुलासु चेतः परं वलति शैलवनस्थलीषु ॥ १३ ॥

1607
S. 5.55.1

ददति तावदमी विषयाः सुखं स्फुरति तावदियं हृदि मूढता ।
मनसि तत्त्वविदां तु विवेचके क विषयाः क सुखं क परिग्रहः ॥१४॥↑ K.109a

1608

सत्यं मनोहरा रामाः सत्यं रम्या विभूतयः ।
किंतु मत्ताङ्गनापाङ्गभङ्गिलोलं हि जीवितम् ॥ १५ ॥

1609
S. 5.67.2
(वल्गुणस्य)

धिग्धिक् तान् क्रिमिनिर्विशेषवपुषः स्फूर्जन्महासिद्धयो
निष्कन्दीकृतशान्ति येऽपि च तपःकारागृहेष्वासते ।
तं विद्वांसमिह स्तुमः करपुटीभिक्षाल्पशक्तेऽपि वा
मुग्धावक्त्रमृणालिनीमधुनि वा यस्याविशेषो रसः ॥ १६ ॥

1610
S. 5.56.1
(शिल्हणस्य)

बीभत्सा विषया जुगुप्सिततमः कायो वयो गत्वरं
प्रायो बन्धुभिरध्वनीव पथिकैः संगो वियोगावहः ।
हातव्योऽयमसंस्तवाय विसरः संसार इत्यादिकं
सर्वस्यैव हि वाचि चेतसि पुनः पुण्यात्मनः कस्यचित् ॥ १७ ॥
भर्तृहरेः ॥

1611
S. 5.63.3

यदासीदज्ञानं स्मरतिमिरसंस्कारजनितं
तदा दृष्टं नारीमयमिदमशेषं जगदपि ।

1606 — ^a) S °स्तामकण्ठक°; K °स्तां सकण्ठक°. — ^d) S परं लुठति. ° Śān. 2.16; BIS. 1070 (406); Bh. 406 (from N, by mistake). 1607 — ^b) S हृदि वासना । — ^c) Ss च (तु). — ^d) S_{1,2} परिग्रहाः ॥. ° Śān. 2.5; BIS. 2705 (1105); Srb. p. 368.37; Ssv. 1428; Bh. 522 (from N, by mistake). 1608 — ^a) K रामः. ° Śrb. p. 372.160; Sbh. 3266; Amd. 483; Srh. 197.30; Jsv. 266.13; Auc. ad 18; Dhv. ad 3.30; KHA. 188; Kpd. p. 269; Kpk. 333; BIS. 6733; Bh. 776 (from N, by mistake). 1609 — ^a) Ss कृमि°. NK °पुषो भूर्यन्. — ^b) K निस्कन्दी°; S निष्पन्दी°. S °शान्तयोऽपि. Ss तपस्कारा°. — ^c) K °शाल्केऽपि. — ^d) K सुग्धा-; S बाला-(मुग्धा-). S °वक्त्रसरोजिनी-. ° Śān. 4.10; BIS. 3153 (4265); Bh. 548 (from N, by mistake); Srb. p. 371.112. 1610 — ^a) S_{1,2} कामो. — ^b) S_{2,3} °ध्वनीन-, S पथिकैर्योगो. — ^c) S हातव्योऽयमसार एव. KS विसरः. — ^d) S_{2,3} कस्यापि पुण्यात्मनः ॥. — ^e) Ss बिल्हणस्य. ° Śān. 1.20; BIS. 4464 (1974); Pad. p. 90.52 (बिल्हणशतकात्); Ssm. 1018 (बिल्हणस्य); Bh. 620 (from N); Srb. p. 370.93; Nāt. ad 125. 1611 — ^a) K °तिष्ठिरसंस्कार°. — ^c) S इदानीमस्माकं. — ^d) S_{2,3} तनुते ॥. ° Bh. 6; Śān. 4.14; BIS. 5202 (2357) Skb. 5.115; ŚB. 3.336; Srb. p. 375.246; SK 7.23; Jsv. 304.12.

इदानीं त्वस्माकं पटुतरविवेकाञ्जनजुषां

समीभूता दृष्टिस्त्रिभुवनमपि ब्रह्म मनुते ॥ १८ ॥

मातर्लक्ष्मि भजस्व कंचिदपरं मत्काङ्क्षिणी मा स्म भूः

भोगेभ्यः स्पृहयालवस्तव वशाः का निःस्पृहाणामसि ।

1612
S. 5.64.5
(लक्ष्मीधरस्य)

सद्यःस्यूतपलाशपत्रपुटिकापात्रीपवित्रीकृतैः

भिक्षासक्तुभिरेव संप्रति वयं वृत्तिं समीहामहे ॥ १९ ॥

धर्मस्योत्सववैजयन्ति मुकुटस्रग्वेणि गौरीपतेस्

त्वां रत्नाकरपत्नि जह्नुतनये भागीरथि प्रार्थये ।

(1613)
S. 1.36.1
(लक्ष्मीधरस्य)

त्वत्तोयान्तशिलानिषण्णवपुषस्त्वद्वीचिभिः प्रेङ्खतस्

त्वन्नाम स्मरतस्त्वदर्पितदृशः प्राणाः प्रयास्यन्ति मे ॥ २० ॥

वाक्कूटस्य ॥

तडिन्मालालेलं प्रतिविरतिदत्तान्धतमसं

भवत्सौख्यं हित्वा शमसुखमुपादेयमनघम् ।

(1614)
S. 5.56.2
(शिल्हणस्य)

इति व्यक्तोद्गारं चटुलवचसः शून्यमनसो

वयं वीतव्रीडाः शुक इव पठामः परममी ॥ २१ ॥

विषयसरितस्तीर्णाः कामं रुजोऽप्यवधीरिता

विषयविरहग्लानिः शान्ता गता मलिनाथ धीः ।

(1615)

इति चिरसुखप्राप्तः किञ्चिन्निमीलितलोचनो

↑ K. 109b

व्रजति [नित]रां तुष्टिं पुष्टः श्मशानगतः शवः ॥ २२ ॥

कामं शीर्णपलाशसंहतिकृतां कन्थां वसानो वने

कुर्यामम्बुभिरप्ययाचितसुखैः प्राणावबन्धस्थितिम् ।

1616

साङ्गग्लानि सवेपितं सचकितं सान्तर्निदाघज्वरं

वक्तुं न त्वहमुत्सहेय कृपणं देहीत्यवद्यं वचः ॥ २३ ॥

1612 — ^a) K किञ्चिद्. — ^o) K सद्यःस्फूत. S₁ 'पुटका'. S 'पात्रे. — ^d) S काश्यां (वृत्ति). ○ Bh. 302; Śān. 4.11; Srb. p. 370.102; BIS. 4787 (2164); ŚB 3.80, 3.336. 1613 — ^o) S₁ त्वत्तो यन्ति. ○ Skb.. 4.183 1614 — ^a) K दत्तार्थ. — ^b) S भवे सौख्यं. K हित्यं. — ^o) S व्यक्तोद्गारं. — ^d) S_{2.3} पुनरमी. — ^e) S₃ बिल्हणस्य. ○ Śān. 1.21; BIS. 2473 (993). 1615 — ^a) K क्षमं (कामं). 1616 — ^o) K om. 'पितं. K चांतर्. ○ Śān. 4.4; BIS. 1637(638); Srb. p. 74.47.

(1617)
S. 5.62.5
(हरेः)

अवश्यं यातारश्चिरतरमुषित्वापि विषया
वियोगे को भेदस्त्यजति न जनो यत्स्वयमिमान् ।
व्रजन्तः स्वातन्त्र्यात्परमपरितापाय मनसः
स्वयं त्यक्त्वा ह्येते शमसुखमनन्तं विदधति ॥ २४ ॥

(1618)

भाग्यं नः क नु तादृगल्पतपसां येनाटवीमण्डनाः
स्यामः क्षोणिरुहो दहत्यविरतं यानेव दावानलः ।
येषां धूमसमूहबद्धवपुषः सिन्धोरमी बन्धवो
निर्व्याजं परिपालयन्ति जगतीरम्भोभिरम्भोमुचः ॥ २५ ॥

(1619)

एतत्तद्वक्त्रमत्र क तदधरमधु कायतास्ते कटाक्षाः
कालापाः कोमलास्ते क स मदनधनुर्भङ्गुरो भ्रूविलासः ।
इत्थं खट्वाङ्गकोटौ प्रकटितदशनं मञ्जुगुञ्जत्समीरम्
रागान्धानामिवोच्चैरुपहसितमहो मोहजालं कपालम् ॥ २६ ॥

1620
S. 5.63.2
(ज्ञानशिवस्य)

इयं बाला मां प्रत्यनवरतमिन्दीवरदल-
प्रभाचौरं चक्षुः क्षिपति किमभिप्रेतमनया ।
गतो मोहोऽस्माकं स्मरसमरबाणव्यतिकर-
ज्वरज्वाला शान्ता तदपि न वराकी विरमति ॥ २७ ॥

1621
S. 5.38.5
(श्रीहनुमतः)

शिशुत्वं तारुण्यं तदनु च दधानाः परिणिं
गताः पांशुक्रीडां विषयपरिपाटीमुपशमम् ।
लसन्तोऽङ्गे मातुः कुवलयदृशां पुण्यसरितां
पिबन्ति स्वच्छन्दं स्तनमधरमम्भः सुकृतिनः † ॥ २८ ॥ † N. 39^b

(1622)

वहति निकटे कालस्रोतः समस्तभयावहं
दिवसरजनीकूलच्छेदैः पतद्भिरनारतम् ।
इह हि पततां नास्त्यालम्बो न वापि निवर्तनं
तदपि महतां कोऽयं मोहो यदेवमनाकुलाः ॥ २९ ॥

1617 — ^a) S लक्षा. ○ Bh. 157; Śān. 3.3; Srb. p. 368.42; Sbh. 3386 (जयादित्यस्य); Ssv. 1429; Jsv. 239.2; BIS. 668 (243); ŚB. 3.81.
1618 — ^a) K पलिपाल°. 1619 ○ ŚB. 3.333. 1620 — ^c) S₁ सरशबर-. ○ Bh. 218; Jsv. 304.13. 1621 — ^b) S °क्रीडा-. S °पाटीरुप°. — ^c) S लुठंतोऽङ्गे. — ^d) K om. स्तन°. S₁ °धरमंतः. 1622 — ^a) K कालस्रोतः.

भार्या मे [पु]त्रो मे द्रव्यं[†] सकलं च बन्धुवर्गो मे । ↑ K. 110a (1623)
इति मे मे कुर्वन्तं पशुमिव बद्धा नयति कालः ॥ ३० ॥

दिशो वासः पात्रं करकुहरमेणाः प्रणयिनः (1624)
समाधानं निद्रा शयनमवनी मूलमशनम् ।
कदैतत्संपूर्णं मम हृदयवृत्तेरभिमतं
भविष्यत्युग्रं परमपरितोषोपचितये ॥ ३१ ॥

शरदम्बुधरच्छायागतवर्यो यौवनश्रियः । (1625)
आपातरम्या विषयाः पर्यन्तपरितापिनः ॥ ३२ ॥

कुरङ्गाः कल्याणं प्रतिविटपमारोग्यमटवि (1626)
स्रवन्ति क्षेमं ते पुलिन कुशलं भद्रमुपलाः । S. 5.65.5
निशान्तादस्वन्तात्कथमपि विनिष्क्रान्तमधुना (लक्ष्मीधरस्य)
मनोऽस्माकं दीर्घामभिलषति युष्मत्परिचितम् ॥ ३३ ॥

मन्निन्दया यदि जनः परितोषमेति नन्वप्रयत्नजनितोऽयमनुग्रहो मे । (1627)
श्रेयार्थिनो हि पुरुषाः परतु[ष्टि]हेतोर्दुःखार्जितान्यपि धनानि परित्यजन्ति ॥ ३४ ॥

किमिकुलचितं लालाक्लिन्नं विगन्धि जुगुप्सितं (1628)
निरुपमरसप्रीत्या खादन्नरास्थि निरामिषम् । S. 5.68.5
सुरपतिमपि श्वा पार्श्वस्थं सशङ्कितमीक्षते (शूलस्य)
गणयति न हि क्षुद्रो लोकः परिग्रहफल्गुताम् ॥ ३५ ॥

विवेकः किं सोऽपि स्वरसवलिता यत्र न कृपा (1629)
स किं मार्गो यस्मिन्न भवति परानुग्रहरसः । S. 5.68.4

1623 ○ Js. 429. 1624 — ^a) K °तोषाय चितये. ○ Śān. 1.98; Srb. p. 383.241; BIS. 2810 (4185). 1625 ○ Kir. 11.12; Srb. p. 372.164.
1626 — ^c) S च निष्क्रान्त° (S₃ न्तु°). — ^a) K युष्मात्. ○ Śān. 2.19; BIS. 1808 (698); Srb. p. 368.49. 1627 ○ Śān. 3.8; Smk. 129.4 (ज्ञानाङ्कुशस्य); Shv. A. 72b. 795 (ज्ञानाङ्कुरस्य), B. 11a. 101 (ज्ञानाङ्कुरस्य); BIS. 4715 (2123).
1628 — ^a) S_{2.3} कृमि°. — ^c) K °मीक्षयते. — ^e) S₁ शूलस्य. ○ Bh. 30; Śān. 2.9; Srb. p. 177.997; BIS. 1894 (728). 1629 — ^a) KS₁ स्वरसवलिता. — ^b) S_{1.2} किं योगो. — ^c) S₃ धर्मो यस्मिन्न भवति. — ^d) S श्रुतं तत्किं साक्षादुप°. ○ Śān. 2.25. — ^e) °जनिता; BIS. 6190 (2845); Srb. p. 376.252.

स किं धर्मो यत्र स्फुरति न परद्रोहविरतिः
श्रुतं किं तद्वा स्यादुपशमपदं यन्न नयति ॥ ३६ ॥

(1630)
S. 5.60.2
(कृष्णस्य)

गङ्गातीरे हिमगिरिशिलाबद्धपद्मासनस्य
ब्रह्मध्यानाभ्यसनविधिना योगनिद्रां गतस्य ।
किं तैर्भाव्यं मम सुदिवसैर्यत्र ते निर्विशङ्काः
संप्राप्स्यन्ते जरठहरिणाः शृङ्गकण्डूविनोदम् ॥ ३७ ॥

(1631)
S. 5.57.1

प्रेम्णा पुरा परिगृहीतमिदं कुटुम्बं चेत्प्रालितं तदनुपालितमद्य यावत्[†] । ↑ K. 110⁶
संप्रत्यपि स्तिमितवस्त्रमिवाङ्गलभमेतज्जिहासुरपि हातुमनीश्वरोऽस्मि ॥ ३८ ॥

(1632)
S. 5.53.1
(भर्तृहरेः)

क्षान्तं न क्षमया गृहोचितसुखं त्यक्तं न संतोषतः
सोढा दुःसहशीतवाततपनक्लेशा न तप्तं तपः ।
ध्यातं वित्तमहर्निशं न च पुनस्तत्त्वान्तरं शाश्वतं
तत्तत्कर्म कृतं यदेव मुनिभिस्तैस्तैः फलैर्वञ्चितम् ॥ ३९ ॥

(1633)
S. 5.57.2
(शिल्हणस्य)

भिक्षाशनं भवनमायतनैकदेशः शय्या भुवः परिजनो निजदेहभारः ।
वासश्च कीर्णपटखण्डनिबद्धकन्था हा हा तथापि विषयान्न जहाति चेतः ॥४०॥

(1634)
S. 5.56.3
(शिल्हणस्य)

रेतःशोणितयोरियं परिणतिर्यद्वर्ष्म तच्चाभवन्
मृत्योराभिषमास्पदं गुरुशुचां रोगस्य विश्रामभूः ।
जानन्नप्यवशी विवेकविरहान्मज्जनविद्याम्बुधौ
शृङ्गारीयति पुत्रकाम्यति बत क्षेत्रीयति स्त्रीयति ॥ ४१ ॥

1630 — ^a) K °गिरिशिरो°. — ^b) K ब्रह्मणाराभ्यसन-. — ^c) K निर्विशङ्कौः. — ^d) S गात्रकण्डू°. ○ Bh. 239; Śān. 4.17; BIS. 2054 (808); Srb. p. 369.65; Amd. 130; Ssv. 891; KHA. 117. 1631 — ^{ab}) S प्रेम्णा पुरा प्रणिहितं मयि चक्षु-
रीषदुल्लासितार्धकुचया मितमध्यया यत् । — ^c) S संप्रत्यति-. — ^d) S °श्वरोऽपि. 1632
— ^b) S₃ सोढो. S₃ °क्लेशो. — ^c) S पुनर्विण्णोः पदं शाश्वतं. — ^d) S₁ वञ्चिताः ॥. ○ Bh.
236; Śp. 4153 (भर्तृहरेः); Śān. 1.9; Ssm. 1035 (? बिल्हण); Srb. p. 374.219; Sbh.
3178; BIS. 2015 (784); Jsv. 296.5. 1633 — ^b) S₁ शय्या मही. — ^c)
S₁ वासः सु. S जीर्णपट-. — ^e) S₃ बिल्हणस्य. ○ Bh. 158 (var.); Śān. 1.23; Srb. p.
91.8; Srh. 196.21; Ssv. 1425; Js. 417; BIS. 4584 (2044). 1634 — ^a)
S₃ °स्तद्वर्ष्म. — ^b) S मृत्योरास्पदमाश्रयो. — ^c) S₃ °प्यवशो. — ^e) S₃ बिल्हणस्य. ○ Śān.
1.26; BIS. 5800 (2641).

यदा पूर्वं नासीदुपरि च यदा नैव भविता (1635)
 तदा मध्यावस्थातनुपरिचयो भूतनिचयः ।
 अतः संयोगेऽस्मिन् परवति वियोगे च सहजे
 किमाधारः प्रेमा किमधिकरणाः सन्तु च शुचः ॥ ४२ ॥
 भर्तृहरेः ॥

गोमायवः शकुनयश्च शुनां गणोऽयं लुम्पन्ति कीटकमयः परितस्तथैव । (1636)
 स्वां संपदं सकलसत्त्वकृतोपकारान्नो दृष्टवान् यदसि तच्छ्व वञ्चितोऽसि ॥ ४३ ॥
 केशटस्य ॥

धूतैरिन्द्रियनामभिः प्रणयितामापादयद्भिः स्वयं (1637)
 संभोक्तुं विषयात्नयं किल पुमान् सौख्याशया वञ्चितः । ↑K. 111a
 तैः शेषे कृतकृत्यतामुपगतैरौदास्यमालम्बितं
 संप्रत्येष विधेर्नियोगवशगः कर्मान्तरैर्बध्यते ॥ ४४ ॥
 दशरथस्य ॥

॥ इति शान्तिव्रज्या ॥ ४८ ॥

॥ ततः संकीर्णव्रज्या ॥ ४९ ॥

तुषारशैलाञ्जनशैलकल्पयोरभेदभागीश्वरविश्वरूपयोः । 1638
 शरत्पयोदस्थसितार्धतारकापथप्रतिस्पर्धि वपुर्धिनोतु वः ॥ १ ॥

यद्वद्धोर्ध्वजटं यदस्थिमुकुटं यच्चन्द्रमन्दारयोर् 1639
 धत्ते धाम च दाम च स्मितलसत्कुन्देन्द्रनीलश्रियोः । S. 1.33.1
 यत्स्वट्वाङ्गरथाङ्गसंगविकटं श्रीकण्ठवैकुण्ठयोर् (राजशेखरस्य)
 वन्दे नन्दिमहोक्षताक्षर्यपरिषन्नानाङ्गमेकं वपुः ॥ २ ॥

1635 ○ Śān. 2.7. — °) परिणतिवियोगे; BIS. 5193 (2351); Srb. p. 376.250. 1636 — °) K तच्छ्व. ○ KHV. 402. 1637 — °) K वाञ्चितः ।. — °) K °वुध्यते ॥. ○ Śān. 3.19. Vrajyā 49 : K संकर्ण°. 1638 — °) K °शितार्ध-. 1639 — °) S यद्वद्धार्ध-. S यदर्थमुकुटं. — °) K °श्रियत् ।. — °) S तत् (यत्). — °) K °ताक्ष°. S °नामाङ्क°.

(1640)
S. 2.140.5
(केशटस्य)

मा गर्वमुद्वह कपोलतले चकास्ति
कान्तस्वहस्तलिखिता मम मञ्जरीति ।
अन्यापि किं न सखि भाजनमीदृशानां
वैरी न चेद्भवति वेपथुरन्तरायः ॥ ३ ॥

1641
S. 2.114.5
P. 123b
(गोनन्दस्य)

चेतः कातरतां विमुञ्च झटिति स्वास्थ्यं समालम्ब्यतां
प्राप्तासौ स्मरमार्गणव्रणपरित्राणौषधिः प्रेयसी ।
यस्याः श्वाससमीरसौरभपतद्भृङ्गावलीवारण-
क्रीडापाणिविधूतिकङ्कणझणत्कारो मुहुर्मूर्च्छति ॥ ४ ॥

1642
S. 2.41.5

कथाभिर्देशानां कथमपि च कालेन बहुना
समायाते कान्ते सखि रजनिरर्धं गतवती ।
ततो यावल्लीलाप्रणयकुपितास्मि प्रकुपिता
सपत्नीव प्राची दिगियमभवत्तावदरुणा ॥ ५ ॥

1643

विततक्रेऽप्यनुरागिणि मित्रे कोषं सदैव मुद्रयतः ।
उचितानभिज्ञकैरव कैरवहसितं न ते चरितम् ॥ ६ ॥

1644
S. 5.50.3

पृथुकार्तस्वरपात्रं भूषितनिःशेषपरिजनं देव ।
विलसत्क्रेणुगहनं संप्रति सममावयोर्भवनम् ॥ ७ ॥ ↑ K. 111b

1645

गुरुरपि गलति विवेकः स्वलति च चित्तं विनश्यति प्रज्ञा ।
पतति पुरुषस्य धैर्यं विषयविषाघूर्णिते मनसि ॥ ८ ॥

1646

राजनि विद्वन्मध्ये वरसुरतसमागमे वरस्त्रीणाम् ।
साध्वसदूषितहृदयो वाक्पटुरपि कातरीभवति ॥ ९ ॥

1640 ○ Smk. 86.14; Amd. 147; Daś. ed 2.24; PG. 302 (दामोदरस्य); KHV. 175; Skb. 1.105, 5.28, 5.477; ŚB. 2.219, 2.406, 3.49, 3.322, 3.381; Sab. 3.52 (21a); Sd. ad 3.105. **1641** — ^a) SP जहीहि सपदि. S स्वैर्यं समा- — ^b) S आ (S1 सा श्रोता स्मरं; P दृष्टा सा स्मरं. — ^c) P पतिर्भृङ्गा. — ^d) S क्रीडाचंचल-पाणिक्कण. P विधूत. ○ Smk. 70.8 (गोनानन्दस्य). **1642** S1 exchanges portions after caesura in ab. — ^e) S कलहकुपितास्मि प्रियतमे. **1643** Before this N inserts 1327. — ^a) K मिततं. — ^b) K सदैवा. **1644** — ^b) S1.2 नाथ (देव). — ^a) Ss भावयोः. S सदनम्. ○ Srh. 176.20; Kvv. p. 14; Prab. 68 (धनपालस्य); KHA. 323; Kpk. 307, 370; Kpd. p. 257, p. 295; SK. 6.236; Aś. p. 23 (ad 92); Ak.p. 244; Amd. 450; Sd. ad 7.20. **1646** ○ BIS. 5737 (2600), Hit. ed. Schl. 2.64; Srh. p. 170.749.

किंशुके किं शुकः कुर्यात्फलितेऽपि बुभुक्षितः ।

(1647)

अदातरि समृद्धेऽपि किं कुर्युरुज्जीविनः ॥ १० ॥

अहमिह स्थितवत्यपि तावकी त्वमपि तत्र वसन्नपि मामकः ।

(1648)

हृदयसंगतमेव सुसंगतं न तनुसंगतमार्य सुसंगतम् ॥ ११ ॥

द्यामालोकयतां कलाः कलयतां छायाः समाचिन्वतां

1649

क्लेशः केवलमङ्गुलीर्दलयतां मौहूर्तिकानामयम् ।

S. 5.24.1

धन्या सा रजनी तदेव सुदिनं पुण्यः स एव क्षणो

(वसुधरस्य)

यत्राज्ञातचरश्चिरान्नयनयोः सीमानमेति प्रियः ॥ १२ ॥

तेषां त्वं निधिरागसामसहना मानोन्नता साप्यतो

1650

गन्तव्यं भवता न तद्गृहमिति त्वं वार्यसे यासि चेत् ।

S. 5.24.2

गाढं मेखलया बलान्नियमितः कर्णोत्पलैस्ताडितः

(छित्तपस्य)

क्षिप्तः पादतले तदेकशरणो मन्ये चिरं स्थास्यसि ॥ १३ ॥

जाने सासहना स चाहमपकृन्मय्यङ्गणस्थे पुनस्

1651

तस्याः संभविता स साध्वसभरः कोऽपि प्रकोपापहः ।

S. 5.24.3

यत्रोद्यत्पुलकैः प्रकम्पविकलैरङ्गैः क्व कर्णोत्पलं

(वसुधरस्य)

कुत्रात्मा क्व च मेखलेति गलति प्रायः स मानग्रहः ॥ १४ ॥

तुरुष्कराजभोजदेवयोः ॥

जातानन्तरमेव यस्य मधुरां मूर्तिश्रियं पश्यतः

1652

सद्यःपुत्रमहोत्सवागतवधूवर्गस्य ↑ शृङ्गारिणः ।

↑ K. 112a

उन्नीयान्ययुवास्यकालिमकरीं तारुण्यरम्यामिमां

धन्यं जन्म सहामुनैकसमयं न प्राप्य तप्तं हृदा ॥ १५ ॥

वल्लणस्य ॥

1647 ○ Śp. 1372; Sbh. 472; Srh. 171.9; Pt. 9.116; Sb. 31b. 6; SK. 3.119; Any. p. 59.64, p. 133.202; Bps. 238; Srh. p. 71.12. 1648 ○ Srh. p. 284.13. 1649 — °) S धन्यः (पुण्यः). — °) K यत्र ज्ञातः. ○ KHV. 24; Kkk. ad 5.1. 1650 This and the next seem to be parts of dialogues. — °) K रागमाससहता. — °) S1 हतस्पृहमिति. — °) S कर्णोत्पलेनाहतः. — °) S स्थास्यति. — °) S1 छित्तिपस्य. 1651 — °) S तथाहमसङ्कन्. S3 मण्यङ्गणः. — °) N वितागसाध्वर°. S रसः (भरः). — °) S येनोद्यत्पुलकः. — °) S गलतिः.

1653

सीत्कारं शिक्षयति व्रणयत्यधरं तनोति रोमाञ्चम् ।
नागरकः किमु मिलितो नहि नहि सखि हैमनः पवनः ॥ १६ ॥

1654
S. 2.139.3

सत्रीडार्धनिरीक्षणं यदुभयोर्यद्दूतिकाप्रेषणं
वाद्य श्रो भविता समागम इति प्रीत्या प्रमोदश्च यः ।
प्राप्ते चैव समागमे सरभसं यच्चुम्बनालिङ्गनान्य्
एतत्कामफलं तदेव सुरतं शेषः पशूनामिव ॥ १७ ॥

(1655)
S. 5.4.1
(सुबन्धोः)

पश्योदञ्चदवाञ्चदञ्चितवपुः पश्चार्धपूर्वार्धभाक्
स्तब्धोत्तानितपृष्ठनिष्ठितमनाग्भुग्राग्रलाङ्गूलभृत् ।
दंष्ट्राकोटिविसंकटास्यकुहरः कुर्वन्सटामुत्कटाम्
उत्कर्णः कुरुते क्रमं करिपतौ कूराकृतिः केशरी ॥ १८ ॥

1656
S. 5.11.2

एते मेकलकन्यकाप्रणयिनः पातालमूलस्पृशः
सन्त्रासं जनयन्ति विन्ध्यभिदुरा वारां प्रवाहाः पुरः ।
लीलोन्मूलितनर्तितप्रतिहतव्यावर्तितप्रेरित-
त्यक्तस्वीकृतनिहृतप्रचलितप्रोद्धूततीरद्रुमाः ॥ १९ ॥

↑ N. 40a

1657
S. 4.22.4
(भन्यस्य)

वातैः शीकरबन्धुभिः श्रुतिसुखैर्हसावलीनिस्वनैः
प्रोत्फुल्लैः कमलैः पयोभिरमलैर्नीत्वा जगन्निर्वृतिम् ।
पश्चात्क्षीणधनां बहिर्निजदशां दृष्ट्वा मृणालच्छलाद्
अर्थिभ्यः प्रददौ नवेन्दुविशदान्यस्थीनि पद्माकरः ॥ २० ॥

(1658)

विद्यते स न हि कश्चिदुपायः सर्वलोकपरितोषकरो यः ।
सर्वथा स्वहितमाचरणीयं किं करिष्यति जनो बहुजल्पः ॥ २१ ॥

1653 ○ Vmm. 3.26; Śp. 524 (धर्मदासस्य); Ssm. 824, 1395; Kuv. p. 30; BIS. 6472(2990); SK. 3.350; Aś. p. 34 (ad 13.1); Srb. p. 186.3. Generally — °) नागरिकः. 1654 — °) S चाद्य. — °) K प्राप्तं. — °) S३ पशूनामि (in errata). ○ Śp. 3780; Sbh. 2237; SK. 5.196. 1655 — °) S३ 'रञ्चितं'. — °) K 'निष्ठुत'. S भुग्राध. K लांगूलभृत् l. — °) S३ 'विशंकटा'. S३ 'शटामुत्कराम्'. ○ Vās. 14 (p. 103). 1656 — °) S हेलोन्मूलितमर्दित-. — °) S 'प्रकटित-'. ○ Kvv. p. 35. 1657 — °) S शीकरवर्षिभिः. — °) K प्रोत्फुल्लैः; S उन्निद्रैः (प्रोत्फुल्लैः). S परां (जगन्-). — °) K 'धनं'. S वहन्निजतनुं धन्यो मृणाली-. ○ SG. 16a.

चापस्यैव परं कोटिविभवत्वं विराजते ।

1659

यस्माल्लभन्ते † लक्षाणि निर्गुणा अपि मार्गणाः ॥ २२ ॥ † K. 112b

कृत्वापि कोषपानं भ्रमरयुवा पुरत एव कमलिन्याः ।

1660

अभिलषति बकुलकलिकां मधुलिहि मलिने कुतः सत्यम् ॥ २३ ॥

ग्रामेऽस्मिन्पथिकाय नैव वसतिः पान्थाधुना दीयते

(1661)
S. 2.87.5

रात्रावत्र विवाहमण्डपतले पान्थः प्रसुप्तो युवा ।

तेनोद्गीय खलेन गर्जति धने स्मृत्वा प्रियां यत्कृतम्

तेनाद्यापि करङ्कदण्डपतनाशङ्की जनस्तिष्ठति ॥ २४ ॥

आतपे धृतिमता सह बध्वा यामिनीविरहिणा विहगेन ।

1662

सेहिरे न किरणा हिमरश्मेर्दुःखिते मनसि सर्वमसह्यम् ॥ २५ ॥

उन्मुद्रीकृतविश्वविस्मयभरैस्तत्तन्महार्घैर्गुणैर्

1663

दुर्गाधे हृदयाम्बुधौ तव भवेन्नः सूक्तिगङ्गा यदि ।

विश्वश्चित्रमतङ्गिनीधनरसस्यन्दिन्यमन्दध्वनिर्

गङ्गासागरसंगमः पुनरिवापूर्वः समुन्मीलति ॥ २६ ॥

एतन्मन्दविपक्वतिन्दुकफलश्यामोदरापाण्डुर-

1664
S. 2.76.1
(वह्णस्य)

प्रान्तं हन्त पुलिन्दसुन्दरकरस्पर्शक्षमं लक्ष्यते ।

तत्पल्लीपतिपुत्रि कुञ्जरकुलं जीवाभयाम्यर्थना-

दीनं त्वामनुनाथते कुचयुगं पत्रांशुकैर्मा पिधाः ॥ २७ ॥

हिया सर्वस्यासौ हरति विदितास्मीति वदनं

1665

द्वयोर्दृष्ट्वालापं कलयति कथामात्मविषयाम् ।

1660 ○ Śp. 835; Sbh. 725; SK. 6.35; Any. p. 79.28; Jsv. 281.2. Generally. — ^a) कोश-. 1661 N substitutes 1505 for this. — ^a) S पांथ (नैव), नैव (पांथ). — ^b) S पश्यन्नैव विहार-. — ^c) S तत्कृतं-. — ^d) S येनाद्यापि. ○ Śp. 3893; Sbh. 1771; Amś. 131; Vyk. ad 3.11; Vām. ad 1.2.13; ŚB. 4.426. 4.681. 1662 ○ Kir. 9.30; Any. p. 71.155; Srb. p. 296.3. 1664 — ^a) S 1.2 °पाण्डुर-. — ^c) K °पुत्री. S३ कुंभाभया-. — ^d) S °नाथति स्तनयुगं. ○ Kpk. 143; Vkj. 1.82, 2.23 (pratika). 1665 — ^b) K °ईष्टा तापं-. — ^c) N सखीसु सेरासु; K सखीष्वसेरासु. — ^d) K विधुरं ॥. ○ Rat. 3.4; Daś. ad 4.11 (रत्नावल्यां); Pv. 287 (रत्नावल्याः); KHV. 596; ŚB. 4.449; Nāṭ. ad 54 (रत्नावल्यां).

सखीषु स्मेरासु प्रकटयति वैलक्ष्यमधिकं

प्रिया प्रायेणास्ते हृदयनिहितातङ्कविधुरा ॥ २८ ॥

- (1666) गुणवदगुणवद्वा कुर्वता कर्मजातं परिणतिरवधार्या यत्नतः पण्डितेन ।
अतिरभसकृतानां कर्मणामविपत्तेर्भवति हृदयदाही शल्यतुल्यो विपाकः ॥ २९ ॥

- 1667 वर्षाः कर्दमहेतवः प्रतिदिनं ↑ तापस्य मूलं शरद् ↑ K. 113a
हेमन्ते जडता तथैव शिशिरेऽप्यायास्यते वायुना ।
चित्तोन्मादकरो वसन्तसमयो ग्रीष्मोऽपि चण्डातपः
कालः काल इति प्रहृष्यति जनः कालस्य का रम्यता ॥ ३० ॥

- 1668 दृष्टिरोधकरं यूनां यौवनप्रभवं तमः ।
अरत्नालोकसंहार्यमवार्यं सूर्यरश्मिभिः ॥ ३१ ॥

- (1669) आपातमात्ररसिके सरसीरुहस्य किं बीजमर्पयितुमिच्छसि वापिकायाम् ।
कालः कलिर्जगदिदं न कृ[त]ज्ञमज्ञे स्थित्वा हनिष्यति तवैव मुखस्य शोभाम् ॥ ३२ ॥

- (1670) अप्रियाण्यपि कुर्वाणो यः प्रियः प्रिय एव सः ।
दग्धमन्दिरसारेऽपि कस्य बह्वावनादरः ॥ ३३ ॥

- 1671 अयं काणः शुक्रो विषमचरणः सूर्यतनयः
क्षताङ्गोऽयं राहुर्विकलमहिमा शीतकिरणः ।
अजानानस्तेषामपि नियतकर्मस्वकफलं
ग्रहग्रामग्रस्ता वयमिति जनोऽयं प्रलपति ॥ ३४ ॥

- (1672) कनकभूषणसंग्रहणोचितो यदि मणिस्त्रपुणि प्रतिबध्यते ।
S. 4.16.1 न स विरौति न चापि पलायते भवति योजयितुर्वचनीयता ॥ ३५ ॥
(अचलस्य)

1666 — ^a) K कर्मजातं. ○ Bh. 45; Śp. 1391; Srb. p. 93.82, p. 176.973; Sbh. 2394; Shv. A. 94b. 45; Ssv. 365; Bpb. 24; BIS. 2122 (843).
1669 — ^b) K बीजमर्पयितुम्. ○ Skb. 4.60, 5.481; ŚB. 2.399; 3.182; Kuv. p. 114; Srb. p. 313.55. Generally. — ^a) हरिष्यति. 1670 ○ Srb. p. 164.486; BIS. 473 (176), Hit. ed. Schl. 2.126, ed Johns. 131. 1672 — ^a) K *नोठितौ. — ^b) S2.3 प्रतिरुध्यते. — ^c) S1.2 वियौति. S चापि न शोभते. ○ Sbh. 898 (पञ्चतन्त्रे); Srb. 29.32; Any. p. 89.36; BIS. 1526 (595) Pañc. ed. Koseg. 1.85, ed. Orn. 67, ed. Bomb. 75. Hit. ed. Schl. & Johns. 2.71.

नमस्यामो देवान्ननु हतविधेस्तेऽपि वशगा (1673)

विधिर्वन्द्यः सोऽपि प्रतिनियतकर्मैकफलदः ।

फलं कर्मायत्तं यदि किममरैः किं च विधिना

नमः सत्कर्मभ्यो विधिरपि न येभ्यः प्रभवति ॥ ३६ ॥

यदा विगृह्णाति तदा हतं यशः करोति मैत्रीमथ दूषिता गुणाः । (1674)

स्थितः समीक्ष्योभयथा परीक्षकः करोत्यवज्ञोपहतं पृथग्जनम् ॥ ३७ ॥

तृष्णे देवि नमस्तुभ्यं कृतकृत्यासि सांप्रतम् । (1675)

अनन्तनाम यद्रूपं तत्त्वया वामनीकृतम् ॥ ३८ ॥

पुरा याताः केचित्तदनु चलिताः केचिदपरे ↑ K. 1136 (1676)

विषादः कोऽस्माकं नहि न वयमप्यत्र गमिनः ।

मनःखेदस्त्वेवं कथमकृतसंकेतविधयो

महामार्गेऽस्मिन्नो नयनपथमेष्यन्ति सुहृदः ॥ ३९ ॥

सन्मार्गे तावदास्ते प्रभवति पुरुषस्तावदेवेन्द्रियाणां (1677)

लज्जां तावद्विधत्ते विनयमपि समालम्बते तावदेव ।

भ्रूचापाकृष्टमुक्ताः श्रवणपथगता नीलपक्ष्माण एते

यावल्लीलावतीनां न हृदि धृतिमुषो दृष्टिबाणाः पतन्ति ॥ ४० ॥

अध्वन्यस्य वधूर्वियोगविधुरा भर्तुः स्मरन्ती यदि (1678)

प्राणानुज्झति कस्य तन्महदहो संजायते किल्बिषम् ।

इत्येवं पथिकः करोति हृदये यावत्तरोर्मूर्धनि

प्रोद्बुधं परपुष्टया तव तवेत्युच्चैर्वचोऽनेकशः ॥ ४१ ॥

1673 ○ Bh. 22. — ^d) नमस्तर्कर्मभ्यो; Śān. 1.1; Srb. p. 93.88; Śp. 436. (भर्तृहरेः); Sbh. 3079; Srh. 34.24 (काव्यप्रकाशे); Yaśastilakacampū (KM. 70) II p. 256; Shv. A. 62a. 643, B. 1a. 38; Ssv. 317; Jsv. 262.3; BIS. 3367 (1431). **1674** ○ Kir. 14.24; Sbh. 436 (भारवेः); Srb. p. 174.904; Sb. 29a. 78 (भारवेः). **1675** ○ Cf. Śp. 420, cf. Ssm. 1546, cf. SK. 2.206. **1677** ○ Bh. 95; Smk. 53.12 (बागस्य); Śp. 3300 (बाणभट्टस्य); Sbh. 2246; Srb. p. 260.112; Shv. B. 4a. 33; SK. 5.135; Ssv. 1369; Slp. 4.12. **1678** — ^δ) K प्राणानुजति. ○ Smk. 59.37; Śp. 3823; Sbh. 1687; Srb. p. 335.143 (var.)

(1679)

अद्राक्षीदपनिद्रकोरकभरव्यानप्रवल्लीस्खलद्-
धूलीदुर्दिनसूदिताम्बरमसाबुधानमुर्वीपतिः
आस्थानीभवनं वसन्तनृपतेर्देवस्य चेतोभुवः
सत्रागारमनुत्तरं मधुलिहामेकं प्रपामण्डपम् ॥ ४२ ॥

1680

मदनज्वरमपनेतुं कुरु संप्रति सततमौषधद्वितयम् ।
बालाधरमधुपानं कुचपीडनमुष्ट्रियोगं च ॥ ४३ ॥

(1681)

उपचारविधिज्ञोऽपि निर्धनः किं करिष्यति ।
निरङ्कुश इवारूढो मत्तद्विरदमूर्धनि ॥ ४४ ॥

(1682)

कस्या नाम किमत्र नास्ति विदितं यद्वीक्ष्यमाणोऽप्ययं
लोको मूक इवास्ति मां प्रति पुनः सर्वो जनस्तप्यते ।
शक्यं दर्शयितुं न पूगफलवत् कृत्वा द्विधेदं वपुर्
यत्सत्यं सखि वीक्षितः खलु मया नूनं चतुर्थ्याः शशी ॥ ४५ ॥

(1683)

खुराघातैः शृङ्गैः प्रतिदिनमलं ↑ हन्ति पथिकान् ↑ K. 1144
भृशं शस्योत्सादैः सकलनगराख्यातपटिमा ।
युगं नैव स्कन्धे वहति नितरां याति धरणीं
वरं शून्या शाला न च पुनरयं दुष्टवृषभः ॥ ४६ ॥

(1684)

पूरोत्पीडे तडागस्य परीवाहः प्रतिक्रिया ।
शोकक्षोभे च हृदयं प्रलापैरवधार्यते ॥ ४७ ॥

1685

धिक् चन्दनं कैव सुधा वराकी किमिन्दुना हारितमब्जकन्दैः ।
न वेद्मि तद्वस्तु यदत्र लोके सुताङ्गधूलेरुपमानपात्रम् ॥ ४८ ॥

(1686)

यौवनं चलमपायि शरीरं गत्वरं वसु विमृश्य विशिष्टः ।
नान्यजन्मगततित्तिविपाकं दृष्टसौख्यमपि कर्म विधत्ते ॥ ४९ ॥

1679 — ^δ) K °मुदिताम्बर. 1682 — °) K कृत्वान्विधेदं. 1683
— ^δ) K °पटिन l. — °) K धरिणीं. 1684 ○ Ut. 3.29; BIS. 4165. 1685
— °) K किङ्कन्दनं. — ^δ) K रिमिन्दुना. — °) K रूपमानमात्रं. 1686 — °)
K योवतं.

अधोऽधः पश्यतः कस्य महिमा नोपजायते ।

1687

उपर्युपरि पश्यन्तः सर्व एव दरिद्रति ॥ ५० ॥

तिमिरमिदमिन्दुबिम्बात्पूतिर्गन्धोऽयमम्बुरुहकोषात् ।

1688

निन्दितमभिजातमुखाद्यदलीकं वचनमुच्चरति ॥ ५१ ॥

यो नीवारतृणाग्रमुष्टिकवलैः संवर्धितः शैशवे

(1689)

पीतं येन सरोजिनीदलपुटे होमावशिष्टं पयः ।

S. 4.41.3

(मनोकस्य)

तद्दानासवपानमत्तमधुपव्यालोलगण्डं गजं

सोत्कण्ठं सभयं च पश्यति शनैर्दूरे स्थितस्तापसः ॥ ५२ ॥

पाणिप्रेङ्खणतो विशीर्णशिरसः स्वेदावरुणश्रियम्

(1690)

S. 2.106.2

ता इत्याकृतिलेशतो मनसि नः किञ्चित् प्रतीतिं गताः ।

वैचिन्यात्पुनरुक्तलान्छनभृतः खण्डेन वाक्येन वा

व्याक्षेपं कथयन्ति पक्ष्मलदृशो लेखाक्षरश्रेणयः ॥ ५३ ॥

ताडीदलं यदकठोरमिदं यदत्र मुद्रा स्तनाङ्गघनचन्दनपङ्कमूर्तिः † । † N. 40b

1691

S. 2.106.1

(कस्यचित्)

यद्वन्धनं बिसलतातनुतन्तवश्च कस्याश्चिदेष गलितस्तदनङ्गलेखः ॥ ५४ ॥

मृणालमेतद्वलयीकृतं तथा तदीय एवैष वतंसपल्लवः ।

† K. 114b

(1692)

इदं च तस्याः कदलीदलांशुकं यदत्र संक्रान्त इव स्मरज्वरः ॥ ५५ ॥

राजशेखरस्यामी ॥

मधुर्मासो रम्यो विपिनमजनं त्वं च तरुणी

1693

स्फुरत्कामावेशे वयसि वयमप्याहितभराः ।

ब्रजत्वम्बा मुग्धे क्षणमिह विलम्बस्व यदि वा

स्फुटस्तावज्जातः पिशुनवचसामेष विषयः ॥ ५६ ॥

वल्लुणस्य ॥

1687 ○ BIS. 231 (83) Hit. 2.2; Srb. p. 163.467. 1688 — °)

K निन्दत-. 1689 — °) S नीवारप्रसवाग्रमुष्टिकवलैर्यो वर्धितः. K शैशवं. — °)

S तं दानावसरे तु. K मजं (गजं). — °) S सानंदं. S मुहुर्द्वारेस्थितस्. K दूरेस्थित°. Sbh.

637; Sp. 54.1. 1690 The Rājasekhara stanzas seem to begin here.

— °) S स्वेदांबु. K °रुद्र-; S °भग्न-. — °) S तत्कृत्याकृति-. S ते (नः). — °) S₂ बाह्येन;

S₃ वामेन (वाक्येन). — °) K व्याख्यायं (व्याक्षेपं.). ○ Vid. 3.22. 1691 — °) S

यदेषा. — °) K विषलता-. S °तंतुमिश्र. ○ Vid. 3.21. 1692 — °) K वतंसु-

पल्लवः. ○ Vid. 3.18. 1693 — °) K °हिततराः l. ○ Smk. 70.2 (विल्लुणस्य).

1694

मुनीन्दोर्वाग्बिन्दुः प्रविततसुधापूरपरमो
 न चेच्चिन्तापात्रे मिलति कथमप्यस्य मनसः ।
 कुतः प्राप्य प्रीतिं तुहिनगिरिगर्भस्थितिजुषोऽ-
 प्यसह्यः सहेत प्रियविरहदाहव्यतिकरः ॥ ५७ ॥
 धर्मकीर्तैः ॥

1695

सर्वस्यैव हि लोकस्य बहुमानं यदात्मनि ।
 विष्णोर्मायासहस्रस्य इयमेका गरीयसी ॥ ५८ ॥

1696

कृशः काणः खञ्जः श्रवणविकलः पुच्छरहितः
 क्षुधाक्षामो जीर्णः पिठरककपालार्पितगलः ।
 व्रणैः पूयक्लिन्नैः किमिकुलचितैराचिततनुः
 शुनीमभ्येति श्वा हतमपि निहन्येव मदनः ॥ ५९ ॥

1697

तरन्तो दृश्यन्ते बहव इह गम्भीरसरसि
 स्वसाराभ्यामाभ्यां हृदि विदधतः कौतुकशतम् ।
 प्रविश्यान्तर्लीनं किमपि सुविवेच्योद्धरति यश्च
 चिरं रुद्धश्वासः स खलु पुनरेतेषु विरलः ॥ ६० ॥
 N. पण्डितज्ञानश्रियः ॥

॥ इति संकीर्णव्रज्या ॥ ४९ ॥

॥ ततः कविस्तुतिव्रज्या ॥ ५० ॥

1698
 S. 5.26.5

सुबन्धौ भक्तिर्नः क इह रघुकारे न रमते
 धृतिर्दाक्षीपुत्रे हरति हरिचन्द्रोऽपि हृदयम् ।
 विशुद्धोक्तिः शूरः प्रकृतिसुभगा भारविगिरस्
 तथाप्यन्तर्मोदं कमपि भवभूतिर्वितनुते ॥ १ ॥ ↑ K. 115a

1694 — ^a) K [S] व्यलक्ष्यः. 1695 — ^b) K बहुमानं. 1696
 ○ Bh. 2; Sbh. 3390; Srb. p. 371.132; Auc. ad 16 (चन्द्रकस्य). Nami ad
 Rudrata 7.76. 1697 — ^a) K सरनि. — ^a) K पुनरेते विरलः. — ^e) K ज्ञान-
 मित्रस्य. ॥ Vraja 50 : K ततो कस्तुतिव्रज्या ॥ 1698 — ^a) S1 इह वसुकल्पे.

तातः सृष्टिमपूर्ववस्तुविषयामेकोऽत्र निर्व्यूढवान्
 निष्णातः कविकुञ्जरेन्द्रचरिते मार्गे गिरां वागुरः ।
 रेवाविन्ध्यपुलीन्द्रपामरवधूझञ्जानिलप्रेषित-
 प्रायेऽर्थे वचनानि पल्लवयितुं जानाति योगेश्वरः ॥ २ ॥
 अभिनन्दस्य ॥

1699
 S. 5.26.1
 (भवानन्दस्य)

पातुं कर्णरसायनं रचयितुं वाचः सतां संमतां
 व्युत्पत्तिं परमामवामुमवधिं लब्धुं रसस्रोतसः ।
 भोक्तुं स्वादुफलं च जीविततरोर्यद्यस्ति ते कौतुकं
 तद्भातः शृणु राजशेखरकवेः सूक्तीः सुधास्यन्दिनीः ॥ ३ ॥
 शंकरवर्मणः ॥

1700
 S. 5.27.3

देवीं वाचमुपासते हि बहवः सारं तु सारस्वतं
 जानीते नितरामसौ गुरुकुलक्लिष्टो मुरारिः कविः ।
 अब्धिर्लङ्घित एव वानरभटैः किं त्वस्य गम्भीरताम्
 आपातालविलग्नपीवरवपुर्जानाति मन्थाचलः ॥ ४ ॥

1701
 S. 5.27.5

तत्तादृगुज्ज्वलककुत्स्थकुलप्रशस्तिसौरभ्यनिर्भरगभीरमनोहराणि ।
 वाल्मीकिवागमृतकूपनिपातलक्ष्मीमेतानि बिभ्रति मुरारिकवेर्वचांसि ॥ ५ ॥
 मुरारेरेतौ ॥

1702

धिग्धिक्तान्समयान्परिश्रमरुजो धिक्ता गिरो निष्फला
 यत्रामूर्न भवन्ति वल्लणगुणोत्खातामृतप्रीतयः ।
 रोम्णां नृत्यभुवो विलोचनपयःपूराब्धिचन्द्रोदयाः
 साहित्यप्रतिगण्डगर्वगलनगलानिक्रियाहेतवः ॥ ६ ॥

1703
 S. 5.27.4

1699 — ^a) S बाणः(तातः) S1.2 °मेकत्र- — ^b) S वा गुरुः । — ^c) S३ वेधा- S °पुलिङ्ग- S भूगोलज्ञानिल- 1700 — ^a) S1 °स्यंदनीः- — ^e) S३ शङ्कार्णवस्य. ○ Vid. 1.7; Bal. 1.17; Shv. A. 37b. 192 (श्रियंकरवर्मणः); Smk. 4.99 (श्रीशंकरवर्मणः). 1701 — ^a) K ये संखेवमुपासते- — ^b) K जामीते. S2 गुरुकुले- — ^d) S °निमग्नपीवरतनुर् (S1 °वपुर्). ○ Anr. before 1.12 in some versions; Kuv. p. 58; BIS. 2954 (1239); SK. 2.31; Ak. p. 290. 1702 — ^a) NK °ककुत्स्थ. ○ Anr. 1.12. 1703 — ^a) S वक्तुं गिरो नीरसा- — ^b) K यत्रानुर्. S °नि(S३ °ति)पतति- — ^c) K रोम्णो नृत्य. S2 °पूरोब्धि- — ^d) K साहित्यं. S३ °गलनं.

1704

उत्तानोल्लिपितप्रतारितनवश्रोत्रैः कथं भाव्यतां
वाक्प्रत्यंशनिवेशिताखिलजगत्तत्त्वा कवीनां कला ।
रथ्यागर्तविगाहनाद्भुतकृतैर्गाह्यः क रत्नाकरो
यस्यान्तःशफरावमाननतटीमज्जद्विरीन्द्राः श्रियः[†] ॥ ७ ॥ ↑ N. 41a

1705

S. 5.32.5

(धर्माशोकस्य)

अनुद्धुष्टः शब्दैरथ च घटनातः स्फुटरसः[†] ↑ K. 115b
पदानामर्थात्मा रमयति न तूत्तानितरसः ।
यथा किञ्चित्किञ्चित्पवनचलचीनांशुकतया
स्तनाभोगः स्त्रीणां हरति न तथोन्मुद्रिततनुः ॥ ८ ॥
वल्लणस्यैते ॥

(1706)

S. 5.26.2

(भोजदेवस्य)

अस्तंगतभारविरवि कालवशात्कालिदासविधुविधुरम् ।
निर्वाणबाणदीपं जगदिदमद्योति रत्नेन ॥ ९ ॥

1707

जानकीहरणं कर्तुं रघुवंशे पुरःस्थिते ।
कविः कुमारदासो वा रावणो वा यदि क्षमः ॥ १० ॥

(1708)

शब्दास्ते न तथाविधाः पथि धियां लोकस्य ये नासते
नार्थात्मापि स कोऽपि धावति गिरां भूपालमार्गे न यः ।
अस्यन्यस्तु स संनिवेशिशिशिरः शब्दार्थयोः संगमो
येनामी स्ववशेन दग्धकवयो मश्नन्ति चेतांसि नः ॥ ११ ॥

1709

जयति कविकण्ठहारः श्रीरघुकारः प्रमेयकेदारे ।
यन्मतिदात्रविलूने शिलोञ्छमिव कुर्वते कवयः ॥ १२ ॥

(1710)

कवीनामगलदर्पो नूनं वासवदत्तया ।
शक्त्येव पाण्डुपुत्राणां गतया कर्णगोचरम् ॥ १३ ॥

1704 — ^a) K उत्तालो'. — ^c) K 'गाहनौद्धत'. K 'ग्राह्य'. — ^d) K शफराधमा'.
K 'मज्जद्विरीन्द्राः'. 1705 — ^a) S₁ अनुद्धुष्टः. S घटनात्स्फुटः. — ^b) S₁ न हत्तानित-
— ^c) S किञ्चिद्भृशः. S_{1.2} 'चीनांशुक'. — ^d) S₁ 'रसः'; S_{2.3} वपुः (तनुः). — ^e) K वल्लण ॥.
○ Smk. 4.36 (धर्माशोकस्य); Shv. A. 39a. 205 (धर्माशोकस्य); Amd. 285.
1706 — ^b) K कालिदाश'. 1707 — ^a) N before correction and K रामणो.
○ Smk. 4.76 (राजशेखरस्य). 1708 — ^b) K नाथान्मायि. 1710 ○ Harṣa-
carita 1.11; Smk. 4.54 (बाणस्य); Shv. A. 41a. 246 (श्रीराजशेखरस्य).

कीर्तिः प्रवरसेनस्य प्रयाता कुसुमोज्ज्वला । 1711
समुद्रस्य परं पारं कपिसेनेव सेतुना ॥ १४ ॥

सन्ति श्वान इवासंख्या जातिभाजो गृहे गृहे । 1712
उत्पादका न बहवः कवयः शरभा इव ॥ १५ ॥
बाणस्यामी ॥

कवयः कालिदासाद्याः कवयो वयमप्यमी । 1713
पर्वते परमाणौ च वस्तुत्वमुभयोरपि ॥ १६ ॥

सौजन्याङ्कुरकन्द सुन्दरकथासर्वस्व सीमन्तिनी- 1714
चित्ताकर्षणमन्त्र मन्मथसरित्कलोल वाग्वल्लभ । S. 3.11.2
(अभिनन्दस्य)
सौभाग्यैकनिवेश पेशलगिरामाधार धैर्याम्बुधे
धर्माद्रिद्रुम राजशेखर सखे दृष्टोऽसि यामो वयम् ॥ १७ ॥

यदेतद्वागर्थव्यतिकरमयं किञ्चिदमृतं ↑ K. 116a (1715)
प्रमोदप्रसन्दैः सहृदयमनांसि स्तपयति । S. 5.32.1
(हृषीकेशस्य)
इदं काव्यं तत्त्वं स्फुरति तु यदत्राणु परमं
तदन्तर्बुद्धीनां स्फुटमथ च वाचामविषयः ॥ १८ ॥

सुवर्णालङ्कारा प्रकटितरसाश्लेषनिपुणा 1716
स्फुरद्वैदभोक्तिर्ललितपदबन्धक्रमगतिः । S. 5.31.1
(साकोकस्य)
लसद्भूयोभावा मृदुरपि विमर्दोचिततनुः
कवीन्द्र त्वद्वाणी हरति हरिणाक्षीव हृदयम् ॥ १९ ॥

अम्बा येन सरस्वती सुतवती तस्यार्पयन्ती रसान् 1717
नानाचाटुमुखी स दुर्लडितवान् खेलाभिरुच्छृङ्खलः ।

1711 — ^b) K कुसुमोज्ज्वला. ○ Harṣacarita 1.14; Smk. 4.62 (बाणस्य); Shv. A. 41a (? बाणस्य). 1712 — ^c) N बाणस्यैते (as 1710 is not in N).
○ Harṣacarita 1.5; Śp. 157 (बाणभट्टस्य); BIS. 6788; Akp. 145. 1713
○ Śp. 175 (कुष्णभट्टस्य); Shv. A. 32a. 113 (कुष्णभट्टस्य); Ssv. 780. 1714
— ^b) S मन्मथसुहृत्क. — ^d) S राजशेखरकवे. 1715 — ^a) S_{1,2} °द्राक्यार्थ°. — ^b) S
तदानंदस्यंदैः. — ^c) K त्वत्र (तत्त्वं). K च (तु). S_{2,3} यदत्रानु. ○ Smk. 4.34. 1716
— ^d) K कवीन्द्र. — ^e) S₁ सोकोकस्य. 1717 — ^b) N सदल°. — ^d) K दृष्ट्वाध्वमित°.

जिह्वादुर्व्यसनैरुपद्रवरुजः कुर्वन्ति ये दुःसुतास्
तान्दृष्ट्वार्थमितस्ततो निखनति स्वं निःस्वमातन्वती ॥ २० ॥
वल्लणस्य ॥

1718

अविदितगुणापि सत्कविभणितिः कर्णेषु वमति मधुधाराम् ।
अनधिगतपरिमलापि हि हरति दृशं मालतीमाला ॥ २१ ॥
सुबन्धोः ॥

1719

बभूव वल्मीकभवः पुरा कविस्ततः प्रपेदे भुवि भर्तृमेठताम् ।
पुनः स्थितो यो भवभूतिरेखया स वर्तते संप्रति राजशेखरः ॥ २२ ॥

1720

उच्छ्वासोऽपि न निर्याति बाणे हृदयवर्तिनि ।
किं पुनर्विकटाटोपपदबन्धा सरस्वती ॥ २३ ॥

1721

यलग्नं हृदि पुंसां भूयो भूयः शिरो न घूर्णयति ।
तदपि कवेः किमु काव्यं काण्डो वा धन्विनां किमसौ ॥ २४ ॥
तामरसस्य ॥

(1722)

कथंचित्कालिदासस्य कालेन बहुना मया ।
अवगाढेव गम्भीरमसृणौघा सरस्वती ॥ २५ ॥

1723
S. 3.3.4

कश्चिद्वाचं रचयितुमलं श्रोतुमेवापरस्ताम्
कल्याणी ते मतिरुभयतो विस्मयं नस्तनोति ।
नह्येकस्मिन्नतिशयवतां संनिपातो गुणानाम्
एकः सूते कनकमुपलस्तत्परीक्षाक्षमोऽन्यः ॥ २६ ॥
कालिदासस्य ॥ ↑ K. 116b

(1724)

S. 5.27.2

(शालिकनाथस्य)

प्रयोगव्युत्पत्तौ प्रतिपदविशेषार्थकथने
प्रसक्तौ गाम्भीर्ये रसवति च वाक्यार्थघटने ।

1718 ○ Vāsavadattā 11; Smk. 4.13 (सुबन्धोः); Śp. 145 (सुबन्धोः) Shv. A. 37a. 186 (सुबन्धोः); BIS. 680 (247); Pt. 3.21; SK. 2.11; SG. 2.11; Sd. ad 10.50. 1719 ○ Bāl. 1.16; Bālabhārata 1.12, both. — ^δ) भर्तृमेठ^०. 1721 — ^९) K तामरस्य ॥. 1723 — ^९) N वारं; S वाचो (वाचं). S वोढुमेवा^०. K^०परस्थां; S1.3^०परस्ताः; S2^०परास्ताः. — ^δ) S सा कल्याणी. S उभयथा. — ^९) K नक्षे^०; S नन्वे^० (नह्ये^०). S संनिवेशो. — ^९) S कनकमनलस्य. — ^९) K कालिदाशः ॥. ○ Kav. p. 14. 1724 — ^δ) S1.2 काव्यार्थरचने. — ^९) S ण्तेरर्थे. — ^९) K शालिक ॥.

अगम्यायामन्यैर्दिशि परिणतेश्चार्थवचसोर्
मतं चेदस्माकं कविरमरसिंहो विजयते ॥ २७ ॥
शालिक[स्य] ॥

इयं गौरुहामा तव निबिडबन्धापि हि कथं N. *lm.* 40b
न वैदर्भादन्यत्स्पृशति सुलभत्वेऽपि हि कथम् । 1725
अवन्ध्या च ख्याता भुवि कथमगम्या कविवृषैः S. 5.31.5
कथं वा पीयूषं स्रवति बहु दुग्धापि बहुभिः ॥ २८ ॥
शब्दार्णवस्य ॥

शैलैर्बन्धयति स्म वानरहृतैर्वाल्मीकिरम्भोनिधिं (1726)
व्यासः पार्थशरैस्तथापि न तयोरत्युक्तिरुद्भाव्यते । S. 5.75.4
वागर्थौ च तुलाधृताविव तथाप्यस्मन्निबन्धानयं
लोको दूषयति प्रसारितमुखस्तुभ्यं प्रतिष्ठे नमः ॥ २९ ॥
धर्मकीर्तैः ॥

हा कष्टं कविचक्रमौलिमणिना दक्षेण यन्नेक्षितः 1727
श्रीमानुत्पलराजदेवनृपतिर्विद्यावधूवल्लभः ।
तस्याप्यर्थिजनैकरोहणगिरेर्लक्ष्मीर्वृथैवाभवद्
दक्षस्यास्य न येन सुन्दरगिरः कर्णावतंसीकृताः ॥ ३० ॥
दक्षस्य ॥

यस्य यथा विज्ञानं तादृक्तस्येह हृदयसद्भावः । (1728)
उन्मीलति कविपुङ्गववचने च पुराणपुरुषे च ॥ ३१ ॥

वहति न पुरः कश्चित्पश्चान्न कोऽप्यनुयाति मां N. *um.* 41a
न च नवपदक्षुण्णो मार्गः कथं न्वहमेककः । 1729
भवतु विदितं पूर्वव्यूढोऽधुना खिलतां गतः
स खलु बहलो वामः पन्था मया स्फुटमुर्जितः ॥ ३२ ॥
N. धर्मकीर्तिपादानाम् ॥

1725 — ^b) S °दन्यच्चरति. — °) K °मगस्या. — ^d) S₃ कविभिः ॥. 1726
— ^a) S₁ वानरकृतैर्. — °) K वाङ्मोऽर्थः. K °प्यस्मिन्निबन्धा°; S °प्यस्मत्प्रबन्धा°. — ^d) S
दूषयितुं. ° Prab. 70 (धनपालस्य). 1727 — °) NK °लक्ष्मी वृथै°. — ^d) K
°वतंशी°. 1729 — °) K धर्मकीर्तैः ॥.

(1730) विद्यावधूमपरिणीय कुलानुरूपां श्लाघ्यां सुतामिव ततः श्रियमप्रसूय ।
तां चार्थिने प्रणयपेशलमप्रदाय धिक्त्तं मनुष्यपदमात्मनि यः प्राप्नुये ॥ ३३ ॥ ↑K.117^a
भर्तृहरेः ॥

(1731) ये नाम केचिदिह नः प्रथयन्त्यवज्ञां जानन्ति ते किमपि तान्प्रति नैष यत्नः ।
उत्पत्स्यते तु मम कोऽपि समानधर्मा कालो ह्ययं निरवधिर्विपुला च लक्ष्मीः ॥ ३४ ॥
चेः ॥

1732
S. 5.26.4

निधानं विद्यानां कुलगृहमपारस्य यशसः
शुचि क्षमापालानां सुचरितकथादर्पणतलम् ।
कलासंपदत्नव्रततिविटपानां सुरतरुः
प्रकृत्या गम्भीरः कविरिह सशब्दो विजयते ॥ ३५ ॥

(1733)
S. 5.26.4
(अभिनन्दस्य)

उन्नीतो भवभूतिना प्रतिदिनं बाणे गते यः पुरा
यश्चीर्णः कमलायुधेन सुचिरं येनागमत्केशटः ।
यः श्रीवाक्पतिराजपादरजसां संपर्कपूतश्चिरं
दिष्ट्या श्लाघ्यगुणस्य कस्यचिदसौ मार्गः समुन्मीलति ॥ ३६ ॥
योगेश्वरस्य ॥

(1734) परमाद्भुतरसधामन्युत्सलिते जगति वल्लनाम्भोधौ ।
विश्रान्तो रसभागस्तिमितयति यथा गभीरिमा कोऽपि ॥ ३७ ॥
वल्लण[स्य] ॥

(1735) आढ्यराजकृतारम्भैर्हृदयस्थैः स्मृतैरपि ।
जिह्वान्तःकृष्यमाणेव न कवित्वे प्रगल्भते ॥ ३८ ॥
बाणस्य ॥

(1736) वाल्मीकेर्मुकुलीकृतैव कविता कः स्तोतुमस्त्यादरो
वैयासानि वचांसि भारविगिरां भूतैव निर्भर्त्सना ।

1730 — °) K प्रणयर्पेशलमुप्रदाय. — °) K भर्तृहरेः ॥ 1731 ° Māl. 1.8.
— °) पृथ्वीः ॥; Kuv. p. 192; KHA. 356; Kpk. 190; Kpd. p. 196; Amd. 381;
Vy. ad 2.5. 1732 S order *acbd*. — °) Ss निदानं. — °) S शुचिक्षोणीद्रानां.
— °) K °वितपानां. — °) S कविरिति हि शब्दो. 1733 — °) S प्रतिपदं. — °) S
सततं (सुचिरं). K केशटः । — °) S °भूतिश्चिरं. 1735 ° Harṣacarita 1.18.
1736 — °) K कविना. — °) K धर्मायनं.

काव्यं चेदवतंसभूपमभजद्धर्मायणं कर्णयोस्
तातः किं बहु वर्ण्यते स भगवान् वैदर्भगर्भेश्वरः ॥ ३९ ॥
धर्माशोकस्य ॥

वामाङ्गं पृथुलस्तनस्तचकितं यावद्भवानीपतेर् 1737
लक्ष्मीकण्ठहठग्रहव्यसनिता यावच्च दोष्णां हरेः ।
यावच्च प्रतिसामसारणविधिव्यग्रौ करौ ब्रह्मणः

स्थेयासुः श्रुतिशुक्तिलेह्यमधवस्तावत्सतां सूक्तयः ॥ ४० ॥ ↑ K. 117b

कीर्त्या समं त्रिदिववासमुपस्थितानां मर्यावतीर्णमरुतामपि सत्कवीनाम् । 1738
जग्रन्थ दुर्लभसुभाषितरत्नकोषं विद्याकरः सुकृतिकण्ठविभूषणाय ॥ ४१ ॥

॥ इति कविवर्णनव्रज्या समाप्ता ॥ ५० ॥

(N. Colophon :)

॥ समाप्तोऽयं सुभाषितरत्नकोष इति ॥

(॥ पण्डितश्रीभीमार्जुनसोमस्य ॥)

(K. Colophon :)

परस्य मोषं विनयव्यतिक्रमादयं जनः कर्तुमतीव पण्डितः । 1739
स्वयं च नामाविनयेषु वर्तते कथं न यद्वेष्टि तदेव चेष्टते ॥

जादस्ता पुस्तकं दस्ता तादस्तं लिखितं मया । यदि शुद्धमशुद्धं वा मम
दोष न दीयते ॥ * ॥ शुभ ॥ सम्वत् ८३० ॥ ज्येष्ठशुक्लपूर्णिमा ॥ श्रमवालकुहु-
सिद्धिपाद । रेखक दैवज्ञधननामः ॥ शुभः ॥

1737 ○ Vid.4.23 (final). — ^d) °लेह्यमधुरा-. 1738 — °) K यद्वन्थ. Vrajyā 50 : K समाप्तं ॥. N colophon: second line by later hand, probably denoting an owner of the codex. 1739 — ^a) K परमष्वमपन्वि°. K colophon: the correct reading of the scribe's verse is: यादृशं पुस्तकं दृष्ट्वा तादृशं लिखितं मया । यदि शुद्धमशुद्धं वा मम दोषो न दीयते ॥.

श्लोकानां सूची ॥

अकलितनिजपररूपः	1283	अद्याभोगिनि गाढमर्मनिवहे	1136
अकस्मादुन्मत्त प्रहरसि	1072	अद्याम्भः परितः पतिष्यति	243
अकारणाविष्कृतवैरदारुणाद्	1258	अद्याशनं शिशुजनस्य बलेन	1311
अकार्यं तथ्यो वा भवति	1338	अद्योद्यानगृहाङ्गणे सखि	693
अकृतप्रेमैव वरं न पुनः	805	अद्राक्षीदपनिद्रकोरकभग्	1679
अगम्यो मन्त्राणां प्रकृति	1270	अधरः पद्मरागोऽयमनर्घः	629
अग्रे गच्छत धेनुदुग्ध	139	अधरेणोन्नतिभाजा भुजङ्ग	851
अग्रे गीतं सरसकवयः	1605	अधः पश्यन्पार्श्वद्वयवलित	273
अग्रे तप्तजला नितान्त	206	अधीराक्ष्याः पीनस्तनकलश	422
अग्रे श्यामलबिन्दुबद्ध	294	अधोऽधः पश्यतः कस्य महिमा	1687
अङ्कुरिते पल्लविते कोरकिते	188	अध्वन्यस्य वधूर्वियोगविधुरा	1678
अङ्गाकृष्टदुकूलया सरभसं	570	अध्वश्रमाय चरणौ विरहाय	1321
अङ्गामोदसमोच्छलद्दृणि	25	अनङ्गपलितं मूर्ध्नि पश्यैतद्	1518
अङ्गुष्ठाक्रमवक्रिताङ्गुलिर्धः	1157	अनलसजवापुष्पोत्पीडच्छवि	943
अङ्गेनाङ्गमनुप्रविश्य मिलतो	1027	अनल्पं संतापं शमयति	580
अजाजीजम्बाले रजसि	1148	अनादृत्यौचित्यं हियम्	1464
अञ्जलिस्थानि पुष्पाणि	1232	अनालोच्य प्रेम्णः परिणति	659
अणुरपि ननु नैव क्रोड	1079	अनुचितमिदमक्रमश्च पुंसां	1519
अतिपीतां तमोराजीं	855	अनुद्बुष्टः शब्दैरथ च घटनातः	1705
अतिप्रौढा रात्रिर्बहलशिख	573	अनुमतमिवानेतुं जोषं	836
अतिमलिने कर्तव्ये भवति	1254	अनुहरतः खलसुजनौ	1218
अतिहरितपत्रपरिकरसंपन्न	876	अनेन कुम्भद्वयसंनिवेश	413
अत्युक्तौ यदि न प्रकुप्यसि	1404	अनेन रम्भोरु भवन्मुखेन	443
अत्युत्सार्य बहिर्विटङ्क	894	अनेन वीतरागेण बुद्धेन	843
अत्युद्गाढरयस्थिराकृतिघन	19	अन्तर्निबद्धगुरुमन्युरपरंपरा	786
अत्रास्थः पिशितं शवस्य	1535	अन्तर्मलिनदेहेन बहिर्	1260
अत्रैष स्वयमेव चित्रफलके	549	अन्तस्तारं तरलिततलाः	746
अद्य स्वर्गवधूगुणे गुणमय	1007	अन्तःखेदमिवोद्बहन् यद्	1458
अद्य स्वां जननीमकारण	828	अन्त्रैः कल्पितमङ्गलप्रतिसराः	1532
अद्यापि स्तनशैलदुर्गविषमे	921	अन्ध्रीनीरन्ध्रपीनस्तनतट	1126

अन्यः कोऽपि स कुम्भसंभव	1200	अम्बेयं नेयमम्बा न हि खर	90
अन्यादानाकुलान्तःकरणवश	1540	अम्भः कर्दमतामुपैति सहसा	1428
अन्योन्यान्तरनिर्गताङ्गुलिदल	370	अम्भोधेर्जलयन्त्रमन्दिरपरि	214
अन्योन्योपमितं युगं निरुपमं	453	अम्भोधेर्वडवासुखानलक्षला	232
अन्योऽपि चन्दनतरोर्महनीय	1087	अम्भोनिधेरनवगीतगुणैक	1109
अपगतरजोविकारा घन	231	अम्भोमुचां सलिलमुद्गिरतां	1161
अपत्यानि प्रायो दश दश	1206	अम्भोरुहं वदनमम्बकमिन्दु	538
अपनय महामोहं राजन्	1015	अयं काणः शुक्रो विषमचरणः	1671
अपां मूले लीनं क्षणपरिचितं	201	अयं ते विद्रुमच्छायो मरु	492
अपि वज्रेण संघर्षमपि	1485	अयं धारावाहस्तडिदियमियं	708
अपि स दिवसः किं स्याद्	777	अयं धूर्तो मायाविनयमधुराद्	685
अपूर्वः कोऽपि कोपाग्निः	1228	अयं निजः परो वेति गणना	1241
अपूर्वेयं धनुर्विद्यं भवता	1421	अयं लोलन्मुक्तावलिकिरण	472
अपेक्षन्ते न च स्नेहं न पात्रं	1230	अयं वारामेको निलय इति	1025
अपेताः शत्रुभ्यो वयमिति	1371	अयं स भुवनत्रयप्रथित	323
अप्रत्याकलितप्रभावविभवे	1020	अयमुदयति मुद्राभञ्जनः	979
अप्राप्तकेलिसुखयोरतिमान	686	अयमुषसि विनिद्रद्राविडी	1144
अप्रियाण्यपि कुर्वाणो यः	1670	अयि परारि परुन्मलयानिला	381
अभयमभयं देव ब्रूमस्	1008	अयि पिबत चकोराः कृत्स्नम्	800
अभिनवमुखमुद्रं क्षुद्र	1192	अये मुक्तारत्न प्रसर बहिर	1019
अभिपतति घनं शृणोति	1083	अरतिरियमुपैति मां न निद्रा	723
अभिमुखपतयालुभिर्ललाट	625	अर्चिर्मालाकरालादिवमभि	1187
अभिमुखे मयि संवृतमीक्षितं	505	अर्चिष्मन्ति विदार्य वक्र	95
अभ्युद्यत्कवलग्रहप्रणयिनस्ते	1124	अर्थाभावे मृदुता काठिन्यं	1517
अमन्दमणिनूपुरक्वणन	526	अर्थो न संभृतः कश्चिन्न	1512
अमीषां प्राणानां तुलित	1467	अर्धोद्धतेन कदली मृदुताप्र	258
अमीषां मञ्जुश्रीरुचिरवदन	29	अलङ्कारः शङ्काकरनरकपालः	1344
अमीषां मण्डलाभोगः स्तनानाम्	463	अलकेषु चूर्णभासः स्वेद	245
अमुं कालक्षेपं त्यज जलद्	1029	अलमतिचपलत्वात्स्वप्न	477
अमुष्मिन्संनद्धे जलमुचि	265	अलसयति गात्रमधिकं	496
अमृतसिक्तमिवाङ्गमिदं यदि	487	अलसवलितमुग्धक्षिग्ध	482
अम्बा येन सरस्वती सुतवती	1717	अलसवलितैः प्रेमार्द्राद्रैर्निमेष	508
अम्बा शेतेऽत्र वृद्धा परिणत	812	अलीकव्यामुक्तप्रचुरकवरी	449

अलीनां मालाभिर्विचित्र	1134	अस्यास्तुङ्गमिव स्तनद्वयमिदं	493
अवचनं वचनं प्रियसंनिधौ	502	अस्याः सर्गविधौ प्रजापतिर्	456
अवश्यं यातारश्चिरतरमुषित्वा	1617	अहमिव शून्यमरण्यं वयमिव	782
अविकारणमपि सज्जनम्	1358	अहमिव स्थितवत्यपि तावकी	1648
अविदितगुणापि सत्कविभणितिः	1718	अहो दिव्यं चक्षुर्वहसि तव	669
अविविक्तावतिस्तब्धौ स्तनौ	1527	अहो धनुषि नैपुण्यं मन्मथस्य	330
अव्याद्वो वलिताङ्घ्रिपात	83		
अशिथिलपरिस्पन्दः कुन्दे	159	आकण्ठार्पितकञ्चुकाञ्चलमुरो	348
अशोके शोकार्तः किमसि	1074	आकर्णान्तविसर्पिणः कुवलय	466
असज्जनाश्चैनमधुरैर्वचोभिः	1293	आकुब्जीकृतपृष्ठमुन्नतवलद्	1163
असद्वृत्तो नायं न च सखि	658	आकृष्यादावमन्दग्रहमलक	820
असन्तो नाभ्यर्थ्याः सुहृदपि	1213	आक्रन्दाः स्तनितैर्विलोचन	240
असारं संसारं परिमुषित	405	आक्रान्तेव महोपलेन मुनिना	1302
असावहं लोहमयी स यस्याः	724	आखुभ्यः किं खलैर्जातं खलेभ्यः	1264
असावेकद्वित्रिप्रभृतिपरि	909	आघ्रातः क्षोणिपीठः खुरशिखर	1167
असितभुजगशिशुवेष्टितम्	247	आजन्मस्थितयो महीरुह इमे	1028
असिन्दूरेण सीमन्तो मा भून्नो	1429	आजन्मानुगतेऽप्यस्मिन्नाले	1513
असौ गतः सौगत एव यस्मात्	706	आज्ञामेव मुनेर्निधाय सिरसा	1123
असौ नास्तीवेन्दुः कचिदपि	262	आढ्यराजकृतारम्भैर्हृदयस्थैः	1735
असौ विभ्रंस्ताम्रत्विषमुदय	938	आढ्यान्निवापलम्भो निकेतगामी	292
असौ समालोकितकाननान्तरे	946	आतपे धृतिमता सह वध्वा	1662
अस्तंगतभारविरवि काल	1706	आत्ते वाससि रोद्धुमक्षमतया	568
अस्तं भास्वति लोकलोचन	863	आत्मज्ञानविवेकनिर्मलधियः	1604
अस्तव्यस्तान्क्रमततगतीन्यत्रि	865	आदाय वारि परितः सरितां	1041
अस्ताद्रिशिरोविनिहितरवि	880	आदृष्टिप्रसरात्प्रियस्य पदवीम्	728
अस्ति भयमस्ति कौतुकमस्ति	368	आदौ मानपरिग्रहेण गुरुणा	983
अस्ति श्रीस्तनपत्रभङ्गमकरी	104	आदौ वितत्य चरणौ विनमय्य	1168
अस्तोपधानविनिहितरविबिम्ब	883	आदौ विस्मयनिस्तरङ्गमनु च	490
अस्थानाभिनिवेशी प्रायो जड	1356	आधत्ते दनुसूनुसूदनभुजा	1579
अस्मादृशां नूनमपुण्यभाजां	1489	आनीलचूचुकशिलीमुखमुद्रतैक	434
अस्माभिश्चतुर्म्बुराशिरशना	1507	आपरितोषाद्विदुषां न साधु	1245
अस्मिन्नीषद्वलितविततस्तोक	1174	आपातमात्ररसिके सरसीरुहस्य	1669
अस्मिन्वृद्धवनेचरीकरतलैर्	1190	आपीनप्रविसारितोरुविकटैर्	279

आपीयमानमसकृद्भमरायमाण	1194	आस्तां दूरेण विश्लेषः प्रियाम्	584
आपुङ्खाग्रममी शरा मनसि मे	771	आस्तां सकण्टकमिदं वसुधा	1606
आबद्धभीमभृकुटीस्थपुटं	1452	आस्वाद्य स्वयमेव वच्मि	1462
आबाल्याधिगमान्मयैव गमितः	1433	आहारे विरतिः समस्तविषय	703
आबाहूद्रतमण्डलाग्ररुचयः	2		
आभोगिनः किमपि संप्रति	303	इक्षुत्वक्क्षोदसाराः शकट	282
आमन्थिनीकलश एष सदुग्ध	1089	इतः पौरस्त्यायां ककुभि	633
आमृद्गन्तस्तम इव सरःसीम्नि	977	इतो दावज्वालः स्थलमुव इतो	1508
आमृश्य स्तनमण्डलं प्रतिमुहुर्	1441	इतो वसति केशवः पुरमितश्च	1204
आमोदिना समधुना परिधूसरेण	821	इदममृतममेयं सेयमानन्द	566
आमोदैस्ते दिशि दिशि गतैर्दूर	1078	इदानीं तीव्राभिर्दहन इव भाभिर्	738
आयाते दयिते मरुस्थलमुवाम्	512	इदानीं प्लक्षणां जठरदलविश्लेष	185
आयान्ति यान्ति सततं नीरं	1066	इदानीं वंशीनां शबरमिथुनोच्छृङ्खल	237
आरक्ताङ्कुरदन्तुरा कमलिनी	152	इदानीमर्घन्ति प्रथमकलमच्छेद	314
आरक्तैर्नवपल्लवैर्विटपिनो	174	इन्दुमिन्द्रदिगसूत सरस्वान्	947
आरब्धे दयितामुखप्रतिसमे	442	इन्दुर्यत्र न निन्धते न मधुरं	823
आरम्भगुर्वी क्षयिणी क्रमेण	1277	इन्दोर्लक्ष्म त्रिपुरजयिनः कण्ठ	1018
आरम्भरमणीयानि विमर्दे	1287	इमास्ता विन्ध्याद्रेः शुक्रहरित	1588
आरोहवल्लीभिरिवाम्बुधारा	259	इमौ रम्भास्तम्भौ द्विरदपति	424
आर्द्रा कण्ठे सुखाञ्जसजम्	76	इयं गेहे लक्ष्मीरियममृत	427
आवाति स्फुटितप्रियङ्गुसुरभि	296	इयं गौरुदामा तव निबिड	1725
आवृण्वाना ज्ञगिति जघनं	589	इयं बाला मां प्रत्यनवरतम्	1620
आश्चर्यं वडवानलः स भगवान्	1198	इह बहलितमिन्दोर्दीप्तितीनां	929
आश्चर्यमूर्जितमिदं किमु किं	390	इह समदशकुन्ताक्रान्तवानीर	1592
आश्रयाशः कृष्णवर्त्मा दहने	1284		
आश्लेषचुम्बनरतोत्सवकौतुकानि	606	ईश्वरगृहमिदमत्र हि विषं	1483
आश्लेषेण पयोधरप्रणयिनीं	690		
आश्लेषे प्रथमं क्रमादपहते	605	उचितकर्म तनोति न संपदं	1492
आश्वास्य पर्वतकुलं तपनोष्म	1098	उच्चैरुन्मथितस्य तेन बलिना	1055
आसारान्तमृदुप्रवृत्तमरुतो	220	उच्छ्रनारुणमश्रुनिर्गमवशाच्	742
आसारोपरमे प्रगाढतिमिराः	234	उच्छ्वासोऽपि न निर्याति बाणे	1720
आसीदुप्तं यदेतद्रणमुवि	1006	उत्कल्लोलस्य लक्ष्मीलवणजल	1001
आस्कन्धावधि कण्ठकाण्डविपिने	1546	उत्कृत्योत्कृत्य कृत्तं प्रथममथ	1530

उत्क्रान्तं गिरिकूटलङ्घनसहं	1035	उन्मग्नचञ्चलवनानि वनाप	289
उत्खेलन्निवलीतरङ्गतरेले	363	उन्मादगद्गदगिरो मदविह्वलाक्ष्या	1480
उत्तंसः केकिपिच्छैर्मरकतवल्यैः	896	उन्मीलन्ति मृणालकोमलरुचो	910
उत्तानोल्लपितप्रतारितनवश्रोत्रैः	1704	उन्मीलन्मुकुलकरालकुन्दकोष	754
उत्तिष्ठन्त्या रतान्ते भरसुरगपतौ	125	उन्मील्याक्षि सखीर्न पश्यसि न	748
उत्पत्तिर्जमदधितः स भगवान्	1203	उन्मुक्तक्रमहारिमेरुशिखरात्	1056
उत्पुच्छः प्रमदोच्छ्वसद्वपुरधो	1183	उन्मुक्ताभिर्दिवसमधुना सर्व	860
उत्पुच्छानतधूतपक्षततयो	236	उन्मुद्रीकृतविश्वविषयभरैस्	1663
उत्प्लुत्य दूरं परिधूय पक्षावधो	1155	उपकारिणि शुद्धमतौ वार्यजेन	1279
उत्प्लुत्या गृहकोणतः प्रचलिता	1177	उपचारविधिज्ञोऽपि निर्धनः किं	1681
उत्फुल्ला नवमालिका मदयति	189	उपनयति कपोले लोलकर्ण	183
उत्फुल्लार्जुनसर्जवासितवहत्	218	उपप्राकाराग्रं ग्रहिणु नयने	447
उत्सर्पद्ममलेखात्विषि तमसि	867	उपरि कबरीबन्धग्रन्थेरथ	509
उत्सारितो हसितदीधितिभिः	892	उपरि घनं घनपटलं दूरे	791
उदञ्चद्वर्माशुद्युतिपरिचयोन्निद्र	1032	उपशमफलद्विद्याबीजात्फलं	1361
उदन्वच्छिन्ना भूः स च निधिरपां	1223	उपाध्वं तत्पान्थाः पुनरपि सरो	1069
उदरस्येदमणुत्वं सहज	22	उपालभ्यो नायं सकलभुवना	1067
उदेति यस्यां न निशाकरो	817	उपैति क्षारान्धि सहति बहु	1379
उदेष्यत्पीयूषद्युतिरुचिकणार्द्राः	831	उरसि निहितस्तारो हारः कृता	835
उद्वच्छत्यलिङ्गङ्कतिः स्मरणधुर	186	उषसि गुरुसमक्षं लज्जमाना	616
उद्वर्भहूणतरुणीरमणोपमर्द	924		
उद्वीवा विवृत्तारुणास्य	1151	ऋक्षस्य क्रोडसंधिप्रहितमुख	1409
उद्दामज्वलदंशुमालिकिरण	988		
उद्दामदन्तरुचिपलवितार्थ	41	एकं वा कुपितप्रियाप्रणयिनीं	1601
उद्दामद्युमणिद्युतिव्यतिकर	985	एकगर्भोषिताः स्निग्धा मूर्ध्ना	1525
उद्दामद्विरदावलूनविसिनी	1125	एकत्रासनसंस्थितिः परिहृता	639
उद्दीप्ताग्निरसौ मुनिर्विजयते	1211	एकद्विप्रभृतिक्रमेण गणना	961
उद्वेष्टेभ्यः सुदूरं घनरजनि	1529	एकमेव बलिं बद्धा जगाम	393
उद्विन्नस्तनकुञ्जलद्वयसुरः	342	एकस्निग्धा हृदि सदा वससि	1438
उद्विन्नस्तबकावतंससुभगाः	168	एकस्मिन् शयने पराङ्मुखतया	667
उद्यन्तु नाम सुबहूनि महा	1202	एकस्यापि मनोभुवस्तदबला	9
उन्नालालकभञ्जनानि कबरी	335	एकः स एव परिपालयताञ्	94
उन्नीतो भवभूतिना प्रतिदिनं	1733	एकेनापि पयोधिना जलमुचस्	1047

एको जयति सद्रुतः किं पुनर्	519	ककुभि ककुभि भ्रान्त्वा भ्रान्त्वा	1082
एको भवान्मम समं दश वा	1544	कचमूलबद्धपन्नगनिःश्वास	950
एणी याति विलोक्य बाल	219	कटुमधुराण्यामोदैः पर्णैर्	298
एतत्तद्वक्त्रमत्र क तदधर	1619	कण्ठे मौक्तिकमालिकाः स्तनतटे	385
एतत्पूतनचक्रमक्रमकृतश्वासा	1533	कतिपयदिवसस्थायी पूरो	1110
एतद्दधाति नवयौवननर्तकस्य	337	कथंचित्कालिदासस्य कालेन	1722
एतन्मन्दविपक्तिन्दुकफल	1664	कथंचिन्नैदाघे दिवस इव	674
एतल्लोचनमुत्पलभ्रमवशात्	433	कथाभिर्देशानां कथमपि च	1642
एतस्माज्जलधेर्जलस्य कणिकाः	1197	कनकनिकषस्वच्छे राधापयोधर	147
एतस्मिन्कुसुमे स्वभावमहति	1063	कनकभूषणसंग्रहणोचितो	1672
एतस्मिन्दिवसस्य मध्यसमये	982	कन्दर्पकन्दलि सलीलदृशा	668
एतस्मिन्नवदातकान्तिनि कुच	399	कन्दर्पादपि सुन्दराकृतिरिति	14
एतस्मिन्मदजर्जरैरुपचिते	229	कपाले गम्भीरः कुहरिणि	53
एतस्या विरहज्वरः करतल	711	कपालेभ्यो बद्धः कथमखिल	1496
एताः पङ्क्तिरूढरूढनलद	254	कपाले मार्जारः पय इति	905
एताः स्थानपरिग्रहेण शिवयोर्	15 93	कपोलं पक्ष्मभ्यः कलयति	683
एतेऽक्षणोर्जनयन्ति कामविरुजं	1586	कपोलादुडुनैर्भयवश	93
एते चन्द्रशिलासमुच्चयमयाश्	1578	कपोले जानक्याः करिकलभ	1557
एते चूतमहीरुहोऽप्यविरलैर्	759	कपोले पत्राली करतल	664
एते जीर्णकुलायजालजटिलाः	1172	कम्पन्ते कपयो भृशं जडकृशं	313
एते दरिद्रशिवस्तनुजीर्ण	1309	करं प्रसार्य सूर्येण दक्षिणाशा	1095
एते नूतचूतकोरकधन	171	करकिसलयं धूत्वा धूत्वा	591
एते पल्लीपरिवृढवधूप्रौढ	1141	करिकवलितमृष्टैः शाखिशाखा	1587
एते मेकलकन्यकाप्रणयिनः	1656	करुणाद्रवमेव दुर्जनः सुतरां	1276
एते लक्ष्मण जानकीविरहिणं	131	करे श्लाघ्यस्त्यागः शिरसि गुरु	1243
एते संततभृज्यमानचणकामोद	1173	कर्णाग्रन्थितकिंतनुर्नतशिरा	1158
एते स्निग्धतमा इति मा मा	1296	कर्णाभ्यर्णविदीर्णसृक्कविकट	1531
एवं स्थापय सुभ्रु बाहुलतिकाम्	60	कर्णाहतिव्यतिकरं करिणां	1115
एष सान्द्रतिमिरे गगनान्ते	931	कर्णे यन्न कृतं सखीजनवचो	702
ऐन्द्रं धनुः पाण्डुपयोधरेण	266	कर्पासास्थिप्रचयनिचिता	1390
ऐरावणन्ति करिणः फणिनो	1011	कर्पूरद्रवशीकरोत्करमहा	937
क एकस्त्वं पुष्पायुध मम	19	कर्पूरैः किमपूरि किं मलयजैर्	900
		कर्षद्भिः सिचयाञ्चलानति	1423

कलहकलया यत्संबृत्यै त्रपा	607	काले वारिधराणामपतितया	246
कलधारो वक्रः स्फुरदधर	901	काश्मर्याः कृतमालमुद्रतदलं	987
कल्याणं नः किमधिकमितो	1039	काश्मीरपङ्कखचितस्तनपृष्ठ	628
कल्याणं परिकल्प्यतां पिककुले	533	काश्मीरेण दिहानमम्बरतलं	911
कवयः कालिदासाद्याः कवयो	1713	किं किं सिंहस्ततः किं नरसदृश	128
कवीनामगलहर्षो नूनं वासव	1710	किं कूर्मस्य भव्यथा न वपुषि	1348
कश्चित्कष्टं किरति करकाजालम्	1076	किं कौमुदीः शशिकलाः सकला	455
कश्चिद्वाचं रचयितुमलं श्रोतुम्	1723	किं जन्मना जगति कस्यचिद्	1341
कस्मात्त्वं तातगेहादपरमभिनवा	98	किं ते नम्रतया किमुन्नततया	1038
कस्मात्पार्वति निष्ठुरासि सहजः	35	किं त्वं निगूहसे दूति स्तनौ	838
कस्मादिदं नयनमस्तमिताञ्जनश्रि	722	किं नु ध्वान्तपयोधिरेष कतक	913
कस्मान्म्लायसि मालतीव	741	किं नोज्ज्वलः किमु कलाः सकला	1364
कस्य तृषं न क्षपयसि न	1092	किं पाके बहिरेव रक्त	1121
कस्या नाम किमत्र नास्ति	1682	किं पादान्ते पतसि विरम	643
कस्योपयोगमात्रेण धनेन	1378	किं ब्रूमो जलधेः श्रियं स हि	1196
कस्माघातैः सुरभिरभितः	757	किं ब्रूमो हरिमस्य विश्वमुदरे	1209
कह्लारस्पर्शिमैः शिशिरपरि	920	किं भूषणेन रचितेन हिरण्मयेन	620
काकुत्स्थस्य दशाननो न कृत	1368	किं वाच्यो महिमा महाजल	37, 1208
का त्वं कुन्तलमलकीर्तिरहह	1005	किं वातेन त्रिलङ्घिता न न महा	749
कान्तां कापि विलम्बिनीं कल	222	किं वृत्तान्तैः परगृहगतैः किं तु	996
कान्तां हित्वा विरहविधुरारम्भ	160	किंशुककलिकान्तर्गतचन्द्रकला	172
कान्ताकर्षणलोलकेरलवधू	1128	किंशुके किं शुकः कुर्यात्फलितेऽपि	1647
कान्ते तल्पमुपागते विगलिता	572	किं स्वर्मानुरसौ विलिम्पति	885
कान्तेन प्रहितो नवः प्रियसखी	155	किमपि किमपि मन्दं मन्दम्	598
काप्यन्या मुकुलाधिकारमिलिता	175	किमिति कबरी यादृक्तादृग्दृशौ	731
कामं कूले नदीनामनुगिरि	264	किमियममृतवर्तिः किं नु लावण्य	431
कामं वनेषु हरिणास्तृणेन	1494	किमुपगमिता भर्त्रा तप्तद्विलोह	611
कामं शीर्णपलाशसंहतिवृतां	1616	कियन्मात्रं गोत्रस्खलितमपराधश्	680
कामक्रोधौ द्वयमपि पदं प्रत्यनीकं	4	किरति मिहिरे विश्वद्रीचः करान्	984
कामघ्नाद्विषसदृशो भूत्यव	1484	कीर्तिः प्रवरसेनस्य प्रयाता	1711
कारुण्यामृतकन्दलीसुमनसः	7	कीर्त्या समं त्रिदिववासमुपस्थितानां	1738
कालव्यालहृतं वीक्ष्य पतन्तं	870	कुचोपान्तं कान्ते लिखति नख	604
कालिन्धा दलितेन्द्रनीलशकल	1333	कुचौ धत्तः कम्पं निपतति	750
		कुतस्त्वमणुकः स्वतः स्वमिति किं	114

कुन्तल इवावशिष्टः स्मरस्य	969
कुन्दस्यापि न पूजनव्यतिकरे	306
कुरङ्गाः कल्याणं प्रतिविटपम्	1626
कुर्यान्न किं धनवतः स्वजनस्य	1488
कुलगुरुरबलानां केलिदीक्षा	327
कुवलयवनं प्रत्याख्यातं नवं	530
कुसुमस्तबकस्यैव द्वयी वृत्तिर	1221
कूर्मः पादोऽत्र यष्टिर्भुजगपतिर	1457
कूष्माण्डीविटपः फलत्यविरतं	1315
कृच्छ्रेणोरुयुगं व्यतीत्य सुचिरं	476
कृतनिभशतं निष्कामन्ती	366
कृतपादनिगूहनोऽवसीदन्	978
कृतमिदमसाधु हरिणैः शिरसि	1113
कृतो यदहस्तनिमा हिमागमे	1339
कृत्वागः स च नागतोऽपि	682
कृत्वा नूपुरमूकतां चरणयोः	834
कृत्वापि कोषपानं भ्रमरयुवा	1660
कृत्वा पिच्छलतां पथः स्थगयता	233
कृत्वा पृष्ठतटे पटच्चरमथ	301
कृपणस्यास्तु दारिद्र्यं कार्पण्यावृत्ति	1324
कृपावृष्टिस्फीतात्तव हृदयपीयूष	20
कृशः काणः खञ्जः श्रवणविकलः	1696
कृष्टा येन शिरोरुहेषु रुदती	1556
केदारे नववारिपूर्णजठरे	226
केन प्राप्तो भुवनविजयः कः	743
केनासीनः सुखमकरुणेनाकरात्	1023
केनेयं श्रीर्व्यसनरुचिना शोण	1509
केयूरीकृतकङ्कणावलिरसौ	713
केशेषु प्राक्प्रदीपस्त्वचि विकट	51
कैलासाद्रितटीषु धूर्जटिजटा	1584
कैवर्तकर्कशकग्रहणच्युतोऽपि	1351
कैश्चिद्वीतदयेन भोगपतिना	1175
कोपस्त्वया यदि कृतो मयि	671

कोपः सखि प्रियतमे ननु	652
कोपो यत्र भ्रुकुटिरचना निग्रहो	648
कोऽयं द्वारि हरिः प्रयाद्युपवनं	109
कोषः स्फीततरः स्थितानि परितः	445
कोऽसौ कृती कथय को मदनैक	506
कोऽसौ धन्यः कथय सुभगे कस्य	735
कोऽसौ सुन्दरि पुष्पसायकसखः	567
क्रमसरलितकण्ठप्रक्रमोह्यसितोरस्	523
क्रिमिकुलचितं लालाङ्गिन्नं विगन्धि	1628
कुध्यद्वन्धकरीन्द्रदन्तमुषल	1576
क्वचित्ताम्बूलाङ्गः क्वचिदगारु	614
क्वचिद्वीणागोष्ठी क्वचिदमृत	1603
क्वणद्वलयसन्ततिक्षणमुदधि	1182
क्व पङ्कः क्राम्भोजं क्वणदलि	1505
क्व पातव्या ज्योत्स्नामृतभवन	528
क्व प्रस्थितासि करमोरु घने	816
क्व मलयतटीजन्मस्थानं क्व	1053
क्वाकारणरुषां संख्या संख्याताः	1236
क्वापि कस्य च कुतोऽपि कारणाच्	1354
क्षणात्प्रबोधमायाति लङ्घ्यते	1523
क्षपां क्षामीकृत्य प्रसभमपहृत्याम्बु	251
क्षान्तं न क्षमया गृहोचितसुखं	1632
क्षामा तनुर्गतिः खिन्ना नेत्रे	846
क्षिप्तः क्षीरगृहे न दुग्धजलधिः	1446
क्षिप्तो हस्तावलग्नः प्रसभमभिहतो	49
क्षीणान्येव तमांसि किं तु दधति	965
क्षुत्क्षामाः शिशवः शवा इव तनुर	1307
क्षेत्रोपान्तपलायमानशशकद्वन्द्वं	300
खङ्गी सशब्दमथ पुस्तकवान्	27
खद्योतच्छुरितान्धकारपटलाः	228
खनति न खुरैः क्षोणीपृष्ठं न	1352
खर्वग्रन्थिविमुक्तसन्धिविक्रसद्	124

खलं दृष्ट्वैव साधूनां हृदयं काष्ठ	1300	गुणकणिकामपि सुजनः शशि	1288
खलवृन्दं श्मशानं च भवत्यप	1259	गुणवत्पात्र मात्रैकह्यर्यनिर्यासम्	1251
खलानां खर्जूरक्षितिरुहकठोरं	1278	गुणवदगुणवद्वा कुर्वता कर्म	1666
खलोष्ठापाः सोढाः कथमपि	1471	गुणवृद्धिर्वर्णलोपद्वन्द्वनिपातोप	417
खल्वाटो दिवसेश्वरस्य किरणैः	1343	गुणोत्कर्षद्वेषात्प्रकृतिमहताम्	1266
खुराघातैः शृङ्गैः प्रतिदिनमलं	1683	गुरुणा स्तनभारेण मुखचन्द्रेण	507
खेलाचञ्चलसंचरन्निजपद	12	गुरुतां जघनस्तनयोः सष्टुर्	404
गगनतलतडागप्रान्तसीम्नि	932	गुरुरपि गलति विवेकः स्खलति	1645
गङ्गातीरे हिमगिरिशिलाबद्ध	1630	गुरुर्गर्भारम्भः क्लमयति कलत्रं	195
गच्छति पुरः शरीरं धावति	491	गुह्यपिधानैकपरः सुजनो	1247
गच्छ त्रपे विरम धैर्य धियः	1502	गृह्णाति मुक्तमितरच्च जहाति	1374
गच्छन्त्या मुहुरर्पितं मृगदृशा	486	गेहाद्वहिर्विरम चापलमस्तु	343
गणितगरिमा श्रोणिर्मध्यं निबद्ध	352	गोत्रे साक्षादजनि भगवानेष	444
गतप्राया रात्रिः कृशतनु शशी	654	गोनासाय नियोजितागदरजाः	102
गतः कालो यत्र प्रियसखि मयि	1599	गोमायवः शकुनयश्च शुनां	1636
गतिर्मन्दा सान्द्रं जघनमुदरं	376	गोरोचनारुचकभङ्गपिशङ्गिताङ्गम्	945
गते ज्योत्स्नासितव्योमप्रासादाद्	951	गौरत्विषां कुचतटेषु कपोल	949
गते प्रेमाबन्धे हृदयबहुमाने	697	गौरीविभज्यमानार्धसंकीर्णे हर	78
गतो दूरं चन्द्रो जठरलवली	655	ग्रहपरिकवलिततनुरपि	1376
गमनमलसं शून्या दृष्टिः शरीरम्	752	ग्रामेऽस्मिन्पथिकाय नैव वसतिः	1661
गम्भीरनीरसरसीरपि पङ्क्त	1424	ग्रीवामङ्गाभिरामं मुहुरनु	1149
गम्भीराम्भोधराणामविरल	230	घनतमतिमिरघुणोत्कर	889
गर्भग्रन्थिषु वीरुधां सुमनसो	166	घनावूरू तस्या यदि यदि विदग्धो	400
गर्वायन्ते पलालं प्रति पथिक	297	घनैः शेफालीनां हृदयनिबिडाश्लिष्ट	271
गाढग्रन्थिप्रफुल्लद्रलविकल	39	घर्मत्विषि स्फुरितरत्नशिलाक्रमेण	879
गाढावधःकृतवलित्रितयौ	556	चक्रसंभारिणि क्रूरे परच्छिद्रानु	1298
गात्रैर्गिरा च विकलश्चटुम्	1526	चक्षुराश्रयते कामः कामुकस्य	1299
गायति हि नीलकण्ठो नृत्यति	244	चक्षुर्मेचकमम्बुजं विजयते	419
गिरिः कैलासोऽयं दशवदन	1582	चक्षुर्लम्बमिवातिमांसलमसी	888
गुञ्जत्कुञ्जकुटीरकुञ्जरघटा	1567	चक्षुश्चम्बनविघ्निताधरसुधा	762
गुञ्जत्कुञ्जकुटीरकौशिकघटाधूत्कारसं	1534	चञ्चच्चञ्चलचञ्चुवञ्चितचलचञ्चूडा	1171
गुञ्जत्कुञ्जकुटीरकौशिकघटाधूत्कारवत्	1577		

चञ्चच्चक्षुगणोदरैः शिथिलित	198	जगन्नेत्रज्योतिः पिबति शनकैर्	871
चञ्चच्चक्षूद्रुतार्धच्युतपिशित	1536	जटागुल्मोत्सङ्गं प्रविशति शशी	62
चञ्चच्चोलाञ्चलानि प्रतिसरण	531	जटाजूटभ्यन्तर्नवरविरिव	24
चञ्चत्पक्षाभिघातग्लपितहुतभुजः	1528	जतुपङ्कायते दोषः प्रविश्यैवासतां	1220
चटच्चटिति चर्मणि च्छमिति	116	जनस्थाने भ्रान्तं कनकमृगतृष्णा	1472
चण्डीशदर्पदलनात्प्रभृति स्मरस्य	420	जनः पुण्यैर्यायाज्जलधिजलभावं	408
चन्द्रं चन्दनकर्दमेन लिखितं	541	जनानन्दश्चन्द्रो भवति न कथं	425
चन्द्रः क्षयी प्रकृतिवक्रतनुर्	1372	जनानुरागमिश्रेण यशसा तव	1017
चन्द्रः क्षीरमिव क्षरत्यविरतं	927	जन्म व्योमसरःसरोजकुहरे	1026
चन्द्रो जडः कदलकाण्डमकाण्ड	448	जम्बूनां कुसुमोदरेष्वतिरसाद्	157
चर्चायाः कथमेष रक्षति सदा	97	जयति कविकण्ठहारः श्रीरघु	1709
चलापाङ्गां दृष्टिं स्पृशसि बहुशो	515	जयति स मदखेलोच्छृङ्खलप्रेम	332
चलितशिशुदशानां यौवनारम्भ	339	जयति समरतान्तान्दोलनापाण्ड	575
चापस्यैव परं कोटिविभवत्वं	1659	जयन्ति कान्तास्तनमण्डलेषु	613
चित्तभेराकृष्टं नलकशिखर	1539	जयन्ति निर्दारितदैत्यवक्षसो	130
चिताचक्रं चन्द्रः कुसुमधनुषो	907	जरदम्बरसंवरणग्रन्थिविधौ	1313
चित्रं तदेव महदश्मसु तापनेषु	1116	जलार्द्राः संव्यानं बिसकिसलयैः	212
चिरारूढप्रेमप्रणयपरिहासेन	585	जाड्यं ह्रीमति गण्यते व्रतरुचौ	1273
चुम्बन्नाननमालुटन्स्तनतटी	1133	जातानन्तरमेव यस्य मधुरां	1652
चूडापीडकपालसंकुलपतन्	44	जाताः पक्कपलाण्डुपाण्डुमधुर	959
चूडारत्नैः स्फुरद्भिर्विषधर	861	जाताः पान्थनखंपचाः प्रचयिनो	204
चेतस्यङ्कुरितं विकारिणि दृशोर्	679	जातिर्यातु रसातलं गुणगणस्	1465
चेतः कातरतां विमुञ्च झटिति	1641	जाते केलिकलौ कृते कमितरि	673
चेतोभुवो रचितविभ्रमसंविधानं	411	जानकीहरणं कर्तुं रघुवंशे	1707
चोलाञ्चलेन चलहारलता	525	जाने विक्रमवर्धन त्वयि धनं	1437
च्युतसुमनसः कुन्दाः पुष्पोद्गमेध्वलसा	164	जाने सा गगनप्रसूनकलिकेव	763
च्युतामिन्दोर्लेखां रतिकलह	47	जाने सासहना स चाहमपकृन्	1651
		जायन्ते बहवोऽत्र कच्छपकुले	1105
		जिह्वेति जागर्ति गृहोपकण्ठे सखी	571
छात्रावलम्बविमलोरुपयःप्रवाह	242	जीयासुः कलिकालकर्णकजगद्	1416
छायां कुर्वन्ति चान्यस्य तापं	1229	जीयासुः शकुलाकृतेर्भगवतः	113
छित्वा पाशमपास्य कूटरचनां	1493	जीर्णेऽप्युत्कटकालकूटकवले	70
छिद्रं मणेरुणार्थं नायकपद	1119	जीवतापि शवेनेव कृपणेन	1325

जीवाकृष्टिं स चक्रे मृधभुवि	1573
जृम्भाजर्जरडिम्बडम्बरघनश्री	217
जृम्भावितृम्भितदृशः प्रथम	121
ज्याकृष्टिबद्धखटकामुखपाणिपृष्ठ	100
ज्योत्स्नामुग्धवधूविलासभवनं	955
ज्वालेबोर्ध्वविसर्पिणी परिणतस्य	55
तडिन्मालालोलं प्रतिविरति	1614
तत्कल्पद्रुमपुष्पसंस्तरिरजस्	1444
तत्तद्वदत्यपि यथावसरं	689
तत्तादृक्फणिराजरज्जुकषणं	1580
तत्तादृगुज्ज्वलककुत्स्थकुल	1702
तत्तावदेव शशिनः स्फुरितं	1205
तथा पौरस्त्यायां दिशि कुमुद	915
तथाभूदस्माकं प्रथममविभिन्ना	646
तथोद्दामैरिन्दोः सरसबिसदण्ड	923
तदात्वग्रोन्मीलन्म्रदिमरमणीयात्	357
तदात्वस्नातानां मलयजरसार्द्राद्रि	192
तदेवाजिह्वाक्षं मुखमविषदास्	637
तद्ब्रह्माण्डमिह कचित्कचिदपि	1193
तद्वक्त्रं यदि मुद्रिता शशिकथा	457
तद्बीडाभरभुध्रमास्यकमलं	470
तनुलया इव ककुभः क्षमावलयं	895
तन्वङ्गीनां स्तनौ दृष्ट्वा शिरः	438
तन्वङ्ग्याः स्तनयुग्मेन मुखं न	436
तन्त्रीमुज्झितभूषणां कलगिरं	1399
तपस्यतीव चन्द्रोऽयं त्वन्मुखेन्दु	460
तमोभिर्दिक्कालैर्वियदपि विलङ्घ्य	925
तमोभिः पीयन्ते गतवयसि	958
तरङ्गय दृशोऽङ्गणे पततु चित्रम्	518
तरत्तारं तावत्प्रथममथ	467
तरन्तीवाङ्गानि स्फुरदमल	375
तरन्तो दृश्यन्ते बहव इह गम्भीर	1697
तरलनयना तन्वङ्गीयं पयोधर	402

तल्पे चम्पककल्पिते सखि	632
तव कुसुमशरत्वं शीतरश्मित्वम्	774
तव तन्वि स्तनावेतौ कुर्वाते	461
तस्मिन्नेव गृहोदरे रसवती	1310
तस्मिन्पञ्चशरे स्मरे भगवता	798
तस्यापाङ्गविलोकितस्य मधुर	578
तस्या मुखस्यायतलोचनायाः	458
तस्यास्तापभुवं नृशंस कथयामि	553
ताडीताडङ्कमात्राभरणपरि	1405
ताडीदलं यदकठोरमिदं	1691
तातः सृष्टिमपूर्ववस्तुविषयाम्	1699
तादृक्सप्तसमुद्रमुद्रितमही	38
तापं स्तम्बेरमस्य प्रकटयति	203
तापस्तत्क्षणमाहितासु बिसिनी	700
तापोऽम्भःप्रसृतं पचः प्रचयवान्	540
ताराकोरकराजिभाजिगगनोद्याने	956
ताराणां तगरत्विषां परिकरः	963
ताराप्ररोहधवलोकटदन्त	872
तावज्जराभरणबन्धुवियोगशोक	499
तावत्कथं कथय यासि गृहं	1490
तावद्वाचः प्रयुक्ता मनसि	263
तिमिरमिदमिन्दुबिम्बात्पूतिर्	1688
तिर्यक्तीक्ष्णविषाणयुग्मचलन	1186
तीक्ष्णं रविस्तपति नीच इव	276
तुङ्गोदयाद्रिभुजगेन्द्रफणोपलाय	150
तुन्दी चेत्परिचुम्बति प्रियतमां	1159
तुलितस्त्वन्मुखेनायं यदुन्नमति	459
तुल्योत्पत्ती प्रकृतिधवलावप्यमू	1282
तुषारशैलाञ्जनशैलकल्पयोर	1638
तृणराजपाकसौरभमुगन्धयः	291
तृषार्तैः सारङ्गैः प्रति जलधरं	1362
तृष्णे देवि नमस्तुभ्यं कृतकृत्या	1675
ते कौपीनधनास्त एव हि परं	1410

ते जङ्घे जघनं च तत्तदुदरं	793	दंष्ट्रापिष्ठेषु सद्यः शिखरिषु न	134
तेजोराशौ भुवनजलधेः	976	दंष्ट्रासंकटवक्रकन्दरतरजिह्वा	141
ते तीक्ष्णदुर्जननिकारशरैर्न	1597	दग्धध्वान्तवनस्य घर्मदिनकृत्	882
तेनेदं सुरमन्दिरं घटयता	1571	दग्धप्ररूढमदनद्रुममञ्जरीति	788
ते पीयूषमयूखशेखरशिरः	1569	दग्धव्येयं नवकमलिनीपल्लवोत्सङ्ग	744
ते बाणाः किल चूतकुञ्जाल	769	दत्तेन्द्राभयविभ्रमाद्भुतभुजा	1411
तेषां गोपवधूविलाससुहृदां	808	दत्त्वा वामकरं नितम्बफलके	465
तेषां तृषः परिणमन्ति न यत्र	1207	ददति तावदमी विषयाः सुखं	1607
तेषां त्वं निधिरागसामसहना	1650	दधति कुहरभाजामत्र भल्लूक	1591
ते हंसातिथिवत्सला जलरुहां	268	दधति धवलाम्भोदच्छायां	270
तैस्तैर्जीवोपहारैरिह कुहर	1191	दम्पत्योर्निशि जल्पितं गृह	621
तैस्तैर्विजृम्भितशतैर्मदनोपदेशैर्	562	दयामृदुषु दुर्जनः पटुतराव	1292
तोयं निर्मथितं घृताय मधुने	1515	दरदलितहरिद्राम्रन्थिगौरे	719
तोयान्तर्लीनमीनप्रचयविचयन	275	दरम्लानं वासो लुलितकुसुमा	630
तोयोत्तीर्णाः श्रयति कबरीः शेखरः	209	दरोत्तानं चक्षुः कलितविरला	351
त्यजसि न शयनीयं नेक्षसे	751	दरोन्मीलचूडप्रकरमुकुलोद्गार	1146
त्रियामावामायाः कमलमृदु	954	दरोन्मुक्तारक्तस्फुरदधरवीथी	13
त्वं काम्बोज विराजसे भुवि	1016	दर्भाङ्कुरेण चरणः क्षत इति	513
त्वं गर्ज नाम विसृजाम्बुद नाम्बु	1088	दलति हृदयं गाढोद्रेगं द्विधा न	755
त्वं चेन्नाथ कलानिधिः शशधरस्	1392	दलविततिभृतां तले तरूणाम्	914
त्वं धर्मभूस्त्वमिह सङ्गरमूर्ध्नि	1456	दलानां मूलेषु स्तिमितपतितं	295
त्वं सर्वदा नृपतिचन्द्र जय	1568	दशनदशनैरोष्ठो मम्लौ न पल्लव	610
त्वङ्गद्गङ्गमुदञ्चदिन्दुशकलं	42	दशमुखभुजदण्डमण्डलीनां	1583
त्वच्छेषेण च्छुरितकरया कुङ्कुमेन	736	दहति विरेहध्वङ्गानीर्ध्यां करोति	734
त्वत्कीर्तिर्जातजाड्येव सप्ताम्भो	1004	दाक्षिण्यादभिमानतो रसवशाद्	599
त्वत्सैन्यग्लपितस्य पन्नगपतेर्	1425	दाता बलिः प्रार्थयिता च विष्णुर्	1475
त्वदर्थिनी चन्दनभस्मदिग्ध	545	दातैष विश्वविदितः किमयं	1448
त्वद्गण्डस्थलपाण्डु देहि लवलं	406	दात्यूहध्वनिभाञ्जि वेतसशिखा	221
त्वद्यन्त्राणां प्रयाणेध्वनवरत	1382	दारैः क्रीडितमुन्मदैः सुरगुरोस्	1065
त्वद्यशोराजहंसस्य पञ्जरं	998	दावास्त्रशक्तिरयमेति च शीत	859
त्वन्नासीरविसारिवारणभर	1406	दाहच्छेदनिकापैरतिपरिशुद्धस्य	1117
त्वया दूति कृतं कर्म यत्तद्	845	दिग्दन्तिनः स्वरकपुष्कर	1384
त्वां चिन्तापरिकल्पितं सुभग	555	दिग्वासा इति सत्रपं मनसिज	65

दिग्वासा यदि तत्किमस्य धनुषा	103	दृष्टिं हे प्रतिवेशिनि क्षणमिह	807
दिनमणिरनर्घमूल्यो दिन	877	दृष्टिरोधकरं यूनां यौवन	1668
दिवसांस्तानभिनन्दति बहु	1291	दृष्टिः शैशवमण्डना प्रतिकलं	347
दिशतु सखि सुखं ते पञ्च	740	दृष्टे लोचनवन्मनाञ्जुकुलितं	699
दिशो वासः पात्रं करकुहरम्	1624	दृष्ट्या वर्जितमार्जवं समतया	383
दीर्घान्मुक्तः सपदि मलयाधित्यकायाः	1138	दृष्ट्वाकासनसंस्थिते प्रियतमे	603
दीर्घोच्छ्वासविकम्पिताकुलशिखा	691	देव त्वं किल कुन्तलग्रहरुचिः	1430
दुग्ध मुग्धमसि यस्त्वया धृतः	1366	देव त्वत्सैन्यभारादवनिमवनतां	1427
दुरुपहितहलीषामार्गलद्वारम्	1176	देव त्वद्यशसि प्रसर्पति शनैर्	1010
दुर्जनदूषितमनसां पुंसां	1265	देव त्वद्विजयप्रयाणसमये	1381
दुर्दिननिशीथपवने निःसंचारासु	825	देव त्वामहमर्थये चिरमसौ	1439
दुर्दिनानि प्रशान्तानि दृष्ट्वा	1057	देवस्त्वामेकजङ्घावलयितलगुडो	129
दुर्लक्ष्या स्याद्दमनकवने धूम	307	देवस्याम्बुजसंभवस्य भवनाद्	79
दुर्वासो मलिनाङ्गयष्टिरबलो	1504	देव स्वस्ति वयं द्विजास्तत	995
दुष्टा मुष्टिभिराहता हृदि नखैर्	677	देव स्वस्तुतिरस्तु नाम हृदि नः	1396
दुःश्लिष्टदुर्लक्ष्यपलाशसंधीनि	182	देवानामपि पश्यन्तां स श्रिया	1262
दृति किं तेन पापेन शास्त्राति	841	देवि त्वं कुपिता त्वमेव कुपिता	108
दूरं पदं क्षिपसि भीमजवैर्	1100	देवि त्वद्वदनोपमानसुहृदामेषां	34
दूरप्रोषितकैरवाकरपरीहासाः	310	देवी वाचमुपासते हि बहवः	1701
दूरादुत्सुकमागते विचलितं	641	देवी सूनुमसूत नृत्यत गणाः	71
दूरादेव कृतोऽञ्जलिर्न स पुनः	514	देवे कालवशं गते सवितरि	1102
दूरापायप्रकटविटपाः पर्यटत्	288	देवे दिशां विजयकौतुक	1566
दूरीभूतशरारि विह्वलवक्त्रं	208	देवेन प्रथमं जितोऽसि शशभृल्	701
दूरोत्पुच्छः सलयचरणो	274	देवो यद्यपि ते गुरुः स भगवान्	1547
दूर्वाश्यामो जयति पुलकैरेष	407	देवो हरिर्जयति यज्ञवराह	145
दृढतरनिबद्धमुष्टेः कोष	1327	देशैरन्तरिता शतैश्च सरिताम्	765
दृशा दग्धं मनसिजं जीवयन्ति	395	दैवादयं यदि जनो विदितो	681
दृश्यन्ते मधुमत्तकोकिलवधू	158	दैवे समर्प्य चिरसंचितमोह	1511
दृष्टं सङ्गरसाक्षिभिर्निगदितं	1000	दोर्मूलावधिसूत्रितस्तनमुरः	349
दृष्टा काञ्चनयष्टिरद्य नगरोपान्ते	387	दोलालोलाः श्वसनमरुतश्चक्षुषी	552
दृष्टा दृष्टिमयो ददाति कुरुते	469	द्यामालोकयतां कलाः कलयतां	1649
दृष्टा साथ कृपीटयोनिमहसा	1514	द्यामावृणोति धरणीतलमातनोति	1009
दृष्टाः शैवलमञ्जरीपरिचिताः	452	द्युतिस्वच्छज्योत्स्नापटपटल	17

धूते षणः प्रणयकेलिषु कण्ठ	764	ध्वस्तं केन विलेपनं कुचयुगे	819
द्रष्टुं केतकपत्रगर्भसुभगामूरु	601	ध्वान्तानीलवनाद्रिकोटरगृहेषु	992
द्राक्पर्यस्तगभस्तिरस्तमयते	887	नक्तं रत्नमयूखपाटवमिभुत्	1585
द्राङ्घ्रिष्वेषविशीर्णवज्रशकल	1562	नखक्रकचदारणस्फुटितदैत्य	143
द्वारं खङ्गिभिरावृतं बहिरपि	1440	नखक्षतं यन्नवचन्द्रसंनिभं	623
द्वित्रैर्व्योम्नि पुराणमौक्तिक	964	नखदर्पणसंक्रान्तप्रतिमादश	43
द्विरूपा समरे राजन्नेकैवासिलता	1430	नखदशननिपातजर्जराङ्गी रति	586
द्विषो भवन्ति वीरेन्द्र मुखे न तव	1445	नखपदवलिनाभीसंधिभागेषु	626
द्विस्त्रिः कोकिलया रुतं त्रिचतुरैस्	156	न जनयसि कंसहर्षे वहसि	1386
धत्ते पद्मलतादलेऽसुरपरि	989	न तच्चित्रं यत्ते विततकर	1013
धनुर्माला मौर्वी कणदलिकुलं	331	न तावद्विम्बोष्ठि स्फुरितनवरागो	423
धन्यस्त्वं सहकार संप्रति फलैः	1103	न दीनस्त्वं पुण्यप्रभवमणीनां	1460
धन्यानां गिरिकन्दरोदरभुवि	1461	न नीलाब्जं चक्षुः सरसिरुहम्	409
धन्यानां नवपूगपूरितमुख	312	नपुंसकमिति ज्ञात्वा तां प्रति	478
धन्यासि यत्कथयसि प्रियसंगमेन	574	न बत विधृतः काञ्चीस्थाने करः	595
धर्मस्योत्सववैजयन्ति मुकुट	1613	न भवतु कथं कदम्बः प्रति	1094
धारानिपातरवबोधितपञ्जरस्थ	224	नभसि निरवलम्बे सीदता दीर्घ	1080
धास्यत्यद्य सितातपत्रसुभगं	199	न मन्दो वक्रेन्दुः श्रयति न ललाटं	688
धिक् चन्दनं कैव सुधा वराकी	1685	नमस्तुङ्गशिरश्चुम्बिचन्द्रचामर	48
धिक्तस्य मूढमनसः कुकवेः	498	नमस्यः प्रज्ञावान्परिकलित	1506
धिगेतद्वाग्म्यैर्यं धिगमृतमय	1108	नमस्यामो देवान्ननु हतविधेस्ते	1673
धिग्धिक्तान् किमिनिर्विशेषवपुषः	1609	नम्राः पादनखेषु यस्य दशसु	3
धिग्धिक्तान्समयान्परिश्रमरुजो	1703	नयनच्छलेन सुतनोर्वदनजिते	418
धिग्धिक्त्वामयि केन दुर्मुखि कृतं	665	नरेन्द्रैः श्रीचन्द्रप्रभृतिभिरतीतं	1500
धिग्बृद्धतां विषलतामिव धिक्	1521	न लोपो वर्णानां न खलु परतः	1387
धुनानः कावेरीपरिसरभुवश्	1129	नवनखपदमङ्गं गोपयस्यंशुकेन	627
धूमप्रायः प्रतिमुहुरतिक्षोभ	302	नवनवरहोलीलाभ्यासप्रपञ्चित	577
धूमेनेव हते दशौ विसृजतो	548	नवे धारासारे प्रमदचटुलायाः	255
धूमोऽटन्नटवीषु चाटुपटलान्	993	न शक्यं स्नेहपात्राणां वितानं	1096
धूम्रैः पक्षपुटे पतद्भिरभितः	269	नश्यद्वक्त्रिमकुन्तलान्तलुलित	1160
धूतैरिन्द्रियनामभिः प्रणयिताम्	1637	नष्टप्रायाः प्रचलमहिकाजुष्ट	319
धूलीभिः केतकीनां परिमलन	249	न संबन्धोपाधिं दधत इह	1345
धृतमिव पुरः पश्चात्कैश्चित्	378	न स्फूर्जति न च गर्जति न	1093

नाकानोकहसंभवैः सखि सुधा	705
नाथ त्वामनुयाचे प्रसीद विजहीहि	395
नादसे हरिताङ्कुरान् कचिदपि	756
नाधन्यान्विपरीतमोहनरस	581
नाधन्यैः शङ्खपाणेः क्षणधृत	1142
नानाकवीन्द्रवचनानि मनोहराणि	1
नानावेगविनिःसृतत्रिपथगा	63
नायातः सामदानाभ्यामिति भेदे	842
नायातो यदि तादृशं स शपथं	848
नालम्बनाय धरणिर्न तृषार्ति	1097
नावस्था वपुषो ममेयमवधेर्	725
निकामं क्षामाङ्गी सरसकदली	716
निजगृहमयूरनामभिराहृतानागतेषु	1453
निजनयनप्रतिबिम्बैरम्बुनि बहु	391
नितम्बश्रीः कं न स्वगतमित	428
नितम्बः संवादं मसृणमणिवेद्या	341
नितम्बः स्वां लक्ष्मीममिलषति	345
निद्रान्धानां दिनमणिकराः	858
निद्रार्तं किल लोचनं मृगदृशा	602
निद्रे भद्रमवस्थितासि कुशलं	717
निधानं विद्यानां कुलगृहम्	1732
निन्दन्तु नीतिनिपुणा यदि वा	1215
निषीतो येनायं तटमधिवसत्यस्य	1199
निरानन्दा दारा व्यसनविधुरो	1503
निर्गुणमप्यनुरक्तं प्रायो न समा	1357
निर्मलानां कुतो रन्ध्रं कथंचिद्	1216
निर्मुक्तशेषधवलैरचलेन्द्रमन्थ	1002
निर्यद्वासरजीवपिण्डकरणि	878
निर्यन्त्रणं यत्र न वर्तितव्यं न	1295
निर्वाणगोचरगतोऽपि मुहुः	856
निर्वर्तते व्यजनं मदान्धकरणि	1257
निशान्धकारे विहिताभिसाराः	833
निष्कन्दाः किमु कन्दरोदरभुवः	1466

निष्कूजस्तिमिताः कचित्कचिदपि	1590
निष्प्रत्यूहसुपासहे भगवतः	106
निष्यन्दस्फुरिताभिरोषधिरुचां	886
निःशेषच्युतचन्दनः स्तनतटं	837
नीडादपक्रम्य विधूय पक्षौ वृक्षाग्रम्	1156
नीपैः काञ्चीकृतविरचनैः पिञ्जरं	260
नीरसान्यपि रोचन्ते कर्पासस्य	1250
नीरेऽस्मिन्नमृतांशुमुत्सुकतया	1022
नीवारौदनमण्डमुष्णमधुरं सद्यः	1188
नूनं दर्पातुहिनरुचिना दुर्जनस्य	1294
नूनमाज्ञाकरस्तस्याः सुभ्रुवो	489
नृत्यश्रमात्करनखोदरपीतवान्तैः	884
नेत्राकुञ्चनसारणक्रम	1541
नेत्रेन्दीवरिणी मुखाम्बुरुहिणी	784
नैतत्समुन्नमितचूचुकमुद्रम्	340
नैतन्नभो लवणतोयधिरेष	904
नैवायं भगवानुदञ्चति शशी	912
नैवैके वयमेव कोकिलवधू	153
नो बद्धं शरदिन्दुधामधवलं	1469
नो मेघायितमर्थवारिविरह	1498
नो शक्या गदितुं स्मरानल	543
न्यग्रोधे फलशालिनि स्फुटरसं	1062
पक्षाभ्यां सहितौ प्रसार्य चरणौ	1153
पक्षमाग्रग्रथिताश्रुबिन्दुविसरैर	733
पक्षमान्तस्खलिताः कपोलफलके	663
पटुकटुकोष्मभिः कटकधातु	862
पततु तवोरसि सततं दयिता	588
पतिर्दुर्वञ्चोऽयं विधुरमलिनो	830
पत्यौ याते कलानां वियति गति	970
पथिक हे विजहीहि वृथार्थितां	1328
पदहीनान्विलवसतीन् भुजगान्	1393
पद्मचां मुक्तास्तरलगतयः संश्रिताः	355

पद्माकरः परिमितोऽपि वरं स	1021
पयसि सरसः स्वच्छे मत्स्यान्	1164
पयस्तेजोवायुर्गगनमवनिर्विश्वम्	1363
परगुणतत्त्वग्रहणं स्वगुणावरणं	1233
परभृतशिशो मौनं तावद्विधेहि	1051
परमाद्भुतरसधामन्युत्सलिले	1734
परसंतापनेहेतुर्यत्राहनि न	1290
परस्य मोघं विनयव्यतिक्रमाद्	1739
परावृत्ता गावस्तरुषु वयसां	866
परिच्छेदव्यक्तिर्भवति न पुरःस्थे	484
परिच्छेदातीतः सकलवचनानाम्	485
परिणतलवलीफलाभिपाण्डुस	933
परिणतिसुकुमार स्वादुमाकन्द	1120
परिम्लानं पीनस्तनजघनसङ्गाद्	709
परिशुद्धामपि वृत्तिं समाश्रितो	1269
परिस्फुरत तारकाश्रित चौर	966
परीरम्भारम्भः स्पृशति परम्	692
पर्यङ्कः शिथिलीकृतो न भवता	1402
पर्यङ्काश्लेषबन्धद्विगुणितभुजग	57
पलितेष्वपि दृष्टेषु पुंसः का	1524
पश्चादङ्गी प्रसार्य त्रिकनति	1166
पश्य गोभट किं कुर्मः कर्मणां	1463
पश्यसि नखसंभूतां रेखां वरतनु	618
पश्योदश्चदवाश्चदश्चितवपुः	1655
पाकक्षामतिलाः समुत्सुकयितुं	315
पाणिप्रेङ्खणतो विशीर्णशिरसः	1690
पाणौ पद्मधिया मधुकमुकुल	451
पाणौ शोणतले तन्दरि दर	651
पातः पूष्णो भवति महते नैव	1075
पातुं कर्णरसायनं रचयितुं	1700
पातु त्रीणि जगन्ति पार्श्वकषण	135
पादाम्भोजसमीपसंनिपतित	15
पादाहतोऽथ धृतदण्डविघटितो	1268

पान्थस्यारात्क्षणमिव मतेर्मन्द	309
पान्थ स्वैरगतिं विहाय झटिति	810
पान्थे पद्मसरोऽन्तशाद्वल	822
पायात्पार्वणसांध्यताण्डवविधौ	52
पायाद्वः समयः स मारजयिनो	11
पायाद्वः सुरजाह्वीजलरय	68
पायाद्वारेन्दुमौलैरनवरतमुजा	58
पार्श्वाभ्यां शिरसा निमीलितदशः	238
पार्श्वाभ्यां सप्रहाराभ्यामधरे	844
पिनष्टीव तरङ्गाग्रैरणवः फेन	935
पिबत्येकोऽन्यस्माद् घनरुधिरम्	1538
पिबति व्योमकटाहे संसक्तचलत्	257
पीताम्बराय तनयां प्रददौ	1340
पीताम्भःस्तिमिताः सृजन्ति	223
पीत्वा भृशं कमलकुञ्जलशुक्ति	962
पीनतुङ्गकठिनस्तनान्तरे कान्त	615
पीयूषद्रवपानदोहदरस	32
पुंसः स्वरूपविनिरूपणमेव	1342
पुच्छोदस्तविसारिणो जलनिधेः	120
पुण्ड्रेक्षुकाण्डसुहृदो मधुराम्बु	1219
पुण्याग्नौ पूर्णवाञ्छः प्रथमम्	1305
पुत्रस्त्वं त्रिपुरद्रुहः पुनरहं शिष्यः	1561
पुनरुक्तावधि वासरमेतस्याः	558
पुरस्तादानम्रत्रिदशपतिगारुत्मत	69
पुरः पाण्डुप्रायं तदनु कपिलिम्ना	322
पुराणमित्येव न साधु सर्वं न	1246
पुरा याताः केचित्तदनु चलिताः	1676
पूरयित्वार्थिनामाशां प्रियं कृत्वा	1596
पूरोत्पीडे तडागस्य परीवाहः	1684
पूर्णं कपोलतलमश्रुजलैर्यदस्याः	707
पूर्वोऽग्रे कलशो विलासवनिताः	1449
पूषा प्रातर्गगनपथिकः प्रस्थित	308
पृथुकार्तस्वरपात्रं भूषित	1644

पृथुगगनकबन्धस्कन्धचक्रं	874	प्रातर्बाष्पाम्बुबिन्दुव्यतिकर	1304
पृथुरसि गुणैः कीर्त्या रामो नलो	1417	प्रातर्वारविलासिनीजनरणन्	1154
पृथ्वि स्थिरा भव भुजङ्गम	1551	प्रातः कालाञ्जनपरिचितं वीक्ष्य	80
पृष्ठभ्राम्यदमन्दमन्दरगिरि	105	प्रातः कोपविलोहितेन रविणा	967
पृष्ठेषु शङ्खशकलच्छविषु च्छदानां	280	प्रान्तारक्तविलोचनाञ्चलदरी	202
पोतानेतानपि गृहवति ग्रीष्म	1306	प्रायश्चित्तं न गृह्णीतः कान्ता	1520
पौलस्त्यः कथमन्यदारहरणे	1337	प्रायः स्तनतटीभूमिः प्रकामफल	462
प्रकटयति क्षणभङ्गं पश्यति	544	प्रायो दरिद्रशिशवः परमन्दिराणां	1320
प्रकृतिरिह खलानां दोषचित्तं	1303	प्रायो भवत्यनुचितस्थितिदेश	1375
प्रगल्भानामन्ते निवसति शृणोति	369	प्रायो रथ्यास्थलभुवि रजःप्राय	1180
प्रणत्या बहुलाभोऽपि न सुखाय	1377	प्रारब्धो मणिदीपयष्टिषु वृथा	868
प्रणयविषदां वक्त्रे दृष्टिं ददाति	824	प्रियप्राया वृत्तिर्विनयमधुरो	1214
प्रणालीदीर्घस्य प्रतिकलम्	520	प्रियविरहमहोष्मामर्मरामङ्गलेखाम्	714
प्रत्यग्रोन्मेषजिह्वा क्षणमनभि	133	प्रियसखि विपद्दण्डप्रान्तप्रपात	1267
प्रत्यासन्नविवाहमङ्गलविधौ	88	प्रियां हित्वा बालामभिनवविलास	1478
प्रत्यूषे गुरुसंनिधौ गृहशुके	631	प्रिया दुहितरो धातुर्विपदः प्रति	1476
प्रत्येकानन्तजातिप्रतिवपुर	10	प्रियायां स्वैयायामतिकठिनगर्भालस	1169
प्रथममरुणच्छायस्तावत्ततः कनक	926	प्रिये प्रयाते हृदयं प्रयातं निद्रा	720
प्रथममलसैः पर्यस्ताग्रं स्थितं	881	प्रिये मौनं मुञ्च श्रुतिरमृतधाराः	670
प्रदोषे दम्पत्योर्निजरुचि विभिन्ने	617	प्रेमासङ्गि च भङ्गि च प्रतिवचो	344
प्रभाते पृच्छन्तीरनुरहसिवृत्तं	634	प्रेम्णा पुरा परिगृहीतमिदं	1631
प्रभाते सन्नद्धस्तनितमहिमानं	1139	प्रेयान् सोऽयमपाकृतः सशपथं	696
प्रभुरसि वयं मालाकारव्रत	1418	प्रौढप्रेमरसान्नितम्बफलकाद्	559
प्रयच्छाहारं मे यदि तव रहो	622	प्रौढानङ्गरसाविलाकुलमनाग्	766
प्रयोगव्युत्पत्तौ प्रतिपदविशेषार्थ	1724		
प्रवृद्धतापो दिवसोऽतिमात्रम्	193	फणिनि शिखिग्रहकुपिते शिखिनि	66
प्रशान्ताः कल्लोलः स्तिमितम्	1111	फलभरपरिणामश्यामजम्बू	216
प्रसीद प्रारम्भाद्विरम विनयेथाः	1071		
प्रहरविरतौ मध्ये बाह्वस्ततो	532	बकोटाः पान्थानां शिशिरसरसी	1185
प्रहर्ता कानङ्गः स च कुसुमधन्वा	785	बद्धोऽसि विद्धि तावन्मधुरसन	1084
प्रागेव जैत्रमखं सहकारलता	169	बभूव वल्मीकभवः पुरा कविस्	1719
प्राचीनाचलचूलचन्द्रमणिभिस्	918	बभ्रुभ्रूश्मश्रुकेशं शिखरमिव	40
प्राचीविभ्रमकर्णिकाकमलिनी	960	बाणान्संहर मुञ्च कार्मुकलतां	779

बाणास्ते परचक्रविक्रमकला	1414
बाणीभूतपुराणपूरुषधृति	31
बालां कृशाङ्गीं सुरतानभिज्ञां	857
बाले नाथ विमुञ्च मानिनि रुषं	653
बालोऽद्यापि किलेति लक्षितुम्	353
बाल्यं यदस्यास्त्रिवलीतटिन्यास्	356
बाष्पं चक्षुषि नाञ्जनं करतले	721
बिभीमो वचमत्यन्तं चाक्रिकस्य	1289
बिभ्रत्या वपुरुन्नमत्कुचयुगं	372
बिभ्राणार्द्रनखक्षतानि जघने	827
बिसकवलनलीलामग्नपूर्वार्धं	471
बीजं ब्रह्मैव देवो मधु जलनिधयः	146
बीभत्सा विषया जुगुप्सिततमः	1610
ब्रूत नूतनकूष्माण्डफलानां के	1248
भक्तिप्रह्वलिलोकनप्रणयिनी	119
भगवति यामिनि वन्दे त्वयि भुवि	1107
भग्नं देव समस्तवानरभटैर्नष्टं	1554
भग्नं यद्धनुरीश्वरस्य शिशुना	1359
भग्नशस्य करण्डपिण्डिततनोर	1334
भद्रं चन्द्रकले शिवं सुरनदि	33
भद्रं ते सदृशं यदध्वगशतैः	305
भद्रे वाणि विधेहि तावदमलाम्	1477
भभभ्रति किं मही ललललम्बते	127
भयमेकमनेकेभ्यः शत्रुभ्यो युगपत्	1419
भवकाष्ठमयी नाम नौके हृदय	1106
भवजलधिजलावलम्बयष्टिर्	86
भवति भविष्यति किमिदं	906
भवतु विदितं कृत्यालापैरलं	657
भवनभुवि सृजन्तस्तारहारा	521
भवानीहितकृन्नित्यं त्वं हिमानी	1432
भाग्यं नः क नु तादृगल्पतपसां	1618
भार्या मे पुत्रो मे द्रव्यं सकलं च	1623

भावोद्गाढमुपोढकम्पपुलकैरङ्गैः	593
भिक्षाशनं भवनमायतनैकदेशः	1633
भीमे प्रस्थानभाजि स्फुरदसि	1431
भुत्तवा चिरं दक्षिणदिग्वधूमिमां	1131
भुवः किमेता दिवमुत्पतन्ति दिवो	241
भुवां घर्मारम्भे पवनचलितं	200
भूतिविभूषितदेहाः कान्तारागेण	1436
भूयस्तराणि यदमूनि तमस्विनीषु	916
भूयः काञ्चनकेनिपातनिकर	1559
भूयादतो बहुव्रीहिशासनाशा	1332
भूसंपर्करजोनिपातमलिनाः	1400
भेकैः कोटरशायिभिर्मृतमिव	1059
भो भो दिक्पतयः प्रयात परतः	74
भ्रमणजवसमीरैः शेरते शाल	1555
भ्रमति गिरिराट् पृष्ठे गर्जत्युप	118
भ्रस्यद्विवक्षितमसफलदक्षरार्थं	787
भ्रान्तं येन चतुर्भिरेव चरणैः	1455
भ्रुवोर्लीला वान्या दरहसितम्	360
भ्रुवोः काचिह्रीला परिणतिरपूर्वा	334
भ्रूमङ्गो गुणितश्चिरं नयनयोर	645
भ्रूमेद रचितेऽपि दृष्टिरधिकं	695
भ्रूलीला चतुरा त्रिभागवलिता	358
भ्रूशाङ्गाकृष्टमुक्ताः कुवलय	324
मज्जत्कठोरनखरक्षतकृत्ति	1052
मज्जत्यामज्जमज्जन्मणिमसृण	1564
मज्जानमपि विलिम्पति नाकृत	239
मत्तेभकुम्भपरिणाहिनि कुङ्कुमार्द्रै	497
मत्पर्यन्तवसुन्धराविजयिने	1397
मदनज्वरमपनेतुं कुरु	1680
मदोष्मासंतापाद्वनकरिघटा	1043
मधुरमिव वदन्तः स्वागतं भृङ्ग	1189
मधुर्मासो रम्यो विपिनमजनं	1693

मधूदारखेरभ्रमरभरहंकार	789
मध्यं बद्धवलित्रयं विजयते	361
मध्याह्ने परिनिर्मलेषु शकुलः	994
मध्याह्ने परिपुञ्जितैस्तरुतल	981
मध्ये व्योमकटिभ्रमास्तु कितव	957
मध्येसद्यः समुद्रता तदनु च	718
मध्येहेमलतं कपित्थयुगलं	388
मनसि कुसुमबाणैरेककालं	325
मनसिजविजयास्त्रं नित्यविश्राम	410
मनसिशयः कृशाङ्गयाः स्वान्तम्	761
मनोजन्मप्रौढव्यतिकरशतायास	576
मनोरागस्तीव्रं व्यथयति विसर्पन्	710
मन्दं दक्षिणमाह्वयन्ति पवनं	161
मन्दक्वाणितवेणुरहि शिथिले	110
मन्दादरः कुसुमपत्रिषु पेलवेषु	804
मन्दोद्धृतैः शिरोभिर्मणिभरगुरुभिः	1415
मन्निन्दया यदि जनः परितोषम्	1627
मन्ये हीनं स्तनजघनयोरेकम्	473
मया तावद्भोत्रस्खलितहत	656
मया तावद्दृष्टो न खलु कलि	1459
मयान्विष्टो धूर्तः स सखि निखिलाम्	122
मर्यादाभङ्गभीतेरभितरसतया	1048
मलयजपङ्कलिस्तनवो नवहार	832
मलयमहीधरपवनः कलकण्ठ	154
मलीमसेन देहेन प्रतिगेहम्	1331
मा गर्वमुद्रह कपोलतले चकास्ति	1640
मातर्गेहिनि यद्ययं हतशुकः	818
मातर्जरे मरणमन्तिकमानयन्त्या	1600
मातर्जीव किमेतदञ्जलिपुटे	59
मातर्धर्मरते कृपां कुरु मयि	1316
मातर्लक्ष्मि भजस्व कंचिदपरं	1612
मातस्तेऽधरखण्डनात्परिभवः	101
मा ते भवतु शत्रूणां या श्रुतिः	1443

मात्रानर्तनपण्डितभ्रु वदनं	380
माधुर्यादतिशैत्यतः शुचितया	1064
माध्यस्थ्यं च समस्तवस्तुषु परि	354
मानव्याधिनिपीडिताहमधुना	675
मानोन्नतेत्यसहनेत्यतिपण्डितेति	635
मा मुष्वाभिमुचः करान् हिमकर	739
मा रोदीश्रिरमेहि वत्स विफलं	1314
मा रोदीः करपल्लवप्रणयिनीं	661
मा रोदीः सखि नश्यदन्धतमसं	660
मार्गे पङ्क्तिनि तोयदान्धतमसे	826
माषीणं मुषितं येषु यवस	321
मा संचैषीः फलसमुदयं मा च	1077
मिथःक्रीडालोलभ्रमरभरभङ्गाङ्कुर	187
मिथ्याकण्डूतिसाचीकृतगलसरणिः	132
मिश्रीभूतां तव तनुलतां बिभ्रतो	82
मुक्तेषु रश्मिषु निरायतपूर्वं	1165
मुक्त्वानङ्गः कुसुमविशिखान्पञ्च	747
मुखरस्याप्रसन्नस्य मित्रकार्य	1256
मुखे नीचस्य पतिता अहेरिव	1280
मुण्डाप्रियादायतिदुःखदायिनो	1281
मुग्धाङ्गुलीकिंशलयांहिसुवर्णकुम्भ	28
मुग्धाताम्रैर्नवकिशलयैः संभृतो	178
मुग्धासि नायमपराध्यति सैवम्	680
मुग्धे तवास्मि दयिता दयितो	587
मुनीन्दोर्वाग्बिन्दुः प्रवितत	1694
मुषितमुषितालोकास्तारातुषार	973
मुहुर्ब्रूवावत्याः प्रतिहसित	583
मुहुः शस्त्रच्छेदैर्मुहुसम	416
मूर्धारोपणसत्कृतैर्दिशि दिशि	1024
मूर्ध्नेन्दुः परमेश्वरेण विधृतो	1367
मूले हरिन्ति किञ्चित्पार्श्वे	304
मृगशिशुश्शस्तस्यास्तापं कथं	557
मृगेन्द्रस्येव चन्द्रस्य मयूखैः	948

मृणालमेतद्वलयीकृतं तथा	1692
मृद्भयिष्ठतया गुरुन्परिहरन्	207
मेघश्यामदिशि प्रवृत्तधनुषि	250
मैकं तमःस्तबकमूर्ध्वमपाकृथास्	398
मैनाकः किमयं रुणद्धि गगने	1560
मौलौ वेगादुदञ्चत्यपि चरण	56
यं प्राक्प्रत्यगवागुदञ्चि ककुभां	917
य एको लोकानां परमसुहृदा	1370
यतो यतो नृपनखपृष्ठपाटलं	1450
यत्क्षारं च मलीमसं च जलधेर	999
यत्ताडीदलपाकपाण्डु वदनं	712
यत्पश्यन्ति क्षणित्यपाङ्गसरणि	522
यत्पीनस्तनभारलालसलसद्वासः	594
यत्प्रत्यङ्गं तटमनुसरन्त्यूर्मयो	365
यत्रैतन्मृगनाभिपत्रतिलकं	474
यथायं भात्यंशून्दिशि दिशि	939
यथा यथा परां कोटिं गुणः	1240
यथैवैष श्रीमांश्चरमगिरि	940
यदन्योन्यप्रेमप्रवणयुवतीमन्मथ	374
यदपि विबुधैः सिन्धोरन्तः कथंचिद्	401
यदम्बा तातो वा द्वयमिदमगाद्	85
यदा किञ्चिज्ज्ञोऽहं गज इव मदान्धः	1217
यदा त्वं चन्द्रोऽभूरविकलकला	647
यदा पूर्वं नासीदुपरि च यदा	1635
यदा विगृह्णाति हतं तदा यशः	1674
यदासीदज्ञानं सरतिमिरसंस्कार	1611
यदा हत्वा कृत्स्नां तिमिरपटली	1068
यदि क्षामा मूर्तिः प्रतिदिवसम्	773
यदि विनिहिता शून्या दृष्टिः	638
यदि शशधरस्त्वद्वक्त्रेण प्रसह्य	794
यदि सरोजमिदं क निशि प्रभा	504
यदेतत्स्वच्छन्दं विहरणमकार्षण्य	1594

यदेतद्वन्यानामुरसि युवती	569
यदेतद्वागर्थव्यतिकरमयं किं	1715
यदेतन्नेत्राम्भः पतदपि समासाद्य	662
यदेते साधूनामुपरि विमुखाः	1468
यद्वन्म्यं गुरुगौरवस्य सुहृदो	644
यद्वीयते जगति शस्त्रहता	412
यद्वैर्बल्यं वपुषि महती सर्वतस्	715
यद्वद्वोर्ध्वजटं यदस्थिसुकुटं	1639
यद्यदिष्टतरं तत्तद्देयं गुणवते	1275
यद्यपि दैवात्स्नेहो नश्यति	1253
यद्यप्यहं शशिसुखी विमला	267
यद्रात्रौ रहसि व्यपेतविनयं	619
यद्वक्त्रं सुहृरीक्षसे न धनिनां	1602
यद्वक्त्राभिमुखं मुखं विनिहितं	640
यद्वर्याभिर्जगाहे पृथुशकुल	1563
यद्वीचीभिः स्पृशसि गगनं यच्च	1044
यद्वीडाभरभुङ्गमास्यकमलं	563
यन्नामापि सुखाकरोति कलयति	435
यन्निस्त्रिंशहतोद्गतैरगिरिशिश्चक्रैर्	1570
यन्नीडप्रभवो यदञ्जनरुचिर्	1037
यन्नेत्रैस्त्रिभिरीक्षते न गिरिशो	1249
यन्मार्गोद्धुरगन्धवातकणिका	1046
यल्लभं हृदि पुंसां भूयो भूयः	1721
यशो रक्षन्ति न प्राणान्पापाद्	1239
यस्मिन्नापस्तदधिकरणस्यास्य	1212
यस्य द्वीपं धरित्री स च जलधिर	1389
यस्य यथा विज्ञानं तादृक्तस्येह	1728
यस्याधोधस्तथोपर्युपरि	148
यस्यावन्ध्यरुषः प्रतापवसतेर्	1034
यस्याः कृते नृपतयस्तृणवत्	1335
यस्योदये बहुमनोरथमन्थरेण	1101
यस्योद्योगे बलानां सकृदपि	1565
यः कौमारहरः स एव च वरस्	815

यः पूर्वस्फुटदस्थिसंपुटमुखे	1104	रक्तस्त्वं नवपल्लवैरहमपि	770
यः स्वानपि प्रथममस्तसमस्त	1271	रक्तः करं किरति पाण्डुपयो	944
याच्यो न कश्चन गुरुः प्रतिमा च	333	रक्षतु वः स्तनयुगलं हरिकरि	72
यातस्यास्तमनन्तरं दिनकृतो	922	रजनिपुरन्निरोध्रतिलकस्तिमिर	930
याता लोचनगोचरं यदि विधेः	440	रजनिविरमयामेष्वादिशन्ती	213
याते भास्वति वृद्धसारसशिरस्	875	रजन्यामन्यस्यां सुरतपरिवर्ताद्	847
यात्रालभं तुहिनमरुतां बान्धवः	293	रजःपातज्ञानां कुमुदसुमनो	272
यान्त्या मुहुर्वलितकन्धरमाननं	483	रज्जुक्षेपरयोन्नमद्भुजलता	1152
यावद्भास्करकेसरी प्रवितत	864	रज्ज्वा दिशः प्रवितताः सलिलं	1040
यावन्नो सखि गोचरं नयनयोः	676	रतान्तश्रान्तायाः स्तनजघन	561
यासां सत्यपि सद्गुणानुसरणे	384	रतिपतिधनुर्ज्याटङ्कारो मद	608
युक्तं त्यजन्ति मधुपाः सुमनो	1030	रत्नाकरस्तव पिता स्थितिर्	1516
युक्तं मानद मामनन्यमनसं	138	रथस्यैकं चक्रं भुजगयमिताः	1336
युगलमगलत्तर्षोत्कर्षे तरुत्पल	609	रथ्याकार्पटिकैः पटच्चरशत	980
ये कारुण्यपरिग्रहादपणित	1499	रथ्यागर्भेषु खेलारसिकशिशुगणं	986
ये तृष्णातैरधिकमनिशं भुज्य	1454	रन्ध्रान्वेषिणि दुष्टदृष्टिविषिणि	1272
ये दीनेषु कृपालवः स्पृशति	1238	रम्भोरु क्षिप लोचनार्धमभितो	450
ये दोलकेलिकाराः किमपि मृग	1145	रविमिव धृतामितामं कविमिव	21
ये नाम केचिदिह नः प्रथयन्ति	1731	रवेरस्तमये येन निद्रा नेत्रेषु	1329
ये निर्दहन्ति दशनश्वसिताव	546	रसवदमृतं कः संदेहो मधून्यपि	529
येनैवाम्बरखण्डेन दिवा संचरते	1330	रहःसंकेतस्थो घनतमतमः	890
ये पूर्वं परिपालिताः फलदल	1099	राजनि विद्वन्मध्ये वरसुरत	1646
ये पूर्वं यवसूचिसूत्रसुहृदो	953	राजन्ति कान्तनखरक्षतयो	612
ये प्राप्ते व्यसनेऽप्यनाकुलधियः	1242	राजा त्वं वयमप्युपासितगुरु	1222
येषां कल्पमहीरुहां मरकत	1574	रामः सैन्यसमन्वितः कृतशिला	1012
येषां वेशमसु कम्बुकर्परचलत्	1394	रामे रुद्रशरासनं तुलयति	1550
ये संतापितनाभिपद्मधवो	136	रुदितं वनेचरैरपि विन्ध्याद्रि	1451
यो नीवारतृणाग्रमुष्टिकवलैः	1689	रुद्धे वायौ निषिद्धे तमसि शुभ	854
यो मौर्वीकिणकैतवेन सकल	1575	रुद्रादेस्तुलनं स्वकण्ठविपिन	1548
यो यः कृतो दशमुखमुजस्तस्य	1553	रूढे रतिव्यतिकरे करणीय	560
यौवनं चलमपायि शरीरं	1686	रेतःशोणितयोरियं परिणतिर्	1634
यौवननगरारम्भे रामाहृदय	338	रे वृद्धगृध्र किमकाण्डमिह	1545
यौवनशिल्पिसुकल्पितनूतनतनु	392	रोमाञ्चं वहसि श्वसिष्यविरतं	849

रोमाञ्चैरिव कीलिता चलति	503	वक्त्रं नैष कलानिधिर्धवलमा	23
रोमावली कनकचम्पकदाम	394	वक्त्रश्रीजितलज्जितेन्दुमलिनं	517
लक्ष्मीं तृणाय मन्यन्ते तद्गरेण	1231	वक्त्राम्बुजं भुजमृणाललतं	475
लक्ष्मीं वक्षसि कौस्तुभस्तबकिनि	464	वक्त्रेन्दोर्न हरन्ति बाष्पपयसां	539
लक्ष्मीवशीकरणचूर्णसहोदराणि	1391	वचोवृत्तिर्मा भूद्वलतु च न वा	642
लक्ष्म्याः केशप्रसवरजसां	142	वज्रादपि कठोराणि मृद्नि	1244
लभः शृङ्गयुगे गृही सतनयो	1317	वज्रिन्वज्रमिदं जहीहि भगवन्	1413
लघुनि तृणकुटीरे क्षेत्रकोणे	299	वत्स क्षमाधरगह्वरेषु विचरन्	144
लतां पुष्पवतीं स्पृष्ट्वा कृतस्नानो	1127	वत्से नैते पयोदाः सुरपति	704
लब्धोदये सुहृदि चन्द्रमसि	934	वत्से माधवि तात चम्पक शिशो	1412
लब्ध्वा बोधं दिवसकरिणः	975	वदत विदितजम्बूद्वीपसंवृत	1054
लभन्ते कथमुत्थानमस्थानं	1486	वन्दे देवमनङ्गमेव रमणी	328
लम्बमाननयनाम्बुबिन्दवः	1442	वन्दे भुजभ्रमितमन्दरमथ्यमान	117
लाक्षारार्गं हरति शिखराज्	81	वन्द्यान्नन्दति दुःखितानुपहसत्य्	1274
लाङ्गूलेन गभस्तिमान्वलयितः	1552	वपुःप्रादुर्भावादनुमितमिदं	36
लालकल्पैस्त्रिदशकरिणां दिग्बधू	286	वपुः शारङ्गाक्ष्यास्तदविरल	542
लावण्यकान्तिपरिपूरितदिङ्मुखे	421	वयमकुशलाः कर्णोपान्ते निवेशयितुं	1470
लावण्यद्रविणव्ययो न गणितः	454	वरं मृतो न तु क्षुद्रस्थापि	1323
लावण्यसिन्धुरपरैव हि केयम्	426	वरदकरसरोजस्यन्दमानामृतौघ	18
लावण्यामृतसिन्धुसान्द्रलहरी	359	वरमाक्षीणतैवास्तु शशिनो	1285
लावण्येन पिथीयतेऽङ्गतनिमा	535	वराहानाक्षेप्तुं कलमकवल	285
लीनेव प्रतिबिम्बितेव लिखितेव	783	वर्तुलमुखासिकायामुदरपिशाचः	1322
लीलाताण्डवितभ्रुवः स्मितसुधा	795	वर्षासंभृतपीतिसारमवशं	1401
लीलाताण्डवितभ्रु विभ्रम	468	वर्षाः कर्दमहेतवः प्रतिदिनं	1667
लीलास्खलच्चरणचारुगतागतानि	386	वलतु तरला दृष्टादृष्टिः खला	636
लूनास्तिलास्तदनु शोषमुपा	1365	वलितमनसोरप्यन्योन्यं समावृत	600
लूने कालाञ्जनपरिचये शीकरैः	261	वसुमति वसुमतिबन्धौ धन	1495
लेखामनङ्गपुरतोरणकान्तिभाजम्	903	वस्त्रप्रोतदुरन्तनूपुरमुखाः	829
लोकाः शोकं त्यजत न चिर	899	वहति न पुरः कश्चित्पश्चान्न	1729
लोकोत्तरं चरितमर्पयति	1346	वहति निकटे कालस्रोतः समस्त	1622
लोला श्रीः शशभृत्कलङ्कमलिनः	1045	वहति लुलितमन्दः कामिनी	1130
लोलैः कोकिलमण्डलैर्मधुलिहां	163	वह्निर्मन्ये हिमजलमिषात्संश्रितः	176
		वाति व्यस्तलवङ्गलोभ्रलवली	1132

वातैः शीकरबन्धुभिः श्रुति	1657
वानीरप्रसवैर्निकुञ्जसरिताम्	215
वाप्यो दन्तुरितोदराः कमलिनी	173
वामाङ्गं पृथुलस्तनस्तवकितं	1737
वारं वारं तिरयति दृशोर	753
वारं वारं तुषारानिलतुलित	318
वारं वारमनेकधा सखि मया	350
वारं वारमलीक एव हि भवान्	732
वाल्मीकेर्मुकुलीकृतैव कविता	1736
वासश्चर्म विभूषणं शवशिरो	1350
वासो बल्कलमास्तरः किसलयान्य	1598
वाहव्यूहखुराग्रटङ्कविहति	1447
विकासयति लोचने स्पृशति	1179
विकिर नयने मन्दच्छायं भवत्व	684
विगर्जामुन्मुञ्च त्यज तरलताम्	1122
विचिन्त्यमानो हि करोति विसयं	1234
विटपिनि शिशिरच्छाये क्षणमिह	811
विततकरेऽप्यनुरागिणि मित्रे	1643
विदूरादभ्यस्तैर्वियति बहुशो	1537
विद्यते स न हि कश्चिदुपायः	1658
विद्यालते तपस्विनि विकसित	1479
विद्यावधूमपरिणीय कुलानुरूपां	1730
विद्यावानपि जन्मवानपि तथा	1482
विद्युद्दीधितिभेदभीषणतमः	252
विधत्ते सोल्लेखं कतरदिह	336
विद्यायापूर्वपूर्णेन्दुमया सुखम्	397
विध्वस्ता मृगपक्षिणो विधुरतां	1114
विन्ध्याद्रिमहालिङ्गं स्नपयति	256
विपदि धैर्यमथाभ्युदये क्षमा	1225
वियति विसर्पतीव कुमुदेषु	942
विरमति महाकल्पे नाभीपथैक	107
विलासमसृणोलसन्मुसललोल	1178
विलिम्प्येतस्मिन्मलयज	537

विलीयेन्दुः साक्षादमृतरसवापी	772
विवेकः किं सोऽपि स्वरसवलित्ता	1629
विवेकादस्माभिः परमपुरुषाभ्यास	780
विशन्तीनां स्नातुं जघनपरि	990
विश्रान्तिं नूपुरे याते श्रूयते	592
विश्लेषो जनितः प्रियैरपि जनैर्	191
विषं चन्द्रालोकः कुमुदवन	554
विषयसरितस्तीर्णाः कामं रुजो	1615
विष्णुर्बभार भगवानखिलां	1195
विष्णोर्दानववाहिनीप्रमथनेष्टया	111
विष्वङ्मुसुरनर्म बिभ्रति पथां	991
विस्तारो यदि नेदृशो न यदि	1210
विस्फाराग्रास्तरलतरलैरंशुभिर्	796
विस्रं वपुः परवधप्रवणं च	1091
विहारः कण्ठदेशस्ते काषाये	840
वीरप्रसूर्जयति भार्गवरेणुकैव	1549
वृथाज्वलितकोपाग्नेः परुषाक्षर	1297
व्यजनमरुतः श्वासश्रेणीमिमाम्	802
व्यथितवनितावक्त्रौपम्यं बिभर्ति	317
व्यपेतव्याहारं गतविविध	814
व्यर्थं विलोक्य कुसुमेषुमसु	441
व्याकुर्महे बहु किमस्य तरोः	1090
व्याप्याशाः शयितस्य वीचिशिखरैर्	1058
व्यालीविमर्दविगलज्जलकोटराणि	290
व्यावृत्त्या शिथिलीकरोति वसनं	511
व्योमश्रीहृदयैकमौक्तिकलते	727
व्योमस्तापिच्छगुच्छावलिभिरिव	893
व्रजति कलितस्तोकालोको नवीन	869
व्रजत्यपरवारिधिं रजतपिण्ड	974
शक्यार्चनः सुचिरमीक्षणपङ्कजेन	968
शठान्यस्याः काञ्चीमणिरणितम्	649
शत्रुः कारणमान्मनोऽपि भगवान्	326

शनैः शान्ताकृताः सितजलधर	278
शब्दास्ते न तथाविधाः पथि	1708
शम्बूकाः किल निर्गता जल	1369
शरदम्बुधरच्छायागतवर्यो	1625
शरान्मुञ्चत्युच्चैर्मनसिज	776
शरैर्व्यर्थं नाथ त्रिभुवनजयारम्भ	1408
शशधरः कुमुदाकरबान्धवः	898
शशिनमसूत प्राची नृत्यति	919
शशिनमुदितं लेखामात्रं नमन्ति	1360
शष्पश्यामलितालवालनिपतत्	1135
शस्त्रोद्यद्बाहुदेहस्फुरदनल	26
शान्त्यै वोऽस्तु कपालदाम जगतां	54
शारिधूतकथाकुतूहल मनश्	346
शास्ता समस्तभुवनं भगवान्	6
शिखरिणि क नु नाम कियच्चिरं	439
शिखिपतिरतिदुर्लभितः पित्रोर्	89
शिरः शार्वा स्वर्गात्पशुपतिशिरस्तः	1353
शिलीमुखैरद्य मनोज्ञपद्मैर्	179
शिल्पं त्रीणि जगन्ति यस्य कविता	30
शिशिरशीकरवाहिनि मारुते	1137
शिशुत्वं तारुण्यं तदनु च दधानाः	1621
शीतवातसमुद्भिन्नपुलकाङ्कुर	1318
शीतांशुर्विषसोदरः फणभृतां	801
शीतातैरिव भग्नशैशिरनिशा	167
शीत्कारवन्ति दरमीलितलोचनानि	582
शीर्णक्षुद्रातपत्री जठरवलयितानेक	1170
शीलाम्भःपरिषेकशीतलट्ट	8
शुकतुण्डच्छवि सवितुश्चण्ड	149
शुकपत्रहरितकोमलकुसुम	210
शुकस्निग्धैः पत्रैर्युवतिकर	320
शुक्लीकरोति मलिनानि दिग्	1373
शूलाहतमहिषासुररुधिर	87
शृङ्गं भृङ्गिन्विमुञ्च त्यज गज	77

शृङ्गारद्रुममञ्जरी सुखसुधा	430
शृङ्गारे सूत्रधारः कुसुमशरमुनेर्	897
शेषं क्लेशयितुं दिशः स्थगयितुं	1426
शैलश्रेणिरपेतदावदहना	225
शैलैर्बन्धयति स्र वानरहतैर्	1726
श्यामां श्यामलिमानमानयत भोः	797
श्यामोच्चन्द्रा स्वपिषि न शिशो	123
श्रमपरिगतैर्विस्तीर्णश्रीरसीति	1081
श्रवसि न कृतास्ते तावन्तः	687
श्रान्ताश्रूतवनानि कुञ्जपटल	1147
श्रीखण्डपाण्डिमरुचः स्फुटपुण्डरीक	1014
श्रीफलं यन्न तद्दीर्घमिति तावद्	1326
श्रीफलेनामुनैवायं कुरुते किं	1086
श्रुतं दूरे रत्नाकर इति परं	1049
श्रुत्वा दाशरथी सुवेलकटके	1542
श्रेयांसि वः स सुगतः कुरुताद्	5
श्रेयोऽस्याश्रिरमस्तु मन्दरगिरेर्मा	115
श्रोण्यां चित्रः कुरुबकगुणः कर्णयोर्	177
श्वासः किं त्वरिता गतिः पुलकिता	850
श्वासास्ताण्डवितालकाः करतले	729
श्वासोत्कम्पतरङ्गिणि स्तनतटे	737
श्वासोन्मूलितमेरुरम्बरतल	1201
संकल्पेऽङ्कुरितं द्विपत्रितमथ	1435
संकुचिता इव पूर्वं दुर्वार	181
संग्रामाङ्गणसंगतेन भवता	1407
संतापिनी समदहंसकलाभिलाषा	277
संतुष्टे तिसृणां पुरामपि रिपौ	1543
संदिष्टं मरुभूमिभूरुहचयैर्	1398
संध्याताण्डवडम्बरव्यसनिनो	50
संपर्केण तमोभिदां जगदद्य	1235
संपूर्णः पुनरभ्युदेति किरणैर्	126
संबन्धी रघुभूमुजां मनसिज	902

संभूयैव सुखानि चेतसि परं	775	सन्मार्गे तावदास्ते प्रभवति	1677
संव्यानांशुकपल्लवेषु चरणं	61	सपदि सखीभिर्निर्भृतं विरह	190
संसक्तं सिक्तमूलादभिनव	151	स पातु विश्वमद्यापि यस्य	64
स एवायं देशः सर इव	767	समन्ततो विस्फुरदिन्द्रनील	227
स एष यौवनाचार्यः सिद्धये	371	समस्तं विज्ञाय स्मरनरपतेश्	362
स कस्मान्मे प्रेयान्सखि कथमहं	597	समाकृष्टं वासः कथमपि हठात्	579
सक्तून् शोचति संसृतान्प्रति	1312	समालिङ्गत्यङ्गैरपसरति यत्	565
स खलु सुकृतिभाजामग्रणीः	495	समुद्रेणान्तःस्थस्तटभुवि तरङ्गैर्	1073
सखि कलितः स्खलितोऽयं हेयो	672	सरसि बहुशस्ताराच्छायां दशन	1355
सखि स सुभगो मन्दब्रह्मेहो मयीति	694	सर्वत्र मुखरचपलाः प्रभवन्ति	1286
सजन्मानौ तुल्यावभिजनभुवा	429	सर्वत्रैव खलो जनः सरलता	1261
स जयति गाङ्गजलौघः शंभोर्	45	सर्वदा सर्वदोऽसीति मिथ्या	1420
स जयति संकल्पभवो रति	329	सर्वस्यैव हि लोकस्य बहुमानं	1695
स जयत्यादिवराहो दंष्ट्रानिषिष्ट	112	सर्वस्वं गगनश्रिया रतिपतेर्	936
सततं या मध्यस्था प्रथयति	1112	सर्वः प्राणविनाशसंशयकरी	1497
सततमसत्याद्विभ्यति मा भैषीर्	1252	सर्वाशारुधि दग्धवीरुधि सदा	194
सत्पक्षा ऋजवः शुद्धाः सफला	1224	सलीलं हंसानां पिबति निवहो	1070
सत्पुरुषपक्षपातिनि भगवति	1474	स बन्धः पाथोदः स खलु	1031
सत्यं गुणा गुणवतां विधि	1227	स वः पायादिन्दुर्नवबिसलता	46
सत्यं त्वद्गुणकीर्तनेन सुखयत्य्	1388	सव्याधेः कृशता क्षतस्य रुधिरं	760
सत्यं पिप्लव पादपोत्तम घन	1061	सत्रीडार्धनिरीक्षणं यदुभयोर्	1654
सत्यं मनोहरा रामाः सत्यं रम्या	1608	स साधुर्यो विपन्नानां साहाय्यम्	1226
सत्यं शरैः सुमनसां हृदयं	414	स स्वर्गादपरो विधिः स च	564
सत्रासार्ति यशोदया प्रियगुण	140	साकूतं दयितेन सा परिजनाभ्याशे	510
सत्सु रक्तो द्विषां कालः पीतः	1385	साक्रन्दाः शिशवः सपत्रपुटका	1308
सद्गुणालंकृते काव्ये दोषान्	1255	सा चन्द्रादपि चन्दनादपि दर	997
सद्भावोपगता समप्रणयिनी	852	सा दुग्धमुग्धमधुरच्छविरङ्गयष्टिस्	527
सद्यश्चन्दनपङ्कपिच्छिलमिव	908	साधु दूति पुनः साधु कर्तव्यं	839
सद्यस्तप्तो भ्रमति रजनीं वासरः	184	सा न चेन्मृगशावाक्षी किम्	790
सद्यःपाटितकेतकोदरदल	952	सानन्दं नन्दिहस्ताहतसुरज	84
सद्यःस्नातानुलिप्ता इव दधति	283	सा नेत्राञ्जनतां पुनर्ब्रजति मे	488
सद्यो विभिद्यते नूनं दरिद्र	1319	सान्द्रक्षीणप्रततविततच्छिन्न	196
सन्ति श्वान इवासङ्ख्या जाति	1712	सान्द्रस्थूलनलोपरोधविषमाः	281

सा बाला वयमप्रगल्भमनसः	481	सुराणां पातासौ स पुनरति	1572
सा बालेति मृगेक्षणेति विकसत्	501	सुवर्णकार श्रवणोचितानि	1033
सामान्यवाचि पदमप्यभिधीयमानं	534	सुवर्णालङ्कारा प्रकटितरसाश्लेष	1716
साम्यं संप्रति सेवते विचकिलं	165	सूतिर्दुग्धसमुद्रतो भगवतः	799
सा यैर्दृष्टा न वा दृष्टा मुषिताः	500	सृजति तावदशेषगुणालयं	1473
सारसवत्ता विहता न बका	1491	सृष्टा वयं यदि ततः किमियं	768
सा रामणीयकनिधेरधिदेवता	446	सेयं द्यौस्तदिदं शशाङ्कदिनकृच्	137
सालकाननयोगेऽपि सालकानन	1422	सोढप्रौढहिमङ्गमानि शनकैः	1042
सा लम्बालकमाननं नमयति	778	सोद्वेगा मृगलाञ्छने सुखमपि	536
सावष्टम्भनिशुम्भसंभ्रमनमद्	73	सोऽनङ्गः कुसुमानि पञ्च विशिखाः	403
सा सुन्दरी तव वियोगदुताशने	550	सोऽयं कैलासशैलः स्फटिकमणि	1581
सा सुन्दरीति तरुणीति तनूदरीति	480	सोऽयमभ्युदितः पश्य प्रियाया	396
सिकतिलतलाः सान्द्रच्छायास्तटान्त	809	सोऽहं सुदूरमगमं द्विजराज	971
सिद्धार्थयष्टिषु यथोत्तरहीयमान	1184	सौजन्याङ्कुरकन्द सुन्दरकथा	1714
सिद्धार्थाः फलसूचिबन्धगुरुभिर्	316	सौधादुद्विजते त्यजत्युपवनं	745
सिन्दूरश्रीर्ललाटे कनकरसमयः	67	स्खलति वयसि बाले निर्जिते	382
सिन्धोरर्णः स्थगितगगनाभोग	1510	स्खलल्लीलालापं विनिपतित	781
सिन्धोरुचैः पवनचलनाद्	1118	स्तनतटमिदमुत्तुङ्गं निम्नो	379
सीत्कारं शिक्षयति व्रणयत्यधरं	1653	स्तनयुगमश्रुस्नातं समीपतर	1434
सीमनि लघुपङ्कायामङ्कुर	1181	स्तनोद्भेदः किञ्चित्यजति तनुतायाः	364
सुच्छायं फलभारनम्रशिखरं	1050	स्तम्बेषु केतकीनां यथोत्तरं	248
सुजनाः परुषाभिधायिनो यदि	1237	स्तोकस्तोकममूर्भिरम्बरतले	972
सुतनु जहिहि मौनं पश्य	678	स्तोकेनोन्नतिमायाति स्तोकेनायात्य्	1263
सुतनु नितम्बस्त्व पृथुर	698	स्थगितं नवाम्बुवाहैरुत्तानास्यो	792
सुतनु भवगभीरं गर्तम्	415	स्थलीनां दग्धानामुपरि मृग	1347
सुतनुरधुना सेयं निम्नां स्वनाभिम्	373	स्थूलो दूरमयं न यास्यति कृशो	99
सुधाधाम्नः कान्तिं ग्लपयति	1380	स्नातीव मन्दरनगोऽस्तमितेऽद्य	873
सुधासूतिः क्षीणो गणपतिर्	1501	स्निग्धं वीक्षितमन्यतोऽपि नयने	516
सुप्तं पक्षपुटे निलीनशिरसं	96	स्निग्धश्यामाः कचिदपरतो	1589
सुबन्धौ भक्तिर्नः क इह रघु	1698	स्नेहं स्रवन्ति तरवः पञ्चापि	180
सुभगसलिलावगाहाः पाटलि	205	स्फटिकालवाललक्ष्मीं प्रवहति	928
सुभग सुकृतप्राप्यो यद्यप्यसि	551	स्फीतो धाम्ना समरविजयी श्री	1383
सुरतभरखिन्नपन्नगविलासिनी	1140	स्फुटकोकनदारुणं पुरस्तादथ	941

स्फुटतु हृदयं कामः कामं करोतु	666	हंहो जनाः प्रतिपथं प्रतिकाननं	1036
स्मरविषया किञ्चिन्मिथ्यानिषेध	813	हंहो सिंहकिशोरक त्यजसि	1060
स्मरशरधिसकाशं कर्णपाशं	524	हन्तु नाम जगत्सर्वमविवेकि	437
स्मितं किञ्चिन्मुग्धं तरलमधुरो	367	हरतितरां जनहृदयं कलिकोप	377
स्मितज्योत्स्नादानादुपकुरु चकोर	730	हरति रतिविमर्दे लुप्तपत्राङ्कुर	590
स्मितज्योत्स्नाघौतं स्फुरदधर	432	हरन्ति हृदयानि यच्छ्रवण	211
स्मितज्योत्स्नालितं मृगमदमसी	389	हरिणचरणक्षुण्णोपान्ताः	1595
स्वकार्यबुद्ध्यैव सदा मदर्थे	853	हरिरलसविलोचनः सगर्व	1558
स्वच्छन्दं स्वगृहाङ्गणं भ्रमति	494	हर्षाश्रुदूषितविलोचनया मयाद्य	596
स्वच्छाशयो भवति कोऽपि	1349	हर्षोल्लासितचारुचन्द्रकण्टहृद्	253
स्वप्न प्रसीद भगवन्पुनरेकवारं	806	हलाग्रोत्कीर्णायां परिसरमुवि	1162
स्वप्नेऽपि प्रियसंगमव्यसनिनी	726	हस्तप्राप्यमिवाम्बरं विदधतः	235
स्वल्पद्रविणकणा वयममी च	1481	हा कष्टं क इह क्षमः प्रतिकृतौ	891
स्वस्ति क्षीराब्धिमध्यान्निजदयित	1003	हा कष्टं कविचक्रमौलिमणिना	1727
स्वस्ति श्रीमलयाचलात्सरसखः	170	हारच्छायां वहति कुचयोः	287
स्वस्ति सुखेभ्यः संप्रति सलिलाञ्जलिः	1522	हारो जलाद्रशयनं नलिनी	803
स्वेच्छारम्यं लुठित्वा पितुरसि	91	हारोऽयं हरिणाक्षीणां लुठति	479
स्वेदस्ते कथमीदृशः प्रियतमे	75	हिन्दोलामधुरोपलालनरसप्रीत	197
स्वेदापूरविलसकुङ्कुमरसाश्लेषाविल	547	हिमस्पर्शादङ्गे घनपुलकजालं	1143
स्वैरं चक्रानुवृत्त्या मुहुरपरि	1150	हृत्पट्टके यद्यदहं लिखामि	1487
हंसश्रेणिकुतहूलेन कलयन्	92	हृत्वापि वसुसर्वस्वममी ते	1085
हंसानां निनदेषु यैः कवलितैः	284	हृद्यस्निग्धैः परभृतस्तैर्मुक्त	162
हंसैर्जर्जररूपक्षपक्षमलिनैः	311	हेतोर्विनोपकारी यदि नाम	1301
हंहो कान्त रहोगतेन भवता	624	हिया संसक्ताङ्गं तदनु मदनाज्ञा	758
		हिया सर्वस्यासौ हरति विदिता	1665

॥ परिशिष्टम् ॥

Extra stanzas in P, not found in V, but attributed to authors cited in V; heavily emended where necessary. The number in P (by direct count) precedes.

अभिनन्द —

६८८ (= स० २. १६९. १ - कस्यचित्) : पारावारे प्रकटपुलिनाभ्युद्गमोत्तारपाण्डुर
लीलावर्तस्तिमितचलनव्यञ्जितोद्देशनिम्ना । क्रौञ्चीजानुद्वयसपयसामन्तरीपोदरेषु स्वच्छा वेणिर्मदयति
मनः शारदीनां नदीनाम् ॥ १ ॥ १३६८ : गिरयो मृगविरहिकुलाः शबरवृतं वनमसाधवो ग्रामाः ।
मृग नास्त्येव पदं तव यस्मिन्नकुतोभयो भवसि ॥ २ ॥ ६१० : त्यजति पवनः सायं सायं हिमनि
शनैः शनैः सरसि सरसि प्रातः प्रातर्नवं नवमम्बुजम् । तरुषु तरुषु ग्रन्थिग्रन्थिर्नवाङ्कुरदन्तुरो
रुजति रुजति स्वस्थावस्थं जनं जनमुत्कता ॥ ३ ॥ ३५० : मन्दमन्दमुदयन्तमम्बरादिन्दुमिन्दु-
वदने विलोचय । नाकनायकनिकायकामिनीकेलियानकलनैकभाजनम् ॥ ४ ॥ ७१३ : विष्यन्दं न
परिस्तृणाति वियति ज्योत्स्नावितानं शशी नोद्गायन्ति मधुव्रता न तरवस्तन्वन्ति पुष्पाञ्जलिम् ।
नैवाद्यापि निवर्तते किशलयं वल्लीषु ताम्रोदरं दूरारम्भमनङ्गरङ्गरचनं लोकस्तु पर्युत्सुकः ॥ ५ ॥

कविराज —

१०२९ (= स० २. ५३. २ - कस्यचित्) : अस्तव्यस्तसमीरकम्पिततया दृष्टेस्तिर-
स्कारिणीं हस्तेनालकवलरीमकुटिलामानीय कर्णान्तिकम् । उद्वीक्ष्य प्रियमार्गमध्वगवधूरस्तं गते
भासति च्छिन्नाशा स्वनिवेशमेति शनकैः स्वमेक्षणाशंसिनी ॥ ६ ॥ ८०८ : प्रियानेत्रमुखच्छायाहृत-
लावण्यशेषयोः । समानदुःखयोरैक्यमुक्तं पक्षगचन्द्रयोः ॥ ७ ॥

कविशेखर —

२७६ : भित्त्वा वक्षः सुरारेः कुलिशहृदतराघातविच्छिन्नहारं संध्याताम्रेन्दुलेखाकुटिल-
नखशिखासक्तमांसोपलेखः । यत्नादाकृष्य भानोर्धनरुधिरवसां सान्द्रदिग्धाङ्गुलीकः पाणिः सव्ये-
तरोऽसौ जयति विजयिनः शार्ङ्गिणः सिंहमूर्तेः ॥ ८ ॥ ५५९ : यत्कम्बोः क्रकचावदारणमयं
शेषस्य पृथ्वीमयः क्लेशश्चन्दनशाखिनामपि वने निर्वासनप्रक्रिया । पूर्णेन्दोर्मुखकालिमाविधितिर-
स्कारेण यद्भामणं तन्मन्ये विधिना भवद्भुजयशःस्पर्धासु दण्डः कृतः ॥ ९ ॥ ३२३ : रक्ताम्बरः
कनकशैलविशालवैद्यो नित्यप्रदक्षिणपरिक्रमणक्रमज्ञः । दिग्मण्डलीः प्रकटयन् जगदेकवन्द्यो भास्वा-
न्नरोगयतु वः प्रकटोदयश्रीः ॥ १० ॥ ३७० : रामाणां प्रमदाय जन्म विपदो मित्रस्य नित्यं
रुचिः प्रीतिः सारसनिग्रहात्कुशलता मारावतारोत्सवे । यस्यैवं शशिनी विवेकविरहस्तस्यायमङ्गे पशु-
र्युक्तं कैरवहास्यमस्य पुरतो मुक्तं जगद्भूते ॥ ११ ॥

कालिदास —

३८६ : अङ्गुलीभिरिव केशसंचयं संनिगृह्य तिमिरं मरीचिभिः । कुञ्जलीकृतसरोजलोचनं
चुम्बतीव रजनीमुखं शशी ॥ १२ ॥ ८६८ : आकृष्टबालतरुपलवलोभनीयं पीतं मया सभयमेव

रतोत्सवेषु । बिम्बाधरं दशसि चन्द्र मम प्रियायास्त्वां कारयामि कमलोदरबन्धनस्थम् ॥ १३ ॥
 ८७० : इदमप्युपकृतिपाक्षं सुरभिमुखं ते [प्रिये] मयाघ्रातम् । ननु कमलस्य मधुकरः संतुष्यति
 गन्धमात्रेण ॥ १४ ॥ ७३७ : इदमुपहतसूक्ष्मग्रन्थिमास्कन्धदेशे स्तनयुगपरिणाहाच्छादिना वल्कलेन ।
 वपुरभिनवमस्याः पुष्यति स्वानुशोभां कुसुममिव निबद्धं पाण्डुपत्रोदरेण ॥ १५ ॥ ७७४ : एतस्याः
 स्तनभारेण को नाम न जितो बली । सप्तद्वीपकरग्राही भवान् यत्र करप्रदः ॥ (विक्रमादित्यकालि-
 दासयोः) ॥ १६ ॥ ५३९ : कीर्तिस्ते नृप द्रुतिका मुररिपोरङ्गे स्थितां भारतीं मां चाकृष्य ददौ
 तवेति गिरिशः श्रुत्वार्धनारीश्वरः । ब्रह्माभूच्चतुराननः सुरपतिश्चक्षुःसहस्रं दधौ स्कन्दो मन्दमति-
 श्रकार न करस्पर्शं स्त्रियाः शङ्कितः ॥ १७ ॥ ११५५ : तथैव संकल्पशतैरनङ्ग प्रसह्य नीतोऽस्यन-
 यातिबुद्धिम् । आकृष्य चापं श्रवणोपकण्ठे मयैव मुक्तस्तव बाणमोक्षः ॥ १८ ॥ ७३७ : त्यज
 मनसिज चापाकर्षणक्लेशमुच्चैस् त्रिभुवनविजयस्ते साधितो वेधसैव । इयमनुनयलीलासंगिनीरन्ध्रपी-
 नस्तनभरदरनम्रा निर्मिता यन्मृगाक्षी ॥ १९ ॥ ७८१ : मण्डलाभोगिनस्तुङ्गाः स्तनाः स्त्रीणामसा-
 धवः । यतो दत्तकरेऽद्यापि गोपल्लीग्रहणोद्यतः ॥ (विक्रमादित्यकालिदासयोः) ॥ २० ॥ ८६९ :
 सुहुरङ्गुलिसंवृतधरौष्ठं प्रतिषेधाक्षरविह्वलाभिरामम् । सुखमङ्गविवर्ति पक्षमलाक्ष्याः कथमप्युन्नमितं
 न चुम्बितं तत् ॥ २१ ॥ ७४ : या सृष्टिः स्रष्टुराद्या वहति विधिदुतं या हविर्या च होत्री ये द्वे
 कालं विधत्तः श्रुतिविषयगुणा या स्थिता व्याप्य विश्वम् । यामाहुः सर्वबीजप्रकृतिरिति यया
 प्राणिनः प्राणवन्तः प्रत्यक्षाभिः प्रसन्नस्तनुभिरवतु वस्ताभिरष्टाभिरीशः ॥ २२ ॥ ८७५ : लोलां
 दृष्टिमितस्ततो विभजते सुभ्रूलताविभ्रमामामुग्नेन विवर्तते वलिमता मध्येन कप्रस्तनी । हस्ताग्रं
 विधुनोति पल्लवनिभं शीत्कारभिन्नाधरा जातेयं भ्रमराभिलङ्घनतया वाद्यैर्विना नर्तकी ॥ २३ ॥
 ७३८ : सरसिजमनुविद्धं शैवलेनापि रम्यं मलिनमपि हिमांशोर्लक्ष्म लक्ष्मीं तनोति । इयम-
 धिकमनोज्ञा वल्कलेनापि तन्वी किमिव हि मधुराणां मण्डनं नाकृतीनाम् ॥ २४ ॥ ११७० :
 सर्वक्षितिभृतां नाथ दृष्टा सर्वाङ्गसुन्दरी । रामारण्ये जनान्ते वा मया विरहिता त्वया ॥ २५ ॥
 ३५९ : हंसः किंविद्विश्वेखरवतरति तटं पश्चिमस्याम्बुराशेः क्षिप्तो वा कर्णशङ्खः प्रचरकरतया
 माद्यदैरावतेन । इत्यूहन्ते सुधांशुं मम तु मतमिदं त्वद्गयादेव देव प्रत्यङ्मुक्तं मघोना पतति
 गगनतः श्वेतमत्रातपत्रम् ॥ २६ ॥

केशट —

२५७ (= स० १. ४५. २) हा तातेति न जल्पितं न रुदितं न स्वीकृतं तद्धनं
 न स्नातं न च वीक्षितः परिजनः पित्रे न दत्तं जलम् । यावन्न क्रकचाभिघातविगलद्वाभ्रामरीगाम-
 सृग्गण्डूषैर्धनघोरघर्घरवाः संतर्पिताः फेरवः ॥ २७ ॥

क्ष(क्षे)मीश्वर —

६३६ : परिगलितदलानां विभ्रतां काष्ठशेषामनुविपिनमिदानीं कालरम्यामवस्थाम् ।
 तलमवनिरुहाणां जर्जरच्छायमारात्परिहरति कुरङ्गो जालमाशङ्कमानः ॥ २८ ॥

ग(गु)णेश्वर —

१९ : करोतु सा शंकरमस्तकस्थिता कपालमाला सततं सुखानि वः । सुरापगातीरनि-
पातदर्शिता जटालतानामिव कन्दसंततिः ॥ २९ ॥

गोभटि(ट्ट ?) —

४७६ (= स० ४. ९. ५ — लोपामुद्राकवेः) : तावद्वेलाविषमसलिलावर्तनाभीनि-
कुञ्जकोडभ्राम्यन्मकरशिखरिग्रावरौद्रः समुद्रः । दृष्टो यावन्न खलु चुलुकीभूतनिष्पन्दमूर्तिर्लोपामुद्रा-
सहचरकरस्वस्तिकोत्संगवर्ती ॥ ३० ॥

चित्तप, चित्तूप (छित्तप) —

४४ (= स० १.५. २) : कण्ठच्छायमिषेण कल्परजनीमुत्तंसमन्दाकिनीरूपेण
प्रलयाब्धिधूर्ध्वनयनव्याजेन कल्पानलम् । भूषापन्नगकेलिपानकपटादेकोनपञ्चाशतं वातानप्युपसंहर-
न्नवतु वः कल्पान्तशान्तौ शिवः ॥ ३१ ॥ ५६७ (= स० ३.४७. २) : मातुः खेदमयं ततान
पृथुकः क्रोडेन धात्र्यामसौ रागाद्यस्तरुणः पुरंदरपुरस्त्रीन्यस्तकण्ठग्रहः । ज्यायानप्यभिनत्पितामहपदं
नित्याविनीतस्तनूजन्मा ते यशसां गणस्तदुचितव्रीडोऽसि तत्कीर्तने ॥ ३२ ॥ ५१० : समाप्यम्बुधयो
धराधरशतं विश्वस्तदैव क्षणं संभूयापि न कुम्भसंभवमुनेः प्राणाहुतिं तर्प्यति । यद्यस्यापि मृषा
निषेवणघृणा द्राक्पीतवान्तोदधिप्रभ्रश्यज्जठराशुशुक्षणिकणो जागर्त्यं वाडवः ॥ ३३ ॥

जितारि —

१२४९ (= स० ५. ३४. ५) : यत्कण्ठे श्रुतिभूषणानि बहुशो भ्रातः सुवर्णान्यपि
स्वान्यस्माभिरुपाकृतानि विपणिस्थानेषु दैन्यान्न किम् । धिक्कर्माणि तुलैव नास्ति निकषग्रावा न
मानक्रमो न केता न परीक्षकः परमभूदुच्चैर्भयं दुर्जनात् ॥ ३४ ॥

डिम्बोक —

१९१ : दष्टहं यमुनातटे विटपिनि श्लिष्टो भुजंगेन मे कृष्णेनाधरपल्लवो बत महाभोगेन
भोः पश्यत । इत्याकर्ण्य ससंभ्रमं परिकरे गोप्या विदग्धं वचः कर्णे मन्त्रमृषोक्तिकेलिजनितसेरो
हरिः पातु वः ॥ ३५ ॥

दामोदर —

८१२ : इयमधरदशनपङ्क्ती रुचिरा चिरकान्तिरकामसमकान्तिः । उत्पादयति नितान्तं
तव मन्मथ वेदना पुंसाम् ॥ ३६ ॥ १२३० : शीलं शातयति श्रुतं शमयति प्रज्ञां निहन्त्यादराद्वैवं
दीपयति क्षमां क्षपयति व्रीडामपि व्यस्यति । चेतो जर्जरयत्यपास्यति धृतिं विस्तारयत्यर्थितां पुंसः
क्षीणधनस्य किं न कुरुते दर्शदरिद्रग्रहः ॥ ३७ ॥

धर्मकीर्ति —

२३२ (= स० १. ६३. ५ — तिलचन्द्रस्य) : यं लक्ष्मीरूपजीवति स भजते यं भारती संभ्रमादेतस्मै किमु दीयतां कथमसावस्मादृशैः स्तूयताम् । सेव्यो वा कथमेष यस्य शिरसा धत्ते पदार्घ्यं शिवस्तस्मात्कृत्यमजानतो मम मनोवृत्तेः प्रमाणं हरिः ॥ ३८ ॥

धर्मपाल —

५११ (= स० ४. १२. ५) : अयमलघुविपाकस्फारजिह्वाकलापो ज्वलति यदि न मध्ये वाडवो हव्यवाहः । मुहुरुपचितसारो वारिभिर्निम्नगानां त्रिभुवनमपि किं न प्लावयत्यम्बुराशिः ॥ ३९ ॥ १३१६ : आमूललग्नफलसंवृतिसंवृतोऽसि किंचाग्रपादप वनस्य मतस्तरूणाम् । यत्ते फलं क्षुधितवामनकुञ्जपङ्कजीवैरपि श्रमपराङ्मुखमेव लब्धम् ॥ ४० ॥ ६८१ : किंचित्पादनिपीडनादवसनस्थैर्यक्रमासादितैरन्योन्यस्य करावलम्बविधिभिः कामन्ति पन्थाः पथि । शीर्यद्वेणुचलन्निबन्धनमपभ्रष्टान्तदारूचयं शुष्यत्पूरगतिक्रमादुपचितच्छायं जलात्संक्रमम् ॥ ४१ ॥ २७३ : दैत्योत्पातेन्दुलेखाद्वितयमिव नभोमण्डलोद्भासि भीमं दृष्ट्वा चक्रं यदीयं दितिसुतनगरीवासिभिर्भीतभीतैः । अप्यन्तःकृष्णभावं पृथुनयनयुगं गाढरोषादतान्तं दृष्टं सच्छिद्रभानुद्वयमिव जगतां सोऽस्तु भूत्यै नृसिंहः ॥ ४२ ॥ ७१२ : शरत्काले चण्डः परमपरितापप्रतिहतैः करस्पर्शो यस्य क्षणमपि जनैर्नामिलषितः । स एवायं शूरः शिशिरनिवहाकान्तकिरणः प्रयत्नादन्वेष्यो न खलु नियता दैवगतयः ॥ ४३ ॥

धर्मयशोक (? धर्माशोक) —

४७१ : कृष्णस्योरसि कौस्तुभः शतमखद्वारे करी शूलिनो मौलौ चन्द्रकलाकिरीटममृतैर्मंदस्विनो निर्जराः । कर्णोत्तंसितपारिजातमुकुलाः स्वर्वासिवामभ्रवो यस्यैतानि विचेष्टितानि जयसि क्षीरोदतुभ्यं नमः ॥ ४४ ॥

नील —

१२४३ (= स० ४. १५. २) : विदितधवलिमासि श्रूयमाणो ध्वनिस्ते रमयति रमणीया जन्मभूः सिन्धुराजः । तदपि निभृतमेकं वाच्यमस्त्येव कम्बो हृदयकुटिलिमानं कस्तवापह्वीति ॥ ४५ ॥

नीलपट —

११२८ (= स० ५. ४९. ३ — नीलस्य) : [कुम्भी] संचिततण्डुलाः प्रतिदिनं नीताः क्षयं मूषिकैर्वास्तुष्वेव पिशङ्गितोदरतलाः शीर्यन्ति वार्ताकवः । जीर्णं जालकमारनालपिठरीगर्भं च काकारवं दीनायाः पथिकस्त्रियाः प्रियतमप्रत्यागमापेक्षया ॥ ४६ ॥ ७७८ : स्त्रीमुद्रां मकरध्वजप्रणयिनीं सर्वार्थसंपत्करीं ये मोहादवधीरयन्ति कुधियो मिथ्याछलान्वेषिणः । ते तेनैव निहत्य निर्दयतया नभीकृताः खण्डिताः केचित्पञ्चशिखीकृताश्च जटिलाः कापालिकाश्चापरे ॥ ४७ ॥

पाणिनि —

१० : अनडुहि जितनीडजेन्द्रवेगे कृतनिबिडासनमुज्झिताघपीडे । सरशमनतडित्कडार-
दृष्टिं मडमुडुराडुपशोभिचूडमीडे ॥ ४८ ॥ ८१६ : हरकोपानलप्लुष्टविरूढसरशाखिनः । अयमाभाति
तन्वज्ज्याः पाणिः प्रथमपल्लवः ॥ ४९ ॥

धर्मपाणिनि—

११५९ (= स० ५. १४. २-धर्मपालस्य) : नीलाम्भोरुहकानने न विशति
ध्वान्तोत्कराशङ्कया स्वक्रीडोच्छलिताश्च वारिकणिकास्ताराभ्रमात्पश्यति । सत्रासं मुहुरीक्षते च
चकितो हंसं हिमांशुभ्रमात्र स्वास्थ्यं भजते दिवापि विरहाशङ्की रथाङ्गाह्वयः ॥ ५० ॥

प्रवरसेन(न) —

११६० (= स० ५. १४. ३-युवसेनस्य) : मित्रे कापि गते सरोरुहवने बद्धानने
क्लाम्यति क्रन्दत्सु भ्रमरेषु वीक्ष्य दयिताश्लिष्टान्पुरः सारसान् । चक्राह्वेण वियोगिना बिसलता
नोत्खण्डिता नोज्झिता वक्त्रे केवलमर्गलेव निहिता जीवस्य निर्गच्छतः ॥ ५१ ॥

बाण —

६४० : गम्भीरं गर्जितेन त्रिभुवनविवरं व्याप्य भूकम्पदेनं वीचीनाक्रम्य विष्वक् परि-
पिबति पयो मेदुरोऽकालमेघः । इत्थं धाराकदम्बस्तबकितगहनाः प्रोषितैरुन्मुमूर्षा मूर्च्छाश्यामायमाना
यममहिषगलैः कृष्यमाणा इवाशाः ॥ ५२ ॥ १४४ (= स० १. २६. ३-कस्यचित्) : निर्मा-
सप्रकटास्थिजालविकटां पातालनिम्नोदरीं कूपक्रोडगभीरनेत्रकुहरामुन्नद्धजूटाटवीम् । दन्तान्तर्गतदैत्य-
कीकसकणव्याकर्षणव्याघ्रतक्रूरैकाग्रनखामखण्डितरुचं त्वां चण्डि वन्दामहे ॥ ५३ ॥ १४३ : हर-
कण्ठग्रहानन्दमीलितार्क्षीं नमाम्युमाम् । कालकूटविषस्पर्शयातसर्वायसामिव ॥ ५४ ॥

भर्तृहरि —

१३६७ (= स० ४. ४५. १-धर्मपालस्य) : त्यक्तं जन्मवनं तृणाङ्कुरवती मातेव
मुक्ता स्थली विश्रामस्थितिहेतवो न गणिता बन्धूपमाः पादपाः । बालपत्यवियोगकातरमुखी त्यक्तार्ध-
मार्गे मृगी मृग्यन्तः पदवीं तथाप्यकरुणा व्याधा न मुञ्चन्ति माम् ॥ ५५ ॥

भोजदेव —

३६ (= स० १. २८. २-क्षित्तपस्य) : अच्छिन्नमेखलमलब्धदृढोपगूढमप्राप्तचुम्ब-
नमवोक्षितवक्त्रकान्ति । कान्ताविमिश्रवपुषः कृतविप्रलम्भसंभोगसख्यमिव पातु वपुः सरारोः ॥ ५६ ॥
६६ : जटासंततिरव्याद्वो धूर्जटेः कपिलायता । कपालाणुविनिर्मुक्ता प्रसूतिः फणिनामिव ॥ ५७ ॥

मुरारि —

७३१ : अनाहूतैरेव प्रियसहचरीणां शिशुतया वचोभिः पञ्चालीमिथुनमधुना संगमयि-
तुम् । उपादत्ते नो वा विरमति न वा केवलमियं कपोलौ कल्याणी पुलकमुकुलैः कुर्णवयति ॥ ५८ ॥

३०३ (= स० १. ७०. ३) : कसैचित्कपटाय कैटभरिपूरःपीठदीर्घालयां देवि त्वामभिवाद्य कुप्यसि न चेत्तत्किंचिदाचक्ष्महे । यत्ते मन्दिरमम्बुजन्म किमिदं विद्यागृहं यच्च ते नीचान्नीचतरो-
पसर्पणमपामेतत्किमाचार्यकम् ॥ ५९ ॥ ५५२ (= स० ३. ५३. २) : भोगीन्द्रः प्रमदोत्तरङ्ग-
गृहिणीसंगीतगोष्ठीषु ते कीर्तिं देव शृणोतु विंशतिशती यच्चक्षुषां वर्तते । रक्ताभिः सुरसुन्दरीभि-
रभितो गीतां तु कर्णद्वयीदुःस्थः श्रोष्यति नाम किं स हि सहस्राक्षो न चक्षुःश्रवाः ॥ ६० ॥ ४३३ :
मदयति यदुत्पन्नो दुग्धाम्बुधेरयमम्बुधीन्नयति नयनादत्रेयातो मुदं नयनानि च । तदखिलसुरश्रेणी-
साधारणप्रणयी शचीसहचरतरुः स्थालीसोमः समञ्जसमीहते ॥ ६१ ॥ ४६७ : या माथुरा मृगमद-
द्रवदिग्धवक्षःप्रक्षालनान्मलिनितेव कलिन्दकन्या । तां तत्रभाविनिभूषितमध्यदेशां रोमावलीमिव
विलोकयितासि भूमेः ॥ ६२ ॥ ५६६ : येनाकारि विरोधिसौधवडभीसंरूढसस्याङ्कुरग्रासव्यग्रतु-
रङ्गकन्धररथप्रस्थानधृष्टो रविः । आसीनाः प्रतियानमार्गमभितः सांयात्रिकानां सुखादाकर्ण्य प्रणिधिं
जगुर्जलनिधौ यत्कीर्तिमन् देवताः ॥ ६३ ॥

योगेश्वर (धर्मयोगेश्वर) —

३६७ १३७४ (= स० ४. ५. ५) : आशाः प्रसादयतु पुण्यतु वा चकोरान् कामं
तनोतु कुमुदेषु मुदं सुधांशुः । एकः स एव परमुत्कटराहुदन्तयन्त्रप्रवेशसमदुःखसुखः कुरङ्गः ॥ ६४ ॥
२५८, २८४ (= स० १. ४७. ५—आचार्यगोपीकस्य) : कूजन् कुञ्जे किमपि करुणं कन्दरे
कान्दिशीकः सानौ शून्यप्रणिहितमनाः कानने ध्याननेत्रः । गच्छन् मूर्च्छां कुसुमशयने वीतरागस्त-
डागे जीयाज्याविरहविदुषां ग्रामणी रामभद्रः ॥ ६५ ॥ ९६२ (= स० २. १३६. ३) :
छिन्नाधैरुकमेखले चरणयोः संक्रान्तलाक्षारसं तलोपान्तमुदीक्ष्य सखितसखीवैलक्ष्यसंभ्रान्तया ।
तन्वङ्गथा दृढदन्तुरोदरदरोच्छ्रानाधरोत्संगया क्षिप्ताः प्रेयसि कूटकोपकुटिलभ्रूविभ्रमा दृष्टयः ॥ ६६ ॥
६३२ : दत्त्वा ग्रीष्मावतारे लिखितनिजयशोलाञ्छनं छत्रसूत्रं ज्येष्ठामूलीयमासे जलमवतटीप्लक्ष्यक्षः
प्रयासुः । आषाढ्यामाद्यजाताः प्रथितगुरुतमा ग्राहयन्त्यग्रहारे साम्भः कुम्भं करम्भं नवमथितघटीं
कर्करीं कर्कटीं च ॥ ६७ ॥ ६८५ (= स० २. १६७. ५) : परावृत्ता हंसाः सपदि विगतं कल्म-
षमपां प्रसन्नः शीतांशुः प्रसृतपटवः सूर्यकिरणाः दृशो दीर्घाभूता गगनमसिवर्णं च विपुलं नियन्ता
विन्ध्याद्रेर्विदितमुदितोऽसौ मुनिवृषा ॥ ६८ ॥ ५० (= स० ४. २. ५) : पाणौ ब्रह्मकपाल-
मस्थिभिरलंकारोऽङ्गरागश्चिताभस्माव्याहतमुत्तरीयमुरगः क्रीडा समं मातृभिः । यस्यैतान्यसमञ्जसानि
तमनाचारैः पिशाचैर्वृतं कः स्थाणुं फलवान्छया वद वृषादन्यो जनः सेवते ॥ ६९ ॥ ७५ : पार्वत्या
सभयार्तिकम्पयदसुकृतृष्णार्तिं चासुण्डया साश्चर्यं प्रमथैर्गुहेन रुद्र[ता] कूलाकुलार्द्रेक्षणम् । त्रुट्यत्की-
कशकर्कशकणदसुर्दृष्टः कुबेरानुजः कृन्तन्त्वानि शिरांसि यस्य पुरतो देवः स पायाजगत् ॥ ७० ॥
१७० (स० १. ३१. ४—भवानन्दस्य) : भिक्षाभोजिनि कृत्तिवाससि वसुप्राप्तिः कुतो जायते
तस्यार्थं वपुषः स्वयं व्यसनिनो यस्याहरत्पार्वती । तस्यार्थं कुपिता परं यदि हरेन्मूर्ध्नि स्थिता जाह्नवी
हा नाथ क तदेति दुःस्थहृदयो भृङ्गी भृशं शुष्यति ॥ ७१ ॥ ५४८ : मान्यो राजामिहाज्ञावशग-
वसुमतीधेनुदोहोपदेष्टा वैष्णवश्चापाग्रहेलाहतिविषमसमुत्सारिताशेषशैलः । यस्योद्गायत्युदारां विकटतट-

दरीमारुतापूर्णरन्ध्रव्याकूजत्कीरकालीमुखरितकटकः कीर्तिमद्यापि विन्ध्यः ॥ ७२ ॥ ६८७ : यस्मि-
नैव प्रभवति रविर्नाधिकारी कृशानुर्निर्व्यापारद्युतिरुडुपतिः का कथा तारकाणाम् । सद्यःस्नातोत्थि-
तवनचरानेकपालीकलालं तन्मेघारूयं तिमिरमधुना ध्वंसमभ्येति भूयः ॥ ७३ ॥ १०९, ३१४
(= स० १. ३४. ३) : स्फटिकमरकतश्रीहारिणोः प्रीतियोगात्तदवतु वपुरेकं कामकंसद्विषोर्वः ।
भवति गिरिसुतायाः सार्धमन्धेर्दुहित्रा सदृशमहसि कण्ठे यत्र सीमाविवादः ॥ ७४ ॥

राजशेखर —

अकौसुमी मन्मथचापयष्टिरनंशुका विभ्रमवैजयन्ती । ललाटरङ्गाङ्गणनर्तकीयमनञ्जना
भ्रूनुयाति दृष्टिम् ॥ ७५ ॥ १०१४ (= स० २. ५८. ३-रुद्रट्टस्य) : उत्क्षिप्यालकमालिकां
विलुलितामापाण्डुगण्डस्थलाद्विस्त्रिष्यद्वलयप्रपातभयतः प्रोलम्ब्य किञ्चित्करौ । द्वारस्तम्भनिषण्ण-
गात्रलतिका केनापि पुण्यात्मनानत्यालोकनदत्तदृष्टिबला तत्कालमालिङ्गिता ॥ ७६ ॥ ११५३ :
कदाचिद्रथ्यायां त्रिनयन[व]धूपूजनविधौ समारब्धे दैवात्पतितमनिमित्तं श्रुतवती । किमक्षेपं दुर्गे
कमितुरिति विज्ञाप्य बहुशः प्रणम्यैवाश्रयानां धरणि सरणीं कन्दलयति ॥ ७७ ॥ ३४५ : कलावतः
कलाकाशे कालकैवर्तकर्षिता । यामिनी यमुनातीरे राजती भाति नौरिव ॥ ७८ ॥ ८१८ (स० २.
७७. ३-भासस्य) : दग्धे मनोभवतरौ बालाकुचकुम्भसंभृतैरमृतैः । त्रिवलीकृतालवाला जाता
रोमावलीवल्ली ॥ ७९ ॥ ८७४ : निर्माल्यं नयनश्रियः कुवलयं वक्त्रं च दासः शशी कान्तिप्रावरणं
ततो मधुलिहो यस्याश्च वाचः कलाः । विंशत्या रचिताञ्जलिः करतलैस्तां याचते रावणस्त्वां द्रष्टुं
जनकात्मजां हृदय हे मित्राणि मित्रीकुरु ॥ ८० ॥ ३५६ : मनोभवस्यास्थिभिरर्धदग्धैः सितासितैः
किं घटितोऽयमिन्दुः । स्मरारिणा मूर्ध्नि धृतोऽपि यस्मादुत्प्रेक्षते तस्य न पक्षपातम् ॥ ८१ ॥ ६३१ :
शीतं श्रीखण्डकाण्डं निविडयति फणी भोगनालेन लीनश्लयावृक्षस्य मूले रचयति चमरी रम्यरो-
मन्थलीलाम् । सोष्माणं मानुषीयं वितरति कमितुर्धर्मितस्याङ्गपालिं केलीकस्तूरिकैणी प्रसरति चरितुं
सारणिग्रन्थिपर्णा ॥ ८२ ॥ ८०५ (= स० २. ६९. २) : ८७१ : हेमाद्रः किमियं रुचिः
किमथ वा लावण्यसिन्धोरियं किंवा सज्जनचेतसां कुलमियं सौभाग्यपुञ्जः किमु । ज्ञातं शूलधरस्य
कोपशिखिना दग्धादनङ्गद्रुमात्संजाता नवकन्दली मृदुतरा मुग्धा मनोहारिणी ॥ ८३ ॥

लक्ष्मीधर —

१३५० (= स० ४. ६५. ५-कस्याचित्) : यन्मूर्धानमशिक्षितो नमयितुं निम्नेषु
तेनोच्चकैरारूढः पदमादरेण जलद त्वां याचते चातकः । तत्पातुं व्यवसायदीनमनसो धावन्यमी
संभ्रमादावर्तैर्मरुतां तदप्यपकृतं धिक्चातकान् धिग्विधिम् ॥ ८४ ॥

चराह —

६४७ : चूडाबर्बरके निपत्य कलिकाभावं प्रदत्वा शिषा कुण्डपातवितन्वनिद्रगृहिणीबा-
ष्पाम्बुसंवर्धिताः । निवृष्टेऽपि बहिर्गते न विरमत्यन्तर्जलं वेश्मनो लुतातन्तुततिच्छिदो मधुपृषत्पिङ्गाः
पयोविन्दवः ॥ ८५ ॥ ८६७ ॥ : तान्येतानि वचांसि यानि बहुशो धीतानि युष्मन्मुखाद्वक्ष्येऽहं

बहुशिक्षिता क्षणमिति ध्यात्वास्मि मौनं गता । गाढालिङ्गनमण्डलीकृतकुचं गाढं परिष्वज्य मां
पीतानीव सहाधरेण हसता वक्त्रस्मितान्येव मे ॥ ८६ ॥

वल्लुण —

१३९२ (= स० ४. ३८. ५) : आस्तां तावदसीमपौरुषयशः संमानितात्यद्भुतप्रारब्धा-
भ्यधिकक्रियस्य स खलु प्राच्यः प्रभावो हरेः । जीर्णस्यापि च विन्ध्यकन्दरदरीद्वारावताराक्षमैरङ्गैरङ्ग-
भृतो द्रवन्ति दरतो गन्धेन गन्धद्विपाः ॥ ८७ ॥ १३२५ : (= स० ४. २९. ३ वल्लभस्य :)
छायाशीतलितात्सकाञ्चनशिलात्खेलकृतार्थार्थिनस्तत्तन्निर्मितचित्रमञ्जरिगृहात्कीडाभिल्लखेचरात् ।
व्रात्वाप्यद्भुतसौरभोरुलहरीः कल्पद्रुमान्नैव यद्वेगाद्वावति मञ्जु गुञ्जति परं तत्कोऽयमिन्दिन्दिरः
॥ ८८ ॥ १४०८ : बुद्धिर्नाविचलत्प्रकोष्ठकनकोत्क्षिप्तद्विपैः कूर्परकीडापाङ्गचपेटचूर्णहरिभिः का
वीरवृत्तेः कथा । मेघः किं तव लङ्घितावहमहाकाशक्रमोपद्रुमः को मूर्तिप्रमुखैरपीह शर[भो]द्वृत्तो
लघूर्णतरः ॥ ८९ ॥ ५९३ : वज्रं जीर्यति वज्रिणोऽपि च हरेश्चक्रं च वक्रं भवेद्दण्डं खण्डशतं
यमस्य सुतरां पाशश्च नाशं गतः । लङ्केशोरसि यत्र मन्मथशरो भग्नो न भग्नोऽद्भुतं कः शाखी सखि
यस्य पुष्पमभवत्पुष्पायुधस्यायुधम् ॥ ९० ॥

वसुकल्प —

३३६ (= स० १. ७२. २-सुरारेः) : कामायुष्टोमयज्वा पुरमथनजटाचक्रकौमार-
बर्हः प्राणायामोपदेष्टा सरसिरुहवने शर्वरीसार्वभौमः । देवो जागर्ति भानोर्भुवनभरभृतः स्कन्धवि-
श्रामबन्धुः शृङ्गाराद्वैतवादी शमितकुमुदिनीमौनमुद्रो मृगाङ्गः ॥ ९१ ॥ १३५१ (= स० ४. ६४.
१-शरणस्य) : दृष्ट्वा तोयभरावलम्बनिबिडप्रारम्भमभोधरं तृष्णार्तः किल रौति यावदसकृत्तोयाशया
चातकः । तावच्चञ्चलचञ्चुकोटरकुटीकोष्ठे लुठन्तः स्फुटं दृश्यन्ते करकोत्कराः किमपरं कोऽप्येष वामो
विधिः ॥ ९२ ॥ १३५२ (= स० ४. ६४. ४) : बीजैरङ्कुरितं लताभिरुदितं वल्लीभिरुज्जृम्भितं
कन्दैः कन्दलितं जनैश्च मुदितं धाराधरे वर्षति । आतश्चातक पातकं किमपि ते सम्यङ् जानीमहे
यन्नास्मिन्नपतन्ति चञ्चुपुटके द्वित्राः पयोबिन्दवः ॥ ९३ ॥ ७०२ : भूषा तामसतावभाञ्जि कपि-
शश्यामा तु बद्धच्छवीलिसा त्वं च कठोरकीरहरितोन्मेषीति मांसीलता । एतत्तर्कय बालवानल
वधूहस्ताङ्गुलीनन्दितस्पर्धावन्ति फलानि बिभ्रति परीणाहाभिरामश्रियः ॥ ९४ ॥

१३३९ (= स० ४. ३१. ४) : स्वादयन्तु चिरं नाम कोकिलाश्चूतकोरकान् । तादृक्
परिमलं वेत्ति यदि धन्यो मधुव्रतः ॥ ९५ ॥ ५७९ : हस्तन्यस्तशरासनस्य पुरतो देवस्य चेतोभुवो
ब्रह्मा त्वं क च केशवस्तृणमिव त्रैलोक्यमालोक्यते । स्त्रीभावं गमितस्य यस्य शिरसा सिन्दूरमुद्राम-
यीमांशामुद्रहते चराचरगुरुर्देवोऽर्धनारीश्वरः ॥ ९६ ॥

वसु[कल्प]दत्त —

३०५ : वीणावाद्यविनोदितास्त्रिजगतां लेख्यो यया माधवो वागीशोऽपि सुभाषिताक्षरपदां
यां स्तौति वाग्देवताम् । यामाराध्य नितान्तमूढमतिभिः सर्वज्ञकल्पायितं वन्दे तां शरदिन्दुधामधवलां
देवीमभीष्टप्रदाम् ॥ ९७ ॥

वाचस्पति —

१३१८ : उद्यानपाल भवता यदि चूतशाखी संवर्धितोऽयमधुना तदुपेक्षितः किम् । येनैवमस्तमितमेकविंशतिशाखं शाखोटकप्रभृतयोऽपि च लङ्घयन्ति ॥ ९८ ॥ ३२४ : करोतु वो मङ्गलमद्रिमस्तकस्थलस्थितिन्यस्तगमस्तिविस्तरः । स्फुरत्सुवृत्तोत्थितरक्तचन्दनद्रुमद्रवच्छेदनिभः प्रमाकरः ॥ ९९ ॥ ५४९ (= स० ३. ५१. २-**वाक्पतेः**) : निःसृत्याहवसागरादथ पुनः संसृत्य पृथ्वीतलं गत्वाधो हिमशैलमीश्वरशिरःशीतांशुलेखामपि । गङ्गेव स्मृतजन्मभूमिरमरैः साश्चर्यमालोकिता कीर्तिस्ते प्रतिलोमलङ्घितवियद्ब्रह्माण्डमारोहति ॥ १०० ॥ ४५२ : भगवति तव लीला मौलिमाले तवाम्भःकणमनुपरिमाणं प्राणिनो ये स्पृशन्ति । अमरनगरनारीचामरग्राहिणीनां विगतकलिकलङ्कातङ्कमङ्के लुठन्ति ॥ १०१ ॥ १०५९ : मानं मानिनि मा कृथाः प्रणयिनि प्रेमानुबन्धं कुरु प्राणैः कण्ठगतैरपि व्यसनिनि ब्रीडा किमद्यापि ते । आकर्णान्तततज्यकार्मुकलतासंसक्तबाणः स्मरो रोषाकुञ्चनयन्त्रिताघरतलो देवः पुरो वर्तते ॥ १०२ ॥ ३६४ (**वाचस्पदं**) : यस्माद्भासि पयोनिधौ हरजटाजूटे निबद्धो यदि यद्विश्वोदरदीपकोऽसि सततं पूर्णोऽसि यच्चाभूतैः । भ्रातः श्रीहरिणाङ्क सर्वमतुलं म्लानीकृतं तत्त्वया यत्राजीवमपास्य कैरवकुले दत्तं विकासास्पदम् ॥ १०३ ॥ ३३८ (= स० १. ७३. १-**उमापतेः**) : श्यामायाः करजक्षतं रतिपतेजैत्रं धनुर्वन्धकीहृत्कम्बुककचश्वकोरकुररीसौहित्यबीजाङ्कुरः । चौरग्रामगजाङ्कुशः परिलसन्मन्दाकिनीरोहितो ध्वान्ताम्भस्तरणैकनौर्विजयते बालः सुधादीधितिः ॥ १०४ ॥ १३२२ : हा सौरभं तदेतत्तदिदं संतापहारि हा सत्यम् । अङ्गारकारहस्ते चन्दन पतितोऽसि धिग्दैवम् ॥ १०५ ॥

वामदेव —

८०३ : कथितवल्लभखण्डितायाः । एतच्चतुर्गुणितसायकपञ्चबाणबाणावलीगगनविभ्रममातनोति ॥ १०६ ॥

विक्रमादित्य (कालिदास -)

१३३७ : अनुदिनं परिभुज्य सरोजिनीं विपदि निष्करुणा मधुपावली । अभजदुज्ज्वलमुत्पलकाननं क नु पुनर्मिलिताः स्थिरसौहृदाः ॥ १०७ ॥ ६९० : प्रावृट्कालप्रभवमशनिध्वानमभ्योधराणां श्रुत्वा भूयः कुलिशपतनाशङ्कयेवावनीध्राः । पत्राभोगोच्छ्वसिततनुभिर्योत्सृज्यारकाशैराश्मन्नीडेपिदधतितरां सान्द्रवीरुत्पतापाः ॥ १०८ ॥ ८३६ : लावण्यवारिधिजलं ननु केयमस्याः शैवालवल्लिलपितालफलं प्रसूते । किंचारविन्दमपरं विकसन्ति यत्र बन्धूककुन्दतिलकासितपङ्कजानि ॥ १०९ ॥

विद्या —

१३३६ (= स० ४. २८. २ - **विद्यापतेः**) : अन्यासु तावदुपमर्दसहासु भृङ्ग लोलं विनोदय मनः सुमनोलतासु । मुग्धामजातरजसं कलिकामकाले बालां कदर्शयसि किं नवमालिकायाः ॥ ११० ॥ २६६ : औत्पातिकं तदिह देव गवेषणीयं नारायणो यदि पतेदथ वा सुभद्रा । कादम्बरीरसविघूर्णितलोचनस्य युक्तं हि लाङ्गलभृतः पतनं पृथिव्याम् ॥ १११ ॥ ६४३ : काले काला-

म्बुवाहाकुलगगनगलद्वारिधाराकराणि कादम्बामोदहृद्ये वहति च मरुति प्रेमबन्धानुकूले । तन्वीनां सुन्दरीणां स्तनकलशगलत्तारहारावलीनां ममः कण्ठग्रहोऽपि व्यथयति हृदयं किं पुनर्विप्रयोगः ॥ ११२ ॥
८७२ : केशाः संयमिनः श्रुतेरपि परं पारंगते लोचने सद्रुतं कुचयोर्युगं श्रुतिमले श्रोत्रे भ्रुवोः संतती । अन्तर्वक्त्रमपि स्वभावशुचिभिः कीर्णं द्विजानां गणैरित्थं तन्निव वपुः प्रशान्तमपि ते रागं करोत्येव नः ॥ ११३ ॥

वीर —

२३१ : मल्लैः शैलेन्द्रकल्पः शिशुरितरजनैः पुष्पचापोऽङ्गनाभिर्गोपालैः प्राकृतात्मा दिवि कुलिशभृता विश्वरूपोऽप्रमेयः । क्रुद्धः कंसेन कालो भयचकितदृशा योगिभिर्ध्येयमूर्तिर्दृष्टो रङ्गावतारो हरिरमरणानन्दकृत्पातु युष्मान् ॥ ११४ ॥

श्रीव्यास —

४३६ : यत्प्रविश्य न पुनः प्रविश्यते यन्निपीय न पुनर्निपीयते । यन्निरीक्ष्य न पुनर्निरीक्ष्यते तन्निरञ्जनजलं तवेश्वरि ॥ ११५ ॥

शतानन्द —

१९२ : मग्ना तिष्ठति कात्र वारिणि चिरं गोप्यः समालोक्यतामित्युक्ते हरिणा समं ब्रजवधूवर्गे निमग्ने ततः । राधा मन्दकटाक्षविभ्रितजलावेपा शनैश्चुम्बिता पायादस्य जयन्ति जात-हृदयानन्दं जलक्रीडितम् ॥ ११६ ॥ २८ (= स० १. १०. ५—नटगाङ्गोकस्य) : मुक्ता-भा नृकपालशुक्तिषु जटावल्लीषु मल्लीनिभा वह्नौ लाजनिभा दशोर्मणिनिभा भोगोत्करे भोगिनः । नृत्यावर्तपरंपरेरितपयःसंमूर्च्छनालालिताः खेलन्तो हरमूर्ध्नि पान्तु भवतो गङ्गापयोबिन्दवः ॥ ११७ ॥

शितिकण्ठ —

६१ (= स० १. १९. २ योगेश्वरस्य) : नन्दिन् खञ्जय मञ्जुनादमुरजं संगृह्य सज्जी-भव भृङ्गिन्नानय भस्मभाजनमितो लम्बोदरागम्यताम् । स्कन्दं नन्दय मन्दिरोदरगतं देवीति रङ्गाङ्गणे शंभोस्ताण्डवमण्डनैकमनसः संजल्पितं पातु वः ॥ ११८ ॥

श्रीकण्ठ —

४१७ : अयं मृदुमृणालिनीवनविलासवैहासिकस्तिषां वितपते पतिः सपदि दृश्यमाना निजाः । सतनौ पुलकयन्ति चोत्पलदृशां प्रियोरःस्थले विपर्ययितवृत्तयो घुमृणपङ्कपत्राङ्कुराः ॥ ११९ ॥

सुरभि (शुरभि) —

५७० : अजम्बालस्पृष्टैरभिनवमृणालैरमधुपैः प्रसूनैरुत्फुल्लैर्न मृगमदमिश्रैर्मलयजैः । नवैर्मु-क्ताहारैरनिहितमहानीलतरलैर्यशोभिस्ते श्रीमान् विदधति विदूषान्दश दिशः ॥ १२० ॥ १३८४ (= स० ४. ४१. २) : अयं दूरभ्रान्तः पटुतरपिपासाकुलमनाः कपोले ते मत्तद्विप निपतितः षट्पद-युवा । त्वमप्येतां पीनश्रवणदलदोलाव्यसनितां त्रिमुञ्च स्वाच्छन्द्यादपनयतु तावत्तृषमिमाम् ॥ १२१ ॥

हनूमत्—

४७९ (=स० ५. ७४. १-विद्यायाः) : अम्भोधिर्जलधिः पयोधिरुदधिर्वांनिधिर्वा-
रिधिः केन क्षारजले वृथैव भवतो नामामृतं निर्मितम् । थूथूकृत्य वमद्भिरध्वगजनैरप्राप्तकण्ठं पयः
शुष्यत्तालुगलैर्विरुत्य लवणोदन्वानुपालभ्यते ॥ १२२ ॥ ९६ : कल्पान्तारभटीनटस्य नटतो रुद्रस्य
रुद्रभ्रमिभ्राम्यद्गन्धिजटोद्भवोऽस्तु भवतो भूत्यै स झञ्झानिलः । यात्रावर्तविवर्तनक्रममिलिहिव्यो-
च्छलज्झाङ्गतौ रेजाते रिपुबान्धवौ जलरुहां तौ कांस्यतालायितौ ॥ १२३ ॥ २५१ (=स० १.
४४. १) : किं छत्रं किं नु रत्नं तिलकमथ तथा कुण्डलं कौस्तुभो वा चक्रं वा वारिजं वेत्यमर-
युवतिभिर्यद्वलित्वेविदेहे । ऊर्ध्वं मौलौ ललाटे श्रवसि हृदि करे नाभिदेशे च दृष्टं पायात्तद्वोऽर्कबिम्बं
स च दनुजरीपुर्वर्धमानः क्रमेण ॥ १२४ ॥ ७६ (=स० १. १७. १) : पयोदानां पन्थाः कवल-
विषयो वा परिमलं वहन् बिभ्राणो वा सुहृदपसुहृद्वा जलरुहाम् । ददद्गह्वानो वा हरिरिति मुहुर्थस्य
विबुधाः स्तुवन्त्यष्टौ मूर्तीः स जगदवतादन्धकरिपुः ॥ १२५ ॥ ५४४ (=स० ३. ५१. १
शाक्यरक्षितस्य) : वीर क्षीरसमुद्रसान्द्रलहरीलावण्यलक्ष्मीमुषस्त्वत्कीर्तस्तुलनां कलङ्कमलिनो धत्ते
कथं चन्द्रमाः । स्यादेवं त्वदरातिसौधशिखरप्रोद्भूतशष्पाङ्कुरग्रासव्यस्तमतिः पतेद्यदि पुनस्तस्याङ्कशायी
मृगः ॥ १२६ ॥

श्रीहर्ष—

८३५ (=नैषध. ७. १००) : जगद्बधूर्मूर्धसु रूपदर्पाद्यदेतयादायि पदारविन्दम् ।
तदीयसिन्दूरपरागरागैस्ततः प्रवालप्रबलारुणं तत् ॥ १२७ ॥ ३२ (=स० १. ६. ५-कविपण्डि-
तश्रीहर्षस्य) : दूरे दारुवनाभिसारक मृषा चाद्वनि मुञ्चाधुना भूयस्त्वं पुनरप्यहं यदि पुनः
चन्द्रः क्षितिं यास्यति । इत्युक्तः शशिमौलिरद्रिसुतया चूडेन्दुभूलम्बनव्याजव्यञ्जितपादपद्मपतनप्रीत-
प्रियः पातु वः ॥ १२८ ॥ २११ (=स० १. ६७. ५-पुण्डरीकस्य) : मुग्धे मुञ्च विषादमत्र
बलभित्कम्पो गुरुस्त्यज्यतां सद्भावं भज पुण्डरीकनयने मान्यानिमान्मानय । लक्ष्मीं शिक्षयतः
स्वयंवरविधौ धन्वन्तरेर्वाक्छलादित्यन्यप्रतिषेधमात्मनि विधिं शृण्वन्हरिः पातु वः ॥ १२९ ॥

List of citations in P with the total number of stanzas attributed to each source.

१: अचलसिंह (३). २: अपिदेव (१). ३: अभिनन्द (८). ४: अभिश्रीक (१).
५: अमरसिंह (३). ६: अमरुक (१). ७: अमोघ (१). ८: अवन्तिवर्मन् (१). ९:
अविलम्बसरस्वती (२). १०: आज्ञाविलास (१). ११: आनन्दबोध (१). १२: इन्द्रदेव
(१). १३: उत्पलराज (१). १४: उमापति, उमापतिधर (१७). १५: उमापात्र (१).
१६: कपिलेश्वरगजपति (१). १७: कलिकाकार (१). १८: कविचूडामणि (१). १९:
कविराज (४). २०: कविशेखर (६). २१: कात्यायन (१). २२: कामदेव (३). २३:
कालिदास (१८). २४: श्रीकुमारिरभट्ट (१). २५: कुशलनाथ (१). २६: कृष्णमित्र (१).

२७: केशट (५). २८: केशवसेन (२). २९: केशवाचार्य (२). ३०: क्षमीश्वर (१). ३१: क्षितिप (१). ३२: क्षोणीक (१). ३३: खण्डन (१). ३४: गङ्गादत्त (१). ३५: गङ्गादास (२). ३६: गजपति (१). ३७: गणेश्वर (२). ३८: गदाधर (८). ३९: गाङ्गे-
श्वर (१). ४०: गाङ्गोनट (१). ४१: गोधिक (२). ४२: गोनन्द (३). ४३: गोनन्दोक्त (१). ४४: गोमटि (१). ४५: गोयीक, गोपीक (४). ४६: गोवर्धन (७). ४७: गोविन्द-
स्वामिन् (१). ४८: गोसोक (१). ४९: चण्डीदास (१). ५०: चारुकवि (१). ५१: चित्राङ्ग (१). ५२: चित्तप, चित्तूप, वित्तूप (७). ५३: जनार्दन (१). ५४: श्रीजयदेव (२). ५५: जलेनुसोन (१). ५६: अवन्तिजह्नु (१). ५७: जितारि (१). ५८: वैद्यजीव (१). ५९: डिम्बोक (४). ६०: तरणिनन्दन (१). ६१: तुङ्गोक (१) ६२: त्रिपुरारि (१). ६३: त्रिपुरारिपाल (१). ६४: त्रिविक्रमगजपति (२). ६५: दक्ष (३). ६६: दक्षप्रजापति (१). ६७: दण्डिन् (१). ६८: दाक्षिणात्य (१). ६९: दामोदर (३). ७०: दासवर (१). ७१: दिवाकर (२). ७२: दुनोक; नोदुक (२). ७३: धरणीधर (२). ७४: धराधर (१). ७५: धर्मकीर्ति (४). ७६: धर्मपाल (५). ७७: धर्मयशोक (१). ७८: धर्माकर (२). ७९: धातोक (२). ८०: धीर (१). ८१: धोयीकवि, धोयीक (८). ८२: (श्री)नन्दनकवि (७). ८३: नन्दूक (१). ८४: नयपाल (१) ८५: (मट्ट)नारायण (२). ८६: नारायणदत्त (१). ८७: नील (१). ८८: नीलपट (२). ८९: नीलाम्बर (२). ९०: नैषध (२). ९१: पञ्चानन (६). ९२: परशुराम (१). ९३: मिश्र पाऊक (१). ९४: पाणिनि (२). ९५: (धर्म)पाणिनि (१). ९६: पीताम्बर (२). ९७: पुरुषोत्तमगजपति (२). ९८: पुरुषोत्तमदेव (२). ९९: प्रतिगरुड (१). १००: प्रद्युम्न (१). १०१: प्रवरसेण (१). १०२: प्राज्ञभूतनाथ (१). १०३: प्रियाक (१). १०४: बटोक (१). १०५: बधिरकविराज (१). १०६: बलदेव (१). १०७: बलमद्र (२). १०८: बाण (११). १०९: बिभीषण (१). ११०: बिम्बोक (२). १११: भगीरथ (२). ११२: भट्टश्रीक (१). ११३: भर्तृहरि (१). ११४: भवभूति (८). ११५: भवानन्द (२). ११६: भाषदास (२). ११७: भाष्यकार (१). ११८: भास (२). ११९: भासोक (२). १२०: भोजदेव (२). १२१ मण्डन (१). १२२: मधुशील (१). १२३: मनोविनोद (५). १२४: महोदेव (१). १२५: महेश्वर (१). १२६: महोदधि (१). १२७: माघदत्त (१). १२८: माघरवञ्जन (१). १२९: मुकुन्दकवि (१). १३०: मुञ्ज (१). १३१: मुरारि (८). १३२: योगेश्वर, (धर्म—) (१६). १३३: रक्किर (१). १३४: रक्षोरावण (१). १३५: रत्नपाल (१). १३६: रन्तितथागत (१). १३७: रविगुप्त (१). १३८: राजमहादेवी (१). १३९: राजशेखर (२६). १४०: (श्री)राज्यपाल (१). १४१: (श्री)राम (१). १४२: रामदास (१). १४३: रामरक्षित (५). १४४: रावण (१). १४५: रुचिकर (१). १४६: रुद्र (५). १४७: (श्री)लक्ष्मणसेन (६). १४८: लक्ष्मीधर (५). १४९: (वज्र)-लक्ष्मीधर (१). १५०: लङ्गदत्त (१). १५१: लडहचन्द्र (३). १५२: ललितोक्त (१).

१५३ : लोलिम्ब (३). १५४ : वङ्गसेन (१). १५५ : वज्रमुष्टि (१). १५६ : वत्सलदास (१). १५७ : वनमालिन् (१). १५८ : वराह (२). १५९ : वराहमिहिर (२). १६० : वररुचि (१). १६१ : वर्धमान (१). १६२ : वल्लण (८). १६३ : (श्री) वसन्तदेव (४). १६४ : वसन्तराज (१). १६५ : वसुकल्प (९). १६६ : वसुदत्त (२). १६७ : वाक्कूट (४). १६८ : वाक्डामर (१). १६९ : वागुर (१). १७० : वाचस्पति (१२). १७१ : वामदेव (१). १७२ : वार्तिककार (२). १७३ : वाल्मीकि (१). १७४ : वासुकि (१). १७५ : वासुदेव (१). १७६ : मिश्रवासूक (१). १७७ : (श्री) विक्रमादित्य (४). १७८ : वित्तोक (१). १७९ : विद्या (१०). १८० : विद्याधर (२). १८१ : विद्यापति (१). १८२ : विनयदेव (२). १८३ : विमल (१). १८४ : विरिञ्चि (३). १८५ : विशाखदत्त (२). १८६ : विश्वनाथ (२). १८७ : विष्णुशर्मन् (२). १८८ : विष्णुहरि (१). १८९ : वीर (३). १९० : वीरनाग (१). १९१ : वीर्यमित्र (२). १९२ : (श्री) व्यासदेव (२). १९३ : शंकरकवि (४). १९४ : शंकरदेव (६). १९५ : शंकरधर (१). १९६ : शंकराचार्य (१). १९७ : शतानन्द (६). १९८ : शतोक (१). १९९ : शरण (१). २०० : शरणदेव (४). २०१ : शरणमेक (१). २०२ : शशिघोष (१). २०३ : शालूक (१). २०४ : शितिकण्ठ (२). २०५ : शुभचन्द्र (१). २०६ : (श्री) शुभाङ्ग (६). २०७ : शूलकाल (२). २०८ : शूलधर (१). २०९ : शूलपाणि (५). २१० : (काश्मीरक-) श्यामल (१). २११ : श्रीकर (१). २१२ : श्रीकण्ठ (१). २१३ : श्रीधर (१). २१४ : संग्रामचक्र (१). २१५ : संग्रामठ (१). २१६ : संघश्री (२). २१७ : सरोक (१). २१८ : सागर (२). २१९ : सावर्णि (१). २२० : सुरभि (४). २२१ : सुरचित (१). २२२ : सुवाह (१). २२३ : सूर्यधर (२). २२४ : खल्लोक (१). २२५ : हंसभट्ट (१). २२६ : हनूमत् (७). २२७ : हरिकर (४). २२८ : (वैद्य) हरिहर (१). २२९ : (श्री) हर्ष (७). २३० : हारावली (२).

परिशिष्टश्लोकानां सूची ॥

अकौसुमी मन्मथचापयष्टिर्	७५	कामायुष्टोमयज्वा पुरमथन	९१
अङ्गुलीभिरिव केशसंचयं	१२	काले कालाम्बुवाहाकुलगगन	११२
अच्छिन्नमेखलमलव्यदढोपगूढम्	५६	किंचित्पादनिपीडनादवसनस्थैर्यं	४१
अजम्बालस्पृष्टैरभिनवमृणालैर्	१२०	किं छत्रं किं नु रत्नं तिलकमथ	१२४
अनडुहि जितनीडजेन्द्रवेगे	४८	कीर्तिस्ते नृप दूतिका मुररिपोर्	१७
अनाहूतैरेव प्रियसहचरीणां	५८	कुम्भीसंचिततण्डुलाः प्रतिदिनं	४६
अनुदिनं परिभुज्य सरोजिनीं	१०७	कूजन्कुञ्जे किमपि करुणं	६५
अन्यासु तावदुपमर्दसहासु	११०	कृष्णस्योरसि कौस्तुभः शत	४४
अम्भोधिर्जलधिः पयोधिरुदधिर्	१२२	केशाः संयमिनः श्रुतेरपि परं	११३
अयं दूरान्तः पटुतरपिपासा	१२१	गम्भीरं गर्जितेन त्रिभुवन	५२
अयं मृदुमृणालिनीवनविलास	११९	गिरयो मृगविरहिकुलाः	२
अयमलघुविपाकस्फारजिह्वा	३९	चूडाबर्बरके निपत्य कलिका	८५
अस्तव्यस्तसमीरकम्पिततया	६	छाया शीतलितात्सकाञ्चन	८८
आकृष्टबालतरुपलवलोभनीयं	१३	छिन्नाधोरुक्रमेखले चरणयोः	६६
आमूललम्पफलसंवृति संवृतो	४०	जगद्बधूर्मूर्धसु रूपदर्पाद्	१२७
आशाः प्रसादयतु पुण्यतु वा	६४	जटासंततिरव्याद्वो धूर्जटेः	५७
आस्तां तावदसीमपौरुषयशः	८७	तथैव संकल्पशतैरनङ्ग	१८
इदमप्युपकृतिपाक्षं सुरभिमुखं	१४	तान्येतानि वचांसि यानि बहुशो	८६
इदमुपहतसूक्ष्मग्रन्थिमास्कन्ध	१५	तावद्वेलाविषमसलिलावर्त	३०
इयमधरदशनपङ्क्ती रुचिरा	३६	त्यक्तं जन्मवनं तृणाङ्कुरवती	५५
उत्क्षिप्यालकमालिकां विलुलिताम्	७६	त्यजति पवनः सायं सायं	३
उद्यानपाल भवता यदि चूत	९८	त्यज मनसिज चापाकर्षणक्लेशम्	१९
....एतच्चतुर्गुणितसायकपञ्च	१०६	दग्धे मनोभवतरौ बालाकुच	७९
एतस्याः स्तनभारेन को नाम	१६	दत्त्वा ग्रीष्मावतारे लिखितनिज	६७
औत्पातिकं तदिह देव गवेषणीयं	१११	दद्याहं यमुनातटे विटपिनि	३५
कण्ठच्छायमिषेण कल्परजनीम्	३१	दूरे दारुवनाभिसारक मृषा	१२८
कदाचिद्रथ्यायां त्रिनयनवधू	७७	दृष्ट्वा तोयभरावलम्बनिबिड	९२
करोतु वो मङ्गलभद्रिमस्तक	९९	दैत्योत्पातेन्दुलेखाद्वितयमिव	४२
करोतु सा शंकरमस्तकस्थिता	२९	नन्दिन्खञ्जय मञ्जुनादमुरजं	११८
कलावतः कलाकाशे काल	७८	निर्मासप्रगटास्थिजालविकटां	५३
कल्पान्तारभटीनटस्य नटतो	१२३	निर्माल्यं नयनश्रियः कुवलयं	८०
कस्मैचित्कपटाय कैटभरिपूरः	५९	निःसृत्याहवसागरादथ पुनः	१००

नीलाम्भोरुहकानने न विशति	५०	यन्मूर्धानमशिक्षितो नमयितुं	८४
पयोदानां पन्थाः कवलविषयो	१२५	यस्माद्भासि पयोनिधौ हरजटा	१०३
परावृत्ता हंसाः सपदि विगतं	६८	यस्मिन्नैव प्रभवति रविर्नाधिकारी	७३
परिगलितदलानां बिभ्रतां	२८	या माथुरा मृगमदद्रवदिग्ध	६२
पाणौ ब्रह्मकपालमस्थिभिरलंकारो	६९	या सृष्टिः स्रष्टुराद्या वहति	२२
पारावारो प्रकटपुलिनाभ्युद्गमोत्तार	१	येनाकारि विरोधिसौधवडभी	६३
पार्वत्या सभयार्तिकम्पयदसृक्	७०	रक्ताम्बरः कनकशैलविशाल	१०
प्रावृट्कालप्रभवमशनिध्वानम्	१०८	रामाणां प्रमदाय जन्म विपदो	११
प्रियानेत्रमुखच्छायाहृतलावण्य	७	लोलां दृष्टिमितस्ततो विभजते	२३
बीजैरङ्कुरितं लताभिरुदितं	९३	लावण्यवारिधिजलं ननु केयमस्याः	१०९
बुद्धिर्नाविचलत्प्रकोष्ठकनकोत्	८९	वज्रं जीर्यति वज्रिणोऽपि च हरेश्	९०
भगवति तव लीला मौलिमाले	१०१	विदितधवलमापि श्रूयमाणा	४५
भिक्षाभोजिनि कृत्तिवाससि वसु	७१	विष्यन्दं न परिस्तृणाति	५
भित्त्वा वक्षः सुरोरेः कुलिश	८	वीणावाद्यविनोदितस्त्रिजगतां	९७
भूषा तामसतावभाञ्जि कपिश	९४	वीर क्षीरसमुद्रसान्द्रलहरी	१२६
भोगीन्द्रः प्रमदोत्तरङ्गगृहिणी	६०	शरत्काले चण्डः परमपरिताप	४३
मग्ना तिष्ठति कात्र वारिणि	११६	शीतं श्रीखण्डकाण्डं निबिडयति	८२
मण्डलाभोगिनस्तुङ्गाः स्तनाः	२०	शीलं शातयति श्रुतं शमयति	३७
मदयति यदुत्पन्नो दुग्धाम्बुधेः	६१	श्यामायाः करजक्षतं रतिपतेः	१०४
मनोभवस्यास्थिभिरर्धदग्धैः	८१	सप्ताप्यम्बुधयो धराधरशतं	३३
मन्दमन्दमुदयन्तमम्बराद्	४	सरसिजमनुविद्धं शैवलेनापि	२४
मल्लैः शैलेन्द्रकल्पः शिशुर	११४	सर्वक्षितिभृतां नाथ दृष्टा	२५
मातुः खेदमयं ततान पृथुकः	३२	स्त्रीमुद्रां मकरध्वजप्रणयिनीं	४७
मानं मानिनि मा कृथाः प्रणयिनि	१०२	स्फटिकमरकतश्रीहारिणोः प्रीति	७४
मान्यो राज्ञामिहाज्ञावशगवसुमती	७२	स्वादयन्तु चिरं नाम कोकिलाश्	९५
मित्रे कापि गते सरोरुहवने	५१	हंसः किञ्चिद्विरश्चेरवतरति तटं	२६
मुक्ताभा नृकपालशुक्तिषु जटा	११७	हरकण्ठग्रहानन्दमीलितार्क्षी	५४
मुग्धे मुञ्च विषादमत्र बलभित्	१२९	हरकोपानलप्लुष्टविरूढसार	४९
मुहुरङ्गुलिसंवृताधरौष्ठं प्रति	२१	हस्तन्यस्तशरासनस्य पुरतो	९६
यं लक्ष्मीरुपजीवति स्म भजते	३८	हा तातेति न जल्पितं न रुदितं	२७
यत्कण्ठे श्रुतिभूषणानि बहुशो	३४	हा सौरभं तदेतत्तदिदं संताप	१०५
यत्कम्बोः ककचावदारणमयं	९	हेमाद्रेः किमियं रुचिः किमथ वा	८३
यत्प्रविश्य न पुनः प्रविश्यते	११५		